WYDZIAŁ ROZWOJU MIASTA
I FUNDUSZY POMOCOWYCH

SZCZECIN

RAPORT
O STANIE MIASTA

Szczecin 2008

OPRACOWANIE:
Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych UM
Andrzejczak Elżbieta – Koordynator
Bednarczyk Magdalena
Karbownik Stefan
Kozar-Makocka Halina
Kulpa Grażyna
Leszczyńska Małgorzata
Michalski Krzysztof
Mieszkuć Aleksandra
Skwark Agnieszka
Szczepaniak Barbara
Sztandera Anna
Szut Dorota
Urbanowicz Justyna
Wagner Norbert

EDYCJA MAP
Wydział Informatyki UM
Kuryj Bogumiła

PROJEKT GRAFICZNY
Studio graficzne i projektowe Deepline
70-205 Szczecin, ul. Podgórna 67

DRUK I OPRAWA
Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe ZAPOL
71-062 Szczecin, al. Piastów 42

W przypadku korzystania z materiałów zawartych w Raporcie o stanie miasta Szczecin prosimy o powołanie się na źródło informacji

Szanowni Państwo!

Mam przyjemność przekazać Państwu kolejną edycję Raportu o stanie miasta Szczecin, opracowania przygotowywanego cyklicznie co dwa lata, które w sposób kompleksowy prezentuje informacje o działaniach władz Szczecina i zmieniającym się wizerunku naszego miasta.

Obecna edycja Raportu przedstawia sytuację w mieście w latach 2006–2007. Jednak wiele zjawisk ukazano w szerszej perspektywie, pozwalającej na lepsze zaprezentowanie dynamiki zachodzących zmian i tendencji rozwojowych przy wykorzystaniu zestawu parametrów umożliwiających porównanie sytuacji w mieście do określonej grupy odniesienia, np. innych miast w Polsce.

Celem opracowania jest prezentacja możliwie pełnego obrazu z życia miasta, a więc zarówno tych dziedzin, na które bezpośredni wpływ mają władze miejskie, jak i tych, które nie są związane z zadaniami samorządowymi. W każdej z analizowanych dziedzin przedstawiona została rola samorządu poprzez informacje o podejmowanych działaniach i wydatkach z budżetu miejskiego. Podstawowym założeniem Raportu jest obiektywna prezentacja danych, wskazująca pozytywne i negatywne strony zjawisk w opisywanych dziedzinach. Stąd też, obok pozytywnych aspektów jak ożywienie gospodarcze czy poprawa bezpieczeństwa publicznego, Raport wyraźnie wskazuje też na problemy, z którymi należy zmierzyć się w najbliższej przyszłości.

Rzeczowy zakres Raportu obejmuje cztery najważniejsze sfery z życia miasta: ekologiczno-przestrzenną, gospodarczą i społeczną, a także charakteryzuje system zarządzania strukturami samorządowymi. Niektóre zagadnienia zaprezentowane w niniejszej edycji Raportu zostały poszerzone o nowe elementy. Przedstawiono najważniejsze trendy, uwarunkowania i kierunki rozwoju Miasta, podkreślając jego metropolitarny charakter. Wiele uwagi poświęcono pracom nad strategią marki Szczecina, których celem było wypracowanie spójnego i jednolitego wizerunku miasta oraz największemu sukcesowi promocyjnemu, jakim była organizacja finału międzynarodowego Zlotu Żaglowców 2007. Szeroko przedstawiono działania Miasta w zakresie rewitalizacji obszarów śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Oddzielny podrozdział został poświecony innowacyjności gospodarki Szczecina, jako największego miasta w regionie zachodniopomorskim. Zaakcentowano również działania Miasta wspierające gospodarkę Szczecina. Oprócz inwestycji prowadzonych przez Miasto, dostrzeżono aktywność komercyjnych podmiotów gospodarczych zarówno z kapitałem zagranicznym, jak i polskim, dzięki którym w Szczecinie powstaje tyle nowych inwestycji. Jak wynika z informacji zawartych w przedstawionym dokumencie, wiele z nich realizowanych jest przy wykorzystaniu środków unijnych.

Wyrażam nadzieję, że prezentowany materiał stworzy elitom politycznym, gospodarczym i naukowym naszego miasta możliwość sprecyzowania opinii na temat przyczyn i skutków przedstawionych zjawisk oraz podjęcia wspólnych działań nad umocnieniem zjawisk pozytywnych i eliminacją negatywnych.

Dziękuję wszystkim osobom, których wiedza, umiejętności i trud przyczyniły się do powstania Raportu.

Prezydent Miasta Szczecin

Piotr Krzystek

SZCZECIN - RAPORT O STANIE MIASTA
SPIS TREŚCI

SFERA EKOLOGICZNO-PRZESTRZENNA 9
1. Położenie miasta i jego środowisko przyrodnicze 11
1.1. Geografia 13
1.2. Warunki klimatyczne 14
1.3. Flora i fauna Szczecina 14
1.4. Obszary prawnie chronione 15
1.5. Zagrożenia stanu środowiska 15
1.6. Działania na rzecz ochrony środowiska 17
2. Transport 23
2.1. Infrastruktura drogowa 25
2.2. Komunikacja miejska 29
2.3. Pozostałe rodzaje transportu 29
3. Infrastruktura techniczna 39
3.1. Zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków 41
3.2. Ciepłownictwo 41
3.3. Gazownictwo 43
3.4. Elektroenergetyka 44
3.5. Gospodarka odpadami 44
2.6. Pozostałe 45
4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna 55
4.1. Grunty miejskie 57
4.2. Rozwój przestrzenny miasta 61
4.3. Rewitalizacja obszarów miejskich 64
5. Mieszkalnictwo i rynek nieruchomości 71
5.1. Zasoby mieszkaniowe Szczecina 73
5.2. Komunalne zasoby mieszkaniowe 75
5.3. Transakcje na rynku mieszkaniowym 77
5.4. Finansowanie budownictwa mieszkaniowego 79
5.5. Koszty utrzymania mieszkań 80

SFERA GOSPODARCZA 85
6. Gospodarka 87
6.1. Majątek trwały i działalność inwestycyjna przedsiębiorstw 89
6.2. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON 92
6.3. Wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw 94
6.4. Sytuacja w wybranych działach gospodarki 96
6.5. Gospodarka morska 98
6.6. Innowacyjność gospodarki Szczecina 100
6.7. Szczecin w rankingach i raportach 103
6.8. Działania Miasta wspierające gospodarkę Szczecina 104
6.9. Rynek finansowy 106
7. Działalność inwestycyjna 113
7.1. Atrakcyjność inwestycyjna Miasta 115
7.2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne 115
7.3. Inwestycje komercyjne 118
7.4. Działalność inwestycyjna Miasta 122
8. Rynek pracy 131
8.1. Liczba pracujących i zatrudnienie 133
8.2. Charakterystyka bezrobocia w mieście 135
9. Turystyka 141
9.1. Zarządzanie turystyką 143
9.2. Podmioty działające w sferze turystyki 144
9.3. Baza noclegowa turystyki 147
9.4. Ruch turystyczny 147

SFERA SPOŁECZNA 151
10. Demografia 153
10.1. Liczba i struktura ludności 155
10.2. Sytuacja ekonomiczna ludności 157
11. Bezpieczeństwo publiczne 165
11.1. Zagrożenie przestępczością 167
11.2. Działalność Straży Miejskiej 169
11.3. Przestępczość graniczno–celna 170
11.4. Działanie wymiaru sprawiedliwości 171
11.5. Ochrona na wypadek pożarów i innych miejscowych zagrożeń 173
11.6. Wypadki przy pracy 174
11.7. Bezpieczeństwo na wodzie 174
11.8. Wojsko 175
11.9. Obrona cywilna 175
11.10. Działania Miasta w zakresie bezpieczeństwa publicznego 176
12. Ochrona zdrowia 183
12.1. Sytuacja sanitarno-epidemiologiczna 185
12.2. Funkcjonowanie służby zdrowia 185
12.3. Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia 192
12.4. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 193
12.5. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych 194
13. Pomoc społeczna 197
13.1. Identyfikacja podstawowych problemów społecznych 199
13.2. Organizacja systemu pomocy społecznej w mieście 199
13.3. Podstawowe formy pomocy 202
14. Kultura 215
14.1. Charakterystyka instytucji kultury 217
14.2. Organizacje kulturalne 221
14.3. Imprezy kulturalne 222
14.4. Edukacja kulturalna 224
14.5. Współpraca międzynarodowa i udział w programach unijnych 224
14.6. Promocja kultury 225
14.7. Ochrona dóbr kultury 225
14.8. Przemiany w sferze kultury 226
15. Kultura fizyczna 231
15.1. Zadania z zakresu kultury fizycznej 233
15.2. Działalność stowarzyszeń kultury fizycznej 234
15.3. Sport szkolny 238
15.4. Baza sportowo–rekreacyjna 238
15.5. Imprezy sportowe 241
16. Nauka, oświata i wychowanie 247
16.1. System oświaty 249
16.2. Przedszkola 249
16.3. Szkoły podstawowe 251
16.4. Gimnazja 251
16.5. Szkoły ponadgimnazjalne 252
16.6. Wyniki sprawdzianów i egzaminów zewnętrznych 252
16.7. Programy podnoszące jakość kształcenia 253
16.8. Programy stypendialne 256
16.9. Placówki kształcenia specjalnego 256
16.10. Placówki opiekuńczo-wychowawcze 258
16.11. Inne formy kształcenia 258
16.12. Poadnie psychologiczno-pedagogiczne 259
16.13. Rola Miasta w utrzymaniu szkół i placówek 260
16.14. Nauka i szkolnictwo wyższe 261

SYSTEM ZARZĄDZANIA STRUKTURAMI SAMORZĄDU MIEJSKIEGO 265
17. Organizacja systemu zarządzania miastem 267
17.1. Administracja rządowa 269
17.2. Samorząd województwa zachodniopomorskiego 271
17.3. Samorząd gminny i powiatowy 274

17.4. Organy nadzoru i kontroli ... 281
18. Finanse samorządu Miasta ... 283
18.1. Informacje ogólne ... 285
18.2. Dochody Miasta ... 285
18.3. Wydatki Miasta ... 292
18.4. Wynik budżetowy ... 294
18.5. Prognoza kwoty długu ... 294
18.6. Nadwyżka operacyjna ... 295
18.7. Rating – ocena wiarygodności kredytowej Miasta ... 296
18.8. Fundusze pomocowe ... 296
19. Marketing Miasta ... 303
19.1. Miasto jako przedmiot i podmiot działań marketingowych ... 305
19.2. Marka Szczecina ... 305
19.3. Formy i zakres promocji ... 306
19.4. The Tall Ships' Races 2007 ... 308
19.5. Obsługa inwestorów ... 311
19.6. Promocja gospodarcza ... 312
19.7. Szczeciński obszar metropolitarny ... 313
19.8. Współpraca międzynarodowa ... 314
20. Strategia Rozwoju Szczecina ... 317
20.1. Misja i cele ... 319
20.2. Polityki branżowe i programy realizacyjne ... 319
20.3. Zarządzanie realizacją Strategii Rozwoju Szczecina ... 320

INDEKS TABEL, WYKRESÓW I MAP ... 323
Spis tabel ... 325
Spis wykresów ... 329
Spis map ... 329
Źródła informacji ... 330

Sfera
ekologiczno - przestrzenna

Raport o stanie miasta Szczecin

1. Położenie miasta i jego środowisko przyrodnicze

1.1. GEOGRAFIA

Szczecin położony jest w odległości ok. 60 km od morza i 30 km od Zalewu Szczecińskiego. Powierzchnia miasta wynosi 300,83 km^2.

Obszar miasta wraz z terenami przyległymi znajduje się w makroregionie Pobrzeża Południowobałtyckiego i obejmuje:
- Wzgórza Warszewskie,
- Dolinę Dolnej Odry,
- Wzgórza Szczecińskie,
- Równinę Goleniowską.

W zachodniej części miasta do najważniejszych form geomorfologicznych należą:
- Wzgórze Warszewskie, wyniesione od ok. 35 do 132 m n.p.m.,
- subglacjalna rynna kopalna o przebiegu południkowym (Tanowo – Pilichowo – Szczecin), głęboko (lokalnie do 100 m) wcięta w starsze podłoże,
- Niecka Niebuszewska, stanowiąca rozległe obniżenie na południowym wschodzie lewobrzeżnej części miasta.

We wschodniej części Szczecina wyróżnia się:
- Wzgórza Bukowe osiągające wysokość 148,4 m n.p.m.,
- Równinę Goleniowską.

Najniżej położonym terenem w Szczecinie jest Międzyodrze – od 0,5 do 0,1 m n.p.m. (pojawiają się niewielkie powierzchnie depresyjne rzędu 0,10 m p.p.m.).

1.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Głównym elementem systemu hydrograficznego Szczecina jest rzeka Odra dopływająca do miasta dwoma nurtami:
- wschodnim: Odra Wschodnia (Regalica) średniej głębokości ok. 7 m i szerokości ok. 160 m (na odcinku od Widuchowej do jeziora Dąbie);
- zachodnim: Odra Zachodnia o głębokości od 5 do 10 m i szerokości od 140 do 200 m poniżej Widuchowej. Poniżej mostu Długiego głębokość jest sztucznie utrzymywana ze względu na konieczność zachowania odpowiedniej głębokości toru wodnego Szczecin – Świnoujście.

W lewobrzeżnej części miasta długość cieków wynosi ok. 60 km, natomiast na Prawobrzeżu łączna długość cieków wynosi ok. 53 km. Największa sieć kanałów występuje na Międzyodrzu. Wśród zbiorników wód stojących występujących w granicach miasta można wyróżnić: jezioro Dąbie (czwarte pod względem powierzchni w Polsce) i Jezioro Głębokie oraz Jezioro Szmaragdowe, Rusałka, Słoneczne.

1.1.2. WODY PODZIEMNE

W obszarze Szczecina i jego okolic głównym użytkowym piętrem wodonośnym jest piętro czwartorzędowe, niemniej jednak miejscami wydziela się również poziomy: mioceńskie i oligoceńskie oraz piętro kredowe, które nie mają charakteru użytkowego ze względu na słabe parametry hydrauliczne budujących je warstw lub jakość występujących w ich obrębie wód podziemnych.
Użytkowe poziomy wód słodkich na obszarze GZWP nr 122 występują w utworach czwartorzędowych do głębokości 100–160 m.
Zasoby dyspozycyjne wynoszą tu: w rejonie B (zlewnia Gunicy) 12 016 m^3/d i w rejonie C (zlewnia Odry) 23 796 m^3/d .
W obrębie struktury GZWP nr 122 Dolina kopalna Szczecin zlokalizowane są 4 działające ujęcia wód podziemnych dla Szczecina – „Pilchowo", „Arkonka", „Świerczewo" i „1 Maja".
Zarówno na zachód i południe od Szczecina, w obrębie Wału Stobiańskiego i Wzgórz Warszewskich, jak również na wschód od Odry, w obrębie Wzgórz Bukowych, parametry hydrogeologiczne zaburzonych glacitektonicznie warstw wodonośnych są niesprzyjające dla budowy ujęć wód podziemnych.

1.1.3. ZASOBY GEOLOGICZNE

Szczecin leży w strefie osiowej Niecki Szczecińskiej, o czym świadczą najwyższe miąższości utworów kredowych i stosunkowo niskie podłoże spągu kredy. Największą miąższość w najbliżej położonym otworze strukturalnym „Szczecin IG1" odwierconym do głębokości 1 865,9 m osiągają:
- utwory kredy górnej ok. 1 254,5 m,
- osady trzeciorzędowe ok. 304,0 m,
- utwory jury ok. 256,5 m.

Na terenie Szczecina występują surowce mineralne:
energetyczne:
- węgiel brunatny o miąższości ok. 0,2 – 0,5 m stwierdzono w okolicach Płoni, Śmierdnicy i Jezierzyc; w XIX wieku na tych terenach oraz w okolicy Podjuch i Zdrojów pracowały niewielkie kopalnie węgla brunatnego;
- torfy, znaczne złoża występują na obszarze Międzyodrza o miąższości do 6 m, a złoże Zaleskie Łęgi 7–8 m. W nadkładzie torfów znajdują się namuły mineralne osiągające miąższość do 1,5 m. Drugie złoże torfu jest zlokalizowane nad jez. Dąbie, w obrębie półwyspu Załom i rozciąga się na północ od niego po dolinę lny. W granicach Szczecina znajdują się pokłady torfu niskiego i przejściowego o miąższości do 5,8 m;

skalne:
- kreda jeziorna o miąższości 0,3 – 0,7 m występuje na terenie zalewowym Odry zachodniej oraz w obrębie doliny Płoni na południe od Sławociesza. Pokłady tego surowca są niewielkie;
- gliny zwałowe (Równina Gumieniecka, Góry Bukowe, Wzgórza Warszewskie, Śmierdnica) o miąższości ok. 10 m;
- iły były surowcami mineralnymi szczególnie często eksploatowanymi. Występują na obszarze plateau Warszewa i tzw. skarpy skolwińskiej, a także pomiędzy Płonią a Śmmierdnicą. Największe złoża ceramiki budowlanej obecnie nieeksploatowane zlokalizowane są w rejonach: Niebuszewo – 2 432 tys. m^3, Szczecin Zgoda –2 017 tys. m^3, Bukowo (Płonia) – 5 107 tys. m^3 oraz Bukowo (Wschód) – 628 tys. m;

– piaski i żwiry wodnolodowcowe występują w okolicy Wzgórz Warszewskich i Gór Bukowych, a także na południowy zachód od Śmierdnicy.

Niewielkie żwirownie dla potrzeb lokalnych eksploatowane były w Śmierdnicy i Podjuchach. Jedyne większe wyrobisko piasków drobnoziarnistych znajduje się na trasie Dąbie – Wielgowo.

Szczecin położony jest na terenie Niziny Szczecińskiej na styku trzech mezoregionów geograficznych: Doliny Dolnej Odry, Wzgórza Szczecińskiego i Równiny Goleniowskiej. Naturalne walory przyrodnicze sprawiają, że rejon Szczecina należy do bardziej interesujących obszarów Europy Środkowej. Do najważniejszych walorów środowiska naturalnego Szczecina można zaliczyć rzeźbę terenu, urozmaiconą sieć wodną, łagodne warunki klimatyczne oraz bogatą florę i faunę.

1.2. WARUNKI KLIMATYCZNE

Klimat na terenie Szczecina kształtowany jest głównie przez bliskość morza, warunki fizjograficzne oraz obecność dużych zakładów produkcyjnych i przemysłowych – zarówno na terenie miasta, jak i w jego otoczeniu. W ostatnich latach odnotowano w Szczecinie również wpływy klimatu oceanicznego i kontynentalnego.

Wpływ morza, usytuowania terenu, dużych zbiorników wodnych i kompleksów leśnych przejawia się w postaci stosunkowo łagodnej zimy oraz dość chłodnego, wilgotnego lata. Zanieczyszczanie powietrza przez zakłady przemysłowe przyczynia się do zwiększenia częstotliwości opadów.

Do najważniejszych elementów określających klimat należą: zachmurzenie, nasłonecznienie, temperatura powietrza, wilgotność, opady, ciśnienie atmosferyczne oraz wiatry.

Charakterystyka warunków meteorologicznych występujących w mieście została wykonana w oparciu o pomiary na stacjach przy ul. Andrzejewskiego, Piłsudskiego i Łącznej. Na wszystkich stanowiskach pomiarowych przebieg temperatur był podobny. W 2006 roku najzimniejszym miesiącem był styczeń, a najcieplejszym lipiec. Najniższą temperaturę –22,6^{0}C zarejestrowano 23 stycznia 2006 roku, a najwyższą 27,3^{0}C 20 lipca. Średnia temperatura w sezonie grzewczym wynosiła 1,8^{0}C, natomiast w sezonie letnim wynosiła 15,1^{0}C. W 2006 roku średnia temperatura roczna wynosiła 8,4^{0}C.

Największe nasłonecznienie występowało w czerwcu i lipcu.

Park Kasprowicza i Jasne Błonia

Wilgotność w Szczecinie kształtują masy powietrza napływające znad oceanu, duże zbiorniki wodne oraz kompleksy leśne. We wszystkich miesiącach wilgotność względna kształtuje się na poziomie co najmniej 70%, przy czym jesienią jest ona prawie o 10% wyższa niż wiosną. Miesiącem o najmniejszej wilgotności jest lipiec.

Odnotowuje się systematyczny spadek średnich rocznych sum opadów (446 mm w 2006 roku, podczas gdy średnia w okresie 1995 – 2005 wynosiła 575 mm). Maksymalne wartości opadu zarejestrowano w sierpniu i listopadzie.

W Szczecinie przeważają wiatry wiejące z kierunku południowo-zachodniego. Wzgórza Warszewskie osłaniające miasto od północy powodują, że najmniej wiatrów wieje z kierunku północnego, co wpływa na złagodzenie klimatu. W 2006 roku najsilniejsze wiatry wiały od listopada do maja, a ich średnia prędkość wynosiła 2,87 m/s, natomiast w poprzednich latach była znacząco większa i wynosiła 3,46 m/s.

1.3. FLORA I FAUNA SZCZECINA

Szczecin zaliczany jest do miast o wyjątkowo urozmaiconej i bogatej szacie roślinnej. Łączna powierzchnia zieleni miejskiej wynosi 530,5 ha, w tym:
– parki – 142,5 ha,
– zieleńce – 55,2 ha,
– zieleń uliczna – 138,9 ha,
– cmentarze – 193,9 ha.

Z punktu widzenia między innymi możliwości wypoczynkowych, rekreacyjnych, edukacyjnych największą wartość przedstawiają duże kompleksy zieleni, do których na terenie Szczecina należą: lasy miejskie i państwowe oraz parki.

Lasy miejskie o łącznej powierzchni urządzonej 2 780,2 ha położone są głównie w północnej i południowo-wschodniej części miasta. Podstawowym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, drugim co do częstości występowania gatunkiem – dąb, a następnie olsza i buk. Pozostałe gatunki to: brzoza, robinia, modrzew, świerk i grab. Na terenie lasów miejskich znajdują się rośliny i zwierzęta objęte całkowitą lub częściową ochroną (ponad 30 gatunków roślin i ponad 150 gatunków zwierząt). Są one środowiskiem bytowania dzików, saren, jeleni, lisów, jenotów, borsuków, kun, tchórzy, piżmaków oraz zajęcy.

Lasy państwowe na terenie miasta obejmują powierzchnię ponad 2 716,36 ha i podobnie jak lasy miejskie zaliczane są do lasów ochronnych. Są to lasy mieszane. Głównymi gatunkami są sosna i olsza. Obok nich spotyka się dęby, topole, brzozy, robinie, buki, kasztanowce, wierzby, świerki i jesiony.

Lasy to główne zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców aglomeracji szczecińskiej i turystów. Obok funkcji rekreacyjnej stanowią bogate źródło wiedzy przyrodniczej.

Na terenie Szczecina znajduje się 16 parków, w tym 15 w gestii Miasta. Są one miejscami spacerowo-wypoczynkowymi. Najpopularniejszym i największym parkiem Szczecina jest park Kasprowicza (o powierzchni 27,03 ha), założony na początku XX wieku. Położony jest na wzniesieniu i stoku Doliny Niemierzyńskiej ze sztucznie utworzonym

jeziorkiem Rusałka. W obrębie parku, pomimo znacznych dewastacji dokonanych po drugiej wojnie światowej, znajduje się jeszcze około 230 gatunków drzew i krzewów, a wśród nich tak cenne i rzadkie okazy jak: dąb biały, klon kolchicki, grujecznik japoński, kasztan jadalny, parocja perska, metasekwoja chińska czy kolwicja chińska.

Drugim co do wielkości jest park Żeromskiego (o powierzchni 21,97 ha) utworzony na terenie dawnego cmentarza pod koniec XIX wieku. Wśród rodzimych gatunków drzew i krzewów stwierdzono występowanie na jego terenie takich okazów jak: dąb biały, klon kolchicki, kasztan jadalny, grujecznik japoński.

Inne parki usytuowane w różnych zakątkach miasta są znacznie mniejsze, ale stanowią cenne miejsca rekreacyjne dla okolicznych mieszkańców. Obok roślinności rodzimego pochodzenia występują w nich również przedstawiciele cennych gatunków drzew i krzewów wyrosłych głównie samoistnie. Pozostałe parki to: park Dendrologiczny im. prof. St. Kownasa, park Brodowski, park Andersa, park Powstańców, park Arkoński, park Noakowskiego, park Jasne Błonia, park przy stawie Brodowskim, park przy ul. Sąsiedzkiej, park przy ul. Przodowników Pracy.

Dużym i ciekawym skupiskiem zieleni są cmentarze. Największym z nich jest Cmentarz Centralny spełniający jednocześnie funkcje cmentarne i parkowe. Znajduje się w lewobrzeżnej części miasta i zajmuje powierzchnię 168 ha. Na jego terenie występuje 360 gatunków i odmian drzew oraz krzewów. Bardzo dobrze zaaklimatyzowały się tu gatunki północnoamerykańskie. Na szczególną uwagę zasługują okazy rzadko występujących w Polsce i Europie drzew, takich jak dąb zimozielony czy miłorząb dwuklapowy.

W granicach miasta znajduje się też wiele mniejszych elementów zieleni, do których należą zieleńce, w tym zieleń przy budynkach użyteczności publicznej, bulwarach, promenadach. W mieście istnieje 90 zieleńców.

Stan obecny zieleni Szczecina nie jest zadowalający. Wpłynęły na to m.in. zmiany w strukturze komunikacyjnej miasta, rozbudowa osiedli mieszkaniowych, starzenie się roślinności, zanieczyszczenie gruntów i atmosfery. Systematycznie przeprowadzane zabiegi pielęgnacyjne i ochronne przynoszą częściowe efekty, gdyż niektóre drzewa (np. lipy) bardzo źle znoszą wzmożony ruch komunikacyjny i związane z nim zanieczyszczenia oraz hałas.

Miejskie środowisko przyrodnicze, pomimo znaczących dewastacji, stanowi niepowtarzalną wizytówkę Szczecina, decyduje o klimacie miasta, jest cenną atrakcją turystyczną. Chociaż w wielu przypadkach przywrócenie bądź zachowanie historycznej świetności środowiska przyrodniczego leży w interesie miasta, wciąż z mapy Szczecina znikają cenne enklawy zieleni.

Dla ochrony najcenniejszych walorów przyrodniczych utworzone zostały na terenie Miasta i na terenach do niego przylegających: rezerwaty, parki krajobrazowe, użytki ekologiczne, zaś szczególnie cenne okazy przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska zaliczono do pomników przyrody.

Podejmowane działania pielęgnacyjne, ochronne i renowacyjne tylko w niewielkim stopniu poprawiają kondycję i stan środowiska przyrodniczego miasta. Przegrywa ono walkę z ekspansją budownictwa mieszkaniowego i przemysłowego, z narastającym zanieczyszczeniem wód, atmosfery, ziemi, a także ze zwykłą bezmyślnością, ignorancją, zaniedbaniem oraz powszechnym brakiem wiedzy o niepowtarzalnych jego walorach.

1.4. OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE

Obszary prawnie chronione znajdujące się w granicach administracyjnych miasta Szczecina zajmują powierzchnię 1 680,1 ha, co stanowi ok. 6% ogólnej powierzchni miasta.

Najciekawszym obszarem jest niewątpliwie Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa" (o powierzchni 9 096 ha, w tym 359 ha w granicach Lasów Miejskich), który powstał w 1981 roku. Puszcza Bukowa jest zwartym kompleksem leśnym porastającym pasmo polodowcowych wzgórz morenowych. Do walorów przyrodniczych należy przede wszystkim zaliczyć liczny udział w lasach chronionego cisa, który występuje tutaj z samosiewu oraz stanowiska rzadko spotykanych i chronionych roślin: bluszcz pospolity (masowo), lepnica zwisła, konwalia majowa oraz wiciokrzew pomorski. Do walorów krajobrazowych należy tu przede wszystkim malownicze Jezioro Szmaragdowe. Jezioro powstało w wyniku wtargnięcia wody do kopalni wapieni kredowych.

Jednym z obszarów chronionych jest Rezerwat „Zdroje", powołany w 1959 roku rezerwat florystyczny zajmujący powierzchnię 2,1 ha. Ochroną rezerwatową objęto najcenniejsze fragmenty Parku Leśnego Zdroje ze stanowiskami naturalnie odnawiającego się cisa pospolitego. Obecnie w rezerwacie znajduje się kilkaset okazów tego gatunku z najbardziej okazałym cisem „Warcisława".

Chronione zespoły przyrodniczo-krajobrazowe zajmują powierzchnię 1 205,7 ha . Są to: Dolina Siedmiu Młynów i źródła strumienia Osówka, Wodozbiór, Zespół Parków Kasprowicza – Arkoński, Jezierzyce, Park Leśny w Strudze, Zaleskie Łęgi, Dębina.

Natomiast prawem chronione użytki ekologiczne zajmują powierzchnię 152,79 ha.

Są to: Stawek na Gumieńcach, Stawek przy ul. Śródleśnej, Dolina Strumienia Żabiniec, Dolina Strumieni Skolwinki, Stołczynki i Żółwinki, Dolina Strumienia Grzęzieniec, Klucki Ostrów.

Na terenie Szczecina znajduje się 27 pomników przyrody objętych ochroną.

1.5. ZAGROŻENIA STANU ŚRODOWISKA

1.5.1. ZAGROŻENIA NIEKORZYSTNYMI ZJAWISKAMI KLIMATYCZNYMI

Ukształtowanie czynników atmosferycznych powoduje, że w Szczecinie stosunkowo często występują silne wiatry. Duże prędkości wiatru były notowane w około 10% przypadków w roku. W związku z tym w 2006 roku występowała mniejsza liczba dni bezwietrznych. Gęste mgły (do 200 m widoczności) notowane są głównie we wrześniu i październiku. Przymrozki obserwowane są głównie wiosną i jesienią, przy czym przymrozki przygruntowe notowane są również w czerwcu.

Szczecin narażony jest na powodzie. Do czynników powodujących to zagrożenie należą między innhmi: usytuowanie terenów miejskich w obrębie dolnego dorzecza rzeki Odry, wpływ silnych wiatrów i sztormów na wybrzeżu wywołujących zjawiska tzw. cofki, wiosenne roztopy oraz występowanie ulewnych deszczów w ciągu roku.

1.5.2. ZAGROŻENIA DZIAŁALNOŚCIĄ CZŁOWIEKA

Do głównych zagrożeń stanu środowiska spowodowanych działalnością człowieka należą:
- zanieczyszczenie wód,
- zanieczyszczenie atmosfery,
- hałas,
- zaśmiecanie ziemi odpadami i niewłaściwa gospodarka nimi,

oraz inne nadzwyczajne zagrożenia.

Zanieczyszczenia wód, znacznie przekraczające dopuszczalne normy, obserwuje się w większości rzek oraz zbiorników wodnych na terenie Szczecina. Mimo wyraźnie zaznaczającej się stałej poprawy jakości wód odrzańskich napływających do miasta, bardzo widoczne jest drastyczne pogorszenie jakości wód Odry Zachodniej w centrum miasta. Wody w tym rejonie są w wysokim stopniu obciążone związkami organicznymi i biogenicznymi oraz silnie skażone pod względem sanitarnym. Efektem odprowadzania zanieczyszczeń do Odry jest wzrost ich poziomu i eutrofizacji wód Roztoki Odrzańskiej i Zalewu Szczecińskiego spełniających rolę oczyszczalni ścieków Szczecina.

W 2006 roku z miasta odprowadzono 26 544 dam^3 ścieków, w tym 10 238 dam^3 oczyszczonych.

Niska jakość wód Regalicy i Płoni oraz wynoszone tymi rzekami duże ładunki związków organicznych i biogenicznych związków fosforu i azotu wpływają negatywnie na jakość wód jez. Dąbie, którego czystość jest poniżej klasy III.

Wody Jeziora Głębokiego pod względem fizyko-chemicznym zostały zakwalifikowane do III klasy czystości, co było spowodowane głównie silnym wiosennym zakwitem glonów. Natomiast wody Jeziora Szmaragdowego odpowiadają II klasie czystości wód.

Zanieczyszczenia wód mogą być spowodowane różnymi czynnikami, lecz na terenie Szczecina przyczyną jest działalność człowieka. Zanieczyszczenia wód zagrażają egzystencji zwierząt, roślin oraz samemu człowiekowi. Obniżają wartość walorów rekreacyjnych, turystycznych i sportowych terenów wodnych i nadwodnych. W końcowym efekcie znacznie obniżają atrakcyjność turystyczną miasta, zmniejszają popyt turystyczny, a tym samym dochody mieszkańców działających w sferze szeroko pojętych usług turystycznych.

Na jakość powietrza na obszarze aglomeracji Szczecina wpływ mają lokalne źródła emisji: powierzchniowe, pochodzące ze źródeł punktowych (indywidualne ogrzewanie mieszkań) oraz ze źródeł liniowych (drogi będące źródłem zanieczyszczeń z transportu samochodowego), a także emisje transgraniczne (Niemcy) i z obszarów sąsiednich (powiat policki i gryfiński). W mieście występują obszary (m.in. rejon Bramy Portowej), gdzie przekraczane są wartości stężeń dopuszczalnych, głównie dwutlenku azotu. Szczecin należy do miast o dużej skali zagrożenia środowiska emisją zanieczyszczeń powietrza przez pyły i gazy emitowane z zakładów szczególnej uciążliwości i pod tym względem przoduje w województwie zachodniopomorskim.

Tabela nr 1.1.

ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA W 2006 ROKU				
miasto	emisja zanieczyszczeń w tonach		zanieczyszczenia zatrzymywane w urządzeniach do redukcji w %	
	pyłowych	gazowych	pyłowe	gazowe (bez CO_2)
Szczecin	1 289	1 0 997	98,0	9,3
Koszalin	129	562	93,9	-
województwo zachodniopomorskie	5 622	48 244	98,8	44,6

Źródło: Powiaty w Polsce 2006, Główny Urząd Statystyczny.

Podstawowe znaczenie dla czystości powietrza ma sektor energetyczny, ponieważ w ogólnej emisji zanieczyszczeń dominują pyły i gazy ze spalania paliw (dwutlenek siarki i azotu). Należy jednak podkreślić, że w tym sektorze zrealizowano także największe inwestycje proekologiczne.

W ostatnich latach na pogorszenie jakości powietrza znacznie wpływa transport (tendencja wzrostowa) i emisja niezorganizowana.

Emisja podstawowych zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł punktowych, w porównaniu z emisją w 2005 roku, znacznie wzrosła, zwłaszcza w przypadku SO_2 (100%) i NO_2 (62%). Dla pozostałych zanieczyszczeń wzrost ten nie był aż tak znaczący, np. emisja pyłu wzrosła o 16%. Wzrost emisji podstawowych zanieczyszczeń powietrza spowodowany był wyjątkowo długą i mroźną zimą, a co za tym idzie większym zapotrzebowaniem na ciepło w sezonie grzewczym.

Przekroczenie zanieczyszczeń powietrza w mieście nastąpiło na obszarze Śródmieścia, Pogodna oraz terenach w prawobrzeżnej części miasta (osiedla: Majowe, Słoneczne, Zdroje).

Do głównych źródeł hałasu w środowisku miejskim należy komunikacja drogowa. Najbardziej uciążliwe dla mieszkańców są główne ulice Szczecina i trasy wylotowe z miasta. Natomiast w rejonach zabudowy mieszkaniowej podlegających ochronie, najwyższe poziomy hałasu występują przy ulicach, na których torowisko tramwajowe nie jest wydzielone z jezdni. Wprawdzie ruch drogowy regulowany jest sygnalizacją świetlną ograniczającą średnią prędkość ruchu pojazdów samochodowych, niemniej w porze nocnej większość sygnalizatorów jest wyłączana, co sprzyja rozwijaniu nadmiernej prędkości i powoduje podwyższoną emisję hałasu. Przyczyną dokuczliwego hałasu w mieście jest również ruch kolejowy na liniach przebiegających w pobliżu zabudowy mieszkaniowej.

Hałas powodowany działalnością gospodarczą najczęściej jest problemem o małym zasięgu, ale dla okolicznych mieszkańców bywa mocno uciążliwy.

W ostatnich latach, w związku z rozwojem turystyki, coraz częściej występują przekroczenia norm hałasu powstałego w wyniku prowadzenia działalności usługowej (w tym rozrywkowej) i handlowej.

1.6. DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

W 2006 roku na inwestycje służące ochronie środowiska w Szczecinie poniesiono wydatki rzędu ponad 18 375,7 tys. zł, w tym:
- środki własne – 22 059,4 tys. zł,
- z zagranicy – 82 751,1 tys. zł,
- kredyty i pożyczki krajowe – 53 162,1 tys. zł,
- pozostałe – 22 397,8 tys. zł.

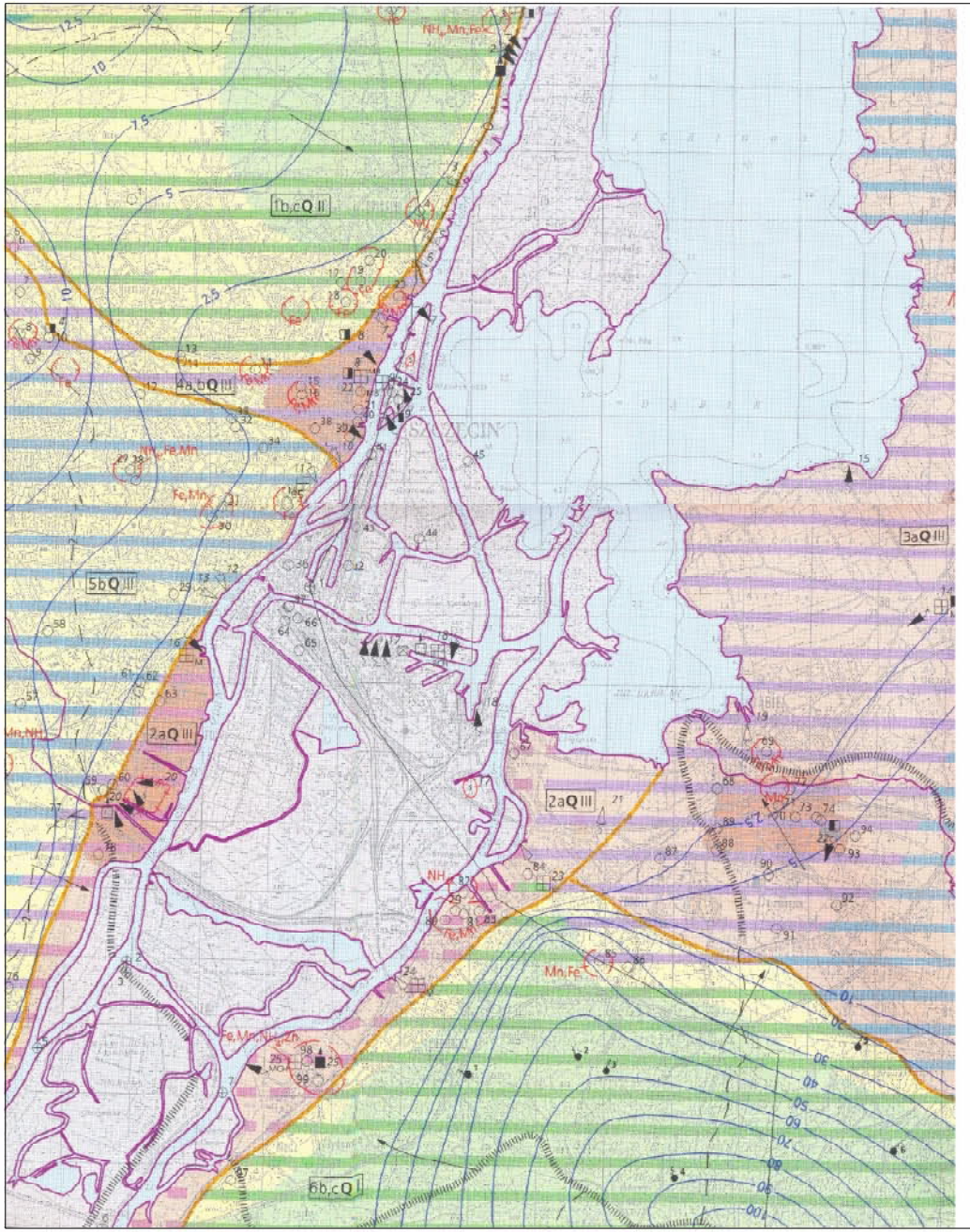
W województwie zachodniopomorskim na inwestycje ekologiczne poniesiono koszty w kwocie 500 567,20 tys. zł, z czego 82 751,1 tys. zł to środki z zagranicy.

W granicach miasta znajdują się obszary ekologicznego zagrożenia, charakteryzujące się przekroczeniem norm w zakresie jakości wód powierzchniowych, hałasu, degradacji powierzchni ziemi oraz zanieczyszczeń gleby i powietrza. Największe źródła ciepła w mieście oparte są na węglu, co w istotny sposób przyczynia się do zanieczyszczenia powietrza. Obecnie jakość wód Odry (na terenie miasta) oraz jeziora Dąbie nie odpowiada żadnym normom. Reszta cieków i większość zbiorników wodnych jest klasyfikowana w III klasie czystości. Stan ten dyskwalifikuje wody powierzchniowe pod względem wykorzystania ich do celów kąpieliskowych, a w pewnej mierze także żeglarskich, co stanowi ograniczenie do ich rekreacyjnego wykorzystania.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Powiaty w Polsce 2006, Główny Urząd Statystyczny.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Szczecina.
3. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
4. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin.

MAPA HYDROLOGICZNA SZCZECINA

OBJAŚNIENIA

WODONOŚNOŚĆ

Wydajność potencjalna studni wierconej, m^3/h,

- < 10
- 10 - 30
- 30 - 50
- 50 - 70
- 70 - 120
- > 120

Regionalizacja hydrogeologiczna:

1b,cQII

Symbol jednostki hydrogeologicznej
1 - numer jednostki, Q - symbol stratygraficzny użytkowego piętra wodonośnego, b,c - stopień izolacji, II - przedział wielkości zasobów dyspozycyjnych jednostkowych; pogrubiony symbol stratygraficzny Q oznacza główne użytkowe piętro wodonośne

Stopień izolacji:
- a - brak izolacji
- b - izolacja słaba
- c - izolacja dobra

Symbole stratygraficzne użytkowych pięter wodonośnych:
Q - czwartorzęd

Zasoby dyspozycyjne, jednostkowe, $m^3/24\ h/km^2$:
- I < 100
- II - 100 - 200
- III - 200 - 300

Q — Zasięg głównego użytkowego piętra wodonośnego

Zasięg jednostki hydrogeologicznej

HYDRODYNAMIKA

2 — Dział wodny krajowy (cyfra oznacza rząd zlewni)

5 — Hydroizohipsa głównego użytkowego poziomu wodonośnego, m n.p.m.

Kierunek przepływu wód podziemnych w głównym poziomie użytkowym

JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Główny użytkowy poziom wodonośny

Klasy jakości

II - jakość średnia, woda wymaga prostego uzdatniania

III - jakość zła, woda wymaga skomplikowanego uzdatniania

Wskaźniki jakości wody przekraczające wymagania dla wód pitnych

NO_2

Zasięg obszaru, na którym wskaźniki jakości przekraczają wymagania dla wód pitnych
Symbol oznacza przekroczenia dla: NH_4 - amoniaku, NO_2 - azotanów, NO_3 - azotynów, SO_4 - siarczanów, Fe - żelaza, Mn - manganu, Zn - cynku

Pierwszy poziom wodonośny

3 / II — Opróbowane ujęcie wód podziemnych z zaznaczeniem klasy jakości:
II, III - klasy jakości jak dla wód w głównym poziomie wodonośnym

Ogniska zanieczyszczeń

Miejsce zrzutu ścieków:
- komunalnych
- przemysłowych

Zakłady przemysłu:
- chemicznego
- rolno-spożywczego i rolnego
- metalowego
- inne

Składowiska odpadów:
- stałych (S) - duże
- Emisje pyłów i gazów
- Oczyszczalnia ścieków: M - mechaniczna, B - biologiczna, CH - chemiczna

Klasy czystości wody w rzekach na odcinkach zagrożeń dla wód pitnych

pozaklasowa

STOPIEŃ ZAGROŻENIA

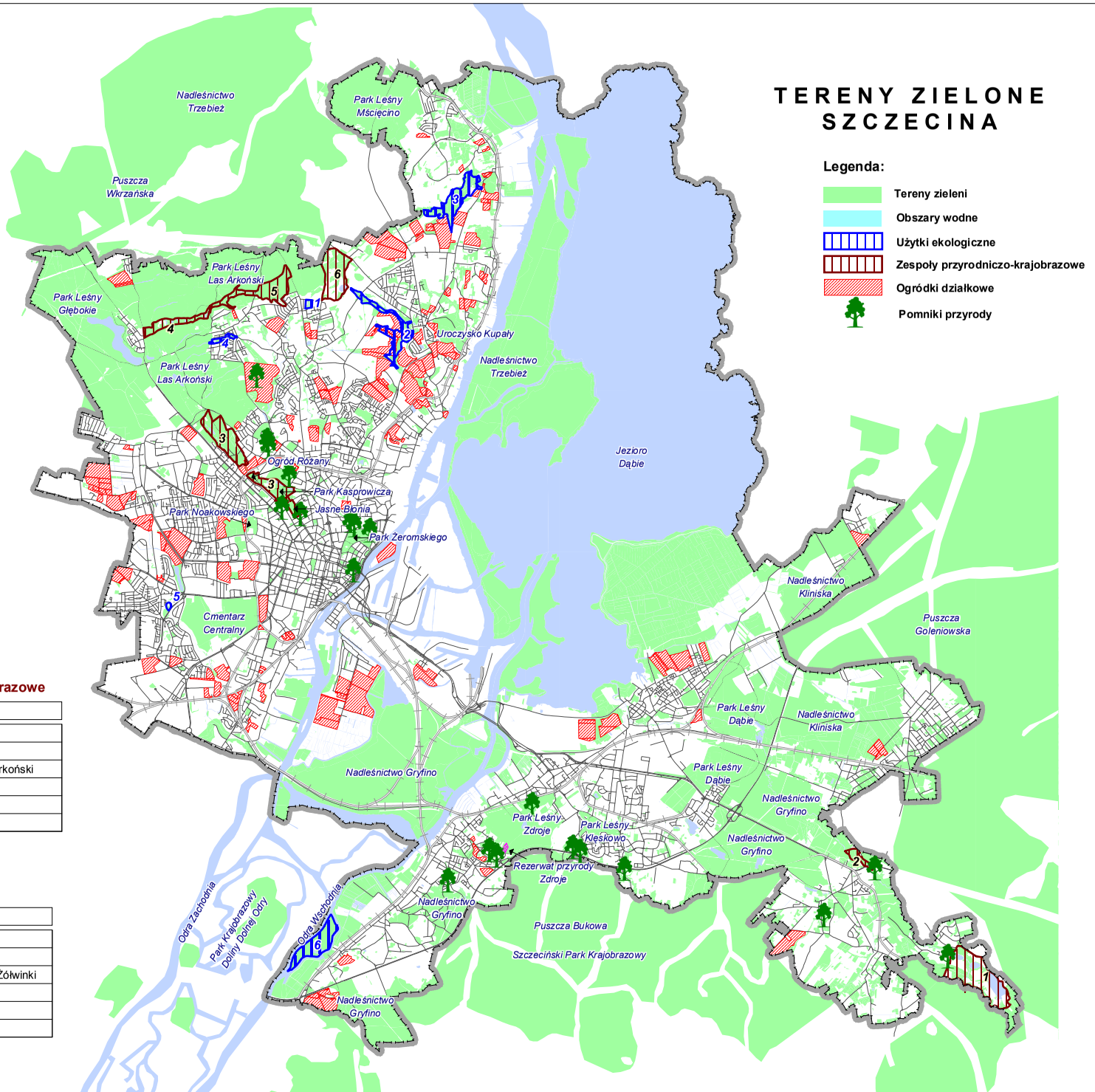
- bardzo wysoki - brak izolacji, obecność ognisk zanieczyszczeń
- wysoki - brak izolacji, bez stwierdzonych ognisk zanieczyszczeń
- średni - izolacja słaba, obecność ognisk zanieczyszczeń
- niski - izolacja słaba, bez stwierdzonych ognisk zanieczyszczeń

REPREZENTATYWNE ŹRÓDŁA, OTWORY WIERTNICZE, STUDNIE KOPANE

- Źródło
- Otwór wiertniczy, w którym ujęto następujące piętro wodonośne:
  - czwartorzędowe
  - badawczy otwór hydrogeologiczny
  - studnia kopana
  - Ujęcie wielootworowe (w tym infiltracyjne - inf.)

INNE

I——I Linia przekroju hydrogeologicznego

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

LP	NAZWA
1	Jezierzyce
2	Park Leśny w Strudze
3	Zespół parków Kasprowicza-Arkoński
4	Dolina Siedmiu Młynów
5	Źródła strumienia Osówka
6	Wodozbiór

Użytki ekologiczne

LP	NAZWA
1	Stawek przy ul. Śródleśnej
2	Dolina strumienia Grzęziniec
3	Dolina Skolwinki, Stołczynki, Żółwinki
4	Dolina strumienia Żabiniec
5	Stawek na Gumieńcach
6	Klucki Ostrów

2. Transport

2.1. INFRASTRUKTURA DROGOWA

2.1.1. DROGI

W oparciu o ustawę o drogach publicznych, drogi ze względu na pełnione funkcje podzielone są na:
- krajowe (dł. 49 km),
- wojewódzkie (dł. 12 km),
- powiatowe (dł. 246 km),
- gminne (dł. 477 km).

Przez Szczecin przebiegają następujące drogi:

a) krajowe o łącznej długości ok. 49 km:
   - autostrada A6: (Berlin) Kołbaskowo – Szczecin (a następnie droga nr 6: Goleniów – Koszalin – Gdańsk), położona na południu Szczecina i będąca jego trasą obwodową często wykorzystywaną w celach tranzytowych;
   - droga krajowa nr 3: z trasą przebiegającą od Świnoujścia przez Szczecin do Jakuszyc; przecina się z autostradą A6 w rejonie osiedla Kijewo i biegnie ciągiem ulic: Szosa Stargardzka, Przyszłości, Pyrzycka;
   - droga krajowa nr 10: Szczecin – Bydgoszcz – Toruń – Płońsk, przebiegająca od przejścia granicznego w Lubieszynie przez ulice: Ku Słońcu, al. Piastów, Narutowicza, Kopernika, Wyszyńskiego, Energetyków, Gdańska, Eskadrowa, Hangarowa, Struga, Zwierzyniecka, Szosa Stargardzka a następnie do granic miasta w kierunku na Stargard;
   - droga krajowa nr 13: przebiegająca od przejścia granicznego Rosówek a następnie Przecław i przez ulice: Cukrowa, Autostrada Poznańska, Południowa, Mieszka I, al. Piastów do skrzyżowania z drogą krajową nr 10;
   - droga krajowa nr 31: przebiegającą przez ulice: Autostrada Poznańska, Granitowa, Metalowa, Przodowników Pracy do granicy miasta.

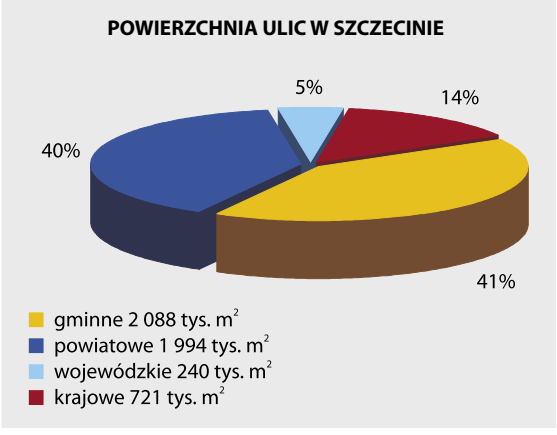
b) wojewódzkie o łącznej długości ok. 12 km:
   - droga wojewódzka nr 115: od Dobieszczyna przez ul. Zegadłowicza, Wojska Polskiego, Piłsudskiego, Matejki, Trasę Zamkową do włączenia z drogą krajową nr 10.

Drogi krajowe: A6 i droga nr 6 (E28) oraz nr 3 (E65) mają jednocześnie charakter dróg międzynarodowych.

Zgodnie z ewidencją ZDiTM na koniec 2007 Miasto posiadało w swoim zarządzie ok. 784 km dróg o powierzchni 5 043 tys. m^2.

Sieć drogowa jak i cały układ komunikacyjny miasta w warunkach intensywnego rozwoju motoryzacji, a w szczególności transportu indywidualnego, zaczyna odgrywać decydującą rolę w sprawnym i bezkolizyjnym przemieszczaniu się na terenie Szczecina. Również położenie geograficzne miasta jak i układ urbanistyczny wymusza konieczność podejmowania stosownych działań organizacyjnych i inwestycyjno-remontowych aby sprostać oczekiwaniom związanym z zapewnieniem odpowiedniego standardu drogowo-komunikacyjnego.

Wykres nr 2.1.

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego.

Wg ZDiTM do najważniejszych problemów w układzie komunikacyjno-drogowym należą:
- eliminacja ruchu ciężarowego i tranzytowego z centrum,
- zmniejszenie ruchu transportu indywidualnego (osobowego i ciężarowego) w centrum,
- poprawa stanu infrastruktury drogowej,
- polepszenie systemu i formy parkowania,
- urealnienie rzeczywistej funkcji drogi w przestrzeni publicznej.

Głównymi metodami rozwiązania wyżej wymienionych problemów powinny być:

1. Budowa obwodnicy zachodniej Szczecina oraz kontynuacja przebudowy autostrady A6 stanowiącej obwodnicę miejską.
2. Kontynuacja budowy Obwodnicy Śródmiejskiej i usprawnienie komunikacji miejskiej poprzez:
   - rozbudowę systemu dróg komunikacji rowerowej,
   - usprawnienie komunikacji zbiorowej (m.in. poprzez budowę szybkiego tramwaju, budowę i przebudowę torowisk, właściwy poziom techniczny pojazdów komunikacji zbiorowej, budowę parkingów strategicznych),
   - usprawnienie funkcjonowania strefy płatnego parkowania,
   - budowa nowych parkingów, w tym podziemnych.
3. Przebudowy i remonty bieżące ulic oraz zmiany organizacji ruchu:
   - przebudowa skrzyżowania ul. Ku Słońcu – al. Piastów – ul. Narutowicza,
   - przebudowa skrzyżowania ul. Ku Słońcu – Sikorskiego,
   - przebudowa skrzyżowania ul. Mickiewicza – Żołnierska – Wernyhory,
   - modernizacja sygnalizacji świetlnych na poszczególnych ciągach komunikacyjnych,
   - projekt i wdrożenie systemu zarządzania ruchem w mieście (część drogowa i komunikacyjna).
4. Zastosowanie dostępnych środków inżynieryjnych poprawiających funkcjonalność drogi pod kątem dostosowania jej dla potrzeb wszystkich użytkowników:
   - wydzielenie i organizacja stref: pieszych, pieszo-rowerowych, ruchu uspokojonego, obszarów zamieszkania;

– poprawa „atrakcyjności pasa drogowego" poprzez ciągłe podnoszenie standardów (począwszy od nawierzchni poprzez małą architekturę, zieleń, obiekty małej gastronomii, reklamy).

Ponadto rozwiązanie przedstawionych problemów komunikacyjnych zapewni rozpoczęcie budowy Trasy Północnej i modernizacji ul. Struga w ramach modernizacji dostępu drogowego do portu w Szczecinie (modernizacja miejskiego odcinka drogi nr 10).

Finansowanie wszelkich zadań z zakresu budowy, modernizacji i utrzymania dróg publicznych oraz obiektów inżynierskich odbywa się ze środków budżetu Miasta oraz w coraz większym zakresie ze środków zewnętrznych (fundusze Unii Europejskiej, programy operacyjne itp.). Potrzeby w tym zakresie są znacznie większe od możliwości. Przy pewnej stagnacji w latach 90. w ilości realizowanych robót inwestycyjno-remontowych na obiektach drogowych i inżynieryjnych sytuacja w ostatnim okresie uległa znacznej poprawie. Zrealizowane projekty w sposób znaczący poprawiły funkcjonalność układu drogowo-komunikacyjnego w mieście.

Od wielu lat czynione są starania na rzecz budowy wspomnianej obwodnicy zachodniej wraz z przeprawą Police – Święta. Jej powstanie miałoby dla Szczecina i regionu strategiczne znaczenie: wyprowadziłoby ruch tranzytowy poza miasto, znacznie ułatwiłoby dojazd do przejść granicznych oraz skomunikowałoby tereny inwestycyjne w gminie Police i Goleniów.

W grudniu 2007 roku prezydent miasta Szczecin, marszałek województwa zachodniopomorskiego, starosta powiatu polickiego, burmistrz Goleniowa oraz burmistrz Polic podpisali wstępne porozumienie w sprawie realizacji studium wykonalności Zachodniego Drogowego Obejścia Szczecina wraz z raportem oddziaływania na środowisko. Studium wykonalności mogłoby w przyszłości umożliwić staranie się o środki finansowe na realizację przedsięwzięcia, bo dostarczyłoby formalnego uzasadnienia zarówno ekonomicznego, jak i technicznego.

Budowana etapowo Obwodnica Śródmiejska jest jedną z głównych inwestycji drogowych, które mają usprawnić miejski układ drogowy i wyprowadzić ruch ze ścisłego centrum miasta. Inwestycja ma na celu poprawę obecnej sytuacji, tak różnej od standardów europejskich (z uwagi na tranzyt prowadzący przez centrum), a jej ukończenie pomoże wyprowadzić najcięższy ruch z głównych ulic Szczecina.

W czerwcu 2007 roku zakończono III etap inwestycji, czyli budowę odcinka ul. Przyjaciół Żołnierza od łącznika z ul. Bandurskiego do ul. Ks. Warcisława. Kolejny, IV etap to budowa ul. Przyjaciół Żołnierza od ul. Ks. Warcisława do ul. Krasińskiego. Cała obwodnicabędzie miała długość 9,2 km.

2.1.2. OBIEKTY INŻYNIERSKIE

Na drogach publicznych zarządzanych przez Miasto, wg stanu na koniec 2007 roku, znajdowało się 105 obiektów inżynierskich.

Porównując liczbę obiektów inżynierskich w 2007 roku ze stanem z lat poprzednich zauważalny jest ich postępujący wzrost (wg stanu na koniec 2005 r. było ich 90).

Tabela nr 2.1.

OBIEKTY INŻYNIERSKIE W SZCZECINIE				
obiekty	drogi			
	krajowe	woje-wódzkie	powiatowe i gminne	razem
mosty	11	4	25	**40**
wiadukty	19	1	11	**31**
estakady	6	18	-	**24**
kładki dla pieszych	1	1	7	**9**
przejścia podziemne	-	-	1	**1**
razem	**37**	**24**	**44**	**105**

Źródło: Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego.

W kontekście powstawania nowych obiektów tego typu (w latach 2006–2007) warto podkreślić rozwiązanie znaczącego problemu związanego z zaburzeniem płynności ruchu kołowego przy rondzie Giedroycia (wylot ulic Staszica oraz Wyzwolenia). W 2007 roku zakończono budowę nadziemnego przejścia (kładki) nad ulicą Staszica.

Lokalizacja miasta oraz jego podział na część prawo- i lewobrzeżną warunkuje konieczność ciągłego przemieszczania się mieszkańców (przejazdy do i z miejsc pracy, dojazdy do szkół itd.), co przy ograniczonej przepustowości jest czasochłonne i stanowi uciążliwe utrudnienie dla szczecinian. Nadzieje na poprawę komunikacji pomiędzy obydwoma częściami miasta wiązane są z realizacją rozpoczętego w 2006 roku projektu „Przebudowa ulicy Autostrada Poznańska, Etap I i II – budowa nowych mostów przez rzeki Odrę i Regalicę" (z dofinansowaniem z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Transport). Etap I **„**Budowa mostu nad rzeką Odrą wraz z włączeniem w układ drogowy" obejmuje budowę nowego mostu o konstrukcji trzyprzęsłowej, długości 206 m, szerokości 14,4 m, z dwoma pasami ruchu, ścieżką rowerową, chodnikiem wraz z włączeniem w istniejący układ drogowy za pomocą wiaduktów dojazdowych. Etap II „Budowa mostu nad rzeką Regalicą wraz z włączeniem w układ drogowy" obejmuje budowę nowego mostu również o konstrukcji trzyprzęsłowej, długości 227,5 m, szerokości 17,9 m z trzema pasami ruchu (również ze ścieżką rowerową, chodnikiem wraz z włączeniem za pomocą wiaduktów dojazdowych). Oba mosty powinny znacznie usprawnić komunikację oraz przepływ mieszkańców i wpłynąć na poprawę przepustowości miejskiego układu drogowego.

2.1.3. INWESTYCJE I REMONTY KAPITALNE

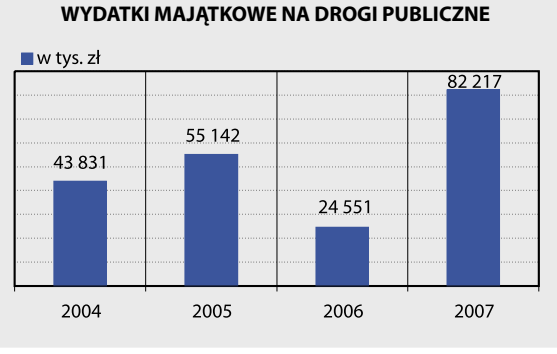
W granicach administracyjnych Szczecina zadania dotyczące finansowania budowy, modernizacji i utrzymania dróg publicznych obciążają budżet Miasta.
Najważniejszymi zadaniami inwestycyjnymi drogowymi realizowanymi w latach 2006–2007 były m.in.:

– przebudowa ul. Autostrada Poznańska: Etap I i II – budowa nowych mostów przez rzeki Odrę i Regalicę (przebudowa dofinansowana z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego – Transport);
– budowa ronda ul. Ku Słońcu – Derdowskiego – Dworska: przebudowa istniejącego skrzyżowania ulic Ku Słońcu – Derdowskiego – Europejska – Dworska sterowanego sygnalizacją świetlną na rondo o średnicy wewnętrznej 60 m i średnicy zewnętrznej 80 m, z dwoma pasami ruchu kołowego (budowa dofinansowana ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego);
– budowa Obwodnicy Śródmieścia Szczecina: Etap III – przebudowa ul. Przyjaciół Żołnierza od łącznika z ul. Bandurskiego do ul. Ks. Warcisława (zbudowano odcinek arterii o długości 600 m z dwiema dwupasmowymi jezdniami, powstało 1 300 m chodników, 1 250 m ścieżek rowerowych, 520 m ekranów akustycznych, inwestycja również dofinansowana z EFRR w ramach ZPORR);
– modernizacja ulic w Szczecinie: I etap – ul. Niedźwiedzia (modernizacja ulicy o długości ok. 580 m, jako odcinka całej trasy znajdującego się w najgorszym stanie technicznym, zagrażającym bezpieczeństwu pojazdów i osób podróżujących, dofinansowanie z EFRR w ramach ZPORR);
– zakończenie (2006) przebudowy ul. Krzywoustego od pl. Zwycięstwa do pl. Kościuszki (dofinansowanie z EFRR w ramach ZPORR);
– budowa kładek na ulicach Staszica i Przyjaciół Żołnierza.

Łączne wydatki Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego na utrzymanie dróg w 2006 r. wyniosły 16,4 mln złotych, w 2007 r. 39,9 mln złotych, w tym łączne wydatki na remonty nawierzchni i urządzeń drogowych (sygnalizacja) wynosiły odpowiednio: 2006 – ok. 9,9 mln zł, 2007 – 18,4 mln zł. Na oznakowanie drogowe pionowe wydano w 2006 r. 1,6 mln zł, a w 2007 r. 3,9 mln zł. Na oznakowanie poziome zaś przeznaczone zostały następujące kwoty: w 2006 r. 2,5 mln zł, a w 2007 r. 3,1 mln zł. W roku 2006 na utrzymanie obiektów inżynierskich wydano kwotę 1,7 mln zł natomiast w roku 2007 już 10,9 mln zł.

Na oświetlenie w latach 2006–2007 przeznaczono z wydatków bieżących z budżetu Miasta: w 2006 r. ok. 12,5 mln zł, w 2007 r. ok. 14,6 mln.

Wykres nr 2.2.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2004–2007.

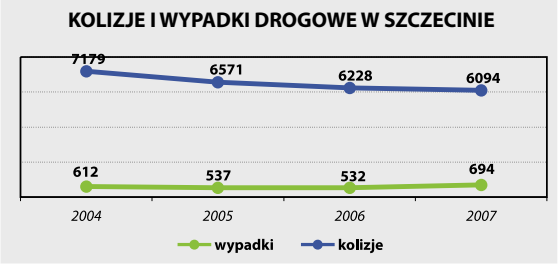
W 2007 r. wydatki majątkowe na drogi publiczne (gminne i powiatowe) wyniosły 82,2 mln zł, z czego wykonanie wydatków majątkowych gminy wyniosło 1,2 mln zł, a wykonanie wydatków majątkowych powiatu 81,0 mln zł.

Do jednych z najważniejszych działań inwestycyjnych z zakresu transportu miejskiego w latach 2006–2007 niewątpliwie zaliczyć należy: zakup 21 szt. używanych tramwajów TATRA KT4Dt, modernizację wagonów tramwajowych i zakup wyposażenia technicznego, modernizację infrastruktury towarowej, sieciowej i zajezdni tramwajowych, zakup taboru tramwajowego wraz z wykonaniem remontu torowiska na ul. Ku Słońcu.

2.1.4. BEZPIECZEŃSTWO RUCHU

Według danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w 2007 roku na szczecińskich drogach wydarzyło się łącznie 6 788 zdarzeń drogowych, z czego 6 094 były to kolizje, a 694 – wypadki drogowe, w których śmierć poniosło 18 osób, a 789 zostało rannych. W 2007 roku zanotowano nieznaczny (o 28, tj. 0,4 %) wzrost liczby zdarzeń drogowych oraz wyraźny spadek liczby kolizji na szczecińskich drogach, co ilustruje wykres nr 2.3.

Wykres nr 2.3.

Źródło: Komenda Miejska Policji.

W 2006 roku wypadki drogowe, które zdarzyły się w Szczecinie, stanowiły 30,2% wypadków, jakie wydarzyły się na terenie województwa zachodniopomorskiego (1 759 wypadków), a w skali kraju było to 1,1%. Zabici w wypadkach drogowych w mieście to 15,5% ogółu ofiar śmiertelnych na terenie województwa. Ranni stanowili 27,7%, a na terenie kraju 1%.

Najczęstszymi rodzajami wypadków drogowych, jakie wydarzyły się na ulicach Szczecina były:
– najechanie na pieszego:
  2006 r. – 261 wypadków, tj. 49,0% ogółu (20 ofiar śmiertelnych i 257 osób rannych),
  2007 r. – 340 wypadków, tj. 49,0% ogółu (10 ofiar śmiertelnych i 344 osoby ranne),
– zderzenia się pojazdów w ruchu:
  2006 r. – 203 wypadki, tj. 38,1% ogółu (8 ofiar śmiertelnych i 263 osoby ranne),
  2007 r. – 280 wypadków, tj. 40,3% ogółu (2 ofiary śmiertelne i 358 osób rannych).

Najwięcej wypadków spowodowali kierujący pojazdami: w 2006 roku 398 wypadków, tj. 74,6% ogółu, a w 2007 roku 500, tj. 72,0% ogółu (w Polsce – 1,35%). W wypadkach spowodowanych przez kierującego w 2006 roku zginęły łącznie 23 osoby, a 464 zostało rannych. Najczęstszymi przyczynami wypadków zawinionych przez kierującego, zarówno w 2006, jak i 2007 roku było:

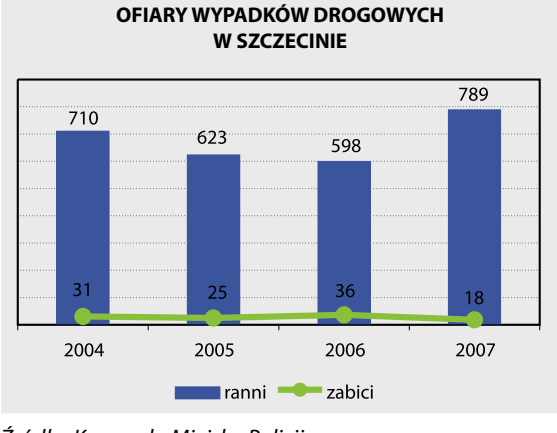
– nieudzielenie pierwszeństwa przejazdu: 2006 r. – 123 wypadki (30,9%), 2007 r. – 129 (31,5%),
– nieudzielenie pierwszeństwa pieszemu: 2006 r. – 79 wypadków (19,8%), 2007 r. – 77 (15,4%),
– niedostosowanie prędkości do warunków ruchu: 2006 r. – 61 wypadków (15,3%), 2007 r. – 88 (17,6%).

Dodatkowo w 2007 roku jedną z głównych przyczyn tych wypadków było nieprawidłowe przejeżdżanie przejść dla pieszych: 96 wypadków, czyli 19,2% ogółu.

W kraju najczęściej występującymi przyczynami wypadków z winy kierowców (wg danych za rok 2006) było niedostosowanie prędkości do warunków ruchu (10 987 wypadków) i nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu (9 094 wypadki). Głównymi sprawcami wypadków drogowych w tej kategorii byli kierowcy w przedziale wiekowym od 25 do 39 lat, podobnie jak w całej Polsce. Spowodowali oni w 2006 roku 134 wypadki, co stanowiło 33,6% ogółu wypadków z winy kierujących (w wyniku tych zdarzeń 9 osób poniosło śmierć, a 161 zostało rannych), a w 2007 roku 165 wypadków (2 osoby poniosły śmierć, 196 zostało rannych).

Natomiast piesi uczestnicy ruchu drogowego w 2006 roku spowodowali 92 wypadki (17,2% ogółu wypadków), w tym 9 śmiertelnych, a w 2007 roku 113 (16,3% ogółu wypadków). Głównymi przyczynami wypadków spowodowanych przez pieszych było: nieostrożne wejście na jezdnię, wejście na jezdnię przy czerwonym świetle oraz przekraczanie jezdni w miejscu niedozwolonym. W wypadkach tych śmierć poniosło w 2006 roku 8 osób (76 osób zostało rannych) zaś w 2007 roku 6 osób (107 rannych).

Wykres nr 2.4.

Źródło: Komenda Miejska Policji.

Do najbardziej zagrożonych wypadkami ulic Szczecina należały: al. Wyzwolenia, ul. Struga, al. Piastów, al. Wojska Polskiego, ul. Gdańska oraz ul. Ku Słońcu. Wydarzyło się tu ogółem w 2006 roku 112 wypadków, a w 2007 roku – 125.

Najbardziej zagrożone wypadkami skrzyżowania w mieście w latach 2006–2007 były m.in.: ul. Struga – ul. Gryfińska, ul. Struga – ul. Jasna, ul. Struga – ul. Łubinowa, ul. Ku Słońcu – ul. Derdowskiego, ul. Ku Słońcu – ul. Boh. Warszawy, al. Piastów – ul. Ku Słońcu, al. Piastów – ul. Jagiellońska, al. Wyzwolenia – ul. Malczewskiego, ul. Gdańska – Basen Górniczy a placami: pl. Kościuszki i pl. Sprzymierzonych.

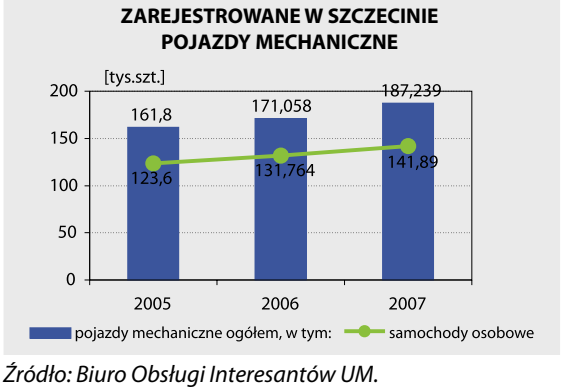
Położenie Szczecina na szlaku transportowym oraz jego wielkość sprawiają, iż stanowi on jedno z najbardziej niebezpiecznych miast regionu, bowiem to tu ma miejsce ok. 30% wszystkich wypadków w województwie zachodniopomorskim.

Pomimo słabości układu drogowego miasta organizacja ruchu w trakcie przebiegu największej żeglarskiej imprezy The Tall Ships' Races 2007, dzięki sprawności policji oraz służb miejskich, przebiegała efektywnie i nie sprawdziły się oczekiwane czarne scenariusze. Nie zmienia to faktu, iż konieczna jest kontynuacja działań służących poprawie układu drogowego i zwiększeniu jego przepustowości.

2.1.5. POZIOM MOTORYZACJI

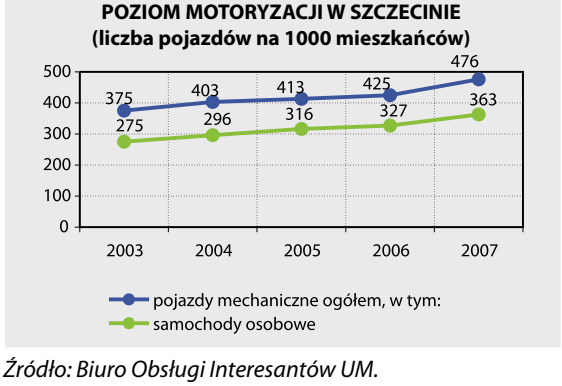
W latach 2006–2007 w Szczecinie nadal panowała tendencja wzrostowa poziomu motoryzacji, co będzie wymagało w przyszłości usprawniania ruchu miejskiego i zmian w jego organizacji.

Wykres nr 2.5.

Źródło: Biuro Obsługi Interesantów UM.

Wykres nr 2.6.

Źródło: Biuro Obsługi Interesantów UM.

W 2006 roku wydano 75 decyzji o zatrzymaniu praw jazdy, natomiast w 2007 roku – 99. W zestawieniu z latami poprzednimi jest to dość duży spadek, dla porównania w 2005 roku wydano 392 takie decyzje.

2.2. KOMUNIKACJA MIEJSKA

2.2.1. TRANSPORT ZBIOROWY

Komunikacja miejska (lokalny transport zbiorowy) organizowana jest w imieniu Gminy Miasto Szczecin przez miejski zakład budżetowy Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego. Usługi przewozowe realizowane są w wyniku zawartych umów pomiędzy Gminą Miasto Szczecin (ZDiTM) a:
- Miejskim Zakładem Komunikacyjnym – komunikacja tramwajowa,
- Szczecińskim Przedsiębiorstwem Autobusowym „Klonowica" sp. z o.o.,
- Szczecińskim Przedsiębiorstwem Autobusowym„Dąbie" sp. z o.o.,
- Szczecińsko-Policki Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym sp. z o.o.,
- Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej – nocna komunikacja autobusowa.

Istnieją również bezpłatne połączenia łączące centra handlowe z głównymi punktami miasta. Komunikacja ta jest finansowana przez zainteresowane podmioty, takie jak np. Carrefour, REAL, CH Ster, targowisko Manhattan. Z uwagi na coraz mniejsze zainteresowanie klientów liczbatych linii systematycznie ulega zmniejszeniu.

W 2007 roku na terenie miasta funkcjonowały 74 linie tramwajowe i autobusowe o łącznej długości 910,25 km, obsługujące 320,6 km tras komunikacyjnych, w tym:
- 12 linii tramwajowych o łącznej długości 100,08 km;
- 49 linii autobusowych dziennych o łącznej długości 574,01 km, w tym:
  - 7 linii pospiesznych z jedną linią międzymiastową o łącznej długości 116,06 km,
  - 42 linie zwykłe, w tym 5 międzymiastowych i 3 lokalne na terenie Polic o łącznej długości 457,95 km;
- 13 linii nocnych o łącznej długości 236,16 km, w tym 2 międzymiastowe.

Szczecińska sieć komunikacji tworzona jest z:
1. trakcji autobusowej:
   - 42 linie zwykłe i 7 linii pospiesznych o średniej długości 574,01 km obsługiwanych przez 200 autobusów w szczytach przewozowych, w tym:
   - 34 linie zwykłe o łącznej długości 337,87 km oraz 6 linii pospiesznych o łącznej długości 99,26 km, obsługiwanych przez SPA „Klonowica" i SPA „Dąbie" (teren Szczecina i miejscowości Kołbaskowo i Przecław na terenie gminy Kołbaskowo);
   - 8 linii zwykłych o łącznej długości 120,08 km i linia pospieszna o długości 16,8 km obsługiwanych przez SPPK (połączenie Szczecina i Polic oraz wewnętrzna komunikacja w Policach);
   - 13 linii nocnych o łącznej długości 236,16 km obsługiwanych przez 19 autobusów SPA„Klonowica", SPA „Dąbie", PKS Szczecin oraz SPPK (w zakresie 2 linii o łącznej długości 54,26 km stanowiących połączenia Polic i Szczecina).
2. trakcji tramwajowej:
   - 12 linii tramwajowych o łącznej długości 100,08 km, obsługiwanych 92 pociągami, na których kursowało 149 wagonów tramwajowych (produkcji polskiej typu: 105N i przegubowe 102N, produkcji niemieckiej przegubowe GT–6 i czeskie KT4) z dwóch zajezdni MZK – Pogodno i Golęcino.

Z komunikacji miejskiej w Szczecinie korzystają codziennie tysiące pasażerów. W 2006 roku z przewozów tramwajowych skorzystało 70 324 556 pasażerów, a w 2007 roku ponad 4% mniej – 67 429 556 osób. W zakresie przewozów autobusowych został zanotowany podobny procentowo spadek: z 85 952 235 pasażerów w 2006 r. na 82 413 901 w 2007 r.

Transport publiczny dotowany jest z budżetu Miasta, wielkość dotacji w ostatnich dwóch latach wyniosła odpowiednio: w 2006 roku blisko 51,3 mln zł, a w 2007 roku 53,6 mln zł. Oznacza to, że z budżetu Szczecina w 2007 roku co miesiąc przeznaczano po ok. 11zł na każdego mieszkańca.

2.2.2. KOMUNIKACJA INDYWIDUALNA

Na liczbę ważnych uprawnień transportowych według stanu na koniec 2007 roku składało się:
- 2 335 licencji (zezwoleń) na wykonywanie transportu drogowego taksówką (wydawane przedsiębiorcom bez względu na adres zamieszkania lub siedzibę firmy);
- 38 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego osób (wydawanych przedsiębiorcom zamieszkałym lub posiadającym siedzibę firmy w Szczecinie);
- 479 licencji na wykonywanie krajowego transportu drogowego rzeczy (wydawanych przedsiębiorcom zamieszkałym lub posiadającym siedzibę firmy w Szczecinie).

2.3. POZOSTAŁE RODZAJE TRANSPORTU

2.3.1. KOLEJ

W latach 2006–2007 długość eksploatowanych linii kolejowych wynosiła 99,550 km, w tym: 65,652 km to odcinki dwutorowe, a 33,898 km – jednotorowe.

Kolej obsługuje szczecińskich pasażerów zasadniczo w ruchu międzynarodowym, dalekobieżnym oraz regionalnym.

W ruchu międzynarodowym (w regionie) w latach 2006–2007 funkcjonowały bezpośrednie połączenia z Angermunde (ze skomunikowaniem do Berlina), Hagenow (ze skomunikowaniem do Lubeki i Hamburga) oraz Pasewalkiem. Zarówno w 2006, jak i 2007 roku ruch ten obsługiwany był przez 16 pociągów. Natomiast w ruchu

międzynarodowym (dalekobieżnym) w 2006 roku funkcjonowało połączenie Intercity z Amsterdamem oraz połączenie z Poczdamem, w 2007 roku nadal istniała możliwość przejazdu Intercity do Amsterdamu oraz kursowały dwa pociągi do Poczdamu.

W ruchu krajowym dalekobieżnym w latach 2006–2007 zapewnione były połączenia z najważniejszymi polskimi ośrodkami miejskimi m.in. Warszawą, Poznaniem, Gdynią, Toruniem, Krakowem, Wrocławiem i Katowicami. Znaczna część tych pociągów kursowała do wymienionych stacji w wydłużonych relacjach ze Świnoujścia lub Kołobrzegu. W 2006 roku pasażerów obsługiwało 28 pociągów (4 – IC, EX, 6 – TLK, 18 – pośp.) zaś w 2007 r. już mniej, bo 26 (4 IC, EX, 5 – TLK, 17 – pośp.). Wykaz linii kolejowych eksploatowanych (PKP PLK SA) w granicach Szczecina przedstawia tabela nr 2.2.

Tabela nr 2.2.

LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE W GRANICACH SZCZECINA (wg PKP PLK SA)			
nr linii	nazwa linii	długość w granicach Szczecina [km]	przeznaczenie linii
273	Wrocław Gł. – Szczecin Gł.	12,010	pasażerska i towarowa
351	Poznań Gł. – Szczecin Gł.	22,064	pasażerska i towarowa
401	Szczecin Dąbie SDB – Świnoujście Port	4,795	pasażerska i towarowa
		3,110	pasażerska i towarowa
406	Szczecin Gł. – Trzebież Szcz.	20,981	pasażerska i towarowa
		0,558	pasażerska i towarowa
408	Szczecin Gł. – Stobno Szcz.	5,908	pasażerska i towarowa
409	Szczecin Rumieńce – granica państwa (Tantow)	1,026	pasażerska i towarowa
417	granica PLK – Szczecin Dąbie	4,162	towarowa
428	Szczecin Dąbie SDB – Szczecin Podjuchy	7,008	pasażerska i towarowa
432	Szczecin Wstowo – Szczecin Gumieńce	4,308	towarowa
433	Szczecin Port Centralny SPB – Dziewoklicz	3,076	pasażerska i towarowa
851	Regalica – Szczecin Port Centralny SPA	2,244	towarowa
854	Szczecin Port Centralny SPB – Dziewoklicz	5,082	towarowa
855	Regalica – Szczecin Port Centralny SPA	0,878	pasażerska i towarowa
857	Szczecin Dąbie SDA – Szczecin Dąbie SDC	2,340	pasażerska i towarowa
	RAZEM	**99,550**	

Źródło: PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Oddział Regionalny w Szczecinie.

W ruchu regionalnym przewóz podróżnych odbywa się w kierunku Gryfina (i dalej), Szczecina Dąbie i granicy z Niemcami. Szczeciński węzeł kolejowy ma bezpośrednie regionalne połączenie kolejowe ze Świnoujściem, Kamieniem Pomorskim, Kołobrzegiem (przez Goleniów i Gryfice), Gdynią, Słupskiem, Koszalinem, Szczecinkiem, Krzyżem, Choszcznem, Stargardem Szczecińskim, Gryfinem, Kostrzynem i Zieloną Górą. Ponadto w 2006 roku otwarta została linia do miasta Kalisz Pomorski i uruchomiono bezpośrednie pociągi w tej relacji.

W latach 2006–2007 z natężenia ruchu osobowego wynikało, iż najpopularniejszymi kierunkami, z których korzystali pasażerowie, były: Szczecin Główny – Gryfino, Szczecin Główny – Goleniów/Kołobrzeg i Szczecin Główny – Stargard Szczeciński.

W 2006 roku obsługa pasażerów realizowana była przez 102 pociągi regionalne (2007 – 120), sprzedano 2 295 143 bilety (2007 – 2 714 675) i obsłużono 3 742 500 pasażerów (2007 – 4 071 000).

W odniesieniu do przewozów towarowych znaczącą rolę odgrywa stacja kolejowa i portowa Szczecin Port Centralny. W latach 2006–2007 tranzyt przeładunkowy przebiegał na stacjach portowych Szczecin Glinki oraz Szczecin Port Centralny. Tranzyt bezprzeładunkowy realizowany był w tym okresie na stacji granicznej Szczecin Gumieńce. Kolejowe przewozy tranzytowe towarów dowiezionych morzem realizowane były w kierunku wschodnim (Ukraina, Białoruś) i południowym (Czechy, Słowacja, Węgry, Rumunia), natomiast towarów przeznaczonych do wywozu morzem z kierunku południowego (Jugosławia, Czechy, Węgry, Słowacja) i zachodniego (Niemcy, Francja). Drogą lądową tranzyt przez stację Szczecin Gumieńce odbywał się w kierunkach: wschodnim (Białoruś), południowym (Słowacja, Słowenia, Węgry) i zachodnim (Niemcy – tranzyt z krajów nadania takich jak Czechy, Słowacja, Słowenia czy Węgry).

2.3.2. TRANSPORT AUTOKAROWY I MIKROBUSOWY

Alternatywnym dla kolejowego rodzajem transportu są przejazdy świadczone przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie sp. z o.o. (PKS sp. z o.o.). Posiadane przez PKS sp. z o.o. autobusy przystosowane są do wykonywania różnych przewozów na dalekie i bliskie odległości ze zróżnicowaną liczbą miejsc. Podstawową działalnością jest prowadzenie komunikacji autobusowej krajowej i zagranicznej. Wykonywane są przewozy na regularnych liniach w kilkunastu gminach sąsiadujących ze Szczecinem (m.in. Dobrej, Goleniowie, Kołbaskowie czy Stargardzie Szczecińskim). Linie regularne łączą Szczecin z miastami i innymi miejscowościami województwa zachodniopomorskiego, a linie dalekobieżne również z miastami w innych województwach, takimi jak Toruń, Bydgoszcz, Warszawa, Lublin, Kielce, Łódź, Poznań, Gorzów Wielkopolski, Zielona Góra, Jelenia Góra i wiele innych miast i miejscowości na terenie kraju. Od 25 sierpnia 2006 roku uruchomiona została stała, międzynarodowa linia autobusowa Szczecin – Schwedt (kursująca m.in. przez Gryfino, Widuchową i Krajnik Dolny).

W ciągu ostatnich lat wzrosła liczba firm świadczących usługi transportowe z wykorzystaniem mikrobusów. Obecnie szybko i niedrogo można ze Szczecina dojechać do wielu okolicznych gmin (m.in. Goleniów, Kobylanka, Stargard Szczeciński) oraz innych miejscowości województwa (m.in. Nowogard, Barlinek) również tych nadmorskich (m.in. Dziwnów, Dziwnówek, Międzywodzie, Pobierowo, Łukęcin, Rewal, Świnoujście czy Kołobrzeg).

Transport mikrobusami ze Szczecina nie ogranicza się jedynie do przewozów krajowych. W odpowiedzi na potrzeby mieszkańców prywatne firmy przewozowe świadczą także transfery na berlińskie lotniska (Schönefeld, Tegel) i dworce (Berlin Ostbahnhof, Zentraler Omnibusbahnhof Berlin) oraz zapewniają możliwość przejazdów do samego Berlina (np. na Alexanderplatz, oferty te są dość często w promocyjnych cenach). Reasumując, jest to kolejna, korzystna alternatywa transportu, która coraz częściej zastępuje kolej.

2.3.3. TRANSPORT WODNY

Drogi wodne

Drogi wodne na terenie miasta to:

- droga wodna Szczecin – Świnoujście,
- jezioro Dąbie wraz z bocznymi akwenami: Iński Nurt, Babina, Czapina, Święta, Orli Przesmyk i Duńczyca, łączącymi jezioro z morskimi wodami wewnętrznymi oraz Dąbski Nurt i Dąbska Struga łączącymi jezioro z rzeką Regalicą,
- kanał Klucz – Ustowo (Skośnica),
- kanał Marwice – Gartz,
- rzeka Odra od ujścia Nysy Łużyckiej (642,4 km) do ujścia (rzeka Regalica) do jeziora Dąbie wraz z bocznymi kanałami: Klucz, Cegielinka i Odyńca (Leśny),
- rzeka Odra Zachodnia od jazu w miejscowości Widuchowa (704,1 km) do granicy wód morskich wraz z bocznym Kanałem Kurowskim,
- rzeka Parnica (od 4,0 do 5,6 km) do granicy z wewnętrznymi wodami morskimi wraz z bocznymi kanałami: Parnickim i Zielonym.

Drogi wodne nie są w pełni wykorzystane przez transport śródlądowy zarówno w ruchu pasażerskim, jak i towarowym. Brak portu śródlądowego jako odrębnego obiektu administracyjnego powoduje, iż żegluga śródlądowa korzysta z urządzeń portu morskiego i nabrzeży zakładowych. Wieloletnie zaniedbania rzeki Odry, skutkujące brakiem ciągłej żeglowności, nie pozwalają na sprawne i pełne wykorzystanie. Największym utrudnieniem dla żeglugi śródlądowej pozostają trzy mosty, z których dwa zlokalizowane są na Odrze Zachodniej (tj. most kolejowy i most drogowy Długi) oraz most kolejowy na Regalicy. Mosty te ograniczają, a czasami wręcz uniemożliwiają, statkom żeglugi śródlądowej dostęp do portu szczecińskiego oraz pozostałych portów ujścia Odry.

W rejonie ujścia Odry celowe jest dostosowanie portu Szczecin do obsługi żeglugi śródlądowej. Należy rozważyć utworzenie punktów koncentracji dla taboru wodnego śródlądowego z funkcją postojową. Brak wyznaczonych rejonów koncentracji poszczególnych funkcji, tj. towarowej i pasażersko-turystycznej powodować będzie, że żegluga w rejonie ujścia Odry funkcjonować będzie w sposób niezorganizowany, a poszczególne jednostki cumować będą w przypadkowych miejscach.

Przewozy

To przede wszystkim w Szczecinie zlokalizowana jest polska flota. Tutaj siedzibę ma narodowy armator, Polska Żegluga Morska posiadająca ogółem 71 statków o łącznej nośności 2,1 mln DWT. Jest ona najdłużej działającym armatorem o statusie przedsiębiorstwa państwowego. PŻM to jeden z największych w Europie i na świecie przewoźników suchych ładunków masowych, jego udział w globalnym rynku przewozowym tego sektora wynosi ok. 1%. Ponadto, dysponując flotą nowoczesnych, specjalistycznych zbiornikowców, jest również liderem w światowym transporcie siarki płynnej drogą morską.

W ciągu ostatnich lat statki PŻM przewoziły co roku ok. 25 mln ton ładunków. W 2007 roku przewieziono łącznie 27,2 mln ton ładunków i jest to o 0,6 mln ton więcej niż rok wcześniej.

Obecnie posiadane statki to masowce w grupach: coaster 4 400 DWT., liczna grupa handy-size oraz panamaksy 73 500 DWT. Poza masowcami PŻM posiada 4 siarkowce oraz promy m/f Polonia**,** m/f Gryf**,** m/f Wolin (zarządzane przez Unity Line Szczecin). Aktualnie realizowany jest inwestycyjny program odnowy floty zakładający zamówienie do 2015 roku 34 nowych statków, w tym jednostek typu handy-size oraz panamax. Pierwsze trzy statki wejdą do eksploatacji w 2008 roku, a w ciągu następnych dwóch lat aż 17.

Rozwój przeżywa też inny szczeciński armator, drugi co do wielkości w Polsce – Euroafrica Linie Żeglugowe Spółka z o.o. Obsługuje on regularne połączenia z Wielką Brytanią, Finlandią, Szwecją oraz Afryką Zachodnią zarówno z portów bałtyckich, jak i zachodnioeuropejskich.

Obydwaj armatorzy, obok handlowej, rozwijają też intensywnie flotę pasażerską. W ciągu ostatnich pięciu lat przewozy promowe pomiędzy Polską a Szwecją wzrosły o ponad 20%, dlatego firmy kupują nowe jednostki, które przekazują do zarządzania Spółce z o.o. Unity Line, operatorowi specjalnie powołanemu do tego celu.

W zakresie wspomnianych przewozów pasażerskich w ruchu międzynarodowym decydującą rolę odgrywa port w Świnoujściu. Port szczeciński głównie nastawiony jest na przewozy ładunków, natomiast ruch pasażerski jest niewielki, co najlepiej przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela nr 2.3.

MIĘDZYNARODOWY RUCH PASAŻERÓW[1] W PORTACH MORSKICH (liczba osób)					
lata	ogółem	Szczecin	Świnoujście	Gdańsk	Gdynia
2003	3 188 187	32 478	2 216 773	273 663	394 500
2004	2 031 140	24 450	1 259 592	172 601	433 451
2005	1 589 023	17 261	906 720	198 298	392 749
2006	1 625 833	123	929 899	156 511	460 231

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

[1] Ruch międzynarodowy obejmuje pasażerów, którzy przyjechali z portów zagranicznych do portów polskich jako portów docelowych oraz pasażerów, którzy wyjechali w podróż morską z portów polskich do portów zagranicznych na statkach pasażerskich, towarowych i promach. Nie ujmuje się pasażerów przejeżdżających tranzytem, tzn. tych, którzy przyjechali i wyjechali tym samym statkiem w tym samym rejsie.

Wzrost międzynarodowego ruchu pasażerów w 2006 roku w porównaniu z 2005 rokiem odnotowano w porcie Kołobrzeg (o 87,7%), Gdynia (o 17,2%), Świnoujście (o 3,9%), natomiast spadek – w portach: Szczecin (o 98,2%), Trzebież (o 79,9%), Nowe Warpno (o 34,7%), Gdańsk (o 21,1%). Najwięcej pasażerów przewieziono w relacji z portami szwedzkimi – 74,3%, niemieckimi – 12,8% i duńskimi – 10,5%.

Port

Port w Szczecinie wraz z portami w Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni należy do najszybciej rozwijających się portów nadbałtyckich. Usytuowany w odległości 65 km w głąb lądu należy do kompleksu portowego Szczecin – Świnoujście, administrowanego przez Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA. W spółce tej Miasto Szczecin posiada 0,16% udziałów.

Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA rozpoczął intensywny proces modernizacji i budowę nowej infrastruktury portowej. Do najważniejszych inwestycji należy budowa infrastruktury dla Zachodniopomorskiego Centrum Logistycznego oraz budowa infrastruktury portowej dla terminalu kontenerowego na Ostrowie Grabowskim. Inwestycje te mają na celu przygotowanie infrastruktury zapewniającej dostęp od strony wody i lądu do terenów rozwojowych portu na Ostrowie Grabowskim i wzdłuż ulicy Hryniewieckiego oraz przygotowanie 40 ha pod lokalizacje bazy przeładunkowo-składowej drobnicy zjednostkowanej oraz centrum logistycznego.

Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA opracował program rozwojowy portów w Szczecinie i Świnoujściu na lata 2007–2015 mający na celu:

- dostosowanie infrastruktury obu portów do wymagań nowoczesnych systemów transportowych w obrocie lądowo-morskim,
- podniesienie konkurencyjności zespołu portowego na rynku usług portowych,
- przystosowanie zespołu portowego do przewidywanego intensywnego wzrostu obrotów w basenie Morza Bałtyckiego i przenoszenia ładunków „z dróg na morze".

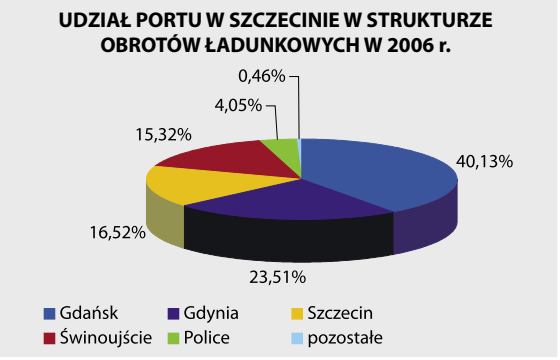
W 2006 roku udział portu w Szczecinie w obrotach ładunkowych województwa zachodniopomorskiego wynosił 45,5%, a w obrotach ładunkowych w polskich portach morskich 16,5%, co stawiało go na trzecim miejscu w kraju po Gdańsku i Gdyni.

Tabela nr 2.4.

OBROTY ŁADUNKOWE WG GRUP W PORCIE SZCZECIŃSKIM (w tys. ton)			
	2005	2006	2007
węgiel i koks	2 708,0	2 440,4	2 018,3
rudy	322,5	500,4	545,3
zboże	1 757,3	1 692	1421,9
drewno	40,6	42,1	60,9
ropa i przetwory aftowe	207,4	297,7	301,8
inne masowe	2 286,2	2 412,1	2 688,6
drobnica	2 679,6	2 580,6	2 462,7

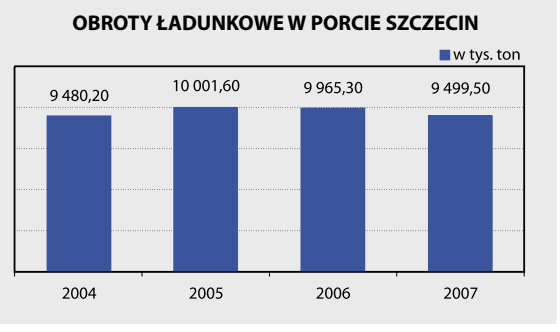
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Wykres nr 2.7.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wykres nr 2.8.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W 2006 i 2007 roku nastąpił spadek obrotów szczecińskiego portu spowodowany przede wszystkim spadkiem przeładunków węgla (na skutek nieopłacalności eksportu polskiego węgla drogą morską oraz wzrostu zapotrzebowania u krajowych odbiorców).

W 2006 roku długość nabrzeży w porcie Szczecin wynosiła 23 380 m, z czego do eksploatacji nadawało się 19 833 m. Długość nabrzeży przeładunkowych wynosiła 14 636 m, a nabrzeży o głębokości powyżej 10,9 m nadających się do eksploatacji – 1 374 m.

2.3.4. KOMUNIKACJA LOTNICZA

Komunikacja lotnicza obsługująca Szczecin realizowana jest z wykorzystaniem dwóch lotnisk:

- Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów,
- Lotniska sportowo-sanitarnego Szczecin Dąbie.

Lotnisko w Goleniowie położone 45 km na północnywschód od Szczecina stanowi główny port lotniczy zarówno dla miasta, jak i całego regionu Pomorza Zachodniego. Zarządzającym i operatorem lotniska jest „Port Lotniczy Szczecin – Goleniów" sp. z o.o., w której Miasto Szczecin posiada 33,41% udziałów (stan na dzień 22.10.2007 r.).

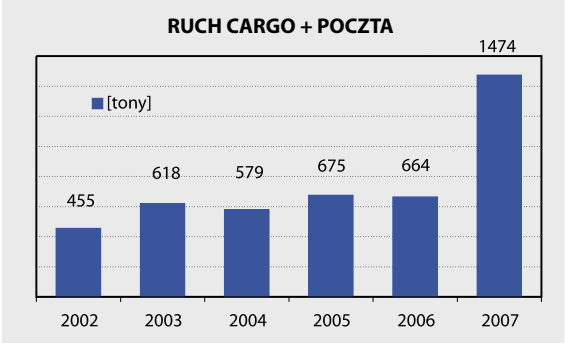
Głównym użytkownikiem są Polskie Linie Lotnicze „LOT" SA – przewoźnik lotniczy wykonujący w Polsce największą ilość operacji i przewożący największą liczbę pasażerów (wg danych za rok 2006).

Port Lotniczy Goleniów.

Wielkość przewożonych ładunków zwiększała się corocznie, w 2007 roku w stosunku do 2002 roku zwiększyła się ponad trzykrotnie.

Wykres nr 2.9.

Źródło: Port Lotniczy Szczecin – Goleniów sp. z o.o.

Na przełomie roku 2005 i 2006 zakończono realizację zadania inwestycyjnego „Modernizacja i rozbudowa terminalu pasażerskiego w Porcie Lotniczym Szczecin – Goleniów". Powstała kubatura obiektu terminalu w części przyloty, odloty oraz część biurowa. W sąsiedztwie obiektu terminalu znajduje się parking dla pasażerów oraz rent-a-car na 235 samochodów ze stanowiskami dla wypożyczalni aut.

Obecnie Port Lotniczy Szczecin – Goleniów obsługuje loty do Warszawy, Londynu, Stansted oraz Dublina.

Lotnisko w Szczecinie Dąbiu przylega bezpośrednio do głównej trasy wlotowej do miasta prowadzącej ulicami Struga, Hangarową i Gdańską. Teren lotniska oraz tereny położone w jego bezpośrednim sąsiedztwie to obszar o powierzchni ok. 200 ha. Główne atuty lotniska stanowią: bliska odległość od centrum miasta – ok. 7 km oraz położenie przy głównej osi dróg łączącej Szczecin prawobrzeżny z lewobrzeżną częścią miasta.

Zgodnie z uchwałą nr IV/66/2003 Rady Miasta z dnia 24 marca 2003 roku o przystąpieniu do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego „Lotnisko" w Szczecinie, przewiduje się na tym terenie realizację funkcji miejskich, między innymi takich jak: transport lotniczy, funkcja rekreacyjno-sportowa, funkcja usługowa o znaczeniu ogólnomiejskim wraz z usługami handlu o powierzchni sprzedażowej przekraczającej 2000 m^2, działalność produkcyjna, magazynowo-składowa z wyłączeniem funkcji uciążliwych.

Tabela nr 2.5.

LICZBA PASAŻERÓW PRZEWIEZIONYCH DROGĄ LOTNICZĄ						
połączenia	2005		2006		2007	
	odlot	przylot	odlot	przylot	odlot	przylot
Warszawa	40 432	41 544	41 652	43 135	37 136	37 515
Kopenhaga	102	81	-	-	-	-
Stansted	6 782	7 535	41 598	38 393	26 512	24 700
Dublin	-	-	-	-	14 777	15 055
nieregularne	5 762	4 574	9 759	7 986	8 726	6 534
łącznie	53 078	53 734	93 009	89 514	87 151	83 804
	106 812		182 523		170 955	

Źródło: Port Lotniczy Szczecin – Goleniów sp. z o.o.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

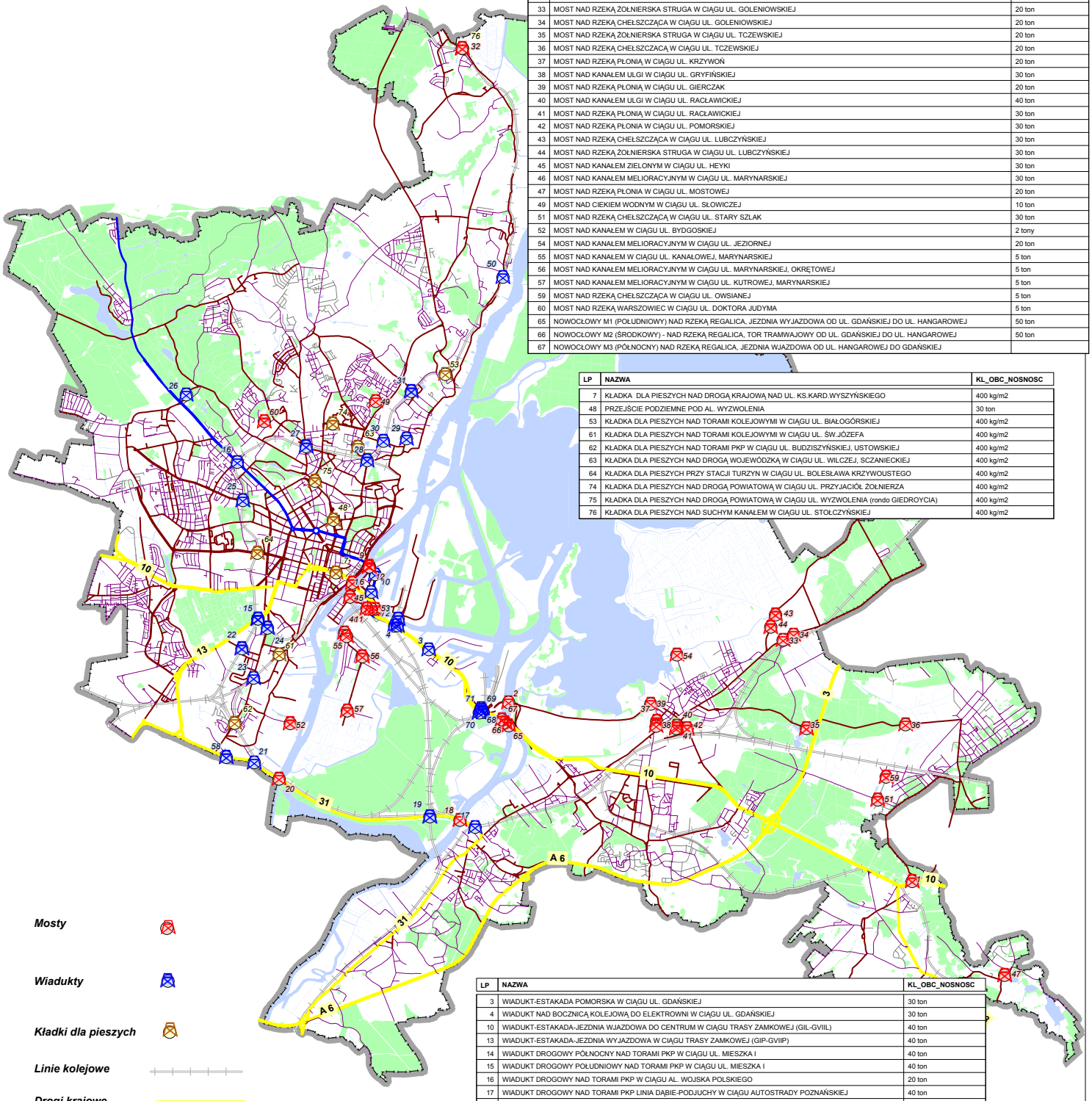
1. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, www.bip.um.pl.
2. Biuro Obsługi Interesantów.
3. Główny Urząd Statystyczny.
4. Komenda Główna Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, www.policja.pl.
5. Komenda Miejska Policji.
6. Opracowanie wykonane na potrzeby Ministerstwa Infrastruktury: *Analiza potrzeb inwestycyjnych w zakresie żeglugi śródlądowej na rzece Odrze w latach 2007–2013* Akademia Morska w Szczecinie, Instytut Inżynierii Transportu, Zakład Żeglugi Śródlądowej i Gospodarki Wodnej, Szczecin 2006, www.mt.gov.pl.
7. PKP CARGO SA, Zakład Przewozów Towarowych w Szczecinie.
8. PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Oddział Regionalny w Szczecinie.
9. PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o., Zachodniopomorski Zakład Przewozów Regionalnych w Szczecinie.

10. Port Lotniczy Szczecin – Goleniów sp. z o.o.
11. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie sp. z o.o., www.pks.szczecin.pl.
12. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, www.rzgw.szczecin.pl.
13. Stankiewicz M., *Najlepiej w żegludze, najgorzej w stoczni* [w:] „Rzeczypospolita" z 25.03.2008 r.
14. Strategia Rozwoju Gospodarki Morskiej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2007.
15. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2004–2007.
16. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
17. Zachodniopomorska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, www.zwrbrd.pl.
18. Zachodniopomorski internetowy serwis krajowych prywatnych połączeń mikrobusowych, www.mikrobusy.szczecin.pl.
19. Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie.
20. Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA, www.port.szczecin.pl.

UKŁAD DROGOWY
OBIEKTY INŻYNIERSKIE

LP	NAZWA	KL_OBC_NOSNOSC
1	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL. SZOSA STARGARDZKA	20 ton
2	MOST CŁOWY NAD RZEKĄ REGALICĄ W CIĄGU UL. ESKADROWEJ I GDAŃSKIEJ	30 ton
5	MOST PORTOWY NAD RZEKĄ PARNICĄ W CIĄGU UL. ENERGETYKÓW I GDAŃSKIEJ	30 ton
6	MOST DŁUGI NAD RZEKĄ ODRĄ W CIĄGU UL. ENERGETYKÓW I KS.KARD.WYSZYŃSKIEGO	30 ton
8	MOST NAD RZEKĄ PARNICĄ-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
9	MOST NAD RZEKĄ ODRĄ-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
11	MOST NAD RZEKĄ PARNICĄ-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
12	MOST NAD RZEKĄ ODRĄ-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ	40 ton
18	MOST IM. I ARMII WOJSKA POLSKIEGO NAD RZEKĄ REGALICĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	20 ton
20	MOST IM. K. ŚWIERCZEWSKIEGO NAD RZEKĄ ODRĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	20 ton
32	MOST NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL. STOŁCZYŃSKIEJ	15 ton
33	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL. GOLENIOWSKIEJ	20 ton
34	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCA W CIĄGU UL. GOLENIOWSKIEJ	20 ton
35	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL. TCZEWSKIEJ	20 ton
36	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZACĄ W CIĄGU UL. TCZEWSKIEJ	20 ton
37	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL. KRZYWOŃ	20 ton
38	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL. GRYFIŃSKIEJ	30 ton
39	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL. GIERCZAK	20 ton
40	MOST NAD KANAŁEM ULGI W CIĄGU UL. RACŁAWICKIEJ	40 ton
41	MOST NAD RZEKĄ PŁONIĄ W CIĄGU UL. RACŁAWICKIEJ	30 ton
42	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. POMORSKIEJ	30 ton
43	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCA W CIĄGU UL. LUBCZYŃSKIEJ	30 ton
44	MOST NAD RZEKĄ ŻOŁNIERSKA STRUGA W CIĄGU UL. LUBCZYŃSKIEJ	30 ton
45	MOST NAD KANAŁEM ZIELONYM W CIĄGU UL. HEYKI	30 ton
46	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. MARYNARSKIEJ	30 ton
47	MOST NAD RZEKĄ PŁONIA W CIĄGU UL. MOSTOWEJ	20 ton
49	MOST NAD CIEKIEM WODNYM W CIĄGU UL. SŁOWICZEJ	10 ton
51	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCĄ W CIĄGU UL. STARY SZLAK	30 ton
52	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL. BYDGOSKIEJ	2 tony
54	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. JEZIORNEJ	20 ton
55	MOST NAD KANAŁEM W CIĄGU UL. KANAŁOWEJ, MARYNARSKIEJ	5 ton
56	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. MARYNARSKIEJ, OKRĘTOWEJ	5 ton
57	MOST NAD KANAŁEM MELIORACYJNYM W CIĄGU UL. KUTROWEJ, MARYNARSKIEJ	5 ton
59	MOST NAD RZEKĄ CHEŁSZCZĄCA W CIĄGU UL. OWSIANEJ	5 ton
60	MOST NAD RZEKĄ WARSZOWIEC W CIĄGU UL. DOKTORA JUDYMA	5 ton
65	NOWOCŁOWY M1 (POŁUDNIOWY) NAD RZEKĄ REGALICA, JEZDNIA WYJAZDOWA OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ	50 ton
66	NOWOCŁOWY M2 (ŚRODKOWY) - NAD RZEKĄ REGALICA, TOR TRAMWAJOWY OD UL. GDAŃSKIEJ DO UL. HANGAROWEJ	50 ton
67	NOWOCŁOWY M3 (PÓŁNOCNY) NAD RZEKĄ REGALICA, JEZDNIA WJAZDOWA OD UL. HANGAROWEJ DO GDAŃSKIEJ	

LP	NAZWA	KL_OBC_NOSNOSC
7	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ KRAJOWĄ NAD UL. KS.KARD.WYSZYŃSKIEGO	400 kg/m2
48	PRZEJŚCIE PODZIEMNE POD AL. WYZWOLENIA	30 ton
53	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL. BIAŁOGÓRSKIEJ	400 kg/m2
61	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI KOLEJOWYMI W CIĄGU UL. ŚW.JÓZEFA	400 kg/m2
62	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. BUDZISZYŃSKIEJ, USTOWSKIEJ	400 kg/m2
63	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ WOJEWÓDZKĄ W CIĄGU UL. WILCZEJ, SCZANIECKIEJ	400 kg/m2
64	KŁADKA DLA PIESZYCH PRZY STACJI TURZYN W CIĄGU UL. BOLESŁAWA KRZYWOUSTEGO	400 kg/m2
74	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ POWIATOWĄ W CIĄGU UL. PRZYJACIÓŁ ŻOŁNIERZA	400 kg/m2
75	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD DROGĄ POWIATOWĄ W CIĄGU UL. WYZWOLENIA (rondo GIEDROYCIA)	400 kg/m2
76	KŁADKA DLA PIESZYCH NAD SUCHYM KANAŁEM W CIĄGU UL. STOŁCZYŃSKIEJ	400 kg/m2

Mosty

Wiadukty

Kładki dla pieszych

Linie kolejowe

Drogi krajowe

Drogi wojewódzkie

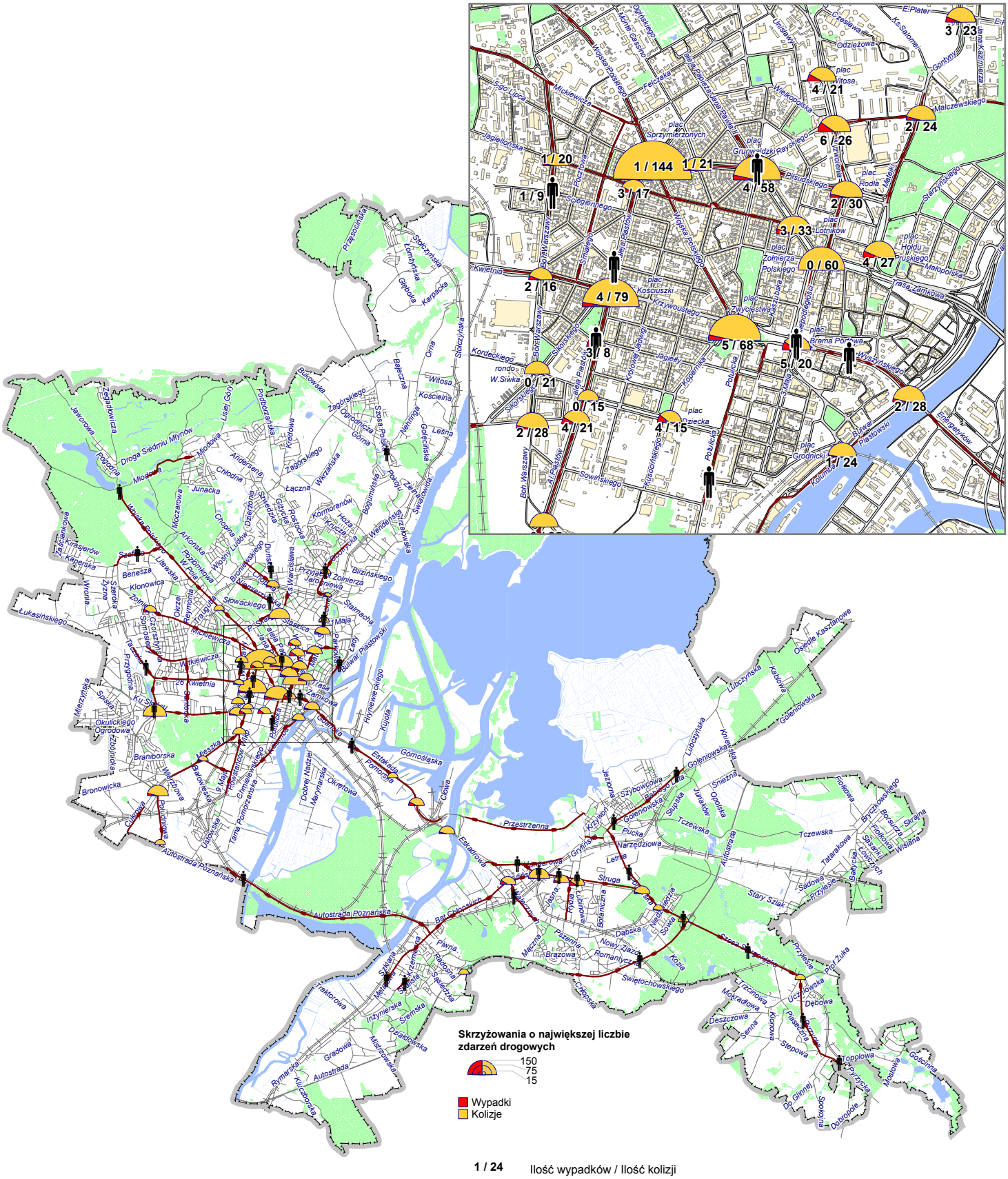
Drogi powiatowe

Drogi gminne

Drogi pozostałe

LP	NAZWA	KL_OBC_NOSNOSC
3	WIADUKT-ESTAKADA POMORSKA W CIĄGU UL. GDAŃSKIEJ	30 ton
4	WIADUKT NAD BOCZNICĄ KOLEJOWĄ DO ELEKTROWNI W CIĄGU UL. GDAŃSKIEJ	30 ton
10	WIADUKT-ESTAKADA-JEZDNIA WJAZDOWA DO CENTRUM W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GIL-GVIIL)	40 ton
13	WIADUKT-ESTAKADA-JEZDNIA WYJAZDOWA W CIĄGU TRASY ZAMKOWEJ (GIP-GVIIP)	40 ton
14	WIADUKT DROGOWY PÓŁNOCNY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MIESZKA I	40 ton
15	WIADUKT DROGOWY POŁUDNIOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MIESZKA I	40 ton
16	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. WOJSKA POLSKIEGO	20 ton
17	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP LINIA DĄBIE-PODJUCHY W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	40 ton
19	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP LINIA SZCZECIN-WROCŁAW W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	40 ton
21	WIADUKT DROGOWY NAD UL. POTOCZNĄ W CIĄGU AUTOSTRADY POZNAŃSKIEJ	30 ton
22	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MILCZAŃSKIEJ	15 ton
23	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. POWSTAŃCÓW WLKP., BUDZISZYŃSKIEJ	30 ton
24	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU AL. POWSTAŃCÓW WLKP.	30 ton
25	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. MICKIEWICZA	20 ton
26	WIADUKT DROGOWY NAD UL. WINCENTEGO POLA W CIĄGU ALEI SPACEROWEJ	20 ton
27	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. KRASIŃSKIEGO	20 ton
28	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. WILCZEJ, SCZANIECKIEJ	20 ton
29	WIADUKT NAD DOLINĄ ŚMIERCI W CIĄGU UL. DRUCKIEGO-LUBECKIEGO	30 ton
30	WIADUKT DROGOWY NAD TORAMI PKP W CIĄGU UL. RUGIAŃSKIEJ	40 ton
31	WIADUKT NAD TORAMI KOLEJOWYMI -ŻELECHOWO-GOLĘCIN W CIĄGU UL. HOŻEJ	20 ton
50	WIADUKT NAD TORAMI KOLEJOWYMI - KŁADKA DLA PIESZYCH W CIĄGU UL. ŁOWIECKIEJ	5 ton
58	WIADUKT NAD AUTOSTRADĄ POZNAŃSKĄ W CIĄGU UL. NASYPOWEJ	0 ton
68	WD1-WD3 (JEZDNIA WYJAZDOWA PRZEPRAWY NOWOCŁOWEJ)	50 ton
69	WD2-WD4 (JEZDNIA WJAZDOWA PRZEPRAWY NOWOCŁOWEJ)	50 ton
70	E1 (JEZDNIA WYJAZDOWA WSPOMAGAJĄCA)	50 ton
71	E2 (JEZDNIA WJAZDOWA WSPOMAGAJĄCA)	50 ton
72	E3 (JEZDNIA WJAZDOWA PRZEPRAWY PRZEZ RZEKĘ PARNICĘ) Z ULICY GDAŃSKIEJ	50 ton
73	E4 (JEZDNIA WYJAZDOWA Z PRZEPRAWY PRZEZ RZEKĘ PARNICĘ) W ULICĘ GDAŃSKĄ	50 ton

SKRZYŻOWANIA I ULICE O NAJWIĘKSZEJ LICZBIE ZDARZEŃ DROGOWYCH W 2006 ROKU

3. Infrastruktura techniczna

3.1. ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

Eksploatacją szczecińskiego sytemu wodociągowego i kanalizacyjnego zajmuje się w imieniu gminy Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

W latach 2006–2007 zużycie wody znacznie zmalało i wynosiło:
- w 2006 roku 24,32 mln m^3/rok,
- w 2007 roku 23,02 mln m^3/rok.

Miasto jest zasilane w wodę z 6 ujęć o łącznej ilości wydobytej wody w 2006 roku – 28,09 mln m^3, a w 2007 roku – 27,23 mln m^3.

Tabela nr 3.1.

PRODUKCJA DOBOWA UJĘĆ WODY (woda wydobyta) [tys. m^3/d]		
ujęcie wody	2006	2007
„Miedwie"	64,65	61,36
„Pilchowo"	9,62	10,47
„Świerczewo"	0,34	0,25
„Arkonka"	1,79	0,99
„Pomorzany"	0,09	0,37
„Skolwin"	0,64	0,46

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

Ilość zużytej energii na wyprodukowanie wody dla potrzeb miasta wynosiła odpowiednio:
- w 2006 roku 18 995,0 tys. kWh,
- w 2007 roku 18 059,4 tys. kWh.

Na koniec 2007 roku całkowita długość sieci wodociągowej wynosiła 1 126,4 km, w tym:
- magistrale 174,5 km,
- sieć rozdzielcza 652,0 km,
- przyłącza 299,9 km.

Na terenie miasta funkcjonuje 11 komunalnych oczyszczalni ścieków, z czego 7 to oczyszczalnie biologiczne. Ścieki sanitarne z terenów przemysłowych oczyszczane są w 59 oczyszczalniach, w tym 7 biologicznych.

Tabela nr 3.2.

KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW (BIOLOGICZNE)			
nazwa oczyszczalni ścieków	przepustowość [mln m^3]	przepływ dobowy [tys. m^3/dobę]	
		2006	2007
„Górny Brzeg"	2,5	6,89	6,89
„Dolny Brzeg"	5,2	14,71	14,38
„Grabów"	6,2	18,07	16,97
„Modra"	0,2	0,52	0,64
„Zdroje"	5,2	14,20	14,42
„Podjuchy"	0,7	1,70	1,84
„Płonia"	0,1	0,29	0,30

Źródło: Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

Sieć kanalizacyjna na terenie Szczecina rozwinięta jest nierównomiernie.

Długość sieci kanalizacyjnych w mieście na koniec 2007 roku wynosiła:
- kanalizacja ogólnospławna 250,7 km,
- kanalizacja sanitarna 229,5 km,
- przyłącza kanalizacyjne 224,9 km,
- kanalizacja deszczowa 194,3 km.

W 2006 roku odprowadzono 20,5 mln m^3 ścieków, z czego 16,3 mln m^3 zostało odprowadzonych do odbiornika bez oczyszczania. Natomiast w 2007 roku odprowadzono 20 mln m^3 ścieków.

W ciągu ostatnich kilku lat na skutek wzrostu cen wody i coraz bardziej powszechnej rejestracji jej użycia wystąpił spadek ilości zużywanej wody i powstających ścieków.

Od 1999 roku realizowany jest Program „Poprawa jakości wody w Szczecinie" o wartości 282,2 mln euro, z czego 66% (ok. 186 mln euro) to bezzwrotna pomoc z Funduszu Spójności, a 34% (ok. 96 mln euro) stanowią środki beneficjenta. Do końca 2007 roku w ramach programu zrealizowano:
- budowę pompowni „Białowieska" wraz z rurociągiem przesyłowym i systemem kanalizacji na Pomorzanach;
- budowę pompowni „Górny Brzeg" wraz z rurociągiem przesyłowym do oczyszczalni ścieków „Pomorzany";
- renowację systemu kanalizacji w ulicach Boh. Warszawy i Ku Słońcu.

Ogółem na realizację zadań związanych z gospodarką wodno-ściekową wydano:
- w 2006 roku 160,298 mln zł, z czego na realizację Programu „Poprawa jakości wody..." 146,611 mln zł,
- w 2007 roku 243,989 mln zł, z czego na realizację Programu „Poprawa jakości wody..." 228,499 mln zł.

Największymi problemami Szczecina w zakresie gospodarki wodno-ściekowej są przede wszystkim: przestarzała technologia i urządzenia, stara sieć kanalizacyjna, brak kanalizacji sanitarnej na znacznym obszarze miasta, rozproszenie zabudowy oraz jej oddalenie od istniejących i projektowanych systemów kanalizacyjnych, a także opóźnienia w budowie nowych oczyszczalni.

3.2. CIEPŁOWNICTWO

Szczecin zaopatrywany jest w ciepło przez:
- miejski system ciepłowniczy zarządzany przez Szczecińską Energetykę Cieplną Spółka z o.o.;
- lokalne systemy osiedlowe skoncentrowane wokół swojego źródła ciepła;
- systemy będące własnością zakładów przemysłowych, szpitali i innych firm;
- indywidualne źródła ciepła.

Ze względu na uwarunkowania geograficzne w Szczecinie funkcjonują dwa niezależne systemy ciepłownicze: lewobrzeżny i prawobrzeżny.

System lewobrzeżny zasilany był w ciepło z dwóch elektrociepłowni należących do Zespołu Elektrowni Dolna Odra SA: EC Szczecin (EC – I) i EC Pomorzany (EC – II) oraz w okresach szczytowych poborów energii cieplnej z CR Benesza.

Elektrownie EC I i EC II w sezonie grzewczym pracowały niezależnie, zasilając w ciepło wydzielone systemy ciepłownicze.

Ponadto SEC sp. z o.o. eksploatuje obecnie w tej części miasta 17 własnych kotłowni lokalnych, w tym: 16 kotłowni lokalnych opalanych gazem ziemnym i kotłownię lokalną opalaną paliwem stałym.

System prawobrzeżny oparty jest o następujące duże źródła ciepła należące do SEC sp. z o.o.:
- Ciepłownię Rejonową przy ul. Dąbskiej,
- Ciepłownię Rejonową przy ul. Sąsiedzkiej,
- Ciepłownię Rejonową przy ul. Gierczak.

Dodatkowo SEC sp. z o.o. eksploatuje w tej części miasta 5 własnych kotłowni lokalnych opalanych gazem.

Tabela nr 3.3.

CHARAKTERYSTYKA PODSTAWOWYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA			
nazwa obiektu	właściciel	moc kotłów [MW] *	paliwo
EC Szczecin	ZE Dolna Odra SA	361,6	węgiel kamienny współspalany z biomasą
EC Pomorzany	ZE Dolna Odra SA	443	węgiel kamienny
CR Benesza	SEC sp. z o.o.	52/64*	olej opałowy EKOTERM/gaz ziemny GZ-50
CR Dąbska	SEC sp. z o.o.	122	węgiel kamienny
CR Sąsiedzka	SEC sp. z o.o.	7,92	gaz ziemny GZ-50
CR Gierczak	SEC sp. z o.o.	6,6	gaz ziemny GZ-50

** kotły wyposażone są w palniki gazowo-olejowe; moc kotłów uzależniona jest od rodzaju stosowanego paliwa.*
Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o.

Tabela nr 3.4.

RODZAJE SIECI CIEPLNEJ	długość sieci [km]	
	2006	2007
kanałowa	145,5	142,6
napowietrzana	28,8	28,7
preizolowana	91,7	99,7
razem	**266,0**	**271,0**

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o.

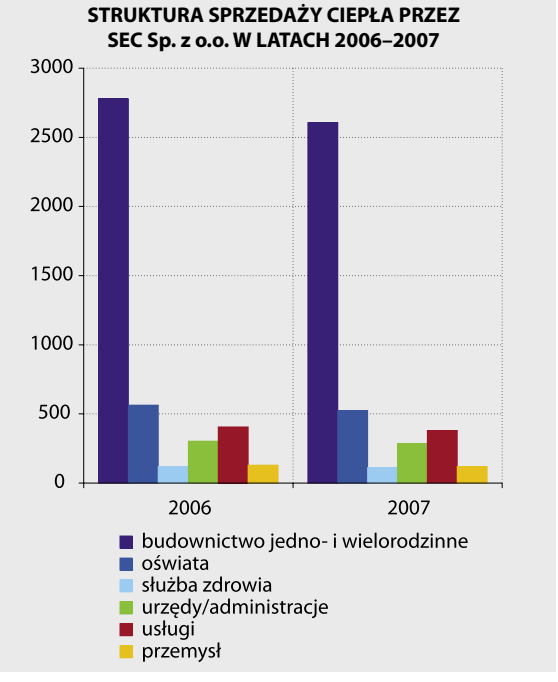
Stan techniczny sieci cieplnych jest zróżnicowany. Przeważający udział w systemie ciepłowniczym mają sieci kanałowe, których stan ulega stopniowemu pogorszeniu i wymagają one sukcesywnej naprawy. Sieci cieplne systemu lewobrzeżnej części miasta są w gorszym stanie w porównaniu do sieci na prawobrzeżu. W związku z dewastacją izolacji termicznych sieci cieplnych napowietrznych, były one konsekwentnie odtwarzane przy użyciu technologii odpornej na zniszczenia, przez co problem został stopniowo zminimalizowany.

Ostateczna transformacja energii cieplnej odbywa się w węzłach cieplnych. W systemie ciepłowniczym miasta Szczecina SEC sp. z o.o. eksploatowała w 2006 roku 2 039 węzłów cieplnych, a w 2007 roku ich liczba wzrosła do 2 125.

W latach 2006–2007 nastąpił w stosunku do lat ubiegłych spadek zarówno wielkości mocy zamówionej przez odbiorców ciepła, jak również sprzedaży energii cieplnej. Przyczyną takiego zjawiska jest coraz bardziej racjonalne gospodarowanie ciepłem przez odbiorców, nowoczesne technologie ocieplania budynków oraz wzrost liczby budynków poddawanych termomodernizacji. Zjawisko to jest charakterystyczne dla całego kraju.

Wielkość sprzedaży ciepła odbiorcom wynosiła:
- w 2006 roku 4 850 280 GJ,
- w 2007 roku 4 612 120 GJ.

Wykres nr 3.1.

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna, ZE Dolna Odra.

Szczecińska Energetyka Cieplna przeprowadziła w latach 2006–2007 szereg inwestycji. Do największych z nich należą:
- modernizacja rusztów, wykonanie zbiornika wody zdemineralizowanej, montaż instalacji układu transportu pyłów dymnicowych oraz ekonomizera kotłów w CR Dąbska;

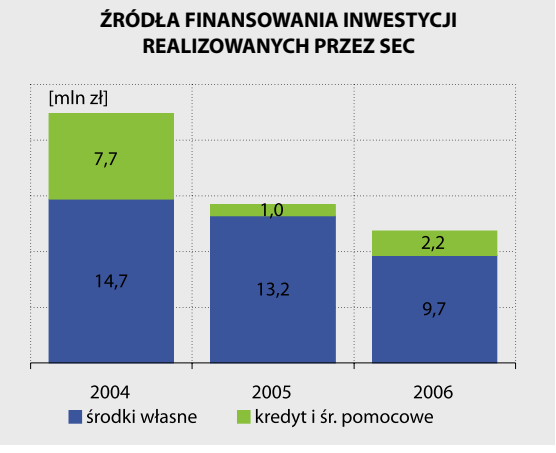
– budowa kotłowni gazowej przy ul. Mącznej 2;
– modernizacja komór ciepłowniczych, wymiana armatury sieciowej w komorach ciepłowniczych, wymiana izolacji termicznych sieci cieplnych.

Tabela nr 3.5.

INWESTYCJE Z ZAKRESU SIECI I WĘZŁÓW CIEPLNYCH ZREALIZOWANE PRZEZ SEC sp. z o.o.		
rodzaj inwestycji	2006	2007
długość wykonanych sieci i przyłączy cieplnych	8 633,4 mb	6 729,3 mb
liczba nowych i zmodernizowanych węzłów cieplnych	150 szt.	113 szt.
opomiarowanie węzłów cieplnych	218 kompletów układów pomiarowych	350 kompletów układów pomiarowych

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o.

Wykres nr 3.2.

Źródło: Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o.

3.3. GAZOWNICTWO

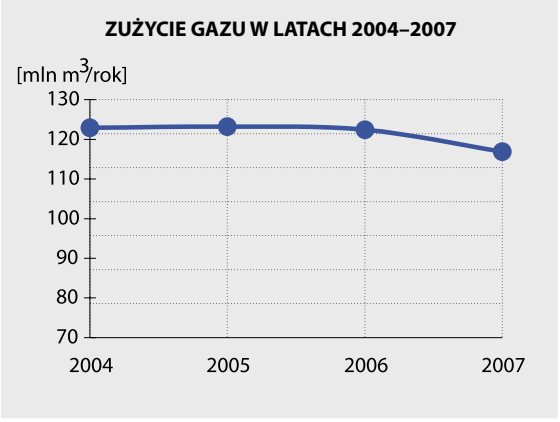
Zaopatrzeniem Szczecina w gaz zajmuje się Zakład Gazowniczy Szczecin, który wchodzi w skład Wielkopolskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o.

Szczecin zasilany jest w gaz ziemny wysokometanowy grupy E.

Dystrybucja gazu na obszarze miasta odbywa się poprzez sieć gazociągów niskiego oraz średniego ciśnienia.

W Szczecinie zlokalizowane są trzy stacje redukcyjno-pomiarowe pierwszego stopnia na terenie osiedli: Podjuchy, Warszewo, Płonia oraz 45 stacji gazowych drugiego stopnia.

Wykres nr 3.3.

Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

Tabela nr 3.6.

LICZBA ODBIORCÓW GAZU W LATACH 2006–2007		
wyszczególnienie	2006	2007
gospodarstwa domowe (w tym liczba gazomierzy zbiorczych)	118 504 (952)	118 851 (952)
zakłady produkcyjne	420	428
pozostali użytkownicy	2 126	2 218
ogółem	**121 050**	**121 497**

Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

Liczba czynnych podłączeń do budynków wynosiła odpowiednio:
– w 2006 roku 18 604,
– w 2007 roku 18 974.

Natomiast liczba gospodarstw domowych, wykorzystujących gaz do ogrzewania wynosiła:
– w 2006 roku 36 338,
– w 2007 roku 37 546.

Wykres nr 3.4.

Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

Wysokość cen i stawek opłat za paliwo gazowe w 2007 roku wynosiła:

Tabela nr 3.7.

CENY GAZU GZ--50 w 2007		
okres obowiązywania	cena za paliwo gazowe*	stawka stałych opłat za usługę przesyłową*
	[zł/m^3]	[zł/miesiąc]
01.01.2007 r. – 31.12.2007 r.	1,49	1,8 – 65

**Do cen i stawek dolicza się podatek od towarów i usług VAT w wysokości 22%*
Źródło: Zakład Gazowniczy Szczecin.

Stan infrastruktury gazowniczej podlega bieżącej kontroli. Sieć gazowa jest poddawana renowacji w obrębie całego miasta. Stosunkowo zawodna sieć żeliwna została już praktycznie wycofana z eksploatacji, a w jej miejsce wybudowano nowoczesną sieć polietylenową, która składa się przede wszystkim z przewodów PE średniego ciśnienia. Dostawa gazu pod średnim ciśnieniem gwarantuje zachowanie właściwego ciśnienia gazu w każdym miejscu sieci rozdzielczej.

Na inwestycje poprawiające stan infrastruktury gazowej wydano odpowiednio: w 2006 roku 12,7 mln zł, a w 2007 roku 18,1 mln zł. Wykonano między innymi:
- modernizację sieci przy ul. Białostockiej, Ułańskiej, Szczerkowej, ul. Niedziałkowskiego (do ul. M. Cassino), ul. M. Cassino (od pl. Zamenhoffa do pl. Odrodzenia), al. Wyzwolenia oraz stację redukcyjno-pomiarową przy ul. Rugiańskiej;
- przyłączenia nowych odbiorców, w tym m.in. Drobimex, Zakłady Pralnicze, kotłownia przy ul. Benesza, Telemetria, SSR „Gryfia".

Zaopatrzenie Szczecina w gaz jest realizowane w sposób ekologiczny i nowoczesny. Potrzeby zaspokajane są na bieżąco, co w połączeniu ze stałą modernizacją i dbałością o stan techniczny sieci daje pewność ciągłych i bezpiecznych dostaw gazu do odbiorców.

3.4. ELEKTROENERGETYKA

Zasilanie Szczecina w energię elektryczną odbywa się z sieci najwyższych napięć oraz sieci 110 kV i 15 kV z elektrowni:
- Elektrowni „Dolna Odra" w Gryfinie,
- Elektrociepłowni „Szczecin",
- Elektrowni „Pomorzany".

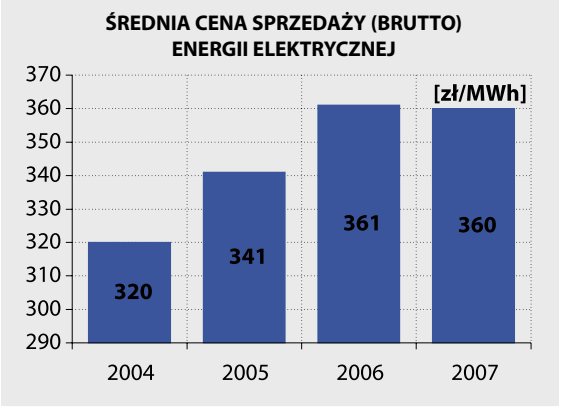
Dystrybucją energii elektrycznej na terenie Szczecina zajmuje się Enea Operator sp. z o. o., która od 1 lipca 2007 roku, na skutek rozdzielenia działalności dystrybucyjnej od handlu energią elektryczną, pełni rolę operatora systemu dystrybucyjnego.

Liczba klientów miasta Szczecina obsługiwanych przez Enea SA Oddział w Szczecinie wynosiła:
- w 2006 roku 184 187 osób,
- w 2007 roku 186 876 osób.

Sprzedaż energii wynosiła:
- w 2006 roku 1 209 370 MWh,
- w 2007 roku 1 171 182 MWh.

W 2006 roku zużycie energii elektrycznej w Szczecinie wynosiło 301,1 GWh, co w przeliczeniu na mieszkańca dawało 733,0 kWh.

Wykres nr 3.5.

Źródło: ENEA SA Szczecin.

Na terenie miasta znajdowało się 14 stacji WN/SN o łącznej mocy zainstalowanych transformatorów ok. 541 MVA. Długość linii SN i NN utrzymuje się na stałym poziomie od 2002 roku i wynosi:
- linia SN 1 144 km,
- linia NN 2 230 km.

W systemie sieci elektroenergetycznych brakuje stacji zasilających wysokiego napięcia. Istotnym problemem są istniejące sieci napowietrzne wysokiego napięcia, utrudniające optymalne przestrzenne zagospodarowanie miasta. Linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia na obszarze zabudowy miejskiej powinny być zastąpione liniami kablowymi 110 kV.

3.5. GOSPODARKA ODPADAMI

Odpady komunalne

Na terenie Gminy Miasto Szczecin brak jest czynnych składowisk odpadów komunalnych. Składowisko przy ul. Komety na terenie osiedla Klucz zostało wyłączone z eksploatacji w marcu 2006 roku i zgodnie z wymaganiami ochrony środowiska podlega procesom rekultywacyjnym. Na składowisku w Sierakowie zarządzanym przez Gminę Miasto Szczecin deponowanie odpadów komunalnych zakończono w połowie 2005 roku. Obszar składowiska (ostatnio eksploatowane kwatery) o pow. 12,49 ha podlega rekultywacji. Na terenach nieczynnych składowisk systematycznie prowadzony jest monitoring jakości powietrza, gleb, wody powierzchniowej i podziemnej.

Na składowisku w Kluczu (od maja 1998 roku) i w Sierakowie (od lutego 2000 roku) funkcjonuje instalacja odgazowania składowiska z wykorzystaniem biogazu do produkcji energii elektrycznej.

Obecnie odpady komunalne odbierane przez przedsiębiorców posiadających zezwolenia w zakresie świadczenia usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości dostarczane są głównie do stacji przeładunkowej zlokalizowanej przy ul. Ks. Anny uruchomionej przez F.U.H.P. „Jantra" sp. z o.o. w dniu 2 stycznia 2007 roku.

Wg stanu na koniec 2007 roku 16 przedsiębiorców posiadało zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na podstawie ustawy z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Głównymi firmami świadczącymi usługi w tym zakresie są: Remondis Szczecin sp. z o.o., Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania sp. z o.o. i FUHP. „Jantra" sp. z o.o.

Szacunkowa ilość zebranych odpadów komunalnych wyniosła odpowiednio: w 2006 roku 146 034,00 Mg, natomiast w 2007 roku 126 453,00 Mg.

Średni skład morfologiczny odpadów komunalnych przedstawia się następujaco:

- odpady organiczne 40,5%,
- odpady papieru i tektury 17,7%,
- odpady tworzyw sztucznych 16,1%,
- odpady materiałów tekstylnych 3,4%,
- odpady szkła 6,7%,
- odpady metali 3,1 %,
- odpady mineralne 12,6 %.

W 2006 roku podmioty gospodarcze działające na terenie miasta wytworzyły 14,62 tys. Mg komunalnych odpadów ściekowych. Głównie są to osady ściekowe w ilości 13,32 tys. Mg.

Od stycznia 2007 roku na terenie miasta funkcjonuje Stacja Przeładunkowa Odpadów Komunalnych. Odpady wywożone są do miasta Dalsze (powiat myśliborski) i Rymania (powiat kołobrzeski) oraz do Leśna Górnego (powiat policki).

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych w Szczecinie prowadzona jest przy wykorzystaniu pojemników na surowce wtórne rozstawionych na obszarze miasta oraz na podstawie indywidualnych uzgodnień umownych pomiędzy przedsiębiorcami a właścicielami nieruchomości, jak również w punktach zbiórki odpadów problemowych. Ilość zebranych selektywnie surowców wtórnych w 2006 roku przedstawia się następująco:

- makulatura 1 808,83 Mg,
- szkło 1 579,71 Mg,
- tworzywa sztuczne 695,46 Mg,

natomiast w 2007 roku:

- makulatura 2 418,15 Mg,
- szkło 965,90 Mg,
- tworzywa sztuczne 767,58 Mg.

Na terenie miasta funkcjonują punkty zbiórki odpadów problemowych zlokalizowane przy ulicy Helskiej, Duńskiej, Dworskiej, Figlika oraz Gdańskiej.

W 2006 roku odzyskano:

- opony 2 315 szt.,
- akumulatory 1 466,09 kg,
- świetlówki 3 533 szt.,
- baterie 257,3 kg,
- przeterminowane leki 3 335 kg,
- elektronika 24 772,85 kg,
- przepracowane oleje 1 343,05 kg.

Odpady inne niż komunalne (przemysłowe)

Głównymi źródłami odpadów innych niż komunalne na terenie miasta są: przemysł energetyczny, hutniczy, papierniczy, cukrowniczy, stoczniowy i spożywczy.

W latach 2006–2007 na terenie miasta wytwarzanych było rocznie ok. 335,6 tys. Mg odpadów przemysłowych, z czego ok. 260 tys. Mg zostało zmagazynowanych, ok. 206 tys. Mg poddanych procesom odzysku, ok. 62 tys. Mg unieszkodliwionych w inny sposób niż składowanie, a ok. 12 tys. Mg zostało unieszkodliwionych na składowiskach.

Pod względem ilości dominowały odpady powstające z procesów termicznych – ok. 33% w odniesieniu do ilości wytworzonych odpadów przemysłowych. Znaczącą grupę stanowiły odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych) – ok. 23% w odniesieniu do ilości wytworzonych odpadów przemysłowych. Kolejną grupę pod względem wytworzonych ilości odpadów przemysłowych stanowią odpady z rolnictwa, sadownictwa, upraw hydroponicznych, rybołówstwa, leśnictwa, łowiectwa oraz przetwórstwa żywności – ok. 18,5% w odniesieniu do ilości wytworzonych odpadów przemysłowych.

Odpady niebezpieczne

Głównym źródłem odpadów niebezpiecznych jest sektor dużych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie Szczecina. W 2006 roku zostało wytworzonych ok. 14. tys. Mg odpadów przemysłowych niebezpiecznych, z czego ok. 0,24 tys. Mg zmagazynowano, ok. 2,84 tys. Mg poddano procesom odzysku, ok. 11,21 tys. Mg unieszkodliwiono w inny sposób niż składowanie, a ok. 0,05 tys. Mg unieszkodliwionych na składowiskach.

Największą ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych w 2006 roku stanowiły oleje przepracowane i odpady ciekłych paliw (z wyłączeniem olejów jadalnych) – 6,7 tys. Mg.

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, jako bazy do opracowania pilotażowego programu usuwania azbestu pn. „Szczecin bez azbestu", stwierdzono, że w mieście znajduje się od 1 955 do 2 384 Mg azbestu. Do końca 2007 roku odebrano 167,76 Mg odpadów azbestowych.

Ilość odpadów medycznych i weterynaryjnych, w całym strumieniu wytworzonych odpadów niebezpiecznych i poddawanych unieszkodliwianiu poprzez spalanie, stanowi ok. 4,3% w odniesieniu do ilości wytworzonych odpadów niebezpiecznych.

3.6. POZOSTAŁE

Schronisko dla bezdomnych zwierząt

Działalność Schroniska dla bezdomnych zwierząt w Szczecinie polegała przede wszystkim na przyjmowaniu i przetrzymywaniu zagubionych i porzuconych zwierząt, głównie kotów i psów, oraz poszukiwaniu dla nich nowych domów. Zwierzętom pozostającym w schronisku stworzono humanitarne warunki bytowania.

Konsekwentnie prowadzono masową sterylizację i kastrację psów i kotów, promocję adopcji w mediach oraz edukację ekologiczną.

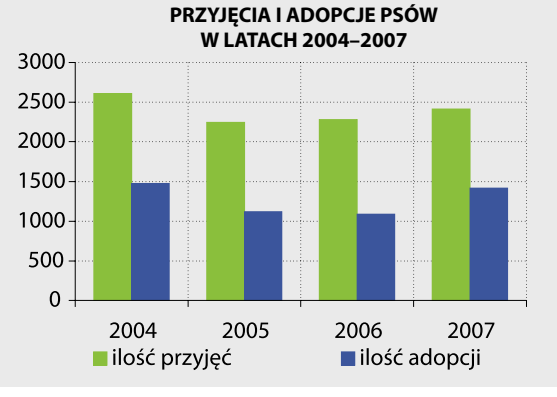
Tabela nr 3.8.

STRUKTURA PRZYJĘTYCH DO SCHRONISKA ZWIERZĄT				
	2004	2005	2006	2007
szczenięta	576	253	276	581
psy zrzeczone	540	387	338	344
psy bezpańskie	604	940	1230	1063
bezpańskie odebrane przez właścicieli	198	398	434	428
ogółem	**1 668**	**2 704**	**2 278**	**2 416**

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Szczecinie.

Oceniając strukturę przyjętych zwierząt można stwierdzić pozytywną zmianę w ilości przyjmowanych psów zrzeczonych – liczba ta spada, co może świadczyć o większej odpowiedzialności osób decydujących się na posiadanie psa.

Wykres nr 3.6.

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Szczecinie.

Schronisko prowadzi całodobowe pogotowie interwencyjne, którego celem jest dowożenie zwierząt bezpańskich i błąkających się bez opieki, rannych, a także tych, które pokąsały człowieka, oraz udzielanie pomocy zwierzętom żyjącym na wolności. W latach 2006–2007 pogotowie interweniowało 1 880 razy, z czego 80% interwencji dotyczyło psów.

W 2006 roku wyremontowano wybiegi dla psów oraz zadaszenia obiektów.

Nabrzeża miejskie

W administracji Zakładu Usług Komunalnych znajdowało się około 5 km nabrzeży:

- Bulwar Elbląski – 253,5 m,
- Bulwar Gdyński – 629,0 m,
- Bulwar Piastowski – 920,0 m,
- Bulwar Nadodrzański – 488,0 m,
- Bulwar Gdański – 336,0 m,
- Przyczółki Mostu Portowego – 178,8 m,
- Przyczółki Mostu Cłowego – 201,3 m,
- Nabrzeże Regalica – 50,4 m,
- Bulwar Beniowskiego – 538,0 m,
- Bulwar Wyspy Puckiej – 536,0 m,
- Nabrzeże Kanału Zielonego I – 167,3 m,
- Nabrzeże Kanału Zielonego II – 225,0 m,
- Nabrzeże Kanału Zielonego III – 255,0 m,
- Nabrzeże Kołobrzeskie – 10,0 m.

Nabrzeża leżące w centrum Szczecina (Nabrzeże Piastowskie, Bulwar Elbląski, Gdyński, Przyczółki Mostu Cłowego, Bulwar Gdański) objęte były stałą eksploatacją, co roku wykonywane były drobne roboty naprawcze i estetyczne.

W 2007 roku zakończono prace remontowe Bulwaru Nadodrzańskiego, Gdyńskiego i Elbląskiego.

Remontów, modernizacji, odbudowy bądź uporządkowania stanu władania wymaga większość szczecińskich nabrzeży.

Ochrona przeciwpowodziowa

W 2007 roku przeprowadzono roboty konserwacyjno-eksploatacyjne na urządzeniach melioracyjnych, które pozwalały utrzymać ciągłą ich sprawność. Wykonano między innymi:

- konserwację cieków: Niedźwiedzianka, Wierzbak, Rumieniec, Leszczyniec, Bukowa, Bogdanka, Chojnówka, Rudzianka, Śmierdnicki Potok oraz rowów znajdujących się przy ulicach;
- przeprowadzono szereg przeglądów i odmulania przepustów oraz rurociągów;
- konserwację urządzeń wodno-melioracyjnych w lasach.

Kąpieliska miejskie

W latach 2006–2007 Szczecin dysponował następującymi kąpieliskami miejskimi:

- opartymi na wodach śródlądowych:
  - „Głębokie" o pow. 12,0 ha,
  - „Dziewoklicz" o pow. 13,6 ha,
  - „Dąbie" o pow. 12,8 ha;
- basenami odkrytymi:
  - „Arkonka" o pow. 6,8 ha,
  - basen osiedlowy „Paprotka" o pow. 0,2 ha.

Stan wody kąpielisk był na bieżąco kontrolowany przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Szczecinie. Próby wody pobierano co 2 tygodnie przez cały sezon letni, a wyniki wskazywały, że woda spełnia wymagania sanitarne. W latach 2006–2007 w sezonie letnim nie nałożono mandatów karnych oraz nie wystosowano rachunków za uchybienia sanitarne w tej grupie obiektów. W sezonie letnim w 2007 roku basen osiedlowy Paprotka nie został dopuszczony do użytkowania.

Modernizacji wymaga infrastruktura większość szczecińskich kąpielisk. W latach 2006–2007 przeprowadzono bieżące remonty i naprawy na kąpielisku „Arkonka", „Głębokie", „Dąbie" oraz „Dziewoklicz".

Fontanny

W latach 2006–2007 w Szczecinie znajdowało się 11 fontann zlokalizowanych:

- przy ul. Szymanowskiego (3 baseny połączone),
- na jeziorze Rusałka (fontanna pływająca),
- na pl. Zwycięstwa (w basenie p. pożarowym),
- w al. Jana Pawła II (3 oddzielne baseny),
- na Wałach Chrobrego,
- na ul. Dworcowej – „Kotwica",
- na Cmentarzu Centralnym,
- na pl. Orła Białego,
- w al. Wojska Polskiego – „Labirynt",
- na Stawie Brodowskim (fontanna pływająca),
- przy ul. Bogusława.

W latach 2006–2007 przeprowadzono remont fontanny na placu Orła Białego wraz z renowacją rzeźby i budową stacji uzdatniania w podziemiach fontanny.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

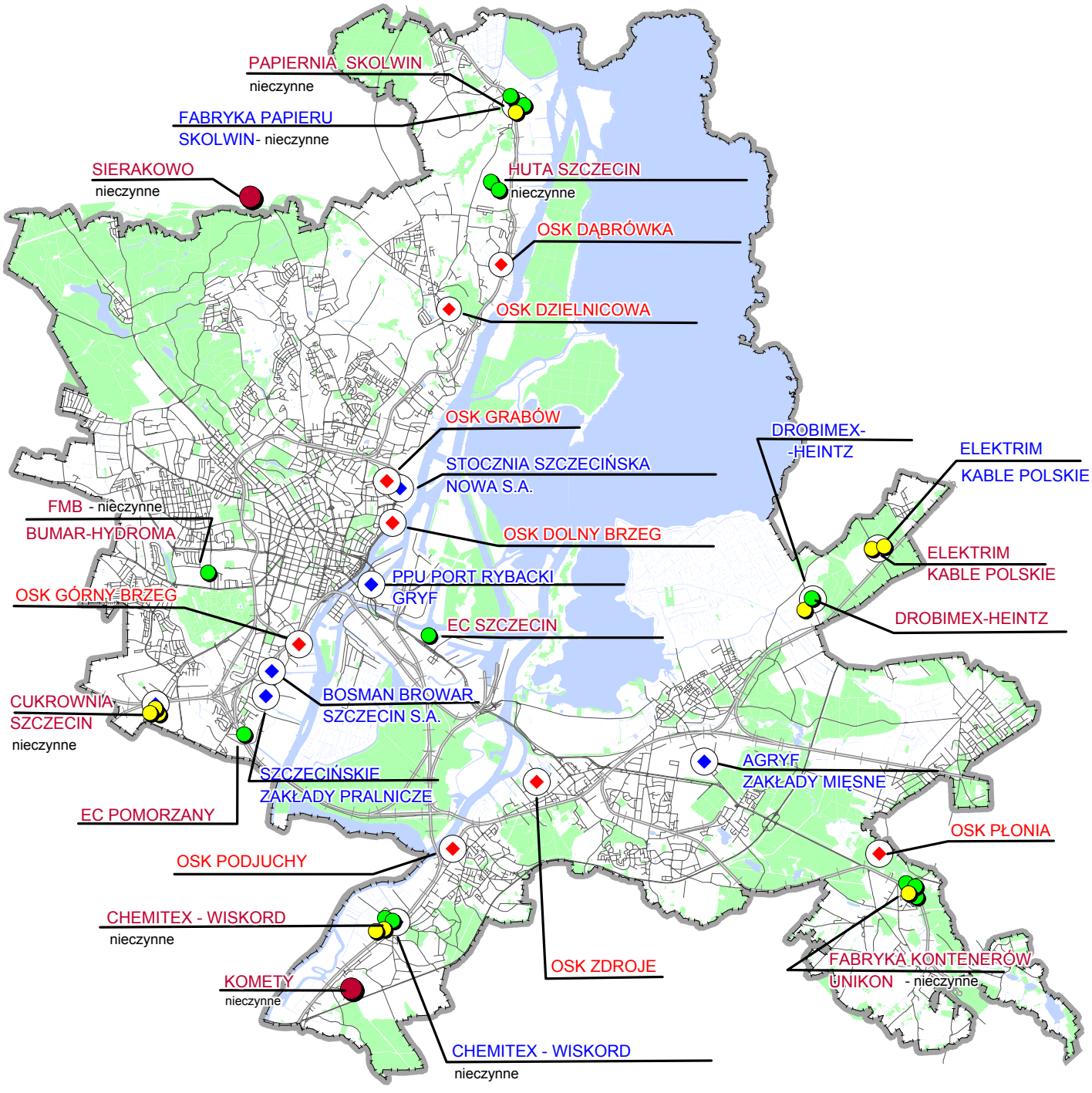
1. Główny Urząd Statystyczny.
2. Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o. o.
3. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
4. Wielkopolska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Zakład Gazowniczy Szczecin.
5. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin.
6. Zakład Usług Komunalnych.
7. Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o.

SKŁADOWISKA ODPADÓW

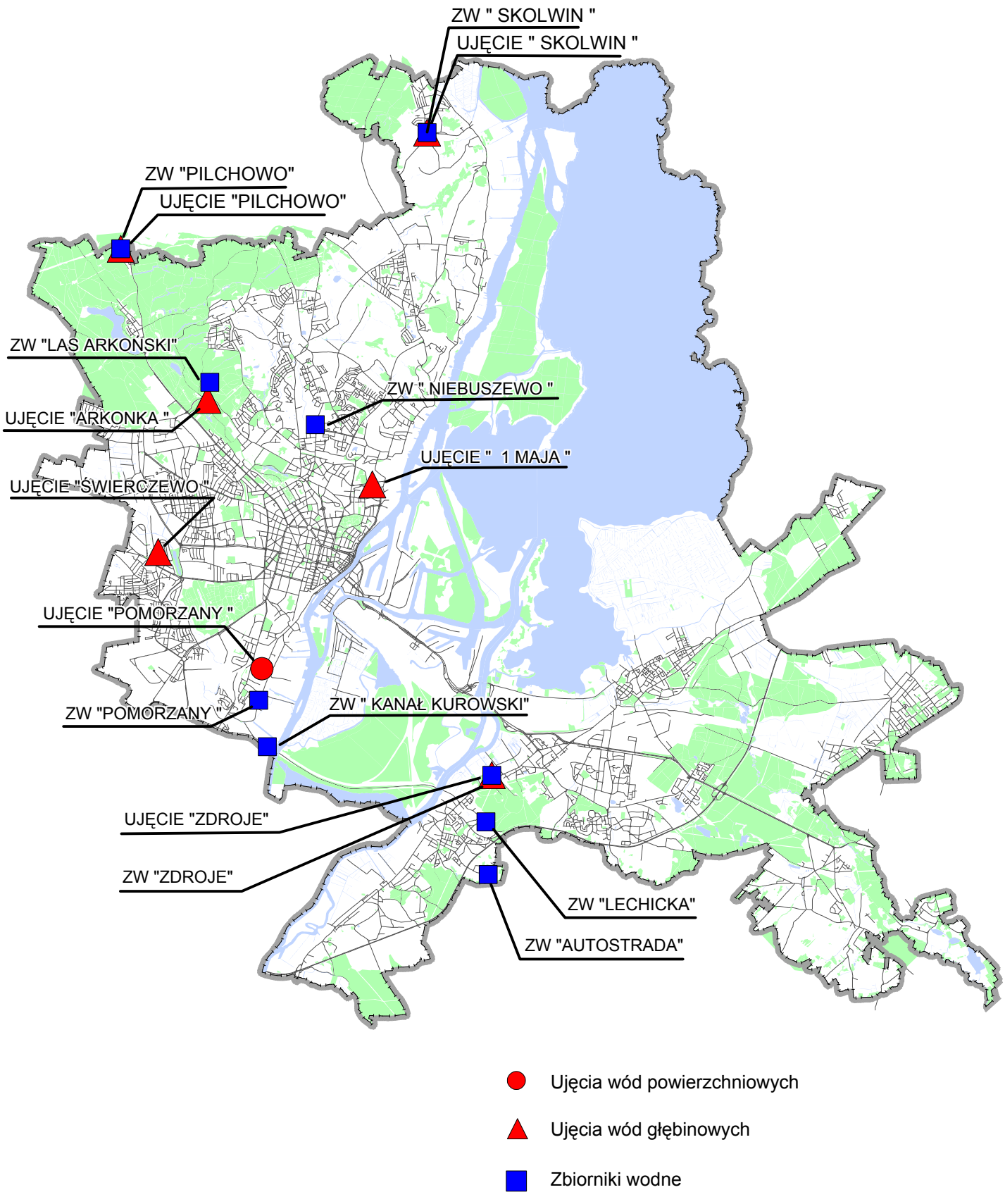
- komunalne
- przemysłowe
- przemysłowe rotacyjne

OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

- komunalnych
- przemysłowych (wydajność powyżej 400 m3/d)

UJĘCIA I ZBIORNIKI WODY

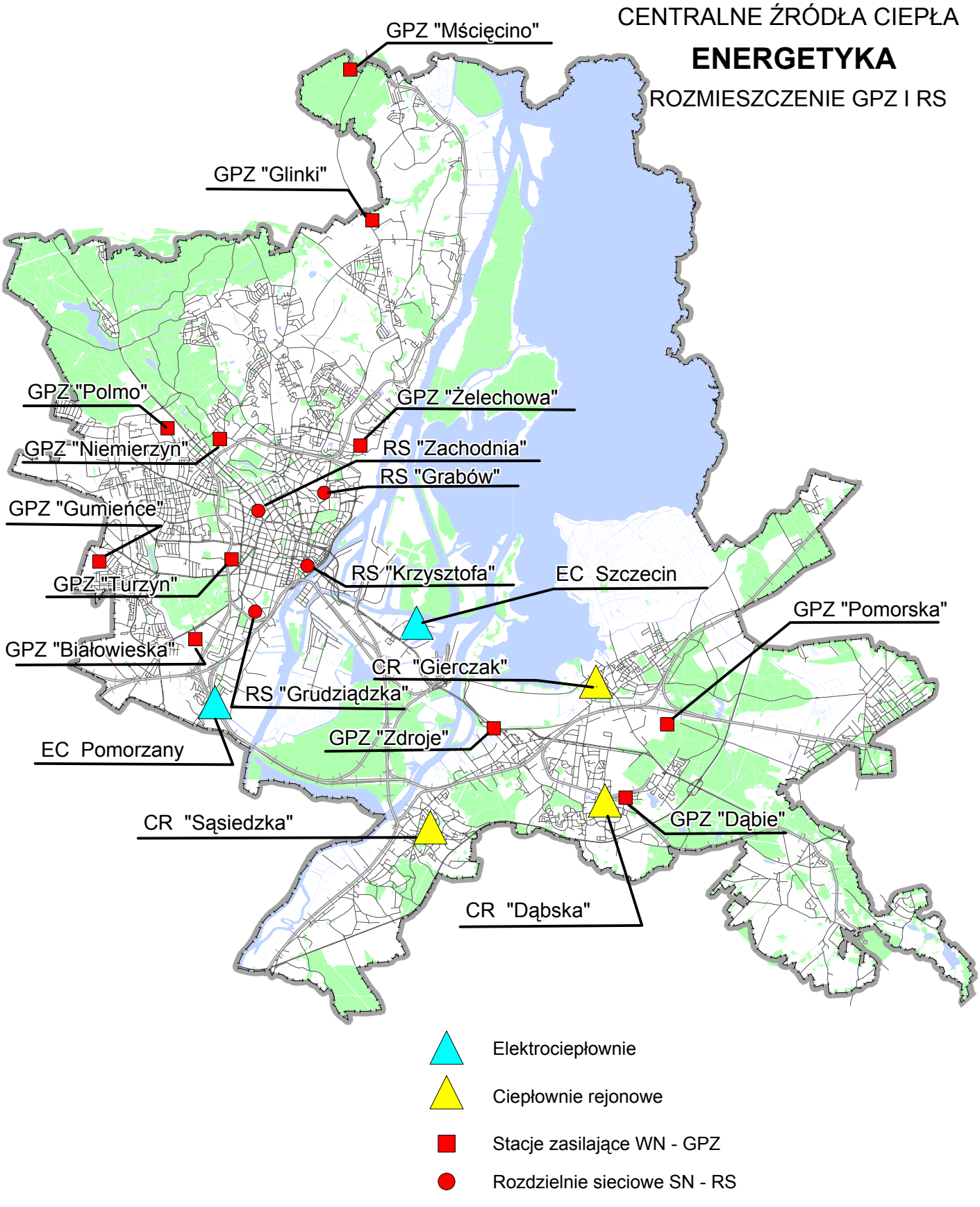

CIEPŁOWNICTWO

CENTRALNE ŹRÓDŁA CIEPŁA

ENERGETYKA

ROZMIESZCZENIE GPZ I RS

4. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

4.1. GRUNTY MIEJSKIE

4.1.1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Struktura użytkowania gruntów w latach 2006–2007 charakteryzuje się dużą trwałością w stosunku do lat ubiegłych. Wyraźnie dominujący jest udział kompleksów przyrodniczych (zieleni, lasów, parków, ogródków działkowych, wód stojących, płynących i rowów), które odgrywają znaczącą rolę w obrazie miasta, wzbogacając jego walory krajobrazowe. Atrakcyjność krajobrazu podnosi urozmaicona i bogata rzeźba terenu.

Na uwagę zasługują także ciekawe rozwiązania kompozycyjne ulic, placów wraz z zabudową Śródmieścia i osiedli willowych, które można zaliczyć do najcenniejszych elementów historycznie ukształtowanego wizerunku Szczecina.

Przebieg granic miasta był niezmienny do końca 2007 roku. Powierzchnia miasta Szczecina nie uległa zmianie i wynosiła 300 830 tys. m^2. Poza granicami administracyjnymi miasta do Gminy Miasto Szczecin należały również grunty w Mrzeżynie (gmina Trzebiatów) o powierzchni 12 990 m^2. Z dniem 1 stycznia 2008 roku, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2007 roku w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania miejscowościom statusu miasta, z obszaru powiatu Szczecin wyłączony został obszar osiedla rzemieślniczego, położonego na osiedlu Skolwin przy ul. Ofiar Stutthofu i włączony do obszaru gminy Police. Tym samym ogólna powierzchnia miasta Szczecin zmniejszyła się o 24,91 ha.

Szczecin należy do miast o bogatej i urozmaiconej sieci wodnej oraz znacznej powierzchni gruntów pod wodami, które stanowią 23,9% powierzchni miasta. Głównym elementem sieci hydrograficznej w granicach miasta jest rzeka Odra kształtująca stosunki wodne na całym obszarze. Mniejszą powierzchnię posiadają zlewnie rzeki Płoni i jeziora Dąbie. Z ekologicznego i społecznego punktu widzenia wszystkie cieki wodne, kanały i zbiorniki znajdujące się w granicach miasta lub z nim sąsiadujące mają ogromne znaczenie dla utrzymania zarówno jakości życia w mieście, jak i jego wizerunku, tworzą bowiem sieć korytarzy ekologicznych, stwarzając w ten sposób dogodne warunki pozwalające na zachowanie bioróżnorodności siedlisk i bytowanie, występujących w mieście, unikatowych gatunków fauny. Wody powierzchniowe, dzięki ogromnemu potencjałowi rozwoju sportów i rekreacji, należy zaliczyć do zasobów podlegających szczególnej ochronie.

Użytki rolne na terenie Szczecina zajmują ok. 22,7%. Tworzą je między innymi trzy większe kompleksy: Sadlińskie Łąki nad jeziorem Dąbie (ok. 580 ha), rejon Skolwina (grunty orne o powierzchni ok. 160 ha) i rejon Wielgowa (użytki zielone i grunty orne o powierzchni ok. 200 ha). Rozwój miasta i jego zabudowy, głównie mieszkaniowej, prowadzi do ograniczania działalności rolniczej, co powoduje, że większość gruntów rolnych w rejonach rozwojowych od dawna posiada zgodę na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze. Proces eliminacji produkcji rolnej na terenie miasta traktowany jest jako naturalna konsekwencja nakładania się, z jednej strony postępującego w obszarach zurbanizowanych zanieczyszczenia gleb, z drugiej zaś strony odchodzenia od produkcji rolnej przez samych zainteresowanych.

Lasy w granicach miasta Szczecina położone są głównie w północnej, południowej i południowo-wschodniej części miasta. Lasy Państwowe zajmują powierzchnię 2716,03 ha i wchodzą w skład trzech nadleśnictw: Trzebież, Kliniska, Gryfino. Lasy Miejskie zajmują ogólną powierzchnię 2764,17 ha. Są one częścią trzech puszcz położonych w dolnym biegu Odry: Wkrzańskiej, Bukowej i Goleniowskiej.

Tabela nr 4.1.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W LATACH 2003–2007*

rodzaj użytkowania	powierzchnia terenu w kolejnych latach [km^2]					struktura użytkowania [%]
	2003	2004	2005	2006	2007	2007
użytki rolne (grunty orne, sady, łąki, pastwiska)	70,00	68,93	68,05	68,86	68,51	22,69
lasy i grunty leśne	54,96	55,39	57,07	57,39	57,19	18,94
wody	72,25	72,26	72,31	72,02	72,04	23,86
tereny zabudowane i zurbanizowane (tereny mieszkalne, przemysłowe, tereny wypoczynku)	63,02	63,85	63,55	62,71	62,86	20,82
tereny komunikacji i transportu	25,08	24,93	24,96	25,11	25,07	8,30
użytki kopalne	0,45	0,45	0,43	0,43	0,43	0,14
użytki ekologiczne	0,34	0,34	0,34	0,34	0,35	0,11
nieużytki	8,13	8,18	8,12	8,11	8,11	2,68
tereny różne	7,95	7,76	7,42	7,37	7,42	2,46
ogółem	**302,18**	**302,09**	**302,25**	**302,34**	**301,98**	**100,00**

**łącznie z gruntami poza granicami miasta w Mrzeżynie, stanowiącymi własność komunalną.*
Źródło: Biuro Geodety Miasta.

4.1.2. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW MIEJSKICH

Łączna powierzchnia gruntów komunalnych w granicach miasta Szczecina wynosiła:
– w 2006 r. 142 491 539 m^2,
– w 2007 r. 141 001 239 m^2.

W 2006 roku nastąpił wzrost powierzchni gruntów komunalnych w stosunku do roku ubiegłego o 561 044 m^2, co oznacza przyrost udziału zasobu komunalnego w ogólnej powierzchni Szczecina do poziomu 47,37%. Na zmianę zasobu gruntów stanowiących własność Gminy Miasto Szczecin wpłynęły:
– przyrost powierzchni gruntów z uwagi na:
  komunalizację mienia z mocy prawa 384 185 m^2
  komunalizację na wniosek 134 738 m^2
  kupno, przeniesienie własności (akty notarialne) 46 470 m^2
– spadek powierzchni gruntów spowodowany:
  przekształceniem prawa wieczystego użytkowania w prawo własności 1 857 811 m^2
  sprzedaż, przeniesienie prawa własności (akty notarialne) 1 146 538 m^2

W okresie 30.06.2005–30.06.2007 w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego XII w Szczecinie uregulowano status prawny stanowiących obecnie własność Gminy Miasto Szczecin 244 nieruchomości, złożono 149 wniosków i założono 235 ksiąg wieczystych.

Natomiast w 2007 r. powierzchnia gruntów komunalnych zmniejszyła się o 490 314 m^2. Nastąpił również spadek udziału zasobu komunalnego do poziomu 47,20 % ogólnej powierzchni miasta. Na zmianę tę wpływ miały:
– przyrost powierzchni gruntów z uwagi na:
  komunalizację mienia z mocy prawa 804 893 m^2
  kupno, przeniesienie własności (akty notarialne) 108 856 m^2
– spadek powierzchni gruntów spowodowany:
  przekształceniem prawa wieczystego użytkowania w prawo własności 198 141 m^2
  sprzedaż, przeniesienie prawa własności (akty notarialne) 1 205 922 m^2

W okresie 30.06.2005–30.06.2007 w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego XII w Szczecinie uregulowano status prawny stanowiących obecnie własność Gminy Miasto Szczecin 129 nieruchomości, złożono 139 wniosków i założono 276 ksiąg wieczystych.

Na koniec pierwszej połowy 2007 r. największe powierzchnie gruntów komunalnych występowały w rejonie Nad Odrą (35%), a najmniejsza w rejonie Śródmieście (14%).

W analizowanych latach nie nastąpiły istotne zmiany w sposobie użytkowania gruntów komunalnych. Zmniejszył się jedynie udział gruntów oddanych w zarząd i w użytkowaniu wieczystym. Nastąpiło to na skutek licznych przypadków przekształcenia na własność gruntów będących dotychczas w wieczystym użytkowaniu, ale również z powodu wyłączenia z obszaru Szczecina osiedla rzemieślniczego w Skolwinie. Wzrosła natomiast powierzchnia gruntów w dzierżawie.

Tabela nr 4.2.

STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW KOMUNALNYCH W GRANICACH MIASTA SZCZECINA W LATACH 2006–2007			
wyszczególnienie	2006*	2007*	
	[m^2]		struktura
grunty w dzierżawie	5 067 408	5 878 897	4,14%
użytkowanie wieczyste	8 127 496	7 929 356	5,58%
grunty oddane w zarząd	6 317 963	5 506 474	3,88%
zasób gruntów	71 559 740	71 267 566	50,19%
grunty pod drogami	10 394 370	10 384 370	7,32%
grunty pod zasobami mieszkaniowymi	6 460 937	6 460 937	4,55%
tereny różne	30 178 669	30 178 669	21,25%
pozostałe grunty (pilotaż, rola, Państwowy Fundusz Ziemi)	4 384 970	4 384 970	3,09%
ogółem	**142 491 539**	**141 001 239**	**100,00%**

** dane wg stanu na dzień 30 czerwca.*
Źródło: Informacja o stanie mienia komunalnego 2006, 2007.

Znaczącą pozycją w dochodach budżetowych Miasta stanowią wpływy z majątku, na które składają się m.in. opłaty za wieczyste użytkowanie, dochody ze sprzedaży, dzierżaw, najmu a także z tytułu przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności.

Tabela nr 4.3.

WYBRANE DOCHODY MIASTA Z GOSPODAROWANIA GRUNTAMI KOMUNALNYMI W LATACH 2006 – 2007 [tys. zł]		
źródło dochodu	2006	2007
sprzedaż gruntów	12 159,2	16 709,6
oddanie w wieczyste użytkowanie i opłata	3 043,8	3 503,0
opłaty za wieczyste użytkowanie i zarząd gruntów	16 214,1	26 695,0
przekształcenie prawa wieczystego użytkowania w prawo własności	5 900,3	12 064,6

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2006 i 2007.

W roku 2006 Gmina Miasto Szczecin sprzedała lub oddała w użytkowanie wieczyste łącznie 309 nieruchomości o powierzchni 1 349 tys. m^2, a w 2007 roku 215 nieruchomości o powierzchni 960 tys. m^2. Znaczny spadek zarówno liczby jak i powierzchni nieruchomości nie spowodował jednak spadku dochodów Gminy z tego tytułu. Jak z tego wynika, wzrost koniunktury na rynku nieruchomości zaobserwowany został również w przypadku transakcji dotyczących gruntów komunalnych.

Najwyższe ceny na rynku komunalnych nie zabudowanych nieruchomości gruntowych zanotowano w 2007 roku w dzielnicy Śródmieście – 586 zł/m^2 (2006 r. – 281 zł/m^2), w tym szczególnie w osiedlach: Centrum – 1 500 zł/m^2, Stare Miasto – 840 zł/m^2 i Śródmieście-Zachód – 640 zł/m^2, w których to osiedlach cena za 1 m^2 gruntu w 2006 roku wynosiła 400 zł. Wysokie ceny wystąpiły również na osiedlach: Śródmieście-Północ – 490 zł/m^2, Turzyn – 420 zł/m^2 i Nowe Miasto – 400 zł/m^2. Tu też był największy wzrost cen w stosunku do roku ubiegłego – 204,8%, z czego w osiedlach: Centrum – 375,0%, Drzetowo-Grabowo – 291,7%, na Starym Mieście – 210%.

W dzielnicy Zachód przeciętna cena 1 m^2 nieruchomości gruntowej wyniosła w 2007 roku 269 zł/m^2, podczas gdy w 2006 roku – 179 zł/m^2. Największym zainteresowaniem (określonym wysokością ceny) cieszyły się osiedla: Pogodno (2007 r. – 400 zł/m^2, 2006 r. – 300 zł/m^2), Arkońskie-Niemierzyn (cena za 1 m^2 w 2007 r. – 320 zł, w 2006 r. – 170 zł) i Gumieńce (2007 r. – 300 zł, 2006 r. – 200 zł). Dynamika wzrostu cen w dzielnicy wyniosła 156,8% w stosunku do roku poprzedniego, z czego najwyższa była na Osowie – 260%.

Mniejszym zainteresowaniem cieszyły się nieruchomości nie zabudowane Gminy w dzielnicy Północ. Tu przeciętna cena 1 m^2 ukształtowała się w roku 2007 na poziomie 224 zł, a w 2006 roku – 124 zł. Dynamika wzrostu była jednak wysoka – 199,3%. Najwyższe stawki osiągnięte zostały na osiedlu Żelechowa – 310 zł, Niebuszewo – 300 zł, Warszewo – 240 zł oraz Bukowo i Golęcino-Gocław – 200 zł (w 2006 roku odpowiednio: 145 zł, 200 zł, 160 zł, 120 zł i 130 zł/m^2).

Najniższe ceny występowały w latach 2006–2007 roku na Prawobrzeżu (odpowiednio: 155 zł/m^2 i 121 zł/m^2), w tym najwyższe były na osiedlu Słoneczne – 220 zł/m^2, Dąbie, Majowe-Kijewo i Zdroje – 170 zł/m^2 oraz Bukowe-Klęskowo i Podjuchy – 160 zł/m^2. Dynamika wzrostu cen w tej dzielnicy ukształtowała się na poziomie 148,4%, z czego najwyższa w osiedlach: Żydowce-Klucz – 200,0%, Zdroje – 188,9% i Płonia-Śmierdnica – 160,0%. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się położone w tej dzielnicy działki na osiedlach: Załom-Kasztanowe – 35 zł/m^2 (2006 r. – 30 zł/m^2)i Płonia-Śmierdnica – 80 zł/m^2 (2006 r. – 50 zł/m^2).

Najniższą cenę w 2007 roku uzyskano za nieruchomość nie zabudowaną położoną na osiedlu Załom-Kasztanowe – 20 zł/m^2, najwyższą zaś w Centrum – 3 500 zł/m^2.

W 2007 roku dynamika wzrostu dochodów Miasta z tytułu przekształcenia prawa wieczystego użytkowania w prawo własności wyniosła 204,5%, co było skutkiem większego zainteresowania przekształceniem dotychczasowych najemców i złożenia stosownych wniosków do Gminy.

Tabela nr 4.4.

SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ GMINY W LATACH 2006–2007

przeznaczenie nieruchomości	2006		2007	
	ilość	powierzchnia [m^2]	ilość	powierzchnia [m^2]
pod zabudowę jednorodzinną	42	35 166	41	35 987
pod zabudowę wielorodzinną	7	25 180	11	167 477
pod zabudowę komercyjną i usługową	1	559	1	1 949
poszerzenie w celu poprawy warunków zagospodarowania	7	3 198	8	2 293
sprzedaż na rzecz użytkownika wieczystego	225	1 229 423	133	717 828
inne	3	26 007	12	23 062
ogółem	**285**	**1 319 533**	**206**	**948 596**

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

W latach 2006–2007 nastąpił wzrost liczby i powierzchni sprzedanych nieruchomości gminnych w stosunku do lat poprzednich. Jest to wynikiem ożywienia na rynku mieszkaniowym, zwłaszcza w budownictwie indywidualnym, zapoczątkowanym na rynku szczecińskim w 2005 roku, kiedy to liczba sprzedanych prywatnym inwestorom działek wzrosła niemal trzykrotnie. Zainteresowanie nieruchomościami pod zabudowę wielorodzinną od lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zmieniły się jedynie preferencje przyszłych lokatorów i jakość warunków zamieszkania. Liczba sprzedanych działek jest wprawdzie podobna, jednak znacznie wzrosła ich powierzchnia, z jednej strony z uwagi na większy rozmach deweloperów, którzy nie boją się inwestować w większe osiedla mieszkaniowe, z drugiej zaś strony ze względu na przeznaczenie większych terenów na infrastrukturę towarzyszącą (zieleńce, parki, place zabaw itp.).

Spada natomiast liczba nieruchomości nabywanych w wieczyste użytkowanie, zwłaszcza z przeznaczeniem pod budownictwo mieszkaniowe. W 2007 roku nie wystąpiły przypadki nabycia gruntów w wieczyste użytkowanie pod zabudowę jednorodzinną. Jest to wynik polityki Miasta wobec inwestorów, polegającej na sprzedaży nieruchomości pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. Natomiast zmiana taka w przypadku budownictwa mieszkaniowego wielorodzinnego zapoczątkowana została już w 2005 roku.

Tabela nr 4.5.

ODDANIE W UŻYTKOWANIE WIECZYSTE NIERUCHOMOŚCI STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ GMINY W LATACH 2006–2007				
przeznaczenie nieruchomości	2006		2007	
	ilość	powierzchnia [m²]	ilość	powierzchnia [m²]
pod zabudowę mieszkalno-usługową	1	8 010	-	-
pod zabudowę komercyjną i usługową	5	19 711	3	7 342
poszerzenie w celu poprawy warunków zagospodarowania	12	996	6	3 702
inne	6	553	-	-
ogółem	**24**	**29 270**	**9**	**11 044**

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

Wszystkie nieruchomości stanowiące własność Gminy przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową czy też komercyjną zbywane są w drodze przetargu. Jednak w przypadkach chęci czy konieczności poprawy warunków zagospodarowania Miasto sprzedaje lub oddaje w wieczyste użytkowanie nieruchomość przylegającą do już wcześniej nabytej. Liczba takich przypadków w poszczególnych latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie: 2004 r. – 15, 2005 r. – 17, 2006 r. – 23, 2007 r. – 16. Znacznie natomiast wzrosła liczba przypadków sprzedaży nieruchomości dotychczasowym użytkownikom wieczystym: ze 115 w 2006 r. do 220 w roku 2007.

Tabela nr 4.6.

PRZEZNACZENIE GMINNYCH NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH ZBYTYCH BEZPRZETARGOWO				
przeznaczenie nieruchomości	2006		2007	
	ilość	powierzchnia [m²]	ilość	powierzchnia [m²]
SPRZEDAŻ NIERUCHOMOŚCI				
poszerzenie w celu poprawy warunków zagospodarowania	10	2 499	4	3 166
sprzedaż na rzecz użytkownika wieczystego	115	725 697	220	1 41 581
inne	3	1 689	2	5 923
ogółem	**128**	**729 885**	**226**	**1 050 670**
ODDANIE W WIECZYSTE UŻYTKOWANIE				
poszerzenie w celu poprawy warunków zagospodarowania	13	3 075	12	4 350

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

Rośnie również systematycznie powierzchnia gruntów komunalnych dzierżawionych:
- 2004 r. – 4 521 846 m²,
- 2005 r. – 4 950 808 m²,
- 2006 r. – 5 461 115 m²,
- 2007 r. – 5 878 897 m².

Najszybciej i w największym stopniu rośnie powierzchnia gruntów przeznaczonych pod uprawy rolne, łąki i pastwiska. Stanowią one obecnie 49,5% wszystkich gminnych nieruchomości nie zabudowanych będących w dzierżawie. Grunty przeznaczone pod uprawy warzywne (ogrody działkowe) stanowią 24,4% wszystkich dzierżawionych a ich powierzchnia znacznie obniżyła się w 2007 r. (o 12,6%). W pozostałych pozycjach nie odnotowano większych zmian, ich wielkość od lat pozostaje na zbliżonym poziomie, a udział w ogólnej powierzchni gruntów dzierżawionych jest niewielki.

Tabela nr 4.7.

PRZEZNACZENIE GRUNTÓW KOMUNALNYCH W DZIERŻAWIE		
sposób użytkowania	powierzchnia [m²]	
	stan na 30.06.2006 r.	stan na 30.06.2007 r.
targowiska	116 600	121 650
handel i gastronomia	5 708	5 606
produkcja	3 228	2 861
usługi	4 421	4 687
magazyny i place sklepowe	23 420	21 930
funkcje administracyjno-socjalne	12 300	11 334
parkingi	23 544	23 136
drogi dojazdowe, dojścia, place manewrowe	139 284	103 511
składowanie materiałów budowlanych, zaplecze budów	17 306	16 335
pogotowie lokatorskie	2 000	4 000
trafostacje itp.	2 419	2 249
schody, wiatrołapy	867	763
imprezy tymczasowe	27	27
zieleń ozdobna, trawniki	229 413	211 573
rekreacja i wypoczynek	105 899	114 605
uprawy warzywne	1 643 341	1 436 945
uprawy rolne, łąki, pastwiska	2 503 765	2 907 933
hodowla	3 201	2 541
altanki	25 686	24 173
garażowiska	28 840	29 107
tereny po przetargu	463 445	452 593
inne	106 401	381 329
ogółem	**5 461 115**	**5 878 897**

Źródło: Informacja o stanie mienia komunalnego Miasta Szczecina 2007.

4.2. ROZWÓJ PRZESTRZENNY MIASTA

4.2.1. NAJWAŻNIEJSZE TRENDY, UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ROZWOJU MIASTA

Historia Szczecina sięga wczesnego średniowiecza. Geograficzne, przyrodnicze, gospodarcze i obronne uwarunkowania sprawiły, że miasto szybko się rozwijało. Początkowo na lewobrzeżu, w granicach murów obronnych, a po likwidacji twierdzy na terenach otaczających, poza dzisiejszymi terenami śródmiejskimi, powstawać zaczęły nowe dzielnice – Pogodno, Bolinko, Grabowo, Żelechowa. Motorem rozwoju Szczecina były „od zawsze" gospodarka morska oraz silne związki miasta z bliższym i dalszym otoczeniem. W okresie do XIX wieku Szczecin, jako lokalna aglomeracja, obsługiwał pobliskie miejscowości, jak Police i Dąbie, anektując Dąbie w miarę swojego rozwoju. Od XVIII wieku coraz większe znaczenie miały związki Szczecina z Berlinem. W historii miasta duże znaczenie ma także rozwój prawobrzeża i powstanie tam dużych osiedli mieszkaniowych. Dzięki nim potencjał demograficzny Szczecina w końcu XX wieku przekroczył 400 tysięcy mieszkańców.

Szczecin teraźniejszy to stolica obszaru metropolitalnego o potencjale około 640 tysięcy osób[1]. Miasto zachowało swój wielowiekowy charakter ośrodka portowego i usługowego o ponadregionalnym znaczeniu. Przemiany gospodarcze i polityczne przełomu wieków, jak wzrost znaczenia usług w nowoczesnych gospodarkach oraz przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, osłabiły znaczenie tradycyjnego przemysłu i stały się przyczyną daleko idącej transformacji w tej sferze. Przemianom tym towarzyszy aktywizacja obszarów podmiejskich oferujących tereny pod zabudowę mieszkaniową i kilkusethektarowe parki przemysłowe.

Trend deglomeracji obserwowany we wszystkich dużych miastach jest charakterystyczny dla obecnych przemian gospodarczych i trendów demograficznych. Uznaje się jednak, że ma on charakter przejściowy, a dzięki wzmocnieniu współpracy i nowym, wspólnym przedsięwzięciom w obszarze metropolitalnym służyć będzie konsolidacji społeczno-gospodarczej i przyciągnięciu nowych mieszkańców.

O przyszłej pozycji miasta decydować będą głównie dwa czynniki: potencjał demograficzny i użyteczność przestrzeni miejskiej rozumiana jako taka relacja jej cech przyrodniczych i krajobrazowych, przestrzennych oraz funkcjonalnych, która sprawiać będzie, że Szczecin uważany będzie za miasto bardziej atrakcyjne do życia, pracy i wypoczynku od swoich krajowych konkurentów.

Po okresie rozwoju Szczecina jako ośrodka przemysłowo-portowego nastąpił, liczony od 1989 roku, okres transformacji gospodarczej trwający do dzisiaj. Ostatnie i najbliższe dziesięciolecia w rozwoju miasta to okres krystalizowania się przestrzennej wizji rozwoju miasta i obszaru metropolitalnego oraz okres budowania głównych powiązań infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, umożliwiającej przekształcenia i otwieranie nowych terenów.

Podstawowe powiązania przestrzenne wyznacza dwubiegunowy układ ośrodków centralnych: prawobrzeże – lewobrzeże. W śródmiejskiej części Lewobrzeża koncentrują się usługi o znaczeniu ogólnomiejskim, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Natomiast na prawobrzeżu powstało centrum o znaczeniu lokalnym i podmiejskim obsługujące bezpośrednie otoczenie miasta.

Gospodarczy wizerunek miasta kształtuje nadal funkcja portowa zlokalizowana na terenach Międzyodrza oraz na lewym brzegu Odry Zachodniej. Koncentracja przemysłu i składów w lewobrzeżnej części miasta występuje wzdłuż rzeki Odry (Międzyodrze, osiedla: Drzetowo, Stołczyn, Skolwin), w osiedlach: Pomorzany i Gumieńce, a w prawobrzeżnej części miasta w osiedlach: Załom, Żydowce-Klucz, Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, w rejonie ulic: Struga, Wiosenna, Pomorska, Kniewska.

Szczecin, w ramach oferty dla swoich mieszkańców, udostępnia również nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową, głównie na północy (Osów, Warszewo) oraz w prawobrzeżnej części miasta w osiedlach: Wielgowo-Sławociesze, Zdunowo. Promowany jest także rozwój wewnętrzny poprzez restrukturyzację i rewitalizację historycznej zabudowy, uzupełnianie zabudowy oraz udostępnianie przestrzeni publicznych mające na celu podnoszenie jakości życia i kształtowanie tzw. serca miasta.

W celu poprawy użyteczności przestrzeni miejskiej oraz stworzenia warunków dla przyszłego rozwoju realizowane są obecnie, przedstawiane w innych rozdziałach raportu, przedsięwzięcia ogólnomiejskie takie jak: Obwodnica Śródmiejska, przeprawy mostowe i trasy wylotowe z miasta, Szczeciński Szybki Tramwaj, Oczyszczalnia Pomorzany i inne. Warunki dla tworzenia nowych miejsc pracy i wzmocnienia pozycji szczecińskich szkół wyższych powstaną w Parku Naukowo-Technologicznym „Pomerania" oraz dzięki udostępnieniu nowych powierzchni biurowych klasy A w centrum miasta. Utrwaleniu tradycji morskich oraz wykreowaniu nowego wizerunku Szczecina służyć będzie zagospodarowanie terenów Międzyodrza: Łasztowni, Kępy Parnickiej i Wyspy Zielonej. Krystalizuje się także wizja zagospodarowania terenów okołolotniskowych oraz nadwodnych w rejonie jeziora Małe Dąbie. Przyjęty kierunek przekształceń, z utrzymaniem dotychczasowej funkcji lotniska w Dąbiu, jest akceptowany społecznie. Dokonane w ostatnim okresie rozstrzygnięcia i zaawansowane prace planistyczne otwierają drogę do działań inwestycyjnych w tym obszarze już w roku 2009.

Metropolitalny charakter Szczecina wzmacniany będzie poprzez przygotowywaną do realizacji przeprawę przez Odrę łączącą miejscowości Police – Święta oraz poprzez

[1] Do obszaru metropolitalnego zaliczono gminy: Dobra (Szczecińska), Goleniów, Gryfino, Kobylanka, Kołbaskowo, Nowe Warpno, Police, Stare Czarnowo, Stargard Szczeciński, Stepnica, Szczecin, Świnoujście. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2007. Podregiony, Powiaty, Gminy.

rozwój parków przemysłowych w Policach, Goleniowie i Gardnie. Parki te posiadają powierzchnie umożliwiające lokowanie tzw. wielkiego przemysłu na warunkach, jakich nie może zagwarantować Miasto. Dzięki rozwijaniu w Szczecinie usług o znaczeniu ponadregionalnym i obsłudze gmin ościennych oraz ofercie szkół wszystkich szczebli, a także ofercie w zakresie kultury wysokiej, sportu i rekreacji stworzone zostaną warunki dla zwiększenia potencjału demograficznego obszaru. Unikalne przygraniczne położenie czyni ze Szczecina ośrodek oddziałujący nie tylko w granicach państwa polskiego. Jego potencjał rozwojowy wynika z powiązań z innymi ośrodkami miejskimi w tej części Europy poprzez drogę wodną Odra – Bałtyk oraz powiązania drogowe z Berlinem, Pragą, Gdańskiem, Poznaniem i Warszawą. Miasto pełni funkcję stolicy Euroregionu Pomerania i zajmuje pozycję lidera w Euroregionie.

4.2.2. CHARAKTERYSTYKA DZIELNIC MIASTA

Administracyjną strukturę miasta tworzą cztery dzielnice: Śródmieście (wraz z Międzyodrzem), Północ, Zachód i Prawobrzeże. Na ich terenie znajduje się 37 osiedli, posiadających strukturę samorządową w postaci rad osiedlowych.

Dzielnica Śródmieście i Międzyodrze

W Śródmieściu znajduje się centrum dzielnicy i całego miasta, dominuje tu intensywna zabudowa mieszkaniowo-usługowa, zlokalizowane są także główne funkcje miejskie, w szczególności administracja publiczna. Jest to największa koncentracja miejsc pracy dla mieszkańców całego miasta. Zabudowę tworzy w głównej mierze zabudowa historyczna wpisana w XIX-wieczny układ urbanistyczny o wysokich walorach kompozycyjnych i dużej wartości kulturowej.

Zabudowa secesyjna w centrum Szczecina - plac Grunwaldzki

W obszarze Międzyodrza dominuje działalność związana z funkcjonowaniem portu i funkcje transportowe, łączące port z zapleczem lądowym, w tym tranzyt wewnątrzmiejski pomiędzy lewo- i prawobrzeżem. Ważnym elementem wspierającym funkcje portowe są współczesne układy komunikacji kolejowej, drogowej i wodnej. Jest to, po Śródmieściu, drugie ważne skupisko miejsc pracy. W krajobrazie Międzyodrza dominuje jednak przyroda, na której obrzeżach występuje intensywny krajobraz przemysłowy. W części południowej Międzyodrza dominującym elementem zagospodarowania są wymagające ochrony łąki, łęgi i lasy wraz z systemem kanałów w obrębie Wyspy Puckiej i Ostrowa Bryneckiego.

W obrębie osiedla Drzetowo-Grabowo znajdują się obiekty związane z gospodarką morską, głównie przemysłem stoczniowym, stanowiące południowe ogniwo pasma przemysłowego sięgającego aż do Polic. Natomiast w rejonie ul. Kolumba, w dawnych obiektach poprzemysłowych, koncentruje się handel hurtowy i wielkogabarytowy. Znaczącą część obszaru południowego Śródmieścia zajmują koszary i tereny wojskowe w rejonach ulic Narutowicza, Potulickiej, Sowińskiego i Kusocińskiego, częściowo przejęte przez wyższe uczelnie.

Centrum Szczecina – Wyspa Grodzka

Dzielnica Północ

Dzielnicę Północ tworzą dawniej samodzielne wsie, powiązane wspólnymi ciągami komunikacyjnymi, silnie zurbanizowane w obszarze nadodrzańskim. Obecna zabudowa dzielnicy ma charakter pasmowy z terenami węzłowymi, stanowiącymi centra osiedli. Pasmo nadodrzańskie zdominowane jest przez przemysł i funkcje portowe, pasmo krawędziowe, z uwagi na duże spadki terenu, tworzy strefa zieleni zabezpieczającej i krajobrazu otwartego, wykorzystywana na zieleń publiczną, ogrodnictwo, sady i ogrody działkowe, pasmo Wzgórz Warszewskich rozwija się jako tereny zabudowy mieszkaniowej i usług towarzyszących, ze znacznymi obszarami ekstensywnie wykorzystywanych terenów rolnych.

W obszarze Wysoczyzny Warszewskiej rozlokowana jest przede wszystkim zabudowa mieszkaniowa, jej część zlokalizowana w pobliżu dzielnicy śródmiejskiej charakteryzuje się wysoką intensywnością (osiedla mieszkaniowe wielorodzinne: Książąt Pomorskich, Bandurskiego, Drzetowo); w miarę oddalania się od centrum intensywność zmniejsza się (osiedla mieszkaniowe jednorodzinne: Żelechowa, Warszewo, Bukowo, Golęcino-Gocław, Skolwin). Szczególną formę mają założenia urbanistyczne w rejonach: ul. Inwalidzkiej (Skolwin), w rejonie ulic: Kościelna, Nehringa (Stołczyn) oraz w rejonie ulic: Szczecińska, Poznańska (Warszewo), które zachowały swój wcześniejszy charakter zabudowy siedliskowej z charakterystycznym podziałem pól.

Dzielnica Zachód

Dzielnica Zachód powstała na bazie dawnych samodzielnych ośrodków wiejskich powiązanych ze Śródmieściem strukturami o różnym poziomie urbanizacji. Podobnie jak w pasie nadodrzańskim występuje tu strefa przemysłowa w trakcie restrukturyzacji oraz układ pasmowy ze strefą krawędziową.

W paśmie położonym najwyżej i stycznie do Śródmieścia przeważa zabudowa mieszkaniowa, usługowa ogólnomiejska i dzielnicowa z przewagą funkcji mieszkaniowej

o średniej i dużej intensywności, dalej występują tereny dawnych wsi z zachowanymi układami ruralistycznymi – Osów, Krzekowo, Gumieńce, obudowane tworzącymi miasto–ogród wielkoobszarowymi osiedlami mieszkaniowymi jednorodzinnymi – Pogodno, Gumieńce, Niemierzyn, pomiędzy którymi znajdują się tereny wojskowe, osiedla wielorodzinne, tereny zieleni rekreacyjnej i resztki zdegradowanego przemysłu.

Północna część dzielnicy obejmuje obszary lasów, parków, ogrodów działkowych, z enklawami jednorodzinnych osiedli mieszkaniowych. Całą dzielnicę, od Puszczy Wkrzańskiej na północy do rzeki Odry na południu, charakteryzuje bogactwo zieleni przydomowej i wydzielonej, tworzącej system połączeń nawet z terenami zieleni na terenie Śródmieścia.

Struktura przestrzenna dzielnicy jest w zasadzie wypełniona. W strefie stycznej ze Śródmieściem jest przedłużeniem jego funkcji usługowych i komercyjnych. Istniejące rezerwy przeznaczone zostały pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną na terenie Nowego Krzekowa i Osowa Wschodniego oraz wielorodzinną na terenie osiedla Kapitanów.

Dzielnica Prawobrzeże

Dzielnica Prawobrzeże w wyniku postępującej urbanizacji wykształciła formę zabudowy „palczastej" na bazie dawniej samodzielnych wsi wokół miasta Dąbie, a obecnie także na kierunkach: Gryfino, Stargard Szczeciński, Pyrzyce i Goleniów. Ochronie konserwatorskiej podlega wartościowy układ kompozycyjny Starego Dąbia z wyodrębnionym zespołem historycznej zabudowy. Obszar centralny tworzy węzeł komunikacyjny pomiędzy osiedlami Zdroje, Słoneczne i Dąbie. Koncentruje on usługi dzielnicowe.

W dzielnicy Prawobrzeże zamieszkuje około 25% mieszkańców Szczecina. Dzielnica zapewnia dostępność wszystkich podstawowych funkcji: mieszkalnictwa, usług, produkcji i składowania. Dominuje funkcja mieszkaniowa i usługi z nią związane. Wzrasta koncentracja funkcji usługowych o charakterze ogólnomiejskim i dzielnicowym, głównie handel, administracja publiczna, instytucje finansowe, a także usługi oświaty i sportu oraz ochrony zdrowia.

Na obrzeżach dzielnicy znajdują się duże kompleksy leśne: Puszcza Goleniowska, Szczeciński Park Krajobrazowy „Puszcza Bukowa". Do dzielnicy należy ogromny akwen jeziora Dąbie z płaskim terenem na południe od jeziora Małe Dąbie i zespołem turystyczno-wypoczynkowym oraz lotniskiem sportowym. W dzielnicy planuje się rozwój funkcji rekreacyjno-sportowej oraz intensyfikację zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego brzegów jeziora Małe Dąbie.

Niewystarczająca sieć uliczna oraz braki infrastruktury technicznej uniemożliwiają zainwestowanie dużych obszarów dzielnicy o potencjalnych możliwościach rozwojowych funkcji mieszkaniowej (osiedla mieszkaniowe: Nad Rudzianką, Wielgowo, Żydowce i Śmierdnica) i komercyjnej: Trzebusz i Dunikowo.

Jednym z podstawowych problemów dzielnicy jest niewystarczająca liczba miejsc pracy i konieczność długich dojazdów do lewobrzeżnej części miasta i Śródmieścia. Szansą rozwojową jest, obok wzrostu znaczenia funkcji subcentrum, rozwijanie również funkcji ośrodka turystycznego.

Ocena przestrzeni miejskiej

Przestrzeń miejska rozumiana jako przestrzeń miasta ma w przypadku Szczecina bardzo wysoką wartość. Decyduje o niej wysoki udział różnych form terenów przyrodniczo cennych (także chronionych) i wód powierzchniowych. Na unikalny krajobraz składa się nie tylko bogactwo form ukształtowania powierzchni terenu, ale także wspaniałe rozwiązania architektoniczne i historyczne założenia urbanistyczne. Miasto posiada przestrzenie rozwojowe dla funkcji nieuciążliwych, może oddychać. Dostępne są także tereny inwestycyjne umożliwiające niezbędne przekształcenia i zmianę funkcji w ramach tzw. rozwoju wewnętrznego. Rozwojowi zabudowy mieszkaniowej o coraz wyższym standardzie towarzyszy tworzenie nowych przestrzeni publicznych, lokalnych subcentrów i ośrodków usługowych.

Obok walorów architektoniczno-urbanistycznych i przyrodniczo-krajobrazowych istnieją także bardzo duże możliwości rozwoju kultury wysokiej, nauki i oświaty oraz sportu i rekreacji. Szczecin zmienił swój wizerunek miasta przemysłowo-portowego na wizerunek ponadregionalnego ośrodka usługowego o tradycjach morskich.

Na obecnym etapie rozwoju budowana jest w Szczecinie docelowa infrastruktura komunikacyjna. Wraz z przekształceniami i aktywizacją terenów nadwodnych i nadodrzańskich spowoduje to skokowy wzrost wartości przestrzeni miejskiej, a przez to wzrost atrakcyjności zamieszkiwania w Szczecinie i jego atrakcyjności inwestycyjnej.

4.2.3. STAN PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO

Polityka przestrzenna umożliwia realizację wizji rozwoju społeczno-gospodarczego Szczecina. Sformułowana została w uchwalonej przez Radę Miasta „Polityce przestrzennej" będącej dokumentem realizacyjnym „Strategii Rozwoju Szczecina do roku 2015" i „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina" uchwalonym przez Radę Miasta 14 maja 2007 roku. W dokumentach tych określono podstawowe zasady kształtowania polityki przestrzennej oraz kierunki jej realizacji. Są one podstawą do realizacji przedsięwzięć architektonicznych, rewitalizacyjnych oraz podnoszących walory krajobrazowe i estetykę miasta. Dopełnieniem tych działań jest ustalanie przeznaczenia terenu, rozmieszczenia inwestycji celu publicznego oraz określanie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Szczecina. Plan po jego uchwaleniu przez Radę Miasta staje się prawem lokalnym stanowiącym podstawę do wydawania decyzji o pozwoleniu na budowę.

Przedstawione trendy i kierunki transformacji społeczno-gospodarczej stwarzają stałe zapotrzebowanie na zmianę planów miejscowych zgodnie z wnioskami oraz oczekiwaniami mieszkańców i inwestorów, także Gmina musi podejmować działania ochronne w interesie większości, w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju Szczecina. Aby uwzględnić te potrzeby i oczekiwania proces planowania zagospodarowania przestrzennego miasta ma charakter ciągły. Z jednej strony, po ustawowym wygaszeniu z nastaniem 2004 roku ważności Planu Ogólnego

Zagospodarowania Przestrzennego Miasta, samorząd dąży do odrobienia „strat" i pokrycia jak największej powierzchni miasta planami miejscowymi. Z drugiej strony, nie sposób uniknąć aktualizacji części obowiązujących planów miejscowych. Wypadkową tych działań jest pokrycie na dzień 31 grudnia 2007 planami miejscowymi powierzchni 5989,7 ha, co stanowi około 19,91% powierzchni miasta. Zaawansowane są prace nad planami miejscowymi obejmującymi kolejnych 11% powierzchni miasta.

Tabela nr 4.8.

PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA SZCZECINA UCHWALONE W LATACH 2006–2007			
Lp.	Nazwa planu	nr uchwały uchwalenia planu	Data uchwały uchwalenia planu
1.	Pogodno – Wschód	LIII/991/06	27.03.2006
2.	Zawadzkiego – Klonowica	LV/1023/06	24.04.2006
3.	Wielgowo – Sławociesze – Zdunowo	LV/1025/06	24.04.2006
4.	Bukowo – Kolonistów	LIX/1094/06	10.07.2006
5.	Gumieńce – Słowieńsko – zmiana	LXII/1145/06	25.09.2006
6.	Wyspa Pucka – Północ	LXIII/1165/06	16.10.2006
7.	Warszewo – zmiana	LXIII/1162/06	16.10.2006
8.	Nowe Miasto – Potulicka	III/17/06	28.12.2006
9.	Załom – fabryka	V/130/07	23.02.2007
10.	Gumieńce – Południowa – rz. Bukowa	VI/136/07	05.03.2007
11.	Śródmieście Północ – Czesława 7	VI/134/07	05.03.2007
12.	Drzetowo – Jana Chryzostoma Paska 34	VI/135/07	05.03.2007
13.	zmiana Warszewo (szkoła)	VII/171/07	03.04.2007
14.	Warszewo – Kredowa	XIII/347/07	17.09.2007
15.	Majowe – Kijewo	XIII/346/07	17.09.2007
16.	Kijewo – Park Leśny „Dąbie"	XIII/348/07	17.09.2007
17.	Park Leśny Arkoński – Dolina 7 Młynów	XIV/376/07	29.10.2007
18.	Gumieńce – Krakowska	XV/414/07	19.11.2007
19.	Zdunowo – szpital	XVI/421/07	20.12.2007
20.	Pogodno – Mickiewicza – Poniatowskiego	XVI/422/07	20.12.2007
21.	Krzekowo – Nowoszeroka	XVI/423/07	20.12.2007

Źródło: Biuro Planowania Przestrzennego Miasta.

Nowy stan prawny, przy ustawowo narzuconej szczegółowości planów miejscowych, wydłuża wprawdzie czas ich opracowywania, jednak już posiadane pokrycie miasta stawia Szczecin na wysokiej pozycji wśród wielu dużych miast. Dla porównania Wrocław był pokryty miejscowymi planami zagospodarowania w 32,0%, Warszawa w 17,1%, Gdańsk w 57,0%, Poznań w 13,6%, Katowice w 15,8%, a Lublin w 43,7% powierzchni miasta.

4.3. REWITALIZACJA OBSZARÓW MIEJSKICH

Działania w zakresie programowanej rewitalizacji Miasto Szczecin prowadzi od 1991 roku, kiedy to podjęło pionierską w kraju inicjatywę kompleksowej renowacji obszarów śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Pierwsze efekty tych prac oddziaływały nie tylko lokalnie. Szczecin dzielił się swoimi doświadczeniami z innymi samorządami, z parlamentarzystami pracującymi nad ustawą o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych, był współzałożycielem Stowarzyszenia Forum Rewitalizacji, uczestniczył w pracach nad kolejnymi wersjami ustawy o rewitalizacji, a pierwszy dokument programowy – „Strategia Renowacji Śródmieścia Szczecina" – zdobył pod koniec 1993 roku główną nagrodę w zorganizowanym przez Związek Miast Polskich Konkursie „Innowacje w Miastach". Dokument ten, przyjęty przez Radę Miasta w 1993 roku i zmodyfikowany w trzy lata później, stanowił podstawę prowadzonych prac do końca 2004 roku. W styczniu 2005 roku Rada Miasta Szczecin uchwaliła „Lokalny Program Rewitalizacji obszarów miejskich, poprzemysłowych i powojskowych miasta Szczecina". Przyjęcie tego dokumentu było warunkiem ubiegania się w latach 2004–2006 o dofinansowanie projektów rewitalizacyjnych ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR).

Przedmiotem Strategii Renowacji jest teren ścisłego Śródmieścia Szczecina, posiadający ważne znaczenie identyfikacyjne dla tożsamości miasta. Stanowi go 56 kwartałów śródmiejskiej zabudowy mieszkaniowo-usługowej z końca XIX wieku – obszar o wysokich walorach urbanistyczno-architektonicznych, bardzo niskiej jakości warunków zamieszkiwania, szczególnie w oficynowej zabudowie wnętrz kwartałów, zagrożony degradacją i utratą funkcji ogólnomiejskiego centrum. W 1996 roku dołączono do niego niewielki teren w rejonie ul. Tkackiej oraz Stare Dąbie na Prawobrzeżu. Opracowany zgodnie z wymogami ZPORR „Lokalny Program Rewitalizacji obszarów miejskich, poprzemysłowych i powojskowych miasta Szczecina" wskazuje już 8 obszarów wymagających rewitalizacji. Znacznie poszerzono tereny określone wcześniej w Strategii Renowacji, włączając również wewnątrzmiejskie obszary nadwodne (w dużej części poprzemysłowe) oraz obszary powojskowe. Duży wpływ na zwiększenie zasięgu miały też wnioski podmiotów zamierzających ubiegać się o środki unijne przeznaczone w ZPORR na projekty w ramach rewitalizacji.

Obecnie rolę operatora procesów rewitalizacji pełnią przede wszystkim stopniowo tworzone gminne spółki: od 1997 roku Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego (STBS), od 1998 roku Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże" (TBSP), a od 2000 roku – Szczecińskie Centrum Renowacyjne (SCR). Jak dotąd skoncentrowane działania realizacyjne mają miejsce we fragmentach Śródmieścia, Starego Miasta oraz w Starym Dąbiu. STBS kończy kompleksową renowację kwartału nr 27, odnawia kwartał nr 33 i 36 oraz przygotowuje działania w kwartałach nr 8, 23, 24, 25 i 35. TBSP ukończył w 2007 roku odnowę kwartału w Starym Dąbiu między ul. Koszarową i Dziennikarską i przygoto-

wuje działania w kolejnych kwartałach w tym obszarze oraz w śródmiejskim kwartale nr 40 i we fragmencie kwartału między ulicami Kusocińskiego, Sowińskiego i Głowackiego (teren powojskowy). SCR kończy prace w kwartale nr 22 i rozpoczął działania w kwartale 21. Lokalni inwestorzy prywatni wyłonieni przez Miasto w przetargu na sprzedaż nieruchomości z obowiązkiem renowacji zrealizowali swoje zadania w rejonie ulicy Tkackiej. Spółdzielnia Mieszkaniowa „Podzamcze" w znacznym stopniu odbudowała Podzamcze przywracając na średniowiecznych murach piwnic staromiejski klimat Szczecina z przełomu XVII i XVIII wieku. W latach 2005–2007 rozpoczęto też przygotowania i realizację pierwszych projektów stymulujących przemiany w innych obszarach, w tym m.in. na wyspach Śródodrza i w północnych osiedlach Szczecina. Ponadto od połowy lat 90. do dzisiaj funkcjonują opracowane w ramach Strategii Renowacji programy dofinansowania z budżetu Miasta mniejszych prac remontowych prowadzonych przez mieszkańców: Program Małych Ulepszeń adresowany do najemców komunalnych mieszkań oraz Program „Nasz Dom" przeznaczony dla wspólnot mieszkaniowych.

Kwartał nr 27 – między ulicami: Pocztową, Chodkiewicza, B. Śmiałego, ks. P. Ściegiennego

Kompleksowa renowacja kwartału nr 27 jest realizacją pilotażową, rozpoczętą w 1993 roku przez Miasto, które organizowało i finansowało wszystkie prace, a projekt kompleksowej renowacji kwartału nr 27 otrzymał nagrodę Związku Miast Polskich. Przy realizacji projektów odnowy kolejnych fragmentów miasta stosowano później reguły przyjęte dla kwartału nr 27, a w szczególności: przedsięwzięcie poprzedzają konsultacje społeczne i konkurs architektoniczno-urbanistyczny na koncepcję zagospodarowania kwartału, działania prowadzone są w stałym kontakcie z mieszkańcami i we współpracy z socjologiem.

Od 1997 roku zadanie kompleksowej renowacji kwartału nr 27 Miasto przekazało nowo utworzonemu Szczecińskiemu TBS wraz z nieruchomościami gminnymi znajdującymi się w tym obszarze. Renowacja kamienic, a dokładniej części wspólnych tych nieruchomości, stanowiących własność wspólnot mieszkaniowych, była współfinansowana przez wszystkich właścicieli położonych w niej lokali proporcjonalnie do ich udziałów w nieruchomości. Mieszkania stanowiące własność Szczecińskiego TBS i przypadające nań udziały w częściach wspólnych były współfinansowane z kredytów Krajowego Funduszu Mieszkaniowego. W latach 1995–1999 w 127 mieszkaniach w kilku budynkach zastosowano rozwiązania ekologiczne w zakresie stosowania materiałów budowlanych oraz zużycia wody i energii – od prostych urządzeń do kolektorów słonecznych na dachu jednej z oficyn. Prace te sfinansowało holenderskie Ministerstwo Mieszkalnictwa i Planowania Przestrzennego.

Zgodnie z przyjętą koncepcją kwartał podzielono ciągiem oficyn na dwa zespoły urbanistyczne, tworzące zielone podwórza z miejscami zabaw dla dzieci i rekreacji dla starszych mieszkańców. Podział ten osiągnięto przez zorganizowanie przejścia przez kwartał z ulicy Bolesława Śmiałego na ulicę Pocztową. Obudowę pasażu tworzą dwa ciągi zmodernizowanych budynków oficynowych. Pozostałe oficyny skrócono i gruntownie przebudowywano aby uzyskać dobre nasłonecznienie oraz zlikwidować mieszkania z przejściowymi pokojami. Konieczne wyburzenia zrekompensowano adaptacją wszystkich strychów na mieszkania. We wnętrzu kamienic zmianie uległy pierwotne podziały przestrzenne. W mieszkaniach powstały łazienki, zlikwidowano sanitariaty na klatkach schodowych. Po modernizacji budynków część lokatorów wróciła do swoich lokali. Pozostali najemcy przeprowadzili się do mieszkań zamiennych wybudowanych przez Szczecińskie TBS lub do mieszkań w starych zasobach Gminy.

W latach 2006–2007 Szczecińskie TBS prowadziło prace modernizacyjne w ostatnim budynku przy ul. Pocztowej 12 oraz przygotowania do zagospodarowania drugiego podwórza w kwartale. Ukończenie wszystkich prac nastąpi w 2008 roku.

Kwartał nr 33 – między ulicami: B. Krzywoustego, B. Śmiałego, Chodkiewicza i al. Piastów

Decyzję o kompleksowej renowacji kwartału nr 33 podjęła Rada Miasta w 1996 roku, a realizację zadania Miasto powierzyło Szczecińskiemu TBS, które jest właścicielem lub współwłaścicielem tylko części nieruchomości w kwartale. Kompozycja przestrzenna kwartału opiera się na podkreśleniu odrębności dwóch zespołów architektonicznych przy ul. B. Śmiałego 34–36 i przy ul. Chodkiewicza 8–10, pozostawieniu pierzejowej zabudowy wzdłuż ulic, częściowym wyburzeniu i przebudowie oficyn oraz zaproponowaniu zespołu nowej zabudowy wewnątrz kwartału.

W odnowionej kamienicy przy ul. Bolesława Krzywoustego 23 większość najemców zamieszkało w zmodernizowanych mieszkaniach po rocznym pobycie w mieszkaniach rotacyjnych. Uzyskano trzy nowe lokale powstałe w wyniku adaptacji strychu oraz trzy lokale użytkowe. Drugim budynkiem poddanym renowacji była kamienica przy ul. Bolesława Krzywoustego 22, w której właściciele wyodrębnionych lokali dysponowali zdecydowaną większością udziałów w nieruchomości. Wspólnota mieszkaniowa uzyskała dofinansowanie remontu części wspólnych nieruchomości z budżetu Miasta w ramach programu „Nasz Dom". Przedsięwzięcie było trudne zarówno pod względem technicznym, jak i organizacyjnym, ponieważ budynek w trakcie robót był zamieszkany. Inwestycja ta zdobyła nagrodę Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast w konkursie „Modernizacja Roku 2001".

Ponadto w kwartale wykonano wiele prac rozbiórkowych (oficyny mieszkalne, obiekty poprzemysłowe, tymczasowe garaże i budynki gospodarcze), porządkując wnętrze kwartału i przygotowując teren pod nowe budownictwo mieszkaniowe. W latach 2006–2007 Szczecińskie TBS prowadziło prace modernizacyjne w zespole zabudowy przy ul. Chodkiewicza 8–9 (wyburzenie oficyn i budowa nowych) oraz przygotowania do modernizacji budynku przy al. Piastów 16.

Kwartał nr 36 – między ulicami: Małkowskiego, Królowej Jadwigi, Boh. Getta Warszawskiego, Ks. Bogusława.

Działania Szczecińskiego TBS prowadzone w tym kwartale obejmują przede wszystkim prace termomodernizacyjne. W latach 2000–2003 STBS zrealizowało tu w partnerstwie z podobnymi podmiotami z Europy Zachodniej projekt Termopol w ramach Programu REGEN LINK (www.stbs.pl/termopol.php). Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej (5. Program Ramowy). Prace, które objęły 11 budynków, polegały na likwidacji ogrzewania piecowego, ociepleniu ścian zewnętrznych, stropodachów, wymianie stolarki okiennej i wykorzystaniu niekonwencjonalnych źródeł energii (kolektory słoneczne na dachach oficyn). Jednocześnie STBS zaadaptowało powierzchnie strychowe na mieszkania, uzyskując nowe lokale mieszkalne. Po zakończeniu projektu Termopol prace kontynuowano z udziałem środków właścicieli lokali, kredytów termomodernizacyjnych oraz ze środków własnych STBS i środków Miasta. Obecnie działania są ukończone w 14 budynkach. W latach 2006–2007 Szczecińskie TBS przeprowadziło termomodernizację oficyny przy ul. Bohaterów Getta Warszawskiego 5.

Kwartały centralne nr 21 i 22, 9, 16, 17 – między ulicami J. Piłsudskiego, Śląską, Obrońców Stalingradu i al. Wojska Polskiego.

Przygotowania do kompleksowej odnowy tych kwartałów mają swoją wieloletnią i burzliwą historię. Po nieudanych próbach podjęcia działań przez inwestorów zagranicznych Miasto w 1997 roku utworzyło spółkę z o.o. – Szczecińskie Towarzystwo Renowacyjne (STR), do której przystąpił drugi udziałowiec – spółka American Retail Systems. STR zmodernizowało cztery nieruchomości w kwartale nr 22. W 1999 roku Miasto odsprzedało swoje udziały w spółce STR i utworzyło gminną spółkę Szczecińskie Centrum Renowacyjne (SCR). Jej zadaniem jest rewitalizacja 5 kwartałów położonych wokół pl. Zamenhofa i zapewnienie mieszkań zamiennych dla najemców. Miasto wniosło aportem do SCR wszystkie swoje nieruchomości w tych kwartałach. Powierzone zadanie spółka finansuje z kredytów komercyjnych, z wpływów z zarządzania swoimi nieruchomościami oraz z wpływów ze sprzedaży na wolnym rynku całych kamienic do remontu lub lokali w wolnych od lokatorów budynkach, po uprzedniej renowacji części wspólnych tych budynków. Część kamienic remontują wspólnoty mieszkaniowe z udziałem SCR. Najemcy przeprowadzają się do mieszkań zamiennych w starym zasobie Gminy lub do mieszkań Szczecińskiego TBS, wybudowanych z udziałem kredytów KFM i środków SCR.

Obecnie ukończona jest modernizacja i rozbudowa budynków w kwartale nr 22. W parterach i na pierwszych piętrach dominują funkcje usługowe. W jednej z kamienic przy Deptaku Bogusława powstał Teatr Mały, najmniejsza scena Teatru Współczesnego. Projekt sfinansowano z udziałem środków ZPORR przeznaczonych na rewitalizację. W latach 2006–2007 SCR kończył prace w budynkach przy ul. Jagiellońskiej 87, 88 i 90 oraz prace projektowe, geodezyjne i roboty ziemne w części podwórza. Do realizacji pozostała jeszcze adaptacja wolno stojącego budynku oraz zagospodarowanie fragmentu wnętrza kwartału.

Zaawansowanie działań w kwartale nr 21 jest mniejsze od oczekiwanego. Wyburzono część oficyn, w opracowaniu są projekty modernizacji i rozbudowy budynków w pierzei ul. Ks. Bogusława i ul. Jagiellońskiej prowadzone we współpracy z właścicielami lokali. Najemcy z tych budynków wyprowadzili się do lokali zamiennych. Trwa budowa mieszkań zamiennych dla najemców z budynków przy ul. Śląskiej i Obrońców Stalingradu. Obecnie rozstrzygnięcia wymaga kwestia losów pozostałej części kwartału w związku z konfliktem jaki powstał między grupą społeczną przeciwstawiającą się planom likwidacji funkcji szkoły podstawowej istniejącej w kwartale, a planami SCR realizacji w miejscu powojennego budynku szkoły i na terenach wewnątrz kwartału funkcji adresowanych nie tylko do lokalnych mieszkańców. Od ostatecznych decyzji w tym zakresie zależeć będzie również realizacja planów budowy w kwartale nr 21 parkingu podziemnego, dla którego projekt budowlano-wykonawczy ukończono w 2007 roku.

SCR nie podjął jeszcze prac w kwartałach nr 9, 16 i 17, gdzie w kamienicach frontowych znajdują się liczne lokale własnościowe, a w zagęszczonych oficynach przeważają najemcy mieszkań.

Miasto wybudowało w 2000 roku Deptak Bogusława między kwartałami nr 21 i 22. Realizacja pozostałych elementów układu pasaży w odcinkach ulic zbiegających się w placu Zamenhofa („deptak gwiaździsty") planowana jest po ukończeniu budowy fragmentu obwodnicy śródmiejskiej, pozwalającego na znaczne odciążenie ruchu kołowego w Śródmieściu.

Stare Dąbie

Jednym z pierwszych zadań TBS „Prawobrzeże" była rewitalizacja objętego ochroną konserwatorską fragmentu Starego Dąbia, w którym na średniowiecznej siatce ulic częściowo zachowała się XIX-wieczna, mocno zdekapitalizowana zabudowa. TBSP z udziałem środków Krajowego Funduszu Mieszkaniowego i Gminy odnowił już cały kwartał między ulicami Dziennikarską i Koszarową. Dla dotychczasowych najemców wybudował mieszkania zamienne. Przygotował też kolejne inwestycje w tym rejonie. Wkrótce rozpoczyna renowację budynku przy ul. Oficerskiej oraz budowę zespołu mieszkalno-usługowego na południe od ul. Koszarowej, w pobliżu rzeki Płoni. W 2007 roku Miasto przygotowało projekt budowlano-wykonawczy ścieżki rowerowej wzdłuż rzeki wraz z zagospodarowaniem rekreacyjnym przybrzeżnych terenów zieleni. Projekt będzie ubiegał się o dofinansowanie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2007–2013.

Obszar nr 4 „Nad Odrą"

Teren ten obejmuje część północnych osiedli Skolwin, Stołczyn i Golęcino-Gocław – jeden z najbardziej zdegradowanych, cieszących się złą sławą obszarów miasta, posiadający jednocześnie duży potencjał i możliwości rozwojowe. Równolegle do działań w centralnej części miasta w ostatnich latach podjęto tu przygotowania i pierwsze prace zmierzające do rewitalizacji.

Zakład Wodociągów i Kanalizacji z dofinansowaniem środków programu ISPA (obecnie Fundusz Spójności) re-

alizuje tu „Programu poprawy jakości wody w Szczecinie", w ramach którego w głównych ulicach na terenie północnych osiedli do końca 2007 roku wybudowano już 22 km kolektorów kanalizacji sanitarnej i deszczowej, 5 przepompowni oraz 7 km magistrali wodociągowej. W roku 2007 trwały prace na terenie osiedli Skolwin i Stołczyn, m.in. w ulicach: Artylerskiej, Łomżyńskiej, Inwalidzkiej, Stołczyńskiej, Monterskiej, Kolejowej. Włączenie kolektorów do przepompowni przy ul. 1 Maja nastąpi w połowie 2009 roku. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych (ZBiLK) przygotowuje modernizację budynków komunalnych niezbędną przed podłączeniem nieruchomości do nowych sieci, gdyż większość domów wymaga gruntownych remontów i budowy pomieszczeń sanitarnych w lokalach. Niezbędna jest również likwidacja wielu szamb oraz odwodnienie terenów przy części budynków. Na uwagę zasługuje m.in. zabytkowy zespół mieszkalny przy ul. Cegłówki, dla którego gotowa jest dokumentacja odwodnienia terenu oraz I etapu remontu zespołu. ZBiLK dokonał również rozbiórek części zdekapitalizowanych budynków mieszkalnych (przy: ul. Dąbrówki 2 i 27, ul. Strzałowskiej 1, ul. Stołczyńskiej 75), uprzednio zapewniając lokatorom mieszkania zamienne. Trwa wykwaterowywanie lokatorów z kolejnych budynków do rozbiórki.

Szczecińskie TBS wybudowało dwa budynki mieszkalne przy ul. Kościelnej 12 (20 mieszkań) i w 2007 roku przygotowało budowę dwóch kolejnych domów przy ul. Światowida (łącznie 36 mieszkań). Przy tej samej ulicy Miasto zaoferowało inwestorom prywatnym sprzedaż działek pod budownictwo mieszkaniowe, a dla całego rejonu ulicy opracowano szczegółową koncepcję zagospodarowania. Z innych przedsięwzięć na uwagę zasługuje przygotowywana przez stowarzyszenie Fundacja Balet adaptacja na Dom Sztuki nieczynnej zabytkowej olejarni przy ul. Dębogórskiej oraz projekt zagospodarowania zdewastowanego parku przy ul. Grobla (okolice pl. Gen. Leona Koczego).

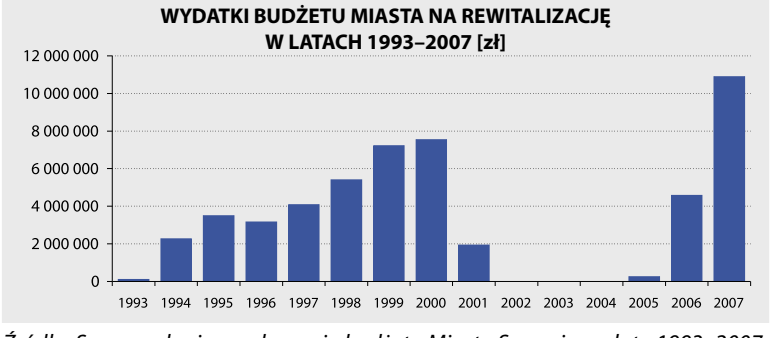
Obszar „Międzyodrze"

Teren Międzyodrza obejmujący zespół wysp między dwiema odnogami ujścia Odry – od Wyspy Zielonej do Wyspy Grodzkiej – to wewnątrzmiejski nadwodny obszar kulturowy. Posiada wyjątkowe walory ze względu na bogatą historię, bliskość wody, centralne położenie i bezpośredni związek z miastem oraz panoramiczny widok na Stare Miasto i Wały Chrobrego. Wyspa Łasztownia stanowiąca kiedyś część średniowiecznego miasta i przez wiele lat użytkowana na potrzeby portu oraz Kępa Parnicka z przedwojenną zabudową kwartałową z placami składowymi i magazynami – to obecnie tereny o charakterze zamkniętym.

Ostatnio, gdy z uwagi na swój olbrzymi potencjał Międzyodrze stało się atrakcyjnym terenem dla nowych inwestycji, otwiera się możliwość rewitalizacji tego obszaru głównie w modelu komercyjnym, z wykorzystaniem dla potrzeb ogólnomiejskich. Władze Miasta od 2007 roku rozpoczęły przygotowania w kierunku realizacji tych zamierzeń, w tym podjęły rozmowy z inwestorami zagranicznymi, przyspieszyły prace nad ukończeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla tych obszarów oraz prace związane ze spełnieniem innych warunków umożliwienia realizacji inwestycji na tych terenach, jak przeprowadzenie procesu przekształceń własnościowych, czy porządkowanie terenów komunalnej zabudowy mieszkaniowej. Rewitalizacja terenów Międzydodrza w połączeniu z rewitalizacją Starego Miasta i zasadniczej części kwartałów Śródmieścia ma szanse rozwiązać specyficzny problem przestrzenno-funkcjonalny Szczecina, jakim jest utrata bliskiej więzi miasta z rzeką oraz całkowite zagubienie jego centrum.

Od podjęcia działań rewitalizacyjnych w 1993 roku do końca 2007 roku Miasto wydało na ten cel ok. 47 mln zł (kwota bez waloryzacji, uwzględnia jedynie denominację w styczniu 1995 roku). Ponadto na realizację Programu Małych Ulepszeń i Programu „Nasz Dom" z budżetu Miasta przeznaczono 21,4 mln zł. Przebieg zmian wysokości wydatków budżetu Miasta ponoszonych na rewitalizację w kolejnych latach od 1993 do 2007 roku pokazuje wykres nr 4.1.

Wykres nr 4.1.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 1993–2007.

Na realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasto wydatkowało w 2006 roku 4 568 tys. zł, a w roku 2007 – 10 895 tys. zł. Środki te przeznaczono na wkład własny realizacji projektów realizowanych z udziałem środków ZPORR (0,95 mln zł), przygotowania kolejnych projektów (1,6 mln zł), wkłady pieniężne do spółek TBS (udziały Miasta w spółkach) na dofinansowanie przygotowań i realizacji prac w kwartałach (STBS – 2,7 mln zł, TBSP – 7,2 mln zł) oraz na remonty komunalnej zabudowy mieszkaniowej realizowane przez ZBiLK w obszarach objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji (3 mln zł). STBS i TBSP na zadania inwestycje w ramach rewitalizacji wydały w latach 2006–2007 ponad 5,4 mln zł (kwartały nr 27, 33, 40, powojskowy kwartał przy ul. Kusocińskiego – Sowińskiego – Głowackiego, Stare Dąbie). SCR w latach 2006–2007 wydało ok. 900 tys. zł na prace w kwartale nr 21 i 22.

W latach 2006–2007 z udziałem środków ZPORR zostały zrealizowane następujące projekty ujęte w „Lokalnym Programie Rewitalizacji obszarów miejskich, poprzemysłowych i powojskowych miasta Szczecina":

Tabela nr 4.9.

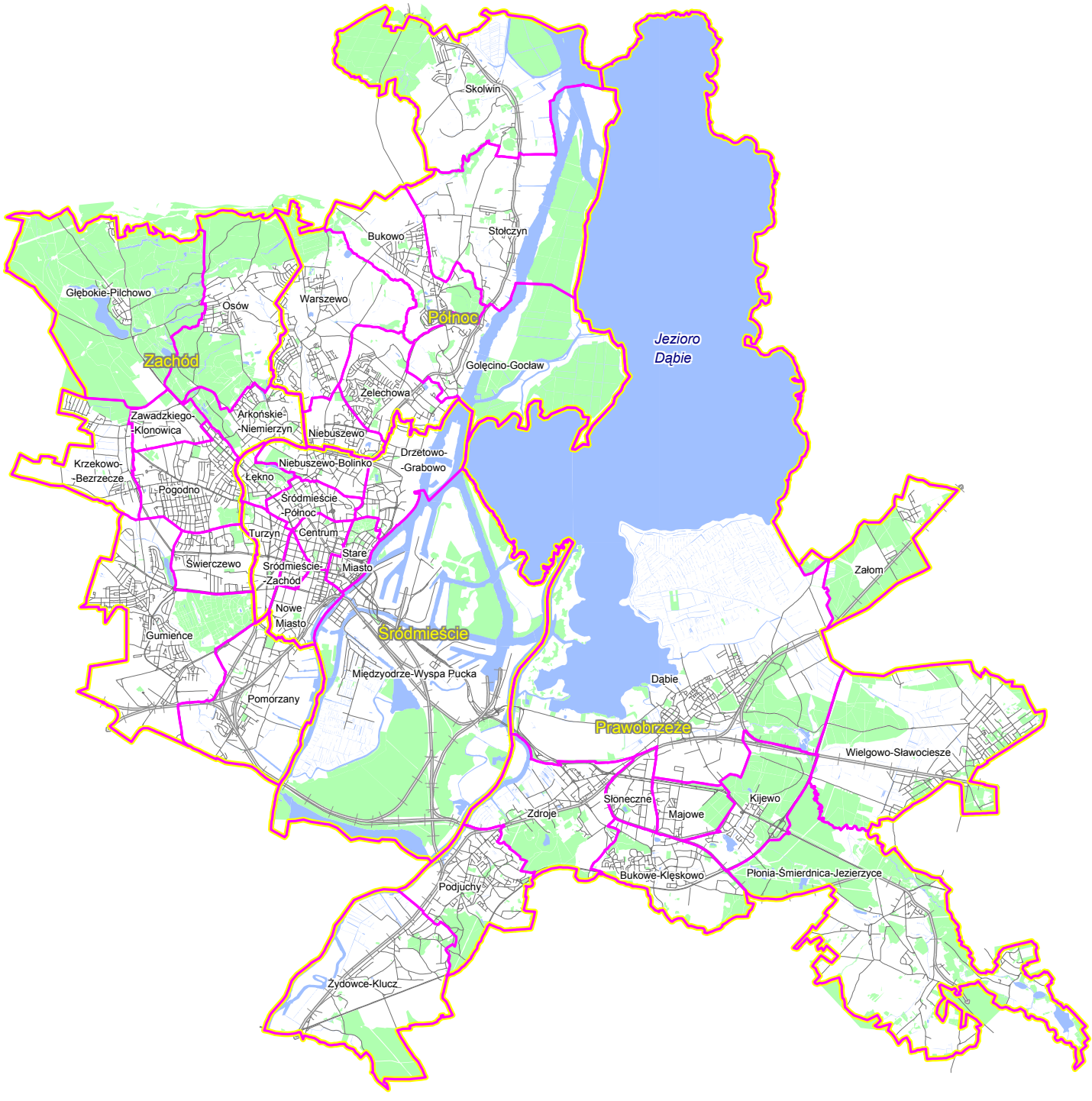
PROJEKTY UJĘTE W LPR DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW ZPORR W LATACH 2006–2007 [zł]					
Nazwa projektu	ogółem	ZPORR	wkład własny		
			ogółem	w tym wkład Miasta	w tym wkład innych podmiotów
Budowa Sceny Kameralnej w Pasażu Bogusława	746 640	459 000	287 640	287 640	-
Rewitalizacja budynku rektoratu Pomorskiej Akademii Medycznej	2 622 813	1 967 110	655 703	-	655 703
Rewitalizacja gmachu Wyższej Szkoły Sztuki Użytkowej	2 213 553	1 247 665	965 888	660 000	305 888
Docieplenie budynku A Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu	422 295	259 607	162 688	-	162 688
Remont lokalu Towarzystwa Walki z Kalectwem	410 280	307 700	102 580	-	102 580
razem	**6 415 581**	**4 241 082**	**2 174 499**	**947 640**	**1 226 859**

Źródło: Opracowanie własne Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Biuro Geodety Miasta Urzędu Miasta Szczecin.
2. Biuro Planowania Przestrzennego Miasta.
3. Informacja o stanie mienia komunalnego Miasta Szczecina, 2005, 2006, 2007.
4. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2007. Podregiony, Powiaty, Gminy.
5. Serwis internetowy Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (www.stbs.pl).
6. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 1993–2007.
7. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Szczecina.
8. Szczecińskie Centrum Renowacyjne sp. z o.o.
9. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.
10. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże" sp. z o.o.
11. Uchwała nr XXXI/617/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, poprzemysłowych i powojskowych Miasta Szczecina.
12. Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Szczecin.
13. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY MIASTA

Legenda:

Granice administracyjne osiedli

Granice administracyjne dzielnic

5. Mieszkalnictwo i rynek nieruchomości

5.1. ZASOBY MIESZKANIOWE SZCZECINA

W 2006 roku Szczecin dysponował 155 698 mieszkaniami (2004 r. – ponad 153 tys.), z czego:
- 67 899 to lokale spółdzielcze,
- 49 454 – zasoby osób fizycznych,
- 26 443[1] – mieszkania gminne,
- 5 737 – zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego,
- 2 896 – mieszkania zakładowe,
- 3 269 – zasoby pozostałych podmiotów.

W stosunku do lat poprzednich poprawiły się wskaźniki zagęszczenia zasobów mieszkaniowych. W 2006 r. na jedno mieszkanie przypadało przeciętnie 2,63 osób (2004 r. – 2,68) i taki wynik uplasował Szczecin na dziewiątej pozycji wśród miast wojewódzkich. Obniżyła się liczba osób na izbę i wynosiła 0,76 (w 2004 roku 0,78). Był to ósmy wynik wśród miast wojewódzkich, gdzie wskaźnik ten wahał się w granicach od 0,71 (Warszawa) do 0,81 (Kielce). Wzrosła przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania – 60,3 m^2 (2004 r. – 59,9 m^2). Pod tym względem lepsze warunki mieszkaniowe mieli mieszkańcy tylko czterech miast wojewódzkich. Szczecin jest jednym z czterech miast, w których udział mieszkań stanowiących własność gminy jest znaczny. Niższy niż w Szczecinie jest również odsetek wojewódzki i ogólnokrajowy. Natomiast powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę w Szczecinie wynosiła 22,9 m^2. W siedmiu miastach wojewódzkich była wyższa. Najniższy wskaźnik zanotowano w Kielcach – 21,3 m^2, najwyższy w Warszawie – 25,5 m^2.

Nowe mieszkania oddane do użytku po 2001 roku stanowiły tylko 6,3% zasobów mieszkaniowych miasta, natomiast ponad 31,7% to mieszkania wybudowane przed 1945 rokiem. W 2006 roku w wodociąg było wyposażonych 99,8% mieszkań. Oznacza to, że ponad 300 mieszkań na terenie miasta nie miało bieżącej wody. Ustępu brakowało w 5,7% mieszkań, łazienki w 8,1%, natomiast gazu z sieci w 7,4% (w ostatnich latach obserwuje się zjawisko zwiększania tej liczby na skutek rozszerzenia opcji wykorzystywania prądu na potrzeby gospodarstwa domowego, jako bezpieczniejszego źródła energii).

W 2006 roku najwięcej mieszkań zlokalizowanych było w dzielnicy Śródmieście – 58 468 (głównie w osiedlach: Niebuszewo-Bolinko – 10 674, Centrum – 9 886, Turzyn – 8 075 i Drzetowo-Grabowo 7 605) oraz w dzielnicy Zachód – 47 253 (głównie w osiedlach: Pogodno – 10 224, Pomorzany – 10 140, Świerczewo – 7 598, Gumieńce – 6 866). Z kolei w dzielnicy Prawobrzeże usytuowanych było 29 663 mieszkań (na osiedlu Słonecznym – 5 261, na osiedlu Bukowe-Klęskowo – 5 485), a w dzielnicy Północ – 20 259 lokali mieszkalnych (najwięcej w osiedlach: Niebuszewo – 7 191 i Żelechowa – 5 440).

W 2006 r. oddano do użytku tylko 897 mieszkań. Wielkość ta stawiała Szczecin na czternastym miejscu wśród miast wojewódzkich. W 2006 r. w porównaniu z rokiem 2005 nowe budownictwo w Szczecinie charakteryzowało się znacznie większą niż w poprzednich latach przeciętną powierzchnią mieszkań – 92,8 m^2 (2005 r. – 78,8 m^2). Największe mieszkania w tym czasie budowano w Katowicach (108,0 m^2) i Łodzi

Tabela nr 5.1.

WSKAŹNIKI CHARAKTERYZUJĄCE RYNEK MIESZKANIOWEY W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2006 ROKU

miasto	Zasoby mieszkaniowe			liczba nowowybudowanych mieszkań na 1000 mieszkańców
	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m^2]	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	mieszkania stanowiące własność gminy [%]	
Kraków	56,1	2,52	7,9	8,74
Warszawa	56,6	2,22	13,6	8,04
Olsztyn	57,8	2,63	11,5	7,43
Wrocław	59,9	2,53	21,0	6,90
Gdańsk	58,1	2,61	18,4	6,79
Rzeszów	62,8	2,88	8,9	6,18
Toruń	57,2	2,65	8,1	5,02
Poznań	63,6	2,52	8,8	5,01
Gorzów Wielkopolski	59,9	2,70	14,8	4,61
Białystok	59,0	2,63	8,1	4,14
Zielona Góra	60,7	2,61	13,6	4,06
Lublin	58,6	2,68	7,7	3,97
Opole	63,0	2,69	12,8	3,06
Szczecin	**60,3**	**2,63**	**17,0**	**2,19**
Kielce	57,7	2,71	8,7	2,13
Bydgoszcz	57,0	2,66	10,9	1,87
Łódź	52,9	2,29	21,7	1,56
Katowice	58,0	2,36	14,2	1,40
Województwo zachodniopomorskie	**63,6**	**2,93**	**13,5**	**3,02**
Polska	**69,5**	**2,96**	**9,7**	**3,03**

Źródło: *Powiaty w Polsce*, *Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2007*.

[1] W badaniach statystycznych (wg GUS) mieszkania stanowiące własność gminy obejmują: mieszkania znajdujące się w budynkach należących w całości do gminy oraz mieszkania znajdujące się w budynkach będących nieruchomościami wspólnymi, a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej (ZOZ, jednostki systemu oświaty, nauki, kultury), służące zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych pracowników tych jednostek.

(102,9 m^2), najmniejsze zaś w Krakowie (60,6 m^2) i Toruniu (61,6 m^2). Wg wstępnych danych Urzędu Statystycznego, przeciętna powierzchnia nowego mieszkania w Szczecinie w 2007 roku wyniosła 77,7 m^2.

W województwie zachodniopomorskim sytuacja była bardziej ustabilizowana niż w jego stolicy. W 2006 roku oddano do użytkowania 5 118 mieszkań, w 2007 roku – 6 454 (dynamika 126%). Do 2006 roku dominowało w województwie budownictwo indywidualne (44%), natomiast w 2007 roku, mimo ogólnego wzrostu liczby nowych inwestorów indywidualnych, najwięcej powstało mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (wzrost o 42%). Efektem tej zmiany był spadek przeciętnej powierzchni nowo wybudowanego lokalu mieszkalnego z 98,6 m^2 w 2006 roku do 94,5 m^2 w roku 2007. W 2007 roku rozpoczęto budowę 7 915 mieszkań, wydano zaś 12 421 pozwoleń na budowę nowych mieszkań (3 160 w budownictwie indywidualnym).

Tabela nr 5.2.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA W SZCZECINIE W LATACH 2004–2007*

rok	liczba mieszkań	liczba izb	powierz. użytkowa [tys. m^2]	przeciętna pow. użyt. jednego mieszkania [m^2]
spółdzielcze				
2004	394	1 336	22,6	57,3
2005	420	1 179	22,1	52,6
2006	277	735	14,6	52,7
2007	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
społeczne czynszowe				
2004	244	725	12,8	52,5
2005	257	885	16,1	62,6
2006	-	-	-	-
2007	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
na sprzedaż lub wynajem				
2004	915	2 850	54,9	60,0
2005	521	1 519	35,1	67,3
2006	367	1 246	28,4	77,4
2007	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
indywidualne				
2004	381	2 061	57,3	150,3
2005	338	1 798	47,7	141,2
2006	253	1 439	40,3	159,1
2007	273	b.d.	43,8	160,3
razem				
2004	**1 934**	**6 972**	**147,6**	**76,3**
2005	**1 536**	**5 381**	**121,0**	**78,8**
2006	**897**	**3 420**	**83,3**	**92,8**
2007	**2 015**	**b.d.**	**163,5**	**77,7**

**na dzień sporządzenia Raportu Urząd Statystyczny nie dysponował danymi za rok 2007 z uwzględnieniem wszystkich inwestorów.*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Dynamika liczby oddanych do użytku mieszkań w Polsce w 2007 roku wyniosła 116% (2006 r. – 115 353, 2007 r. – 133 778). Wzrosła również przeciętna powierzchnia nowo wybudowanego mieszkania z 101,6 m^2 w 2006 r. do 105,6 m^2 w roku 2007. Na polskim rynku mieszkaniowym zdecydowanie dominuje budownictwo indywidualne: 50% w 2006 r. i 54% w roku 2007. Dużo buduje się również mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem: 2006 r. – 33%, 2007 r. – 34%. Zmniejsza się natomiast udział budownictwa komunalnego, spółdzielczego i społecznego czynszowego. Średni czas trwania budowy wynosił 59,5 miesięcy, w tym najdłuższy był w budownictwie indywidualnym – 73,6 miesięcy, najkrótszy w budownictwie zakładowym – 16,0 miesięcy. Rozpoczęto budowę 185 117 nowych lokali mieszkalnych (wzrost o 34% w stosunku do roku poprzedniego), z tego najwięcej przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (43%) i indywidualnych (50%). Na koniec 2007 roku w budowie było ok. 677,8 tys. mieszkań w Polsce (wzrost o 8%). Wydano pozwolenia na budowę 236,7 tys. mieszkań (spadek o 33%).

W 2006 r. najwięcej mieszkań oddano do użytku w dzielnicy Północ – 309 (2005 r. – 402) i Zachód – 268 (2005 r. – 568). Na Prawobrzeżu oddano do użytku 204 mieszkania (2005 r. – 165), w dzielnicy Śródmieście – 116 (2005 r. – 401).

W 2006 r. wśród nowo wybudowanych mieszkań dominowały lokale przeznaczone na sprzedaż lub wynajem (367). Rozwijało się również budownictwo spółdzielcze (277) i indywidualne (253). Pozostali inwestorzy, zgodnie z informacją Urzędu Statystycznego, nie oddali nowych mieszkań do użytku. Najwięcej mieszkań powstało na osiedlach: Warszewo (163), Bukowe-Klęskowo (65), Żelechowa (57), Niebuszewo (40) i Majowe (38).

W 2006 r. zanotowano niewielki spadek ilości mieszkań z tytułu tzw. ubytków mieszkaniowych – 40 mieszkań o łącznej powierzchni 2 548 m^2. 27 z nich stanowiło własność gminy, 8 – osób fizycznych, 4 – spółdzielni mieszkaniowych, 1 – zakładu pracy. Przyczynami ubytków była przede wszystkim zmiana przeznaczenia mieszkania oraz zły stan techniczny.

Wśród nowych mieszkań dominowały lokale trzypokojowe (268), czteropokojowe (176) i dwupokojowe (173). Najwięcej dużych lokali mieszkalnych w Szczecinie: pięcio- (90), sześcio- (81), siedmio- (29) i ośmiopokojowych (42) wybudowano na Osowie (47), na osiedlu Bukowo (26), Krzekowo-Bezrzecze (20) i na Pogodnie (13). Oznacza to, że na tych właśnie osiedlach (w dzielnicach Północ i Zachód) dominowało budownictwo jednorodzinne.

Tabela nr 5.3.

ROZPOCZĘTA BUDOWA MIESZKAŃ W LATACH 2005–2007 W SZCZECINIE

wyszczególnienie	2005	2006	2007
liczba wydanych pozwoleń na budowę	2 132	2 534	3 513
liczba rozpoczętych budów	1 589	1 485	2 521

Źródło: Bank Danych Regionalnych, GUS.

Najmniej efektywny w sferze budownictwa mieszkaniowego był rok 2006. Na tak niskie wyniki złożyło się wiele przyczyn. Z jednej strony był to efekt likwidacji tzw. dużej ulgi podatkowej i w związku z tym wycofanie się państwa z udziału w indywidualnych kosztach ponoszonych przez mieszkańców na zakup mieszkania. Nie działała wystarczająco niemalże powszechna dostępność kredytów hipotecznych. Z drugiej zaś strony, na szczecińskie budownictwo

mieszkaniowe niewątpliwie niekorzystny wpływ miał także brak planów miejscowych oraz niedostatek terenów uzbrojonych i przygotowanych pod szybkie inwestycje mieszkaniowe, zwłaszcza pod budownictwo jednorodzinne, które od lat realizuje się w gminach ościennych.

W 2007 roku nastąpiło wyraźne ożywienie na rynku mieszkaniowym. Z roku na rok wydaje się coraz więcej pozwoleń na budowę, a w samym 2007 roku nie tylko oddano do użytku zdecydowanie więcej mieszkań (dynamika 225%), ale rozpoczęto realizację znacznie większej ich ilości (dynamika (170%).

Rozwój budownictwa mieszkaniowego, zapoczątkowany w 2007 roku, i tempo przyrostu lokali mieszkalnych nie stwarzają perspektyw rozwiązania w najbliższym czasie problemu niedoboru mieszkań dla osób o niskich dochodach lub nie posiadających żadnych dochodów.

5.2. KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE

Zapewnienie dachu nad głową gospodarstwom domowym o niskich dochodach oraz zapewnienie lokali zamiennych i socjalnych jest ustawowym obowiązkiem gminy. Mieszkania komunalne służą realizacji tego zadania. Pod koniec 2007 r. Miasto było właścicielem ok. 23,5 tysiąca mieszkań, z czego ok. 600 wynajmowało na prawach lokalu socjalnego. Lokale komunalne razem z lokalami należącymi do miejskiej spółki Szczecińskie Centrum Renowacyjne (ok. 1,2 tysiąca mieszkań) tworzą tzw. mieszkaniowy zasób gminy. Zgodnie z *ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego* w skład tego zasobu nie wchodzą mieszkania, które stanowią własność towarzystw budownictwa społecznego.

Liczba mieszkań stanowiących własność Miasta systematycznie maleje – od ok. 51,1 tysiąca w 1992 r. do ok. 23,5 tysiąca lokali w roku 2007. Spadek jest skutkiem prywatyzacji, rozbiórek zdekapitalizowanych budynków, zmiany sposobu użytkowania czy aportów do miejskich spółek w celu prowadzenia przez nie kompleksowej renowacji zasobów. W 2007 r. liczba lokali komunalnych zmalała o 3,7% w stosunku do roku poprzedniego. W 2006 r. Rada Miasta uchwaliła i w 2007 r. zaktualizowała *Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Szczecin na lata 2006–2011*, jako jeden z programów realizacyjnych *Polityki mieszkaniowej* przyjętej przez Radę Miasta w 2004 r. W *Wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem*, Rada podjęła m.in. decyzję o wyodrębnieniu w zasobach komunalnych 8 tysięcy lokali, które nie będą podlegać prywatyzacji i docelowo zostaną przeznaczone na zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych poprzez wynajem osobom, które z różnych przyczyn nie są w stanie same sobie zapewnić mieszkania. Decyzja ta umożliwi również stałe pozyskiwanie lokali zamiennych lub socjalnych w ramach bieżącej gospodarki zasobem mieszkaniowym, ułatwi uporządkowanie struktury własnościowej w celu bardziej efektywnego i tańszego zarządzania oraz stworzy warunki do przyspieszenia poprawy stanu technicznego mieszkań i budynków komunalnych.

Pod koniec 2007 r. 84% mieszkań komunalnych administrowanych było przez zakład budżetowy Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych (ZBiLK), 12,2% – przez TBS „Prawobrzeże" sp. z o.o. (TBSP), a 3,8% – przez Szczecińskie TBS sp. z o.o. (STBS):

Tabela nr 5.4.

KOMUNALNE ZASOBY MIESZKANIOWE W LATACH 2006–2007			
administrator	liczba mieszkań komunalnych	powierzchnia użytkowa [m²]	liczba mieszkańców
ogółem w 2006 roku w tym:	24 467	1 240 479	69 975
w administracji ZBiLK	20 506	1 035 820	58 057
w administracji TBSP	2 993	150 504	9 257
w administracji STBS	968	54 155	2 661
ogółem w 2007 roku w tym:	**23 552**	**1 199 766**	**65 732**
w administracji ZBiLK	19 780	1 005 184	54 247
w administracji TBSP	2 870	144 515	8 925
w administracji STBS	902	50 067	2 560

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

W latach 2006–2007 przeciętna powierzchnia mieszkania komunalnego wciąż była mniejsza o ok. 10 m² od przeciętnej powierzchni mieszkania w Szczecinie. Na jedną osobę przypadało ok. 18 m² powierzchni użytkowej mieszkania, tj. ok. 5 m² mniej niż średnio w mieście. Systematycznie poprawia się natomiast wskaźnik zagęszczenia lokali gminnych, chociaż nadal jest wyższy od średniego wskaźnika w Szczecinie. W 2006 r. na jedno mieszkanie komunalne przypadało przeciętnie 2,86 osób i 2,79 w roku 2007. Największa koncentracja lokali komunalnych jest w dzielnicy Śródmieście. Przeciętna powierzchnia użytkowa tych mieszkań jest większa o ok. 4 m² od przeciętnej powierzchni mieszkania gminnego. Wyższa od średniej w zasobie jest też liczba metrów kwadratowych przypadających na jednego mieszkańca (prawie 20 m²). Z kolei mieszkania komunalne na Prawobrzeżu (łącznie ok. 2,3 tysiąca lokali) cechuje wyraźnie wyższy wskaźnik zagęszczenia, który wynosi 3,0 osoby na jeden lokal. Mieszkania te są też mniejsze (przeciętna powierzchnia wynosi 49,6 m²), a na jedną osobę przypada średnio mniej o 2 m² powierzchni użytkowej.

Pod koniec 2007 roku w Urzędzie Miasta zarejestrowanych było ok. 14 tys. wniosków o przydział mieszkania komunalnego, w tym 8,6 tys. o mieszkanie socjalne, 4,4 tys. o mieszkanie do remontu i ok. 1 tys. o lokal TBS. Biorąc pod uwagę dzisiejsze tempo przyrostu lokali mieszkalnych, obecne potrzeby zostaną zaspokojone dopiero za kilkanaście lat. A trzeba pamiętać o tym, że gmina musi zapewnić ok. 2 tys. lokali socjalnych osobom obciążonym niewykonanym wyrokiem eksmisyjnym, mieszkania zamienne dla najemców z domów przeznaczonych do rozbiórki oraz mieszkania dla wychowanków domów dziecka i osób nie-

pełnosprawnych. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych od listopada 2006 roku prowadzi zamiany lokali komunalnych, a od maja 2007 roku sprawy przydziałów mieszkań. Od 2006 roku ZBiLK przejął również od podmiotów prywatnych administrowanie mieszkaniami komunalnymi w rejonach zarządzania nr 2 do10 oraz 13 do 15.

Miasto stosowało szereg instrumentów w celu przeciwdziałania problemowi deficytu mieszkaniowego. Do podstawowych należy korzystanie z możliwości, jakie dało utworzenie w latach 90. gminnych towarzystw budownictwa społecznego. Znaczną część swoich zadań w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych lokalnej społeczności Miasto realizuje wykorzystując prawo dysponowania lokalami stanowiącymi własność Szczecińskiego TBS oraz TBS „Prawobrzeże". Gmina jest dysponentem lokali TBS, których budowę współfinansowała, oraz tych, które przekazała aportem do spółek. Prawo dysponowania gmina realizuje kierując do mieszkań TBS osoby oczekujące w gminnej kolejce na przydział mieszkania lub na lokal zamienny. Pod koniec 2007 roku Miasto miało w swojej dyspozycji 4 360 lokali TBS, w tym 1 900 w nowym budownictwie. W tym czasie TBS-y były właścicielem 5 530 lokali mieszkalnych, z czego 2 460 to mieszkania w starych zasobach wniesionych przez gminę aportem do spółek. W latach 2006–2007 dwa szczecińskie TBS-y oddały do użytku 564 nowo wybudowane mieszkania, w tym 281 oddały do dyspozycji Gminy.

W 2006 roku gmina ukończyła przebudowę dawnego Domu Aktora przy ul. Arkońskiej 17–18 na budynek mieszkalno-usługowy, w którym powstało 30 lokali socjalnych i 4 lokale użytkowe. Koszty utworzenia lokali socjalnych były współfinansowane w kwocie 844 tys. zł ze środków budżetu centralnego. Był to efekt przyjętego przez Ministerstwo Infrastruktury wniosku Miasta o finansowe wsparcie utworzenia lokali socjalnych w ramach rządowego programu pilotażowego.

Oprócz współfinansowania budownictwa TBS i wykorzystania wsparcia rządowego, gmina stosowała szereg innych procedur umożliwiających zaspokajanie potrzeb i poprawę warunków mieszkaniowych, w tym:
- udostępniała powierzchnie stanowiące część wspólną budynku w celu adaptacji na mieszkanie,
- wynajmowała lokale mieszkalne w zamian za wykonanie remontu na własny koszt,
- przeznaczała mieszkania na prowadzenie rodzinnych placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz na mieszkania chronione,
- dokonywała zamian mieszkań z urzędu oraz pośredniczyła w zamianie mieszkań lokatorskich,
- stosowała preferencje w stosunku do osób niepełnosprawnych,
- przeznaczała lokale mieszkalne dla wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- udzielała (od 2004 roku) wsparcia zapraszanym rodzinom narodowości polskiej – repatriantom z terenów azjatyckiej części byłego ZSRR, w tym m.in. zapewniała każdej rodzinie repatriantów lokal mieszkalny na warunkach najmu na czas nieokreślony i zwalniała ich z opłaty czynszu przez okres 3 miesięcy od podpisania umowy najmu.

W latach 2006–2007 gmina wydała 1 033 skierowania do zawarcia umowy najmu lokali komunalnych oraz lokali, których właścicielami są towarzystwa budownictwa społecznego. Z tego w 739 przypadkach umowy najmu zawarte zostały na czas nieokreślony. Pozostałe skierowania dotyczyły zawarcia umów najmu na czas określony, które są zawierane w przypadku najmu lokalu socjalnego.

Tabela nr 5.5.

PRZYDZIAŁY MIESZKAŃ KOMUNALNYCH W LATACH 2006–2007

wyszczególnienie	2006		2007	
	Zasób Gminy	Zasób TBS	Zasób Gminy	Zasób TBS
wnioski z kolejki o przydział mieszkania	125	34	80	162
– do remontu	53	-	53	-
– TBS		30	-	162
– socjalne	72	4	27	-
mieszkania zamienne (umowa na czas nieoznaczony)	67	39	62	56
mieszkania zamienne (socjalne)	3	-	-	-
mieszkania socjalne (z wyroków)	111	27	38	12
zamiany mieszkań z urzędu	17	10	15	134
mieszkania dla niepełnosprawnych	10	-	2	9
mieszkania na czas pracy	1	2	-	-
mieszkania dla wychowanków domów dziecka oraz rodzin zastępczych	4	-	7	-
mieszkania dla repatriantów	4	-	2	-
razem lokale	**323**	**317**	**239**	**237**
w tym: socjalne	**106**	**9**	**88**	**14**

Źródło: Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych w Szczecinie.

78% wszystkich mieszkań komunalnych znajduje się w budynkach wybudowanych przed 1944 rokiem, przy czym 65% takich lokali znajduje się w budynkach wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy. Budynki te obciążone są skutkiem ponad 50-letnich zaległości remontowych, co powoduje występowanie dużego deficytu jakościowego komunalnych zasobów mieszkaniowych, czyli braku mieszkań o dobrym standardzie. Stare, nie remontowane budynki wymagają dużych nakładów pieniężnych. Obowiązki związane z ich remontem i modernizacją ciążą na gminie i wspólnotach mieszkaniowych. Udział mieszkań komunalnych wybudowanych po 1990 roku wynosi zaledwie 1,63% zasobów gminnych.

Mimo stopniowej poprawy warunki sanitarno-socjalne mieszkań komunalnych wciąż odbiegają od standardu zasobów mieszkaniowych innych właścicieli. 73% mieszkań gminnych, w latach 2006–2007, ogrzewanych było piecami na paliwo stałe, a z sieci miejskiej – tylko 20,5% lokali. 5,3% mieszkań nie posiadało ani łazienki,

ani wc w obrębie lokalu. W tych przypadkach mieszkańcy korzystają z wc wybudowanych na klatkach schodowych, na strychach, w piwnicach lub w podwórzach. Lokale niesamodzielne, znajdujące się w mieszkaniach wspólnych, stanowiły 6,4% ogółu mieszkań komunalnych. Najniższy standard mają gminne lokale położone w północnych osiedlach Szczecina, co odzwierciedlają również najniższe stawki komunalnego czynszu najmu w tym rejonie.

Niski standard i zły stan techniczny komunalnych zasobów mieszkaniowych jest podstawową przyczyną wysokich kosztów utrzymania mieszkań. Koszty te pokrywane były z wpływów z czynszów, które nie zabezpieczały niezbędnych potrzeb remontowych, ponieważ zgodnie z ustawowymi wymogami czynsze komunalne zależą od wartości użytkowej mieszkań, a nie od kosztów ich utrzymania, w tym kosztów niezbędnych na remonty. Ponadto wielu najemców zalegało z opłatami za czynsz i media. Wydatki na remonty i konserwacje w latach 2006–2007 utrzymywały się na poziomie 28,6 mln zł rocznie, podobnie jak w latach 2004–2005.

Aby podwyższać standard mieszkań będących w posiadaniu gminy oraz mobilizować mieszkańców do podejmowania działań remontowych, kontynuowano dwa programy finansowego wspierania przez Gminę remontów i modernizacji zabudowy mieszkaniowej:
– Program Małych Ulepszeń – realizowany od 1995 r., adresowany głównie do najemców mieszkań komunalnych i dotyczący podstawowych ulepszeń w lokalach;
– Program „Nasz Dom" – realizowany od 1998 r., adresowany do właścicieli lokali we wspólnotach mieszkaniowych z udziałami gminy, dotyczący remontów części wspólnych nieruchomości.

Program Małych Ulepszeń polega na refundacji przez gminę części kosztów tych ulepszeń dokonywanych przez lokatorów, które podnoszą podstawowy standard zamieszkiwania. Do katalogu wspieranych działań należy:
– zastąpienie ogrzewania piecowego przez czystszy system ogrzewania,
– utworzenie toalety, łazienki, kuchni, jeżeli dotąd brak było w mieszkaniu tych pomieszczeń,
– ulepszenie części wspólnych budynku lub posesji.

W latach 2006–2007 wysokość dofinansowania wyniosła 180 tys. zł. Ogółem od początku funkcjonowania do końca 2007 roku w ramach tego Programu zrealizowano ulepszenia o łącznej wartości ponad 18 mln zł, z dofinansowaniem środków gminy w wysokości ok. 6,5 mln zł. Efektem rzeczowym jest likwidacja ogrzewania piecowego w 3 662 mieszkaniach, a w 145 – utworzenie łazienek.

Program „Nasz Dom" polega na dofinansowaniu z budżetu Miasta remontów części wspólnych budynków, przeprowadzanych przez wspólnoty mieszkaniowe z udziałami Miasta. Większość spośród 2 010 takich wspólnot funkcjonuje w przedwojennych budynkach wymagających wielkich nakładów na remonty, z reguły przekraczających możliwości finansowe właścicieli. Dofinansowanie stanowi częściowy zwrot kosztów całkowitych remontu i wypłacane jest na konto wspólnoty mieszkaniowej po jego wykonaniu.

Dofinansowanie remontów w ramach programu „Nasz Dom" wzrosło w stosunku do lat ubiegłych i wyniosło:
– w 2006 roku – 2 715 9276 zł,
– w 2007 roku – 2 413 8552 zł.

Z udziałem środków Programu w latach 2006–2007 wykonano 186 remontów, w tym:
– 57 remontów dachów,
– 11 remontów elewacji,
– 42 kompleksowe termomodernizacje budynków,
– remonty balkonów w 9 budynkach,
– wzmocnienie konstrukcji 6 budynków,
– wymianę instalacji elektrycznej w 40 budynkach,
– remont dźwigów osobowych w 9 budynkach,
– wymianę stolarki okiennej i drzwiowej klatek schodowych w 3 budynkach,
– kompleksowy remont prześwitów bramowych w 5 budynkach,
– izolację poziomą i pionową w 2 budynkach,
– wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnej w 2 budynkach,
– modernizację węzła i instalacji c.o. w 1 budynku,
– remont klatki schodowej w 1 budynku,
– wkład kominowy w 1 budynku.

Od początku funkcjonowania do końca 2007 roku z dofinansowania programu „Nasz Dom" skorzystało 728 wspólnot, które zrealizowały remonty o łącznej wartości ok. 70 mln zł. Udział środków gminy w tych kosztach wyniósł prawie 15 mln zł, a wysokość kredytów termomodernizacyjnych zaciągniętych przez wspólnoty – 14 mln zł.

5.3. TRANSAKCJE NA RYNKU MIESZKANIOWYM

Liczba transakcji na polskim rynku nieruchomości mieszkaniowych spada od 2004 roku (z 85,1 tys. w roku 2004 do 67,9 tys. w roku 2006), natomiast ich wartość w tym czasie wzrosła o 4,5% (2004 r. – 5,15 mld zł, 2005 r. – 5,27 mld zł, 2006 r. – 5,31 mld zł), głównie na skutek znaczącej podwyżki cen nieruchomości, zwłaszcza w miastach. Większość transakcji (90%) odbywa się w miastach. Na tak ukształtowaną tendencję w segmencie rynku nieruchomości, oprócz cen, wpłynęła również restrukturyzacja budownictwa mieszkaniowego oraz znaczący odpływ kapitału zagranicznego lokowanego w polskich nieruchomościach, w tym w lokalach mieszkalnych. Dała się również zauważyć tendencja wzrostu (od 2005 roku) obrotu gruntami zabudowanymi i zurbanizowanymi poza granicami miast i ich spadek w granicach miast – decydujący o spadku liczby transakcji ogółem.

Na ogólną liczbę 67 936 transakcji kupna i sprzedaży lokali mieszkalnych w Polsce, 4 785 (6. lokata w Polsce) odbyło się w województwie zachodniopomorskim (najwięcej transakcji zanotowano w województwie śląskim – 12 992, najmniej w województwie podlaskim – 1 338), z czego 2 425 odbyło się na wolnym rynku. Wartość transakcji w województwie zachodniopomorskim wynosiła 426,5 mln zł, a łączna powierzchnia lokali mieszkalnych będących przedmiotem obrotu to 267,6 tys. m^2. Ponad 68% transakcji dotyczy lokali mieszkalnych o trzech, czte-

rech i więcej izbach. Ich wartość stanowiła 75% wartości obrotów lokalami mieszkaniowymi ogółem.

Przedstawione zmiany na rynku nieruchomości mieszkaniowych, a także sygnały o pogorszeniu koniunktury na kluczowych światowych rynkach nieruchomości zaskutkowały w 2007 roku zmniejszeniem tempa wzrostu ich cen i generalnie przyczyniły się do tego, że rynek mieszkań w Polsce stał się rynkiem kupującego a nie sprzedającego. Zdecydowanie zmniejszył się popyt ze strony nabywców spekulacyjnych. Deweloperzy nie zdecydowali się jednak na obniżkę cen, kierując się przekonaniem, że liczba potencjalnych nabywców nie spada, jedynie wstrzymują się oni czasowo z zakupami, oczekując na korzystne zmiany warunków zakupu. Takie podejście powoduje wydłużenie czasu sprzedaży na rynku pierwotnym. Niechęć do obniżania cen mieszkań wynika przede wszystkim ze wzrostu kosztów ich budowy spowodowanego wzrostem cen materiałów budowlanych i kosztów pracy.

Zmieniły się również preferencje Polaków w zakresie zaspokajania swoich potrzeb mieszkaniowych. Coraz większym popytem cieszą się domy, zapewniające prywatność i bliskość z naturą, zwłaszcza w sytuacji urealnienia możliwości ich nabycia dzięki dostępności kredytów hipotecznych. Sytuacja na rynku mieszkaniowym i rosnące wynagrodzenia, głównie w dużych miastach, spowodowały, że są one dostępne również dla dobrze sytuowanych ludzi młodych, którzy często zakup domu traktują jak dobrą inwestycję. Większym zainteresowaniem zaczęły również cieszyć się apartamenty, których cena znacznie zbliżyła się do cen mieszkań standardowych.

Polacy budują najczęściej domy małe i średnie, parterowe lub z poddaszem użytkowym. Preferowane są funkcjonalne rozwiązania i estetyczny wygląd. Chętnie buduje się też domy jednopiętrowe bez podpiwniczenia ale z garażem. Przeważają domy wolno stojące o powierzchni 120–200 m^2 odpowiadające realnym potrzebom mieszkaniowym. Liczy się również jakość materiałów budowlanych.

Ożywienie na rynku nieruchomości w 2007 roku dało się zaobserwować również w Szczecinie. Deweloperzy zwiększyli swą aktywność, w górę poszły też ceny. Jednak w drugiej połowie roku ceny urealniły się, zróżnicowały, dostosowując się do wymogów rynkowych. Średnia cena 1 m^2 nowego mieszkania wahała się w granicach 5,5 – 6,0 tys. zł. Na rynku wtórnym cena atrakcyjnych, dobrze położonych nieruchomości to średnio 5,0 – 5,5 tys. zł za 1 m^2 (dwa lata temu ceny w obu kategoriach oscylowały w granicach 3 tys. zł za 1m^2).

Dostępne na rynku oferty są zróżnicowane cenowo – od najtańszych (w przeliczeniu na m^2) mieszkań o dużych powierzchniach w starych, zaniedbanych lub nieatrakcyjnie zlokalizowanych budynkach, przez oferty z tzw. segmentu popularnego (mieszkania w stosunkowo nowych budynkach lub w lepszych lokalizacjach) w średnich cenach, po komfortowe i kosztowne mieszkania oraz apartamenty dla klientów o wysokich i bardzo wysokich zarobkach.

Tabela nr 5.6.

ŚREDNIE CENY MIESZKAŃ NA RYNKU WTÓRNYM W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI

miasto	I 2007 r. w zł / 1 m^2	II 2008 r. w zł / 1 m^2	zmiana w %	średnia cena mieszkania o pow. 50 m^2 (zł)
Sopot	11 105	11 347	2,2	567 350
Warszawa	9 566	9 599	0,3	479 950
Kraków	8 248	8 197	-0,6	409 850
Wrocław	7 500	7 430	-0,9	371 500
Gdańsk	7 161	6 963	-2,8	348 150
Gdynia	7 188	7 365	2,5	368 250
Poznań	6 278	6 210	-1,1	310 500
Szczecin	**5 181**	**5 205**	**0,5**	**260 250**
Lublin	5 176	5 103	-1,4	255 150
Rzeszów	4 937	4 763	-3,5	238 150
Łódź	4 760	4 689	-1,5	234 450
Katowice	4 708	4 701	-0,1	235 050
Białystok	4 655	4 607	-1,0	230 350
Bydgoszcz	4 329	4 242	-2,0	212 100

Źródło: Open Finance/oferty.net/29.03.2008.

Średnie ceny ofertowe mieszkań na rynku wtórnym w największych miastach Polski utrzymały się na niemal niezmienionym poziomie. Nieznacznie w górę poszły stawki wywoławcze w Gdyni i Sopocie (odpowiednio 2,5% i 2,2%), minimalnie spadły w Rzeszowie, Gdańsku i Bydgoszczy (odpowiednio o 3,5%, 2,8% i 2%), a w pozostałych miastach ceny za 1 m^2, w tym również w Szczecinie, pozostały niemal bez zmian. Nieznaczny wzrost cen jest skutkiem ich wzrostu w odniesieniu do stosunkowo nowych mieszkań wybudowanych z cegły, przy jednoczesnym spadku wartości lokali w budynkach z tzw. wielkiej płyty (te kupują młode małżeństwa, najczęściej jedno- lub dwupokojowe). Kilkukrotne podnoszenie stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej spowodowało także wzrost oprocentowania kredytów złotowych (przeciętna wysokość w omawianym okresie – 6,88%). Skutkiem tego wysokość raty, np. trzydziestoletniego kredytu złotowego w wysokości 100 tys. zł wzrosła w omawianym okresie o ok. 120,00 zł (22%). W tym samym czasie raty kredytów we frankach szwajcarskich wzrosły tylko o 5 pkt. bazowych (przeciętne oprocentowanie – 4,15%). Podrożenie kredytów spowodowało spadek popytu na nie. W IV kwartale 2007 roku ich liczba obniżyła się o prawie 18% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego. W efekcie w IV kwartale wzrosła „kredytowa dostępność mieszkania". Osoba o przeciętnych zarobkach mogła kupić za kredyt mieszkanie o powierzchni 46 m^2 (o 5 m^2 więcej niż w III kwartale).

Ogólną tendencją na rynku mieszkaniowym Szczecina było przechodzenie zasobu mieszkaniowego w ręce osób fizycznych. Dotyczyło to zarówno dotychczasowych najemców (wykup mieszkań od gminy, zakładów pracy czy spółdzielni mieszkaniowych), jak i inwestorów lokujących wolne środki w mieszkania na wynajem. Na pierwotnym i wtórnym rynku mieszkaniowym dużym popytem cieszyły się lokale o podwyższonym standardzie w kilkuletnich budynkach wykonanych w nowej technologii – wybudowane z cegły. Istotnym czynnikiem była także lokalizacja. Atrakcyjne

dzielnice to nadal Pogodno, Głębokie, Warszewo, a w ostatnich latach również Osów, Krzekowo-Bezrzecze czy Bukowo. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się domy, ale te zlokalizowane w dzielnicach oddalonych od centrum miasta i w gminach satelickich. Zwiększył się popyt na działki budowlane (jak w całej Polsce) do tego stopnia, że ceny działek o większej powierzchni (niekoniecznie w dobrej lokalizacji) osiągnęły poziom cen mieszkań.

Szczecin nie należy do miast o najwyższych cenach mieszkań. Wynika to w dużej mierze ze znacznego nasycenia rynku. Ceny 1 m^2 ukształtowały się różnie w zależności od standardu mieszkania. Najwyżej wycenione zostały apartamenty: 6 – 8 tys. zł. Ceny mieszkań standardowych wahały się w granicach od 3,5 tys. do 5,5 tys. zł za 1 m^2, natomiast w kamienicach od 2,2 do 3 tys. zł. Najniżej wycenione zostały mieszkania w wielkiej płycie, a jest ich na rynku najwięcej. Najdroższe są mieszkania w centrum, ale też tu zlokalizowanych jest najwięcej apartamentów.

W związku z decyzją Rady Miasta Szczecin o wyodrębnieniu docelowego zasobu mieszkaniowego Gminy, wyłączono z prywatyzacji 8 tysięcy mieszkań komunalnych, które na stałe przeznaczone będą na wynajem dla rodzin o niskich dochodach. Miasto może sprzedać najemcom jeszcze ponad 15 tys. mieszkań. Sprzedaż mieszkań komunalnych odbywa się przy znacznej bonifikacie, zwiększonej od 2006 roku do 95–97%. Ceny tych mieszkań są bardzo niskie, ale też standard lokali jest na ogół bardzo niski, zwłaszcza w zakresie wyposażenia w podstawowe media. Stopień zużycia naturalnego budynków (uzależniony od wieku, a przeciętny wiek budynku z lokalami komunalnymi to 90 lat) określony został na ponad 70%, a zużycia technicznego na 50–70%.

Tabela nr 5.7.

SPRZEDAŻ LOKALI MIESZKALNYCH W SZCZECINIE W LATACH 2006–2007		
wyszczególnienie	2006	2007
sprzedane lokale mieszkalne – liczba – powierzchnia w m^2	 943 54 181	 486 26 244
kwota sprzedaży zł	90 171 543	58 246 631
wpływy do budżetu ze sprzedaży lokali w zł	4 325 077	2 791 955
średnia wartość 1 m^2 wg operatorów szacunkowych w zł	1 664	2 219
średnia cena sprzedaży 1 m^2 w zł	80	106

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

Rok 2007 był specyficzny dla prywatyzacji mieszkań komunalnych. Sprzedano zaledwie 487 mieszkań komunalnych, podczas gdy w 2006 roku prawie dwa razy więcej. Jednak priorytetem w 2007 roku było sporządzenie wykazu zasobu docelowo czynszowego. Tymczasem w Gminie czekało na decyzję ok. 3,5 tys. wniosków o wykup mieszkania. Z tytułu prywatyzacji komunalnego zasobu mieszkaniowego do kasy miejskiej wpłynęło w 2007 roku 2,8 mln zł. To znacznie mniej niż w latach poprzednich, kiedy to dochody Miasta z tego tytułu wyniosły: 7,3 mln zł w 2004 r., 6,8 mln zł w 2005 r. i 4,3 mln zł w 2006 r.

Podobne tendencje wystąpiły przy sprzedaży lokali użytkowych: w 2006 roku sprzedano ich 42 o łącznej powierzchni 2 501 m^2 i wartości 4,5 mln zł, a w 2007 roku – 22 o powierzchni 2 019 m^2 i wartości 3,1 mln zł. Wpływy z tego tytułu wyniosły w 2006 roku 1 364,6 tys. zł (średnia cena z 1 m^2 – 1 806 zł), a w 2007 roku 895,6 tys. zł (średnia cena z 1 m^2 – 3 091 zł).

5.4. FINANSOWANIE BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO

Spółdzielnie mieszkaniowe, podobnie jak firmy deweloperskie, budowały mieszkania z przeznaczeniem na sprzedaż ze środków własnych przyszłych lokatorów oraz kredytów hipotecznych zaciąganych przez przyszłych mieszkańców tych lokali. Inwestorzy indywidualni budowali domy ze środków własnych przy wykorzystaniu kredytów bankowych.

Gminne towarzystwa budownictwa społecznego budowały mieszkania z udziałem kredytów z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego (do 70% inwestycji) oraz środków partycypantów. Zgodnie z założeniem ustawy powołującej KFM, mieszkania o umiarkowanych czynszach budowane są dla lokatorów średnio zamożnych, a w opłatę czynszową wkalkulowana jest wieloletnia spłata kredytu. Udział mieszkań społecznych czynszowych w zasobach mieszkań ogółem w Szczecinie rośnie. W roku 2004 wynosił 2,15%, w 2006 już 3,68%. Inwestycje mieszkaniowe zrealizowane przez TBS-y wyróżniają się pod względem architektonicznym na tle zabudowy Szczecina. Lokale mieszkalne są funkcjonalne, a budynki mieszkalne przekazane do użytku posiadają pełną infrastrukturę towarzyszącą (tereny zielone, drogi, miejsca postojowe, place zabaw).

Tabela nr 5.8.

NAKŁADY FINANSOWE PONIESIONE NA INWESTYCJE PRZEZ SZCZECIŃSKIE TBS-y [tys. zł]		
źródła finansowania	2006	2007
Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.		
środki własne spółki	4 071,0	8 746,6
kredyt KFM	9 874,8	14 964,1
partycypacje osób fizycznych	5 027,4	-
kredyt termomodernizacyjny, wspólnoty	113,7	123,2
środki Gminy	3 910,0	6 437,2
razem STBS	**22 996,9**	**30 271,1**
Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże" sp. z o.o.		
środki własne spółki	174,3	347,7
kredyt KFM	17 189,9	7 456,4
partycypacje osób fizycznych	3 371,5	1 580,6
kredyt termomodernizacyjny, wspólnoty	-	1 952,6
środki Gminy	2 998,0	684,5
razem TBS Prawobrzeże	**23 733,7**	**12 021,8**

Źródło: STBS sp. z o. o., TBSP sp. z o.o.

W 2006 roku dwa szczecińskie TBS-y wydatkowały prawie 47 mln zł, a w 2007 roku przeszło 42 mln zł na finansowanie inwestycji. Środki te zostały przeznaczone w przeważającej wielkości na nowe budownictwo mieszkaniowe. Największy udział w finansowaniu inwestycji TBS-ów ma preferencyjny kredyt Krajowego Funduszu Mieszkaniowego (58% w 2006 r. i 53% w 2007 r.), środki Miasta (15% w 2006 r. i 17% w 2007 r.) oraz środki własne TBS-ów (9% w 2006 r. i 21% w 2007 r.).

Tabela nr 5.9.

WYDATKI MAJĄTKOWE MIASTA NA GOSPODARKĘ MIESZKANIOWĄ [tys. zł]		
Wyszczególnienie	2006	2007
dokumentacja i uzbrojenie terenów pod budownictwo	3 687	12 411
remonty budynków oraz tworzenie lokali socjalnych i zamiennych	4 633	3 283
program Nasz Dom	2 716	2 414
udział w spółkach – TBS-y	6 048	19 902
inne	50	52
ogółem	**17 134**	**38 062**

Źródło: *Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2006 i 2007 rok.*

Na wydatki majątkowe miasta w sferze mieszkalnictwa w latach 2006–2007 składały się głównie udziały w TBS-ach (współfinansowanie mieszkań do dyspozycji gminy), a także uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne. W rozpatrywanym okresie uzbrojenie pod zabudowę mieszkaniową realizowano głównie na osiedlach: Warszewo (5 080 tys. zł), Bukowo (3 138 tys. zł), Głębokie (900 tys. zł), Pilchowo (600 tys. zł), Świerczewo (600 tys. zł) oraz przy ul. Wschodniej – Sąsiedzkiej (3 000 tys. zł).

Wydatki majątkowe przeznaczone przez Miasto na gospodarkę mieszkaniową stanowiły:

– w 2006 r. – 13,2%,
– w 2007 r. – 16,2% budżetu Miasta w zakresie wydatków majątkowych (przy czym wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 20 928 tys. zł).

5.5. KOSZTY UTRZYMANIA MIESZKAŃ

Na początku omawianego okresu (2006–2007) opłata za 1 m^2 lokalu komunalnego wahała się w granicach od 1,31 do 6,02 zł w zależności od standardu mieszkania (średnio wynosiła 3,33 zł za 1 m^2). *Zarządzeniem 247/07 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 14 maja 2007 r. w sprawie stawek czynszu w mieszkaniowym zasobie Gminy Miasto Szczecin* zmienione zostały zasady określania wysokości opłaty za najem mieszkania. Aktualnie średnia stawka wzrosła do 3,96 zł za 1 m^2 (minimalna – 1,52 zł za 1 m^2, maksymalna – 7,83 zł za 1 m^2).

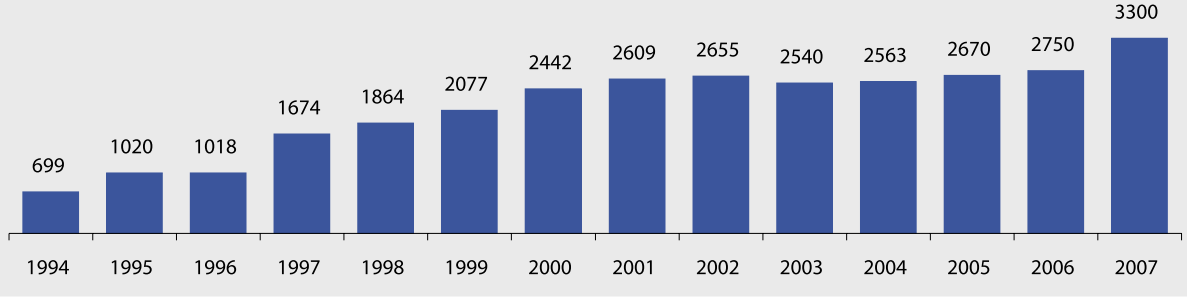
Wysokość stawki czynszu określa prezydent dla lokalu wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Miasto Szczecin. Na jej wysokość wpływa wiele czynników, nie może jednak przekraczać w stosunku rocznym 3% wartości odtworzeniowej lokalu. Wartość tę wyznacza iloczyn powierzchni użytkowej lokalu i tzw. wskaźnika przeliczeniowego (jego wysokość ustala co pół roku wojewoda). Na koniec 2007 roku wielkość ta nie mogła przekroczyć kwoty 8,25 zł. Ostateczna jednak wartość czynszu dla każdego lokalu ustalana jest indywidualnie, a na jej wysokość wpływa również wiek budynku, lokalizacja (dzielnica, ciągi komunikacyjne), stan techniczny, stan wyposażenia w media, kondygnacja, wielkość mieszkania. Obecnie obowiązująca maksymalna stawka stanowi 94,9% wielkości dopuszczalnej, minimalna – 18,4%, średnia – 48%.

Od 1995 roku, tj. od czasu, gdy gminy same musiały ustalać czynsze za mieszkania jako określony procent wskaźnika wartości odtworzeniowej, stawki czynszu w Szczecinie rosły w miarę wzrostu wskaźnika. Wyjątkiem były lata 2002–2006, w których czynsze nie ulegały zmianie, mimo wzrostu kosztów w budownictwie, które pośrednio wskaźnik odzwierciedla. Jednym ze skutków tej sytuacji było obniżenie nakładów na remonty zasobów komunalnych.

Rosnące stawki stanowią zagrożenie wypłacalności dla najuboższych najemców, mogą spowodować wzrost zadłużenia z tytułu opłat czynszowych. W związku z tym dla najemców o niskich dochodach prezydent wprowadził od lipca 2007 r. możliwość stosowania obniżek czynszu najmu w komunalnych zasobach mieszkaniowych.

Wykres nr 5.1.

WSKAŹNIKI WARTOŚCI ODTWORZENIOWEJ 1m^2 POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ BUDYNKU MIESZKALNEGO W SZCZECINIE W IV KWARTALE W LATACH 1994–2007

Źródło: Obwieszczenia Wojewody Zachodniopomorskiego w sprawie ustalenia wysokości wskaźnika wartości odtworzeniowej.

Zadłużenie w opłatach lokatorów mieszkań komunalnych wynosiło:
– w 2006 r. – 74 619 148 zł, z tego w mieszkaniach ZBiLK – 60 677 757 zł,
– w 2007 r. – 79 638 631 zł, z tego w mieszkaniach ZBiLK – 65 034 869 zł.

Zadłużenie z tytułu zaległości czynszowych na koniec 2007 roku najemców mieszkań zarządzanych przez ZBiLK wyniosło 65 mln zł, to o przeszło 3 mln zł więcej niż roczne należności w tytułu opłat za mieszkania. Zalegało 12,5 tys. rodzin, czyli 63% wszystkich najemców komunalnych. Największą grupę dłużników stanowiły rodziny zalegające z opłatami powyżej 3 miesięcy. W 2006 roku było ich 6 826, a w 2007 roku 5 684. Miasto podejmuje szereg działań zmierzających do naprawy sytuacji w tym zakresie i proponuje lokatorom mieszkań komunalnych różne rozwiązania wyjścia z kryzysu. W lipcu 2005 r. Rada Miasta podjęła uchwałę umorzeniową (obowiązująca od marca 2006 r.) skierowaną do osób, których status majątkowy nie rokuje szans na jednorazową spłatę zadłużenia, ale jest wystarczający do dokonywania bieżących opłat. Możliwość skorzystania z poszczególnych rozwiązań uzależniona jest od sytuacji finansowej dłużnika, np. rodziny, w których dochód na osobę nie przekraczał 80% najniższej emerytury, mogły liczyć na anulowanie nawet całości zadłużenia. Warunkiem przyznania umorzenia było systematyczne opłacanie czynszu (co najmniej przez rok) po zatwierdzeniu wniosku.

Tabela nr 5.10.

UMORZENIA ZALEGŁOŚCI W OPŁATACH ZA MIESZKANIE		
wyszczególnienie	2006	2007
kwota umorzenia w zł	553 709	2 525 023
liczba najemców, którym umorzono zaległości	150	363

Źródło: Wydział Gospodarki Nieruchomościami UM w Szczecinie.

Z umorzeń skorzystało najwięcej najemców mieszkań komunalnych zarządzanych przez ZBiLK – 90%, ale też oni stanowią największą grupę najemców komunalnych – 80%. W 2007 roku wartość umorzeń była pięciokrotnie wyższa od zastosowanych rok wcześniej. Świadczy to o dużym zainteresowaniu mieszkańców tą formą pomocy i rodzi nadzieję na terminowe regulowanie należności w przyszłości.

W 2007 roku na mocy porozumienia między Zarządem Budynków i Lokali Komunalnych, Powiatowym Urzędem Pracy i Zakładem Usług Komunalnych stworzono program „Odpracuj dług". Uczestnicy programu, finansowanego ze środków Powiatowego Urzędu Pracy, mogą liczyć na zatrudnienie przy prostych pracach w Zakładzie Usług Komunalnych. Warunkiem przystąpienia do programu jest wyrażenie zgody na potrącenie 30% wynagrodzenia tytułem spłaty zadłużenia wobec ZBiLK. Program skierowany jest do zadłużonych bezrobotnych najemców mieszkań komunalnych, będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj.:
– długotrwale bezrobotnych (ponad rok zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w ostatnich dwóch latach),
– bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia,
– bezrobotnych samotnie wychowujących dzieci do 7 roku życia.

Jednak lokatorzy niechętnie korzystają z tej możliwości wyjścia z zadłużenia.

Sposobem ograniczenia zadłużenia przez najemców będących w trudnej sytuacji materialnej, uniemożliwiającej im terminowe regulowanie zobowiązań, jest możliwość zamiany mieszkania na mniejsze i tańsze w utrzymaniu. Wprowadzone rozwiązanie powoduje wymierne korzyści wielu stronom: osobom zadłużonym, bo ich dług zostaje spłacony, a bieżące koszty utrzymania mieszkania zmniejszają się, przyszłym lokatorom, bo poprawiają swoje warunki mieszkaniowe (są to najczęściej młode, rozwijające się małżeństwa) i Gminie, bo maleje dług z tytułu opłat czynszowych. W 2007 roku złożonych zostało 866 wniosków o zamianę lokalu mieszkalnego. Wydano 142 skierowania do zawarcia umowy najmu, w tym 37 najemcom umożliwiono wyjście z kryzysu poprzez spłatę zaległości przez osobę do zamiany. W 2007 roku spłacono zaległość w kwocie 448 376,80 zł.

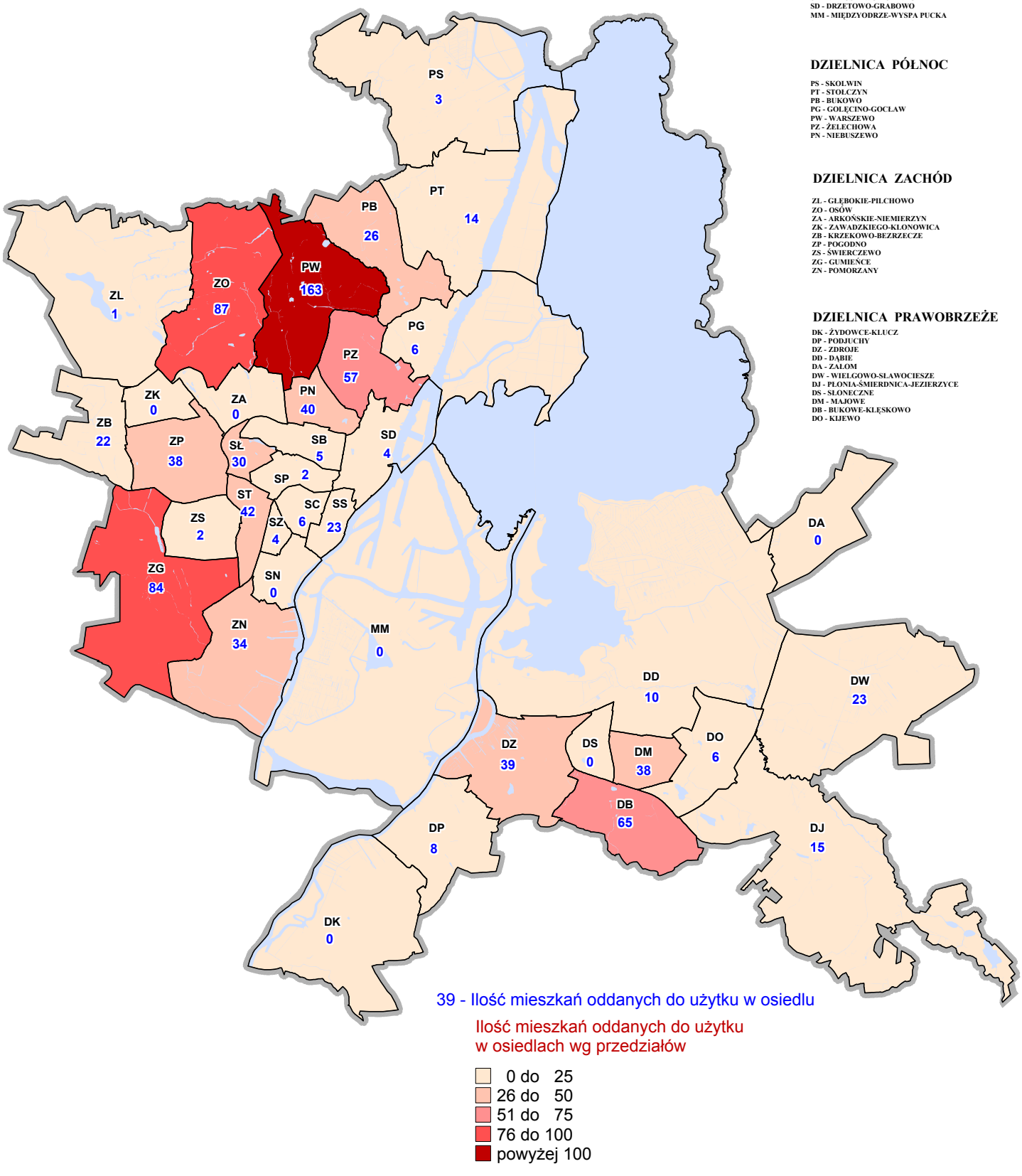
Mieszkańcom będącym w trudnej sytuacji materialnej Miasto wypłaca dodatki mieszkaniowe. Liczba gospodarstw domowych, którym wypłacono dodatki, wynosiła: w 2006 r. – 12,2 tys., w 2007 r. – 10,4 tys. Natomiast wartość tych dodatków to 19,7 mln zł w 2006 roku i 17,7 mln zł w roku 2007. Pozytywnym zjawiskiem jest spadek liczby i wartości wypłaconych dodatków. W kontekście osłabienia tempa wzrostu zadłużenia z tytułu opłat za mieszkanie i stosowania programów wyjścia z kryzysu oferowanych najemcom przez Miasto i jego jednostki organizacyjne, może to świadczyć o poprawie warunków życia mieszkańców.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Bank Danych Regionalnych GUS (www.stat.gov.pl).
2. Biuletyn statystyczny województwa zachodniopomorskiego – IV kwartał 2007, luty 2008, Urząd Statystyczny w Szczecinie.
3. Budownictwo mieszkaniowe I–IV kwartał 2007 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, marzec 2008 r.
4. Ceny mieszkań: gdzie wzrosły a gdzie spadły?, Open Finance/oferty.net/29.03.2008.
5. Informacje Urzędu Statystycznego w Szczecinie.
6. Informator szczeciński, dodatek specjalny Głosu Szczecińskiego, 30.08.2007 r.
7. Domy czekają na ludzi, Rzeczpospolita nr 50 (7951) z dnia 28 lutego 2008.
8. Główny Urząd Statystyczny.
9. Lekki zastój w kredytach?, Gazeta Dom nr 11 (183) z dnia 12 marca 2008.
10. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.
11. Powiaty w Polsce, GUS, Warszawa 2007.
12. Raport o Szczecinie edycja 2007, Gazeta Wyborcza z dnia 19 lutego 2008 r.

13. Serwis internetowy Banku Gospodarstwa Krajowego (www.bgk.com.pl).
14. Serwis internetowy Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (www.stbs.pl).
15. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za rok 2005, 2006, 2007.
16. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Szczecina.
17. Szczecińskie Centrum Renowacyjne sp. z o.o.
18. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.
19. Średnie ceny nieruchomości, Biuro Nieruchomości PROFI.
20. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże" sp. z o.o.
21. Transakcje kupna/sprzedaży nieruchomości w 2006 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, październik 2007 r.

MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKU W 2006 ROKU

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SŁ - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

PS - SKOLWIN
PT - STOŁCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLĘCINO-GOCLAW
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIEŃCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁOM
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KLĘSKOWO
DO - KIJEWO

39 - Ilość mieszkań oddanych do użytku w osiedlu

Ilość mieszkań oddanych do użytku
w osiedlach wg przedziałów

- 0 do 25
- 26 do 50
- 51 do 75
- 76 do 100
- powyżej 100

Sfera
gospodarcza

Raport o stanie miasta Szczecin

6. Gospodarka

6.1. MAJĄTEK TRWAŁY I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA PRZEDSIĘBIORSTW

Oceny potencjału rozwojowego szczecińskich firm można dokonać analizując strukturę majątku trwałego oraz stopień jego dekapitalizacji. Na koniec 2006 roku zużycie środków trwałych w podmiotach szczecińskich wynosiło 50,6% (w 2004 roku – 49,0%), z czego w przedsiębiorstwach średnich i dużych – 47,14%, w jednostkach budżetowych – 58,0%. Przedstawione wielkości, ze względu na niewielkie różnice, nie pozwalają na jednoznaczną ocenę stopnia dekapitalizacji majątku w porównaniu z nakładami na jego odtworzenie. Dane wskazują, że dekapitalizacja majątku postępuje szybciej niż proces jego odtwarzania, jednak rosnący udział różnych form leasingu i możliwość stosowania przez firmy przyśpieszonej amortyzacji mogą zniekształcać ten obraz.

Wartość netto środków trwałych jednostek budżetowych i przedsiębiorstw z siedzibą w Szczecinie, zatrudniających powyżej 9 pracowników wynosiła w 2006 roku 7 186,6 tys. zł (2004 r. – 6 930 471 tys. zł). 27,0% tej wielkości stanowi własność sektora publicznego, z tego:

- własność państwowa – 1 039,1 tys. zł (14,5%),
- własność jednostek samorządu terytorialnego – 897,9 tys. zł (12,5%).

W największym stopniu zużyte są maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (71,0%) oraz środki transportu (78,1%), a więc podstawowe środki niezbędne do prowadzenia działalności gospodarczej.

W strukturze środków trwałych jednostek budżetowych dominują budynki i budowle (75,2%), natomiast w przedsiębiorstwach, obok budynków i budowli (60,5%), dużą rolę odgrywają również maszyny i urządzenia techniczne oraz narzędzia (24,5%).

Największy majątek (brutto) znajduje się w posiadaniu podmiotów z sekcji:

- obsługa nieruchomości, wynajem, nauka – 26,2%,
- przetwórstwo przemysłowe – 13,4%,
- transport, gospodarka magazynowa, łączność – 11,4%,
- handel hurtowy i detaliczny, naprawy – 5,0%.

Tabela nr 6.2.

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W 2006 ROKU WG SEKCJI PKD

zakłady wg PKD	stan na początek roku [tys. zł]	stan na koniec roku [tys. zł]	odpisy amortyzacyjne ogółem [tys. zł]	stopień zużycia [%]
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	7 468	9 005	4 743	52,7
przetwórstwo przemysłowe	1 547 477	1 654 792	880 628	53,2
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię	566 151	645 450	245 089	38,0
budownictwo	153 771	174 726	95 690	54,8
handel hurtowy i detaliczny, naprawy	600 795	720 284	295526	41,0
hotele i restauracje	52 627	53 168	22 806	42,9
transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 924 557	1 946 964	1 315 857	67,6
pośrednictwo finansowe	35 502	31 692	24 659	77,8
obsługa nieruchomości, wynajem, nauka	3 709 785	3 810 813	1 322 172	34,7
administracja publiczna i obrona narodowa	1 659 199	1 735 833	921 126	55,5
edukacja	959 687	1 047 829	573 253	54,7
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	588 695	648 184	362 222	55,9
pozostała działalność usługowa, komunalna	283 957	319 364	141 572	44,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela nr 6.1.

WARTOŚĆ ŚRODKÓW TRWAŁYCH I STOPIEŃ ICH ZUŻYCIA W 2006 ROKU

środki trwałe wg rodzaju	środki trwałe brutto [tys. zł] wg stanu na		wartość zużycia [tys. zł]	stopień zużycia [w %]
	początek roku	koniec roku		
jednostki budżetowe				
budynki i budowle	3 333 657	3 469 570	1 796 896	51,8
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	772 597	844 559	683 533	80,9
środki transportu	290 940	300 322	197 548	65,8
pozostałe środki trwałe	244	544	3	0,6
razem jednostki budżetowe	4 397 438	4 614 995	2 677 980	58,0
przedsiębiorstwa średnie i duże*				
budynki i budowle	5 637 615	6 006 986	1 842 195	30,7
maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia	2 263 418	2 436 260	1 647 257	67,6
środki transportu	1 480 777	1 480 644	1 193 715	80,6
pozostałe środki trwałe	8859	8822	0	0,0
razem zakłady	9 390 669	9 932 712	4 683 167	47,1
ogółem	**13 788 107**	**14 547 707**	**7 361 147**	**50,6**

**zatrudniające powyżej 9 pracowników*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Spośród przedsiębiorstw produkcyjnych największym majątkiem dysponują zakłady z sekcji:
– produkcja artykułów spożywczych i napojów – 583 325 tys. zł,
– produkcja pozostałego sprzętu transportowego – 465 517 tys. zł.

W pierwszym przypadku największy udział mają maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (56,3%) oraz budynki i budowle (39,3%), w drugim zaś odwrotnie: budynki i budowle – 44,0%, maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 37,5%.

Tabela nr 6.3.

WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH* W 2006 ROKU W MIASTACH WOJEWÓDZKICH (bieżące ceny ewidencyjne)

miasto	środki trwałe brutto w mln zł	wartość śr. trw. na 1 mieszkańca w zł
Warszawa	185 714	109 106
Katowice	21 278	67 655
Poznań	37 011	65 511
Zielona Góra	7 123	60 310
Gdańsk	23 497	51 455
Olsztyn	7 794	44 552
Kraków	33 365	44 119
Wrocław	25 486	40 159
Rzeszów	6 349	38 828
Szczecin	**14 812**	**36 210**
Kielce	7 151	34 517
Opole	4 378	34 312
Bydgoszcz	12 116	33 334
Lublin	11 512	32 568
Łódź	24 478	32 197
Toruń	6 371	30 752
Białystok	8 963	30 401
Gorzów Wielkopolski	3 694	29 433
Województwo zachodniopomorskie	**82 951**	**49 002**
Polska	**1 913 333**	**50 185**

** podmioty małe, średnie i duże bez jednostek budżetowych resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji*
Źródło: Bank danych regionalnych, GUS – www.stat.gov.pl

Największy stopień zużycia środków trwałych charakteryzuje sekcje: pośrednictwo finansowe, transport, gospodarka magazynowa i łączność, ochrona zdrowia i pomoc społeczna, budownictwo.

Wartość środków trwałych brutto wg cen ewidencyjnych w przedsiębiorstwach szczecińskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest niższa niż w całym województwie i w kraju, natomiast wśród miast wojewódzkich Szczecin zajął 10. lokatę w 2006 roku (w 2004 roku – 11. miejsce).

Brak dostatecznego kapitału na rozwój powoduje konieczność jego finansowania kredytami, pożyczkami i zobowiązaniami wobec dostawców. W 2006 roku majątek trwały podmiotów gospodarczych w Szczecinie (jednostki średnie i duże) finansowany był głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi (w 74%), w tym najczęściej zobowiązaniami z tytułu podatków, ubezpieczeń i innych świadczeń (44% wszystkich zobowiązań krótkoterminowych). Stan ten odnosi się zarówno do podmiotów sektora publicznego jak i prywatnego. Fakt finansowania majątku trwałego zobowiązaniami krótkoterminowymi jest niekorzystny, jednak decyduje o tym niski udział kapitałów własnych. Należy jednak podkreślić, że niska wartość kapitałów własnych jest zjawiskiem powszechnym w firmach działających w branżach typowych dla szczecińskiej gospodarki: handel, usługi, transport i budownictwo.

Rok 2006 był bardzo korzystny dla rozwoju polskich przedsiębiorstw działających od dwóch lat na rynku Unii Europejskiej. Nie tylko osiągnięte zostały dobre wyniki w eksporcie, spadło bezrobocie, ale przede wszystkim nastąpiło długo oczekiwane ożywienie inwestycyjne. W ocenie przedsiębiorców, czynnikami utrudniającymi działalność są przede wszystkim skomplikowane regulacje prawne i częste zmiany przepisów, wysokie podatki, wciąż niska innowacyjność polskich firm i ich mała konkurencyjność. Jak wynika z przedstawionych poniżej informacji, w zestawieniu z potencjałem demograficznym i istniejącymi możliwościami w sferze przestrzennej i gospodarczej, sytuacja w Szczecinie znacznie odbiega od tendencji ogólnopolskich.

Tabela nr 6.4.

NAKŁADY INWESTYCYJNE PODMIOTÓW Z SIEDZIBĄ W SZCZECINIE W 2006 ROKU

środki trwałe wg rodzaju	jednostki budżetowe		przedsiębiorstwa średnie i duże	
	wartość inwestycji [tys. zł]	w tym na nowe obiekty i ulepszenia [tys. zł]	wartość inwestycji [tys. zł]	w tym na nowe obiekty i ulepszenia [tys. zł]
grunty własne bez zasadzeń	3 689	3 689	60 806	85
budynki i budowle bez melioracji	285 051	254 066	603 573	559 455
maszyny, urządz. techn. i narzędzia	59 122	59 001	280 399	260 726
środki transportu	13 952	13 880	131 780	101 532
pozostałe środki trwałe	52	52	69	0
pozostałe nakłady	12	12	9 958	9 958
razem	**361 878**	**327 011**	**1 086 585**	**931 756**
Ogółem nakłady inwestycyjne podmiotów szczecińskich			**1 448 463**	**1 258 767**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela nr 6.5.

NAKŁADY INWESTYCYJNE PODMIOTÓW* Z SIEDZIBĄ W SZCZECINIE W LATACH 2002–2006 WG SEKCJI PKD [tys. zł]					
zakłady wg PKD	2002	2003	2004	2005	2006
rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	16 915	4 851	769	1 371	2 123
górnictwo i kopalnictwo	592	33	3 632	1 968	7 316
przetwórstwo przemysłowe	178 535	151 234	488 206	178 667	220 566
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię	58 420	25 773	84 235	158 786	235 163
budownictwo	40 716	16 354	13 634	30 881	59 971
handel hurtowy i detaliczny, naprawy	176 869	43 126	98 017	97 499	99 194
hotele i restauracje	2 988	2 289	5 368	5 217	2 365
transport, gospodarka magazynowa i łączność	79 595	76 058	73 472	65 200	42 947
pośrednictwo finansowe	2 626	2 361	2 405	2 647	1 528
obsługa nieruchomości, wynajem, nauka	88 342	111 441	152 391	217 434	242 109
administracja publiczna i obrona narodowa	218 260	79 276	469 518	865 062	221 382
edukacja	30 309	4 646	30 144	47 699	102 367
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	54 258	30 419	62 277	65 439	55 212
pozostała działalność usługowa komunalna	15 484	11 077	6 755	7 077	34 041
ogółem	**1 254 803**	**919 904**	**1 490 823**	**1 744 947**	**1 448 463**

** podmioty zatrudniające powyżej 9 pracowników*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W największym stopniu inwestują firmy zajmujące się obsługą nieruchomości i firm (16,7%), zakłady wytwarzające i zaopatrujące w energię, gaz i wodę (16,2%), instytucje administracji publicznej i obrony narodowej (15,3%) oraz zakłady przetwórstwa przemysłowego (15,2%). Wśród zakładów produkcyjnych dominują branże:

- produkcja artykułów spożywczych i napojów – 75 464 tys. zł,
- produkcja wyrobów z pozostałych surowców – 41 879 tys .zł,
- produkcja masy włóknistej, papieru – 23 247 tys. z.ł

Podmioty te nastawione są przede wszystkim na odnowę parku maszynowego. Natomiast wśród jednostek administracji publicznej dominowały nakłady na budynki i budowle.

Nakłady inwestycyjne podmiotów szczecińskich w 2006 roku były o 17% niższe niż w roku poprzednim, nie osiągnęły również poziomu roku 2004 (były o 3% niższe). Nakłady inwestycyjne w jednostkach budżetowych pokryły 7,8% (w 2004 r. – 12,5%) wartości środków trwałych i stanowiły równowartość 15,5% (w 2004 r. – 21,9%) zużycia majątku, co oznacza, że poziom dekapitalizacji majątku pogłębił się. Natomiast w sektorze przedsiębiorstw inwestycje w środki trwałe stanowiły 7,4% (w 2004 r. – 7,3%) wartości brutto majątku i 14,8% (w 2004 r. – 14,9%) jego zużycia, a więc zaangażowanie kapitału w inwestycje utrzymuje się na niezmienionym poziomie.

Wartość nakładów inwestycyjnych w 2004 roku w przedsiębiorstwach szczecińskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca była jedną z najniższych wśród miast wojewódzkich (14. miejsce). Natomiast już w 2006 roku Szczecin poprawił swoją lokatę o 4 pozycje. Wielkość ta nie przekroczyła jednak średniego poziomu osiągniętego w całym województwie zachodniopomorskim, jak również wielkości krajowej.

Tabela nr 6.6.

NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH* W 2004 I 2006 ROKU W MIASTACH WOJEWÓDZKICH				
miasto	nakłady inwestycyjne w mln zł		nakłady inwestycyjne na 1 mieszkańca w zł	
	2004	2006	2004	2006
Warszawa	12 109,8	15 177,7	7 162	8 925
Olsztyn	528,8	1 256,5	3 050	7 193
Poznań	3 363,3	3 078,6	5 870	5 434
Wrocław	1 938,6	3 291,3	3 044	5 181
Katowice	1 117,6	1 557,0	3 480	4 927
Kraków	2 303,9	3 447,7	3 040	4 556
Gdańsk	1 660,1	2 053,6	3 605	4 487
Łódź	1 605,9	2 927,0	2 069	3 830
Rzeszów	541,8	606,0	3 408	3 714
Szczecin	**776,6**	**1 296,8**	**1 879**	**3 157**
Toruń	538,7	654,2	2 585	3 154
Kielce	396,5	520,9	1 888	2 507
Opole	429,4	314,7	3 337	2 458
Bydgoszcz	765,9	875,8	2 075	2 400
Białystok	428,8	694,4	1 469	2 353
Zielona Góra	437,1	265,8	3 682	2 249
Lublin	555,9	662,7	1 562	1 870
Gorzów Wielkopolski	151,8	204,9	1 207	1 636
Województwo zachodniopomorskie	**2 942,6**	**6 495,0**	**1 736**	**3 837**
Polska	**73 042,2**	**154 880,3**	**1 913**	**4 062**

** podmioty małe, średnie i duże bez jednostek budżetowych resortu obrony narodowej i spraw wewnętrznych i administracji*
Źródło: Bank danych regionalnych – www stat.gov.pl, GUS.

Inwestycje odgrywają kluczową rolę we wzroście gospodarczym. Wpływają na rozwój zarówno w sposób bezpośredni, poprzez zwiększenie zasobu kapitału, jak i w sposób pośredni, poprzez oddziaływanie na wzrost łącznej produktywności czynników wytwórczych (pracy i kapitału). Zarówno w Szczecinie, jak i w całej Polsce tempo wzrostu inwestycji było znacznie zróżnicowane w ostatnich latach. Po okresie wzrostu lat 1994–1997 i jego obniżenia w latach 1998–2003, w roku 2004 nastąpił ponowny wzrost nakładów na inwestycje, wpływając w istotny sposób na wzrost PKB, wskaźnik wzrostu nakładów na koniec 2006 roku osiągnął poziom 212% stanu sprzed dwóch lat (w województwie zachodniopomorskim 221%). Podobnie sytuacja wyglądała niemal we wszystkich miastach wojewódzkich (za wyjątkiem Poznania, Opola i Zielonej Góry, w których wystąpiła tendencja odwrotna, niegroźna dla Poznania ze względu na ogólny bardzo wysoki poziom nakładów). Spadek tempa wzrostu nakładów inwestycyjnych w Szczecinie, mimo znacznego zaangażowania przedsiębiorstw (wzrost o 67%), spowodowany był obniżeniem tempa inwestowania w jednostkach budżetowych.

6.2. JEDNOSTKI ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON

Szczecin znajduje się w czołówce miast wojewódzkich pod względem liczby i przyrostu podmiotów gospodarczych, co świadczy o dużej aktywności ekonomicznej ludności. Na koniec 2006 roku w Szczecinie działało, w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, 157,9 podmiotów i była to jedna z najwyższych wartość wskaźnika wśród miast wojewódzkich, po Warszawie (178,6) i Poznaniu (158,6). W Szczecinie w 2007 roku funkcjonowały 64 394 podmioty. To o 0,3% mniej niż rok wcześniej i o 1,1% mniej niż w 2005 roku. Spadek nastąpił w największym stopniu w sekcjach: handel hurtowy i detaliczny, naprawy – o 523 oraz obsługa nieruchomości, wynajem, nauka – o 176 podmiotów. Jednocześnie zaobserwowany został wzrost w sekcjach: budownictwo – o 184, ochrona zdrowia i pomoc społeczna – o 119, pozostała działalność usługowa, komunalna i indywidualna – o 109, przemysł – o 68 podmiotów.

Z ogólnej liczby podmiotów w poszczególnych miastach, ok. 94 – 98% stanowią podmioty prywatne (Szczecin – 97%), w większości jednoosobowe (75% w Szczecinie). Wysokie koszty prowadzenia działalności firm (pozapłacowych narzutów na wynagrodzenia) sprawiają, że ciężar ten przenosi się na pracownika, gdyż przedsiębiorcy preferowali dotychczas osoby, które zamiast umowy o pracę rejestrowały własną działalność gospodarczą. Było tak w całej Polsce, na szczęście zmieniająca się szybko sytuacja na rynku pracy, związana ze spadkiem bezrobocia, powoduje większe zainteresowanie pracodawców umowami o pracę pozwalającymi zatrzymać pracowników.

Należy zwrócić także uwagę na fakt, że dane statystyczne dotyczące przedsiębiorstw agregowane są według lokalizacji siedziby zarządu, a nie według rzeczywistej lokalizacji działalności przedsiębiorstw, stąd tak wysokie wyniki przedsiębiorstw warszawskich czy nawet poznańskich. W przypadku Szczecina, gdzie w ciągu ostatnich lat w wyniku przekształceń prawno-organizacyjnych główne siedziby wielu znaczących podmiotów przeniesiono do innych miast (m.in.: Enea, Cukrownia Szczecin, Zakład Gazowniczy, Fabryka Kabli Załom – Oddział Tele-Fonica), sposób prezentowania danych nie odzwierciedla faktycznej kondycji szczecińskiej gospodarki. Warto podkreślić, że takie działania skutkują również obniżeniem transferu środków z budżetu centralnego na finansowanie zadań samorządów, co daje się odczuć szczególnie w okresie dekoniunktury gospodarczej.

Wśród podmiotów działających na rynku szczecińskim najwięcej jest firm handlowych i usługowych (naprawy pojazdów oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego) – 26,9%, a także firm zajmujących się obsługą nieruchomości oraz działalnością związaną z prowadzeniem interesów – 23,7%. W sekcji „przemysł" (5 673 podmioty) przeważają zakłady zajmujące się produkcją metali i wyrobów z metali, produkcją pozostałego sprzętu transportowego, wyrobów włókienniczych, masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru, a także produkcją urządzeń elektrycznych i optycznych.

Najbardziej sprywatyzowanymi dziedzinami gospodarki miasta (ponad 99% podmiotów sekcji) są: handel i naprawy, pośrednictwo finansowe, budownictwo, transport, gospodarka magazynowa i łączność, hotelarstwo i gastronomia, przetwórstwo przemysłowe oraz wytwarzanie i zaopatrzenie w energię, gaz i wodę. Podobne tendencje daje się zauważyć w całym kraju.

Na jeden zarejestrowany podmiot gospodarczy w Szczecinie w 2007 roku przypadało 6,3 osób i taki stan utrzymuje się od 2005 roku.

Tabela nr 6.7.

JEDNOSTKI ZAREJESTROWANE W SYSTEMIE REGON W SZCZECINIE WG SEKCJI PKD				
zakłady wg PKD	2004	2005	2006	2007*
rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	363	384	403	457
przemysł	5 414	5 693	5 655	5 673
budownictwo	6 733	6 939	6 940	7 124
handel i naprawy	18 406	18 517	17 865	17 324
hotele i restauracje	1 681	1 755	1 731	1 727
transport, gospodarka magazynowa i łączność	5 369	5 423	5 329	5 358
pośrednictwo finansowe	2 182	2 246	2 242	2 261
obsługa nieruchomości i firm	15 033	15 433	15 469	15 293
administracja publiczna i obrona narodowa	97	99	98	103
edukacja	1 270	1 346	1 357	1 331
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3 439	3 492	3 622	3 751
działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała	3 648	3 800	3 876	3 985
pozostałe sekcje	6	6	6	7
ogółem	**63 641**	**65 133**	**64 593**	**64 394**

Źródło: Bank danych regionalnych – www.stat.gov.pl, GUS.
** 2007 r. – Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie zachodniopomorskim.*
Stan na koniec 2007 r., Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Dominującą grupą w 2006 roku były jednostki gospodarcze zatrudniające do 9 pracowników, czyli mikroprzesiębiorstwa stanowiące ponad 96% (62 191) ogółu podmiotów gospodarczych. Niecałe 3% (1 917) to małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 50 pracowników. W Szczecinie zarejestrowanych było 416 przedsiębiorstw średnich oraz 69 przedsiębiorstw dużych zatrudniających więcej niż 250 pracowników (w 13 z nich poziom zatrudnienia przekraczał 1 000 pracowników). Struktura podmiotów gospodarczych według wielkości działających na terenie Szczecina podobna jest do struktury innych miast wojewódzkich, województwa zachodniopomorskiego i kraju.

Z ogólnej liczby podmiotów gospodarczych, 47 754 zarejestrowane w systemie REGON (o 666 mniej niż w roku 2006) to zakłady prowadzone przez osoby fizyczne, z których większość działa w sektorze usług. Reprezentują one sekcje:

- rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo – 287,
- przemysł – 4 154,
- budownictwo – 5 827,
- handel i naprawy – 13 053,
- hotele i restauracje – 1 243,
- transport, gospodarka magazynowa i łączność – 4 595,
- pośrednictwo finansowe – 2 034,
- obsługa nieruchomości i firm – 9 915,
- działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna pozostała – 2 184.

Spółek prawa handlowego na koniec 2007 roku było 5 760 (w 2006 r. – 5 465). Spółek z udziałem kapitału zagranicznego – 1 771, tj. o 87 więcej niż rok wcześniej. Dominowały tu sekcje: handel i naprawy, działalność produkcyjna, obsługa nieruchomości oraz budownictwo. Z uwagi na kraj pochodzenia większość stanowią spółki z udziałem kapitału niemieckiego oraz szwedzkiego. Jest to bardzo korzystny wyróżnik regionalny, wskazujący na współpracę międzynarodową na poziomie małych i średnich firm.

Rola i znaczenie spółek z udziałem kapitału zagranicznego w polskiej gospodarce systematycznie rośnie. Ich przychody stanowią ok. 40% przychodów przedsiębiorstw. Spółki te finansują ok. 75% inwestycji w przetwórstwie przemysłowym, a ich udział w eksporcie stanowi ponad 50%.

Szczecin znajduje się wciąż w czołówce miast wojewódzkich pod względem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1 000 mieszkańców, co świadczy o dużej aktywności ekonomicznej ludności. Lepsze wyniki osiągają jedynie Warszawa i Poznań.

Tabela nr 6.8.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W MIASTACH WOJEWÓDZKICH
Stan w dniu 30 czerwca 2007 roku

miasto	ogółem	na 1000 mieszkańców	sektor prywatny		podmioty osób fizycznych		spółki z udziałem kapitału zagranicznego
			w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	w %	
Warszawa	307 962	180,6	302 836	98,3	200 413	65,08	17 562
Poznań	90 142	159,8	88 307	98,0	64 927	72, 0	2 518
Szczecin	**64 095**	**156,9**	**61 893**	**96,6**	**47 721**	**74,5**	**1 706**
Opole	19 852	156,1	18 920	95,3	13 786	69,4	490
Wrocław	93 107	146,9	88 391	94,9	64 513	69,3	55
Kielce	29 277	141,6	28 639	97,8	22 545	77,0	241
Gorzów Wlkp.	17 591	140,3	16 565	94,2	13 116	74,9	415
Kraków	103 918	137,4	102 133	98,3	72 062	69,4	2 202
Katowice	42 807	136,6	41 190	96,2	28 696	67,0	962
Zielona Góra	15 347	130,1	15 061	98,1	11 362	74,0	432
Gdańsk	58 692	128,7	55 889	95,2	39 650	67,6	1 269
Bydgoszcz	44 820	123,7	43 704	97,5	34 036	75,9	492
Łódź	93 325	123,3	90 826	97,3	70 720	75,8	1 495
Toruń	25 149	121,6	24 506	97,4	19 173	76,2	355
Olsztyn	20 911	119,4	20 212	96,7	14 843	71,0	236
Rzeszów	18 694	112,1	18 139	97,0	13 291	71,1	163
Lublin	39 399	111,7	38 442	97,6	29 135	94,0	424
Białystok	29 323	99,5	28 665	97,8	23 199	79,1	230
Woj. zachodniopomorskie*	**208 701**	**123,3**	**200 200**	**95,9**	**162 652**	**78,3**	**3 893**
Polska**	**3 644 657**	**95,6**	**3 505 772**	**96,2**	**2 761 557**	**75,8**	**61 546**

** Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego. II kwartał 2007, wrzesień 2007oraz III kwartał 2007, grudzień 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie*

*** Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2007 roku, Warszawa 2008, GUS*

Źródło: Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne – Urząd Statystyczny w Poznaniu, listopad 2007.

Szczecin wyróżnia się wyraźnie liczbą spółek z udziałem kapitału zagranicznego (czwarta lokata wśród miast wojewódzkich, po Warszawie, Poznaniu i Krakowie). Stanowią one 44% spółek z udziałem kapitału zagranicznego zlokalizowanych w całym województwie zachodniopomorskim.

6.3. WYNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW

Przychody z całokształtu działalności w 2006 roku w dużych i średnich zakładach z siedzibą w Szczecinie osiągnęły poziom 14 998 463 tys. zł i były o 0,3% wyższe niż w roku poprzednim. Natomiast na koniec pierwszego półrocza 2007 roku przychody ogółem wyniosły 7 673 594 tys. zł, tj. 51,2% stanu na koniec roku poprzedniego oraz 103,9% wielkości analogicznego okresu roku ubiegłego. Dynamika wśród zakładów publicznych była niższa (89,4%) niż w zakładach prywatnych (110,2%). W strukturze przychodów z całokształtu działalności dominuje sektor prywatny – 85,7%. Biorąc zaś pod uwagę strukturę branżową, największy udział ma handel i naprawy (35,9%), przemysł (28,9%), oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność (12,0%).

Wynik finansowy netto zakładów dużych i średnich z siedzibą w Szczecinie na koniec 2006 roku był dodatni: 487 496 tys. zł i osiągnął poziom 142,6% stanu z roku 2005, w tym: sektor prywatny – 449 359 tys. zł (dynamika: 144,2%) sektor publiczny – 38 137 tys. zł (dynamika: 126,0%). Najwyższa dynamika wystąpiła w sekcjach: hotele i restauracje (345,0%), pozostała działalność usługowa komunalna i indywidualna (297,0%), budownictwo (1500%), obsługa nieruchomości i firm (203,6%) oraz transport, gospodarka magazynowa i łączność (164,5%).

Natomiast w pierwszym półroczu 2007 roku wynik finansowy zakładów średnich i dużych wyniósł 188 817 tys. zł, tj. 38,7% stanu na koniec roku poprzedniego i 78,9% wyniku z analogicznego okresu roku 2006. W sektorze publicznym odnotowano stratę w wysokości 80 441 tys. zł, w sektorze prywatnym zysk 269 258 tys. zł (dynamika w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego: 153,1%). Strata wystąpiła w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (47 342 tys. zł) i edukacja. Na ogólny dodatni wynik finansowy zapracowały przede wszystkim firmy z sekcji: ochrona zdrowia i pomoc społeczna (dynamika 665,8% analogicznego okresu roku ubiegłego), pozostała działalność usługowa komunalna i indywidualna (dynamika 665,8%), handel i naprawy (dynamika 380,7%) oraz budownictwo (dynamika 301,8%).

Zmieniał się udział poszczególnych sektorów gospodarki w tworzeniu wartości sprzedaży. Wyraźnie wrosło znaczenie usług zarówno rynkowych, jak i nierynkowych. Nadal dominują tu małe firmy prowadzone przez osoby fizyczne, zwłaszcza w transporcie. Nowym trendem w handlu (trwającym już kilka lat) jest tworzenie w centrum miasta galerii handlowych (kilkadziesiąt do ponad stu sklepów w obiekcie wielkopowierzchniowym) wspieranych przez elementy rozrywki (multikino, bary, restauracje, kręgielnie itp.). Nadal znacząca jest rola przemysłu, choć jego udział wyraźnie obniża się. Na znaczeniu straciły niemal wszystkie wiodące wcześniej branże i przedsiębiorstwa (zakłady odzieżowe Dana i Odra, Huta Szczecin, Unikon, Papiernia Skolwin, Polmo, Wiskord). Rozwinął się rynek produkcji budowlano-montażowej, mimo iż kilka lat wcześniej na rynku szczecińskim zakończyły działalność duże przedsiębiorstwa produkujące materiały dla budownictwa. W Szczecinie funkcjonują małe lokalne przedsiębiorstwa. Wyraźnie jednak brakuje znaczących, wyspecjalizowanych firm, które mogłyby realizować duże inwestycje w sferze budownictwa przemysłowego. Brakuje też dużych biur projektowych.

Tabela nr 6.9.

PRZYCHODY Z CAŁOKSZTAŁTU DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW

sekcja	2004 r. [tys. zł]	2005 r. [tys. zł]	2006 r. [tys. zł]	30.06.2007 r.	
				ogółem [tys. zł]	sektor prywatny
przemysł	6 525 148	5 085 692	4 794 866	2 219 691	69,18%
budownictwo	583 040	701 441	935 850	595 901	98,36%
handel i naprawy	4 848 000	5 010 377	5 667 401	2 752 189	98,79%
hotele i restauracje	42 108	39 616	41 266	22 641	100,00%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 060 110	1 686 800	1 901 416	922 813	70,82%
obsługa nieruchomości i firm	795 697	847 944	1 008 606	571 942	85,64%
edukacja	9 325	7 957	14 811	8 799	100,00%
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	16 771	41 955	53 733	26 343	100,00%
pozostała działalność usługowa komunalna i indywidualna	77 334	81 167	109 743	46 989	67,71%
Ogółem	**14 957 533**	**14 442 515**	**14 998 463**	**7 673 594**	**85,75%**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela nr 6.10.

WSKAŹNIKI EKONOMICZNE PRZEDSIĘBIORSTW W 2006 I W I PÓŁROCZU 2007 ROKU W MIASTACH WOJEWÓDZKICH

miasto	przychody z całokształtu działalności na 1 mieszkańca [zł]		wskaźnik poziomu kosztów* [%]		wskaźnik rentowności obrotu netto** [%]	
	31.12.2006	30.06.2007	31.12.2006	30.06.2007	31.12.2006	30.06.2007
Warszawa	231 402,61	119 081,00	93,4	93,2	5,2	5,4
Katowice	174 342,13	93 876,11	93,3	91,0	5,2	7,2
Poznań	106 818,83	54 412,05	94,2	94,2	4,7	4,9
Gdańsk	110 953,93	52 243,90	96,3	94,0	3,0	5,1
Kraków	93 730,52	50 365,45	95,9	95,2	3,4	4,0
Toruń	65 920,70	36 641,11	95,1	95,2	3,8	3,8
Wrocław	60 767,38	33 851,72	96,1	95,3	3,1	3,8
Kielce	59 978,38	32 722,10	97,8	96,4	1,7	3,0
Rzeszów	54 269,52	28 040,48	94,3	93,7	4,6	4,9
Olsztyn	50 364,98	28 172,22	98,7	98,9	0,8	0,4
Białystok	36 785,61	18 983,64	95,6	95,4	3,5	3,6
Opole	36 439,87	22 556,31	95,0	93,7	3,9	5,3
Lublin	31 015,35	18 481,46	96,7	96,0	2,5	4,4
Zielona Góra	30 682,81	15 986,28	95,1	95,3	4,1	3,9
Łódź	30 248,69	18 344,29	95,3	94,5	3,8	4,4
Bydgoszcz	28 618,75	15 849,74	94,8	93,4	4,2	5,6
Gorzów Wielkopolski	28 471,60	15 762,37	96,8	95,8	2,7	3,4
Szczecin	**23 341,11**	**11 655,16**	**96,4**	**97,8**	**2,7**	**1,2**
Woj. zachodniopomorskie	**17 468,59**	**9 467,36**	**97,8**	**95,8**	**1,5**	**3,4**
Polska	**37 913,68**	**20 392,88**	**94,2**	**93,5**	**4,7**	**5,3**

** relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności*
*** relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności*

Źródło: Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, sierpień 2007, GUS.
Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, listopad 2007, GUS.
Biuletyn Statystyczny nr 1/2008, Warszawa, GUS.
Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, II kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie.
Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw nr 3/2007, Warszawa, grudzień 2007, GUS.

Wartość przychodów z całokształtu działalności przypadająca na jednego mieszkańca uplasowała Szczecin zarówno na koniec grudnia 2006 roku, jak i na koniec czerwca 2007 roku na ostatniej pozycji wśród miast wojewódzkich. Wyższe były wielkości ogólnokrajowe, niższe zaś wojewódzkie. Pod względem kształtowania się wskaźnika poziomu kosztów Szczecin uplasował się na czternastym miejscu wśród miast wojewódzkich na koniec 2006 roku. Wskaźnik ten nie osiągnął poziomu wielkości krajowej ani wojewódzkiej. Zmiany wskaźnika poziomu kosztów wpływają bezpośrednio na wskaźnik rentowności obrotu brutto i obrotu netto. Szczecin należy do miast, w których wskaźniki te obniżyły swój poziom, plasując miasto na jednym z ostatnich miejsc (w 2006 – 16, 2007 – 17).

W strukturze przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług według sektorów własnościowych nastąpiły znaczne zmiany. Dotyczy to zwłaszcza struktury przychodów w przemyśle, w której sektor publiczny dominował do 1996 (ok. 65% przychodów ogółem), natomiast na koniec 2007 roku przychody te stanowiły już tylko 35,2%, co w głównej mierze jest skutkiem prywatyzacji dużych przedsiębiorstw państwowych. Przychody sektora prywatnego przeważają również w budownictwie, zaś w hotelarstwie i gastronomii wyniosły 100%.

Większość przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług (8 474,5 mln zł w 2006 r. i 9 242,2 mln zł w 2007 r.) wypracowały przedsiębiorstwa zgrupowane w sekcjach (w nawiasie podano udział sekcji w przychodach ogółem):

	2006 r.	2007 r.
– przemysł	4 422,4 mln zł (52,2%)	4 695,3 mln zł (50,8%)
– transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 662,2 mln zł (19,6%)	1 773,5 mln zł (19,2%)
– budownictwo	1 199,6 mln zł (14,1%)	1 381,2 mln zł (14,9%)
– obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	994,2 mln zł (11,7%)	1 103,1 mln zł (11,9%).

Dynamika wielkości przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w 2007 roku w stosunku do roku 2006 wyniosła 109,1 % (2006: 2005 – 104,7%), w tym w sektorze prywatnym – 114,8% (2006 : 2005 – 103,2%), w sektorze publicznym – 93,5% (2006 : 2005 – 105,3%).

Ostatnio coraz większego znaczenia nabiera sektor usług, często uważany za „barometr" przemian gospodarczych. W skład tego sektora wchodzą zarówno usługi handlowe (hurtowe i detaliczne), gastronomiczne, noclegowe, jak i usługi wspomagające nowoczesną gospodarkę, takie jak: pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości

i firm, informatyka i działalność pokrewna, pozostała działalność związana z prowadzeniem biznesu, prowadzenie prac badawczo-rozwojowych itp. Usługi tego typu mają wyłącznie komercyjny charakter. Są one ważną i dynamicznie rozwijającą się dziedziną, mającą znaczący udział w tworzeniu miejsc pracy, przynoszącą jednocześnie dochody ich właścicielom oraz Miastu.

Średnia roczna wydajność pracy mierzona wartością sprzedaży wyrobów i usług na jednego zatrudnionego wyniosła w 2006 roku 180,1 tys. zł, a w roku 2007 – 189,9 tys. zł. W przedsiębiorstwach sektora publicznego wskaźnik ten osiągnął poziom 204,9 tys. zł, przewyższając poziom osiągnięty przez przedsiębiorstwa prywatne: 186,9 tys. zł. Analiza wydajności pracy w poszczególnych sekcjach wskazuje, że najwyższy poziom wskaźnika w 2006 roku osiągnęły przedsiębiorstwa „transportu, gospodarki magazynowej i łączności" – 325,8 tys. zł i „budownictwa" – 322,2 tys. zł.

W całej Polsce w 2007 roku zauważalny był spadek koniunktury w niektórych sekcjach, zwłaszcza w produkcji (gdzie odnotowano wprawdzie o 26% mniej najwięcej bankructw niż w roku poprzednim, mimo iż nadal było ich niemało, bo 480). Największe trudności miały firmy zajmujące się produkcją wyrobów spożywczych i napojów oraz maszyn i urządzeń. W usługach problemy finansowe wystąpiły w firmach transportowych oraz instalatorskich, ale również w „sprzedaży hurtowej żywności i napojów". Wśród firm budowlanych niekorzystne tendencje wystąpiły w inżynierii lądowej i robotach ogólnobudowlanych. Mocny złoty okazał się korzystny dla importerów, nie oszczędzając przy tym eksporterów. Koszty przedsiębiorstw pomnażały również coraz wyższe ceny paliw i energii oraz wzrost kosztów pracy spowodowanych rosnącymi żądaniami płacowymi.

O kondycji podmiotów gospodarczych świadczyć mogą również wartości zapłaconych podatków, zwłaszcza podatku dochodowego, którego wielkość jest istotna z punktu widzenia dochodów budżetu Miasta, stanowi bowiem znaczną jego część. Podatek dochodowy zapłacony przez podmioty gospodarcze Szczecina w 2006 roku wyniósł 236,3 mln zł, tj. o 61% więcej niż w roku 2003.

6.4. SYTUACJA W WYBRANYCH DZIAŁACH GOSPODARKI

6.4.1. PRZEMYSŁ

W przemyśle Szczecina dominuje przetwórstwo przemysłowe, a w jego ramach:

- produkcja pozostałego sprzętu transportowego – wielkość przychodów z całokształtu działalności w I półroczu 2007 roku to 39,4% ogólnej wartości sekcji (w 2006 r. – 43,7%),
- produkcja artykułów spożywczych i napojów – 30,1% w 2006 r. i 15,3% w I półroczu 2007,.
- produkcja metalowych wyrobów gotowych – 6,0% w 2006 r. i 10,2% w I półroczu 2007 r.

Na koniec 2006 roku dynamika sprzedaży wynosiła 93,0% (2006 : 2005), a na koniec I półrocza 2007 roku – 90,5% (półrocze 2006 : półrocze 2005). Na ogólny spadek wartości przychodów ze sprzedaży duży wpływ miał spadek cen produktów przy jednoczesnym wzroście cen nośników energii i kosztów pracy. Korzystną dynamikę wartości przychodów z całokształtu działalności odnotowano w podsekcjach:

	2006 r.	I półrocze 2007 r.
– produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych	121,9%	193,3%
– produkcja wyrobów gumowych	137,2%	183,9%
– produkcja metalowych wyrobów gotowych	107,1%	178,4%
– produkcja instrumentów med., precz. i optyczne, zegarów i zegarków	117,0%	153,2%
– produkcja powstałego sprzętu transportowego	99,2%	137,8%

Wyniki finansowe netto osiągnięte przez zakłady przemysłowe w 2006 roku to 193,2 mln zł, a więc o 24,5% więcej niż w roku poprzednim, z tego sektor prywatny – 183,7 mln zł (dynamika 130,6%). Najwyższy zysk wypracowały przedsiębiorstwa produkujące artykuły spożywcze i napoje – 73,6 mln zł (22,0% tej sekcji). Natomiast na koniec pierwszego półrocza 2007 roku zysk netto w zakładach przemysłowych wyniósł 109,4 mln zł (dynamika 116,9%), w tym sektorze prywatnym – 100,9 mln zł (dynamika 126,7%). 27,7% zysku wypracowały zakłady produkujące artykuły spożywcze i napoje.

Średnia wydajność (mierzona wartością sprzedaży wyrobów i usług na jednego zatrudnionego) w sekcji „przemysł" wyniosła w 2006 roku 225,6 tys. zł, a w 2007 – 241,5 tys. zł, z tego najwyższy poziom osiągnięty został w podsekcjach:

- produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalicznych (2006 r. – 473,6 tys. zł; 2007 r. – 628,3 tys. zł),
- produkcja artykułów spożywczych i napojów (2006 r. – 445,4 tys. zł; 2007 r. – 459,4 tys. zł),
- produkcja wyrobów chemicznych (2006 r. – 162,1 tys. zł; 2007 r. – 365,5 tys. zł).

Wzrost wydajności pracy, obok działań inwestycyjnych, wskazuje na poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw, co ma duże znaczenie ze względu na zmiany na rynku pracy.

6.4.2. TRANSPORT, GOSPODARKA MAGAZYNOWA, ŁĄCZNOŚĆ

W sekcji „transport, gospodarka magazynowa i łączność" przychody z całokształtu działalności wyniosły na koniec 2006 roku 1 901,4 mln zł, tj. 112,7% wartości roku ubiegłego, z czego w sektorze prywatnym – 1 329,7 mln zł. Natomiast na koniec I półrocza 2007 roku zakłady tej

sekcji wypracowały 922,8 mln zł przychodów (dynamika – 100,3%), w tym sektor prywatny – 653,5 mln zł. Przychody w poszczególnych podsekcjach ukształtowały się następująco:

	31.12.2006 r.	30.06.2007 r.
– działalność wspomagająca transport	855,0 mln zł	407,0 mln zł
– transport wodny	719,8 mln zł	313,8 mln zł
– transport lądowy	302,3 mln zł	188,8 mln zł

Wynik finansowy netto osiągnięty w 2006 roku na sprzedaży z całokształtu działalności to 93,1 mln zł, a więc o 49,1 % więcej niż w roku poprzednim. Zysk w sektorze prywatnym wyniósł 50,2 mln zł. Na koniec I półrocza 2007 roku wynik finansowy netto w transporcie osiągnął poziom 46,4 mln zł.

Wydajność pracy mierzona wartością sprzedaży wyrobów i usług przypadająca na jednego pracownika najwyższa była w podsekcji „morski i przybrzeżny transport wodny" (2006 r. – 1 481,5 tys. zł; 2007 – 1 375,8 tys. zł).

Od dwóch lat w całej Polsce dynamicznie rozwija się branża TSL (transport, spedycja, logistyka, magazynowanie, usługi kurierskie, celne). Obroty rosną w tempie ok. 20% rocznie, czyli trzy razy szybciej niż PKB. Duże jest również zainteresowanie kapitału zagranicznego inwestowaniem w tej branży, nawet mimo braku dróg odpowiedniej jakości (jest to obok braków kadrowych największa bariera rozwoju sekcji). W przeprowadzonym przez „Rzeczpospolitą" rankingu firm TSL wyróżnione zostały dwie prywatne firmy szczecińskie:

– 58. miejsce – a.hartrodt (Polska) sp. z o.o. z udziałem kapitału zagranicznego, świadcząca usługi spedycyjne i transportowe (transport morski – kontenery) w kraju, na rynku europejskim i na innych kontynentach,
– 90. lokata – reprezentująca kapitał polski UPS Transport Ryszard Olszewski, której głównym rodzajem działalności jest transport drogowy na terenie kraju i na rynku europejskim.

6.4.3. BUDOWNICTWO

W 2005 roku nastąpiło przełamanie negatywnych tendencji w budownictwie. Od tego czasu jego udział w strukturze dochodów z całokształtu działalności przedsiębiorstw stale rośnie. Przedsiębiorstwa budowlane w Szczecinie osiągnęły w 2006 roku przychody z całokształtu działalności w wysokości 935,8 mln zł, tj. o 33,4% więcej niż rok wcześniej, a w I półroczu 2007 r. – 595,9 mln zł (dynamika 186,0% w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego), z tego najwięcej w podsekcjach:

	31.12.2006 r.	30.06. 2007 r.
– wznoszenie budynków i budowli lub ich części, inżynieria lądowa i wodna	759,3 mln zł,	519,5 mln zł
– wykonywanie instalacji budowlanych	144,3 mln zł.	58,9 mln zł

Sektor prywatny (który dominuje w budownictwie) wypracowuje większość przychodów: w 2006 roku 914,1 mln zł (97,7%); w I półroczu 2007 r. – 586,1 (98,4%). Takie wyniki to efekt wzrostu koniunktury na rynku budowlanym, ale też wzrostu cen produkcji budowlano-montażowej (8% w skali ogólnopolskiej). W największym stopniu wzrosły ceny robót murarskich i tynkarskich.

Wynik finansowy osiągnięty przez przedsiębiorstwa budowlane w Szczecinie to:

	31.12.2006 r.	30.06. 2007 r.
– ogółem	70,8 mln zł	32,8 mln zł
– sektor prywatny	70,2 mln zł	31,7 mln zł
– wznoszenie budynków i budowli lub ich części, inżynieria lądowa i wodna	58,9 mln zł	30,8 mln zł
– wykonywanie instalacji budowlanych	10,2 mln zł	1,5 mln zł

Natomiast wydajność pracy w zakładach budowlanych mierzona wartością sprzedaży wyrobów i usług przypadającej na jednego pracownika wynosiła:

	2006 r.	2007 r.
– ogółem	314,1 tys. zł	322,2 tys. zł
– sektor prywatny	321,7 tys. zł	329,0 tys. zł
– wznoszenie budynków i budowli lub ich części, inżynieria lądowa i wodna	316,1 tys. zł	336,6 tys. zł
– wykonywanie instalacji budowlanych	348,2 tys. zł	269,1 tys. zł
– wykonywanie robót budowlanych wykończeniowych	198,6 tys. zł	303,8 tys. zł

Do największych barier w prowadzeniu działalności budowlanej zalicza się niedobór pracowników, koszty zatrudnienia oraz w mniejszym stopniu koszty materiałów, a także niedobór sprzętu i materiałów. Na znaczeniu straciła bariera związana z konkurencją ze strony innych firm oraz trudności w uzyskaniu kredytu.

6.4.4. HANDEL I USŁUGI

Na dzień 30 czerwca 2007 roku działalność zaliczaną w statystyce do sekcji handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy (naprawy pojazdów oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego) prowadziły 17 324 jednostki (2006 r. – 17 865; 2005 – 18 517). Wśród zarejestrowanych podmiotów 99,9% jednostek należy do sektora prywatnego.

Liczba handlowych podmiotów średnich i dużych w roku 2006 wynosiła 822 jednostki (w 2004 roku – 770) o ogólnej powierzchni sprzedażowej 257 126 m^2 (w 2004 roku – 227 942 m^2). W tej liczbie 108 to sklepy wielkopo-

Tabela nr 6.11.

SKLEPY, PUNKTY SPRZEDAŻY PALIW I PLACÓWKI GASTRONOMICZNE WG SPECJALIZACJI W 2005 I 2006 ROKU W SZCZECINIE

specjalizacja branżowa	liczba jednostek		liczba pracujących		powierzchnia w m²		wartość sprzedaży detalicznej w mln zł	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
spożywcza	302	282	3 492	3 131	76 686	81 243	1 086,5	1 112,3
z napojami alkoholowymi	17	12	52	35	1 285	926	20,4	9,5
kosmetyczno-toaletowa	23	23	149	170	2 617	2 872	50,9	68,8
tekstylno-skórzana	131	126	749	902	23 276	25 413	236,2	266,5
meblowo-oświetleniowa, RTV, AGD	47	55	367	411	35 239	41 733	253,9	308,2
księgarnie i artykuły piśmienne	13	13	44	48	1 607	1 603	10,0	10,2
z pojazdami mechanicznymi	36	35	190	196	10 196	10 526	290,6	448,3
pozostałe sklepy	221	216	2 622	2 578	88 330	92 736	1 100,0	854,1
stacje benzynowe	61	60	337	338	0	0	619,8	672,5
razem	**851**	**822**	**8 008**	**7 811**	**239 239**	**257 126**	**3 669,7**	**3 750,7**
jednostki gastronomiczne	1 598	1 565	5 010	4 966	X	x	x	x

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

wierzchniowe. Wśród nich znajduje się m.in.: 11 hipermarketów (2004 r. – 9), 53 supermarketów (2004 r. – 41) oraz 6 domów handlowych i 4 domy towarowe. Najwięcej z nich zlokalizowanych jest w dzielnicy Zachód. Liczba pracujących wynosiła 7 811 osób.

Na koniec 2007 roku liczba podmiotów dużych z siedzibą w Szczecinie wynosiła 38, średnich – 398, małych zaś – 15 460.

W 2006 roku spadła liczba sklepów oraz osób zatrudnionych, zwłaszcza w placówkach spożywczych, monopolowych, odzieżowych i skórzanych. O jedną placówkę obniżyła się liczba stacji benzynowych, o jedną również liczba punktów sprzedaży pojazdów mechanicznych. Jednocześnie wzrosła jakość obsługi w nadal funkcjonujących placówkach tych branż (nastąpił wzrost powierzchni sprzedażowej) oraz osiągane wyniki finansowe, co może świadczyć o wzroście popytu na oferowane w nich produkty. Zdecydowany rozwój widoczny jest w branżach: meblowej, oświetleniowej, RTV i AGD. Tu wzrosły nie tylko obroty, ale też liczba sklepów, zatrudnienia i powierzchni sprzedażowej, jako odpowiedź na wzrastające zapotrzebowanie klientów na sprzedawane tam towary. Wyraźnie spadły wyniki w branży monopolowej, nie należy jednak zapomnieć, że stoiska z napojami alkoholowymi uruchomiono niemal we wszystkich super- i hipermarketach.

Biorąc pod uwagę rozkład terytorialny, najwięcej placówek zlokalizowanych jest w Śródmieściu – 411 (2005 r. – 423), w tym w Centrum 146 (2005 r. – 149). One również wypracowują 30,1% przychodów. Najbardziej uboga w obiekty handlowe jest dzielnica Północ, gdzie brakuje przedstawicieli wielu branż, zwłaszcza z artykułami przemysłowymi (sprzęt RTV AGD, meble, sprzęt oświetleniowy, księgarnie i sklepy z artykułami piśmiennymi). Zlokalizowane są tu tylko (po jednym) sklepie z branży: kosmetycznej, z wyrobami włókienniczymi, z odzieżą i wyrobami skórzanymi.

Jednostki handlowe i usługowe mają bardzo duży wpływ na wyniki finansowe podmiotów gospodarczych w Szczecinie. Generują one 35,9% przychodów z całokształtu działalności. W 2006 roku wartość przychodów ze sprzedaży w sklepach i stacjach paliw zatrudniających powyżej 9 pracowników wyniosła 5 667,4 mln zł (w I półroczu 2007 roku – 2 752,2 mln zł). Tempo wzrostu wartości sprzedaży detalicznej stale rośnie. Dynamika w 2006 roku wyniosła 113,1%, a w I półroczu 2007 roku – 102,8%. Największy wpływ na wyniki osiągane przez zakłady tej sekcji ma handel hurtowy z wyłączeniem sprzedaży pojazdów samochodowych, motocykli oraz naprawy artykułów użytku osobistego i domowego. Jego udział w sprzedaży ogółem wyniósł w 2006 roku 55,9%, a w I półroczu 2007 roku – 61,6%.

Wynik finansowy netto w podmiotach handlowych i usługowych wynosił w 2006 roku 172,4 mln zł (dynamika 129,3%), a w I półroczu 2007 roku – 92,9 mln zł (dynamika – 159,8%). Największy zysk wypracowały jednostki handlu hurtowego i napraw: 2006 r. – 111,4 mln zł, I półrocze 2007 r. – 65,1 mln zł.

6.5. GOSPODARKA MORSKA

Położenie Szczecina oraz jego tradycyjne związki z morzem mają wpływ na to, że o poziomie całej gospodarki Szczecina w dużym stopniu decydują główne dziedziny związane z gospodarką morską, takie jak: przemysł stoczniowy, żegluga morska, usługi portowe. Koniunktura

w gospodarce morskiej jest w dużym stopniu uzależniona od wielu czynników zewnętrznych, do których należy zaliczyć: niedocenianie roli gospodarki morskiej dla rozwoju polskiej gospodarki, brak konsekwentnej polityki prorozwojowej państwa w stosunku do portów i ich zaplecza, niekorzystne z punktu widzenia gospodarki morskiej elementy polityki transportowej, ekonomicznej i fiskalnej państwa, destruktywna konkurencja na rynku krajowym i bardzo ostra konkurencja na rynkach międzynarodowych, trendy w handlu zagranicznym. Duży wpływ na koniunkturę, zwłaszcza w przemyśle stoczniowym, ma rosnąca konkurencja rynków azjatyckich. Wobec wyczerpania się już możliwości rozwoju, w oparciu o tradycyjne dla miasta rodzaje i formy aktywności gospodarczej słabości lokalnego zaplecza instytucjonalnego (organizacje gospodarcze, instytucje i urzędy administracji państwowej i samorządowej), w interesie miasta w tych warunkach i na tym etapie rozwoju leży wspieranie różnorodnych sfer gospodarki, zwłaszcza tych, które charakteryzuje wysoki stopień przetworzenia i nowoczesne technologie.

Według stanu na dzień 31.12.2006 roku funkcjonowały w Szczecinie 923 (2004 r. – 779) podmioty gospodarki morskiej (bez podmiotów znajdujących się w stanie likwidacji, upadłości, z zawieszoną lub zakończoną działalnością, które nie prowadziły działalności eksploatacyjnej i bez jednostek lokalnych), w tym 905 to podmioty sektora prywatnego. Zatrudnienie w gospodarce morskiej wynosiło 13 520 (2004 r. – 14 448) osób, tj. 8,5% ogółu osób pracujących w mieście.

Podmioty gospodarki morskiej z siedzibą w Szczecinie stanowiły 8,9% wszystkich podmiotów działających w Polsce, z czego morski i przybrzeżny transport wodny skupiał 11,3% ogółu podmiotów krajowej gospodarki morskiej. Zatrudnienie w podmiotach gospodarki morskiej to 21,5% pracujących w gospodarce morskiej w kraju. Dominowała tu produkcja i naprawa statków i łodzi (27,6% ogółu zatrudnionych w kraju) oraz przeładunek, magazynowanie i przechowywanie towarów w portach morskich (26,9%).

Podmioty gospodarki morskiej Szczecina stanowią 35,4% wszystkich podmiotów tej branży w województwie, z czego największy udział, bo 84,9% mają podmioty reprezentujące działalność morskich agencji transportowych, 63,0% przeładunku, magazynowania i przechowywania towarów w portach morskich, 63,3% – podmioty produkcji i naprawy statków i łodzi. W Szczecinie zatrudnionych jest 70,9% pracowników gospodarki morskiej województwa. Najwięcej osób zatrudnionych jest przy produkcji i naprawach statków i łodzi (57,4%) oraz przy przeładunku, magazynowaniu i przechowywaniu towarów w portach morskich (10,5%).

Wykazywany przez oficjalne statystyki ponad czterdziestoprocentowy spadek zatrudnienia w gospodarce morskiej od roku 1995 (1995 – 27 421; 2006 – 13 520) wynika przede wszystkim z niedoskonałości tych statystyk, nie uwzględniających wielu usług sektora morskiego wyprowadzonych poza jego struktury oraz nie uwzględnienia wśród osób pracujących załóg dwóch szczecińskich armatorów zatrudnionych na jednostkach zarejestrowanych w krajach tzw. tanich bander. Z drugiej zaś strony z roku na rok odnotowuje się wzrost wydajności pracy i poprawę organizacji pracy, skutkujące ograniczaniem zatrudnienia.

Port morski w Szczecinie zaklasyfikowany został do portów o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Pod względem wielkości obrotów ładunkowych port w Szczecinie zajmuje 3. miejsce w kraju (po Gdańsku i Gdyni) – z udziałem w obrotach ładunkowych ogółem: 16,5%). Wśród przeładowywanych towarów dominują: drobnica (25,9%) oraz węgiel i koks (21,2%). Obroty portowe w 2007 roku spadły w stosunku do roku poprzedniego o 4,7%. Znacznie obniżył się poziom przeładunku węgla i koksu, drobnicy oraz zboża. W przypadku pozostałych grup ładunków wystąpił wzrost. Liczba pasażerów w ruchu międzynarodowym obniżyła się z 17 261 w 2005 r. do 123 osób w roku 2006. Najistotniejszymi barierami rozwoju portu jest niedostosowanie istniejącej zabudowy dróg wodnych do obecnych potrzeb transportowych, wysoki poziom konkurencji innych portów, zwłaszcza po stronie niemieckiej, szybszy rozwój infrastruktury drogowej (autostrady) w Niemczech.

Liczba statków transportowych wchodzących do Szczecina w roku 2006 wyniosła 2 929 jednostek (2005 r. – 3 106; dynamika – 94,3%) o pojemności netto 4 333 tys. ton, co stanowiło 8,1% pojemności statków jakie zawinęły do Polski w 2006 roku. Statki wpływające do portu w Szczecinie obsługiwane są przy nabrzeżach przeładunkowych o łącznej długości 7,7 km i na nabrzeżach postojowych o długości 1,1 km. Port w Szczecinie, oddalony od morza o 65 km, może przyjmować statki o maksymalnym zanurzeniu 9,15 m. Jest to port uniwersalny, przystosowany do obsługi zarówno towarów masowych, jak i drobnicowych, w tym kontenerów i towarów przeładowywanych w systemie ro-ro.

Jednym z największych armatorów na rynku światowym jest Polska Żegluga Morska funkcjonująca od 1951 roku jako przedsiębiorstwo państwowe. Posiada 1% udziału w globalnych przewozach suchych ładunków masowych. Na tym rynku jest największym przewoźnikiem w Europie, a także liderem światowym w przewozach siarki płynnej. Posiada 65 masowców, 3 zbiornikowce i 3 promy. Łączne przewozy ładunków w ciągu ostatnich 25 lat to 23 mln ton średniorocznie (2007 r. 27,2 mln ton). Największą grupę ładunków stanowią węgiel i koks (30%) oraz zboża (17%).

Euroafrica Linie Żeglugowe Co. Ltd. obsługuje regularne linie z: Wielką Brytanią, Finlandią, Szwecją oraz Afryką Zachodnią. Eksploatuje 11–13 statków drobnicowych, będących jej własnością bądź czarterowanych z rynku. Struktura floty pozwala na obsługę różnych ładunków drobnicowych: konwencjonalnych, kontenerów, samochodów ciężarowych, zestawów drogowych, wagonów kolejowych. Firma oferuje również rejsy pasażerskie na statkach towarowych.

Stocznia Szczecińska Nowa SA specjalizuje się w budowie kontenerowców (70% zamówień), chemikaliowców (14%), statków wielozadaniowych i con-ro (16%). Od po-

czątku działalności (2002 r.) SSN zbudowała 41statków, z tego: w 2002 roku – 4, w 2003 r. – 7, w 2004 r. – 7, w 2005 r. – 9, w 2006 r. – 7, w 2007 r. – 7. Najwięcej jednostek przeznaczonych było dla armatorów z Niemiec i Norwegii, ale także Danii, Włoch, Holandii, Singapuru, Wielkiej Brytanii. Udział stoczni w produkcji światowej to ok. 1%. Portfel zamówień stoczni (do 2010 roku) to 27 statków, w tym: 19 kontenerowców, 6 statków con-or i 2 ro-pax. Stocznia zatrudnia ok. 4,3 tys. pracowników.

Szczecińska Stocznia Remontowa „Gryfia" SA ukierunkowana jest przede wszystkim na przeprowadzanie wszelkiego typu remontów statków, ale również w mniejszym zakresie ich budowę. W marcu 2005 roku podpisany został kontrakt na budowę pięciu fregat dla norweskiej straży przybrzeżnej, ratownictwa morskiego, służb celnych, inspekcji rybołówstwa i policji. Jest to największy kontrakt w historii „Gryfii". Niestety, Gryfia przeżywa obecnie trudności finansowe z powodu tych właśnie kontraktów, a bezpośrednią ich przyczyną jest spadek opłacalności wynikający z ujemnych różnic kursowych. Jest to stały problem podmiotów, w których występują odroczone w czasie płatności po stronie przychodów, którym towarzyszy wzrost cen materiałów i usług oraz równoczesne umacnianie się wartości złotego.

Podobne problemy ma również Stocznia Pomerania (w upadłości), której zakres działalności obejmuje remonty statków, budowę nowych jednostek, takich jak holowniki, kutry rybackie i innych małych jednostek pływających, jak również produkcję prostych i złożonych konstrukcji stalowych i aluminiowych.

Przychody z całokształtu działalności dużych i średnich podmiotów gospodarki morskiej w Szczecinie w 2006 roku wyniosły 4 361,4 mln zł (2005 – 3 909,3 mln zł, 2004 – 4 383 mln zł, 2003 – 4 097 mln zł) i stanowiły 75,0% tej wielkości osiągniętej w całym województwie (2005 r. – 75,8%, 2004 r. – 78,3%).

Nakłady inwestycyjne podmiotów gospodarki morskiej w Szczecinie wyniosły 168 497 tys. zł (2005 r. – 240 886 tys. zł), co stanowiło 11,6% wartości nakładów inwestycyjnych wszystkich podmiotów gospodarczych w mieście. Ich udział w nakładach inwestycyjnych podmiotów gospodarki morskiej województwa zachodniopomorskiego to 62,1% i 17,9% nakładów krajowych. Największy udział w wydatkach inwestycyjnych gospodarki morskiej miał Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście, który realizuje m.in.: infrastrukturę portową dla Zachodniopomorskiego Centrum Logistycznego, terminalu kontenerowego oraz na Półwyspie Katowickim. W ogólnej wartości wydatków inwestycyjnych podmiotów gospodarki morskiej nie ujęto w oficjalnej statystyce zakupu przez PŻM pierwszych z 30 nowych jednostek zamówionych w stoczniach chińskich i japońskich.

Wpływu przedsiębiorstw gospodarki morskiej na funkcjonowanie Miasta nie można rozpatrywać jedynie w kategorii oddziaływania gospodarczego. Przywodne położenie nie pozostaje bez wpływu na sferę społeczną i kulturową aglomeracji portowej. Corocznie w Szczecinie odbywają się „Dni Morza" oraz konferencje naukowe: „Porty Morskie", „Polska Żegluga Liniowa i Promowa". W Szczecinie funkcjonuje Oddział Krajowej Izby Gospodarki Morskiej oraz Oddział Stowarzyszenia „Civitas Christiana" – głównego organizatora corocznych sejmików morskich. Ważną rolę w kształtowaniu świadomości morskiej Szczecina odgrywają imprezy nie mające charakteru cyklicznego, jak choćby regaty „The Tall Ships' Races 2007". Innym przykładem pozytywnego wpływu działalności morskiej na sferę społeczną Miasta było objęcie przez PŻM patronatu nad Technikum Morskim – nową szkołą o profilu morskim. Armator ten finansuje też stypendia dla studentów wydziałów Nawigacyjnego i Mechanicznego Akademii Morskiej w Szczecinie. W ten sposób zacieśnia się współpraca nauki z praktyką morską. Wskazuje to też na nadal duże zapotrzebowanie na pracowników w tej sferze gospodarki.

6.6. INNOWACYJNOŚĆ GOSPODARKI SZCZECINA

Nowoczesne technologie oraz zdolność innowacyjna to podstawowe czynniki determinujące konkurencyjność oraz rozwój ekonomiczny regionów. Funkcjonowanie innowacyjnych firm, które transferują technologie ze sfery nauki oraz zatrudniają wysoko wykwalifikowanych specjalistów, jest „motorem" szeroko rozumianego rozwoju. Przekłada się on bowiem na szereg płaszczyzn przestrzeni społeczno-gospodarczej, m.in. poprzez zacieśnianie się więzi między nauką a gospodarką, kwalifikacje kadr, tworzenie nowej wiedzy, wartości i jakości, powstawanie nowych, innowacyjnych firm, a także na dyfuzję innowacji na inne rynki. Należy ponadto zauważyć, że wiedza ma charakter ponadnarodowy i jest mobilna, podczas gdy kwalifikacje i przedsiębiorczość mają wymiar lokalny, gdyż są utożsamiane z określonym miejscem, a ich mobilność jest zdecydowanie mniejsza.

Polskę charakteryzuje jeden z najniższych w UE wskaźników udziału wydatków na badania i rozwój, niewystarczająca współpraca środowisk naukowych i gospodarczych, niska liczba wdrożeń nowych technologii oraz niska liczba nowych przedsiębiorstw tworzonych w oparciu o nowe technologie.

Szczecin jako największe miasto w regionie zachodniopomorskim jest obszarem, na którym skupiają się różnorodne podmioty związane z działaniami innowacyjnymi, tj. realizujące te działania oraz je wspomagające. Na obszarze miasta i w jego okolicach zlokalizowane są największe regionalne spółki, przedsiębiorstwa o kluczowym znaczeniu dla innowacyjnej gospodarki. W Szczecinie funkcjonują także najważniejsze szkoły wyższe regionu, a tym samym główne ośrodki naukowo-badawcze. Najwyższa w odniesieniu do regionu jest także podaż pieniądza, a więc dostępność funduszy przeznaczonych na finansowanie przedsięwzięć innowacyjnych. Ze względu na najwyższy popyt na usługi wspierające aktywność innowacyjną, w Szczecinie koncentrują się też instytucje otoczenia biznesu, których

celem jest promocja innowacyjności, wspieranie rozwoju nowych przedsięwzięć, zwłaszcza innowacyjnych. Znaczący wpływ na procesy innowacyjne mają też władze samorządowe. Szczecin powinno się rozpatrywać jednak w układzie metropolitarnym, a więc jako miasto wraz z przyległymi do niego obszarami stanowiącymi jego gospodarcze zaplecze. W zakresie potencjału innowacyjnego nie da się oderwać miasta od jego regionalnych powiązań.

Wiodącymi branżami w regionie są turystyka, transport, sektor chemiczny oraz przemysł drzewno-meblarski. W tych branżach największy jest także udział przedsiębiorstw małych i średnich. Coraz bardziej wyróżnia się branża IT, którą zalicza się obecnie do branż najbardziej produktywnych i chłonnych pod względem innowacyjności. W branżach tych występuje skłonność do tworzenia tzw. klastrów, tj. formalnego grupowania podmiotów będących ze sobą w stosunkach kooperencji, współpracujących w obszarach wymagających współdziałania dla wspólnego dobra. W regionie utworzony został Zachodniopomorski Klaster Chemiczny „Zielona Chemia" (baza firm liczy ponad 20 firm chemicznych z regionu, w tym m.in. ZCH Police SA, i Fosfan SA), powstał też klaster przemysłu rybnego (baza firm liczy ok. 40 firm z tego sektora), tworzy się klaster drzewno-meblarski, budowlany oraz turystyczny. Klastry chemiczny, drzewno-meblarski oraz rybny powstały w ramach Regionalnego Systemu Innowacji. Z inicjatywy Szczecińskiego Parku Naukowo-Technologicznego sp. z o.o. powstaje Klaster Firm Informatycznych ICT Pomorze Zachodnie. Branża ta szczególnie prężnie rozwija się w Szczecinie w ostatnich latach. Wszystkie działania klastrów koncentrują się wokół współpracy z uczelniami wyższymi regionu oraz instytucjami wspomagającymi rozwój innowacji i gospodarki. Uczestniczą w nich uczelnie wyższe, izby gospodarcze oraz instytucje wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Istotne znaczenie dla rozwoju innowacyjnego mają duże przedsiębiorstwa. Na terenie Szczecina funkcjonuje kilka dużych firm o długiej historii związków z miastem, szczególnie z branży morskiej. Zaliczyć do nich należy tak stocznie, jak i sektor portowy oraz armatorów. Niestety, jak wskazują badania wykonane dla celów Regionalnej Strategii Innowacyjności znaczna część tzw. branży morskiej znajduje się obecnie w stadium restrukturyzacji i poszukiwania dróg wyjścia z kryzysu. Działania innowacyjne przedsiębiorstw sektora są ograniczone (znaczną barierą jest tu duży udział skarbu państwa w strukturze własności oraz konieczność ponoszenia olbrzymich nakładów inwestycyjnych). Tworzony obecnie klaster morski z udziałem dużych, średnich oraz małych podmiotów skupionych głównie wokół przemysłu stoczniowego stanowi świadectwo wzmożenia aktywności innowacyjnej oraz transferu technologii wśród przedsiębiorstw tej branży.

Ze względu na specyfikę regionu największy udział wśród przedsiębiorstw mają firmy usługowe, zatem większość podejmowanych działań innowacyjnych ma znamiona charakterystyczne dla sektora usług. Statystyki wskazują, niestety, że Szczecin i region zachodniopomorski nisko plasują się w krajowych rankingach pod względem innowacyjności:

województwo	udział przedsiębiorstw innowacyjnych w liczbie przedsiębiorstw ogółem [%]
mazowieckie	26,9
podlaskie	25,7
pomorskie	23,7
śląskie	23,4
wielkopolskie	22,9
kujawsko-pomorskie	22,0
świętokrzyskie	20,7
dolnośląskie	20,3
lubelskie	19,6
małopolskie	19,6
opolskie	18,3
warmińsko-mazurskie	18,1
łódzkie	16,3
podkarpackie	15,6
zachodniopomorskie	**12,0**
lubuskie	7,6
Ogółem kraj	**22,0**

Dla firm funkcjonujących w Szczecinie i regionie najistotniejszą barierą w rozwoju i aktywności innowacyjnej jest utrudniony dostęp do środków finansowych. Firmy nie radzą sobie z pozyskiwaniem pomocy unijnej. Poważnym problemem jest także wysoki koszt wdrażania innowacji oraz brak wykwalifikowanej kadry lub jej zbyt teoretyczna wiedza. Nie bez znaczenia jest też słaba komunikacja pomiędzy podmiotami gospodarczymi, słabe zainteresowanie usługami wspierającymi działania innowacyjne z jednej strony oraz niewłaściwe dostosowanie tej oferty do potrzeb z drugiej. Słabą stroną jest także niewielki zakres współpracy między nauką i praktyką, a co za tym idzie słaby transfer nowych technologii i know-how do gospodarki. Fakt ten potwierdza niewielka liczba wdrożeń oraz patentów i znaków ochronnych zgłaszanych w Szczecinie i regionie.

Mimo problemów oraz niskiego poziomu innowacyjności szczecińskich firm, można zidentyfikować wiele projektów innowacyjnych realizowanych w Szczecinie przez przedsiębiorstwa reprezentujące różne branże: przemysł, obsługa nieruchomości i firm, budownictwo, transport, gospodarka magazynowa, łączność.

W opublikowanym przez „Gazetę Prawną" rankingu 500 najbardziej innowacyjnych firm w 2007 roku znalazło się dziewięć firm szczecińskich:
- Stocznia Szczecińska Nowa – poz. 56,
- Konsart sp. z o.o. – poz. 184 (firma zajmuje się konserwacją zabytków oraz pracami budowlanymi w pełnym zakresie),
- Tweetop sp. z o.o. – poz. 224 (firma o specjalności: wewnętrzne systemy wodno-grzewcze),
- Heuthes sp. z o.o. – poz. 321 (opracowuje oprogramowania dla przedsiębiorstw i instytucji finansowych),
- BLStream sp. z o.o. – poz. 359 (dostawca aplikacji mobilnych dla sektora telekomunikacyjnego, finansowego i medialnego),

– Seamor International Ltd sp. z o.o. – poz. 378 (firma koncentruje się na imporcie, eksporcie i przetwórstwie ryb morskich i słodkowodnych),
– Liebherr Polska sp. z o.o. – poz. 396,
– Skład Fabryczny Lidia Renata Kwiatkowska – poz. 449 (recykling zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego),
– Home.pl – poz. 500 (obsługa domen internetowych).

Ranking promuje te firmy, które tworzą innowacyjne produkty i dzięki nim osiągają sukces komercyjny oraz posiadają innowacje procesowe. Wyróżnia firmy, które inwestują w B+R, otrzymują patenty oraz uczestniczą w ramowych programach badawczych Unii Europejskiej. W rankingu wzięły udział firmy mikro, małe, średnie i duże, a ich oceny dokonali naukowcy i eksperci.

Duży wpływ na działania innowacyjne dla Szczecina mają uczelnie wyższe. W większym stopniu niż inne podmioty są też źródłem nowych technologii. W przypadku wszystkich uczelni ogromną barierą jest brak kompletnej informacji o możliwych obszarach współpracy z praktyką, opracowanych technologiach, wynikach prac badawczych oraz posiadanych kwalifikacjach i wiedzy. Od 2004 roku w Szczecinie funkcjonuje Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii, które jest inicjatywą Politechniki Szczecińskiej, Pomorskiej Akademii Medycznej oraz Akademii Rolniczej w Szczecinie. Centrum specjalizuje się w szeroko pojętej technologii polimerowej. Poprzez działania na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw, Centrum stało się ważnym partnerem dla gospodarki oraz coraz bardziej liczącą się jednostką naukowo-badawczą w kraju. Przedsięwzięciami nowymi, w fazie projektowania, są: Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii przy Politechnice Szczecińskiej oraz Park Naukowo-Technologiczny POMERANIA; inwestycja Szczecińskiego Parku Naukowo-Technologicznego sp. z o.o. przy ul. Niemierzyńskiej. Każda ze szczecińskich uczelni prowadzi badania naukowe, ale ich skala w porównaniu z dużymi ośrodkami naukowymi, takimi jak Kraków czy Warszawa jest mniejsza. Ze względu jednak na indywidualne osiągnięcia naukowców, Szczecin jawi się jako silny ośrodek badań z zakres nowoczesnych technologii. Przykładami w dziedzinie genetyki i biotechnologii są Międzynarodowe Centrum Nowotworów Dziedzicznych przy Pomorskiej Akademii Medycznej oraz osiągnięcia naukowców z Wydziału Biotechnologii i Hodowli Zwierząt Akademii Rolniczej w Szczecinie. Na Wydziale Technologii i Inżynierii Chemicznej Politechniki Szczecińskiej prowadzone są, z dużymi sukcesami, zaawansowane badania nad zastosowaniem nanowłókien polimerowych – nanotechnologia jest jedną z najbardziej rozwojowych dziedzin nauki i może mieć zastosowanie w wszelkich dziedzinach codziennego życia.

Wśród instytucji otoczenia biznesu dominują ośrodki nastawione na niefinansowe wspieranie przedsiębiorczości i innowacyjności (usługi doradczo-informacyjne i szkoleniowe, wspieranie transferu technologii, inkubacja przedsiębiorczości), natomiast w zdecydowanie mniejszym zakresie świadczone są usługi finansowe w postaci pożyczek lub poręczeń kredytowych. Do instytucji otoczenia biznesu działających na terenie Szczecina zaliczyć można m.in.:
– Centrum Euro Info,
– Północna Izba Gospodarcza,
– Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Regionalnego SA,
– Centrum Rozwoju Biznesu Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu,
– Biuro Programów Międzynarodowych Politechniki Szczecińskiej,
– Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości,
– Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Szczecińskiego,
– Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Akademii Rolniczej,
– Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny Spółka z o. o.,
– Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii,
– Polska Fundacja Przedsiębiorczości,
– POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych SA,

Głównymi odbiorcami usług informacyjnych, doradczych i szkoleniowych są firmy z sektora MSP oraz osoby zamierzające otworzyć własną działalność gospodarczą.

Działania podejmowane w zakresie wspierania transferu innowacyjnych rozwiązań to przede wszystkim: prowadzenie centrum przekazu technologii, wspieranie współpracy pomiędzy naukowcami a przedsiębiorcami, głównie poprzez prowadzenie serwisów ofert technologicznych, udostępnianie najnowszych informacji o technologiach, prowadzenie bazy ekspertów i instytucji wsparcia, kojarzenie partnerów, organizacja spotkań kooperacyjnych.

Inkubacja nowych przedsięwzięć realizowana przez szczecińskie instytucje otoczenia biznesu jest jedną z ważniejszych ofert w zakresie wzmacniania innowacyjności. Ma ona dwojaki charakter:
– wsparcie studentów oraz pracowników naukowych w zakładaniu działalności gospodarczych opartych o opracowane nowe technologie lub know-how,
– wsparcie nowo powstających niewielkich przedsiębiorstw poprzez zapewnienie korzystnych warunków prowadzenia działalności.

Działalność instytucji wspierających finansowo działania innowacyjne ma na celu pomoc w tworzeniu i rozwoju mikro- małych i średnich przedsiębiorstw. Oferta dotyczy pomocy finansowej oraz szkoleniowo-doradczej. Dla realizacji działań innowacyjnych istotne są dwie formy wsparcia: udzielanie kredytów i pożyczek oraz udzielanie poręczeń. Funkcjonująca w Szczecinie Polska Fundacja Przedsiębiorczości prowadzi Regionalny Fundusz Pożyczkowy Pomeranus, Kanadyjski Program Pożyczkowy, Program Pożyczek Bezpośrednich i Fundusz Poręczeń Kredytowych Polfund SA, a od niedawna Fundusz Innowacyjno-Inwestyjny Pomeranus II sp. z o.o. Miasto Szczecin utworzyło w 2002 roku spółkę udzielającą poręczeń kredytowych – Fundusz Wspierania Rozwoju

Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o. oraz Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. W mieście działa także Zachodniopomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o., którego założycielem jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. W województwie zachodniopomorskim działają cztery fundusze pożyczkowe, w kraju jest ich 76.

W ostatnich latach utrzymuje się korzystna tendencja kapitału pożyczkowego oraz udzielonych pożyczek (zarówno w ujęciu ilościowym, jak i wartościowym), co jest przede wszystkim konsekwencją dokapitalizowania funduszy pożyczkowych w latach 2005–2006 środkami strukturalnymi Unii Europejskiej – Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrostu Konkurencyjności Przedsiębiorstw.

Fundusze pożyczkowe Szczecina udzieliły 164 pożyczek o wartości 9,2 mln zł, z czego w połowie 2007 r. 30 pożyczek na kwotę 2 mln zł. Pożyczki udzielane są w większości na cele inwestycyjne i korzystają z nich głównie przedsiębiorcy z sektora usług. Większość pożyczkobiorców to firmy zatrudniające do 9 osób. Dla wielu z nich fundusze pożyczkowe stanowią jedyną szansę zaistnienia na rynku, trwania i dalszego rozwoju. Ze środków przydzielonych przedsiębiorstwom przez fundusze pożyczkowe w Szczecinie (od początku funkcjonowania – 2004 r.) powstało ok. 200 nowych miejsc pracy i ok. 500 zachowanych przez przedsiębiorstwa.

Działalność funduszy poręczeniowych skierowana jest głównie do mikro- małych i średnich przedsiębiorców, które posiadając zdolność kredytową nie dysponują jednak wystarczająco długą historią kredytową oraz odpowiednimi zabezpieczeniami, nie mają więc możliwości skorzystania z kredytów bankowych. Fundacje poręczeniowe, przyjmując na siebie część ryzyka kredytobiorców, oferują poręczenia podmiotom ubiegającym się o przyznanie kredytów, przeznaczonych zarówno na działalność bieżącą (w 2006 r. w Szczecinie – 656 poręczeń kredytów o wartości ok. 59 mln zł) jak i inwestycyjną (w 2006 r. – 145 kredytów o wartości ok. 24 mln zł).

W Szczecinie poręczeniami kredytowymi zajmują się:

- POLFUND Fundusz Poręczeń Kredytowych, który w 2006 r. udzielił 505 poręczeń kredytów na kwotę prawie 50 mln zł, zajmując pierwsze miejsce w rankingu najbardziej aktywnych funduszy w Polsce w 2006 r.
- Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych – w 2006 r. udzielił 252 poręczenia kredytowe na kwotę ok. 23 mln zł, zajmując trzecie miejsce w rankingu najbardziej aktywnych funduszy w Polsce.
- Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina.

W 2006 r. na wszystkie poręczenia udzielone w Szczecinie 278 stanowiły poręczenia dla firm handlowych (o wartości 29 mln zl), najmniej otrzymały firmy produkcyjne (77 poręczeń o wartości 8,4 mln zł) .

W województwie zachodniopomorskim działa 17 jednostek badawczo-rozwojowych, zatrudniających 3,6 tys. pracowników. Jest to niewielki potencjał, na tle innych regionów województwo zajmuje 14. miejsce pod względem liczby jednostek i 10. miejsce pod względem liczby zatrudnionych. Nakłady na badania i rozwój stanowią 0,17% PKB regionu (13. miejsce w kraju). Natomiast pod względem liczby uzyskanych patentów – 10. miejsce oraz 8. pod względem liczby przyznanych praw ochronnych. Nakłady na działalność innowacyjną ponosi ok. 26% przedsiębiorstw, a 30% wdrożyło innowacje (najniższe wyniki wśród polskich regionów).

6.7. SZCZECIN W RANKINGACH I RAPORTACH

Dziesiąta edycja Listy 500 największych firm „**Rzeczpospolitej**" wykazała znaczną poprawę wyników i efektywności. Napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych wyniósł po kilkanaście miliardów EUR rocznie. Polskie firmy zaczęły inwestować za granicą. Więcej jest na liście prywatnych firm polskich. Ich udział wzrósł z 32,4% w 2006 r. do 34,8% w roku 2007. Te firmy rozwijały się najszybciej, zwłaszcza z branży informatycznej (39,9% wzrostu przychodów) i budowlanej (34,4 % wzrostu przychodów). Spada dominacja firm państwowych choć ich kondycja jest nadal dobra. Przedsiębiorstwa z przeważającą własnością zagraniczną stanowią prawie połowę firm rankingu. O lokacie na liście decydowało wiele wskaźników określających efektywność firm, ich stabilność oraz zdolność do rozwoju (rentowność, dynamika przychodów na 1 zatrudnionego, wzrost przychodów, intensywność inwestowania, udział eksportu w sprzedaży). Na liście 500 dominuje sektor usług: handel, usługi bankowe i finansowe, usługi komunikacyjne i budowlane. Stabilizuje się liczba przedsiębiorstw przemysłowych.

Gwałtownie wzrosły inwestycje, wydajność pracy i rentowność. Średnie tempo wzrostu przychodów 500 największych firm wyniosło 23,0% (w 2006 r. – 17,8%), a ich średni wskaźnik rentowności – 8,7% (w 2006 r. – 6,8%). To przede wszystkim te firmy wpłynęły na znaczną poprawę koniunktury makroekonomicznej w Polsce. Wśród nich są również firmy szczecińskie.

Najwyższą pozycję na liście (78. miejsce) osiągnęła firma Swedwood Poland SA – spółka w 100% należąca do kapitału zagranicznego, zatrudniająca 7 907 osób, która w 2007 roku osiągnęła przychód ze sprzedaży w wysokości 2 909,4 mln zł i wynik finansowy netto 49,7 mln zł. Zajmująca się produkcją i dystrybucją mebli z drewna i jego komponentów firma znalazła się również na 11. pozycji wśród największych eksporterów z wartością eksportu 2 479 mln zł, co stanowiło 85,2% wartości sprzedaży.

Natomiast należąca do branży rybnej Grupa Morpol sp. z o.o. znalazła się na miejscu 226. z przychodami ze sprzedaży 1 200,0 mln zł, wynikiem finansowym netto 65,0 mln zł. i zatrudnieniem 2 580 pracowników.

Znaczące dla szczecińskiego rynku pracy są również Zakłady Chemiczne Police SA GK, zlokalizowane w sąsiedniej gminie. Zakłady znalazły się na liście 500 największych firm polskich na miejscu 139. ZCh „Police" osiągnęły przychody ze sprzedaży w wysokości 1 824,2 mln zł, wynik finansowy netto – 213,5 mln zł.

W sporządzonym i opublikowanym w 2007 roku przez dziennik „Rzeczpospolita" zestawieniu „Lista 2000 największych polskich firm" znalazło się 19 przedsiębiorstw mają-

cych swoją siedzibę na terenie miasta Szczecin. Najwyżej ze szczecińskich firm, bo na 85. miejscu, uplasowała się firma Swedwood Poland SA Żegluga Polska SA zajęła pozycję 115. Na liście znalazły się również: Stocznia Szczecińska Nowa sp. z o.o. (poz. 212), Komfort SA GK (poz. 285), Vobis SA (poz. 352), Morpol sp. z o.o. (poz. 400), Sklepy Komfort SA (poz. 640), Euroafrica Linie Żeglugowe sp. z o.o. (poz. 676), Cefarm Szczecin SA (poz. 683), Drobimex sp. z o.o. (poz. 785), Polska Żegluga Morska PP (poz. 824), Energopol Szczecin SA (poz. 1025), Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o. (poz. 1093), Sonion Polska sp. z o.o. (poz. 1127), Berti sp. z o.o. (poz. 1320), Społem PSS (poz. 1396), Żywiec Trade Szczecin sp. z o.o. (poz. 1400), CSV sp. z o.o. (poz. 1551), C.Hartwig Spedycja Międzynarodowa sp. z o.o. (poz. 1693).

Przy ocenie przedsiębiorstw, w rankingu „Rzeczpospolitej" 100 największych firm z województwa zachodniopomorskiego (przeprowadzonego w oparciu o wyniki z roku 2006), wzięto pod uwagę wartość przychodów ze sprzedaży, dynamikę przychodów oraz wartość wskaźników ROA (wskaźnik rentowności aktywów, liczony jako stosunek zysku netto spółki do wartości jej aktywów) i ROE (wskaźnik rentowności oznaczający stosunek zysku netto przedsiębiorstwa do kapitału własnego). Z wyróżnionych stu firm z województwa zachodniopomorskiego 36 ma swoje siedziby w Szczecinie. Są to m.in.:

- Swedwood Poland S.A (poz. 1, przychody ze sprzedaży – 2 243 543 tys. zł),
- Żegluga Polska SA (poz. 2, przychody – 1 854 780 tys. zł),
- Stocznia Szczecińska Nowa sp. z o.o. (poz. 5, przychody – 1 199 385 tys. zł),
- Komfort SA GK (poz. 7, przychody – 839 000 tys. zł),
- Vobis S.A (poz. 8, przychody – 660 094 tys. zł),
- Morpol sp. z o.o. (poz. 9, przychody – 591 109 tys. zł),
- Sklepy Komfort SA (poz. 11, przychody – 341 147 tys. zł),
- Euroafrica Linie Żeglugowe sp. z o.o. (poz. 12, przychody – 328 158 tys. zł),
- Cefarm Szczecin S.A (poz. 13, przychody – 324 574 tys. zł),
- Drobimex sp. z o.o. (poz. 17, przychody – 276 156 tys. zł),
- Polska Żegluga Morska PP (poz. 18, przychody – 257 134 tys. zł),
- Energopol Szczecin SA (poz. 24, przychody – 193 074 tys. zł),
- Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o. (poz. 28, przychody – 176 608 tys. zł),
- Sonion Polska sp. z o.o. (poz. 29, przychody – 169 833 tys. zł),
- Berti sp. z o.o. (poz. 32, przychody – 138 700 tys. zł),
- PSS Społem (poz. 33, przychody – 130 000 tys. zł),
- Żywiec Trade Szczecin sp. z o.o. (poz. 35, przychody –- 129 435 tys. zł),
- CSV sp. z o.o. (poz. 36, przychody – 113 019 tys. zł),
- C.Hartwig Szczecin Spedycja Międzynarodowa sp. z o. o. (poz. 40, przychody –100 267 tys. zł),
- Unizeto Technologies SA (poz. 46, przychody – 78 017 tys. zł).

W zestawieniu przedsiębiorstw o najwyższej dynamice sprzedaży i rentowności firma Morpol sp. z o.o. zajęła miejsce pierwsze (wzrost przychodów ponad 40%, zwrot z kapitału własnego 30%), natomiast Vobis SA miejsce trzecie (wzrost przychodów ponad 34%, zwrot z kapitału własnego 66%).

W rankingu 500 największych polskich firm w 2007 roku tygodnika „**Polityka**" znalazło się tylko 8 firm zachodniopomorskich, a spośród szczecińskich firm:

- Stocznia Szczecińska Nowa – poz. 136,
- Grupa Komfort – poz. 224,
- Vobis Microcomputer – poz. 265,
- Morpol SA – poz. 305,
- Euroafrica Linie Żeglugowe – poz. 500.

W zestawieniu 100 największych eksporterów znalazły się trzy firmy zachodniopomorskie; Stocznia Szczecińska Nowa (poz. 29), Zakłady Chemiczne Police SA (poz. 55) i Morpol SA (poz. 64).

W siódmej edycji rankingu najdynamiczniej rozwijających się małych i średnich przedsiębiorstw „Gazele Biznesu" przygotowanym przez „**Puls Biznesu**", drugie miejsce zajęła sześcioosobowa szczecińska firma Tom II – przedsiębiorstwo z większościowym udziałem kapitału niemieckiego specjalizujące się w skupie, transporcie i przerobie złomu stalowego oraz metali nieżelaznych. Główną ideą konkursu jest promowanie szybko rozwijających się firm z sektora MSP. Firmy biorące udział w rankingu muszą wykazywać ciągły wzrost obrotów.

W grupie 91 najbardziej atrakcyjnych miast europejskich Szczecin zajął 89. miejsce, a wśród metropolii polskich – ósme. Ranking opracowali specjaliści z Instytutu Jones Lang LaSalle, którzy w oparciu o 14 wskaźników oceniają, które miasta i regiony w ciągu najbliższych kilku lat osiągną najbardziej dynamiczny wzrost gospodarczy. Pozycja Szczecina nie zmienia się od 2004 roku.

6.8. DZIAŁANIA MIASTA WSPIERAJĄCE GOSPODARKĘ SZCZECINA

W ramach „Strategii Rozwoju Szczecina" zdefiniowana została „Polityka wspierania rozwoju gospodarczego", skierowana do przedsiębiorców, zwłaszcza z sektora mikro- małych i średnich przedsiębiorstw. Większość działań prowadzonych przez władze miasta wynika z realizacji tej polityki i jest finansowana z budżetu Miasta.

Ważnym elementem wspierania działalności gospodarczej przez Miasto jest udzielanie przedsiębiorcom pomocy publicznej w różnych formach, z których najczęściej stosowanymi są ulgi wynikające z ustawy Ordynacja podatkowa oraz zwolnienia podatkowe wynikające z prawa lokalnego, uchwalanego przez Radę Miasta Szczecin. Powstały uchwały, na mocy których przedsiębiorcy uzyskiwali zwolnienie z podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis na szkolenia, na zatrudnienie, dla przedsiębiorców rozpoczynających działalność gospodarczą oraz dokonujących nowych inwestycji lub tworzących nowe miejsca pracy związane z nową inwestycją. Do końca 2006 roku funkcjonował Szczeciński Program Pomocy Przedsiębiorcom, w 2007 roku wszedł w życie Szczeciński Program Regionalnej Pomocy

Inwestycyjnej w Podatku od Nieruchomości, który zwalnia przedsiębiorców dokonujących inwestycji początkowych z podatku od nieruchomości na okres pięciu lat. Inną grupą wsparcia są odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia różnego rodzaju zaległości wobec budżetu samorządowego w sferze nie objętej podatkami. Wszystkie wskazane wyżej działania składają się na pomoc publiczną udzieloną przedsiębiorcom. W 2007 roku organy samorządowe udzieliły szczecińskim przedsiębiorcom pomocy publicznej w zróżnicowanych formach o łącznej wartości 13 496 318,37 złotych brutto. W 2007 roku uległy zmianie przepisy dotyczące obliczania wartości pomocy publicznej (do 2006 roku wartość udzielonej pomocy publicznej dla potrzeb postępowań oraz sprawozdawczości obliczana była w formie tzw. ekwiwalentu dotacji netto).

W latach 2004–2006 Miasto udzieliło łącznie 35 061 061,58 złotych netto pomocy przedsiębiorcom:
– 2004 r. – 20 124 553,15 zł,
– 2005 r. – 4 028 005,25 zł,
– 2006 r. – 10 908 503,38 zł,

W latach 2004–2007 pomocy udzielono 3 534 przedsiębiorcom:
– 2004 r. – 1107,
– 2005 r. – 692,
– 2006 r. – 718,
– 2007 r. – 1017.

Głównym elementem realizacji finansowego wspierania przez Miasto przedsiębiorczości jest powołana do życia w 2002 roku spółka Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o., udzielająca poręczeń kredytowych. Obecnie w siedzibie spółki funkcjonują dwa podmioty, których celem jest wspieranie finansowe przedsiębiorców, w 2004 roku utworzony został Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. Pozwala to na skupienie instrumentów wspierających przedsiębiorczość w jednym miejscu i wpłynie na ich dostępność dla społeczności lokalnej. W latach 2006–2007 Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego Miasta Szczecina sp. z o.o. udzielił poręczeń kredytowych 134 przedsiębiorcom na kwotę 18 912 070 złotych. W tym czasie Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o. udzielił 32 przedsiębiorcom pożyczek na kwotę 1 527 000 złotych.

W mieście działają także inne fundusze, największa w Polsce – Polska Fundacja Przedsiębiorczości, prowadząca wiele, nie tylko finansowych, form wsparcia dla przedsiębiorców oraz Zachodniopomorski Regionalny Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o., którego założycielem jest Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego. Tworzą one, wraz z innymi instytucjami, system wspierania przedsiębiorczości w mieście, w którym przedsiębiorcy lub osoby zamierzające rozpocząć działalność gospodarczą znajdą pomoc.

Formą wspierania finansowego szeroko pojętej przedsiębiorczości są otwarte konkursy dla organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych, na które Miasto przeznaczyło w latach 2006–2007 kwotę 133 200 złotych. Konkursy były organizowane w zakresie:
– przygotowania studentów i absolwentów do prowadzenia działalności gospodarczej,
– przygotowania polskich przedsiębiorców do prowadzenia działalności gospodarczej w Unii Europejskiej oraz ułatwienia im dostępu do Jednolitego Rynku Unii Europejskiej.

Główne działania Miasta w kierunku wspierania rozwoju technologicznego i innowacyjności prowadzi spółka miejska Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o. Podstawową ideą SPNT jest wspomaganie przedsiębiorstw opierających swoje działania na rozwiązaniach innowacyjnych. Cele jakie postawiło Miasto Szczecin przed spółką były elementem strategii wzmacniania rozwoju przedsiębiorczości w mieście. Miasto stawia na rozwój spółki w oparciu o potencjał szczecińskiego środowiska naukowego. W strukturze parku działa inkubator przedsiębiorczości. Główne zadania SPNT:

– wspomaganie projektów innowacyjnych i młodych innowacyjnych przedsiębiorstw nastawionych na rozwój produktów, metod wytwarzania i usług w technologicznie zaawansowanych branżach,
– tworzenie warunków do rozwoju procesów transferu technologii i komercjalizacji rezultatów prac naukowo-badawczych z instytucji naukowych do praktyki gospodarczej.

W 2007 roku spółka wkroczyła w nową fazę rozwoju, związaną z projektem Parku Naukowo-Technologicznego Pomerania przy ul. Niemierzyńskiej. Przedstawiony został projekt koncepcyjny inwestycji z harmonogramem realizacji do 2012 roku. Na terenie tym projektowane są budynki przeznaczone na wysokiej klasy powierzchnie biurowe oraz zaplecze techniczne dla firm ze sfery zaawansowanych technologii i innowacji.

Ważnym przedsięwzięciem ze strony Miasta, dotyczącym funkcjonowania samego urzędu, jest utworzenie w październiku 2005 roku Centrum Obsługi Przedsiębiorców, w którym większość spraw związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej na terenie miasta można załatwić na miejscu. Powstałe Centrum Obsługi Przedsiębiorców przyczyniło się przede wszystkim do skrócenia czasu załatwiania spraw związanych z założeniem i prowadzeniem działalności. Rejestracja – wpis do ewidencji działalności gospodarczej – wcześniej trwała do 7 dni, a obecnie można załatwić tę sprawę w ciągu jednego dnia. Najważniejsze ułatwienia dotyczą osób rozpoczynających działalność gospodarczą, gdyż wpisu można dokonać w jednym miejscu. Na miejscu funkcjonują także, od 2007 roku, punkty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędu Statystycznego w Szczecinie, gdzie można bezpośrednio dokonać zgłoszenia i wpisu. W Centrum dyżurują także pracownicy jednego ze szczecińskich urzędów skarbowych udzielający porad i informacji z zakresu prawa podatkowego. Przed rozpoczęciem działalności na własny rachunek oraz w trakcie jej prowadzenia interesanci otrzymają też od kompetentnych doradców Centrum pomoc i doradztwo w zakresie niezbędnych przepisów prawa gospodarczego, pomocy finansowej i funkcjonujących w mieście form szkoleniowych.

W 2006 roku prezydent miasta wręczył szczecińskim przedsiębiorcom, ustanowione po raz pierwszy w historii

miasta – Nagrody Gospodarcze. Celem ustanowienia nagrody jest promowanie najlepszych firm Szczecina, inspirowanie rozwoju przedsiębiorstw oraz promowanie postaw proinwestycyjnych. Do nagrody nominuje corocznie przedsiębiorców Kapituła złożona z przedstawicieli samorządu lokalnego, środowiska gospodarczego i naukowego. Nagrody przyznawane są w pięciu kategoriach – mikroprzedsiębiorca, mały przedsiębiorca, średni przedsiębiorca, duży przedsiębiorca oraz od 2007 roku przedsiębiorstwo innowacyjne.

W kolejnych edycjach konkursu Nagrodę Gospodarczą otrzymały szczecińskie firmy:

- za 2005 rok – Szczecińskie Centrum Nieruchomości s.c., Rent Nieruchomości Droński, Unizeto Technologies SA, Stocznia Szczecińska Nowa sp. z o.o.,
- za 2006 – Stettak sp. z o.o., COMgraph sp. z o.o., Fosfan SA, Genfer Lloyd sp. z o.o., PUS mvb Sylwester Krzywiec sp.j.,
- za 2007 rok – Probud Firma Projektowo-Budowlana Tomasz Graf, Espol sp. z o.o., Fosfan SA, TietoEnator Polska sp. z o.o., BLStream sp. z o.o. Nagrodę Specjalną otrzymała firma Sonion Polska sp. z o.o.

6.9. RYNEK FINANSOWY

6.9.1. SYSTEM BANKOWY

Gospodarka polska znajduje się w okresie silnego wzrostu, obejmującego wszystkie główne sektory, tj.: usługi, przemysł i budownictwo. Według wstępnych szacunków GUS, PKB wzrósł w 2007 roku o 6,5% w ujęciu rocznym, co było najwyższym tempem wzrostu w ciągu ostatnich 10 lat. Dominującą rolę we wzroście PKB ogrywa zarówno dynamiczny wzrost inwestycji, jak i konsumpcji. Obserwuje się nadal wysoki wzrost eksportu. Szybkiemu wzrostowi gospodarczemu towarzyszy wzrost zatrudnienia i spadek bezrobocia. Jednak przeciętne wynagrodzenie w gospodarce, szczególnie w ostatnim roku, rosło szybciej niż wydajność pracy, czego efektem jest wzrost jednostkowych kosztów pracy. Wysokiemu poziomowi aktywności gospodarczej oraz ożywieniu na rynku pracy towarzyszy wzrost inflacji oraz powiększający się deficyt na rachunku obrotów bieżących. Na wzrost inflacji (2,5%) wpłynął przede wszystkim wzrost cen surowców, w szczególności cen nośników energii oraz cen żywności. Rada Polityki Pieniężnej, obawiając się wzrostu presji inflacyjnej, podejmuje w ostatnim okresie działania zmierzające do zmniejszenia podaży pieniądza poprzez wzrost stóp procentowych.

Według wstępnych szacunków Ministerstwa Finansów, w 2007 roku deficyt budżetowy ukształtował się na poziomie 16,9 mld zł, był zatem znacząco niższy od wielkości zapisanej w ustawie budżetowej (30 mld zł), a także najniższy od 2001 roku.

W badanym okresie nastąpiło również znaczne ożywienie na rynku bankowym. Banki w Polsce osiągnęły w 2006 roku wynik finansowy netto w kwocie 10,7 mld zł, tj.: o 17,4% wyższy niż w roku poprzednim. Natomiast w okresie trzech kwartałów roku 2007 wielkość ta w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego wzrosła o 25% (10,5 mld zł). W bankach komercyjnych odnotowano wzrost o 24,5%, a w bankach spółdzielczych – o 36,0%. Straty poniosło 13 banków komercyjnych i 1 spółdzielczy. 42,0% dochodów banków stanowiły przychody z tytułu operacji finansowych i wymiany walut, odsetki stanowiły 35,8% dochodów, prowizje – 11,7%.

Z punktu widzenia formy własności, przez kapitał polski kontrolowanych było 11 banków komercyjnych, z czego 4 przez Skarb Państwa: BGK – bank państwowy, PKO BP SA – spółka bezpośrednio kontrolowana przez SP, Bank Pocztowy SA i BOŚ SA – spółki kontrolowane w sposób pośredni. Liczba banków ogółem wyniosła 646, z czego 64 to banki komercyjne, 582 spółdzielcze. Wśród banków komercyjnych 53 to banki z przeważającym udziałem kapitału zagranicznego, w tym 32 ze 100% udziałem tego kapitału. Nie zmieniła się liczba banków samochodowych (8), hipotecznych (4), zrzeszających (3). Zwiększyła się liczba banków notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych (14).

W ostatnim kwartale 2007 roku dynamika kredytów dla przedsiębiorstw utrzymywała się powyżej 25%. Tempo wzrostu kredytów na finansowanie działalności bieżącej było nadal wyższe niż kredytów na inwestycje. Zwiększało się także zadłużenie zagraniczne przedsiębiorstw. Wzrastał popyt na kredyty długoterminowe (przede wszystkim w segmencie dużych przedsiębiorstw), przy jedynie niewielkim wzroście popytu na kredyty krótkoterminowe. Związane jest to z podejmowaniem przez przedsiębiorstwa działalności inwestycyjnej. Rosła również ilość i wartość kredytów udzielanych gospodarstwom domowym, na co złożył się bardzo dynamiczny przyrost liczby udzielonych kredytów mieszkaniowych oraz szybki wzrost kwoty udzielonych kredytów konsumpcyjnych przy stałej poprawie sytuacji dochodowej gospodarstw domowych. Od czerwca 2007 roku obserwowany jest spadek udziału kredytów złotowych w miesięcznych przyrostach zadłużenia gospodarstw domowych z tytułu kredytów mieszkaniowych, na co mogło mieć wpływ umocnienie waluty krajowej wobec franka szwajcarskiego obserwowanego

w ubiegłym roku. Nadal jednak roczny przyrost kredytów denominowanych w walucie krajowej jest znacznie wyższy niż kredytów w walucie obcej. Na koniec 2007 roku nieznacznie spadł udział kredytów mieszkaniowych na skutek zaostrzenia przez banki polityki kredytowej wobec gospodarstw domowych.

Tabela nr 6.12.

ŚREDNIE OPROCENTOWANIE NOWYCH UMÓW W BANKACH KOMERCYJNYCH		
wyszczególnienie	styczeń 2007	grudzień 2007
gospodarstwa domowe		
depozyty ogółem	3,4%	4,2%
kredyty ogółem	10,6%	11,6%
kredyty konsumpcyjne	14,7%	13,7%
kredyty mieszkaniowe w PLN	5,6%	6,9%
kredyty mieszkaniowe w CHF	3,8%	4,6%
Przedsiębiorstwa		
depozyty ogółem	3,5%	4,2%
kredyty ogółem	5,8%	7,2%
STOPY PROCENTOWE NBP		
Stopa redyskonta weksli	4,25%	5,25%
Stopa oprocentowania kredytu refinansowego na finansowanie inwestycji centralnych	5,50%	5,50%
Stopa oprocentowania kredytu refinansowego na pozostałe cele	6,50%	6,50%
Stopa oprocentowania kredytu lombardowego	5,50%	6,50%
Stopa depozytowa	2,50%	3,50%

Źródło: NBP.

W okresie trzech kwartałów 2007 roku banki udzieliły kredytów i pożyczek na kwotę 421,8 mld zł, w tym:
- przedsiębiorstwom – 167,1 mld zł (dynamika 124,9%),
- gospodarstwom domowym – 238,6 mld zł (dynamika 140,1%),
- instytucjom niekomercyjnym działającym na rzecz gospodarstw domowych – 1,3 mld zł (dynamika 148,1%),
- instytucjom rządowym i samorządowym – 14,8 mld zł (dynamika 81,5%).

Dominowały banki giełdowe (odpowiednio 115,9 mld zł, 142,8 mld zł, 0,7 mld zł i 9,61 mld zł). Wzrost wartości kredytów dla przedsiębiorstw mógł być przyczyną złagodzenia przez banki kryteriów przyznawania tych kredytów w III kwartale 2007 r.

Wysokiej dynamice przyrostu kredytów dla przedsiębiorstw towarzyszyła obniżająca się dynamika przyrostu depozytów bankowych. Może to świadczyć o zwiększeniu wykorzystania środków własnych przedsiębiorstw na finansowanie bieżącej działalności oraz inwestycji. Wzrosła natomiast dynamika depozytów gospodarstw domowych, zwłaszcza w ostatnich miesiącach 2007 roku. Wzrost depozytów bankowych wiązał się z ostrożniejszym angażowaniem środków w fundusze inwestycyjne, wynikającym ze spadku indeksów na warszawskiej GPW oraz ze wzrostu oprocentowania tych depozytów.

W Szczecinie w dniu 31.12.2007 roku, oprócz Oddziału Okręgowego NBP, działalność prowadziło 25 banków komercyjnych i 2 banki spółdzielcze, za pośrednictwem 108 oddziałów, 16 filii i 16 punktów obsługi:
- Bank PEKAO SA,
- PKO Bank Polski SA,
- Citibank Bank Handlowy w Warszawie SA,
- Bank Millenium SA,
- Bank Gospodarki Żywnościowej SA,
- Bank Ochrony Środowiska SA,
- Bank BPH SA,
- Kredyt Bank SA,
- Invest – Bank SA,
- BRE Bank SA,
- ING Bank Śląski SA,
- Bank Zachodni WBK SA,
- Lukas Bank SA,
- Fortis Bank Polska SA,
- Raiffeisen Bank Polska SA,
- Nordea Bank Polska SA,
- Bank Pocztowy SA,
- Deutsche Bank PBC SA,
- GE Money Bank SA,
- Bank Gospodarstwa Krajowego BP,
- Euro Bank SA,
- Dominet Bank SA,
- Getin Bank SA,
- Santander Consumer PTF Bank SA,
- Polbank EFG,
- Bank Spółdzielczy,
- Bank Spółdzielczy Rzemiosła.

W latach 2006–2007 w Szczecinie obserwowany był znaczny rozwój rynku bankowego. Pomimo centralizacji banków i przeniesienia większości oddziałów regionalnych ze Szczecina do innych większych miast, banki komercyjne otwierały nowe, mniejsze placówki nastawione na obsługę klientów zarówno detalicznych, jak i komercyjnych. Odnotowano przy tym szereg zmian organizacyjno-prawnych na szczecińskim rynku bankowym:

- pod koniec 2006 roku rozpoczął działalność (w dwóch placówkach) Polbank EGF, który oferuje pełen zestaw produktów bankowych; w 2007 roku bank uruchomił 3 nowe placówki,
- nowe placówki uruchomiły: Bank Ochrony Środowiska (oddział operacyjny), Bank Millenium (Centrum Finansowe), Raiffeisen Bank Polska SA (biuro kredytowe), Lukas Bank SA (nowa placówka), Citifinancial (Punkt Obsługi Klienta), Euro Bank (Punkt Obsługi Klienta), Getin Bank SA (oddział), Nordea Bank Polska SA (2 Punkty Obsługi Bankowej), Kredyt Bank SA (filia), ING Bank Śląski SA (2 oddziały), BRE Bank SA (oddział), Bank Zachodni WBK SA (oddział), Fortis Bank SA (oddział), GE Money Bank SA (2 Punkty Obsługi Bankowej), Dominet Bank SA (oddział),
- w listopadzie sąd zarejestrował podział Banku BPH SA, w efekcie którego większa część działalności została włączona do Banku Pekao SA (powstały dwa dodatkowe oddziały),

– Bank Gospodarki Żywnościowej SA zlikwidował jeden oddział,
– Bank Spółdzielczy Rzemiosła wraz z końcem 2007 roku zakończył działalność; z dniem 01.01.2008 r. został przejęty przez Gospodarczy Bank Spółdzielczy w Barlinku.

Z przeprowadzonej przez Oddział Okręgowy NBP w Szczecinie analizy funkcjonowania rynku finansowego w województwie zachodniopomorskim w oparciu o informacje ok. 50% banków działających na jego terenie, wynika, że na koniec 2007 roku stan należności ogółem (bez odsetek) w stosunku do stanu sprzed roku wzrósł o 17,6%. Sprzyjał temu przede wszystkim spadek stóp procentowych. Większym zainteresowaniem cieszyły się kredyty złotowe (2007 r. – 76,6%, 2006 r. – 74,5%), zwłaszcza długoterminowe powyżej 5 lat (podobnie kredyty walutowe). W znacznym stopniu (97,1%) wzrosły należności na okres powyżej 20 lat. Są to głównie kredyty mieszkaniowe gospodarstw domowych. Zadłużenie instytucji rządowych i samorządowych utrzymuje się na zbliżonym poziomie (spadek o 1,2%). Dominują tu kredyty zaciągane w walucie krajowej (92,9%). 99,98% kredytów w tej grupie stanowią zobowiązania instytucji samorządowych.

Z kolei stan depozytów i innych zobowiązań wzrósł o 7,2%, z czego 28,4% to depozyty przedsiębiorstw (4,2% – przedsiębiorstwa i spółki państwowe, 24,2% – przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie). Wzrost gospodarczy przekładający się na poprawę wyników firm przyczynił się do wzrostu środków deponowanych przez nie na rachunkach bankowych. Większy był przyrost depozytów złotowych – 58,4%, niż dewizowych – 23,1%, które w ogólnej wielkości stanowiły jedynie 11,5%. Instytucje rządowe i samorządowe oszczędzały głównie w złotych (98,8%), a ich wzrost w stosunku do 2006 r. wyniósł 28,1%.

Ogólna wartość depozytów gospodarstw domowych w 2007 roku zmniejszyła się o 9,4% w stosunku do roku 2006. Spadek nastąpił zarówno w walucie krajowej (o 8,3%), jak i zagranicznej (o 14,6%). Najwięcej jest depozytów bieżących w złotych – 28,2% i depozytów dewizowych do 3 miesięcy – 11,3%. Z przedstawionych danych wynika, że sytuacja w województwie zachodniopomorskim znacznie odbiega od tendencji ogólnokrajowych.

W Szczecinie brakuje siedzib instytucji finansowych, które byłyby związane z lokalną gospodarką. Oddziały regionalne przenoszone są do innych miast. Osłabia to pozycję Szczecina w stosunku do innych regionów. Polityka rozwojowa funkcjonujących na rynku szczecińskim oddziałów i filii banków oraz instytucji bankowych, podobnie jak ich polityka kredytowa, są uzależnione od polityki i decyzji ich central, nie znających lokalnej specyfiki oraz potrzeb rozwojowych i w związku z tym nie zainteresowanych bezpośrednio rozwojem lokalnej gospodarki. Brakuje również lokalnych firm w zakresie obsługi ubezpieczeniowej i leasingowej.

Trwająca od 2003 roku w Polsce dobra koniunktura dla domów i biur maklerskich (36 domów, 5 biur i 14 banków powierniczych) utrzymywała się w I półroczu 2007 roku, co było wynikiem wyraźnej hossy na giełdzie. Wartość należących do klientów instrumentów finansowych dopuszczonych do obrotu (bez papierów dłużnych wyemitowanych przez Skarb Państwa) na koniec czerwca 2007 roku wynosiła 541,6 mld zł, z czego 13,6% należało do osób fizycznych. Instrumenty klientów wzrosły o 133,8% w skali roku. Dominującą pozycją pozostały akcje notowane (96,2% – lekki spadek).

Przychody z całokształtu działalności na koniec I półrocza 2007 roku w biurach i domach maklerskich w Polsce wyniosły 2 006,4 mln zł (dynamika – 179,2%), w tym z działalności maklerskiej – 1 280,4 mln zł (dynamika – 155,0%), a wskaźnik rentowności obrotu brutto w tych podmiotach wyniósł 60,2%. W II półroczu 2007 roku (od sierpnia 2007 r.) nastąpiło odwrócenie dotychczasowych korzystnych tendencji, spowodowane spadkami na GPW w Warszawie.

W Szczecinie działa Oddział Domu Maklerskiego BOŚ SA i 7 Punktów Obsługi Klientów Bankowych Domów i Biur Maklerskich należących do: Pekao SA, PKO BP SA, BPH SA, BRE Banku SA, Millenium SA, Kredyt Banku SA, BGŻ SA

Na koniec I półrocza 2007 roku działało w Polsce 298 funduszy inwestycyjnych (wzrost o 78 w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego), w tym 154 otwartych, 78 specjalistycznych otwartych, 66 zamkniętych. Wartość aktywów towarzystw i funduszy inwestycyjnych wzrosła o 22,6% (VI 2007 : VI 2006), osiągając poziom 2 392,4 mln zł. Wynik finansowy netto w wysokości 475,9 mln zł wzrósł prawie dwukrotnie w porównanie z analogicznym okresem roku poprzedniego. Główną pozycją lokat funduszy były akcje (56,4%) i dłużne papiery wartościowe (34,7%). Aktywa ogółem narodowych funduszy inwestycyjnych wykazały na koniec 2006 roku spadek – o 3,8%.

Rozwinął się rynek usług pośredników finansowych, którzy w I półroczu 2007 roku udzielili o 17,5% więcej kredytów hipotecznych niż w analogicznym okresie roku ubiegłego. Najwięcej udzielono kredytów ratalnych – 45,7% i pożyczek gotówkowych – 41,1 %. Wartość udzielonych kredytów i pożyczek wzrosła o 48,0%. Przeciętna wartość udzielonego kredytu hipotecznego wyniosła 253,0 tys. zł (przed rokiem 199,1), samochodowego – 26,6 tys., zł (24,5 tys. zł), pożyczki gotówkowej – 2,5 tys. zł (2,2 tys. zł), a kredytu ratalnego – 1,8 tys. zł (1,6 tys. zł). Na rynku szczecińskim działają Ekspander i Fiolet.

6.9.2. SEKTOR UBEZPIECZEŃ

Na koniec 2006 roku zezwolenie Ministra Finansów lub Komisji Nadzoru Finansowego na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadało 67 ubezpieczycieli, w tym 32 w dziale ubezpieczeń na życie oraz 35 w dziale ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych. Natomiast na koniec trzeciego kwartału 2007 roku działalność ubezpieczeniową prowadziło 33 ubezpieczycieli w dziale I i 36 w dziale II.

Tabela nr 6.13.

TOWARZYSTWA UBEZPIECZENIOWE DZIAŁAJĄCE W SZCZECINIE	
ubezpieczenia na życie	**ubezpieczenia majątkowe**
AEGON TU na Życie SA	TU Allianz Polska SA
Allianz Życie Polska SA	Atradius Credit Insurance N.V.
Amplico Life SA	TUiR Cigna STU SA
Aspecta Życie TU SA	Commercial Union Polska – TU Ogólnych SA
Commercial Union Polska – TUnŻ SA	TU Compensa SA
TUnŻ Compensa SA	Concordia Polska TUW
WTUŻiR Concordia Capital SA	D.A.S. TU Ochrony Prawnej SA
STUnŻ Ergo Hestia SA	STU Ergo Hestia SA
FinLife TunŻ SA	TU Filar SA
Generali Życie TU SA	TUW Florian
TUnŻ ING Nationale Nederlanden Polska SA	Generali TU SA
TU Inter-Życie Polska SA	TU Inter Polska SA
Macif Życie TUW	PTU SA
Nordea Polska TunŻ SA	TU PZM SA
TUnŻ Polisa-Życie SA	PZU SA
PZU Życie SA	HDI Samopomoc TU SA
Royal Polska TUnŻ SA	Signal Iduna Polska TU SA
Signal Iduna Życie Polska TU SA	TUW SKOK
TUnŻ SKOK SA	TUW TUW
UNIQA Życie	Tryg Polska Towarzystwo Ubezpieczeniowe SA
TUnŻ Warta SA	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych TUZ
Winterthur Życie TU SA	UNIQA Towarzystwo Ubezpieczeń SA
	TUiR WARTA SA

Źródło: www.money.pl.

Wyniki finansowe sektora ubezpieczeniowego w okresie trzech kwartałów 2007 roku były niższe niż w analogicznym okresie roku ubiegłego (wyniki finansowe brutto zmniejszyły się o 8,4%, wyniki netto o 11,0%). Powodem była wyższa dynamika wzrostu kosztów (o 21,3%) nad przychodami (15,7%). Koszty działalności ubezpieczeniowej wzrosły o 18,9%, a koszty akwizycji o 24,9%. Wyniki finansowe brutto wykazały odmienne tendencje w zakładach ubezpieczeń na życie (wzrost o 37,8%) i w zakładach ubezpieczeń majątkowych (spadek o 39,9% w skali roku). Wskaźnik rentowności obrotu netto ogółem wyniósł 12,4% (16,1% rok wcześniej), w tym: w ubezpieczeniach na życie – 11,4% (2006 – 10,6%), w ubezpieczeniach majątkowych – 14,3% (2006 r. – 24,2%). Składka przypisana brutto wyniosła 32,1 mld zł i wzrosła w porównaniu z analogicznym okresem roku ubiegłego o 17,1%, w tym w zakresie ubezpieczeń na życie (dział I) o 22,5% i o 10,3% składka zakładów prowadzących ubezpieczenia majątkowe (dział II). 58,3% stanowią składki w dziale I, a 41,7% w dziale II.

Pogorszenie wyników nastąpiło, mimo iż odszkodowania rosły wolniej niż składki (głównie dzięki ich indeksacji oraz wzrostowi liczby polis). Duży wpływ na te wyniki miało znaczne obniżenie przychodów z lokat (spadek o 42,7%) a także przychodów z udziałów i akcji oraz przychodów z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych. Na ogólne obniżenie wyników wpłynął spadek wyniku u ubezpieczycieli majątkowych (o 23,6%).

Największy udział w wartości składki przypisanej zarówno brutto, jak i netto w dziale I nadal ma PZU Życie SA – 36,0%. Duży udział mają także: Commercial Union Życie SA – 11,6%, Aegon SA – 8,7%, Amplico Life SA – 7,6%, Allianz Życie Polska SA – 6,8% i ING Nationale Nederlanden SA – 6,3%. Najwyższą zaś dynamikę wielkości składki przypisanej w 2006 roku wykazał Royal Polska SA – 453,8%, Aspecta Życie SA – 432,3% i Allianz Życie Polska SA – 323,4%.

W dziale II udział PZU SA jest jeszcze większy – 46,6%. Spore znaczenie mają też: WARTA SA – 10,6%, Ergo Hestia SA – 7,0% i Allianz Polska SA – 6,8%. Najwyższym wzrostem składki w dziale II wyróżniały się: Bezpieczny Dom TUW – 319,5%, Pocztowe TUW – 266,8% i Winterthur SA – 196,6%.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń ogółem wyniosła 14,5 mld zł i wzrosła o 15,7 %, w tym w dziale I o 23,3%, a w dziale II o 8,1%. Tu również największy udział ma PZU zarówno w dziale I jak i II (odpowiednio: 50,5% i 52,0% ogólnej wielkości świadczeń). Udział pozostałych towarzystw ubezpieczeniowych jest niewielki.

Wynik finansowy firm ubezpieczeniowych w 2006 roku był dodatni i osiągnął dynamikę:

Wynik finansowy brutto		wynik finansowy netto
Ogółem	127,4%	128,8%
Dział I	128,1%	129,3%
Dział II	126,7%	125,8%

Największa dynamika w dziale I wystąpiła w: Winterthur Życie SA – 314,2%, Skandia Życie SA – 308,4% i Ergo Hestia STUnŻ SA – 151,3%. Ujemny wynik finansowy netto wystąpił w 13 spośród 31 towarzystw biorących udział w badaniu. Natomiast w dziale II wyróżnia się Uniqa SA – dynamika 667,9%, Euler Hermes SA – 351,4% i TUW – 291,5%. 13 spośród 34 towarzystw miało ujemny wynik finansowy. Najwyższy wynik osiągnęło PZU Życie SA – 67,4% wielkości ogólnej w dziale I i 87,0% w dziale drugim.

Struktura ubezpieczeń w Polsce w okresie ostatnich dziesięciu lat uległa dość znacznym zmianom. W dziale I systematycznie spada udział w ogólnej puli ubezpieczeń na życie (63,0% w 1997 roku; 38,4% w 2006 roku), rośnie zaś zainteresowanie ubezpieczeniami na życie związanymi z funduszem inwestycyjnym (1997 r. – 20,0%; 2006 r. – 46,0%). W ciągu jednego roku (2006) ich wartość wzrosła o 72,7%. Zmniejszyło się nieznacznie zainteresowanie ubezpieczeniami wypadkowymi związanymi z ubezpieczeniami na życie, posagowymi i rentowymi (1997 r. – 16,0%; 2006 r. – 14,4%). Udział pozostałych grup ubezpieczeń nie zmienił się. W dziale II nie odnotowano drastycznych zmian w strukturze poszczególnych grup ubezpieczeń. Na uwagę zasługuje jedynie spadek udziału ubezpieczenia autocasco: z 33,0% w 1997 roku do 25,7% w roku 2006.

Jedynym szczecińskim towarzystwem ubezpieczeniowym jest TU Filar SA należące do Grupy Ubezpieczeniowej Uniqa. TU Filar SA jest liderem na polskim rynku w zakresie ubezpieczenia majątku spółdzielni mieszkaniowych. Obecnie obejmuje ochroną 60% całego majątku spółdzielczego w Polsce. Obsługuje również firmy reprezentujące całą infrastrukturę związaną z mieszkalnictwem – firmy budowlane, małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne, firmy usługowe i handlowe. Udziałowcami TU Filar SA są: Uniqa Towarzystwo Ubezpieczeń SA (96,21%), pozostali udziałowcy (3,79%). Inwestorem strategicznym jest Uniqa Austria.

Działalnością z zakresu ubezpieczeń społecznych zajmuje się głównie Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Nowy system emerytalny obowiązujący w Polsce od początku 1999 roku założył możliwość zróżnicowania sposobu naliczania emerytury w zależności od wieku ubezpieczonego. Docelowo przyszli emeryci będą otrzymywać emeryturę z co najmniej dwóch źródeł, tzn. ze zreformowanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (I filar) i otwartych funduszy emerytalnych (II filar). Ustawodawca przewidział również możliwość powołania Pracowniczych Programów Emerytalnych (III filar), które mają charakter dobrowolny i uzupełniający w stosunku do powszechnego systemu emerytalnego. Można również, za pośrednictwem Indywidualnych Kont Emerytalnych, oszczędzać na emeryturę w celu uzupełnienia w przyszłości dochodów z systemu powszechnego. Od 1999 roku ZUS przekazał do OFE łącznie101,3 mld zł, z czego na rok 2007 przypadło 17,7 mld zł.

Obecnie z usług ZUS korzysta około 20 mln klientów (liczba ubezpieczonych wzrosła z 12 851,0 tys. osób w 2001 roku do 13 354,1 osób w roku 2006). Środki Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, których dysponentem jest ZUS, stanowią około 50% zasobów pieniężnych państwa. Wpływy ze składek i należności pochodnych, które stanowią 67,3% dochodów ZUS wzrosły w 2006 roku o 4,0% w stosunku do roku poprzedniego i wyniosły 81 328,5 mln zł (w okresie 3 kwartałów 2007 r. – 67 350,4 mln zł). Wydatki FUS w 2006 roku wyniosły 119 233,0 mln zł (w okresie 3 kwartałów 2007 roku – 90 587,5 mln zł), z czego 115 908,5 (3 kw. 2007 r. – 88 049,7 mln zł) było przeznaczone na świadczenia pieniężne. Zakład nie może samodzielnie ustalać wysokości składek lub świadczeń, gdyż zgodnie z Konstytucją pozostaje to w kompetencji parlamentu.

Na Funduszu Ubezpieczeń Społecznych gromadzone są środki z przeznaczeniem na wypłatę świadczeń społecznych (emerytury, renty, zasiłki, pozostałe świadczenia). Źródłem pokrycia tych wydatków są wpływy ze składek i należności pochodnych (70,3%) i dotacje. Świadczenia pieniężne stanowią 97,2% wydatków ZUS, a 91,5% wydatków na świadczenia pieniężne z FUS to emerytury i renty.

Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w 2006 roku to 7 217 tys. osób, a w okresie trzech kwartałów 2007 r. – 7 294 tys. osób. W tej grupie emeryci stanowią 62,2% (2006 r. – 60,8%), osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy – 20,3% (2006 r. – 21,6%) a osoby pobierające renty rodzinne – 17,5% (2006 r. – 17,6%).

ZUS działa w oparciu o 42 jednostki terenowe, z których jedna znajduje się w Szczecinie i obejmuje swym zasięgiem 55% powierzchni województwa zachodniopomorskiego. Pod względem realizowanych zadań, jednostka szczecińska zalicza się do grupy 8 największych w Polsce. Wydatki oddziału szczecińskiego na emerytury i renty stanowią 4,3% wydatków ZUS w skali krajowej.

Istotą działalności otwartych funduszy emerytalnych jest gromadzenie i inwestowanie środków pieniężnych swoich członków. Politykę inwestycyjną OFE ograniczają limity określające rodzaj, ilość i minimalną akceptowaną zyskowność dopuszczalnych instrumentów finansowych. Rynek OFE nadzorowany jest przez KNUiFE, której głównym zadaniem w tym obszarze jest ochrona interesów funduszy emerytalnych. W otwartych funduszach emerytalnych na przyszłe emerytury odkłada ponad 13 mln Polaków. Najwięcej klientów zaufało Commercial Union – 2 723 tys. osób i ING Nationale Nederlanden – 2 684 tys. osób (po ok. 21%) oraz PZU Złota Jesień – 1 956 (15%). OFE zarządzają majątkiem wartości ponad 150 mld zł. 2007 rok nie był udany dla 15 działających w Polsce Otwartych Funduszy Emerytalnych. Zmagały się one z zawieruchą na warszawskim parkiecie. Wartość jednostki wzrosła kilkakrotnie razy mniej niż w roku 2005 czy 2006 (rekordowa stopa zwrotu – 17%), a w końcu roku indeksy traciły po kilkanaście procent (stopa zwrotu na koniec 2007 roku to średnio 5,5%), wpływając na obniżenie oczekiwanych przyszłych emerytur. Konsekwencji spadków na giełdzie nie poniosły jednak same OFE, które w 2007 roku zarobiły o 64 mln zł więcej niż rok wcześniej. Większość funduszy pobiera maksymalną dopuszczalną stawkę prowizji (ok. 1 mld zł w 2007 r.). Największe spadki zanotowano w OFE Polsat: z 22,61% w 2006 r. do 1,66% w roku 2006. W rankingu OFE „Gazety Wyborczej" najlepiej na koniec 2007 roku wypadł Commercial Union. Dobrze wypadli też: AIG, Allianz i Skarbiec-Emerytura.

Rok 2007 był najgorszy w historii III filara ubezpieczeń emerytalnych. W 2007 roku otwarto 121 tys. nowych kont, to aż cztery razy mniej niż w rok wcześniej (na koniec 2007 było 915 tys. kont IKE i 312 tys. kont PPE). Na Indywidualnych Kontach Emerytalnych odłożono dotychczas 1,86 mld zł, a w Pracowniczych Programach Emerytalnych – 3,8 mld zł. Dla porównania na lokatach bankowych Polacy trzymają ponad 200 mld zł. Najwięcej kont emerytalnych prowadzą firmy ubezpieczeniowe – 73% (konta klientów prowadzą też banki, biura maklerskie). Małe zainteresowanie III filarem wynika z braku potrzeby oszczędzania na przyszłą emeryturę (ofertą IKE zainteresowanych jest 37% pracujących Polaków). Nie sprawdziły się również dotychczas proponowane oferty. W większości przypadków nie przyniosły oczekiwanych zysków przyszłym emerytom.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Atrakcyjność inwestycyjna województwa zachodniopomorskiego dla inwestorów zagranicznych w 2007 roku. Raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.
2. Bank danych regionalnych - www.stat.gov.pl, GUS.

3. Bilansowe wyniki finansowe banków w 2006 roku, GUS.
4. Biuletyn Statystyczny nr 1/2008, Warszawa, GUS.
5. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego. II kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie, wrzesień 2007.
6. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego. III kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie, grudzień 2007.
7. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego. IV kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie, luty 2008.
8. Działalność biur maklerskich oraz banków powierniczych w I półroczu 2007 roku, GUS, Warszawa, październik 2007.
9. Działalność przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego w I półroczu 2007 roku, GUS, Warszawa, październik 2007.
10. Gazeta Prawna z 22.01.2008 r.
11. Gospodarka Szczecina 2007. Diagnoza i perspektywy rozwoju w ujęciu krótko- i średniookresowym. Raport Grupy G-14. Praca zbiorowa pod kierunkiem prof. Stanisława Flejterskiego na zlecenie Gminy Miasto Szczecin, Szczecin, grudzień 2007.
12. Informacja o przekazywaniu składek do OFE – www.zus.pl.
13. Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej województw nr 3/2007, Warszawa, grudzień 2007, GUS.
14. Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego, III kwartał / okres I – IX 2007 rok, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki, Warszawa 2007.
15. Informacja wstępna nr 12, grudzień 2007, NBP.
16. Informacje NBP Oddział Okręgowy w Szczecinie.
17. Informacje statystyczne Urzędu Statystycznego w Szczecinie.
18. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, nr 13, Warszawa sierpień 2007, GUS.
19. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, nr 14, Warszawa listopad 2007, GUS.
20. Ocena sytuacji społeczno-ekonomicznej Miasta Szczecina, Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego Gmin, Szczecin, 2007.
21. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie zachodniopomorski. Stan na koniec 2007 r., Urząd Statystyczny w Szczecinie.
22. Przedsiębiorczość w Polsce 2007, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, lipiec 2007.
23. Ranking funduszy emerytalnych, Gazeta z dnia 19.12.2007 r.
24. Raport o inflacji. Luty 2008, Narodowy Bank Polski, Warszawa, luty 2008.
25. Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej 2007 – GUS.
26. Roczny raport o funkcjonowaniu polskiego rynku ubezpieczeniowego „UBEZPIECZENIA 2006", Polska Izba Ubezpieczeń.
27. „Rzeczpospolita" z dnia 12 czerwca 2008 r., dodatek „Ranking firm TSL".
28. „Rzeczpospolita" z dnia 13.11.2007.
29. „Rzeczpospolita" z dnia 29.04.2008, dodatek „Lista 500".
30. „Rzeczpospolita" z dnia 31.10.2007, dodatek „Polskie Przedsiębiorstwa Lista 2000".
31. Sytuacja na rynku kredytowym. Wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych, IV kwartał 2007 r. Departament Systemu Finansowego NBP, Warszawa, październik 2007 r.
32. Ważniejsze informacje z zakresu ubezpieczeń społecznych (Fundusz Ubezpieczeń Społecznych 2006 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki, Warszawa, lipiec 2007 r.
33. www.euroafrica.com.pl
34. www.filar.pl
35. www.icba.sisco.pl – portal KZBS
36. www.money.pl
37. www.nbp.pl
38. www.polsteam.com.pl
39. www.port.szczecin.pl
40. www.ssn.pl
41. www.stpomerania.pl
42. Wyniki finansowe banków w okresie trzech kwartałów 2007 r. Wyniki wstępne, GUS.
43. Wyniki finansowe narodowych funduszy inwestycyjnych w 2006 r., GUS. Warszawa, czerwiec 2007 r.
44. Wyniki finansowe towarzystw i funduszy inwestycyjnych w I półroczu 2007 roku.
45. Wyniki finansowe ubezpieczycieli w okresie trzech kwartałów 2007 roku, GUS, Warszawa, grudzień 2007 r.
46. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2007 r., Warszawa 2008, GUS.

7. Działalność inwestycyjna

7.1. ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

Publikowane przez różne międzynarodowe ośrodki badawcze rankingi dotyczące atrakcyjności inwestycyjnej wskazują, że Polska postrzegana jest jako interesujący kraj dla zagranicznych inwestorów (lokalizacja m.in. szeroko rozumianych centrów usług). W opublikowanym w lipcu 2007 roku raporcie firmy doradczej Ernst & Young, Polska znalazła się na siódmym miejscu pod względem atrakcyjności zagranicznych inwestycji i na drugim miejscu (po Chinach) jako atrakcyjny kraj dla inwestycji w produkcję przemysłową. Naszym atutem jest położenie geograficzne i niskie koszty pracy. Wzrasta pozycja Polski w branży call centres (piąta pozycja). Polska jest również liderem pod względem liczby utworzonych miejsc pracy w wyniku inwestycji zagranicznych (2005––37,7 tys., 2006–31,1 tys.).

Opublikowany w sierpniu 2007 roku ranking Federacji Europejskich Pracodawców uznaje Polskę za najbardziej atrakcyjne miejsce dla inwestycji w Europie (nasze atuty to: niskie koszty pracy, kwalifikacje i dostępność pracowników).

Natomiast w grudniu 2007 roku w rankingu krajów cieszących się największym zaufaniem światowych inwestorów, opracowanym przez amerykańską firmę consultingową A.T.Kearney, Polska znalazła się na 22. miejscu (na 25 krajów). 18. miejsce natomiast (na 50) otrzymała Polska w rankingu Global Services Location Index, jako miejsce potencjalnych inwestycji usług biznesowych.

Międzynarodowe korporacje coraz częściej wybierają Polskę jako miejsce lokalizacji swoich centrów badawczo-rozwojowych. Wpływa na to m.in.: strategiczne położenie, zasoby ludzkie (wysoko wykwalifikowane kadry) i zachęty inwestycyjne (istnienie wielu ośrodków akademickich, wsparcie władz).

Pozytywne oceny uzyskiwane przez Polskę w różnych międzynarodowych rankingach sprzyjają napływowi inwestycji również do województwa zachodniopomorskiego i Szczecina.

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową ocenił, że Zachodniopomorskie jest województwem o przeciętnej atrakcyjności dla inwestorów zagranicznych. Zajęło ósme miejsce w kraju, co było wypadkową: bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej, przeciętnego poziomu zasobów i kosztów pracy, chłonności rynku zbytu, infrastruktury społecznej i aktywności wobec inwestorów. Najniżej oceniony został poziom bezpieczeństwa i rozwoju infrastruktury gospodarczej. Zachodniopomorskie (i Szczecin) jako lider dostępności komunikacyjnej (2. miejsce) korzysta pod tym względem z nadgranicznego położenia i dobrego dostępu do sieci autostrad Europy Zachodniej. Niewielkie zasoby pracy (7. miejsce) to skutek nadwyżki odpływu nad napływem ludności. Przeciętna chłonność rynku (6. miejsce) spowodowana jest dobrą wprawdzie sytuacją w sektorze konsumentów indywidualnych, ale gorszą w sektorze przedsiębiorstw. Niższa ocena dla infrastruktury gospodarczej (9. miejsce) to skutek niedostatecznego zaangażowania w rozwój sektora badawczo-rozwojowego, niewielkiej intensywności promocji regionu i małej podaży wolnych terenów do zagospodarowania w specjalnych strefach ekonomicznych. Mocną stroną jest nasycenie gospodarki instytucjami finansowymi. Przeciętność infrastruktury społecznej (6. miejsce) wynika z małej intensywności życia kulturalnego nie wpływającej na atrakcyjność osiedleńczą, przy jednocześnie dobrze rozbudowanej bazie noclegowej i gastronomicznej. Przeciętny poziom bezpieczeństwa w województwie (6. miejsce) to w dużym stopniu skutek nasilenia ruchu turystycznego w sezonie letnim. Średnia aktywność województwa wobec inwestorów (6. miejsce) była efektem przeciętnej liczby ofert lokalizacyjnych i umiarkowanej aktywności w zakresie działalności informacyjnej.

Dokonano również oceny atrakcyjności podregionów dla działalności przemysłowej, usługowej i zaawansowanej technologicznie. Podregion szczeciński pod względem atrakcyjności dla działalności przemysłowej osiągnął wynik nieznacznie niższy od przeciętnej dla 39 badanych podregionów Polski. Wpłynęła na to niżej oceniona infrastruktura gospodarcza i poziom bezpieczeństwa powszechnego. Jako mocne strony uznano dostępność transportową oraz niewielką liczbę przypadków kolizji funkcji między skutkami działań przemysłu a potrzebą ochrony środowiska przyrodniczego. Nisko oceniona została atrakcyjność dla działalności usługowej, ale też podregion szczeciński cechował ponadprzeciętny poziom atrakcyjności dla działalności zaawansowanej technologicznie. Atutami były tu: dostępność komunikacyjna, infrastruktura gospodarcza i infrastruktura społeczna.

Dla uzyskania pełnego obrazu atrakcyjności województwa zachodniopomorskiego IBnGR przeprowadził 10 wywiadów z inwestorami zagranicznymi (różnych branż, różnej wielkości i różnych krajów pochodzenia), którzy ulokowali tu swoją działalność. Za najistotniejsze atuty uznali oni: położenie geograficzne, dostępność pracowników o pożądanych kwalifikacjach, ceny nieruchomości, infrastrukturę drogową, wsparcie władz samorządowych. Wymienili również słabe strony: przeciąganie procedur przez organy administracji, wysokie w odczucie przedsiębiorców koszty siły roboczej (narzuty na wynagrodzenia) oraz jej brak, nieznajomość (przez nich) wizji rozwoju regionu, brak informacji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie. W wielu przypadkach odczucia inwestorów nie pokrywają się z oceną IBnGR, np. w odniesieniu do kosztów pracy.

7.2. BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ) są nie tylko źródłem kapitału inwestycyjnego uzupełniającego deficyt krajowych oszczędności, lecz przede wszystkim są

ważnym czynnikiem podnoszącym tempo modernizacji gospodarki. Przyczyniają się do tworzenia nowych miejsc pracy, wzrostu wydajności pracy, są też źródłem napływu nowych technologii produkcji i technik zarządzania. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne odegrały ważną rolę w procesie prywatyzacji polskich przedsiębiorstw. Wraz z przystąpieniem Polski do UE wzrosła skłonność inwestorów zagranicznych do lokowania kapitału w naszym kraju.

Przystępując do inwestowania w Polsce, przedsiębiorcy biorą pod uwagę wiele czynników: wielkość rynku, stabilność polityczną, hipotetyczne koszty związane z eksportem produktów i usług oraz koszty produkcji. Niewątpliwym atutem jest położenie geograficzne (w samym centrum Europy) oraz zaplecze intelektualne. Powołanie specjalnych stref ekonomicznych, gdzie przedsiębiorcy mogą działać na preferencyjnych warunkach, to też zachęta dla potencjalnych inwestorów. Nie bez znaczenia pozostaje obecność parków technologicznych.

Rok 2006 był trzecim z kolei rokiem wzrostu wartości bezpośrednich inwestycji na świecie. Ich wielkość wzrosła o ponad 38%. Największymi inwestorami zagranicznymi na świecie są: USA – 16,6%, Francja – 8,8%, Hiszpania – 6,9%, Szwajcaria – 6,2%, Wielka Brytania – 6,1% i Niemcy – 6,1%. Dominującą pozycję wśród krajów przyjmujących BIZ stanowiły kraje Unii Europejskiej oraz USA. Do krajów wysoko rozwiniętych trafiło 65,7% środków, do nowych krajów członkowskich UE natomiast tylko 4,6%, w tym do Polski – 1,2%.

Rok 2006 był rekordowy pod względem wielkości napływu BIZ do Polski (najwyższy od początku dekady). Według danych NBP napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2006 roku wyniósł 15 601 mln euro i wzrósł w stosunku do roku poprzedniego o 88,4%. Trzeba pamiętać jednak, że tzw. kapitał w tranzycie (środki firm zagranicznych powiększające kapitał w Polsce, ale inwestowane poza krajem) stanowił 20% BIZ, a wartość sprzedaży przez nierezydentów nieruchomości w Polsce (włączonych do BIZ od początku 2006 roku) 6%.

Głównymi składnikami napływu zagranicznych inwestycji bezpośrednich w 2006 roku były kapitały własne przedsiębiorstw – 37,4% (zakup akcji i udziałów), kredyty inwestorów (33,7%) i reinwestowane zyski (28,9%). 87,9% napływu inwestycji pochodziło z krajów Unii Europejskiej: z Luksemburga (24%), Niemiec (18%), Włoch (9%), Holandii (9%), Wielkiej Brytanii (8%) i Hiszpanii (7%), a spoza UE ze Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Korei Południowej i Japonii. Najwięcej środków zainwestowanych zostało w obsługę nieruchomości, informatykę, naukę, wynajem maszyn oraz pozostałe usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, natomiast w sekcji „przetwórstwo przemysłowe" w produkcję metali i wyrobów z metali, wyrobów chemicznych, gumowych i z tworzyw sztucznych, pojazdów mechanicznych, przyczep, naczep, drewna, masy celulozowej i papieru.

Stan polskich inwestycji za granicą w 2006 roku wyniósł 90,9 mld euro, co stanowiło 33,5% PKB. Polskie firmy najwięcej środków inwestują w Luksemburgu – 38,8%, Wielkiej Brytanii – 8,4% i Holandii – 8,0%.

Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2006 roku wyniosły 214,2 mld euro, co stanowiło 78,9% PKB. Zobowiązania polskich podmiotów z tytułu BIZ na koniec 2006 r. wyniosły 94,6 mld euro, z czego 21,4% to zobowiązania z tytułu kredytów otrzymanych od zagranicznych udziałowców. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto Polski na koniec 2006 roku była ujemna i wyniosła 123,3 mld euro, co oznacza, że Polska jest dłużnikiem w stosunku do zagranicy, a zadłużenie to rośnie z roku na rok.

Wg szacunków PAIiIZ, rok 2007 był kolejnym rekordowym rokiem. Średniomiesięczny napływ BIZ wyniósł 1 mld EUR, a w okresie trzech kwartałów sfinalizowano podobną liczbę projektów co w całym 2006 roku, głównie przez inwestorów ze Stanów Zjednoczonych i z Dalekiego Wschodu. Przedmiotem inwestycji były w największym stopniu: elektronika, BPO i przemysł motoryzacyjny. Wygenerowały one również najwięcej miejsc pracy.

Zarówno w Szczecinie, jak i w województwie zachodniopomorskim dominuje kapitał niemiecki. Jednak pamiętać należy, że w odróżnieniu od pozostałych inwestorów kapitał ten jest bardzo rozdrobniony (tu uwzględniono inwestycje powyżej 1 mln dolarów), tak że faktyczny jego poziom może być znacznie wyższy. Trudno jest określić globalną wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych skumulowanych w samym Szczecinie z uwagi na to, że wiele działających na rynku szczecińskim jednostek to oddziały czy przedstawicielstwa podmiotów z siedzibą poza miastem, a zainwestowane środki powiększają wartość ogólną przypisaną do miasta ulokowania siedziby. Są to banki, firmy ubezpieczeniowe, hiper- i supermarkety, stacje benzynowe, hotele i restauracje, kina, firmy telekomunikacyjne.

Bezpośrednio na rynku szczecińskim zainwestowały zagraniczne firmy nastawione na: produkcję drewna i wyrobów z drewna, artykułów żywnościowych, metali i wyrobów z metali, masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru, firmy budowlane, ale też zajmujące się dystrybucją i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz i wodę (tabela nr 7.1.).

Tabela nr 7.1.

BEZPOŚREDNIE INWESTYCJE ZAGRANICZNE WG PKD W SZCZECINIE WG STANU NA 31.12.2006 R.			
Sekcja PKD		firma	kraj kapitału
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	produkcja drewna i wyrobów z drewna	Swedwood Holding BV (Swedwood Poland SA – dystrybucja mebli z drewna i jego komponentów – 5 punktów)	Szwecja
		IKEA (Szczeciński Przemysł Drzewny SA)	Szwecja
		Shiptrans Holding A/S (Scanwood sp. z o.o. - produkcja mebli)	Dania
	produkcja artykułów żywnościowych, napojów i wyrobów tytoniowych	Carlsberg Breweries A/S (Bosman Browar Szczecin SA)	Dania
		Polish Bakery Investment BV (Elite Polska sp. z o.o.)	Holandia
		Lohmann AG (Drobimex sp. z o.o.)	Niemcy
		Paul Wesjohann & Co. GmbH II (Drobimex sp. z o.o.)	Niemcy
		Natel Inwestment BV (Brothers Poland sp. z o.o. – przetwórstwo rybne)	Holandia
		PepsiCo	USA
		Smith Fields Foods (Zakłady Mięsne Agryf SA)	USA
	produkcja wyrobów z pozostałych surowców niemetalowych	Altrad Baumann GmbH	Niemcy
		Xella Porenbeton Holding GmbH (Xella Polska sp. z o.o – produkcja i dystrybucja materiałów budowlanych – 12 punktów w Szczecinie)	Niemcy
		Optiroc Group AG (wytwarzanie pustaków keramzytobetonowych)	Szwecja
	produkcja metali i wyrobów z metali	JVP Steel (JVP Steel Poland sp. z o.o. – konstrukcje stalowe)	Dania
		Muhlhan GmbH (MUHLHAN sp. z o.o. – konstrukcje stalowe)	Niemcy
	produkcja elektrycznych urządzeń i aparatów	Sonion Microtronic A/S (Sonion Polska sp. z o.o.)	Dania
	produkcja masy włóknistej, papieru oraz wyrobów z papieru, działalność publikacyjna i wydawnicza	Overseas Enterprises Company Ltd. (opakowania z papieru i tektury)	Szwajcaria
		Norhaven Group (Papiernia Skolwin)	Dania
	produkcja wyrobów gumowych i z tworzyw sztucznych	Pactiv Corp.	USA
wytwarzanie i zaopatrzenie w energię		MVV Energir AG (Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o.)	Niemcy
		E.ON. Ruhrgas A.G. (Szczecińska Energetyka Cieplna sp. z o.o.)	Niemcy
		Elsam A/S (elektrownie wiatrowe)	Dania
		Enertrag (Enertrag Polska sp. z.o.o. – elektrownie wiatrowe)	Niemcy
budownictwo		Altrad-Baumann GmbH (Pomorze Baumann Mostostal sp. z o.o.)	Niemcy
		TK Holding (Thorkild Kristensen Polska sp. z o.o. – rozwój i sprzedaż domów mieszkaniowych i wakacyjnych oraz apartamentów)	Dania
pośrednictwo finansowe		Uniqa International (Towarzystwo Ubezpieczeń Filar)	Austria
hotele i restauracje		Am-Rest Holding N.V.	USA
		Louvre Hotels SAS	Francja
obsługa nieruchomości, wynajem i dział. związana z prowadzeniem interesów		European Retail Enterprises	Francja
		Stream International INC (Call Center)	USA
pozostała działalność usługowa komunalna indywidualna		Group 4 Falc A/S (Ratownictwo Falck sp. z o.o.)	Dania
		Bioconsult SpA (Ecoconsult Szczecin)	Włochy
		REMONDIS International GmbH (Remondis Szczecin sp. z o.o. – gospodarka odpadami)	Niemcy

Źródło: PAIiIZ.

Z wykazu bezpośrednich inwestycji zagranicznych PAIiIZ odnoszącego się do firm działających na rynku polskim, których siedziba znajduje się najczęściej w Warszawie, można wyodrębnić szereg pozycji dotyczących również rynku szczecińskiego. Są to:

– w sekcji „handel i naprawy", gdzie reprezentowany był kapitał niemiecki, holenderski, francuski, brytyjski, duński, kanadyjski, portugalski, grecki, luksemburski: Makro Cash&Carry, Media Markt, Real (3 supermarkety), Tesko (1 supermarket w Szczecinie), Carrefour (2 hipermarkety w Szczecinie), Castorama (3 placówki), Netto (sieć 12 sklepów w Szczecinie), Biedronka (sieć 11 supermarketów w Szczecinie), Jysk (2 sklepy w Szczecinie), Leroy-Merlin, Galeria Centrum, Adidas Poland, Bata Poland, Rossmann (sieć 5 drogerii w Szczecinie), Germanom (5 punktów sprzedaży akcesoriów telefonicznych w Szczecinie), Feu-Vert Polska sp. z o.o. (warsztat i sklep z akcesoriami samochodowym), Shell Polska, Statoil Polska, BP International B.V. (3 stacje gazu), Aral (3 stacje gazu w Szczecinie);
– w sekcji „hotele i restauracje", w której dominuje kapitał amerykański, belgijski i hiszpański: Radisson SAS,

sieć restauracji McDonald, Telepizza Poland, Pizza Hut i KFC;
– w sekcji „transport, gospodarka magazynowa, łączność", reprezentowany był kapitał francuski, holenderski, niemiecki, duński i amerykański: Canal Plus Cyfrowy, Polkomtel SA – Plus GSM, Telekomunikacja Polska SA, Polskie Sieci Nadawcze, Polska Telefonia Cyfrowa, Polskie Książki Telefoniczne, Polska Telewizja Kablowa;
– w sekcji „pośrednictwo finansowe" ulokowali swoje kapitały inwestorzy z Niemiec, Portugalii, Austrii, Belgii, Francji, Irlandia, Włoch, Hiszpanii, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Holandii, USA, Szwajcarii, Danii, Austrii: BPH Bank , Hipoteczny, Bank Millenium SA, Raiffeisen Centrobank SA, Fortis Bank Polska SA, Kredyt Bank SA, Lukas Bank SA, Euro Bank SA, BRE Bank SA, Deutsche Bank PBC SA, Bank Zachodni WBK SA, Bank Pekao SA, Santander Consumer Bank SA, Nordea Bank Polska SA, ING Bank Śląski SA, Citibank Handlowy SA, TUiR Cigna Stu SA, Commercial Union Polska sp. z o.o., TUnŻ Nationale Nederlanden Polska SA, ING Nationale Nederlanden Polska PTE SA, PZU SA, Winterthur Życie TU SA, TU Inter-Życie Polska SA, TU Inter Polska S.A, TU Inter-Życie Polska SA, TU Inter Polska SA, HDI Samopomoc TU SA, STU Ergo Hestia SA, TU Allianz SA, TU na Życie FinLife SA, Nordea Polska TUnŻ SA, Generali TU SA, Generali Życie TU SA, TU Compensa SA, Compensa Życie SA;
– w sekcji „pozostała działalność usługowa komunalna indywidualna" (kapitał holenderski): Multikino.

Szczecin wyróżnia się wśród miast wojewódzkich pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów zagranicznych. Na koniec 2007 roku w Szczecinie zarejestrowanych było 1 771 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (2006 r. – 1 664). Dawało to Szczecinowi 5. pozycję w rankingu miast wojewódzkich po Warszawie, Wrocławiu, Poznaniu i Krakowie.

Podstawowy kapitał zagraniczny w Szczecinie, według kraju pochodzenia udziałowca, reprezentowany jest przez inwestorów z 35 państw. Zaangażowanie kapitałowe przekraczające 3,5% udział w ogólnej strukturze podstawowego kapitału zagranicznego w Szczecinie cechowało inwestorów jedynie z 7 krajów: Niemcy (31,0%), Dania (19,5%), Cypr (14,9%), Holandia (8,6%), Szwecja (4,2%), USA (4,1%), Norwegia (3,6%). Spółki z udziałem kapitału zagranicznego w Szczecinie zapewniają pracę ok. 10 tys. pracowników.

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje duże zróżnicowanie rozmieszczenia inwestycji zagranicznych. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego skoncentrowane są przede wszystkim na obszarze podregionu szczecińskiego. Tu przede wszystkim działają parki przemysłowe i technologiczne oferujące atrakcyjne warunki realizacji inwestycji (Goleniowski Park Przemysłowy, Policki Park Przemysłowy, Stargardzki Park Przemysłowy, Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny). Szczecin powinno się rozpatrywać w układzie metropolitarnym, a więc jako miasto wraz z przyległymi do niego obszarami stanowiącymi jego gospodarcze zaplecze. Nie da się oderwać miasta od jego regionalnych powiązań. Dotychczasowa współpraca Szczecina i innych ośrodków podregionu szczecińskiego, w tym skupionych w Samorządowym Stowarzyszeniu Współpracy Regionalnej, przejawia się nie tylko podejmowaniem wspólnych przedsięwzięć, ale również wspieraniem rozwoju gospodarczego całego obszaru oraz wspólnej polityki gospodarczej i promocji osiągnięć i programów realizowanych przez pozostałe samorządy, w tym również w odniesieniu do działających w obszarze podregionu parków przemysłowych. Strategia Miasta w tym zakresie polegająca na zachęcaniu potencjalnych inwestorów do lokowania działalności na terenie parków przyczynia się do rozwoju nie tylko regionu ale i samego Szczecina występującego tu w roli regionalnego centrum przedsiębiorczości.

Działalność podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego funkcjonujących w Szczecinie koncentruje się głównie na produkcji artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych oraz świadczeniu usług z zakresu zaopatrzenia w media. Inwestorzy zagraniczni działają również w przemyśle drzewnym, piwowarskim oraz elektrycznym. W mniejszym stopniu zajmują się świadczeniem usług finansowych, hotelarskich, komunalnych oraz wykonywaniem napraw serwisowych.

7.3. INWESTYCJE KOMERCYJNE

Aktywność podmiotów reprezentujących kapitał zagraniczny obecnych w Szczecinie odzwierciedla dynamika podejmowanych przez te podmioty inwestycji. Aktualnie na terenie Szczecina realizowane są przedsięwzięcia z udziałem inwestorów zagranicznych, w rezultacie których powstać mają:
– Centrum Handlowe „Stara Cegielnia" przy ul. Przyjaciół Żołnierza (inwestor: Caelum Development – Irlandia) o całkowitej powierzchni ok. 7,2 tys. m^2. Obiekt budowlany będący przedmiotem inwestycji, zgodnie z zaleceniem konserwatora zabytków zachować ma detale architektoniczne starej budowli. Wewnątrz znajdować się będą: sklep spożywczy, elektromarket, drogeria i kilkanaście mniejszych lokali handlowych.
– Osiedle mieszkaniowe „Pod Żaglami" rejon ul. K. Królewicza, Cyryla i Metodego oraz 1 Maja (inwestor z udziałem kapitału hiszpańskiego Coliseum 2101 sp. z o.o.), w skład którego wejdą trzy pięciokondygnacyjne budynki mieszkalne (34 mieszkania w każdym budynku.

Osiedle mieszkaniowe Pod Żaglami w obrębie ulic: K. Królewicza/Cyryla i Metodego/1 Maja

– Osiedle mieszkaniowe Warszewo przy ul. Kresowej (inwestor z udziałem kapitału hiszpańskiego Coliseum 2101 sp. z o.o.) – kameralne osiedle domów jednorodzinnych w zabudowie wolno stojącej i bliźniaczej obejmujące 15 segmentów po 2 mieszkania.
– Osiedle mieszkaniowe przy ul. Szosa Polska (inwestycję zrealizuje Orco Property Group z siedzibą w Luksemburgu) – 770 wysokiej jakości mieszkań na powierzchni ok. 7 ha.

Osiedle mieszkaniowe Warszewo przy ul. Kresowej

Miejscem atrakcyjnym z punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych jest Śródodrze. W 2007 roku dwie firmy z udziałem kapitału zagranicznego: Genfer Homes sp. z o.o. (Norwegia) oraz Howard Holdings PLC (Irlandia) rozpoczęły proces zakupu działek na Kępie Parnickiej z zamiarem podjęcia działań inwestycyjnych (rozpatrywane warianty to budowa mieszkań, budynków biurowych, marin). Termin rozpoczęcia prac uzależniony jest od uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu portu. Zainteresowanie inwestycyjne Howard Holdings PLC dotyczy zarówno terenu Kępy Parnickiej, jak również obszaru Wyspy Zielonej. Koncepcję zagospodarowania obu wysp opracować ma znana holenderska firma West8.

Inwestowaniem na rynku szczecińskim zainteresowanych jest również szereg firm polskich z siedzibą poza Szczecinem:
– 27 października 2007 roku zakończył się przetarg ogłoszony przez syndyka masy upadłości Stoczni Szczecińskiej Porta Holding SA, który wygrała warszawska firma deweloperska J.W. Construction. Przedmiotem przetargu było zbycie udziałów spółki Porta Transport oraz sprzedaż prawa użytkowania wieczystego działek Porty Transport i Porty Holding o łącznej powierzchni 197 114 m^2. Tereny nad Odrą w północnej części Szczecina (w pobliżu osiedla Drzetowo) zostały włączone do Lokalnego Programu Rewitalizacji. J.W. Construction zamierza zbudować na tym obszarze ok. 300 tys. m^2 powierzchni użytkowej mieszkań.

– Firma J.W. Construction nabyła działkę przy al. Wyzwolenia i ul. Odzieżowej w Szczecinie z budynkiem, w którym mieściły się zakłady odzieżowe „Dana". Developer planuje wybudowanie trzydziestopiętrowego, wielofunkcyjnego budynku (o łącznej powierzchni użytkowej ok. 53 tys. m^2) – kompleksu z apartamentami, biurami klasy A i powierzchnią handlową. Koncepcja bryły trzydziestokondygnacyjnego (i dwóch kondygnacji podziemnych) budynku została już opracowana. W 2007 roku firma wystąpiła do Miasta z wnioskiem o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Al. Wyzwolenia

– Koncepcję zagospodarowania terenu o powierzchni ok. 1 ha przy ul. H. Dąbrowskiego, al. Powstańców Wielkopolskich przygotowuje warszawska firma Eko Park SA (grupa kapitałowa Sobiesław Zasada SA) planująca budowę kompleksu biurowo-handlowego. Firma zabezpieczy również ok. 730 miejsc parkingowych.
– Warszawska firma Skarbiec Nieruchomości 6 sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna realizuje przy ul. Bandurskiego budowę osiemnastokondygnacyjnego budynku mieszkalno-usługowego (galeria usługowo-handlowa na parterze, garaż podziemny oraz ok. 250 mieszkań).
– Krakowski inwestor Szarotki Development sp. z o.o. kupił działkę u zbiegu ul. Malczewskiego i Matejki w celu przeznaczenia jej na budowę nowoczesnego budynku biurowego klasy A o powierzchni 10 tys. m^2 i ok. 300 miejsc garażowych w części podziemnej.

W 2007 r. zakończono rozpoczętą rok wcześniej budowę hipermarketu budowlano-dekoracyjnego Leroy Merlin przy ul. Golisza 10. Inwestorem była firma M3 sp. z o.o. Obiekt wraz z infrastrukturą towarzyszącą zajmuje powierzchnię 9 561,89 m^2. Stanowi jednokondygnacyjną salę sprzedaży z wydzielonymi w jej wysokości dwukondygnacyjnymi pomieszczeniami technicznymi i biurowo-socjalnymi.

Kielecka firma Echo Investment (właściciel Galaxy) pod koniec 2007 roku złożyła dokumenty o pozwolenie na budowę centrum nowych technologii u zbiegu ul. Malczewskiego i al. Wyzwolenia. Budynek będzie liczył 9 kondygnacji naziemnych i jedną kondygnację podziemną (parking), a jego powierzchnia użytkowa wyniesie 16 tys. m^2. Obiekt biurowo-usługowy przeznaczony będzie pod wynajem sal konferencyjnych, placówek banków, kafeterii itp. Część powierzchni biurowych jest już zarezerwowana.

Budynek mieszkalno-usługowy Widok przy ul. Bandurskiego 96

Spółka Centrum Development & Investments SA (właściciel Galerii Centrum) wystąpił o wydanie warunków zabudowy terenu obejmującego rewitalizację budynku „Posejdon", przywrócenie mu pierwotnego wyglądu z 1928 roku oraz przekształcenie go w obiekt biurowy. Inwestor planuje lokalizację placówek handlowo-usługowych na parterze budynku. W budynku po przebudowie będzie ok. 4 500 m^2 nowoczesnej powierzchni biurowej.

ul. Malczewskiego

Z kolei firmy reprezentujące kapitał prywatny wewnętrzny realizują na terenie miasta projekty deweloperskie w zakresie:

- Budowy apartamentów „Garden House" przez SGI Komfort sp. z o.o. (2 budynki, 81 apartamentów) zlokalizowanych na Wzgórzach Warszewskich na powierzchni ok. 1 ha.
- Budowy przez Przedsiębiorstwo Budowlane Tomaszewicz w północnej części miasta (ul. Szosa Polska – Policka – Nehringa) osiedla mieszkaniowego (projekt zagospodarowania terenu obejmuje także realizację punktów usługowo-handlowych wraz z częścią rekreacyjną).
- Budowy apartamentów „Pod Zegarem" przez Status Dom sp. z o.o. na Wzgórzach Warszewskich (apartamenty jedno- lub dwupoziomowe w budynku wielorodzinnym, trzykondygnacyjnym z poddaszem).

Apartamenty Pod Zegarem przy ul. Duńskiej

- Realizacji przez Status Dom sp. z o.o osiedla mieszkaniowego Morena w obrębie ulic: Chorzowska – Obłoków – Niebiańska na Osowie w okolicy Puszczy Wkrzańskiej, Szczecińskiej Gubałówki, Jeziora Głębokie, Lasu Arkońskiego, stadniny koni. Osiedle tworzą domy jednorodzinne w zabudowie bliźniaczej, szeregowej oraz domy czterorodzinne, wszystkie parterowe z użytkowym poddaszem.
- Kompleksu czterech budynków wielorodzinnych z wbudowanymi garażami podziemnymi oraz komórkami lokatorskimi przy ul. Duńskiej. Inwestorem jest Vastbouw Polska sp. z o.o. (jedna z 15 firm skupionych w Holdingu Vastbouw z Holandii). W końcowej fazie budowy planuje się ogrodzić teren osiedla, wykonać drogi osiedlowe i chodniki, oświetlić oraz zazielenić cały teren. Walory osiedla podnosić będą place zabaw, ogródki przydomowe, rozwinięta infrastruktura techniczna i dogodna komunikacja z centrum miasta.
- Realizacji również przez Vastbouw Polska sp. z o.o., której siedziba znajduje się w Szczecinie, kompleksu 2,5-kondygnacyjnych budynków wielorodzinnych przy ul. Podbórzańskiej. W kondygnacji podziemnej budynków znajdować się będą garaże oraz komórki lokatorskie. Powstaną również place zabaw, chodniki i drogi osiedlowe z miejscami postojowymi, a cały teren zostanie oświetlony.
- Rozpoczętej wiosną 2007 roku przez firmę Vastbouw Polska sp. z o.o. budowy osiedla domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej. Inwestycja zlokalizowana jest w szczecińskiej dzielnicy Bukowo przy ulicy Ogrodniczej w odległości 10 minut jazdy od centrum miasta.
- Osiedla domów jednorodzinnych przy ul. Widokowej realizowanego również przez Vastbouw Polska sp. z o.o. Na łącznej powierzchni ponad 14 hektarów wybudowanych zostanie docelowo 190 domów w zabudowie wolno stojącej. Osiedle zlokalizowane jest w unikalnym miejscu Szczecina – na skraju Puszczy Wkrzańskiej, w pobliżu osiedla zlokalizowana jest Szczecińska Gubałówka,

która umożliwia całoroczne uprawianie sportów zimowych, takich jak narciarstwo, saneczkarstwo i łyżwiarstwo.
- Osiedla mieszkaniowego przy ul. Zbójnickiej na Gumieńcach budowanego przez Przedsiębiorstwo Budowlane „Best Developer" sp. z o.o. W wyniku inwestycji powstaną 24 mieszkania w niskiej zabudowie szeregowej 2,5-kondygnacyjne, każde z niezależnym wejściem, bez klatek schodowych: na parterze mieszkania o powierzchni 75 m^2, na I piętrze dwupoziomowe mieszkania o powierzchni ok. 100 m^2.
- Budowanego przez „Best Developer" osiedla mieszkaniowego przy ul. Górnej na Bezrzeczu. Efektem inwestycji będą 3 budynki usługowo-mieszkaniowe: na parterze lokale usługowe i garaże, na I piętrze i na poddaszu 18 mieszkań 1-, 5-pokojowych.
- Osiedla Magnolia Park II etap, przy ul. Klonowica, Janickiego, Wernyhory, realizowanego przez Calbud Developer sp.j. Osiedle składać się będzie z 5 budynków 3- i 4-kondygnacyjnych, podpiwniczonych, z garażami wielostanowiskowymi, w których będzie mogło zamieszkać 171 rodzin w mieszkaniach 1-, 4-pokojowych o powierzchni 35 – 100 m^2. Mieszkańcy będą mieli do dyspozycji m.in. loggie, tarasy na parterze z wyjściem do ogródka przydomowego, 82 miejsca postojowe w garażach podziemnych.
- Osiedla Magnolia Park, w budowę którego zaangażowany był Genfer Homes, który już wybudował 26 mieszkań w budynku wielorodzinnym. Firma realizuje też inwestycję przy al. Wyzwolenia, gdzie powstanie pięciokondygnacyjny budynek wielorodzinny z parkingiem podziemnym (19 mieszkań 1-, 4-pokojowych o powierzchni 46 – 125 m^2).
- Zrealizowanego przez EuroCapital przy ul. Harnasiów na Gumieńcach zespołu 10 willi czterorodzinnych, wszystkie o powierzchni 84 m^2. Z kolei przy ul. Tymiankowej, Parkowej firma zrealizowała 9 domów jednorodzinnych w zabudowie szeregowej, każdy o powierzchni 151 m^2 i 80 m^2 poddasza. Natomiast na ul. Europejskiej na Gumieńcach deweloper realizuje 5 budynków jednopiętrowych z 4 mieszkaniami (trzypokojowe o powierzchni 72 – 86 m^2) w klatce, każde z garażem i ogródkiem przy mieszkaniach na parterze.
- Realizowanego przez Foras Bis Invest osiedla Nad Jeziorem przy ul. Herbacianej na Bezrzeczu: 4 budynki wielorodzinne dwukondygnacyjne z podziemnym garażem (na parterze mieszkania o powierzchni 49 – 53 m^2 z ogródkiem, na piętrze mieszkania dwupoziomowe o powierzchni 106 –124 m^2).
- 13 domów czterorodzinnych na osiedlu Villa Modra przy ul. Modrej, które buduje Hirny BD SA: 52 mieszkania 2-, 4-, 5-pokojowe jedno- i dwukondygnacyjne o powierzchni 48 – 98 m^2.
- Jednego budynku trzykondygnacyjnego, czteroklatkowego przy ul. Akwarelowej realizowanego przez firmę Jedynka SA: 24 mieszkania 3-, 4-pokojowe o powierzchni 73 –101 m^2.
- Budowanego przez Mak Dom sp. z o.o. osiedla Park Brodowski przy ul. Mańkowskiego, na które składać się będą dwa dwukondygnacyjne budynki wielorodzinne z poddaszem połączone łącznikiem (4 mieszkania 3-, 4-pokojowe o powierzchni 90 – 103 m^2) oraz osiedla Warszewo Przylesie przy ul. Podbórzańskiej z 32 domami jednoklatkowymi, trzykondygnacyjnymi (439 mieszkań, w tym 76 apartamentów).
- Osiedla Dolina Słońca przy ul. Zaściankowej na Bezrzeczu budowanego przez Neptun Developer sp. z o.o.: budynki wielorodzinne dwupiętrowe pomieszczą 19 mieszkań o powierzchni 46 – 95 m^2, 9 mieszkań o powierzchni 93 – 120m^2, piwnice, stanowiska postojowe w garażu podziemnym.
- Realizowanych przez Zakład Budowlany „Siemaszko" osiedla domów jednorodzinnych przy ul. Górnej i Ogrodniczej (36 domów w zabudowie szeregowej, jednorodzinnej), osiedla Wzgórza Warszewskie (5 budynków wielorodzinnych trzypiętrowych), budynku mieszkalnego wielorodzinnego (26 mieszkań) przy ul. Szybowcowej.
- Budowanego przez Przedsiębiorstwo Budowlane „Stanbud" Jerzy Jagodziński budynku wielorodzinnego (12 mieszkań) przy ul. Tokarskiej w Żydowcach i budynku wielorodzinnego przy ul. Gryfińskiej w Dąbiu.
- Budowanego przy ul. Królowej Śniegu, Calineczki, św. Mikołaj na Warszewie osiedla Nad Strumyczkiem II przez firmę Soko – deweloper.

W 2007 roku szczecińska firma Budowlano-Handlowo-Usługowa Modehpolmo sp. z o.o. wybudowała obiekt usługowo-mieszkalny położony na działce u zbiegu ulic Kaszubska – Partyzantów – Stoisława. Budynek wkomponowany został pomiędzy już istniejące obiekty, z którymi wspólnie tworzy wewnętrzny dziedziniec. Firma realizuje obecnie budynek mieszkalno-usługowy przy ul. Kasprzaka z dwoma lokalami usługowymi i garażowcem w części podziemnej oraz budynek mieszkalno-usługowy przy al. Wojska Polskiego – ul. Kurcyuszowej.

W czerwcu 2007 r. szczecińskie Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe Kompresor Centrum (we współpracy z KK–Electronic AS z siedzibą w Herning) wybudowało przy ul. Goleniowskiej halę produkcyjną. Nowy obiekt połączony został tunelem z istniejącym budynkiem. Dodatkowa powierzchnia przeznaczona została na produkcję podzespołów (rozdzielnic elektrycznych) do elektrowni wiatrowych, stanowiącą główny obszar działalności firmy, oraz biura administracyjne i pomieszczenia socjalne. W starszej hali rozbudowano magazyn oraz zwiększono powierzchnię produkcyjną pozostałych rozdzielni sterowniczych. Cały budynek liczy ponad 7 400 m^2.

Działkę o powierzchni 2,7 ha przy ul. 1 Maja kupiła szczecińska firma Koncepta sp. z o.o., która wybudowała obiekt handlowy Lidl przy ul. Witkiewicza; zaangażowana była również w początkowe stadium budowy „Centrum Handlowe Stara Cegielnia". Przy ul. 1 Maja powstanie centrum biurowo-biznesowe Baltic Business Park, liczące cztery sześciokondygnacyjne budynki biurowe klasy B+, a do dyspozycji najemców i ich klientów oddanych będzie ok. 800 miejsc parkingowych usytuowanych w części podziemnej wokół biur.

7.4. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA MIASTA

7.4.1. ZADANIA INWESTYCYJNE REALIZOWANE W LATACH 2006–2007

Miasto realizuje zadania inwestycyjne uznane za najpilniejsze z punktu widzenia potrzeb, określonych na podstawie przeprowadzonych analiz stanu technicznego istniejącej infrastruktury z uwzględnieniem możliwości finansowania zadań. Nastawione są one głównie na rozwiązywanie problemów ekologicznych i komunikacyjnych. Ograniczone środki w znacznym stopniu uniemożliwiają podejmowanie większych przedsięwzięć rozwojowych. Niewielki jest wpływ Miasta na tak istotne dla jego rozwoju dziedziny, jak utrzymanie budowli wodnych oraz toru wodnego Szczecin – Świnoujście. Ograniczone są również możliwości w zakresie poprawy stanu systemów zaopatrzenia w media.

W strukturze wydatków Miasta Szczecin udział środków finansowych przeznaczonych na wydatki majątkowe w ogólnej kwocie wydatków w kolejnych latach przejawiał wyraźną tendencję rosnącą:
- 2004 r. – 10% ,
- 2005 r. – 12%,
- 2006 r. – 13%,
- 2007 r. – 21%.

Tabela nr 7.2.

WYDATKI MAJĄTKOWE W LATACH 2004–2007 WEDŁUG SFER [w tys. zł]

Lp.	Wydatki wg sfer	2004	2005	2006	2007	Dynamika 2007: 2006
1	Sfera transportowa	45 873	57 155	36 895	113 312	307,1
2	Sfera komunalna	94	3 155	24 126	12 356	51,2
3	Sfera mieszkaniowa	18 177	19 667	26 739	51 098	191,1
4	Sfera społeczna	8 935	19 410	32 505	36 056	110,9
5	Pozostałe	5 430	11 959	9 651	22 719	235,4
Razem wydatki majątkowe		**78 509**	**111 346**	**129 916**	**235 521**	**181,3**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2004, 2005, 2006, 2007 r.

W strukturze wydatków budżetowych wg sfer dominują nakłady przeznaczone na zadania inwestycyjne w sferze transportu. W 2006 roku stanowiły 28%, a w 2007 r. 48% wydatków majątkowych.

Wykazany w tabeli nr 7.2. duży wzrost nakładów w 2007 roku w stosunku do roku poprzedniego to przede wszystkim wynik realizacji przez Miasto przebudowy ul. Autostrada Poznańska, która pochłonęła wydatki w wysokości

Autostrada Poznańska

57 454 tys. zł (2006 r. – 1 002 tys. zł). W ramach zadania zrealizowana będzie budowa nowych trzyprzęsłowych mostów (w sąsiedztwie istniejących mostów) przez Odrę (dł. 206 m) i Regalicę (dł. 227,5 m) wraz z estakadami łączącymi mosty z funkcjonującym układem drogowym (etap I i II), rozbiórka i budowa dwóch nowych mostów, rozbiórka

Obwodnica Śródmieścia Szczecina

wiaduktu w ciągu ul. Nasypowej, budowa drogi dwupasmowej klasy G między mostami, przebudowa istniejących drogowych i kolejowych 3 obiektów inżynierskich (etap III), budowa ronda w rejonie ul. Miodowej wraz ze skomunikowaniem terenów w rejonie „Śnieżnej Górki" (etap IV), budowa węzła drogowego Batalionów Chłopskich do A-6, układu drogowego wraz z obiektami inżynierskimi do ronda w rejonie hotelu Panorama (etap V). Całkowity koszt inwestycji przewiduje się na blisko 230 mln zł. W trakcie realizacji jest etap I i II. Efektem końcowym przedsięwzięcia będzie usprawnienie komunikacji pomiędzy prawo- i lewobrzeżną częścią miasta, powodując tym samym skrócenie czasu przejazdu, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu i komfortu jazdy podróżujących.

Poprawę komfortu jazdy i bezpieczeństwa oraz zwiększenie płynności ruchu spowodowała zakończona w 2007 roku przebudowa ronda ul. Ku Słońcu – Derdowskiego – Dworska (3 620 tys. zł w 2006 roku i 10 890 tys. zł w roku 2007). Inwestycja stanowiła element działań związanych z poprawą stanu najważniejszych ciągów komunikacyjnych w mieście, które stanowią integralną część dróg krajowych i międzynarodowych. Dotychczasowe skrzyżowanie ulic: Ku Słońcu, Derdowskiego, Dworska, Okulickiego i Nowoeuropejska zaprojektowano i przebudowano w skrzyżowanie o ruchu okrężnym (rondo). Średnica wyspy centralnej ronda wynosi 60 m, a szerokość jezdni ronda – 10 m. W wyniku realizacji zadania zmodernizowano 1 400 m jezdni, wybudowano 1 170 m ścieżek rowerowych, 1 400 mb chodników, 2 500 mb sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, 470 mb sieci gazowej, 70 m sieci cieplnej, 880 m sieci elektrotrakcyjnej, powstały 4 zatoki autobusowe, 10 przejść dla pieszych, 59 punktów świetlnych i 4 komplety sygnalizacji świetlnej.

Kontynuowana była również budowa „Obwodnicy Śródmieścia Szczecina" (2006 r. – 9 541 tys. zł, 2007 r. – 6 177 tys. zł), w ramach której w ostatnich dwóch latach zrealizowano przebudowę ul. Przyjaciół Żołnierza od łącznika do ul. Ks. Warcisława (dwie jezdnie po dwa pasy ruchu w każdym kierunku, przebudowa infrastruktury technicznej, budowa chodnika i ścieżki rowerowej na odcinku ok. 600 m), budowę ulicy od ul. Duńskiej – Krasińskiego do ul. Arkońskiej (dokumentacja) oraz budowę kładki nad ul. Przyjaciół Żołnierza, której efektem jest poprawa płynności ruchu oraz bezpieczeństwa pieszych.

W latach 2005–2006 realizowana była przebudowa ul. Krzywoustego wraz z infrastrukturą techniczną na odcinku od pl. Zwycięstwa do al. Piastów oraz przebudowa torowiska od pl. Zwycięstwa do Bramy Portowej. Projekt objął także kompleksową przebudowę infrastruktury technicznej tj.: sieci kanalizacji ogólnospławnej, sieci wodociągowej, sieci trakcyjnej oraz istniejącego oświetlenia i sygnalizacji ulicznej. Całkowita długość przebudowanej ul. Krzywoustego wyniosła ok. 560 m, torowiska ok. 200 m. Łączny koszt inwestycji wyniósł 17 967 tys. zł.

W ramach zadania „modernizacja ulic w Szczecinie", w latach 2006–2007 Miasto wykonało I etap inwestycji – ul. Niedźwiedzia o długości 580 m, jako odcinka trasy znajdującego się w najgorszym stanie technicznym, zagrażającym bezpieczeństwu pojazdów i osób podróżujących. Przedsięwzięcie miało również na celu złagodzenie problemów komunikacyjnych prawobrzeżnej części Szczecina poprzez udrożnienie ruchu tranzytowego i regionalnego. W latach 2006–2007 inwestycja pochłonęła nakłady w wysokości 4 536 tys. zł.

Modernizacja infrastruktury tramwajowej i sieciowej, zajezdni tramwajowych, uzupełnienie wyposażenia MZK, zakup taboru tramwajowego (6 nowych wagonów doczepnych, 32 używane tramwaje Tatra zakupione w Berlinie) i wyposażenia technicznego kosztowały w 2006 roku 7 448 tys. zł, a w 2007 roku – 24 767 tys. zł.

W sferze mieszkalnictwa duży nacisk kładzie się na rozwój budownictwa mieszkaniowego, realizowanego przez podmioty z udziałem Miasta. Zgodnie z polityką mieszkaniową podstawowym celem jest zapewnienie gospodarstwom domowym o różnym poziomie dochodów szans dostępu do mieszkań o odpowiednim standardzie. Zadania w tej sferze obejmują także renowację starej substancji mieszkaniowej oraz uzbrojenie terenów pod zabudowę mieszkaniową. Wydatki inwestycyjne w tym dziale stanowiły 21% wydatków majątkowych ogółem w 2006 r. i 22% w 2007 r. Natomiast dynamika wzrostu wynosiła 136% w 2006 roku i 191% w roku 2007.

Przygotowanie nieruchomości kosztowało w 2006 roku 6 833 tys. zł, a w 2007 r. – 10 558 tys. zł. W obszarach objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji przeprowadzono renowację zabudowy mieszkaniowej, co spowodowało wydatki 1 518 tys. zł w roku 2006 i 1 043 tys. zł w 2007 r. Dużą część środków pochłania uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe (2006 r. – 3 418 tys. zł, 2007 r. – 12 038 tys. zł) oraz udziały Miasta w spółkach: TBSP (2006 r. – 3 000 tys. zł, 2007 r. – 7 500 tys. zł) i STBS (2006 r. – 3 048 tys. zł, 2007 r. 12 402 tys. zł). Szczecińskie TBS-y realizują zadania z zakresu nowego budownictwa mieszkaniowego (poza wykonywanymi na bieżąco remontami i renowacją budynków), które finansowane jest ze środków własnych Miasta, środków własnych TBS-ów, wspólnot mieszkaniowych, kredytu z KFM, kredytu na termomodernizację. W wyniku prowadzonych prac inwestycyjnych powstanie ponad 1,7 tys. mieszkań, 4 lokale usługowe i 420 nowych miejsc parkingowych. Na program „Nasz Dom" przeznaczono w 2006 roku 2 716 tys. zł, a w roku 2007 – 2 414 tys. zł.

Ważną dziedziną w działalności inwestycyjnej Miasta jest gospodarka komunalna obejmująca: gospodarkę ściekową i ochronę wód, gospodarkę odpadami, ciepłownictwo, urządzenia komunalne, oświetlenie ulic i utrzymanie zieleni miejskiej. Wydatki inwestycyjne na gospodarkę komunalną zarówno w 2006, jak i 2007 roku stanowiły 5% wydatków majątkowych Miasta. Dynamika wydatków z budżetu Miasta na tę sferę wynosiła w 2006 roku 764,7%, natomiast w roku 2007 – 51,2% (dynamika w stosunku do roku 2005 – 391,6%). Tak duży wzrost w roku 2006 spowodowany był nakładami poniesionymi przez Miasto na przygotowanie infrastruktury do Zlotu Żaglowców, który odbył się w Szczecinie w 2007 r. Środki na ten cel przeznaczone były przede wszystkim na: pogłębienie podejść do nabrzeży, remonty nabrzeży, zakup pomostów cumowniczych i rozbudowę Ośrodka Morskiego przy Pałacu Młodzieży na ul. Przestrzennej, adaptację akwenów wodnych przy nabrzeżach miejskich, organizację Centrum Zarządzania Bezpieczeństwem na wyspie Bielawa, budowę

punktów zasilania energetycznego, oświetlenie przystani żeglarskich i mostu Długiego oraz inne zadania.

Największą część wydatków w dwóch minionych latach pochłonęła przebudowa Bulwaru Nadodrzańskiego wraz z infrastrukturą turystyczną: w 2006 roku – 3 250 tys. zł, w 2007 r. – 4 953 tys. zł. Niemało kosztowała Miasto również budowa cmentarza komunalnego przy ul. Bronowickiej: 2006 r. – 974 tys. zł, 2007 r. – 1 156 tys. zł. Prace remontowe na Cmentarzu Centralnym pochłonęły środki w wysokości 1 064 tys. zł w 2006 i 996 tys. zł w 2007 roku. Koszty odtworzenia „Ogrodu Różanka" w 2006 roku wyniosły 1 988 tys. zł a w 2007 r. – 601 tys. zł. Objęcie akcji spółki Zakład Wodociągów i Kanalizacji kosztowało Miasto w 2007 roku 3 300 tys. zł. Do końca 2004 roku z budżetu Miasta dofinansowywana była inwestycja realizowana przez ZWiK „Poprawa jakości wody w Szczecinie" – największa inwestycja tego typu w Polsce, finansowana przy udziale Funduszu ISPA.

Wydatki w sferze społecznej stanowiły w 2007 roku 15,3% wydatków majątkowych Miasta, natomiast dynamika wzrostu tych wydatków to 110,9% (2006 r. – 167,5%). Większość z nich to wydatki na remonty i modernizację obiektów oświatowych, pokrywane w całości ze środków budżetowych (2006 r. – 10 234 tys. zł, 2007 r. – 9 011 tys. zł). Trudna sytuacja w tej dziedzinie wynika zarówno z niewielkiej ilości środków przekazywanych w formie subwencji z budżetu centralnego jak i stanu technicznego obiektów.

Duża część nakładów inwestycyjnych (2006 r. – 7 332 tys. zł, 2007 r. – 12 899 tys. zł) ulokowana została w utrzymanie miejskiej bazy sportowo-rekreacyjnej, odtworzenie i modernizację boisk, stadionów i obiektów sportowych, osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji. Na Stadionie Miejskim przy ul. Karłowicza wybudowano trybunę na 1 086 miejsc, szatnie dla zawodników, pomieszczenia odnowy biologicznej, pomieszczenia socjalne. Przy ul. Witkiewicza wybudowane zostało pełnowymiarowe boisko o nawierzchni syntetycznej na dotychczasowym piaszczystym. Natomiast na stadionie przy ul. Nehringa wykonana została przebudowa budynku socjalnego.

Na inwestycje w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego wydatkowano w 2006 roku 6 785 tys. zł, a w 2007 r. – 5 901 tys. zł. Środki te przeznaczone zostały m.in. na budowę Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, zakupy inwestycyjne dla Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej i Straży Miejskiej oraz modernizację i wyposażenie komisariatów policji.

Stosunkowo niewielką część wydatków majątkowych przeznacza się na pomoc społeczną (2,8% w 2006 r. i 2,1% w 2007 r.), ochronę zdrowia (2,0% w 2006 r. i 0,7% w 2007 r.) oraz kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego (1,5% w 2006 r. i 0,7% w roku 2007).

Tabela nr 7.3.

NAJWIĘKSZE ZADANIA INWESTYCYJNE REALIZOWANE PRZEZ MIASTO [w tys. zł]

Nazwa zadania inwestycyjnego	do 2004 r.	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
Modernizacja miejskiego odcinka drogi krajowej nr 13	33 151	15 131	3 557	200	96
Przebudowa ul. Krzywoustego od pl. Zwycięstwa do pl. T. Kościuszki	-	-	15 969	1 998	-
Droga krajowa nr 10	8 908	9 719	8 411	280	998
Budowa ul. Nowokrakowskiej (Europejskiej)	11 684	9 628	21 087	860	-
Modernizacja ul. Dąbska – Zoologiczna – Niedźwiedzia	96	358	-	3 162	1 374
Budowa ronda ul. Ku Słońcu – Derdowskiego – Dworska	4	19	-	3 620	10 890
Obwodnica Śródmieścia Szczecina	-	-	-	9 541	6 176
Przebudowa ul. Autostrada Poznańska	-	-	-	1 002	57 454
Budowa kładki nad ul. Staszica	-	-	112	1 094	1 893
Szczeciński Szybki Tramwaj	404	1 524	625	826	549
Zakup taboru dla komunikacji miejskiej, remonty taboru, torowisk i sieci, modernizacja infrastruktury tramwajowej MZK i zakup wyposażenia technicznego	29 712	-	300	7 448	24 770
Przebudowa Bulwaru Nadodrzańskiego	-	94	-	3 250	4 953
Cmentarz komunalny ul. Bronowicka	5 794	1 312	2 195	974	1 156
Odtworzenie ogrodu „Różanka"	-	-	-	1 988	601
Uzbrojenie terenów pod bud. jednorodzinne i wielorodzinne	32 229	4 464	11 261	3 418	12 038
Dofinansowanie Społecznych Inicjatyw Lokalnych	x	1 781	1 169	1 281	1 336
Program „Nasz Dom"	x	1 464	1 974	2 716	2 414
Udziały w spółkach TBSP i STBS	10 297	4 497	6 184	6 048	13 401
Lokalny Program Rewitalizacji	-	-	-	1 518	1 043
Zakupy inwestycyjne KM PSP	x	2 192	2 267	1 904	1 815
Modernizacja i wyposażenie komisariatów policji	x	x	698	1 750	2 350
Centrum Zarządzania Kryzysowego	21	-	29	1 863	400
Boisko i zaplecze ul. Witkiewicza	-	-	-	-	4 026
Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego przy ul. Nehringa	-	76	920	1 011	2 172
Stadion Miejski przy ul. Karłowicza	-	32	2 778	403	1 781
Przygotowanie infrastruktury do Finału Zlotu Żaglowców	-	-	249	12 170	12 741
Budowa hali widowiskowo-sportowej	589	4	814	1 521	403

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007.

Rok 2007 był wyjątkowy pod względem zaangażowania Miasta w działalność inwestycyjną. Wydatki majątkowe wzrosły o 81,3% w stosunku do roku poprzedniego. Odbyło się to głównie za sprawą realizacji przez Miasto ważnych inwestycji drogowych oraz nasilenia prac przygotowawczych pod budownictwo mieszkaniowe.

Rok 2007 był rokiem przełomowym również w zakresie inwestycji drogowych realizowanych przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad na terenie województwa zachodniopomorskiego. Rozpoczęta została budowa dwujezdniowej drogi ekspresowej S-3 na odcinku od Szczecina do Gorzowa Wielkopolskiego o długości 81 km, czyli połączenia podszczecińskiej autostrady A-6 z gorzowską obwodnicą. Największa inwestycja w historii województwa pochłonie prawie 2 mld zł. W ramach budowy wykonane zostaną 4 węzły drogowe: Klucz, Gardno, Pyrzyce i Myślibórz. Realizacja inwestycji w znacznym stopni wpłynie na poprawę dostępności komunikacyjnej miasta.

7.4.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

Wielu zadań, zwłaszcza w sferze społecznej, nie da się zrealizować w krótkim czasie z uwagi na ograniczone środki finansowe jakimi dysponuje Miasto. Polityka władz centralnych, wyrażająca się m.in. w rozszerzaniu katalogu zadań gminnych i powiatowych bez przydzielenia odpowiednich środków, organiczna możliwości realizacyjne. Dlatego tak ważne stało się dofinansowanie zewnętrzne, zwłaszcza z funduszy UE, dzięki czemu możliwa stała się realizacja dużych inwestycji, szczególnie w sferze transportowej i komunalnej.

Największą część kosztów inwestycji ponosi Miasto z własnych środków. Do roku 2005 obejmowały one również kredyty i pożyczki zaciągnięte na finansowanie zadań inwestycyjnych, powiększając w ten sposób globalne nakłady na inwestycje. W latach 2006–2007 nie było konieczności finansowego wspierania inwestycji miejskich kredytami bankowymi i pożyczkami. Osiągnięte w poprzednich latach nadwyżki finansowe w zupełności wystarczały na pokrycie kosztów realizowanych zadań. Nadwyżki budżetowe wyniosły odpowiednio: na koniec 2005 roku – 23 370 tys. zł, 2006 roku – 53 172 tys. zł, 2007 roku – 55 384 tys. zł.

Znaczący udział w źródłach pozabudżetowych stanowiły do końca 2006 roku środki z funduszu PHARE**,** które przeznaczone były głównie na zadania z zakresu modernizacji i budowy nowych ciągów drogowych oraz z funduszu ISPA (obecnie Funduszu Spójności) – na przedsięwzięcia w gospodarce ściekowej i ochronę wód.

Z funduszu PHARE realizowane były, zakończone w 2006 roku: modernizacja miejskiego odcinka drogi krajowej nr 13, modernizacja miejskiego odcinka drogi krajowej nr 10, budowa ul. Nowokrakowskiej.

Jednym z największych w mieście przedsięwzięć inwestycyjnych jest Program „Poprawa jakości wody w Szczecinie" realizowany przez spółkę miejską Zakład Wodociągów i Kanalizacji, współfinansowany z Funduszu Spójności (ISPA). Projekt ma na celu kompleksowe uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej w mieście, tj. zwiększenia niezawodności systemu zaopatrzenia miasta w wodę oraz usprawnienia systemu odprowadzającego ścieki miejskie i poprawę stanu środowiska naturalnego. Przewiduje się, że całkowity koszt inwestycji sięgnie miliarda złotych (57% – Fundusz Spójności, 32% – kredyt BOŚ, 1% – środki miasta, 8% – kredyt komercyjny ZWiK, 2% – środki własne ZWiK). Pieniądze unijne przeznaczone są na odnowienie 57 km starych sieci kanalizacyjnych i wybudowanie 200 km nowych. Końcowym efektem przedsięwzięcia będzie oczyszczalnia ścieków „Pomorzany", nowe magistrale wodociągowe (Warszewo – Mścięcino i Miedwie – Kijewo), rozbudowana oczyszczalnia ścieków „Zdroje" oraz filtry na terenie SUW Miedwie, sieć wodociągowa i kanalizacyjna na terenie osiedli: Gumieńce, Świerczewo, Dąbie, Kijewo, Podjuchy, pompownia „Górny Brzeg" i „Białowieska" oraz „Dolny Brzeg" i „Grabów" wraz z rurociągami tłocznymi, kolektor K-2, kolektor tłoczny Podjuchy – Zdroje oraz Załom – Dąbie. Renowacji poddane powinny być również wszystkie kanały ogólnospławne na terenie miasta.

Tabela nr 7.4.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA WYDATKÓW MAJĄTKOWYCH W LATACH 2004 – 2007 [w tys. zł]

Lp.	Wyszczególnienie	2004 r.	2005 r.	2006 r.	2007 r.
	Wydatki majątkowe Miasta	**78 509**	**111 346**	**129 916**	**235 521**
1.	środki przedakcesyjne UE (PHARE)	8 570	16 562	574	x
2.	środki budżetu państwa	3 000	2 000	12 239	1 377
3.	pożyczka na prefinansowanie	x	10 000	12 274	55 518
4.	środki własne	64 536	79 011	102 818	177 175
5.	środki pomocowe UE*	x	2 862	596	1 451
6.	inne źródła	2 403	911	1 415	x

** środki pozyskane z UE tytułem refundacji już poniesionych kosztów*
Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2004, 2005, 2006, 2007.

Od 2005 roku znaczące miejsce w finansowaniu inwestycji miejskich zajmują pożyczki na prefinansowanie. Są to krótkoterminowe pożyczki lub kredyty zaciągane w celu ułatwienia finansowania zadań wspomaganych środkami Unii Europejskiej, które zgodnie z prawem nie są wliczane do wskaźników zadłużenia. Pożyczki na prefinansowanie udzielane są z budżetu państwa za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego na pokrycie wydatków do czasu przekazania środków przez Unię Europejską. W latach 2006–2007 większość tych środków przeznaczona była na finansowanie zadań inwestycyjnych w sferze transportowej, takich jak:

– przebudowa ul. Bolesława Krzywoustego od pl. Zwycięstwa do pl. T. Kościuszki (współfinansowany jest z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego w wysokości 14 mln zł);
– przebudowa Bulwaru Nadodrzańskiego (dofinansowanie w wysokości 2,5 mln zł z ZPORR);
– modernizacja ulic: Dąbska – Zoologiczna – Niedźwiedzia (etap I – ul. Niedźwiedzia współfinansowany jest z Euro-

pejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach ZPORR w wysokości 3,4 mln zł);
– budowa Obwodnicy Śródmieścia Szczecina (etap III – przebudowa ul. Przyjaciół Żołnierza otrzymał dofinansowanie ze ZPORR w wysokości 16,7 mln zł);
– przebudowa ul. Autostrada Poznańska (dofinansowanie etapu I i II Sektorowego Programu Operacyjnego Transport w wysokości 44,3 mln zł);
– budowa ronda ul. Ku Słońcu – Derdowskiego – Dworska (współfianasowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach ZPORR w wysokości 10,9 mln zł);
– zakup taboru tramwajowego, remonty torowisk (dofinansowanie ze ZPORR w 2007 roku – 11,2 mln zł).

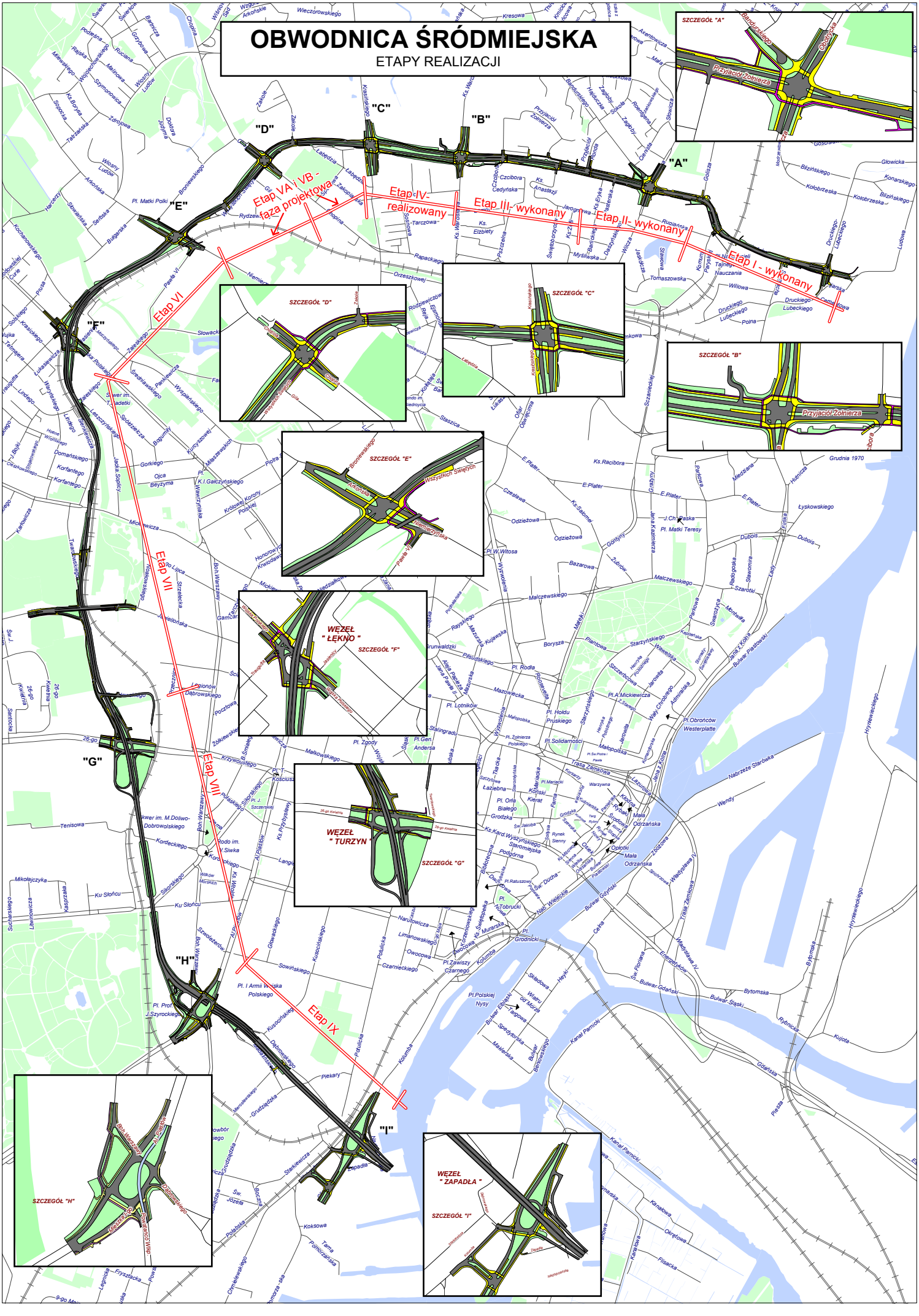
Środki budżetu państwa w przeważającej większości wykorzystane były na finansowanie zadań z zakresu gospodarki komunalnej (w 2006 i 2007 roku na przygotowanie infrastruktury do regat 2007).

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

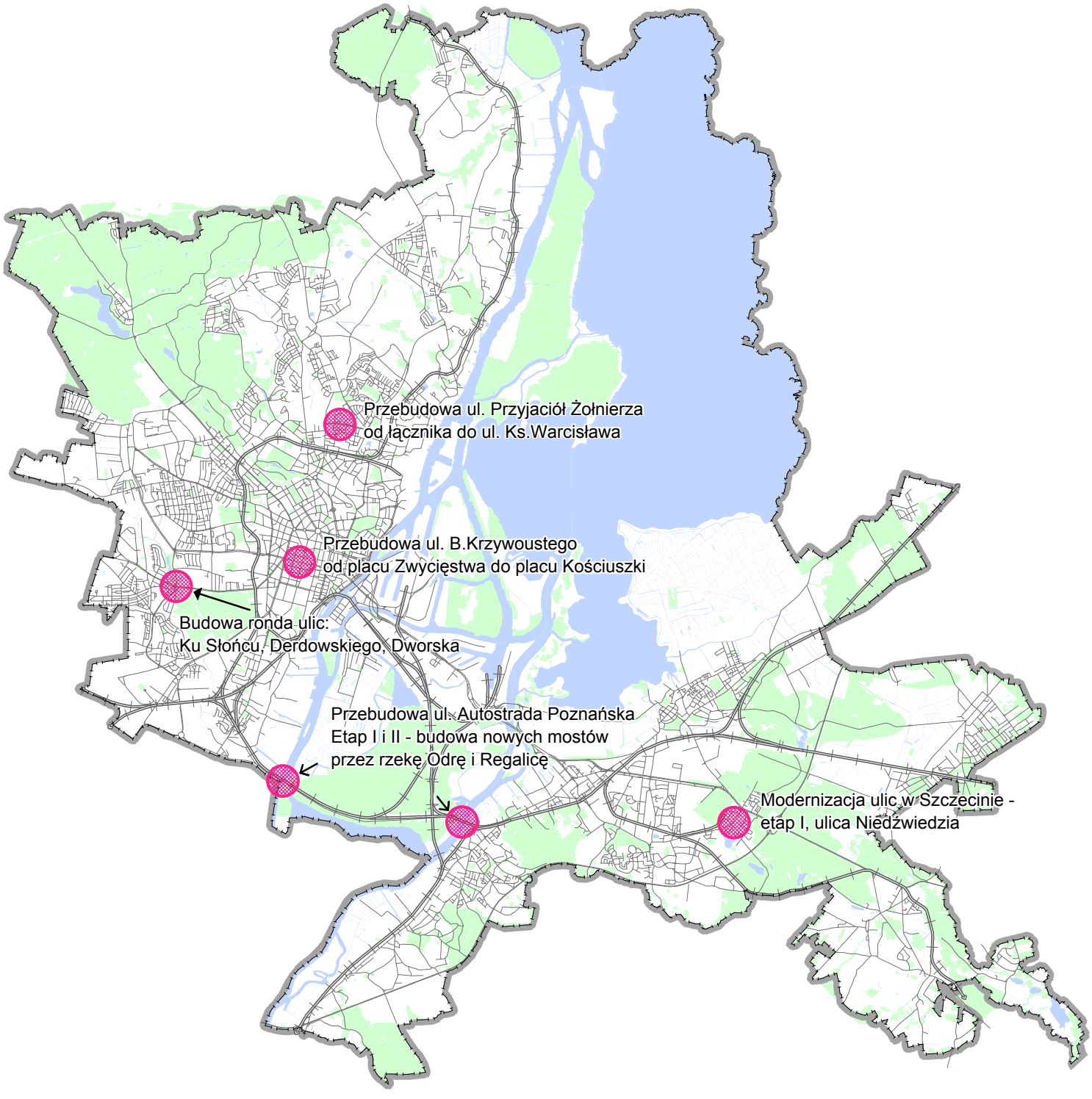
1. Atrakcyjność inwestycyjna województwa zachodniopomorskiego dla inwestorów zagranicznych w 2007 roku. Raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową.
2. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce (wg stanu na koniec 2006 roku), Ministerstwo Gospodarki, Departament Analiz i Prognoz, Warszawa, grudzień 2007 r.
3. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2006 roku, J. Sobota, NBP, Warszawa 2007.
4. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego, Urząd Statystyczny w Szczecinie, II kwartał 2007 r.
5. Biuro Budżetu UM.
6. Gospodarka Szczecina 2007. Diagnoza i perspektywy rozwoju w ujęciu krótko- i średniookresowym. Raport Grupy G-14. Praca zbiorowa pod kierunkiem prof. Stanisława Flejterskiego na zlecenie Gminy Miasto Szczecin, Szczecin, grudzień 2007.
7. Informacja na temat bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w 2006 roku, Ministerstwo Gospodarki, Departament Analiz i Prognoz, Warszawa, 25 październik 2007 r.
8. Informacje Urzędu Statystycznego w Szczecinie.
9. Miasta wojewódzkie podstawowe dane statystyczne. GUS, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Rok VII, nr 13, Warszawa, sierpień 2007.
10. Memorandum Finansowe Miasta Szczecina 2007.
11. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski w 2006 roku, NBP, Warszawa 2007.
12. Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2006 roku, NBP, Departament Statystyki, Warszawa, grudzień 2007 r.
13. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2001 r., 2002 r., 2003 r., 2004 r., 2005 r., 2006 r., 2007 r.

OBWODNICA ŚRÓDMIEJSKA

ETAPY REALIZACJI

"A"
"B"
"C"
"D"
"E"
"F"
"G"
"H"
"I"
Etap I - wykonany
Etap II - wykonany
Etap III - wykonany
Etap IV - realizowany
Etap V A i V B - faza projektowa
Etap VI
Etap VII
Etap VIII
Etap IX
SZCZEGÓŁ "A"
SZCZEGÓŁ "B"
SZCZEGÓŁ "C"
SZCZEGÓŁ "D"
SZCZEGÓŁ "E"
WĘZEŁ " ŁĘKNO "
SZCZEGÓŁ "F"
WĘZEŁ " TURZYN "
SZCZEGÓŁ "G"
SZCZEGÓŁ "H"
WĘZEŁ " ZAPADŁA "
SZCZEGÓŁ "I"
Przyjaciół Żołnierza
Al. Niepodległości
Aleja Wojska Polskiego
Trasa Zamkowa
Bulwar Gdański
Bulwar Śląski
Bulwar Odrzański
Bulwar Filipa
Pl. Obrońców Westerplatte
Pl. Matki Polki
Pl. Grodzki
Pl. Rodła
Pl. Lotników
Pl. Holdu Pruskiego
Pl. Solidarności
Pl. Zgody
Pl. Zawiszy Czarnego
Pl. Polskiej Nysy
Pl. Orła Białego
Pl. Mickiewicza
Pl. Matki Teresy
Pl. W. Witosa
Pl. Gen. Andersa
Pl. Żołnierza Polskiego
Pl. Ratuszowy
Pl. Tobruki
Pl. Kościuszki
Pl. Piłsudskiego
Pl. Dąbrowskiego
Pl. Jana Pawła II
Pl. Bohaterów Warszawy
Pl. Armii Krajowej
Pl. Jana Szczepanika
Pl. Jana Szyrockiego
Pl. Andersa
Pl. Bohaterów Getta
Pl. Wielkopolski
Pl. Wolności
Pl. Piastowski
Pl. Powstańców Śląskich
Pl. Powstańców Warszawy
Pl. Bohaterów Monte Cassino
Pl. Bohaterów Westerplatte
Pl. Bohaterów Warszawy
Pl. Bohaterów Getta

INWESTYCJE DROGOWE
DOFINANSOWANE Z ZPORR

8. Rynek pracy

8.1. LICZBA PRACUJĄCYCH I ZATRUDNIENIE

Wskaźnik zatrudnienia w Szczecinie, mierzony stosunkiem liczby osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej, kształtował się na przestrzeni lat 2003–2006 następująco:

- w 2003 roku – 42,0%,
- w 2004 roku – 41,9%,
- w 2005 roku – 42,8%,
- w 2006 roku – 45,2%.

W skali kraju wskaźnik ten wynosił w grudniu 2006 roku 41,18%, w stosunku do 2005 roku wzrósł o 0,86%.

Wskaźnik aktywności zawodowej, mierzony jako udział sumy pracujących i bezrobotnych w liczbie osób w wieku 15 lat i więcej, wynosił w latach 2003–2006:

- w 2003 roku – 51,9%,
- w 2004 roku – 49,7%,
- w 2005 roku – 49,9%,
- w 2006 roku – 51,2%.

W kraju wskaźnik wynosił w grudniu 2006 roku 48,4%, w stosunku do 2005 roku wzrósł o 0,6%.
Notowany jest niewielki wzrost liczby aktywnych zawodowo. W 2006 roku wzrosła ona o 1 989 osób w stosunku do roku 2005, przy jednoczesnym spadku liczby osób bezrobotnych o 4 334 osoby. W 2007 roku spadek liczby bezrobotnych był jeszcze wyższy – 10 076 osób.

W 2005 roku nastąpiło odwrócenie niekorzystnych tendencji kształtowania się wskaźników zaangażowania mieszkańców Szczecina w procesie pracy. Obydwa zaprezentowane wyżej wskaźniki przejawiają tendencję wzrostową, co oznacza, że tempo wzrostu liczby miejsc pracy było wyższe od tempa spadku liczby osób bezrobotnych. Gwałtownie również obniżył się wskaźnik obciążenia pracujących osobami niepracującymi (liczba osób niepracujących przypadająca na 1 000 osób pracujących) z 2 752 w roku 2004 do 1 687 w roku 2005 i 1 567 w 2006 r.

Liczba pracujących w Szczecinie w podstawowych działach gospodarki narodowej według stanu w dniu 31 grudnia 2006 r. wyniosła 159 329 osób i wzrosła w stosunku do roku 2005 o 6 323 osoby, tj. o 4,13%, z czego większość przypada na sektor przedsiębiorstw, w którym liczba pracujących wzrosła o 3 373, tj. o 3,78%.

Porównując stany pracujących według rodzaju działalności, w ciągu 2006 roku największy wzrost liczby pracujących nastąpił w sekcjach: „Obsługa nieruchomości i firm" – o 2 924 osoby, tj. o 16,9% oraz w sekcji „Budownictwo" – o 1 414 osób, tj. o 15%. Znaczny wzrost został zanotowany w sekcji „Hotele i restauracje" – o 302 osoby, tj. 8,59% oraz „Transport, gospodarka magazynowa, łączność" – o 934 osoby, tj. 5,84%. Wzrosła także liczba pracujących w sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa" o 255 osób, tj. 2,62%, nieznacznie wzrosła liczba pracujących w sekcji „Przemysł" o 523 osoby, tj. 1,83% oraz „Handel i naprawy" o 217 osób, tj. 0,71%.

Spadek w sekcjach „Ochrona zdrowia i pomoc społeczna", „Pośrednictwo finansowe" i pozostałych działach sektora przedsiębiorstw, działalności usługowej, komunalnej, społecznej, komunalnej i indywidualnej ukształtował się na podobnym poziomie od 1,15% do 1,52%.

Przeciętne zatrudnienie wzrosło w 2007 roku o 3,4% w stosunku do roku 2006 i wyniosło w grudniu 2007 roku 48 672 osoby. Po największym spadku przeciętnego zatrudnienia w 2005 roku do 45 500 osób, wzrosło ono o 6,7%. Najwyższy przyrost przeciętnego zatrudnienia zanotowany został w sekcji „Hotele i restauracje" – o 50,7%, „Budownictwo" – o 12,9% oraz „Transport, gospodarka magazynowa i łączność" – o 9,4%. Spadło przeciętne zatrudnienie w sektorach: „Pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna" – o 3,2% oraz „Przetwórstwo przemysłowe" – o 0,9%.

Tabela nr 8.1.

STRUKTURA LICZBY OSÓB PRACUJĄCYCH* WG DZIAŁÓW GOSPODARKI W LATACH 2003 – 2006

branża	2003	2004	2005	2006		
	pracujący	pracujący	pracujący	pracujący	struktura [%]	dynamika [%] 2005=100
przemysł	28 344	29 307	28 615	29 138	18,3	101,83
budownictwo	9 404	8 385	9 214	10 628	6,7	115,35
handel i naprawy	30 217	29 005	30 706	30 923	19,4	100,71
hotele i restauracje	3 700	3 612	3 517	3 819	2,4	108,59
transport, gospodarka magazynowa, łączność	16 973	16 331	15 981	16 915	10,6	105,84
pozostałe działy sektora przedsiębiorstw	1 113	1 049	1 132	1 115	0,7	98,50
razem sektor przedsiębiorstw	**89 751**	**87 689**	**89 165**	**92 538**	**x**	**103,78**
ochrona zdrowia i pomoc społeczna	10 183	9 927	10 074	9 958	6,2	98,85
edukacja	14 865	15 281	15 485	15 535	9,8	100,32
administracja publiczna i obrona narodowa	8 506	9 298	9 719	9 974	6,3	102,62
obsługa nieruchomości i firm	16 499	16 821	17 304	20 228	12,7	116,90
pośrednictwo finansowe	4 618	4 986	5 536	5 460	3,4	98,63
pozostałe działy	5 662	5 655	5 723	5 636	3,5	98,48
ogółem	**150 084**	**149 657**	**153 006**	**159 329**	**100,0**	**104,13**

** pełna zbiorowość (z tzw. jednostkami wewnętrznymi)*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela nr 8.2.

PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W SZCZECINIE WG SEKCJI PKD* W LATACH 2003–2007

Sekcje EKD	2003	2004	2005	2006	2007		
					pracujący	struktura %	dynamika % 2006=100
Przetwórstwo przemysłowe	23 991	23 991	18 890	18 270	18 098	37,2	99,1
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 447	1 166	1 374	1 336	1 350	2,8	101
Budownictwo	4 987	3 872	3 431	3 797	4 287	8,8	112,9
Handel i naprawy	9 090	8 506	9 319	8 899	9 057	18,6	101,8
Hotele i restauracje	1 196	1 073	1 010	934	1 408	2,9	150,7
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	9 706	5 833	5 030	4 978	5 444	11,2	109,4
Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem działalności gospodarczej	4 902	4 065	4 806	7 010	7 255	14,9	103,5
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	2 041	2 006	1 711	1 834	1 775	3,6	96,8
Ogółem	57 325	50 404	45 600	47 058	48 672	100	103,4
Sektor publiczny	11 362	11 308	10 892	11 164	10 673	21,9	95,6
Sektor prywatny	45 963	39 096	34 708	35 894	37 999	78,1	105,9

** na podstawie sprawozdań DG1 (osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz w wymiarze niepełnym po przeliczeniu pełnozatrudnionych w podmiotach dużych i średnich.*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W trakcie badań przeprowadzonych przez Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, 403 pracodawców zatrudniających powyżej 10 osób zidentyfikowało kilka problemów na lokalnym rynku pracy w latach 2006–2007 (dotyczy województwa zachodniopomorskiego). Głównym problemem jest trudność w znalezieniu fachowców (10%) i ogólnie ludzi chętnych do pracy (7%) oraz brak miejsc pracy (12%). Problemami są też niskie zarobki (5%), brak zakładów produkcyjnych (3%) oraz migracje zarobkowe (3%).

Pracodawcy określili w trakcie badań jak kształtuje się dynamika zatrudnienia w ich firmach. 87% pracodawców zwiększyło zatrudnienie w ciągu roku w swoich firmach, z czego o 1 do 4 osób – 34%, a o 5 do 10 osób – 24%.

Wg pracodawców, głównymi barierami ograniczającymi możliwości zwiększenia liczby zatrudnianych osób są: brak wykwalifikowanych pracowników (19%), brak środków finansowych (18%), wysokie koszty pracy (14%). Mniejszą skalę wykazuje niechęć ludzi do pracy (6%) oraz wysokie świadczenia socjalne (3%). 42% badanych pracodawców wykazało, że nie ma takich barier. Mimo to większość pracodawców (71%) deklaruje, że nie ma problemów z pozyskaniem do firmy dobrze przygotowanych pracowników. Wskazane też zostały trudności przy pozyskaniu nowych pracowników na poszczególne stanowiska – najłatwiej pozyskać pracowników na stanowiska niższej kadry zarządzającej, trudniej pracowników fizycznych. Najtrudniej jest znaleźć pracowników na stanowiska kierownicze.

W okresie od lutego do listopada 2007 r. przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Centrum Badania Opinii Społecznej oraz Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych i Millward-Brown SMG/KRC zostały przeprowadzone (na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej) badania nad przyczynami i skalą pracy nierejestrowanej. Badania wykazały, że 9 – 10% ogółu osób zatrudnionych wykonuje pracę w szarej strefie. Dla 91,6% osób praca nierejestrowana jest ich głównym zajęciem. 10% zatrudnionych Polaków to blisko 1 mln 300 tys. osób. Największa część pracowników nierejestrowanych jest zatrudniana w gospodarstwach domowych, gdzie dominują prace porządkowe (sprzątanie) i opiekuńcze (dzieci, osoby starsze), a także korepetycje – 39,9%. W firmach prywatnych lub spółdzielniach o charakterze innym niż chałupnicze zatrudnionych było 19,9%. Problem dotyczy głównie budownictwa, gastronomii, hotelarstwa. Specyficzną formą zatrudnienia nierejestrowanego jest zatrudnienie w gospodarstwach rolnych i ogrodniczych (9,9%), mające charakter sezonowy. Szacunki dokonane za pomocą modelu ekonometrycznego bazującego na produkcji energii elektrycznej sugerują, iż w latach 1999–2003 stosunek nieoficjalnego PKB do oficjalnego wahał się na poziomie około 25%, a od 2004 roku stopniowo obniżał się i w 2006 roku wyniósł 22,1%. Rodzaj motywacji pracodawców do poszukiwania pracowników nierejestrowanych zależy w dużej mierze od charakteru lokalnego rynku pracy. Pracodawcy wskazali także na szereg barier utrudniających im zwiększanie zatrudnienia rejestrowanego: wysokie składki na ubezpieczenie społeczne (79%), brak wykwalifikowanych pracowników (47%), czasochłonne procedury i formalności (31%) oraz zbyt sztywne i kosztowne regulacje (51%). Wysokie koszty to w opinii 81% pracodawców główna przyczyna istnienia szarej strefy w kraju. Największą uciążliwością, przed którą starają się uciec przedsiębiorcy, okazują się składki na ubezpieczenie społeczne, a więc wysokie pozapłacowe koszty pracy. Pracodawcy wymienili obniżenie składek ZUS (91%) jako najważniejsze wskazanie dla zmniejszenia pracy nierejestrowanej, następne to

zmniejszenie podatków (79%), mniejsza biurokracja (35,9%), uproszczenie rozliczeń z ZUS (35,4%), niższe koszty rejestracji pracowników (35,4%). Podobne opinie wyrażają także pracownicy publicznych służb zatrudnienia, którzy także wskazują obniżenie kosztów pracodawców jako najważniejsze działanie zmierzające do obniżenie zatrudnienia nierejestrowanego (75,7%), ale zarazem wskazują konieczność zwiększenia kontroli (38,7%) i podobnie jak pracodawcy obniżenia podatków (19,4%).

Zaproponowano również sposoby rozwiązania problemu. Ograniczeniu szarej strefy będzie sprzyjać wdrożenie kompleksowych rozwiązań, które obejmą między innymi: zachęty finansowe, usprawnienia organizacyjno-administracyjne, uelastycznienie stosunków pracy, indywidualna pomoc pracownikom nierejestrowanym w podejmowaniu pracy rejestrowanej oraz kampanie informacyjno-edukacyjne, a w dalszej kolejności: wzmocnienie systemu kontroli oraz zaostrzenie sankcji wobec pracodawców zatrudniających pracowników nierejestrowanych. Analitycy rekomendują podjęcie działań przede wszystkim w takich obszarach, jak system ubezpieczeń społecznych i system podatkowy oraz konieczność monitoringu i koordynacji, a co za tym idzie – zmian w funkcjonowaniu służb publicznych.

8.2. CHARAKTERYSTYKA BEZROBOCIA W MIEŚCIE

Województwo zachodniopomorskie jest województwem o wysokim poziomie bezrobocia na tle kraju. W grudniu 2006 roku nasze województwo pod względem wielkości stopy bezrobocia znajdowało się na drugiej pozycji ze stopą 21,5%, w grudniu roku następnego stopa spadła do 16,6% i nadal województwo zajmuje drugie miejsce w Polsce za województwem warmińsko-mazurskim. Występująca od czterech lat poprawa sytuacji na rynku pracy nie zmieniła tej pozycji, mimo że pozytywne zmiany w tym zakresie zachodzą w województwie z większą siłą niż średnio w kraju.

W stosunku do 2003 roku stopa bezrobocia spadła o 11,8%, z czego 4,9% to spadek w 2007 roku. W kraju stopa bezrobocia osiągnęła w grudniu 2007 roku poziom 11,4%, i była niższa o 8,6% od stanu z grudnia 2003 r. oraz o 3,4% od poziomu z końca grudnia 2006 roku. Różnica pomiędzy stopą bezrobocia w województwie i w Polsce zmniejszyła się z 8,4% w 2003 r. do 5,2% w 2007 r.

Stopa bezrobocia w Szczecinie także spadła, dynamika spadku była w 2007 roku najwyższa w kraju. W końcu 2006 roku Szczecin wśród miast wojewódzkich pod względem wysokości stopy bezrobocia zajmował drugie miejsce w Polsce ze stopą 11,8%. Pozytywne zmiany na szczecińskim rynku pracy spowodowały, że nasze miasto po roku, w grudniu 2007 roku, zanotowało dynamiczny spadek wysokości stopy bezrobocia i znalazło się na siódmym miejscu wśród miast wojewódzkich o najwyższej stopie bezrobocia ze stopą 6,5% i spadkiem 5,3%. Liczba osób bezrobotnych spadła w tym okresie z 21 550 osób do 11 474 osób, tj. o 10 076 osób.

Tabela nr 8.3.

DYNAMIKA SPADKU STOPY BEZROBOCIA* W MIASTACH WOJEWÓDZKICH			
Miasto	**31.12.2006 r.**	**31.12.2007 r.**	**Spadek**
Szczecin	**11,8**	**6,5**	**5,3**
Wrocław	8,0	4,7	3,3
Opole	8,5	5,4	3,1
Łódź	11,7	8,7	3,0
Zielona Góra	10,1	7,2	2,9
Białystok	10,7	8,1	2,6
Gdańsk	6,1	3,7	2,4
Lublin	10,7	8,3	2,4
Olsztyn	6,8	4,5	2,3
Bydgoszcz	8,4	6,3	2,1
Poznań	5,0	2,9	2,1
Katowice	5,4	3,4	2,0
Kielce	12,1	10,2	1,9
Kraków	5,5	3,8	1,7
Warszawa	4,6	3,0	1,6
Rzeszów	8,1	7,4	0,7

** Stopa bezrobocia – udział osób bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej).*
Źródło: PUP, WUP, GUS.

Innym wskaźnikiem charakteryzującym sytuację na szczecińskim rynku jest wskaźnik bezrobocia, który stanowi udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Dynamika jego spadku również była wysoka.

Tabela nr 8.4.

WSKAŹNIK I STOPA BEZROBOCIA W SZCZECINIE W LATACH 2004–2007				
	2004	**2005**	**2006**	**2007**
Wskaźnik bezrobocia [%]	10,1	9,3	7,9	4,2
Stopa bezrobocia [%]	15,3	14,1	11,8	6,5

Źródło: WUP.

Zaprezentowane w tabeli nr 8.4. informacje wskazują na poprawę na szczecińskim rynku pracy, co było efektem wzrostu gospodarczego, podaży pracy oraz wejścia do Unii Europejskiej, skutkującego zdecydowanie większym wykorzystaniem środków pochodzących z programów strukturalnych. Wiąże się to także ze znacznym wzrostem środków na walkę z bezrobociem pochodzących ze środków unijnych, a zwłaszcza z Europejskiego Funduszu Społecznego, co wpływa zdecydowanie na skuteczność służb zatrudnienia. W pewnym stopniu spadek bezrobocia jest też wynikiem migracji, nie tylko zagranicznych.

Wśród bezrobotnych nadal liczniejszą grupę stanowiły kobiety w liczbie 6 654 osób, tj. 56,6% ogółu bezrobotnych w 2007 roku i oznacza to wzrost tych proporcji w stosunku do 2006 roku o 4,8%.

Spada ilość osób uprawionych do zasiłku:
- 2004 rok – 2 141,
- 2005 rok – 2 243,
- 2006 rok – 1 769,
- 2007 rok – 1 276.

Tabela nr 8.5.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY I PŁCI							
Wyszczególnienie		Liczba bezrobotnych w latach 2004–2007					
		2004	2005	2006	2007		
					Ogółem	Struktura [%]	dynamika [%] 2006=100
Wg wieku	18–24	4 248	3 533	2 656	1 265	11,0	47,6
	25–34	7 696	7 153	6 304	3 332	29,0	52,8
	35-44	5 470	4 882	3 953	1 945	13,9	49,2
	45-54	8 537	7 933	6 585	3 442	30,0	52,3
	55 i więcej	1 654	1 983	2 052	1 490	13,0	72,6
Wg wykształcenia	Wyższe	2 479	2 500	2 338	1 648	14,4	70,5
	Policealne i średnie zawodowe	4 956	4 615	3 987	2 333	20,3	58,5
	Średnie ogólnokształcące	2 168	2 113	1 936	1 063	9,3	54,9
	Zasadnicze zawodowe	7 091	6 147	4 834	2 352	20,5	48,6
	Gimnazjalne i poniżej	10 911	10 109	8 455	4 078	35,5	48,3
Wg czasu pozostawania bez pracy	1-6 miesięcy	8 475	8 024	6 916	5 097	44,4	73,7
	6-12 miesięcy	4 537	3 832	3 177	1 538	13,4	48,4
	12-24 miesiące	5 301	4 510	3 786	1 486	12,9	39,2
	powyżej 24 miesięcy	9 292	9 118	7 671	3 353	29,2	43,7
Wg płci	Kobiety	14 041	13 194	11 759	6 654	58,0	56,6
	Mężczyźni	13 564	12 290	9 391	4 820	42,0	51,3
Ogółem		**27 605**	**25 484**	**21 550**	**11 474**	**X**	**53,2**

Źródło: WUP, PUP, WUS.

Tabela nr 8.6.

STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG PKD W LATACH 2006–2007			
Grupy zawodowe	31.12.2006 r.	31.12.2007 r.	dynamika 2006=100
Rolnictwo, łowiectwo	261	171	65,5
Rybactwo	68	14	20,6
Górnictwo	16	3	18,7
Przetwórstwo przemysłowe	2 826	1 166	41,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	93	32	34,4
Budownictwo	1 246	452	36,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa samochodów, motocykli oraz użytku osobistego i domowego	3 395	1 380	40,6
Hotele i restaurację	567	251	44,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 079	646	59,9
Pośrednictwo finansowe	251	119	47,4
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	1 311	692	52,8
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenie społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	720	432	58,7
Edukacja	637	338	53,1
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	687	310	45,1
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2 622	1 527	58,2
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	4	1	25,0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	2	0	0,0
Działalność niezidentyfikowana	903	290	32,1

Źródło: PUP.

Przy znacznie niższych wskaźnikach w stosunku do lat poprzednich, najliczniejsza grupa bezrobotnych to osoby w wieku 45 – 54 lata, tj. 30% oraz 25 – 34 lata, tj. 29%. Osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym stanowią 35,5% bezrobotnych, 20,5% to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a 20,3% z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Wskaźniki te potwierdzają, że największe trudności ze znalezieniem pracy mają osoby z niskimi lub niedostosowanymi do potrzeb rynku kwalifikacjami. Wśród tej grupy istnieje niechęć do podejmowania kształcenia zmierzającego do polepszenia swojego wizerunku na rynku pracy oraz przeświadczenie o nieskuteczności takich działań.

Nadal utrzymują się podobne proporcje w strukturze pozostawania bez pracy, lecz w grudniu 2007 roku najliczniejszą grupę stanowiły osoby przebywające bez pracy najkrócej – 44,4%, na drugim miejscu są bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy – 29,2%. W roku 2006 to oni byli najliczniejszą grupą bezrobotnych (35,8%) – spadek tych proporcji wyniósł 6,6%. Zaprezentowane wskaźniki wykazują, że bezrobotni pozostają bez pracy krócej, chociaż nadal udział osób długotrwale bezrobotnych jest duży. Spośród długotrwale bezrobotnych, ze względu na wiek największą grupę stanowią osoby w wieku 45 – 54 lata.

Ogólny spadek liczby bezrobotnych spowodował zdecydowane zmiany w ich strukturze zawodowej. Najliczniejszą grupę stanowią osoby z sekcji „Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała" – 1 527 osób, druga to „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa samochodów, motocykli oraz użytku osobistego i domowego" – 1 380, będąca w 2006 roku grupą najliczniejszą, trzecia to „Przetwórstwo przemysłowe" – 1 166, (w 2006 roku druga pozycja). Wysoki spadek – do 452 osób wystąpił w sekcji „Budownictwo".

Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie realizował i współrealizował w latach 2006–2007 projekty finansowane z innych środków, m.in.:
- „Wybieram pracę – nowe kwalifikacje – nowe możliwości" (Działanie 1.3 EFS – 4 606 422,57 zł),
- „ Moje miejsce – moja szansa. Młodzi na rynku pracy!" (Działanie 1.2 EFS – 3 370 745,49 zł),
- „ Od pomysłu do realizacji – zostań przedsiębiorcą" (MPiPS -508 200 zł),
- „Kobiety.pl" (MPiPS – 48 200 zł),
- „Droga do pracy" (MPiPS – 67 100 zł),
- „Praca dla młodych – Dobry Start" (MPiPS – 240 000 zł),
- „Inwestycje w kwalifikacje deficytowe na rynku pracy" (MPiPS – 840 300 zł),
- „Odpracuj dług" (porozumienie PUP, ZBiLK oraz ZUK),
- „Program wyrównywania różnic między regionami" (PFRON – 111 597 zł).

Ze środków przeznaczonych na aktywizację zawodową korzystało w 2006 roku 3 618 osób, w 2007 roku – 3 663 bezrobotnych. Środki przeznaczone na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wzrosły o 24,4% w stosunku do 2006 roku.

Tabela nr 8.7.

ŚRODKI PRZEZNACZONE PRZEZ PUP W SZCZECINIE NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

Formy	2006	2007
Prace interwencyjne	427 193,55	417 865,55
Roboty publiczne	1 542 149,96	2 264 953,84
Prace społecznie użyteczne	26 835,24	43 697,94
Szkolenia	2 881 068,57	2 776 782,54
Staż i przygotowanie zawodowe	3 517 257,44	3 201 849,94
Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	2 859 321,37	3 805 694,94
Refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy	1 337 315,78	3 156 001,79
Umorzenia	1 600,00	702,33
Refundacja opieki nad dzieckiem	4 658,09	951,13
Razem	**12 597 400,00**	**15 668 500,00**

Źródło: PUP.

W trakcie badań przeprowadzonych przez Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie 77% badanych pracodawców przyznało, że korzysta lub korzystała w latach 2006–2007 z usług powiatowych urzędów pracy.

Pracodawcy mogą liczyć na wsparcie PUP w różnym zakresie. Przede wszystkim są to staże, prace interwencyjne, refundacje doposażenia lub wyposażenia miejsca pracy, kursy i szkolenia na potrzeby konkretnego pracodawcy. W tym kierunku idzie także polityka służb i instytucji rynku pracy wobec bezrobotnych, polegająca na umożliwianiu zarówno pracodawcom, jak i bezrobotnym tworzenie nowych miejsc pracy.

Jedną z form usług, z których korzystają pracodawcy i osoby bezrobotne, jest pośrednictwo pracy działające w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinie. Odbywa się ono w formie pośrednictwa dwutorowego. Oznacza to, że część pośredników pracy pozyskuje oferty w toku kontaktu z pracodawcami w urzędzie oraz w siedzibach firm, natomiast tzw. pośrednicy wewnętrzni dystrybuują oferty zatrudnienia wśród osób bezrobotnych oraz poszukujących pracy. Liczba skierowań do pracy wydanych bezrobotnym przez pośredników pracy w 2006 roku wyniosła 3 750, a w roku 2007 wzrosła do 6 788. Łączna liczba ofert pracy, jakimi dysponował PUP w 2006 roku wyniosła 12 095, w 2007 roku – 11 117.

Działaniem ułatwiającym dostęp osób poszukujących zatrudnienia do ofert pracy stało się uruchomienie bezpłatnej infolinii o ofertach pracy. Funkcjonuje ona od sierpnia 2007 roku i średnio około 50 osób dziennie otrzymuje w ten sposób informacje o aktualnych ofertach pracy z terenu miasta Szczecina. Do standardowych działań pośrednictwa pracy należą także usługi międzynarodowej sieci pośrednictwa pracy EURES.

Poza Powiatowym Urzędem Pracy w Szczecinie istnieje jeszcze kilka inicjatyw związanych z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją rynku pracy. Mają one charakter instytucjonalny, lecz są też takie, które są przedsięwzięciami związanymi z konkretnymi projektami.

Przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Szczecinie funkcjonuje Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, którego głównym zadaniem jest pomoc w planowaniu kariery zawodowej, polegająca na informacji i poradnictwie zawodowym oraz otwartym pośrednictwie pracy.

Projektem zrealizowanym przez Zachodniopomorską Szkołę Biznesu jest „Telepraca szansą na zwalczanie nierówności i dyskryminacji na rynku pracy" dla osób niepełnosprawnych. W ramach projektu powstało telecentrum w Szczecinie, 6 telechatek w regionie oraz ośrodek szkoleniowo-doradczy w Szczecinie. Idea projektu opiera się na założeniu przeniesienia pracowników zagrożonych utratą pracy z podmiotów, w których są zatrudnieni do telecentrum lub telechatek. Ze stworzonej bazy wykwalifikowanych 250 pracowników, w tym ok. 50 ze Szczecina, mogą skorzystać pracodawcy.

Organizacją pozarządową ściśle związaną od lat ze szczecińskimi inicjatywami walki z bezrobociem jest Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości. Stowarzyszenie jest jedną z organizacji pozarządowych w Polsce o największych tradycjach, bowiem jako stowarzyszenie funkcjonuje od 1996 roku, powstało jako skutek rozszerzenia działalności istniejącego od 1991 roku Inkubatora Przedsiębiorczości. W inkubatorze rozpoczęło swoją działalność wiele znanych i cenionych obecnie na rynku szczecińskich firm, z których najbardziej znane to m.in. Megaron i TietoEnator. ZSRG – SCP jest instytucją promującą i wspierającą szeroko pojętą przedsiębiorczość. Miesięcznie z usług i różnych form organizowanych przez stowarzyszenie korzysta około 2 000 osób. W ramach stowarzyszenia funkcjonują:

- Inkubator Przedsiębiorczości, wspierający młodych i firmy rozpoczynające działalność na rynku,
- Enterprise Europe Network (dawne Centrum Euro Info) – punkt nowo powstałej sieci, finansowany przez Komisję Europejską, współpracujący z ponad 400 firmami ze Szczecina i regionu,
- Ośrodek Szkoleniowy prowadzący kursy, szkolenia, seminaria i konferencje,
- Studencki Klub Przedsiębiorcy propagujący wśród studentów i absolwentów idee przedsiębiorczości,
- Punkt Konsultacyjny świadczący usługi informacyjne i doradcze dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą oraz przedsiębiorców,
- Centrum Integracji Społecznej – pomoc dla osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 36 miesięcy oraz bezdomnych.

Działalność stowarzyszenia wpisuje się w szeroko rozumianą działalność wspierania przedsiębiorczości, której rozwój jest ściśle związany z tworzeniem nowych miejsc i ułatwieniem funkcjonowania na rynku osób poszukujących pracy. Jedną z form takich działań jest działalność proinnowacyjna i rozwój nowych technologii. W ostatnich latach wykrystalizował się obraz Szczecina jako miasta, w którym siedzibę swoją mają prężnie rozwijające się firmy informatyczne, mogące być motorem rozwoju szczecińskiej nowej gospodarki: TietoEnator, BLStream, UNIZETO, SoftVig, mvb, BTC, GEOMAR, FOTOKART i wiele innych. Potrzebują one zarówno nowej wykształconej kadry, jak i nowych rozwiązań innowacyjnych i technologicznych ze strony własnych pracowników jak i firm zewnętrznych, a zwłaszcza środowiska naukowego.

Na bazie takiego zapotrzebowania rozwinęły się w mieście inicjatywy związane z rozwojem nowych technologii i innowacji. Od 2001 roku funkcjonuje w mieście Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o., działający na rzecz tworzenia lokalnego i regionalnego środowiska innowacyjnego, który w 2007 roku podjął inicjatywę rozbudowy własnej działalności i podjęcia inwestycji „Park Naukowo-Technologiczny POMERANIA" przy ul. Niemierzyńskiej. Projekt ten otrzymał pełne wsparcie prezydenta Szczecina. Opracowany został projekt koncepcyjny powstania parku oraz przyjęty harmonogram realizacji tej inwestycji do 2012 roku. Dotychczasowa działalność parku technologicznego i plany jego rozwoju to część szczecińskich inicjatyw z zakresu innowacji i nowych technologii.

Przy Politechnice Szczecińskiej powstało Regionalne Centrum Innowacji i Transferu Technologii, Szczeciński Ośrodek Przekazu Innowacji sieci Innovation Relay Centre oraz Regionalna Sieć Innowacji. Działalność ta przyczynia się do tworzenia miejsc pracy i rozwoju gospodarczego w oparciu o wiedzę. Ważną przesłanką tych form działania jest możliwość znalezienia drogi kariery dla uzdolnionych absolwentów szczecińskich wyższych uczelni i młodych pracowników naukowych. Istniejące na uczelniach szczecińskich Biura Karier pomagają studentom i absolwentom w skutecznym przejściu z okresu nauki do etapu poszukiwania zatrudnienia oraz w efektywnym funkcjonowaniu na współczesnym rynku pracy. Ułatwiają one im znalezienie zatrudnienia odpowiadającego kwalifikacjom i aspiracjom. Wszystkie Biura Karier funkcjonują w Ogólnopolskiej Sieci Biur Karier i współpracują ze sobą w ramach sieci.

Wszystkie tego rodzaju działania składają się na system usług dla osób poszukujących pracy, absolwentów szkół i uczelni oraz pracodawców zamierzających zatrudnić nowych pracowników. Umożliwia to również osobom zamierzającym pracować na własny rachunek podjęcie takiej decyzji i orientację w sytuacji na rynku.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Aktywność ekonomiczna ludności Polski – kwartały w latach 2006–2007, Główny Urząd Statystyczny.
2. Bezrobocie rejestrowane – informacja kwartalna w latach 2006–2007, Główny Urząd Statystyczny.
3. Dane statystyczne za lata 2006–2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie.
4. Dane statystyczne z lat 2006–2007, Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie.
5. Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju – informacja kwartalna w latach 2006–2007, Główny Urząd Statystyczny.
6. Mapa zachodniopomorskiego rynku pracy. Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, Koszalin 2007.
7. Popyt na pracę – 2006 r., I półrocze 2007 r., Główny Urząd Statystyczny.

8. Pracujący w gospodarce narodowej w 2006 r., Główny Urząd Statystyczny.
9. Przyczyny pracy nierejestrowanej, jej skala, charakter i skutki społeczne. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Departament Rynku Pracy, Warszawa 2008.
10. Rynek pracy w mieście Szczecinie w latach 2006–2007, Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie.
11. Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o.,
12. www.rsi.org.pl.
13. Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości.
14. Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2007 r., Główny Urząd Statystyczny.

9. Turystyka

9.1. ZARZĄDZANIE TURYSTYKĄ

Zarządzanie sektorem turystycznym w Polsce na poziomie centralnych organów administracji państwowej sprawuje Minister Sportu i Turystyki *(Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Sportu i Turystyki)*. Wcześniej, tj. od 1 czerwca 2000 r. aż do 23 lipca 2007 r. ww. zadania były w kompetencjach Ministerstwa Gospodarki. Ministerstwo Sportu i Turystyki odpowiada za formułowanie polityki turystycznej w ramach ogólnej strategii gospodarczej administracji państwowej. Jedną z jednostek podległych Ministrowi Turystyki i Sportu jest Polska Organizacja Turystyczna *(Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Organizacji Turystycznej)* odpowiedzialna m.in. za promocję zagraniczną i wewnętrzną, zapewnienie funkcjonowania i rozwijania polskiego systemu informacji turystycznej w kraju i na świecie.

Zmiany dotyczące zarządzania turystyką rozegrały się nie tylko na poziomie centralnym, ale także regionalnym i lokalnym. Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego z dniem 01 stycznia 2006 r. *(art. 16 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej)* przejął od Wojewody Zachodniopomorskiego realizację zadań wynikających z *Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych*. Samorząd Województwa jest odpowiedzialny za prowadzenie polityki regionalnej oraz formułowanie strategii wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju regionu. Zadania z zakresu turystyki, realizowane przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego dotyczą: działalności gospodarczej organizatorów i pośredników oraz agentów turystycznych (rejestr, nadzór, kontrola ubezpieczenia, ochrona klienta), obiektów hotelarskich (kategoryzacja, ewidencja obiektów hotelarskich, nadzór i kontrola obiektów, zakresu i jakości świadczonych przez nie usług), nadawanie uprawnień pilota wycieczek i przewodnika turystycznego, kontrola nad prowadzeniem szkoleń. Warto wspomnieć, że Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego objął patronat nad projektem szkoleń i doradztwa dla branży turystycznej pn. „Turystyka – wspólna sprawa". Celem projektu było podniesienie kwalifikacji osób zatrudnionych w turystyce, pomoc w rozwoju produktów turystycznych oraz animowanie współpracy partnerów w regionie.

„Program Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim na lata 2003–2006", który został przyjęty przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego 15 września 2003 r. Uchwałą nr VIII/81/03 określa m.in. kierunki rozwoju turystyki w regionie.

Gmina Miasto Szczecin współpracuje z Polską Organizacją Turystyczną. Za jej pośrednictwem do Polskich Ośrodków Informacji Turystycznej kierowane są materiały promocyjne o mieście.

Na mocy Uchwały Rady Miasta Szczecin nr LV/1029/06 Gmina Miasto Szczecin przystąpiła do Zachodniopomorskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej.

Miasto współpracuje także z różnego rodzaju stowarzyszeniami i podmiotami działającymi w sferze turystki, jak Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze czy Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych.

Gmina Miasto Szczecin jest odpowiedzialna za: kreowanie wizerunku miasta jako ośrodka turystycznego poprzez przygotowywanie i prowadzenie kampanii promocyjnych, organizację przedsięwzięć na rzecz promocji turystycznej i kulturalnej miasta w kraju i za granicą, promocję atrakcji turystycznych Szczecina, upowszechnienie kalendarza imprez dla turystów, prowadzenie ewidencji wszystkich innych obiektów (poza obiektami kategoryzowanymi przez Samorząd Województwa), w których świadczone są usługi hotelarskie.

Rada Miasta Szczecin uchwaliła „Politykę wspierania rozwoju turystyki", która jest częścią Strategii Rozwoju Szczecina i określa kierunki działania Gminy Miasto Szczecin w sferze turystyki do 2015 roku. Priorytetowym celem ww. polityki jest m.in. poprawa atrakcyjności turystycznej miasta oraz utrwalanie wizerunku Szczecina jako miasta nowoczesnego, a jednocześnie pielęgnującego tradycje historyczne, poprzez wykreowanie atrakcji turystycznych i skomercjalizowanie ich jako produktu turystycznego. Władze miasta Szczecin są odpowiedzialne za działania na rzecz pobudzania, rozwoju turystyki i gałęzi gospodarki z nią związanych *(Uchwała nr LVII/1064/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie polityki wspierania rozwoju turystyki /Tu/ Szczecina oraz zmiany uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina*).

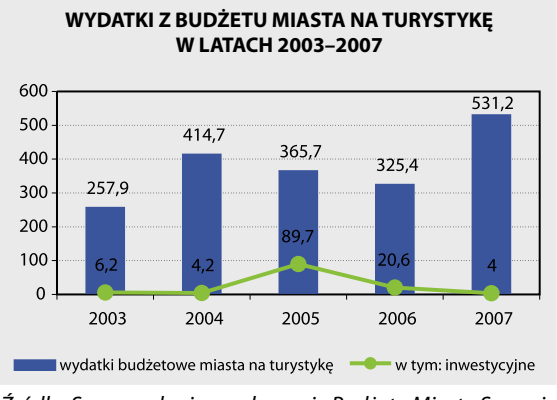
Gmina Miasto Szczecin zarządza i nadzoruje działalność Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji, który realizuje zadania własne miasta Szczecina z zakresu kultury fizycznej i turystyki: upowszechniania turystyki, organizowania imprez sportowych i turystycznych, prowadzenia działalności hotelarsko-gastronomicznej. MOSRIR-owi podlega Centrum Informacji Turystycznej.

W latach 2006–2007 Miasto przeprowadziło szereg działań zarówno w dziedzinie turystyki, jak i jej promocji:

- renowacja i umieszczenie nowych tablic informacyjnych na trasie Miejskiego Szlaku Turystycznego;
- organizacja Zlotu Żaglowców – The Tall Ship's Races 2007 (temu wydarzeniu poświęcony jest osobny rozdział niniejszego Raportu);
- organizacja w 2006 i 2007 roku Dni Morza i Zlotu Oldtimerów;
- udział w targach turystycznych: międzynarodowych (ITB Berlin, „Reisen" – Hamburg, „Reiseliv" – Oslo), krajowych („Wiatr i Woda" – Warszawa, „Tour Salon" – Poznań, „Dni Województwa Zachodniopomorskiego", 2006 – Mielno, 2007 – Poznań), regionalnych („Piknik nad Odrą");
- opracowanie projektu oznakowania turystycznego szlaku historycznego na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie;
- utworzenie, administrowanie i uaktualnianie serwisu turystycznego Szczecina (www.turystyka.szczecin.pl);
- opracowanie Miejskiego Kalendarza imprez turystycznych, rekreacyjnych i sportowych;
- upowszechnianie czynnej turystyki krajowej wśród dzieci i młodzieży poprzez dotacje celowe na organizację rajdów, spływów, biwaków i innych przedsięwzięć, dla których Gmina Miasto Szczecin jest organem prowadzącym;

– dofinansowanie turystyki szkolnej ("Akcja Lato i Zima") i działalności kół turystyczno-krajoznawczych;
– upowszechnianie czynnej turystyki zagranicznej poprzez dofinansowanie szkolnej współpracy międzynarodowej, obozów, wycieczek zagranicznych;
– doposażenie szkolnych schronisk młodzieżowych w sprzęt i urządzenia niezbędne do prawidłowej działalności, w tym bazy noclegowej;
– krzewienie edukacji turystycznej poprzez współorganizowanie eliminacji wojewódzkich XXXV Ogólnopolskiego Turnieju Turystyczno-Krajozna-wczego;
– prowadzenie i dofinansowanie schronisk młodzieżowych w Szczecinie;
– zarządzanie i nadzór nad Miejskim Ośrodkiem Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji, któremu podlega Centrum Informacji Turystycznej;
– finansowanie wydawnictw, działań i przedsięwzięć turystycznych, głównie z zakresu turystyki leśnej (silwaturystyki), ze środków Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz ze środków Unii Europejskiej w ramach: Programu Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA, Wspólnego Funduszu Małych Projektów Polska – Niemcy.

Wykres nr 9.1.

Źródło: Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2003–2007.

Tabela nr 9.1.

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA NA TURYSTYKĘ W LATACH 2006–2007

rodzaje wydatków	wielkość wydatków		
	2006	2007	dynamika %
turystyka ogółem	**325 385**	**531 233**	163,3
zadania w zakresie upowszechniania turystyki, w które wchodzą:	216 259	254 462	117,7
- wydatki bieżące	195 635	250 462	128,1
- wydatki majątkowe	20 624	4 000	19,4
pozostała działalność	109 126	276 771	253,6

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2006 i 2007 rok.

W porównaniu z 2006 rokiem Gmina Miasto Szczecin zwiększyła wydatki na turystykę o ponad 60%. Na zadania związane z upowszechnianiem turystyki i promocją (m.in. udział w prezentacjach i targach turystycznych, wspieranie bazy szkolnych schronisk młodzieżowych) w 2007 r. przeznaczono o 17% więcej niż w roku poprzednim. Na pozostałą działalność, taką jak: druk folderów, zakup map, gadżetów promocyjnych potrzebnych podczas targów turystycznych, Gmina zwiększyła wydatki bieżące o 150% w stosunku do roku 2006.

Wydatki na turystykę ujęte w tabeli nr 9.1. dotyczą wyłącznie wydatków zakwalifikowanych do działów stricte związanych z turystyką w dziale klasyfikacji budżetowej 630 "Turystyka". Należy zauważyć, że ze względu na swój interdyscyplinarny charakter turystyka wykazuje związki z wieloma dziedzinami życia społeczno-gospodarczego, jak: infrastruktura transportowa, edukacja, promocja i szereg innych, co oznacza, że ogół wydatków na turystykę był większy niż kwoty zawarte w tabeli nr 9.1.

9.2. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE W SFERZE TURYSTYKI

Obok organów administracji rządowej i samorządowej, na terenie Szczecina w sferze turystyki działają takie podmioty jak:
– organizacje realizujące politykę organów administracji i samorządów terytorialnych jak Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (ZROT);
– organizacje samorządu gospodarczego w turystyce oraz stowarzyszenia gospodarcze – Zachodniopomorska Izba Turystyki (ZIT);
– podmioty prowadzące działalność w sferze usług turystycznych, głównie pośrednicy i agenci turystyczni, firmy hotelarskie, gastronomiczne, transportu pasażerskiego;
– stowarzyszenia działające w obszarze turystyki: Zachodniopomorska Agencja Rozwoju Turystyki (ZART), Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, Forum Turystyki Regionów, Stowarzyszenie Miłośników Latarń Morskich.

9.2.1. ZACHODNIOPOMORSKA REGIONALNA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA

ZROT działa jako związek stowarzyszeń. Podstawowym celem działalności ZROT jest kreowanie wizerunku województwa zachodniopomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie. Członkami ZROT jest łącznie 79 podmiotów, w tym: województwo zachodniopomorskie, 18 gmin, izby turystyczne, firmy komercyjne, instytucje okołobiznesowe (m.in. ZARR), stowarzyszenia i inne. Połączone wysiłki, zgromadzone doświadczenia i wiedza zapewniają większą skuteczność oraz skoordynowaną promocję w działaniach ZROT.

Główne działania ZROT w latach 2006–2007:
– podpisanie umowy na realizację zadania „Promocja województwa zachodniopomorskiego podczas krajowych i zagranicznych prezentacji o charakterze turystycznym w latach 2006–2008";
– organizacja prezentacji województwa na krajowych i za-

granicznych imprezach turystycznych m.in. „Reiseliv" w Oslo, „Ferie" w Kopenhadze, „Reisen" w Hamburgu, „Dni Województwa" w Mielnie;
– organizacja i obsługa stoiska województwa zachodniopomorskiego podczas 41. edycji Międzynarodowej Giełdy Turystycznej ITB w Berlinie;
– złożenie wniosku o sfinansowanie zadania „Budowa zintegrowanego systemu informacji turystycznej w województwie zachodniopomorskim – II etap"; planowane działania były kolejnym etapem budowy Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Turystycznej;
– nawiązanie współpracy z „Regio Punkt" w Berlinie, czego efektem było m.in. ukazanie się w niemieckiej gazecie „punkt 3" 12 reklam promujących produkty turystyczne województwa zachodniopomorskiego i prezentujących ofertę turystyczną;
– przygotowanie we współpracy z Polską Agencją Rozwoju Turystyki SA oraz Uniwersytetem Szczecińskim, „Strategii Rozwoju Turystyki w Województwie Zachodniopomorskim do 2015 roku", która to została przyjęta 19 czerwca 2006 r. przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego;
– działalność wydawnicza to m.in. „Mapa turystyczna województwa zachodniopomorskiego" oraz foldery takie jak: „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski", „Golf w województwie zachodniopomorskim", „Turystyka aktywna", „Baza noclegowa" i inne;
– zorganizowanie w dniach 16–18 października 2006 r. II Międzynarodowego Seminarium „Dziedzictwo techniki dla przyszłości. Źródła energii – znaki w krajobrazie turystycznym";
– organizacja prezentacji województwa zachodniopomorskiego na targach World Travel Market w Londynie – 6–11 listopada 2007 r.;
– partnerstwo w realizacji projektu „Turystyka – wspólna sprawa".

Szczegółowe informacje dotyczące działalności ZROT dostępne są pod adresem: www.zrot.pl.

9.2.2. ZACHODNIOPOMORSKA AGENCJA ROZWOJU TURYSTYKI

Obszary działania ZART to: wydawnictwa, szkolenia, targi oraz obsługa i organizacja przedsięwzięć promujących turystykę na Pomorzu Zachodnim. Do współpracy z ZART włączyło się sześć gmin z naszego regionu oraz cztery osoby fizyczne. Działania ZART w latach 2006–2007 obejmują takie obszary jak:
– organizacja targów i wystaw – tu należy wymienić giełdę turystyczną Market Tour (2006, 2007), która jest największą imprezą turystyczną na Pomorzu Zachodnim i jest okazją do zapoznania się z ofertą turystyczną na najbliższy sezon, jak również do poznania walorów Pomorza Zachodniego i Polski, a także innych krajów;
– organizacja szkoleń: kursy i egzaminy na pilotów wycieczek (2006, 2007);
– wydawnictwa: Informator Turystyczny Pomorza Zachodniego (2006, 2007);
– uczestnictwo na zasadzie partnerstwa w realizacji projektu „Turystyka – wspólna sprawa";
– oferowanie kompleksowej obsługi gmin i innych podmiotów w zakresie promocji i rozwoju turystyki.

Szczegółowe informacje dotyczące ZART znajdują się na stronie www.zart.com.pl.

9.2.3. ZACHODNIOPOMORSKA IZBA TURYSTYKI

ZIT jest samorządem branży turystycznej skupiającym 55 podmiotów z terenu województwa zachodniopomorskiego (biura podróży, hotele i obiekty wczasowe, szkoły związane z kształceniem kadr turystyki, organizacje działające w turystyce).

Działania ZIT w latach 2006–2007 to:
– współdziałanie z organami władzy rządowej, samorządowej i lokalnej w zakresie tworzenia warunków dla rozwoju turystyki w danym regionie;
– organizacja spotkania z Miejskim Rzecznikiem Konsumentów w zakresie uwag zgłaszanych przez klientów dotyczących usług turystycznych (2007);
– promocja członków ZIT jako wiarygodnych podmiotów gospodarczych poprzez Certyfikaty Rekomendacyjne;
– podnoszenie jakości usług poprzez organizację szkoleń dla podmiotów z branży turystycznej, jak np. „Podatek VAT w usługach turystycznych" (zorganizowane we współpracy ze ZROT);
– uczestnictwo na zasadzie partnerstwa w realizacji projektu „Turystyka – wspólna sprawa";
– reprezentowanie Szczecina i regionu poprzez udział w targach, w tym m.in.: Międzynarodowych Targach Turystycznych Tour – Salon w Poznaniu, Szczecińskich Dniach Turystyki w Szczecinie i w różnych giełdach turystycznych.

Szczegółowe informacje dotyczące działalności ZIT można znaleźć pod adresem: www.zit.szczecin.pl.

9.2.4. FORUM TURYSTYKI REGIONÓW

Forum Turystyki Regionów to stowarzyszenie, które w 2006 roku powstało w miejsce Forum Turystyki Pomorza Zachodniego. Jest ono płaszczyzną współpracy i wymiany doświadczeń osób fizycznych oraz prawnych działających w branży turystycznej. Wśród celów działań FTR należy wymienić:
– popularyzowanie wiedzy związanej z problematyką rozwoju turystyki,
– wspieranie regionalnej i lokalnej przedsiębiorczości w dziedzinie turystyki,
– upowszechnianie krajoznawstwa, rekreacji.

Działalność FTR rozciąga się nie tylko na Szczecin i województwo, ale także na akcje ogólnopolskie związane z turystyką.

Szczegółowe informacje można znaleźć pod adresem: www.forumturystyki.pl/index.php.

9.2.5. POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE

Szczeciński Oddział PTTK jest społeczną organizacją zrzeszającą ok. 1 200 członków w kołach (w tym 104 szkolnych), klubach i komisjach. Zgodnie z celami statutowymi, zadaniem organizacji jest promocja szeroko pojętej zorganizowanej turystyki zbiorowej zarówno podstawowej, jak i kwalifikowanej, z wyraźnym akcentem na poznawanie historii, zabytków, przyrody, propagowanie kultury fizycznej i rekreacji oraz wiedzy ekologicznej. Co roku Oddział Zachodniopomorski PTTK organizuje rajdy, imprezy na orientację, zloty, spływy. Ze szczegółami zawartymi w kalendarzu imprez można zapoznać się pod adresem szczecin.pttk.pl/imprezy/kalendarz.

W Szczecinie działa także Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK, z bogatym zbiorem informacji krajoznawczej o województwie zachodniopomorskim. Pracownia prowadzi kursy młodzieżowych organizatorów turystyki, kursy przewodnickie, jest organizatorem Młodzieżowego Ogólnopolskiego Konkursu Krajoznawczo-Turystycznego.

Szczegółowe informacje dotyczące działalności PTTK oraz Regionalnej Pracowni Krajoznawczej można znaleźć pod adresem: szczecin.pttk.pl.

9.2.6. POLSKIE TOWARZYSTWO SCHRONISK MŁODZIEŻOWYCH

Oddział Zachodniopomorski Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych działa na zasadzie stowarzyszenia. W 2006 roku OZ PTSM zrzeszało 1 583 członków, zaś w 2007 ich liczba spadła do 1 032.

Oddział Zachodniopomorski PTSM jest członkiem współzałożycielem Międzynarodowej Federacji Schronisk Młodzieżowych oraz jednostką centralną Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży PTSM.

Główne działania PTSM, zawarte w celach statutowych Towarzystwa to:

- rozwój bazy schronisk młodzieżowych (organizowanie, budowa, prowadzenie), wspieranie szkolnych schronisk młodzieżowych. Na terenie Szczecina działa pięć Szkolnych Schronisk Młodzieżowych: jedno stałe (SSM „Cuma" przy ul. Monte Cassino19a – 130 miejsc), trzy działające w okresie ferii letnich (SSM nr 1 przy Szkole Podstawowej nr 51, SSM nr 2 "Ster" przy Szkole Podstawowej nr 63 – 50 miejsc, SSM nr 3 przy Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8 – 40 miejsc), jedno o przedłużonym działaniu: ferie letnie, zimowe i wszystkie dni wolne od nauki (SSM nr 4 przy Szkole Podstawowej nr 74);
- upowszechnianie turystyki jako formy wypoczynku i rekreacji młodzieży, organizowanie tras i obozów wędrownych w oparciu głównie o schroniska młodzieżowe; w latach 2006– 2007 OZ PTSM zorganizował: 5 obozów dla 73 uczestników w 2006, 4 obozy dla 70 uczestników w 2007; w zlocie Szkolnych Kół Krajoznawczo-Turystycznych PTSM w 2006 r. uczestniczyło 371 osób, zaś w roku 2007 – 340; w imprezach typu rajdy, zawody na orientację w 2006 roku uczestniczyło 495 osób, a w 2007 – 612;
- uczestnictwo w procesie edukacyjnym; działalność szkoleniowa objęła następujące kursy: kurs kierownika wypoczynku dzieci i młodzieży (2006, 2007), kurs kierowników placówek wypoczynku dzieci i młodzieży (2006,2007), kurs wychowawców placówek wypoczynku dzieci i młodzieży (2006, 2007), szkolenie młodzieżowego lidera turystyki szkolnej (2006, 2007), szkolenie kadry PTSM (2007);
- współpraca międzynarodowa w zakresie praktyk wakacyjnych, szkoleń, projektów wyjazdowych i przyjazdowych dla młodzieży, szkoleń, międzynarodowych spotkań młodzieży; te oraz wiele innych działań jest realizowanych przez Oddział Zachodniopomorski PTSM w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem Niemieckich Schronisk Młodzieżowych (DJH).
  Od wielu lat Oddział Zachodniopomorski PTSM należy do najlepszych w Polsce.

Informacje o OZ PTSM dostępne są na stronie www.ptsm.szczecin.pl.

9.2.7. DZIAŁALNOŚĆ BIUR TURYSTYCZNYCH

Biura turystyczne zajmują się świadczeniem odpłatnych usług, takich jak: organizacja turystyki wyjazdowej krajowej i zagranicznej, turystyki przyjazdowej. Biura zajmują się także sprzedażą biletów lotniczych, promowych, rezerwacją hoteli, sprzedażą biletów na liniowe połączenia autokarowe, sprzedażą kart Euro<26, wynajmem samochodów, obsługą nie tylko klientów indywidualnych i grup, ale także firm. Obsługę firm oferuje m.in. Britas, Globtour, Namaxa Tour. W Szczecinie wiele biur turystycznych pełni jednocześnie rolę organizatora turystyki i przewoźnika turystycznego, m.in. Magellan, Evatrans. Inne łączą rolę organizatora turystyki i pośrednika turystycznego, jak Sobtur czy Polonia. Biuro turystyki Oltur pełni rolę zarówno organizatora turystyki, pośrednika turystycznego, agenta turystycznego i przewoźnika turystycznego. Biura turystyczne takie jak Felberg, oprócz wycieczek, oferują kursy językowe, praktyki, studia za granicą. W wykazie biur podróży prowadzonym przez Centrum Informacji Turystycznej figuruje 67 biur turystycznych. Należy jednak pamiętać, że liczba biur może być większa, gdyż nie wszystkie podmioty z branży turystycznej zgłaszają się do CIT.

9.2.8. INFORMACJA TURYSTYCZNA

Centrum Informacji Turystycznej podlega pod Miejski Ośrodek Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji. Zakres działalności CIT to: pozyskiwanie i udzielanie kompleksowej informacji o Szczecinie, sprzedaż wydawnictw turystycznych, biletów na międzynarodowe przewozy autokarowe, współpraca z lokalnymi i krajowymi instytucjami turystycznymi i kulturalnymi, reprezentowanie Szczecina poprzez uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych.

Szczegółowe informacje znajdują się pod adresem: www.mosrir.szczecin.pl/cit/cit.php.

Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej wpływa pozytywnie na wizerunek miasta w oczach turystów, którzy bardzo często odwiedzają Szczecin właśnie w weekendy. Zakres działania CIKiT obejmuje: udzielanie informacji o Szczecinie, województwie, rezerwację noclegów i przewodników, sprzedaż biletów na imprezy kulturalne (koncerty, wystawy) oraz przewozy międzynarodowe. W ramach działalności wydawniczej CIKiT prowadzi księgarnię z przewodnikami, mapami. Jest także odpowiedzialne za przygotowanie prezentacji i stoisk turystycznych w ramach cyklicznych prezentacji województwa zachodniopomorskiego poza granicami kraju. Zajmuje się również współpracą międzynarodową, w tym realizacją międzynarodowych programów z zakresu turystyki i kultury finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Szczegółowe informacje o CIKiT znajdują się pod adresem www.zamek.szczecin.pl/turystyka/pl/index.asp.

W 2006 roku w ramach działań promocyjnych, z ramienia Gminy Miasto Szczecin, zostało dofinansowane przedsięwzięcie polegające na zainstalowaniu stanowisk informacyjnych, tzw. kiosków multimedialnych w formie terminali komputerowych w następujących punktach: plac Żołnierza, Brama Portowa, plac Kościuszki, budynek międzywydziałowy Politechniki Szczecińskiej przy Piastów 48/49. Punkty „it" usprawniają obsługę ruchu turystycznego, zwiększają konkurencyjność miasta, sprawiają, że staje się ono bardziej przyjazne dla nowych turystów.

Do wszystkich szczecińskich hoteli i miejsc obsługi ruchu turystycznego, jak np. Dworzec PKP, dostarczane są darmowe materiały informacyjne na temat atrakcji turystycznych i plany centrum miasta.

9.3. BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI

Usługi noclegowe są zaliczane do podstawowych usług turystycznych i są one jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój turystyki i wpływających na ruch turystyczny.

Według danych na koniec 2006 roku w Szczecinie były 43 obiekty zbiorowego zakwaterowania, a w nich na turystów czekało 5 205 miejsc noclegowych, w tym 4 219 całorocznych. Aż 70% miejsc noclegowych znajdowało się w hotelach. W tym samym roku liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania ogółem spadła o 2,3% w porównaniu z rokiem 2005. Biorąc po uwagę fakt, że liczba obiektów ma odbicie w liczbie miejsc noclegowych, to zmiana ta nie ma zbytniego znaczenia, gdyż liczba miejsc noclegowych w 2006 w stosunku z rokiem poprzednim spadła tylko o 0,6%.

W 2006 roku można było zaobserwować wzrost ilości miejsc noclegowych w zespołach ogólnodostępnych domków turystycznych oraz pozostałych obiektach niesklasyfikowanych.

Według danych przeprowadzonych przez Urząd Miasta Szczecin (stan na grudzień 2007) w Szczecinie znajdowało się 19 hoteli, w tym 2 czterogwiazdkowe i 9 trzygwiazdkowych. 3 257 miejsc noclegowych czekało na turystów w hotelach. Liczba miejsc noclegowych w hotelach w 2007 roku wzrosła w stosunku do roku poprzedniego o 9,4%, co było efektem otwarcia 2 nowych hoteli.

Wielu turystów, szczególnie Polaków, korzysta z prywatnej bazy noclegowej (pokoi gościnnych) nie wykazywanej w statystykach GUS. Według badań przeprowadzonych przez Instytut Turystyki, w 2007 roku w Szczecinie było 25 obiektów zaliczających się do prywatnej bazy noclegowej (wszystkie całoroczne), a ogólna liczba miejsc noclegowych w tych obiektach wynosiła 2 415.

Ogólny stan techniczny turystycznej bazy noclegowej jest oceniany jako dobry.

Tabela nr 9.2.

OBIEKTY I MIEJSCA NOCLEGOWE W LATACH 2005–2006

rodzaje obiektów	lata	ilość obiektów	miejsca noclegowe	
			ogółem	w tym całoroczne
Obiekty zbiorowego zakwaterowania ogółem	2005	44	5235	4735
	2006	43	5205	4219
Hotele	2005	16	3025	3025
	2006	17	2977	2 849
Inne obiekty hotelowe	2005	13	626	626
	2006	13	616	616
Szkolne schroniska młodzieżowe	2005	4	254	174
	2006	4	264	174
Zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	2005	1	54	54
	2006	1	66	66
Kempingi	2005	1	250	250
	2006	1	150	150
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane	2005	9	1026	606
	2006	7	1132	364

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

9.4. RUCH TURYSTYCZNY

Ruch turystyczny to zjawisko społeczne i ekonomiczne polegające na fizycznym, okresowym i przestrzennym przemieszczaniu się odwiedzających z miejsca stałego pobytu do miejsca destynacji.

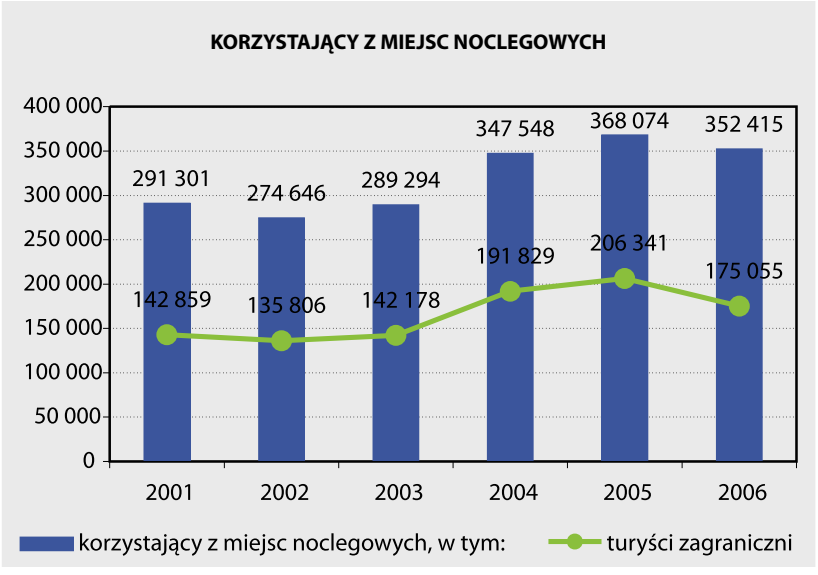
Według badań przeprowadzonych przez Instytut Turystyki, w 2006 roku do Szczecina przyjechało około 500 tys. turystów krajowych i ponad 300 tys. zagranicznych.

W 2006 roku z bazy zbiorowego zakwaterowania skorzystało 352,4 tys. osób, z czego prawie połowę stanowili turyści zagraniczni.

Na tle całego województwa zachodniopomorskiego w roku 2006 ze szczecińskiej bazy noclegowej zbiorowego zakwaterowania skorzystało 15% turystów krajowych i 40% zagranicznych.

Struktura wykorzystania obiektów noclegowych pokazuje, że decydującym rodzajem bazy noclegowej, z której korzystali turyści były hotele. Blisko 90% turystów zagranicznych skorzystało z rejestrowanej bazy noclegowej.

Wykres nr 9.2.

Źródło: Opracowanie własne na postawie danych GUS.

W 2006 roku, w stosunku do roku poprzedniego, liczba korzystających z noclegów spadła o 4,3% przy jednoczesnym spadku liczby obiektów zbiorowego zakwaterowania o 2,3%. O 44,5% wzrosła liczba turystów korzystających z zespołów ogólnodostępnych domków turystycznych, zaś o 6,7% wzrosła liczba korzystających z pozostałych obiektów niesklasyfikowanych. W 2006 roku zaobserwowano spadek liczby turystów korzystających z hoteli o 3,2%, w tym turystów zagranicznych o 13,8%. Liczba turystów korzystających z kempingów zmalała w stosunku do roku 2005 o 8,3%, a wśród turystów zagranicznych spadek wynosił 10,9%.

W 2006 roku w bazie noclegowej zbiorowego zakwaterowania zarejestrowano 86,9 tys. turystów z Niemiec, w dalszej kolejności można wymienić Duńczyków – 34,2 tys. i Szwedów – 12,2 tys. Kolejne nacje, jak: Holendrzy, Brytyjczycy, Norwegowie, reprezentowane były mniej licznie (5 tys. osób i poniżej). Głównym celem przyjazdu turystów krajowych był wypoczynek, zaś zagranicznych – interesy i sprawy służbowe. Ruch turystyczny zależy od walorów turystycznych oraz tranzytowego położenia miasta, co w rezultacie wpływa na średnią długość pobytu która to wynosiła 1,7 dnia w przypadku turystów krajowych i 1,8 w przypadku zagranicznych. Zgodnie z danymi Instytutu Turystyki, turyści krajowi zostawili w Szczecinie 40,6 mln zł, zaś zagraniczni 41,7 mln USD. Szczegółowe informacje na temat wykorzystania obiektów zbiorowego zakwaterowania zawarto w tabeli nr 9.3.

Ruch turystyczny charakteryzuje się wysoką sezonowością, czego efektem jest wysokie zagęszczenie odwiedzających w okresie letnim. Sezon trwa średnio od maja do września. Oprócz tego okresu ruch turystyczny zwiększa się w okolicach świąt Bożego Narodzenia i Sylwestra.

W 2007 roku liczba turystów w Szczecinie wzrosła ze względu na uczestnictwo w Zlocie Żaglowców The Tall Ships' Races. W okresie od 4 do 7 sierpnia 2007 roku przez Szczecin przewinęło się prawie 2 miliony osób. W czasie trwania tej imprezy obłożenie w hotelach wynosiło 100%, jednak dodatkowa baza w postaci domów studenckich nie została w pełni wykorzystana. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, że wzrost obłożenia miejsc noclegowych, jak i ruchu turystycznego występował tylko przez kilka dni – zjawisko to, mimo swojej skali, nie miało spektakularnego odbicia w tabelach statystycznych podsumowujących cały miesiąc. Według danych GUS, liczba udzielonych noclegów w sierpniu w stosunku do lipca wzrosła niespełna o 3%, przy czym w roku 2006 wzrost ten wyniósł 0,2%. Świadczy to o tym, że większość turystów, która przybyła na Zlot Żaglowców, skorzystała z obiektów zakwaterowania indywidualnego. Trudności z zabezpieczeniem noclegu podczas trwania imprezy zmusiły turystów do skrócenia pobytu.

Ze względu na bliskość granicy państwowej z Niemcami ważną rolę odgrywa turystyka zakupowa. To właśnie obywatele Niemiec stanowią aż 97% ogólnej liczby przekraczających granicę. Przyjazdy Niemców do Szczecina przyczyniły się do rozwoju przygranicznych sklepów i punktów usługowych (gabinety stomatologiczne, fryzjerskie, kosmetyczne). Choć należy zaznaczyć, że na turystykę zakupową w 2006 roku przyjechało o 40% mniej niż w roku poprzednim. Malejąca częstotliwość przyjazdów związana jest ze wzrostem cen w Polsce.

Ze statystyk lokalnych hotelarzy wynika, że w latach 2006–2007 zwiększyła się liczba turystów z krajów skandynawskich, przy w miarę ustabilizowanej liczbie turystów bądź odwiedzających z Niemiec.

Ruch turystyczny w Szczecinie ma często charakter tranzytowy. Niestety, ruch tranzytowy implikuje krótki czas pobytu w Szczecinie, dlatego wskazane byłoby stworzenie bazy turystyczno-rekreacyjnej, która mogłaby przyciągnąć i zatrzymać na dłużej turystów przyjeżdżających do Szczecina. Przewiduje się, że liczba turystów przekraczających granicę zwiększy się w związku z wejściem Polski do strefy Schengen, czyli po zniesieniu od 21 grudnia 2007 roku kontroli paszportowej na granicy, w przypadku Szczecina z Niemcami.

Możliwości zwiększenia ruchu turystycznego jak i rozwoju samej turystyki niesie bliskość Portu Lotniczego Szczecin – Goleniów. Uruchamiane są kolejne połączenia lotnicze z Wyspami Brytyjskimi. Według danych ze Straży Granicznej w 2006 roku do Szczecina przyleciało 4 tys. obywateli Wielkiej Brytanii. Liczba cudzoziemców ogółem, którzy przylecieli do Goleniowa, to 6,8 tys. osób. Według badań Instytutu Turystyki, lotnisko Szczecin – Goleniów na tle innych lotnisk w Polsce zajęło ostatnie miejsce pod względem liczby obsłużonych pasażerów, gdyż obsłużyło 1% wszystkich pasażerów korzystających z polskich lotnisk.

Tabela nr 9.3.

OGÓLNE DANE O TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA W SZCZECINIE W LATACH 2005–2006		
Baza noclegowa	**2005**	**2006**
Obiekty zbiorowego zakwaterowania ogółem	44	43
w tym obiekty całoroczne	39	38
Miejsca noclegowe ogółem	5 235	5 205
w tym miejsca noclegowe całoroczne	4 735	4 219
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	368,1	352,4
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	206,3	175,1
Udzielone noclegi ogółem (w tys.)	636,3	630,8
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	358,7	320,8
z tego:		
Hotele	16	17
Miejsca noclegowe	3 025	2 977
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	294,4	285,0
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	181,4	156,3
Udzielone noclegi ogółem (w tys.)	481,4	483,2
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	312,2	284,7
Inne obiekty hotelowe	13	13
Miejsca noclegowe	626	616
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	38,0	29,5
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	14,1	8,9
Udzielone noclegi (w tys.)	80,5	60,0
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	25,4	16,5
Szkolne schroniska młodzieżowe	4	4
Miejsca noclegowe	254	264
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	12,2	12,7
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	2,3	1,9
Udzielone noclegi (w tys.)	24,1	26,9
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	4,9	3,7
Zespoły ogólno dostępnych domków turystycznych	1	1
Miejsca noclegowe	54	66
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	2,2	3,2
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	0,9	1,3
Udzielone noclegi (w tys.)	5,9	7,5
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	2,3	2,8
Kempingi	1	1
Miejsca noclegowe	250	150
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	4,8	4,4
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	4,6	4,1
Udzielone noclegi (w tys.)	8,1	7,7
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	7,9	7,4
Pozostałe obiekty niesklasyfikowane	9	7
Miejsca noclegowe	1026	1132
Korzystający z noclegów ogółem (w tys.)	16,5	17,6
w tym turyści zagraniczni (w tys.)	2,9	2,5
Udzielone noclegi (w tys.)	36,4	45,4
w tym turystom zagranicznym (w tys.)	6,1	5,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Pojawienie się „tanich przewoźników", uruchomienie kolejnych połączeń lotniczych zaowocowało wzmożonym ruchem oraz pojawieniem się wśród odwiedzających turystów z Wielkiej Brytanii. To właśnie najwięcej Brytyjczyków (4 tys. w 2006 roku) przyleciało do Szczecina. Liczba cudzoziemców ogółem, którzy przylecieli do Goleniowa, wyniosła 6,8 tys. w 2007 roku. Straż Graniczna na lotniczym przejściu Szczecin – Goleniów odnotowała, w stosunku do roku 2006, wzrost liczby pasażerów o 41,7%, zaś samolotów o18,7%.

Nie tylko transport lotniczy, ale także inne rodzaje transportu determinują dostępność regionu. Na tle innych miast Szczecin dzieli relatywnie duża odległość od lotniska (30 kilometrów) oraz znacząca odległość od terminalu promowego. Dostępność komunikacyjną Szczecina znacznie zwiększa autostrada A6 przechodząca po stronie Niemiec w A11. Infrastruktura transportowa Szczecina jest mimo to słabo rozwinięta i nie zachęca do przyjazdów turystów samochodami we własnym zakresie. Brakuje także miejsc parkingowych dla autokarów, usytuowanych w centrum Szczecina, co wpływa negatywnie na turystykę grupową.

Pomimo sąsiedztwa wód, do Szczecina nie można dostać się bezpośrednio promem pasażerskim kursującym na regularnej trasie.

Rozbudowa infrastruktury o wysokim standardzie jest podstawą do stworzenia całorocznej oferty turystycznej miasta, a co za tym idzie – ograniczenia sezonowości oraz poprawy jakości obsługi ruchu turystycznego. Turystyka jest jedną z lepiej rozwijających się obecnie gałęzi gospodarki i z roku na rok rośnie jej znaczenie jako czynnika stymulującego rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Jest ona coraz bardziej doceniana przez samorząd terytorialny, co widać w zwiększanych wydatkach na działania turystyczne. Przez cały czas istnieje potrzeba szkoleń zarówno dla pracowników branży turystycznej, jak i urzędów. Sfinansowanie takich szkoleń z budżetu Gminy zaowocowałoby nie tylko wykwalifikowaną kadrą turystyczną, ale także zwiększeniem świadomości związanej ze znaczeniem turystyki dla rozwoju gospodarczego miasta. Władze samorządowe powinny zacieśnić współpracę z regionalnymi i lokalnymi organizacjami turystycznymi.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Adam Pawlicz, Wpływ infrastruktury na rozwój turystyki w wybranych miastach nadbałtyckich, Ekonomiczne problemy turystyki nr 8, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 465, Szczecin 2007.
2. Aleksander Kornak, „Ekonomika Turystyki", Bydgoszcz, III wydanie.
3. Centrum Informacji Turystycznej w Szczecinie.
4. Główny Urząd Statystyczny.
5. Gospodarka Szczecina 2007, Praca zbiorowa pod kierunkiem prof. Stanisława Flejterskiego, PTE, WZiEU, Szczecin, listopad 2007.
6. http://www.tws.org.pl.
7. Instytut Turystyki w Warszawie.
8. Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji.
9. Mirosław Marczak, „Turystyka w działaniach samorządów województw pomorskiego i zachodniopomorskiego", Ekonomiczne problemy turystyki nr 4, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 402, Szczecin 2005.
10. Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013.

11. Ocena wpływu imprez masowych na gospodarkę Miasta Szczecina The Tall Ship's Races 2007, Doradztwo Ekonomiczne Dariusz Zarzecki, Szczecin, listopad 2007.
12. Polityka Turystyczna, redaktor naukowy Aleksandra Panasiuk, Wydawca US, Szczecin – Kopenhaga 2005.
13. Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, Oddział Zachodniopomorski.
14. Pomorski Oddział Straży Granicznej w Szczecinie.
15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Organizacji Turystycznej.
16. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Sportu i Turystyki.
17. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za 2003–2007 rok.
18. Uchwała nr LVII/1064/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie polityki wspierania rozwoju turystyki /Tu/ Szczecina oraz zmiany uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina.
19. szczecin.pttk.pl.
20. Turystyka polska w 2006 roku Wielkie Miasta, Bożena Radkowska, Instytut Turystyki, Warszawa 2007.
21. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Kultury, Edukacji, Turystyki i Sportu.
22. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska.
23. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Oświaty.
24. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Sportu i Turystyki, Referat ds. Turystyki.
25. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych.
26. Ustawa z dnia 5 marca 2004 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń.
27. www.forumturystyki.pl/index.php.
28. www.mosrir.szczecin.pl/cit/cit.php.
29. www.ptsm.szczecin.pl.
30. www.zamek.szczecin.pl/tourism.
31. www.zamek.szczecin.pl/turystyka/pl/index.asp.
32. www.zit.szczecin.pl.
33. www.zrot.pl.

Sfera
społeczna

Raport o stanie miasta Szczecin

10. Demografia

10.1. LICZBA I STRUKTURA LUDNOŚCI

Według stanu na 31.12.2006 r. ludność Szczecina liczyła 409 068 osób, co stanowiło 24% mieszkańców całego województwa zachodniopomorskiego i 1% ludności kraju. Tendencja spadkowa liczby ludności Szczecina utrzymała się również w 2007 roku, kiedy to wyniosła 407 811 osób, co nadal plasuje miasto na siódmej pozycji w kraju za Warszawą, Krakowem, Łodzią, Wrocławiem, Poznaniem i Gdańskiem. Pod względem liczby ludności województwo zachodniopomorskie zajmowało jedenaste miejsce w kraju (4,4%), natomiast w regionie północno-zachodnim miejsce drugie – 27,8% (na pierwszym – woj. wielkopolskie, na trzecim – woj. lubuskie).

Przyrost liczby ludności Szczecina następował do końca 1994 roku. Rok 1995 zapoczątkował tendencje nieznacznego, lecz stałego obniżania się poziomu przyrostu naturalnego. W 2007 roku w porównaniu z rokiem 2002 urodziło się jednak o 335 dzieci więcej.

Tabela nr 10.1.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA SZCZECINA					
wg stanu na:	przyrost naturalny	saldo migracji	liczba ludności*		
			ogółem	mężczyźni	kobiety
31.12.1990 r.	578	801	413 437	200 635	212 802
31.12.1995 r.	-344	-53	418 156	201 128	217 028
31.12.2000 r.	-662	515	416 485	199 243	217 242
31.12.2001 r.	-698	341	415 576	198 356	217 220
31.12.2002 r.	-897	463	415 117	197 826	217 291
31.12.2003 r.	-677	-166	414 032	197 028	217 004
31.12.2004 r.	-704	-492	411 900	195 963	215 937
31.12.2005 r.	-525	58	411 119	195 433	215 686
31.12.2006 r.	-683	-61	409 068	194 524	214 544
31.12.2007 r.	-562	-676	407 811	193 744	214 067

** łącznie z zameldowanymi czasowo na okres powyżej dwóch miesięcy.*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Wskaźnik feminizacji wynosił 110,5 (w kraju – 107, w województwie 105,9). Współczynnik feminizacji jest silnie uzależniony od wieku, w młodszych grupach wiekowych występuje przewaga mężczyzn, w starszych – kobiet. Dwukrotną przewagę kobiet nad mężczyznami odnotowuje się dopiero od wieku 45 lat, w mieście o pięć lat wcześniej, na wsi dopiero w wieku 60 lat i więcej. Dzieci i młodzież to w większości mieszkańcy płci męskiej.

Dodatni przyrost naturalny wystąpił w 2007 roku jedynie w sześciu miastach wojewódzkich: Warszawie, Rzeszowie, Olsztynie, Krakowie, Toruniu i Gorzowie Wielkopolskim. Szczecin jest jednym z sześciu dużych miast, gdzie spadek liczby ludności był największy (obok Łodzi, Poznania, Gdańska, Katowic i Bydgoszczy).

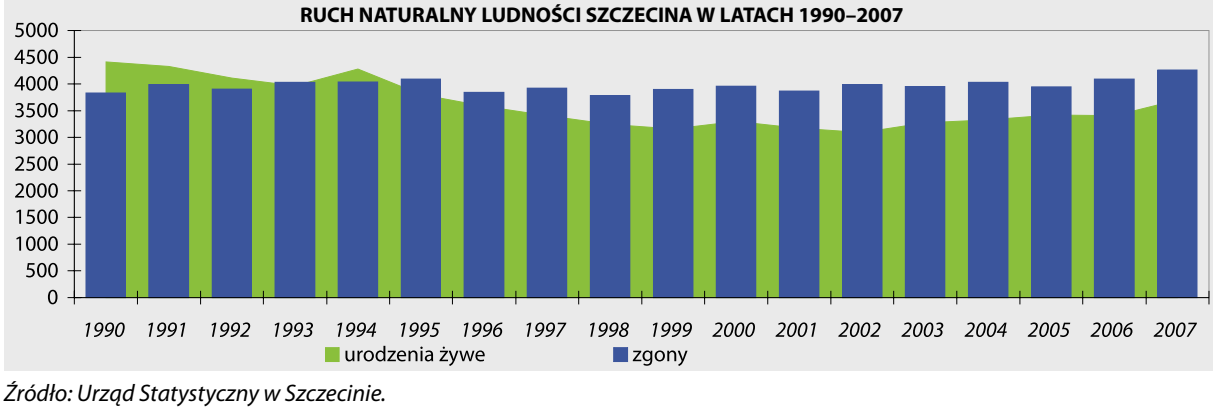
Do końca roku 1994 wzrost liczby mieszkańców Szczecina był wynikiem dodatniego przyrostu naturalnego i dodatniego salda migracji. Od początku 1995 roku do końca 2007 roku liczba ludności Szczecina obniżyła się o 10 345 osób, czego główną przyczyną był ujemny przyrost naturalny (liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń) oraz ujemne saldo migracji stałej, które w 2007 roku zamknęło się wielkością – 676, w tym:
- saldo migracji wewnętrznej – 670,
- saldo migracji zewnętrznej – 6.

Analiza ruchu wędrówkowego wskazuje na przemieszczenia ludności odbywające się poza miasto do większych ośrodków miejskich (1 989 osoby w 2007 r.) i na wieś (2 773 osoby).

Napływ migracyjny dotyczy w większości ludności z innych ośrodków miejskich (2 673 osoby w 2007 r.), zwłaszcza ludzi młodych w wieku 25–34 lata. Przemieszczenia wewnątrz miasta polegają na odpływie mieszkańców Śródmieścia i osiedli ze starą zabudową do pozostałych dzielnic i osiedli. Najliczniej zamieszkanymi dzielnicami Szczecina są Śródmieście i Zachód, z tego najwięcej mieszkańców zamieszkuje osiedla: Niebuszewo – Bolinko, Pomorzany, Pogodno, Centrum, Turzyn i Drzetowo – Grabowo. Średni wskaźnik gęstości zaludnienia dla całego miasta na koniec 2007 roku wynosił 1 356 osób na 1 km^2.

Wraz z obniżaniem się liczby ludności Szczecina następują niekorzystne zmiany w strukturze ludności wg wieku. Spadła liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i na koniec 2007 roku wyniosła 65 485 osoby, spadła również liczba ludności w wieku produkcyjnym do 271 250 osób, wzrosła jedynie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym – do 71 076 osób. Struktura ludności wg grup ekonomicznych przedstawiała się następująco (31.12.2007 r.):

Wykres nr 10.1.

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

	Szczecin	Polska
ludność w wieku przedprodukcyjnym	16,1%	19,6%
ludność w wieku produkcyjnym	66,5%	64,4%
ludność w wieku poprodukcyjnym	17,4%	15,9%

Szczecin, podobnie jak i województwo zachodniopomorskie, charakteryzuje się jednym z największych w Polsce odsetkiem ludności w wieku produkcyjnym. Od 1995 roku liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym obniżyła się o 33,9%. Jednocześnie w 2007 roku nastąpił wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym o 2,7% oraz ludności w wieku poprodukcyjnym o 25,9%, na co niemały wpływ miało wydłużenie średniej długości życia, która w roku 2007 wynosiła w województwie zachodniopomorskim 79,2 lat dla kobiet (w Polsce – 79,7) i 70,6 lat dla mężczyzn (w Polsce – 71,0). Proces starzenia jest więc bardziej zaawansowany wśród kobiet. Udział kobiet w wieku powyżej 65 lat wynosił w 2007 roku 11,88%, mężczyzn zaś – 5,54%. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym w roku 2007 wyniosła 50,3.

W 2007 r. w województwie zachodniopomorskim zawarto 10,9 tys. związków małżeńskich, tj. 1,1 tys. więcej niż w poprzednim roku i był to trzeci z kolei rok, w którym obserwowano wzrost. Natomiast w Szczecinie w 2007 roku zawarto 2 392 małżeństw, tj. o 194 więcej niż w roku 2006.

Tabela nr 10.2.

RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2006 ROKU

miasto	liczba ludności	przyrost naturalny	saldo migracji
		na 1000 mieszkańców	
Warszawa	1 702 139	- 0,6	4,8
Łódź	760 250	- 6,5	- 2,4
Kraków	756 267	- 0,4	1,1
Wrocław	634 630	-1,5	-0,5
Poznań	564 951	0,0	- 4,4
Gdańsk	456 658	-0,2	- 1,7
Szczecin	**409 068**	**- 1,7**	**- 0,2**
Bydgoszcz	363 468	-0,9	- 5,3
Lublin	353 483	0,6	- 4,2
Katowice	314 500	-2,9	- 4,7
Białystok	294 830	1,4	- 0,9
Kielce	207 188	- 0,1	- 5,6
Olsztyn	174 941	2,1	- 0,1
Rzeszów	163 508	2,5	- 1,4
Opole	127 602	- 0,2	- 4,1
Zielona Góra	118 115	0,4	- 0,5

Źródło: Rocznik demograficzny 2007, listopad 2007,GUS.

W 2007 r. w województwie zachodniopomorskim zmarło 15,8 tys. osób, tj. o 1,0% więcej niż w roku poprzednim. W ogólnej liczbie zgonów przeważały zgony w podregionie szczecińskim, tj. 65,4%, a ich liczba wyniosła 10,3 tys. osób. W ogólnej liczbie zmarłych większy udział stanowili mężczyźni (55%), natomiast pod względem wieku najbardziej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 75 lat i więcej (prawie 45% ogólnej liczby zgonów).

W Szczecinie w 2007 roku zmarły 4 263 osoby, z czego 2 265 stanowili mężczyźni. Najczęstszą przyczyną zgonów były nadal choroby układu krążenia oraz nowotwory.

Jedną z przyczyn spadku liczby ludności jest utrzymujące się ujemne saldo migracji na pobyt stały (suma migracji wewnętrznej i zagranicznej). W 2007 r. w Szczecinie pogłębiło się (trzykrotny wzrost) ujemne saldo migracji wewnętrznej na pobyt stały i wyniosło minus 670 osób, w tym saldo z innymi miastami było dodatnie – 690 osób, natomiast w ośrodkach wiejskich ujemne – 1 360 osób. Bardziej mobilne nadal są kobiety (napływ – 2 078, odpływ – 2 367). Do Szczecina przeprowadzają się najczęściej ludzie młodzi z innych ośrodków miejskich (zarówno kobiety, jak i mężczyźni).Wyprowadzają się natomiast w większości na wieś i do stref podmiejskich (61%). Saldo migracji zagranicznych wyniosło minus 6 osób. Dotyczyło ono tylko przemieszczania ludności między ośrodkami miejskimi. W tym przypadku dominują mężczyźni (55%).

Strukturę wieku ludności kształtowały dwa czynniki: przesuwające się przez kolejne grupy wiekowe wyże i niże demograficzne oraz depresja urodzeniowa. Spowodowało to wzrost liczby ludności powyżej 50. roku życia i spadek liczby dzieci i młodzieży do lat 19. Zmiany w strukturze wieku prowadzą do starzenia się populacji mieszkańców Województwa Zachodniopomorskiego i Szczecina. Proces ten zmienia strukturę według grup ekonomicznych ludności i rodzi konsekwencje społeczne i ekonomiczne.

Długoterminowa prognoza demograficzna dla Szczecina wskazuje, że do roku 2030 liczba ludności Szczecina obniży się do poziomu 335,6 tys. osób, tj. o ok. 80 tys. osób. Spadek liczby dzieci i młodzieży wymusi w konsekwencji konieczność kontynuowania zapoczątkowanego już procesu restrukturyzacji żłobków, przedszkoli i szkół. Z drugiej zaś strony ma to wpływ na wzrost bezrobocia wśród nauczycieli.

Zmiany podstawowych zjawisk demograficznych w Szczecinie są analogiczne do przemian, jakie zostały zapoczątkowane w Polsce na początku lat dziewięćdziesiątych. Wiążą się one ze wzrostem średniego wieku i mniejszą skłonnością do zawierania małżeństw, spadkiem dzietności kobiet oraz zmianą wzorca płodności kobiet. Sytuację taką warunkują zmiany kulturowe (zmiana wartości i norm: dążenie do samorealizacji, zmiana pozycji kobiety w rodzinie, konsumpcjonizm) oraz technologiczne (rewolucja informacyjna, podniesienie świadomości w zakresie regulacji urodzeń). Zmiany te, uwarunkowane szybszym niż w innych miastach procesem starzenia się ludności, spowodowały powstanie w Szczecinie sytuacji zwanej depresją urodzeniową.

Wydłużenie średniej długości życia powoduje wzrost liczby ludzi starszych, co z kolei wpływa na zwiększenie potrzeb w zakresie służby zdrowia i opieki społecznej, rynku farmaceutycznego czy specjalistycznych usług dla tej grupy ludności. Z prognoz demograficznych wynika, że procesy te będą się pogłębiać. Pewne zmiany da się zauważyć w okresie najbliższych 10 lat, kiedy wiek emerytalny osiągną roczniki wyżu demograficznego lat pięćdziesiątych.

10.2. SYTUACJA EKONOMICZNA LUDNOŚCI

10.2.1. DOCHODY

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto w zakładach średnich i dużych (zatrudniających 9 i więcej pracowników) z siedzibą w Szczecinie wynosiło:

– w 2006 roku – 2 586,79 zł,
– w 2007 roku – 2 852,01 zł.

Wielkość ta w kraju to 2 691,03 zł (w 2006 roku – 2 477,23 zł), a w województwie zachodniopomorskim 2 705,00 zł (w 2006 roku – 2 406,98 zł).

Wyliczone szacunkowo wynagrodzenie netto (obliczenia własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie) ukształtowało się w Szczecinie na poziomie 1 771,54 zł (w 2006 r. – 1 681,80 zł).

Tabela nr 10.3.

PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WG PKD W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW W LATACH 2006–2007

sekcja PKD	2006	2007	dynamika w %
	w zł		
działalność produkcyjna	2 663,80	2 981,34	111,9
budownictwo	2 454,30	2 909,16	118,5
handel i naprawy	2 211,60	2 513,80	108,7
hotele i restauracje	1 858,40	2 126,49	114,4
transport, gospodarka magazynowa i łączność	3 120,20	3 219,55	103,2
obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów	2 242,70	2 573,82	114,8
pozostała działalność usługowa komunalna, socjalna i indywidualna	2 669,50	2 769,42	103,7
ogółem	**2 586,8**	**2 852,01**	**110,3**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto we wszystkich podmiotach z siedzibą w Szczecinie w 2006 roku wynosiło 2 574,75 zł, w tym:

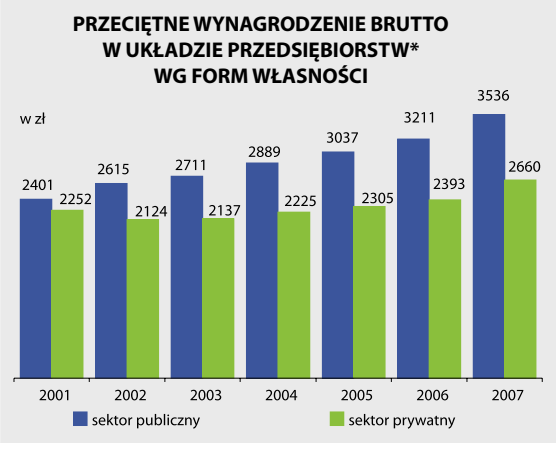
– w sektorze publicznym 2 968,01 zł,
– w sektorze prywatnym 2 222,95 zł.

Poza sektorem produkcyjnym najniższe wynagrodzenia w 2006 roku odnotowano w obsłudze nieruchomości, wynajmie i nauce (2 161,59 zł) oraz ochronie zdrowia i opiece społecznej (2 273,71 zł), najwyższe zaś w pośrednictwie finansowym (3 849,09 zł).

Wyższe wynagrodzenia wypłacają podmioty publiczne, a różnica między sektorami stale się pogłębia. Wyłączając Warszawę, podobna sytuacja jest również w pozostałych miastach wojewódzkich.

Szczecin znajduje się na siódmym miejscu wśród miast wojewódzkich pod względem wysokości przeciętnego wynagrodzenia brutto wypłacanego w dużych i średnich przedsiębiorstwach.

Wykres nr 10.2.

** zakłady średnie i duże zatrudniające 9 i więcej pracowników*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tabela nr 10.4.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEDSIĘBIORSTWACH MIAST WOJEWÓDZKICH W I PÓŁROCZU 2007 ROKU

miasto	ogółem	sektor prywatny
	w zł	
Warszawa	3 716,36	4 128,57
Katowice	3 694,38	2 952,19
Gdańsk	3 600,84	3 528,32
Poznań	3 130,12	3 059,07
Kraków	2 769,24	2 687,26
Wrocław	2 760,76	2 687,72
Szczecin	**2 682,59**	**2 487,41**
Olsztyn	2 679,99	2 664,92
Rzeszów	2 607,67	2 483,41
Zielona Góra	2 597,30	2 546,12
Bydgoszcz	2 563,23	2 429,52
Białystok	2 498,81	2 362,10
Łódź	2 483,87	2 400,03
Opole	2 473,68	2 406,06
Lublin	2 400,82	2 277,28
Kielce	2 371,93	2 421,17

Źródło: Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, nr 14, GUS.

W województwie zachodniopomorskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w grudniu 2007 r. wyniosło 2 872,94 zł i zwiększyło się (o 5,8%) w porównaniu z poprzednim miesiącem. W stosunku do grudnia 2006 roku odnotowano wyższy niż przed rokiem wzrost płac (o 14,7%), a tempo tego wzrostu było dwukrotnie szybsze niż w kraju.

O wysokości wynagrodzeń w dużym stopniu decyduje wielkość firmy, niezależnie od formy własności czy formy organizacyjno-prawnej.

Tabela nr 10.5.

MEDIANA[1] WYNAGRODZEŃ CAŁKOWITYCH W POLSCE ZE WZGLĘDU NA RODZAJ I WIELKOŚĆ FIRMY					
wielkość firmy/ rodzaj firmy	1–9 pracowników	10–49 pracowników	50–249 pracowników	250–999 pracowników	> 1000 pracowników
Firma prywatna	2 000	2 750	3 300	3 800	4 300
Firma państwowa – spółka skarbu państwa	1 800	2 100	2 380	2 614	3 400
Firma sfery budżetowej lub komunalnej	2 000	2 000	2 200	2 500	2 700

Źródło: Internetowe Badania Wynagrodzeń 2007 przeprowadzone przez Sedlak &Sedlak.

Wraz z wielkością firmy rosną wynagrodzenia. Najmniejsze różnice są w przypadku mikroprzedsiębiorstw. Tutaj mediana[1] dochodów w firmach prywatnych jest taka sama jak w sferze budżetowej (2000 zł) i o 11% wyższa niż w firmach państwowych. W przypadku prywatnych przedsiębiorstw średniej wielkości mediana dochodów wynosi już jednak 3 300 zł i jest o połowę wyższa niż w podmiotach ze sfery budżetowej lub komunalnej. W największych firmach państwowych i spółkach skarbu państwa (>1000 pracowników) wynagrodzenia są o 21% niższe niż w największych firmach prywatnych.

Na obszarze całego kraju najlepiej opłacaną branżą są technologie informatyczne. W województwach wschodnich osoby pracujące w tej branży osiągają płace na poziomie 2 850 zł. O 40% więcej dostaje się w województwach północno-zachodnich i południowo-zachodnich (mediana to 4 000 zł). O kolejne 44% więcej zarabia się w województwie mazowieckim. Jednak tutaj nieznacznie wyższe wynagrodzenia mają osoby z branży telekomunikacyjnej. Różnica wynosi 50 zł: mediany osiągają poziom 5 800 zł oraz 5 750 zł. We wszystkich województwach najsłabiej opłacanymi branżami jest kultura i sztuka, służba zdrowia oraz nauka i szkolnictwo.

W strukturze dochodów ludności, oprócz wynagrodzeń, mieszczą się także emerytury i renty, inne świadczenia wypłacane przez ZUS (zasiłki, jednorazowe odszkodowania), zasiłki dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, zasiłki z pomocy społecznej, dodatki mieszkaniowe. Źródłem zwiększenia zasobów finansowych są odszkodowania z tytułu ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz z tytułu ubezpieczeń na życie wypłacane przez zakłady i towarzystwa ubezpieczeniowe, jak również oprocentowanie depozytów bankowych czy zyski z papierów wartościowych.

Tabela nr 10. 7.

WYSOKOŚĆ PRZECIĘTNEGO ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWEGO W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM W OKRESIE I - IX 2007 R.	
emerytura	1 301,45
renty z tytułu niezdolności do pracy	1 010,96
renta rodzinna	1 126,74
Ogółem	**1 209,28**

Źródło: Informacja o świadczeniach pieniężnych z funduszu ubezpieczeń społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego, ZUS, www.zus.pl.

Obecnie w Polsce przeznaczane jest prawie 6 mld zł miesięcznie na emerytury, przy czym tylko 58% jest finansowanych ze składek. Pozostała część jest pokrywana z dotacji i kredytów. W kolejnych latach ten niedobór będzie wzrastał, bo niekorzystnie zmienia się struktura wiekowa Polaków i w 2050 r. emerytów będzie dwukrotnie więcej niż dziś, a liczba osób pracujących zmniejszy się o jedną czwartą. Według ocen ZUS już po 2009 roku na emeryturę będą przechodzić osoby z powojennego wyżu demograficznego, a do największej luki między przychodami ze składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych a wydatkami dojdzie już w latach 2015–2025. Stworzono przy ZUS Fundusz Rezerwy Demograficznej, z którego te niebezpieczne niedobory po 2009 roku miałyby być finansowane. Dziś na funduszu jest tylko 1,7 mld zł, a do 2009 ma on wzrosnąć do 4 mld zł. To pięciokrotnie mniej, niż przewidywano przy zakładaniu FRD.

Obecnie na obszarze kraju funkcjonują 42 Oddziały ZUS. Oddział szczeciński obejmuje swoim zasięgiem 55% powierzchni województwa zachodniopomorskiego, tzn. miasto Szczecin oraz gminy: Dobra (Szczecińska), Goleniów, Kołbaskowo, Maszewo, Nowe Warpno, Nowogard, Osina, Police, Przybiernów, Stepnica.

Tabela nr 10.6.

PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA KRAJOWA WYSOKOŚĆ ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWEGO Z FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WEDŁUG RODZAJU ŚWIADCZENIA W LATACH 2002–2006						
wyszczególnienie	2002	2003	2004	2005	2006	dynamika
			w zł			w %
ogółem	999,77	1 051,09	1 096,97	1 127,23	1 214,75	107,8
emerytura	1 128,87	1 188,34	1 237,38	1 256,53	1 310,75	104,3
renty z tytułu niezdolności do pracy	828,61	857,27	875,43	901,93	989,19	109,7
renta rodzinna	968,95	1 011,32	1 047,11	1 076,49	1 159,27	107,7

Źródło: Ważniejsze informacje z zakresu ubezpieczeń społecznych (fundusz ubezpieczeń społecznych) 2006 r., Warszawa, lipiec 2007 r., ZUS, www.zus.pl.

[1] Mediana jest liczbą w środku zbioru liczb; tzn., że połowa liczb ma wartości większe niż mediana i połowa ma wartości mniejsze niż mediana.

Tabela nr 10.8.

KWOTA I LICZBA EMERYTUR I RENT ORAZ WYSOKOŚĆ PRZECIĘTNEGO ŚWIADCZENIA EMERYTALNEGO I RENTOWEGO BRUTTO NA TERENIE ODDZIAŁU SZCZECIŃSKIEGO ZUS W LATACH 2006–2007

Rok	Kwota wypłacanych		Liczba wypłacanych		Wysokość przeciętnego świadczenia emerytalno-rentowego brutto	
	emerytur	rent	emerytur	rent	emerytura	renta
2006	1 195 721 426,87	577 569 704,76	73 644	41 689	1 312,05	1 048,78
2007	1 240 086 107,14	560 597 197,82	76 290	40 146	1 335,51	1 075,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie.

Pod względem obszaru realizowanych zadań (liczba obsługiwanych emerytów i rencistów, płatników składek i ubezpieczonych) szczecińska jednostka zalicza się do grupy 8 największych w Polsce.

Analiza przedstawionych wyżej wielkości wykazuje, że świadczenia emerytalno-rentowe wypłacone przez szczeciński oddział ZUS nieznacznie tylko odbiegają od wielkości krajowych i wojewódzkich. Przeciętna emerytura wypłacona w 2006 roku była wyższa od przeciętnej wielkości krajowej tylko o 0,1%, natomiast od wielkości wojewódzkiej o 0,8%.

Natomiast analiza pozostałych wypłat świadczyć może o poprawie sytuacji demograficznej (wzrost liczby i wartości wypłaconych zasiłków macierzyńskich i opiekuńczych), co potwierdza nieznaczna, ale wzrostowa tendencja liczby urodzeń.

W 2007 roku znacznie spadła liczba i wartość zasiłków chorobowych. Nie stanowi to jednak potwierdzenia poprawy stanu zdrowia mieszkańców obsługiwanych przez szczeciński oddział ZUS, na co dowodem jest zwiększona liczba zachorowań na większość chorób z jednej strony (patrz rozdział 12. Ochrona zdrowia), z drugiej zaś wzrost liczby i wartości wypłaconych zasiłków rehabilitacyjnych.

W roku 2006 liczba jednorazowych odszkodowań w szczecińskim oddziale ZUS z tytułu wypadków przy pracy wyniosła 2 492, a wartość wypłat ogółem 7 528,4 tys. zł. Natomiast w roku 2007 liczba jednorazowych odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy spadła do 2 307, przy wzroście wartości wypłat do kwoty 7 949,7 tys. zł.

Liczba emerytów w oddziale ZUS w Szczecinie stale wzrasta. W 2007 roku wzrosła o 2 646 osób w porównaniu do roku 2006, natomiast w 2005 roku jedynie o 398 osób w porównaniu do roku 2004. Liczba rencistów spadła o 1 543 osoby. Obniżyła się w 2007 roku w porównaniu z 2006 rokiem o 5,06% liczba wypłaconych zasiłków chorobowych, wzrosła o 28,9% wartość wypłacanych zasiłków macierzyńskich. Przy nieznacznie zwiększonej liczbie zasiłków opiekuńczych w 2007 roku (o 290), wartość wypłacanych zasiłków wzrosła o 85 283 zł w porównaniu z 2006 rokiem. Podobną sytuację zaobserwowano w zasiłkach rehabilitacyjnych – przy wzroście liczby zasiłków o 303, wzrasta ich wartość o 350 524 zł.

Z badań budżetów rodzinnych województwa zachodniopomorskiego, przeprowadzonych przez Urząd Statystyczny w Szczecinie, wynika, że przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny przypadający na jedną osobę w gospodarstwie domowym wynosił w 2006 roku 834,75 zł (dynamika do 2005 roku – 109,5%, do 2000 roku – 138,3%), w tym:

- dochód do dyspozycji 801,37 zł,
- z pracy najemnej 396,80 zł,
- z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie 11,73 zł,
- z pracy na własny rachunek 89,47 zł,
- ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego i pomocy społecznej 288,85 zł.

Tabela nr 10.9.

WARTOŚĆ I LICZBA WYPŁACANYCH PRZEZ SZCZECIŃSKI ODDZIAŁ ZUS ZASIŁKÓW W LATACH 2006–2007[2]

Rok	Liczba wypłaconych zasiłków				Wartość ogółem wypłaconych zasiłków			
	chorobowych	macierzyńskich	opiekuńczych	rehabilitacyjnych	chorobowych	macierzyńskich	opiekuńczych	rehabilitacyjnych
2006	26 768	5 875	1 266	5 488	19 159 894,95	6 058 702,19	325 389,55	5 775 176,99
2007	25 412	7 184	1 556	5 791	18 805 572,08	7 809 378,07	410 673,30	6 125 701,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Szczecinie.

Wpływy środków finansowych do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przypadające na szczeciński oddział ZUS wzrosły w roku 2007 o 6,6% w porównaniu z rokiem 2006. Zadłużenie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w roku 2006 wyniosło 1 489,4 mln zł, a w roku 2007 – 2 303,8 mln zł.

Na jedno gospodarstwo domowe przypadał dochód rozporządzalny w wysokości 2 495,90 zł (dynamika w stosunku do 2005 roku – 111,3%, do 2000 roku – 133,9%).

Dochody na jedną osobę w gospodarstwie domowym w Polsce wynosiły w 2006 roku 813,67 zł.

[2] Dane liczbowe dotyczące zasiłków obejmują tylko te, które wypłacił Zakład Ubezpieczeń Społecznych, tj. wszystkie zasiłki wypłacone w przypadku, kiedy płatnik składek zgłasza do ubezpieczenia chorobowego nie więcej niż 20 ubezpieczonych. W przypadku zgłoszenia do ubezpieczenia chorobowego więcej niż 20 ubezpieczonych wszystkie ww. świadczenia wypłaca płatnik składek.

10.2.2. WYDATKI

Na kondycję gospodarstw domowych bardzo duży wpływ mają wskaźniki wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych. Wg GUS w 2006 roku średnioroczne wskaźniki wzrostu cen ukształtowały się na poziomie 101%, natomiast w 2007 roku wzrost cen w stosunku do roku 2006 wyniósł 102,5%. Z kolei ten wskaźnik w 2007 r. w stosunku do 2005 r. wyniósł 103,5. Dla porównania – dynamika przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto w Szczecinie w 2007 roku do 2006 roku wynosiła 110,3%, natomiast w 2006 r. do 2005 roku – 104,3%.

Spośród cen artykułów żywnościowych w najwyższym stopniu w województwie zachodniopomorskim w 2006 roku w porównaniu do 2005 roku wzrosły ceny: jaj, chleba, mięsa, warzyw, mleka, twarogu, oleju, herbaty i kawy, spadły zaś ceny cukru, mąki, ryżu, drobiu, wędlin, ryb, masła i sera żółtego. Obniżyły się ceny sprzętu AGD i RTV, odzieży, benzyny oraz transportu osobowego, wzrosły natomiast ceny obuwia, węgla, gazu, centralnego ogrzewania, zimnej i ciepłej wody, usług oraz tytoniu.

Tabela nr 10.10.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 GOSPODARSTWO DOMOWE WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2006 ROKU

rodzaj wydatków	w gosp. domowym	na jedną osobę	struktura	dynamika 2005 =100
OGÓŁEM, w tym:	**2 266,93**	**758,17**	**100,0**	**112,8**
żywność, napoje bezalkoholowe	615,79	205,95	27,16	103,5
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	435,07	145,51	19,19	115,1
transport, łączność	298,52	99,84	13,16	118,2
odzież i obuwie	114,82	38,40	5,06	111,2
kultura i rekreacja	156,41	52,31	6,89	114,4
zdrowie	94,48	31,60	4,16	107,7
edukacja	22,69	7,59	1,0	84,1
inne	124,56	41,66	5,49	127,2

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Tendencje zmian wydatków gospodarstw domowych w województwie różnią się nieznacznie od wielkości i tendencji ogólnokrajowych. Poziom przeciętnych miesięcznych nominalnych wydatków w gospodarstwach domowych w Polsce ogółem w 2006 r. wyniósł około 745 zł w przeliczeniu na osobę i był realnie wyższy niż w roku poprzednim o 6,8%. We wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych zanotowano realny wzrost poziomu wydatków. W strukturze wydatków ogółu badanych gospodarstw domowych w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost udziału wydatków na nośniki energii, odzież i obuwie, rekreację i kulturę oraz spadek udziału wydatków na żywność i napoje bezalkoholowe. Utrzymuje się dalszy spadek poziomu ilościowego spożycia niektórych podstawowych artykułów żywnościowych, zwłaszcza spożycia pieczywa i produktów zbożowych, mleka, tłuszczy, owoców oraz warzyw (głównie ziemniaków). W 2006 r. gospodarstwa domowe spożywały również mniej jaj, mięsa (zwłaszcza mięsa surowego) i cukru. Natomiast nieznacznie wzrosło spożycie wędlin wysokogatunkowych i kiełbas trwałych oraz serów.

Wydatki we wszystkich gospodarstwach domowych województwa zachodniopomorskiego stanowiły 90,8% dochodów przypadających na jedną osobę, co oznacza, że część z nich mogła być przeznaczona na oszczędności lub spłatę zaciągniętych wcześniej zobowiązań. W ciągu sześciu lat spadły jedynie wydatki na transport, wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego oraz edukację. Wzrosły natomiast, i to w znacznym stopniu, kwoty przeznaczone na kulturę i rekreację, restauracje i hotele oraz łączność, w mniejszym zaś w pozostałych grupach.

Przeciętny mieszkaniec województwa spożył w ciągu jednego miesiąca 2006 roku m.in.:
- 8,05 kg pieczywa i produktów zbożowych (spadek o 5,1% w porównaniu z rokiem 2005),
- 4,13 l mleka (spadek o 3,3%),
- 3,79 kg owoców (spadek o 10,2%),
- 1,40 kg cukru (spadek o 1,4%),
- 0,46 kg ryb (spadek o 9,8%),
- 5,58 kg mięsa (spadek o 2,6%),
- 14,37 szt. jaj (spadek o 6,9%),
- 11,82 kg warzyw (spadek o 10,65%).

Rok 2006 był kolejnym, w którym poziom spożycia większości podstawowych artykułów żywnościowych uległ obniżeniu – głównie spożycia warzyw (o 11%), w tym ziemniaków (o 14,4%). Ponadto obniżyło się spożycie pieczywa i produktów zbożowych (poza makaronem), mleka, jaj, tłuszczów (z wyłączeniem masła), owoców (poza owocami cytrusowymi). We wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych nieznacznie wzrosło spożycie wędlin wysokogatunkowych i kiełbas trwałych (o 5,6%), zwłaszcza w gospodarstwach rolników (o 15,4%). Poziom spożycia większości artykułów żywnościowych, poza podstawowymi takimi jak np.: pieczywo, mąka, makaron, cukier, jaja, ziemniaki, zależy od dochodów gospodarstwa domowego. W gospodarstwach domowych o najwyższych dochodach (często kilkakrotnie większych niż w gospodarstwach o najniższych dochodach) spożywano relatywnie więcej droższych produktów żywnościowych, jak np. wysokogatunkowych przetworów mięsnych, ryb, jogurtów, owoców, wyrobów ciastkarskich i cukierniczych, wód mineralnych, soków owocowych i warzywnych. Na przykład: w gospodarstwach domowych ogółem osiągających najwyższe dochody w 2006 r. spożywano ponad sześciokrotnie więcej soków warzywnych, prawie pięciokrotnie więcej wód mineralnych i źródlanych oraz soków owocowych, ponad trzykrotnie więcej owoców cytrusowych i wysokogatunkowych przetworów mięsnych niż w rodzinach o najniższych dochodach.

10.2.3. KONDYCJA GOSPODARSTW DOMOWYCH

W 2006 r. na terenie kraju w gospodarstwach domowych ogółem przeciętny miesięczny nominalny dochód rozporządzalny na osobę wyniósł około 835 zł i był realnie wyższy o 8,5% od dochodu z roku 2005. Wzrost realnego poziomu dochodów odnotowano we wszystkich grupach społeczno-ekonomicznych. Zróżnicowanie dochodów pomiędzy nimi w ramach poszczególnych źródeł dochodów nie uległo istotnym zmianom. Udział dochodów z głównego źródła utrzymania w dochodzie rozporządzalnym w gospodarstwach domowych był podobny do roku ubiegłego poza gospodarstwami rencistów, gdzie udział dochodu z rent z tytułu niezdolności do pracy obniżył się o 5 pkt. procentowych. Rosnące płace przekładają się na zwiększony popyt gospodarstw domowych, wywołuje to presję inflacyjną. W województwie zachodniopomorskim w IV kwartale 2007 r. wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych był wyższy w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku i wyniósł 3,3% (wobec 1,4% przed rokiem), natomiast w kraju odpowiednio – 3,5% (wobec 1,3%).

W polskiej gospodarce w 2006 r. trwała dobra koniunktura. PKB wzrósł o 5,8% (od 5,2% w pierwszym kwartale do 6,3% w czwartym). W województwie zachodniopomorskim wytwarzane jest 4,5 proc. PKB.

Średnie roczne dochody na jednego mieszkańca w Szczecinie charakteryzuje tendencja wzrostowa. Zwyżka dochodów z wynagrodzeń i zasiłków może świadczyć o podniesieniu poziomu życia mieszkańców Szczecina, jednak odnotowane tendencje ilustrują wzrost dochodów nominalnych (w tym samym czasie w znacznym stopniu wzrosły również koszty utrzymania: ceny podstawowych artykułów żywnościowych, nośników energii, opłat obowiązkowych).

Średnioroczny dochód z tytułu kapitałów pieniężnych i praw majątkowych na jednego mieszkańca Szczecina w latach 2000–2006 wzrósł z kwoty 8 950 zł do 13 207 zł, co wskazywałoby na wzrost tendencji do oszczędzania. Jednakże z przeprowadzonej przez Oddział Okręgowy NBP w Szczecinie analizy funkcjonowania rynku finansowego w województwie zachodniopomorskim w oparciu o informacje z blisko połowy banków działających na jego terenie, wynika, iż ogólna wartość depozytów gospodarstw domowych w 2007 roku zmniejszyła się o 494,2 mln zł w stosunku do roku 2006. Z przedstawionych danych wynika, że sytuacja w województwie zachodniopomorskim znacznie odbiega od tendencji ogólnokrajowych.

W Polsce, mimo rosnących oszczędności ludności sięgających już ponad 700 mld zł, wzrasta również zadłużenie, które pod koniec 2007 roku wyniosło 210 mld zł. Wartość kredytów udzielonych klientom indywidualnym w 2007 roku wyniosła 30 mld zł w złotówkach i 24 mld zł w walutach obcych.

W województwie zachodniopomorskim należności gospodarstw domowych dla banków i instytucji finansowych z tytułu zaciągniętych kredytów wzrosły w 2007 roku o 1,35 mld zł w stosunku do roku 2006.

Według danych Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową w kraju dynamicznie wzrasta zadłużenie konsumentów w bankach i innych instytucjach pożyczkowych. Tylko w 2007 roku wolumen kredytów dla ludności wzrósł w bankach nominalnie o 27,6%.

Biorąc pod uwagę stosunek liczby klientów czasowo niewywiązujących się ze zobowiązań na 1 000 mieszkańców danego województwa okazuje się, że najwięcej dłużników mieszka w województwie zachodniopomorskim, kujawsko-pomorskim oraz lubuskim. Najmniej dłużników na 1 000 mieszkańców znajdziemy natomiast w województwie podlaskim, podkarpackim oraz świętokrzyskim i małopolskim. Ewidencję Dłużników InfoMonitora Biura Informacji Gospodarczej oraz zasoby sektora bankowego zgromadzone w BIK i ZBP sprawdzono także pod kątem 12 największych polskich miast. W tej kategorii na pierwszym miejscu znajduje się stolica, Łódź oraz Katowice. Łącznie w 12 największych miastach mieszka ponad 288 tysięcy osób, które zalegają z płatnościami powyżej 60 dni, co stanowi ponad 24% wszystkich osób czasowo zalegających ze spłatą swoich zobowiązań. W Szczecinie mieszka 19 668 osób niewywiązujących się ze swoich zobowiązań, co plasuje miasto na siódmym miejscu wśród 12 największych miast w Polsce.

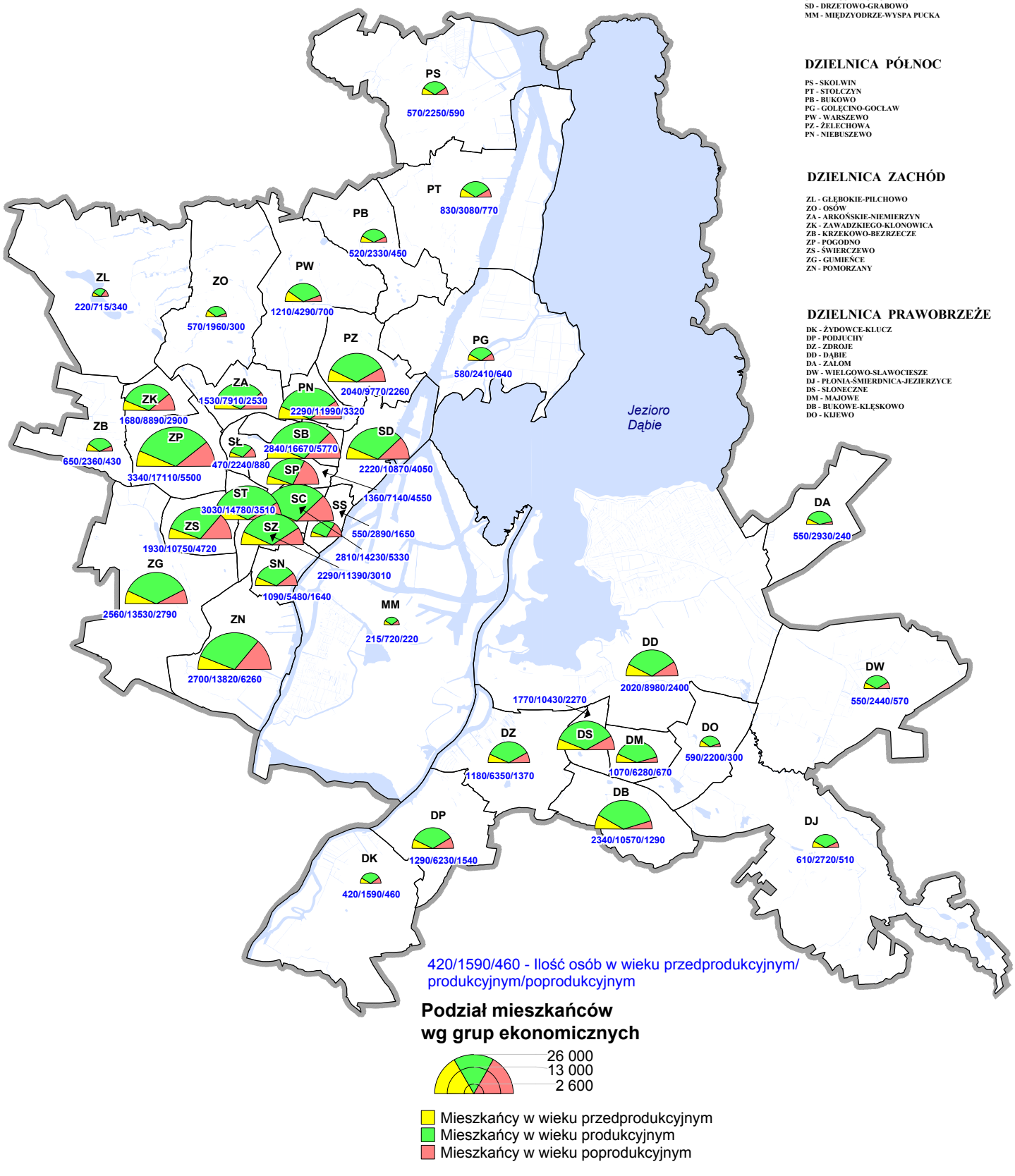
W Szczecinie można zaobserwować niepokojące tendencje demograficzne, które nie gwarantują zastępowalności pokoleń i związane są ze starzeniem się społeczeństwa, a w efekcie niekorzystnie wpłyną na przyszłą sytuację społeczno-ekonomiczną. Mogą one być złagodzone przez zaktywizowanie polityki prorodzinnej Miasta. Ważnym procesem wpływającym na kapitał ludzki i społeczny w Szczecinie są zagraniczne migracje zarobkowe. Z migracjami wiąże się wiele korzyści i kosztów dla gospodarki miasta, jednym z podstawowych czynników determinujących ostateczny wpływ migracji zarobkowej na rozwój gospodarki Szczecina będzie skala migracji powrotnych. Na rynku pracy zaczyna brakować pracowników, co w znacznym stopniu uwarunkowane jest integracją Polski z Unią Europejską. Brak pracowników już spowodował wzrost poziomu płac na rynku szczecińskim.

Do inwestycji mogących przynieść największy postęp cywilizacyjny w Szczecinie należy zaliczyć inwestowanie w edukację. Korzystne dla rozwoju potencjału ludzkiego jest polepszenie jakości kształcenia na wszystkich poziomach i dostosowanie struktury kształcenia do potrzeb rynku. Istotne jest również zaabsorbowanie w Szczecinie jak największej puli środków dostępnych z funduszy unijnych. Pozyskane środki powinny być koncentrowane na działaniach służących przede wszystkim polepszeniu jakości i produktywności kapitału ludzkiego oraz wzmacnianiu kapitału społecznego.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Biuletyn statystyczny województwa zachodniopomorskiego. I kwartał 2008, Szczecin, maj 2008
2. Główny Urząd Statystyczny.
3. Gospodarka Szczecina 2007. Diagnoza i perspektywy rozwoju w ujęciu krótko- i średniookresowym. Raport Grupy G-14. Praca zbiorowa pod kierunkiem prof. Stanisława Flejterskiego. Szczecin, listopad 2007 rok.
4. http://globaleconomy.pl.
5. www.infomonitor.pl.
6. Informacje dla przedsiębiorców, www.skef.pl.
7. Informacje makroekonomiczne – analiza lat 1995 - I kw. 2007, www.muratorplus.pl.
8. Informacje NBP Oddział Okręgowy w Szczecinie.
9. Najbogatsze samorządy (Wspólnota nr 33/831 z 18 sierpnia 2007), www.wspolnota.org.pl.
10. Ocena sytuacji społeczno-ekonomicznej Miasta Szczecina. Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego Gmin we współpracy z Wydziałem Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta Szczecin. Szczecin, 2007 r.
11. Przeciętne dalsze trwanie życia w 2004 roku według podregionów, GUS.
12. Przemiany demograficzne w województwie zachodniopomorskim w latach 2002–2006, www.stat.gov.pl.
13. Rocznik demograficzny 2007, listopad 2007, GUS.
14. Stan i perspektywy polskiej gospodarki**,** 02 luty 2007, Nowe Życie Gospodarcze, www.twoja-firma.pl.
15. Stan i ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim w 2006 r. , www.stat.gov.pl.
16. www.zus.pl.
17. Wynagrodzenia w różnych regionach Polski w 2007 roku, Iwona Strzępek, Gazeta Wyborcza 2008-03-12, http://praca.gazeta.pl.
18. Wyniki finansowe banków w okresie trzech kwartałów 2007 r. Wyniki wstępne, GUS.
19. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Szczecinie.
20. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
21. Kredyty: Polacy wpadają w spiralę długów. 2008, www.hotmoney.pl.

PODZIAŁ MIESZKAŃCÓW WG GRUP EKONOMICZNYCH

11. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego jest przede wszystkim domeną organów administracji publicznej. Podstawową rolę w ramach tego sektora pełnią: policja, straż graniczna, straż pożarna, jednostki ratownictwa i inne wyspecjalizowane agencje, inspekcje i służby, a także wojsko i obrona cywilna. Efektywność działania poszczególnych służb w ramach realizowanych przez nie zadań zależy od wzajemnej współpracy, jak również współpracy z samorządem lokalnym i regionalnym, a także bezpośrednio z mieszkańcami.

11.1. ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Szczecin jako miasto wojewódzkie, w którym koncentrują się funkcje gospodarcze, turystyczne i usługowe w regionie oraz ze względu na swoje położenie w pobliżu granicy państwowej z Niemcami i na skrzyżowaniu międzynarodowych szlaków transportowych, jest szczególnie narażony na zagrożenie przestępczością. Blisko jedna trzecia przestępstw stwierdzonych w skali całego województwa zachodniopomorskiego popełniana jest w Szczecinie, aczkolwiek w ciągu ostatnich lat odsetek ten nieznacznie, ale systematycznie spada (2005 – 32,5%, 2006 – 29,1%, 2007 – 28,2%).

W 2007 roku na terenie Szczecina stwierdzono 16 336 przestępstw, tj. o ponad 22% mniej niż w 2005 roku (w całym województwie zanotowano w analogicznym okresie spadek o blisko 11%). Nieznacznie maleje udział przestępstw o charakterze kryminalnym w ogólnej liczbie przestępstw, wzrasta liczba i udział przestępstw związanych z obrotem gospodarczym, na zbliżonym poziomie utrzymuje się udział przestępstw drogowych. Wśród najbardziej uciążliwych społecznie przestępstw zmalała o prawie 40% w stosunku do 2005 roku liczba rozbojów, kradzieży rozbójniczych i wymuszeń. Niestety, w analogicznym okresie o ponad 35% wzrosła liczba złapanych nietrzeźwych kierowców.

Wartość wskaźnika zagrożenia na 10 tys. mieszkańców[1] w Szczecinie wyniosła w 2007 roku 399,3 i jest znacznie wyższa od wartości w województwie – 342,3, aczkolwiek w ciągu ostatnich lat różnica ta systematycznie ulega zmniejszeniu. Pod względem wartości wskaźnika zagrożenia Zachodniopomorskie niechlubnie „awansowało" z siódmej pozycji w kraju wg stanu na koniec 2005 roku na czwartą w 2007 roku (średnia krajowa z województw to 302,5) – gorzej jest tylko w województwo dolnośląskim, lubuskim i śląskim. Taka pozycja znajduje również potwierdzenie w badaniach poczucia bezpieczeństwa mieszkańców (szerzej w dalszej części rozdziału).

Podstawową formacją przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego jest Policja[2]. Na terenie miasta Szczecina zadania te realizuje Komenda Miejska Policji[3]. Według stanu na koniec 2007 roku KMP posiadała ogółem 1 168 etatów policyjnych, z czego 407 w pionie kryminal-

Tabela nr 11.1.

LICZBA WYBRANYCH KATEGORII PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH NA TERENIE KMP SZCZECIN

kategoria przestępstwa	przestępstwa stwierdzone			wykrywalność		wskaźnik zagrożenia na 10 tys. mieszkańców	
	2006	2007	dynamika 2007/2005	2006	2007	2006	2007
WOJEWÓDZTWO ZACHODNIOPOMORSKIE	**60 687**	**57 948**	**89,3%**	**60,0**	**65,6**	**358,3**	**342,3**
MIASTO SZCZECIN OGÓŁEM, W TYM:	**17 663**	**16 336**	**77,5%**	**49,1**	**51,3**	**430,0**	**399,3**
przestępstwa kryminalne, w tym:	**14 435**	**12 941**	**71,7%**	**39,8**	**40,4**	**352,9**	**316,7**
przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, w tym:	317	449	119,4%	67,0	76,4	7,7	11,0
zabójstwo	3	18	94,7%	100,0	94,4	0,1	0,4
bójki i pobicia	130	166	145,6%	60,0	71,1	3,2	4,1
rozbój, kradzieże rozbójnicze, wymuszenia	522	394	60,2%	43,1	44,7	12,7	9,6
przestępstwa przeciwko mieniu, w tym:	11 968	10 571	71,7%	33,5	31,8	291,3	258,4
kradzieże cudzej rzeczy	4 589	3 990	67,9%	25,0	20,1	111,7	97,5
kradzieże samochodów	636	442	54,0%	14,3	14,2	15,5	10,8
kradzieże z włamaniem	4 254	3 650	69,3%	31,4	27,8	103,6	89,2
przestępstwa narkotykowe	922	955	83,0%	92,1	92,9	22,4	23,3
przestępstwa drogowe, w tym:	**1 571**	**1 520**	**131,6%**	**98,3**	**98,2**	**38,4**	**37,2**
nietrzeźwi kierowcy	1 392	1 270	135,3%	99,5	99,9	33,9	31,0
przestępstwa gospodarcze	**1 050**	**1 295**	**111,9%**	**88,4**	**90,5**	**25,7**	**31,7**

Źródło: Komenda Miejska Policji w Szczecinie, Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, obliczenia własne.

[1] Wskaźnik zagrożenia na 10 tys. mieszkańców – liczba stwierdzonych przestępstw na każde 10 tys. mieszkańców.
[2] Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity) ze zm.
[3] Organem administracji rządowej na obszarze miasta Szczecina jest Komendant Miejski, który podlega bezpośrednio Komendantowi Wojewódzkiemu – w Szczecinie mieści się również Komenda Wojewódzka Policji.

nym i 741 w pionie prewencji. Od kilku lat służby policyjne w całym kraju, również w Szczecinie, zmagają się z problemem niedoboru kadry. Z jednej strony zmniejszeniu o 100 w stosunku do 2005 roku uległa liczba etatów w KMP w Szczecinie, z drugiej zaś od kilku lat wzrasta liczba wakatów – z 37 według stanu na koniec 2005 roku do 159 na koniec 2007 roku (w tym 118 w ogniwach patrolowo-interwencyjnych i rewirach dzielnicowych), co oznacza, że blisko 14% etatów jest nie obsadzonych.

Na terenie miasta funkcjonuje pięć komisariatów policji podległych Komendantowi Miejskiemu: KP Śródmieście, KP Niebuszewo, KP Pogodno, KP Nad Odrą oraz KP Szczecin Dąbie. Najwięcej przestępstw zostało stwierdzonych na terenie KP Śródmieście (ok. 28%) i KP Niebuszewo (ok. 23%). Szczecińscy policjanci przeprowadzają około 300 interwencji dziennie.

Systematycznie wzrasta wykrywalność przestępstw. W 2007 roku wykryto sprawców 51,3% wszystkich stwierdzonych przestępstw (2005 – 49,1%). Na tle danych dotyczących całego województwa (2006 – 60,0% wykrytych przestępstw, 2007 – 65,6%) Szczecin wypada niekorzystnie, ale wiąże się to ze specyfiką dużego miasta. Dla różnych kategorii przestępstw wskaźniki wykrywalności kształtują się odmiennie w analizowanym okresie: wykrywanych jest ok. 40% przestępstw kryminalnych popełnianych w mieście, ok. 98% przestępstw drogowych i ok. 90% przestępstw o charakterze gospodarczym. Wśród przestępstw kryminalnych, szczególnie niska jest wykrywalność w grupie przestępstw przeciwko mieniu – na poziomie ok. 32–33%, najgorzej jest z kradzieżami samochodów – złapać złodzieja udaje się w 20 przypadkach na 100.

W 2007 roku policjanci zatrzymali ogółem 6 328 podejrzanych (2006 – 6 098), wśród których 11,8% stanowią nieletni (2006 – 12,0%) i jest to odwrócenie, chociaż w nieznacznym stopniu, tendencji z ostatnich lat wzrostu udziału nieletnich sprawców. Na gorącym uczynku przyłapano w 2007 roku 6 133 sprawców (2006 – 5 131), najwięcej na kradzieży – ok. 21–22% (w ciągu ostatnich dwóch lat), natomiast wandale (uszkodzenie mienia) to ok. 8–9% sprawców. Zatrzymano 3 090 osób poszukiwanych (2006 – 3 252), w tej grupie zatrzymanych wzrósł udział osób poszukiwanych na podstawie listów gończych i z nakazem osadzenia (2006 – 35%, 2007 – 40%).

W 2007 roku ujęto 82 314 sprawców wykroczeń (m.in. za naruszenie ustawy o wychowaniu w trzeźwości, zakłócanie porządku, używanie nieprzyzwoitych słów i napisów, zaśmiecanie), wobec których skierowano wniosek o ukaranie do Sądu Rejonowego, zastosowano postępowanie mandatowe lub pouczono. W porównaniu z 2006 rokiem (127 248 sprawców) to spadek aż o 35%, taki stan to bezpośredni efekt niedoboru kadrowego w ogniwach patrolowo-interwencyjnych.

Według danych w 2007 roku na drogach Szczecina odnotowano łącznie 6 788 (2006 – 6 760) zdarzeń drogowych, w tym 694 wypadki (2006 – 532), w których 18 osób poniosło śmierć a 789 zostało rannych (2006 – 36 zabitych i 598 rannych). Policji zgłoszono 6 094 kolizje drogowe (2006 – 6 228). Ok. 7% ogółu wypadków i 2% kolizji spowodowali nietrzeźwi kierowcy. Szczegółowe dane dotyczące stanu bezpieczeństwa na drogach przedstawia rozdział 2.1.4.

Prace szczecińskiej policji, a zwłaszcza działania operacyjne wspiera Stanowisko Wspomagania Dowodzenia KM Policji wyposażone w zdalny, całodobowy monitoring newralgicznych punktów w mieście, komputerowy system przyjmowania zgłoszeń o dokonywanych przestępstwach, systemy GPS umożliwiające optymalizację patroli pieszych i zmotoryzowanych. Szczecin był jednym z pierwszych polskich miast, w którym został zbudowany system monitoringu. W 2007 roku liczbę kamer monitoringu wizyjnego zwiększono z 12 do 37. Kamery rozmieszczone są na głównych ciągach komunikacyjnych w miejscach szczególnie zagrożonych, głównie na lewobrzeżu. Są to: al. Wojska Polskiego, ulice Jagiellońska, Krzywoustego, Piastów, Mieszka I, Mickiewicza, ronda w ciągu ul. Piłsudskiego, Trasa Zamkowa oraz ulice Struga, Gdańska, Goleniowska. Kolejne 60 miejsc w mieście jest już gotowych do montażu kamer. Szacuje się, że na obszarach objętych zasięgiem kamer liczba zdarzeń spadła o ok. 60%.

Tabela nr 11.2.

PRZESTĘPCZOŚĆ W MIASTACH WOJEWÓDZKICH*

miasta wojewódzkie	wskaźnik zagrożenia przestępczością kryminalną na 10 tys. mieszkańców		wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw [%]
	2006	2007	2006
Warszawa	392,6	318,4	42,3
Białystok	192,0	184,9	57,0
Bydgoszcz	298,6	269,9	57,7
Gdańsk	368,4	306,7	43,9
Gorzów Wlkp.	342,4	286,6	68,7
Katowice	561,4	522,9	42,4
Kielce	427,9	360,5	66,4
Kraków	444,6	390,2	37,0
Lublin	379,4	352,3	42,1
Łódź	380,4	344,5	35,0
Olsztyn	305,6	256,4	57,0
Opole	430,1	411,3	47,4
Poznań	436,0	374,4	48,8
Rzeszów	254,7	230,0	48,0
Szczecin	**351,4**	**316,3**	**49,1**
Wrocław	459,0	468,0	51,3

** w zestawieniu nie ujęto Torunia i Zielonej Góry.*
Źródło: www.policja.pl, GUS.

Istotny wpływ na poprawę stanu bezpieczeństwa w mieście oraz poprawę wizerunku Policji miały m.in. działania prewencyjno-porządkowe oraz profilaktyczne. Do najważniejszych akcji i programów realizowanych przez policjantów pionu prewencji KM Policji w Szczecinie w latach 2006–2007 należały m.in.:

- działania związane z lustracją miejsc szczególnie niebezpiecznych („Bezpieczne osiedle", „Brama");
- działania zmierzające do poprawy bezpieczeństwa w lokalnych środowiskach („Poznaj swojego sąsiada", „Poznaj swojego dzielnicowego");
- działania prewencyjne adresowane do dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia (m.in. „Laba", „Nielat", „Ciesz się słońcem", „Trzeźwa młodość", „Nieletni paragraf", „Bezpieczna droga do szkoły");
- działania związane z bezpieczeństwem na drodze i zabezpieczeniem pojazdów („Trzeźwy poranek", „Giełda", „Non stop", „Niezbędnik kierowcy");
- działania związane z bezpieczeństwem dzieci i dorosłych wypoczywających w mieście („Bezpieczne wakacje", „Wakacyjna karta plażowicza");

– a także inne, m.in. związane z nielegalnym pobytem cudzoziemców („Pobyt") czy wprowadzaniem do użytku narkotyków („Dyskoteka").

Od kilku lat systematycznie zmniejsza się liczba przestępstw popełnionych na terenie Polski, zwłaszcza przestępstw kryminalnych, co znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie w zmniejszającym się wskaźniku zagrożenia przestępczością kryminalną na 10 tys. mieszkańców (2007 – 208,4). Wzrasta też poczucie bezpieczeństwa publicznego. Polacy nie tylko czują się coraz bezpieczniej (maleją obawy przed zagrożeniami, z wyjątkiem strachu przed brawurą kierowców), lepiej też oceniają pracę policjantów i skuteczność policji w walce z przestępczością – tak wynika z badania oceniającego pracę policji[4]. Choć w Zachodniopomorskim rośnie zadowolenie z pracy policji, to jednocześnie mieszkańcy uważają tutejszych funkcjonariuszy za jednych z najgorszych w kraju – zaledwie 60,7% mieszkańców województwa pozytywnie ocenia policjantów pracujących w okolicy zamieszkania (słabiej pod tym względem wypadają województwa dolnośląskie, lubuskie i mazowieckie). Poczucie bezpieczeństwa podczas spacerów po zmroku w okolicy zamieszkania deklaruje 70% mieszkańców Zachodniopomorskiego – gorzej jest tylko w Opolskim. Korzystnie natomiast wypada na tle innych województw ogólna ocena skuteczności policyjnej walki z przestępczością – 57,8% ocen pozytywnych. Mimo, że w kilku badanych kategoriach Zachodniopomorskie plasuje się poniżej średniej krajowej, to większość wskaźników rośnie, a to znaczy, że mieszkańcy czują się bezpieczniej niż rok temu. Nie bez znaczenia dla ogólnie niskiego poziomu oceny bezpieczeństwa w opinii mieszkańców jest fakt, że Zachodniopomorskie należy do województw najbardziej zagrożonych przestępczością.

Z kolei Szczecin należy do grupy miast wojewódzkich, w których w ciągu ostatnich lat nastąpił najwyższy spadek zagrożenia przestępczością kryminalną (w okresie 2000––2007 spadek ten wyniósł blisko 50%), systematycznej poprawie ulega również pozycja miasta związana bezpośrednio z wartością wskaźnika. W 2000 roku Szczecin plasował się na czternastym miejscu wśród miast wojewódzkich w Polsce, obecnie – na siódmym, podobnie jak pod względem wykrywalności sprawców przestępstw. Tym samym Szczecin pozbył się etykiety jednego z najniebezpieczniejszych miast w Polsce, a szczecińska policja w latach 2006 i 2007 za efekty służby prewencyjnej zdobyła tytuł „Lidera Zachodniopomorskiej Prewencji".

11.2. DZIAŁALNOŚĆ STRAŻY MIEJSKIEJ

Straż Miejska jest jednostką organizacyjną Gminy Miasto Szczecin, nadzór nad jej działalnością sprawuje Prezydent, a w zakresie fachowym – Komendant Wojewódzki Policji. Straż Miejska realizuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego oraz bezpieczeństwa w ruchu drogowym, współpracując w tym zakresie z policją, radami osiedlowymi oraz innymi podmiotami[5].

W 2007 roku w Straży Miejskiej w Szczecinie zatrudnionych było 127 osób (2006 – 107 osób, 2005 – 87 osób). W strukturze organizacyjnej wyodrębniono oddziały: Północ, Prawobrzeże, Zachód i Śródmieście oraz pięć referatów (m.in. ruchu drogowego, wodny, komunikacji społecznej – szkolny).

Wzrasta liczba przyjętych zgłoszeń i spraw realizowanych przez Straż Miejską – w ciągu ostatnich dwóch lat liczba przeprowadzonych interwencji zwiększyła się ponad trzykrotnie. Wyniki działalności straży przedstawia tabela nr 11.3.

Blisko połowa interwencji dotyczyła dyscyplinowania kierowców naruszających przepisy bezpieczeństwa i porządku w komunikacji. W 2007 roku ukarano mandatami 7 084 kierowców na kwotę 850,4 tys. zł (2006 – 9 378 osób na kwotę 910,0 tys. zł), w tym za wykroczenia z tytułu przekroczenia prędkości zarejestrowane fotoradarem 3 615 kierowców na kwotę 478,4 tys. zł (2006 – 6 012 kierowców na kwotę 784,8 tys. zł), w 1 449 przypadkach zastosowano blokady na koła (2006 – 1 360). Ponadto:

– w sprawie przestrzegania *Ustawy o czystości* i *uchwały nr LXIII/1175/03 Rady Miasta Szczecin w sprawie wprowadzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miasto Szczecin* (w tym również w zakresie naruszenia zapisów regulujących zasady utrzymania w Szczecinie zwierząt domowych): w 2007 roku przeprowadzono 4 868 interwencji (2006 – 4 796), mandatami ukarano 3 707 osób na kwotę 276,1 tys. zł (2006 – 4098 osób na kwotę 206,4 tys. zł);
– w sprawie przestrzegania *Ustawy o trzeźwości:* w 2007 roku przeprowadzono 1 221 interwencji (2006 – 818), mandatami ukarano 706 osób na sumę 71,4 tys. zł (2006 – 409 osób na kwotę 40,9 tys. zł);
– w sprawie osób bezdomnych w 2007 roku przeprowadzono 357 interwencji (2006 – 225);
– w różnego rodzaju zdarzeniach (zabezpieczanie miejsca pożarów, wypadki drogowe, przestępstwa, znalezienia niewybuchów i niewypałów, awarie itp.) w 2007 roku interweniowano 190 razy (2006 – 144).

Wartość wpływów z grzywien, kar i mandatów Straży Miejskiej wynosiła w kolejnych latach: 2007 – 1 079,2 tys. zł, 2006 – 1 180,2 tys. zł, 2005 – 1 056,7 tys. zł.

Tabela nr 11.3

WYNIKI DZIAŁALNOŚCI STRAŻY MIEJSKIEJ W LATACH 2006–2007

rodzaj sprawy	liczba spraw	
	2006	2007
przyjęte zgłoszenia	17 882	25 134
interwencje	14 228	15 810
nałożone mandaty (gotówkowe i kredytowe)	15 486	12 429
skierowane wnioski do Sądu Rejonowego (w tym sprawy zakończone)	877 (830)	944 (983)

Źródło: Straż Miejska Szczecin

[4] Badanie przeprowadziło na zlecenie Komendy Głównej Policji konsorcjum trzech ośrodków badawczych (CBOS, DGA PBS i TNS OBOP). To największe w Polsce badanie tego typu – ankieterzy pytali 17 tysięcy mieszkańców Polski w wieku powyżej 15 lat (po tysiąc w każdym województwie i na terenie działania Komendy Stołecznej Policji). Pierwsza edycja badania (styczeń 2007) pokazała sytuację wyjściową, kolejna (styczeń 2008) zmiany jakie zaszły w ciągu roku. Pełne wyniki badania dostępne są na stronie internetowej Komendy Głównej Policji www.policja.pl.

[5] Szczegółowe zasady działania oraz zadania Straży Miejskiej określa ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych.

Straż Miejska realizowała w szkołach podstawowych i gimnazjach różnego rodzaju programy edukacyjne (m.in. „Rozumiemy zwierzęta", Bezpieczne używanie galanterii pirotechnicznej", „Bezpieczna droga do szkoły", „Agresja w szkole"). Ogółem w 2007 roku odbyło się 161 spotkań, w których uczestniczyło 10 088 dzieci (2006 – 39 spotkań z udziałem 3 104 osób). We wrześniu 2007 roku uruchomiono pilotażowy program „Strażnicy szkolni" mający na celu poprawę bezpieczeństwa i eliminację zjawisk patologicznych na terenie szkół i ich okolic. Szczecin został podzielony na cztery strefy działania patroli straży szkolnej (Śródmieście, Prawobrzeże, Zachód i Północ).W każdym rejonie wyznaczona jest jedna placówka oświatowo-wychowawcza, gdzie na stałe przebywają strażnicy szkolni oraz placówki wskazane do patrolowania. W omawianym okresie 7 strażniczek szkolnych i 1 strażnik patrolowali szkoły i ich okolice, prowadzili pogadanki na temat występujących zagrożeń i patologii, pilnowali dyskotek i towarzyszyli dzieciom na wycieczkach. Program został zaplanowany na 3 lata i docelowo pracować ma w nim 20 osób. Warto jednocześnie podkreślić, że obok wymienionych programów, poprawie bezpieczeństwa uczniów ma służyć zamontowanie w 57 szczecińskich szkołach systemu monitoringu.

11.3. PRZESTĘPCZOŚĆ GRANICZNO-CELNA

Szczecin jako duży ośrodek miejski w rejonie pogranicza polsko-niemieckiego jest w szczególny sposób narażony na różnego rodzaje przestępstwa związane z nielegalnym przekraczaniem granicy i przewozem towarów, jak również nielegalnym pobytem i pracą cudzoziemców.

Ochrona granicy państwowej oraz kontrola ruchu granicznego to zadanie Straży Granicznej[6]. Pomorski Oddział Straży Granicznej w Szczecinie (POSG) odpowiedzialny jest za ochronę odcinka granicy państwowej z Niemcami o łącznej długości 158,6 km. W następstwie wejścia Polski do strefy Schengen z dniem 21 grudnia 2007 roku zniesiono kontrolę graniczną na tzw. granicy wewnętrznej Unii Europejskiej, a liczba przejść granicznych została ograniczona z 17 do 4[7], to jest: przejścia morskiego Szczecin Port (ruch osobowy, towarowy), przejścia w Trzebieży (ruch osobowy, towarowy) i Nowym Warpnie (ruch osobowy) oraz przejścia lotniczego w Goleniowie (ruch osobowy, towarowy).

W 2007 roku funkcjonariusze POSG odprawili 26 336,4 tys. osób (2006 – 26 736,9 tys. osób, 2005 – 26 405,3 tys. osób). Nieznaczny spadek natężenia ruchu granicznego jest wynikiem wejścia Polski do strefy Schengen oraz odstąpienia od kontroli granicznej i zaprzestania prowadzenia statystyk ruchu. W stosunku do lat ubiegłych znacząco wzrosło natężenie ruchu obywateli Polski (2007 – 5 534,8 tys. osób, 2006 – 5 138 tys. osób, 2005 – 4 991,9 tys. osób) i jest to pierwszy odnotowany wzrost od końca lat 90. Obok masowej migracji zarobkowej obywateli RP, do głównych powodów zwiększenia się liczby Polaków przekraczających granicę zaliczyć należy osiedlanie się na niemieckich terenach przygranicznych.

Blisko 79% odprawianych osób to cudzoziemcy (w zdecydowanej większości obywatele Niemiec). W 2007 roku na przejściach granicznych nie zezwolono na wjazd do Polski 123 obcokrajowcom (w 2006 roku – 205), głównie z uwagi na brak wizy.

W ciągu ostatnich lat nieznacznie, ale systematycznie wzrasta ruch środków transportu na przejściach, w 2007 roku odprawiono 11 045,9 tys. pojazdów (2006 – 10 986,5 tys., 2005 – 10 629,8 tys.)

Funkcjonariusze POSG w celu przeciwdziałania przestępczości granicznej oraz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego współdziałali z przedstawicielami organów administracji rządowej i służbami resortu MSWiA w działaniach i akcjach o różnym profilu. Istotnym czynnikiem ochrony granicy państwowej była również ścisła współpraca z organami ochrony granicy po stronie niemieckiej. Co jest niezmiernie ważne z uwagi fakt, iż cały odcinek ochraniany przez POSG jest szczególnie zagrożony przestępczością graniczną. Wpływ na to ma gęsta sieć dróg dojazdowych do granicy, duży stopień zurbanizowania obszarów przyległych do linii granicznej oraz bezpośrednie sąsiedztwo z państwem uważanym za docelowe przez nielegalnych emigrantów.

W 2007 roku funkcjonariusze POSG zatrzymali ogółem (na przejściach granicznych, na „zielonej granicy" oraz w strefie nadgranicznej) 341 osób (o blisko 27 % mniej w stosunku do 2006 roku). W tym: 260 osób w przejściach granicznych (2006 rok – 368 osób), z czego co czwartą osobę za usiłowanie przekroczenia granicy wbrew przepisom (2007 – 61osób, 2006 – 128) oraz 24 osoby (2006 – 31)[8] na tzw. „zielonej granicy". Najliczniejszą grupę cudzoziemców zatrzymywanych w przejściach granicznych stanowili obywatele Ukrainy, Rosji i Białorusi, w przeciwieństwie do przejść granicznych, gdzie najczęściej zatrzymywano obywateli RP, na „zielonej granicy" zatrzymywani są głównie cudzoziemcy – w 2007 roku byli to głównie obywatele Rosji narodowości czeczeńskiej oraz Wietnamu. Blisko 90% Polaków zatrzymanych przez funkcjonariuszy POSG to osoby poszukiwane przez organa ścigania lub wymiar sprawiedliwości.

W 2007 roku w trakcie kontroli na przejściach i w strefie nadgranicznej ujawniono 85 przypadków przemytu o łącznej wartości 1 683,4 tys. zł (2006 roku – 1 145,1 tys. zł). Wśród towarów ujawnionych dominowały: papierosy – 762,4 tys. zł, płyty CD/DVD – 553,7 tys. zł oraz narkotyki – 300 tys. zł.

Analizując zagrożenia związane z nielegalną migracją występujące obecnie na polsko-niemieckim odcinku granicy państwowej, zwłaszcza w następstwie zniesienia kontroli na granicy wewnętrznej, wyraźnie widać pierwsze symptomy mogące świadczyć o wystąpieniu w najbliższym okresie znacznego wzrostu liczby zdarzeń na tle migracyjnym. Przewiduje się również, że znaczenie „zielonej granicy" dla nielegalnej

[6] Centralnym organem administracji rządowej właściwym w sprawach ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego jest Komendant Główny Straży Granicznej. Terenowymi organami Straży Granicznej są komendanci 12 oddziałów Straży Granicznej, w tym Pomorskiego Oddziału Straży Granicznej w Szczecinie.

[7] Pas wód terytorialnych i lotniska międzynarodowe mają charakter zewnętrznej granicy UE.

[8] Dane obejmują tylko zatrzymania dokonane przez POSG. Ogółem polskie i niemieckie służby odpowiedzialne za ochronę granicy zatrzymały w 2006 roku 172 osoby, a w 2007 roku 102 osoby usiłujące nielegalnie przekroczyć granice poza przejściami granicznymi.

migracji znacząco spadnie, a podstawowy kierunek zagrożenia będzie występował na głównych szlakach komunikacyjnych (drogowych, kolejowych) na kierunku do Niemiec.

W ramach kontroli legalności pobytu cudzoziemców w strefie nadgranicznej na obszarze województwa zachodniopomorskiego funkcjonariusze POSG przeprowadzili ogółem w 2007 roku 543 działania kontrolne (2006 – 489), w wyniku których zatrzymano 215 osób (w tym 135 cudzoziemców w celu wydalenia i 70 obywateli RP), nałożono 1 718 mandatów karnych na ogólną kwotę 251,5 tys. zł. Kontrolowano m.in. targowiska, dworce, miejsca zakwaterowania, place budów oraz pojazdy. Przeważnie cudzoziemcy podejmują działalność zarobkową w sektorze budowlanym, handlu i gastronomii oraz sezonowo przy zbiorach płodów rolnych. Najliczniej zatrzymywani byli obywatele Ukrainy oraz Wietnamu.

W 2007 roku w wyniku przeprowadzonych kontroli radiometrycznych i ekologicznych nie zezwolono na wjazd do Polski i zawrócono w przejściach granicznych 330 transportów różnego rodzaju odpadów ekologicznych i materiałów niebezpiecznych (2006 – 672), w tym: złom samochodowy (2007 – 204, 2006 – 489), brudne tkaniny, używana odzież i obuwie (2007 – 45, 2006 – 54), maszyny i inny złom (2007 – 24, 2006 – 30), odpady tworzyw sztucznych (2007 – 10, 2006 – 15), stłuczka szklana i brudne butelki (2007 – 7, 2006 – 3) oraz materiały i środki chemiczne (2007 – 2). Wwóz do Polski odpadów celem nielegalnego składowania to kolejny przykład negatywnych następstw zniesienia kontroli granicznej.

Zapewnienie zgodności z prawem przywozu towarów na obszar celny Wspólnoty Europejskiej oraz wywozu towarów z obszaru celnego Wspólnoty Europejskiej to podstawowe zadania Służby Celnej. Izba Celna w Szczecinie obejmuje zasięgiem swojej działalności obszar województwa zachodniopomorskiego, podlegają jej dwa urzędy celne w Szczecinie oraz Koszalinie.

W 2007 roku Izba Celna w Szczecinie wszczęła ogółem 812 spraw karnych skarbowych (2006 – 691 spraw, 2005 – 1 328), w tym 157 spraw przeciwko osobom zamieszkałym w Szczecinie (2006 – 133, 2005 – 330). Najczęściej zajmowanymi towarami były papierosy (2006 – 693,8 tys. zł, 2007 – 1 882,8 tys. zł); pojazdy samochodowe (2006 – 103 szt. o wartości 240,7 tys. zł, 2007 – 83 szt. o wartości 811,0 tys. zł), spirytus i alkohole (2006 – 255,1 tys. zł, 2007 – 358,4 tys. zł) oraz paliwa i automaty do gier.

Realizując politykę celną państwa, Służby Celne zajmują się również kontrolą legalności pobytu i wykonywania pracy przez cudzoziemców, a także kontrolą przestrzegania przepisów z zakresu transportu drogowego, kontroli ruchu drogowego oraz kontroli paliwa w zbiornikach samochodowych. W swoich działaniach Izba Celna współpracuje z innymi organami, służbami i instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo.

11.4. DZIAŁANIE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Wymiar sprawiedliwości (rozstrzyganie sporów i konfliktów prawnych) sprawują: Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. W procesie wymierzania sprawiedliwości występują również, w różnym charakterze, inni uczestnicy, z których każdy, stosownie do swoich zadań i kompetencji, współdziała z sądami. Można do nich zaliczyć przede wszystkim prokuraturę, a także adwokaturę, radców prawnych oraz notariat.

Prokuratura Okręgowa w Szczecinie obejmuje obszar właściwości czternastu prokuratur rejonowych, w tym na terenie Szczecina: PR Szczecin – Niebuszewo, PR Szczecin – Prawobrzeże, PR Szczecin – Śródmieście i PR Szczecin – Zachód[9].

Zadaniem prokuratur okręgu szczecińskiego jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściga-

Tabela nr 11.4.

DZIAŁALNOŚĆ PROKURATUR REJONOWYCH W SZCZECINIE ORAZ V I VI WYDZIAŁU* PROKURATURY OKRĘGOWEJ W LATACH 2005–2007

	2005	2006	2007
w zakresie spraw karnych:			
zarejestrowano spraw	32 996	28 538	25 607
załatwiono ogółem	31 034	28 938	25 722
liczba osób oskarżonych	6 903	6 150	6 095
liczba osób oskarżonych aresztowanych tymczasowo	630	436	398
wydano postanowień o zabezpieczeniu majątkowym co do oskarżonych	773	1 237	1 454
umorzono postępowanie karne wobec niewykrycia sprawców	15 229	12 163	7 023
w zakresie postępowania administracyjnego:			
zarejestrowano spraw	2 225	2 090	1 966
wniesiono sprzeciwów	41	43	16
wniesiono wniosków o wszczęcie postępowania administracyjnego	532	409	378
w zakresie spraw cywilnych, gospodarczych, z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych oraz w sprawach rodzinnych:			
zarejestrowano spraw	3 672	3 609	4 279
wytoczono powództwa	296	324	200
wniesiono wnioski o wszczęcie postępowania nieprocesowego	356	322	380
sąd zasądził roszczenia z powództwa prokuratora w wysokości zł	891 982	719 228	841 282

**V Wydział Śledczy i VI Wydział ds. Przestępczości Gospodarczej*

Źródło: Prokuratura Okręgowa w Szczecinie.

[9] W Szczecinie ma również siedzibę Prokuratura Apelacyjna, która obejmuje swoją właściwością obszary właściwości prokuratur okręgowych w Gorzowie Wielkopolskim, Koszalinie i Szczecinie. Obszary właściwości prokuratur w Polsce określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie utworzenia prokuratur apelacyjnych, okręgowych i rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości.

niem przestępstw, w tym między innymi prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych, wytaczanie powództw w sprawach karnych i cywilnych oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, zaskarżanie do sądu niezgodnych z prawem decyzji administracyjnych oraz udział w postępowaniu sądowym w sprawach zgodności z prawem takich decyzji.[10] W prokuraturach rejonowych na terenie Szczecina oraz w Wydziale V i VI Prokuratury Okręgowej zatrudnionych jest łącznie 102 prokuratorów i 18 asesorów. Działalność szczecińskich prokuratur prezentuje tabela nr 11.4.

Z dniem 1 października 2007 roku w Szczecinie (podobnie jak w dziesięciu innych miastach, w których znajdują się obecnie siedziby prokuratur apelacyjnych) powstał Wydział IX Zamiejscowy Biuro do Spraw Przestępczości Zorganizowanej Prokuratury Krajowej. Pracujący w nim prokuratorzy (docelowo 10 osób) mają za zadanie prowadzenie i nadzorowanie najważniejszych śledztw w sprawach o przestępstwa o charakterze terrorystycznym, noszące cechy zorganizowanej przestępczości, korupcji w organach władzy ustawodawczej, organach administracji rządowej, samorządowej oraz wymiaru sprawiedliwości.

Sądy rejonowe, okręgowe oraz apelacyjne są sądami powszechnymi, sprawują wymiar sprawiedliwości w zakresie nienależącym do sądów administracyjnych, sądów wojskowych i Sądu Najwyższego, a także wykonują zadania z zakresu ochrony prawnej, powierzone w drodze ustaw[11]. Obszar miasta Szczecina znajduje się w jurysdykcji Sądu Rejonowego w Szczecinie oraz Sądu Okręgowego[12]. Sąd Rejonowy w Szczecinie obejmuje swoją właściwością miasto Szczecin oraz gminy: Szczecin, Dobra (Szczecińska), Kołbaskowo, Nowe Warpno i Police i rozpoznaje wszystkie sprawy z wyjątkiem tych, dla których zastrzeżona jest właściwość Sądu Okręgowego, w tym m.in.:

- sprawy o wykroczenia w pierwszej instancji, o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego, o przestępstwa podlegające rozpoznawaniu w postępowaniu przyspieszonym, o pozostałe przestępstwa, podlegające rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, (poprzez pięć wydziałów grodzkich, w tym jeden zamiejscowy – sądy grodzkie);
- sprawy z zakresu prawa karnego rozpoznawane w trybie zwyczajnym;
- sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego dotyczące demoralizacji i czynów karalnych nieletnich, leczenia osób uzależnionych od alkoholu oraz od środków odurzających i psychotropowych, należące do sądu opiekuńczego na podstawie odrębnych ustaw.

Tabela nr 11.5.

DZIAŁALNOŚĆ SĄDU REJONOWEGO W ZAKRESIE PROWADZONYCH SPRAW W LATACH 2006–2007

rodzaj sprawy	wpłynęło ogółem		załatwiono ogółem	
	2006	2007	2006	2007
cywilne	33 295	35 069	32 684	36 982
karne i wykroczeniowe	31 755	29 679	32 787	30 792
z zakresu ubezpieczeń społecznych	681	576	997	749
z zakresu prawa pracy	2 368	1 570	4 034	2 177
rodzinne z zakresu spraw cywilnych łącznie ze sprawami nieletnich	10 467	10 984	10 293	11 319
gospodarcze	9 119	7 810	9 372	8 648
upadłościowe i naprawcze	560	304	593	385
pozostałe (rejestrowe, dotyczące ksiąg wieczystych)	76 108	85 488	74 748	82 788
razem	**164 353**	**171 480**	**165 508**	**173 840**

Źródło: Sąd Rejonowy w Szczecinie.

Działalność Sądu Rejonowego według rozpoznawanych spraw przedstawia tabel nr 11.5.

Wydziały Sądu Rejonowego prowadzą postępowania rozpoznawcze, postępowania wykonawcze, a także wykonują czynności w sprawach w postępowaniu przygotowawczym (śledztwa i dochodzenia). Do Sądu Rejonowego w Szczecinie w 2007 roku wpłynęło ogółem 171 480 spraw (2006 – 164 353), wydano 12 007 wyroków skazujących (2006 – 14 664), w tym na bezwzględne pozbawienie wolności 799 (2006 – 809). Począwszy od marca 2007 roku weszły w życie tzw. sądy 24-godzinne rozpatrujące w postępowaniu przyspieszonym sprawy o przestępstwa podlegające rozpoznaniu w trybie uproszczonym (np. niszczenie mienia, znieważanie, groźby karalne, sprawy związane z pijanymi kierowcami itp.). W trybie przyspieszonym w 2007 roku Sąd Rejonowy rozpatrywał 271 spraw i wydał 258 wyroków skazujących. Około 85% wszystkich spraw zakończonych dotyczyło osób przyłapanych na jeździe po pijanemu.

Sąd Okręgowy w Szczecinie obejmuje swoją właściwością obszar właściwości 10 sądów rejonowych w tym Sąd Rejonowy w Szczecinie i rozpoznaje sprawy w pierwszej i drugiej instancji z zakresu prawa cywilnego, prawa karnego, prawa pracy i prawa ubezpieczeń społecznych, prawa gospodarczego i prawa rodzinnego.

[10] Szczegółowy zakres zadań prokuratury określa *Ustawa z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze ze zm.*

[11] Właściwość funkcjonalna sądów jest uregulowana przepisami ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych z zm., przepisami Kodeksu postępowania karnego oraz Kodeksu postępowania cywilnego.

[12] Obszary właściwości działania sądów w Polsce reguluje *Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości.* W Szczecinie ma siedzibę również Sąd Apelacyjny (któremu podlegają sądy okręgowe w Gorzowie Wielkopolskim, Koszalinie i Szczecinie).

11.5. OCHRONA NA WYPADEK POŻARÓW I INNYCH MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ

Tabela nr 11.6.

LICZBA ZDARZEŃ, W KTÓRYCH UCZESTNICZYŁY JEDNOSTKI KM PSP NA TERENIE SZCZECINA*				
rodzaj zdarzenia	2004	2005	2006	2007
pożary	1 948	2 105	2 347	2 025
miejscowe zagrożenia	1 281	1 506	1 591	2 030
fałszywe alarmy	78	102	117	120
razem	**3 307**	**3 713**	**4 055**	**4 175**

**jednostki KM PSP wyjeżdżały również do zdarzeń na terenie sąsiednich powiatów (2007 – 42 interwencje, 2006 – 66).*
Źródło: Komenda Miejska PSP.

Organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczych, a także organizowanie i prowadzenie akcji ratownictwa technicznego podczas katastrof, wypadków i innych miejscowych zagrożeń, akcji ratownictwa chemiczno-ekologicznego oraz działania podczas innych klęsk żywiołowych (w tym powodzi) – to podstawowe zadania Państwowej Straży Pożarnej. Na terenie Szczecina zadania te realizowane są w oparciu o struktury i zasoby Komendy Miejskiej PSP (5 jednostek ratowniczo-gaśniczych) i Ochotniczej Straży Pożarnej (3 jednostki).

Z roku na rok wzrasta ogólna liczba zdarzeń, w których uczestniczą jednostki KM PSP (tabela nr 11.6.). Średnio w 2007 roku jednostki KM PSP interweniowały co 2 godziny i 5 minut. Ubiegły rok, w stosunku do poprzednich, charakteryzował się dość znacznym wzrostem liczby miejscowych zagrożeń przy jednoczesnym spadku liczby pożarów – pożary stanowiły 48,5% wszystkich zdarzeń (2006 – 57,9%, 2005 – 63,7%).

Tabela nr 11.7.

OSOBY POSZKODOWANE W POŻARACH I MIEJSCOWYCH ZAGROŻENIACH				
	2004	2005	2006	2007
śmiertelni	38	33	33	37
ranni	209	143	173	166

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.

Najczęstsze przyczyny pożarów od lat pozostają niezmienne: umyślne podpalenia (ok. 60% przyczyn) oraz nieostrożność przy posługiwaniu się ogniem otwartym (ok. 20%). Najwięcej pożarów występuje w grupie obiektów mieszkalnych (2007– 491, 2006 – 505), pożarów trawy i nieużytków (2007– 327, 2006 – 567) oraz śmietników i zsypów (2007– 758, 2006 – 795). W przypadku miejscowych zagrożeń najczęstsze przyczyny interwencji to: nietypowe zachowanie się zwierząt i owadów (2007 – 22% przyczyn, 2006 – 29%) oraz warunki atmosferyczne, głównie silne wiatry i gwałtowne opady deszczu (2007 – 28%, 2006 – 8%). Najwięcej miejscowych zagrożeń wystąpiło w obiektach mieszkalnych (2007 – 850, 2006 – 739) oraz środkach transportu (2007 – 281, 2006 – 269).

Tabela nr 11.8.

SZACUNKOWE STRATY I WARTOŚĆ URATOWANEGO MIENIA W WYNIKU POŻARÓW I MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ [TYS. ZŁ]		
rok	szacunkowe straty	szacunkowa wartość uratowanego mienia
2005	12 060	284 859
2006	22 147	693 658
2007	14 754	163 227

Źródło: Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.

W Komendzie Miejskiej PSP w Szczecinie od kilku lat funkcjonują dwie grupy specjalistyczne: ratownictwa wysokościowego oraz wodno-nurkowa. W 2007 roku grupa ratownictwa wodno-nurkowego była dysponowana do 21 zdarzeń, w tym 9 poza teren miasta.

Na terenie miasta działają trzy jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej posiadające możliwości prowadzenia działań operacyjnych (w tym jedna – OSP Śmierdnica – funkcjonująca w ramach Krajowego Systemu Ratowniczego[13]) a także dwie jednostki zakładowe (Zakładowa Straż Pożarna w Stoczni Remontowej „Gryfia" oraz Portowa Służba Ratownicza Zarządu Portu Szczecin i Świnoujście).

W porównaniu z ubiegłymi latami wzrosła liczba osób, które poniosły śmierć w pożarach lub w następstwie miejscowych zagrożeń (tabela nr 11.7.). Wartość strat jakie powstały w 2007 roku w wyniku pożarów wyniosła 10 615 tys. zł, natomiast w wyniku miejscowych zagrożeń 4 139 tys. zł. Dane dotyczące szacunkowych strat i wartości uratowanego mienia w kolejnych latach przedstawia tabela nr 11.8.

Tabela nr 11.9.

ZAGROŻENIE POŻAROWE SZCZECIN NA TLE WOJEWÓDZTWA		
	Województwo, w tym Szczecin [%]	
	2006*	2007
Zdarzenia, w tym	22 614 [16,2%]	21 912 [19,1%]
pożary	11 104 [18,7%]	8 753 [23,1%]
miejscowe zagrożenia	11 042 [13,4%]	12 710 [16,0%]
Poszkodowani		
ofiary śmiertelne	196 [ok.17%]	252 [14,7%]
ranni	1 539 [ok.11%]	1 970 [8,4%]
Mienie		
szacunkowe straty	64 292,6 tys. zł [ok. 34%]	70 425,4 tys. zł [20,9%]
szacunkowa wartość uratowanego mienia	2 556 506 tys. zł [ok. 27%]	686 651 tys. zł [23,8%]

** za okres 1.01.2006–15.11.2006*
Źródło: www.szczecin.kwpsp.gov.pl, obliczenia własne.

W 2007 roku w ramach realizacji zadań w zakresie rozpoznawania zagrożeń, nadzoru nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych oraz przygotowania do działań ratowniczych funkcjonariusze KM PSP przeprowadzili 198 czynności kontrolno-rozpoznawczych, którymi objęto 212 obiektów (użyteczności publicznej, produkcyjno-magazy-

[13] Szczegółowe zasady organizacji Krajowego Systemu SRG określone zostały w Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 roku.

nowych, w tym punkty stacji dystrybucji gazu płynnego, zbiorowego zamieszkania a także budynki mieszkalne, tereny leśne, przeciwpożarowe zbiorniki wodne, drogi pożarowe itp.). W wyniku przeprowadzonych kontroli ujawniono ogółem 644 nieprawidłowości, przeważnie w zakresie okresowych badań instalacji użytkowych oraz stanu dróg ewakuacyjnych.

W zakresie zadań związanych z rozpoznawaniem zagrożeń technicznych, chemicznych i ekologicznych przeprowadzono kontrole w dziewięciu zakładach posiadających toksyczne środki przemysłowe oraz w pięciu zakładach o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.[14] Wyniki kontroli wskazywały na w miarę dobry stan utrzymania obiektów, urządzeń oraz instalacji technologicznych i zabezpieczających i nie wykazały poważnych uchybień.

Wśród omawianych zagrożeń miejscowych należy wspomnieć również o zagrożeniach związanych z transportem przez miasto substancji niebezpiecznych (paliwa, amoniak, kwasy). Z uwagi na brak obwodnicy substancje przewożone są przez centrum miasta. Takie transporty znajdują się pod specjalną kuratelą policji, straży pożarnej oraz inspekcji handlowej. Ogółem kontrole przeprowadzone na drogach Zachodniopomorskiego w 2007 roku przez Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego nie wykazywały w tym zakresie poważniejszych uchybień. Pojazdy były nowe (do 5 lat) i prawidłowo oznakowane (pomarańczowa tablica z numerem rozpoznawczym danego materiału).

11.6. WYPADKI PRZY PRACY

Nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym m.in. przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz podejmowanie działań polegających na zapobieganiu i eliminowaniu zagrożeń w środowisku pracy – to ustawowe zadania Państwowej Inspekcji Pracy[15]. Na terenie naszego miasta zadania te realizuje Okręgowy Inspektorat Pracy w Szczecinie.

Tabela nr 11.10.

WYPADKI PRZY PRACY* W 2006 ROKU			
liczba wypadków		poszkodowani w wypadkach	
ogółem, w tym:	**1 802**	**ogółem, w tym**	**1 817**
sektor publiczny	833	sektor publiczny	842
sektor prywatny	969	sektor prywatny	975
wypadki zbiorowe	5	wypadki zbiorowe	20

** w tym wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy*
Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

W 2006 roku na terenie Szczecina doszło do 1 802 wypadków przy pracy, w których poszkodowanych zostało 1 817 osób, w tym 4 osoby poniosły śmierć a 10 doznało ciężkiego uszkodzenia ciała. Od kilku lat liczba wypadków systematycznie wzrasta (2004 – 1 611, 2005 – 1 679), wzrasta też liczba osób poszkodowanych w wypadkach (2004 – 1 621, 2005 –1 682). W 2004 roku 11 na 1 000 pracujących uległo wypadkom, podczas gdy w 2006 roku 16. W przypadku osób pracujących w sektorze prywatnym ten odsetek jest nieco większy niż pracujących w sektorze państwowym. Na jednego poszkodowanego przypadało średnio 38,5 dnia niezdolności do pracy.

Istotny wpływ na pogorszenie stanu wypadkowości miała emigracja zarobkowa i w konsekwencji zatrudnianie pracowników nieposiadających niezbędnych kwalifikacji zawodowych. Dotyczy to zwłaszcza budownictwa, gdzie obok napływu niewykwalifikowanej siły roboczej mamy do czynienia z rozszerzaniem się szarej strefy.

Wśród przyczyn wypadków przy pracy dominują związane z czynnikiem materialnym (m.in. niewłaściwy stan, wady konstrukcyjne i materiałowe) – 23,4%, związane z organizacją pracy i stanowiska – 19,8%, leżące po stronie pracownika (m.in. niewłaściwe, samowolne zachowanie, stan psychofizyczny, niedostateczna koncentracja uwagi) – 31,6%. Stwierdzić zatem można, że w dużej mierze to pracownicy poprzez nieodpowiednie zachowanie powodują zagrożenie swojego życia czy zdrowia. Także pracodawcy narażają osoby zatrudnione na niebezpieczeństwo poprzez ograniczanie nakładów na poprawę stanu bezpieczeństwa pracy – spada udział kosztów zaliczanych w ciężar wydatków związanych z BHP. Nie bez znaczenia dla sytuacji jest również niewystarczająca znajomość przepisów prawa i wynikających z tego obowiązków (szczególnie dotyczy to małych i bardzo małych firm).

11.7. BEZPIECZEŃSTWO NA WODZIE

Zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się i uprawniających sporty wodne to podstawowe zadanie Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego[16]. Zadanie to, wg stanu na koniec 2007 roku, WOPR w Szczecinie realizuje poprzez zlokalizowany w mieście oddział terenowy oraz pięć drużyn – ogółem 1 183 członków (w tym 1 118 ratowników i 18 instruktorów) i w ścisłej współpracy ze służbami działającymi na rzecz bezpieczeństwa (Policją, Państwową Strażą Pożarną, Strażą Miejską i Strażą Graniczną).

Tabela nr 11.11.

LICZBA UTONIĘĆ I OSÓB URATOWANYCH W LATACH 2006–2007			
rok	Polska	wojew.	Szczecin
2006			
utonięcia	596	60	7
uratowani	1 723	387	31
2007			
utonięcia	497	43	10
uratowani	2 072	177	24

Źródło: Raport Zachodniopomorskiego WOPR o stanie bezpieczeństwa na wodach miasta Szczecina w latach 2006–2007

[14] Na terenie miasta znajdują się dwa zakłady ZDR, tj. o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej: Terminal metanolu Spółki Krono-Chem oraz „Baltchem" SA Zakłady Chemiczne w Szczecinie.
[15] Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy.
[16] Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne oraz Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych (…).

Statystyka utonięć w kraju, jak i w województwie ma tendencję spadkową, natomiast w samym Szczecinie od kilku lat obserwuje się wzrost liczby utonięć.

Poza ratownictwem (w tym również zabezpieczeniem ratowniczym strzeżonych kąpielisk miejskich oraz imprez publicznych organizowanych w Szczecinie nad wodami i na wodach), WOPR realizuje przedsięwzięcia w zakresie bezpiecznych zachowań nad wodami i w ramach zadań prewencji i profilaktyki, ukierunkowanych głównie na młodzież szkolną i studentów, a także edukację osób dorosłych („Błękitny patrol", „Razem Bezpieczniej", „Bezpieczna szkoła", „Bezpieczne wakacje", „Bezpieczne zimowisko", „Już pływam", „I ty możesz pomóc"). W ramach prowadzanych działań akcjami objęto rocznie w województwie 30–35 tys. osób , a w samym Szczecinie 10–12 tys. osób, z czego 80% to dzieci i młodzież szkolna. Innowacją działalności WOPR-u w latach 2006 i 2007 było nawiązanie praktycznej współpracy z uczelniami wyższymi (Akademia Morska, PAM, WSET) w przedmiocie praktycznych ćwiczeń dla studentów w zakresie użytkowania sprzętu do ratownictwa wodnego. Szkoleniem objęto odpowiednio: w 2007 roku 530 osób, w 2006 roku 420.

Podstawowym zadaniem WOPR-u jest ustawiczny cykl szkolenia osób (głównie młodzieży) na uprawnienia ratowników wodnych oraz na inne niezbędne uprawnienia przydatne w ratownictwie (sterników motorowodnych, płetwonurków, żeglarzy itp.). W 2007 roku nadano 229 uprawnień ratowniczych (2006 – 194) i 2 instruktorskie (2006 – 2).

Za stałym rozwojem rekreacji na szczecińskich ogólnodostępnych wodach nie nadążają systemowe działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa na wodach i nad wodami. M.in. zlikwidowano specjalistyczny Komisariat Wodny Policji (podczas gdy takie funkcjonują w Warszawie, Poznaniu czy Krakowie), brakuje systemowych rozwiązań w zakresie koordynacji działań ratowniczych na wodzie (Urząd Żeglugi Śródlądowej, Policja, Straż Miejska, WOPR, Urząd Morski), jak również brakuje systemowych rozwiązań finansowych dla funkcjonowania WOPR dla potrzeb ratownictwa wodnego jako największego potencjału w tym zakresie.

11.8. WOJSKO

Garnizon Szczecin uznawany jest za jeden z najważniejszych garnizonów w Polsce. Na terenie naszego miasta od 1999 roku funkcjonuje Dowództwo Wielonarodowego Korpusu Północny Wschód. Dowództwo jest jednostką wchodzącą w struktury dowodzenia sił NATO, w której służbę pełnią żołnierze oraz pracownicy cywilni z 9 państw natowskich (Polski, Niemiec, Danii, Czech, Słowacji, Litwy, Łotwy, Stanów Zjednoczonych, Estonii). Do głównych zadań dowództwa i sztabu korpusu należy m.in.: kierowanie, dowodzenie oraz prowadzenie międzynarodowych operacji w sytuacjach reagowania kryzysowego (udział w misjach stabilizacyjnych i pokojowych); wspieranie posiadanymi siłami misji humanitarnych, usuwanie skutków klęsk i katastrof naturalnych. Od 15 grudnia 2006 roku dowódcą Wielonarodowego Korpusu Północy Wschód jest polski generał – gen. broni Zdzisław Góral.

W skład korpusu wchodzą oddziały wojsk polskich, niemieckich i duńskich, w tym licząca ok. 7 tys. żołnierzy 12. Szczecińska Dywizja Zmechanizowana im. Bolesława Krzywoustego (www.12dz.mil.pl). Jednostki 12. SDZ rozmieszczone są na obszarze całego województwa zachodniopomorskiego, w stacjonujących na terenie Szczecina (Dowództwo 12. SDZ, 12 Brygada Zmechanizowana, 12. Batalion Dowodzenia. 12. Batalion Rozpoznawczy Ułanów Podolskich) służy ok. 2 400 żołnierzy zawodowych. Żołnierze jednostek 12. SDZ pełnią służbę w składzie Polskich Kontyngentów Wojskowych (PKW) w ramach misji stabilizacyjnych i pokojowych w Iraku (począwszy od sierpnia 2003 roku), w Afganistanie (ISAF, od lutego 2007 roku), Bośni i Hercegowinie (EUFOR), Kosowie (KFOR) oraz Libanie (UNIFIL). Obecnie w składzie PKW pełni służbę 500 żołnierzy zawodowych 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej. Głównym celem prowadzonych misji jest wsparcie lokalnych władz oraz zapewnienie bezpieczeństwa i stabilizacji sytuacji społeczno-politycznej w regionie.

W Szczecinie stacjonuje również 5. Pułk Inżynieryjny im. gen I. Prądzyńskiego (www.5pinz.mil.pl). Pułk jest ściśle powiązany ze strukturami NATO i jest operacyjnie podporządkowany wielonarodowej 29. Brygadzie Inżynieryjnej, której dowództwo stacjonuje w Aldershot w Wielkiej Brytanii. Od wielu lat żołnierze jednostki biorą udział w misjach pokojowych na Bliskim Wschodzie.

W celu zabezpieczenia funkcjonowania garnizonu oraz ze względu na jego specyfikę, na terenie miasta ulokowane są następujące jednostki Pomorskiego Okręgu Wojskowego[17]:

- logistyczne – Wojskowa Komenda Transportu Szczecin;
- administracyjne – Wojewódzki Sztab Wojskowy Szczecin oraz Wojskowa Komisja Uzupełnień Szczecin;
- pozostałe – Garnizonowy Ośrodek Mobilizacyjny.

11.9. OBRONA CYWILNA

Obrona cywilna jest pozamilitarnym elementem systemu obronnego państwa i stanowi kompleks wewnętrznie skoordynowanych interdyscyplinarnych przedsięwzięć o charakterze planistycznym, organizacyjnym, szkoleniowym, logistycznym i inwestycyjnym, których celem jest ochrona ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej i dóbr kultury na wypadek wojny oraz współdziałanie w zwalczaniu skutków klęsk żywiołowych i katastrof[18]. Szefem obrony cywilnej na terenie Szczecina jest prezydent miasta. Organizacja i koordynacja zadań OC w mieście realizowane są w oparciu o „Plan Obrony Cywilnej Miasta Szczecina" opracowany przez odpowiednie służby Urzędu Miasta oraz w oparciu o uzgodnione „Plany Obrony Cywilnej Zakładów Pracy".

W zakresie zadań obronnych zadania Miasta polegają m.in. na: prowadzeniu ewidencji przedpoborowych i poborowych, organizacji Komisji Przedpoborowych i Poborowych, prowadzeniu świadczeń rzeczowych i osobowych na potrzeby sił zbrojnych, Policji, Straży Granicznej, obrony

[17] Pomorski Okręg Wojskowy obejmuje obszar województw: zachodniopomorskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego. Siedzibą Pomorskiego Okręgu Wojskowego i jego dowództwa jest Bydgoszcz.
[18] Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity) ze zm.

cywilnej, organizowaniu akcji kurierskich w mieście, prowadzeniu ewidencji obiektów podlegających szczególnej ochronie, planowaniu funkcjonowania Urzędu Miasta w warunkach zagrożenia.

W ramach obrony cywilnej prowadzona jest również prewencja przeciwpożarowa i działania przeciwpowodziowe: opracowany został Plan Reagowania Kryzysowego Miasta, zorganizowano Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz opracowano stosowną dokumentację i procedury w tym zakresie (szerzej o MCZK w podrozdziale 11.10.).

11.10. DZIAŁANIA MIASTA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

Sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej a także zapobiegania innym nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska należą do zadań Miasta (własnych i zleconych z zakresu administracji rządowej). Działania te szczegółowo zdefiniowane zostały w „Polityce poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście" przyjętej w 2005 roku przez Radę Miasta[19]. Corocznie ponad 2% wydatków z budżetu Szczecina (2005 – 2,2%, 2006 – 2,5%, 2007 – 2,4%) przeznaczanych jest na realizację zadań z zakresu bezpieczeństwa publicznego. Główne kierunki wydatkowania środków w latach 2005–2007 przedstawia tabela 11.13.

W ciągu ostatnich lat znacznie zwiększono możliwości operacyjne Straży Miejskiej. Liczba strażników wzrosła z 87 w 2005 roku do 127 w końcu 2007 roku. Formacja wzmocniona została też poprzez zakupy inwestycyjne, na które przeznaczono w latach 2006–2007 blisko 1,6 mln zł (zakupiono osiem nowych samochodów, dwa skutery, łódź patrolową z wyposażeniem). Rozbudowano też system łączności TETRA, kupując środki łączności i specjalistyczne oprogramowanie. System umożliwia zaawansowaną koordynację działania i współpracę służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo. Jest to jedno z najnowocześniejszych obecnie działających rozwiązań w tej dziedzinie. Powyższe działania przyczyniły się do znacznego wzrostu efektywności działania Straży Miejskiej (szerzej w podrozdziale 11.2.)

Z roku na rok wzrasta kwota przeznaczana w budżecie Miasta na wsparcie Policji. W ramach współpracy z policją wspierano działania zmierzające do poprawy jakości i efektywności jej pracy: wyremontowano siedzibę Komisariatu Policji Szczecin – Śródmieście, rozpoczęto generalny remont w budynku KP Szczecin – Niebuszewo, zakupiono meble i sprzęt biurowy na wyposażenie placówek, dofinansowano zakup pięciu radiowozów i sprzętu pozwalającego na rozbudowę systemu łączności. Miasto ponosi też w dalszym ciągu koszty funkcjonowania Policyjnego Telefonu Zaufania.

Tabela nr 11.12.

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN NA ZADANIA W SFERZE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO W LATACH 2005–2007

wyszczególnienie	wydatki [tys. zł]		
	2005	2006	2007
Wydatki ogółem w tym	19 845,6	25 119,6	26 270,5
Wydatki bieżące	15 814,6	18 335,1	20 369,2
Wydatki majątkowe	4 031,0	6 784,5	5 901,3
Wybrane wydatki wg kierunków wydatkowania środków			
Straż Miejska	4 680,0	6 315,2	6 404,0
finansowanie działalności bieżącej	3 940,0	5 235,0	5 897,0
zakupy inwestycyjne SM	740,0	1 080,2	507,0
Komenda Miejska Policji	1 027,6	2 064,0	2 395,1
dofinansowania działalności bieżącej	100,0	165,0	45,1
adaptacja obiektu na siedzibę KM Policji	697,6	-	-
modernizacja i wyposażenie obiektów Komisariatów Policji	-	1 300,0	2 350,0
rozbudowa systemu łączności TETRA w KM Policji	-	349,0	-
dofinansowanie zakupów inwestycyjnych KM Policji	230,0	250,0	-
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej	13 641,6	14 371,9	16 149,5
finansowanie działalności bieżącej	11 375,0	12 467,9	13 957,2
dofinansowanie zakupów inwestycyjnych KM PSP	2 266,6	1 904,0	1 815,3
modernizacja obiektów KM PSP	-	-	377,0
Ochotnicze Straże Pożarne (w tym zagospodarowanie użytkowanego terenu OSP Śmierdnica)	176,4	210,0	118,0
Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego	82,8	1 926,9	932,4
finansowanie działalności bieżącej	53,8	63,6	102,4
budowa MCZK przy KM PSP	-	1 000,0	430,0
zakupy inwestycyjne na potrzeby MCZK	29,0	9,2	-
rozbudowa systemu łączności TETRA w MCZK	-	854,1	340,0

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2005–2007.

[19] Uchwała nr XXXVI/674/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 30 marca 2005 r.

Z budżetu Miasta finansowana jest również działalność Państwowej Straży Pożarnej. Dzięki wsparciu Miasta zakupiono w latach 2006–2007 ciężkie samochody pożarnicze (między innymi samochód ratownictwa chemicznego), dofinansowano też remonty siedzib Jednostek Ratowniczo – Gaśniczych. Miasto finansuje również Ochotniczą Straż Pożarną.

W siedzibie Komendy Miejskiej PSP w kwietniu 2007 roku oddano do użytku Miejskie Centrum Zarządzania Kryzysowego, które ma być kompleksowym systemem reagowania kryzysowego, na zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, jak i indywidualnych obywateli. Projekt inwestycji sfinansowany został z budżetu wojewody zachodniopomorskiego, roboty budowlane oraz zakup sprzętu i oprogramowania – z budżetu Miasta. Podstawowym zadaniem MCZK jest usprawnienie działania i wymiany informacji między poszczególnymi służbami (obsługa zgłoszeń na telefon 112). Centrum posiada dziesięć stanowisk (w czasie codziennych dyżurów wykorzystywane są trzy), obecnie służbę pełnią w nim funkcjonariusze Straży Pożarnej, pracownicy Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta, a docelowo także pogotowia ratunkowego. Kontynuowane są prace służące zwiększeniu możliwości operacyjnych systemu łączności.

Ważną inwestycją w zakresie poprawy bezpieczeństwa realizowaną z budżetu Miasta była budowa Centrum Zarządzania Bezpieczeństwem na wyspie Bielawa, z przeznaczeniem na bazę dla wszystkich służb mundurowych w trakcie imprez organizowanych na wodzie i nad wodą[20]. Koszt tej inwestycji to blisko 1,4 miliona zł.

Skuteczność działań służb mundurowych na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego i eliminacji zagrożeń zależy nie tylko od wzajemnej współpracy, ale też współpracy z mieszkańcami oraz innymi podmiotami społecznymi realizującymi zadania w dziedzinie bezpieczeństwa. Współpraca mieszkańców z przedstawicielami służb odbywała się między innymi w ramach dyżurów i spotkań w siedzibach rad osiedlowych. Były to regularne spotkania z dzielnicowymi i funkcjonariuszami Straży Miejskiej. Także liczne organizacje pozarządowe działające na terenie miasta włączały się do pracy na rzecz zwiększania bezpieczeństwa, wśród nich Ochotnicze Straże Pożarne – OSP Śmierdnica i OSP Centrum, która realizowała na rzecz Miasta zadanie pod nazwą „Bezpieczeństwo publiczne na wodach miasta Szczecin". Organizacje pozarządowe miały swój duży udział w pracy na rzecz Finału The Tall Ships' Races w sierpniu 2007 roku. Zauważalny wkład w zapewnienie bezpieczeństwa na wodzie miało Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, natomiast na lądzie zawodowe służby medyczne wspierane były prowadzonymi w ramach wolontariatu działaniami Maltańskiej Służby Medycznej.

Udany przebieg imprezy możliwy był dzięki wzorowej współpracy i zaangażowaniu wszystkich służb i instytucji, inspekcji, firm i organizacji pozarządowych. W rejonie zlotu dziennie służbę pełniło 1 000 policjantów (patrole piesze, na lądzie, wodzie i w powietrzu, konne i rowerowe), 105 strażników miejskich i 600 ochroniarzy. Ponadto imprezę zabezpieczało 20 karetek, dyżurowało 110 ratowników medycznych, a ogółem przeprowadzono w trakcie zlotu około 1 000 drobnych interwencji medycznych. Pod względem bezpieczeństwa impreza została przeprowadzona w sposób wzorowy. Świadczy o tym całkowity brak poważniejszych zdarzeń zakłócających bezpieczeństwo oraz pozytywne oceny gości i uczestników.

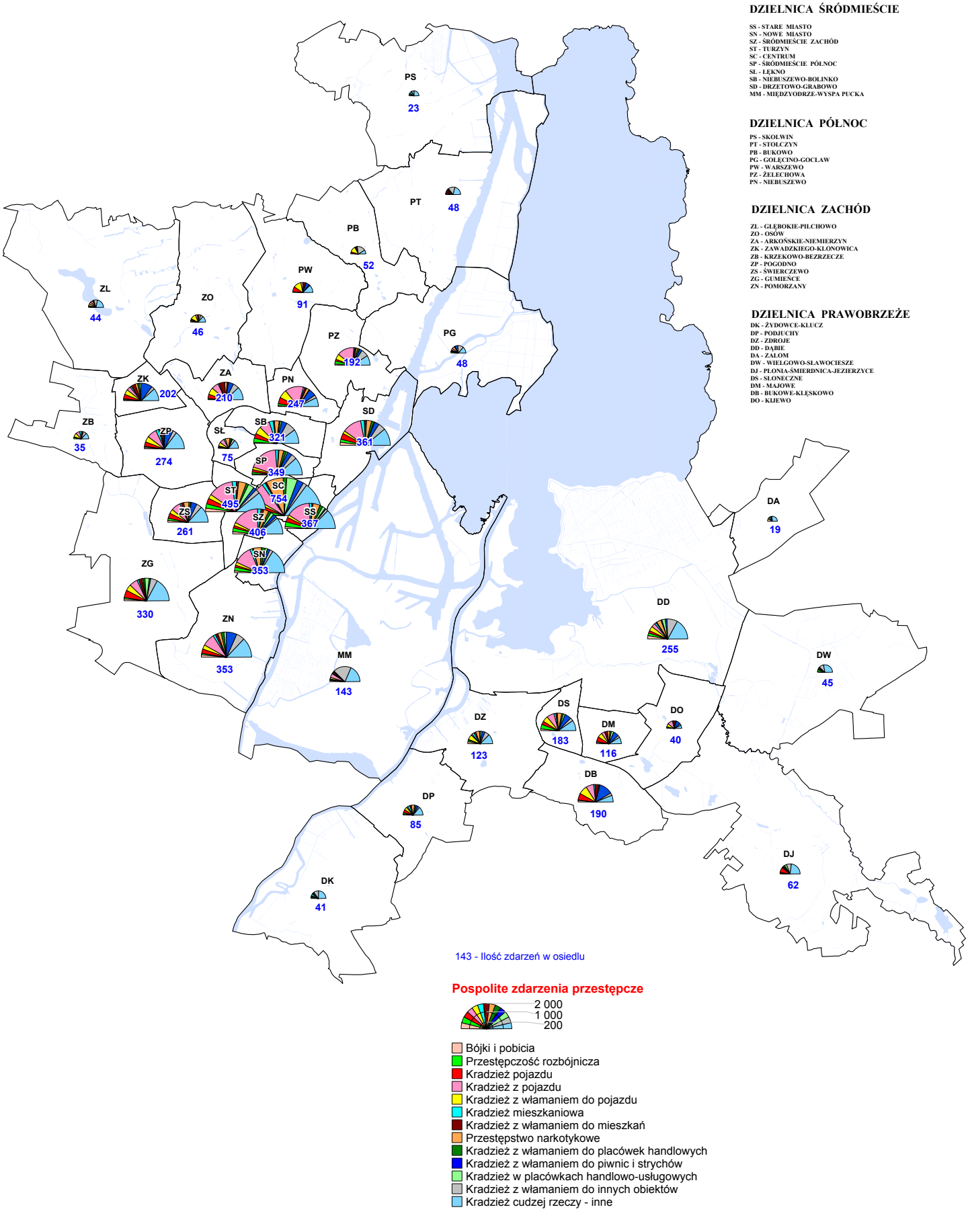
ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Dowództwo Garnizonu Szczecin.
2. Dowództwo Międzynarodowego Korpusu Północny Wschód.
3. Informacja statystyczna o ewidencji i orzecznictwie w sądach powszechnych oraz więziennictwie w 2006 roku, MSWiA, Warszawa 2007.
4. Izba Celna w Szczecinie.
5. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie.
6. Komenda Miejska Policji w Szczecinie.
7. Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie.
8. Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2006 roku, Raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 2007.
9. Pomorski Oddział Straży Granicznej.
10. Prokuratura Okręgowa w Szczecinie
11. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości.
12. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej.
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne.
14. Sąd Okręgowy w Szczecinie.
15. Sprawozdanie GIP z działalności PIP w 2006 r.
16. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2005–2007.
17. Straż Miejska Szczecin,
18. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności.
19. Urząd Statystyczny w Szczecinie.
20. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (tekst jednolity) ze zm.

[20] Centrum Zarządzania Bezpieczeństwem to jedna z inwestycji zrealizowanych w ramach przygotowań do Finału The Tall Ships' Races w 2007, ale z zamiarem wykorzystania w trakcie wszelkich innych wydarzeń na wodzie.

21. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy.
22. Ustawa z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze ze zm.
23. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity) ze zm.
24. Ustawa z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (tekst jednolity) ze zm.
25. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych z zm.
26. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych.
27. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity) ze zm.
28. www.12.dz.mil.pl.
29. www.5pm.mil.pl.
30. www.ic-szczecin.pl.
31. www.policja.pl.
32. www.pomorski.strazgraniczna.pl.
33. www.straz.szczecin.pl.
34. www.szczecin.kwpsp.gov.pl.
35. www.szczecin.pa.gov.pl.
36. www.szczecin.po.gov.pl.
37. www.wopr.pl.
38. Zachodniopomorskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Zarząd w Szczecinie.

POSPOLITE ZDARZENIA PRZESTĘPCZE ZAISTNIAŁE NA TERENIE OSIEDLI W 2007 ROKU

ZAGROŻENIE PRZESTĘPCZOŚCIĄ POSPOLITĄ

POSPOLITE ZDARZENIA PRZESTĘPCZE W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW W OSIEDLU W 2007 ROKU

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SŁ - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

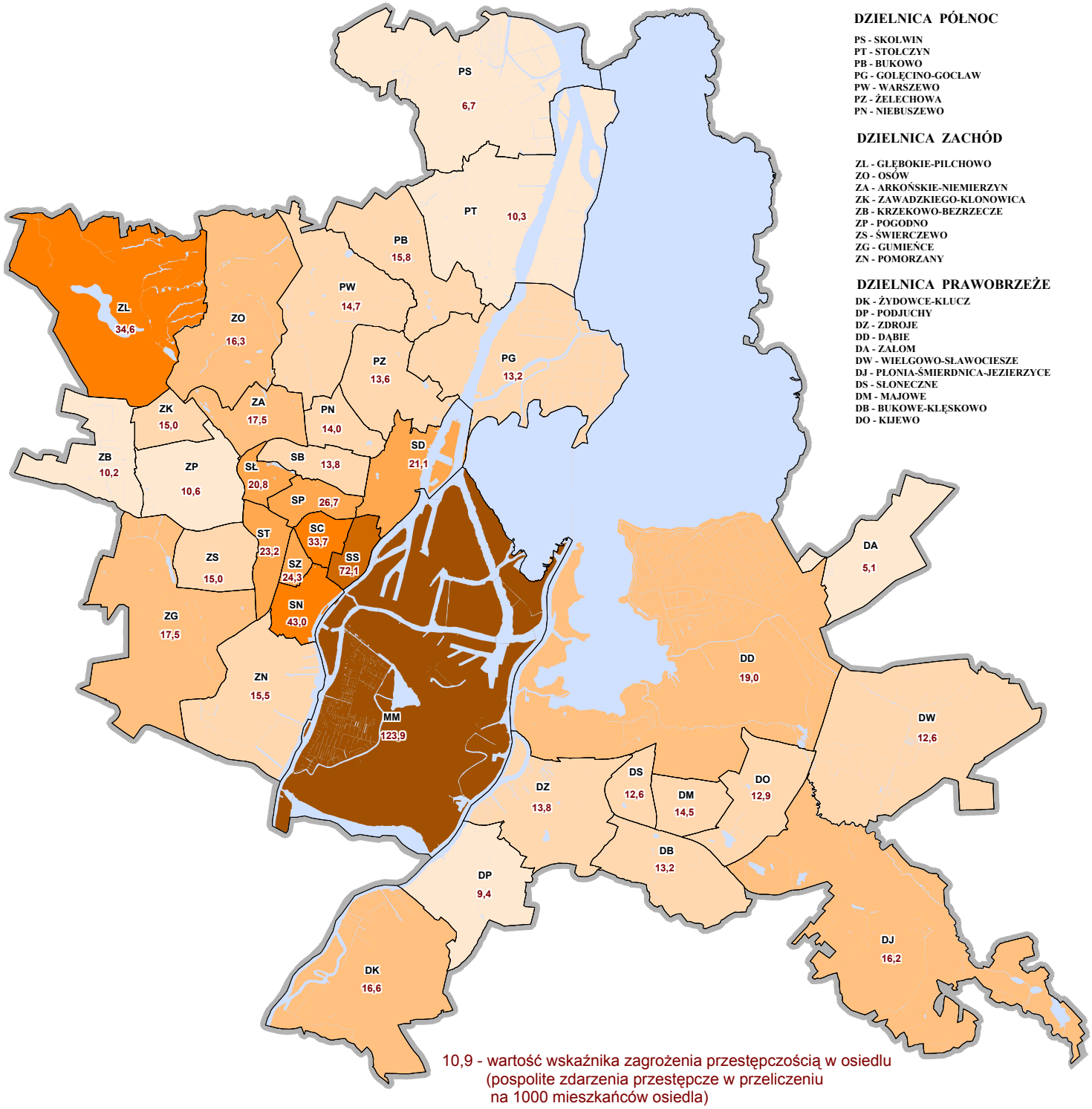
PS - SKOLWIN
PT - STOŁCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLĘCINO-GOCŁAW
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIEŃCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁOM
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KLĘSKOWO
DO - KIJEWO

10,9 - wartość wskaźnika zagrożenia przestępczością w osiedlu (pospolite zdarzenia przestępcze w przeliczeniu na 1000 mieszkańców osiedla)

Wartość wskaźnika w przedziałach

- 5 do 10,9
- 11 do 15,9
- 16 do 19,9
- 20 do 29,9
- 30 do 45
- 46 do 80
- 80 do 124

12. Ochrona zdrowia

12.1. SYTUACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA

W 2006 i 2007 w Szczecinie kontynuowany był nadzór nad grypą oparty na zintegrowanym systemie SENTINEL. System jest niezbędny dla wczesnego ostrzegania w sytuacji epidemii oraz spodziewanej pandemii grypy. W roku 2007 program realizowało 16 lekarzy podstawowej opieki, którzy sprawowali opiekę medyczną nad 29 440 pacjentami. Zgłoszono 3 442 przypadki grypy lub podejrzeń o grypę, jest to dwukrotnie więcej niż w roku 2006, kiedy odnotowano 1 646 przypadków grypy i infekcji grypopodobnych.

Tabela nr 12.1.

LICZBA ZACHOROWAŃ NA WYBRANE CHOROBY ZAKAŹNE W SZCZECINIE		
wyszczególnienie	2006	2007
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	7	4
Wirusowe zapalenie wątroby typu C	39	18
Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	36	41
Borelioza	80	21
Posocznica	7	15
Różyczka	143	20
Salmonelloza	108	89
Świnka	41	2
Ospa wietrzna	454	750

Źródło: Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie.

Szczególnym nadzorem epidemiologicznym objęte są przez Państwową Inspekcję Sanitarną przypadki choroby meningokokowej. Zarejestrowane przypadki zachorowań są sporadyczne, w okresie sprawozdawczym nie zanotowano ognisk inwazyjnej choroby meningokokowej na terenie Szczecina.

Dzięki działaniom profilaktycznym, systematycznemu podnoszeniu poziomu higieny w placówkach służby zdrowia oraz popularyzacji szczepień ochronnych przeciwko wirusowemu zapaleniu wątroby typu B i C, rok 2007 był kolejnym rokiem spadku zachorowań na te choroby. Istotny spadek zachorowalności (o 74%), w porównaniu z rokiem poprzednim, zarejestrowano w przypadku boreliozy. Po okresie tzw. epidemii wyrównawczej w latach 2004–2005 zarejestrowano tylko 2 przypadki świnki w 2007 roku. Nadal utrzymuje się w populacji dziecięcej wysoki wzrost zachorowań na ospę wietrzną.

Wszystkie szczecińskie szpitale oraz większość skontrolowanych przychodni posiadało opracowane programy dostosowawcze do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 10 listopada 2006 roku w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać pod względem fachowym i sanitarnym pomieszczenia i urządzenia zakładu opieki zdrowotnej i uzyskały pozytywne opinie Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie.

W roku 2007 ostatecznie zostały wycofane z użycia w placówkach służby zdrowia sterylizatory na gorące, suche powietrze, ponieważ nie spełniały wymaganych norm.

Problemem dla miasta jest nadal brak spalarni odpadów komunalnych i wysypiska śmieci, a także powstające dzikie wysypiska śmieci. Odpady stałe pochodzące z miasta wywożone są na wysypiska w Rymaniu, miejscowości Dalsze (powiat myśliborski) oraz do Leśna Górnego (powiat policki).

Zdecydowanej poprawie uległy warunki świadczonych usług w szczecińskich hotelach. Duża liczba kontroli przeprowadzona była bezpośrednio przed finałem Zlotu Żaglowców.

W 2007 roku zmniejszyła się liczba stwierdzanych chorób zawodowych o 25% w stosunku do 2006 roku i o około 60% w stosunku do 2005 roku. Podobnie jak w latach ubiegłych odnotowuje się najwięcej chorób wywołanych przewlekłym zatruciem disiarczkiem węgla. Na bieżąco prowadzone były kontrole zakładów pracy pod kątem przestrzegania przepisów dotyczących szkodliwych dla zdrowia czynników mające na celu ograniczenie narażenia. Na ponadnormatywne stężenie takich czynników narażonych jest około 2,5 tys. osób.

Porównując dane statystyczne za 2006 i 2007 rok dotyczące nadzoru nad zakładami żywności i żywienia stwierdzono systematyczną poprawę stanu sanitarnego w nadzorowanych zakładach produkcji i obrotu żywnością. Równie dobrze ocenia się stan sanitarny szkół i placówek oświatowo-wychowawczych. Opieka pielęgniarska nad dziećmi i młodzieżą zapewniona jest w 116 placówkach (92,1%), opieka lekarza podstawowej opieki medycznej jedynie w 8 placówkach (6,3%), natomiast stomatologów w 12 (9,5%).

Oddział Higieny Komunalnej prowadzi systematyczny monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia rozprowadzanej poprzez system wodociągowy. Oprócz nielicznych okresowych przekroczeń parametrów fizykochemicznych wody, co związane głównie było z pracami na sieci wodociągowej, jakość wody nie odbiegała od norm sanitarnych. Rok 2007 był kolejnym rokiem realizacji Programu „Poprawa jakości wody w Szczecinie", który został zrealizowany w 70%. Niestety, przedłuża się budowa nowej oczyszczalni ścieków na Pomorzanach, której ukończenie planowane jest na koniec 2008 roku.

12.2. FUNKCJONOWANIE SŁUŻBY ZDROWIA

Zgodnie z art. 68 Konstytucji Rzeczpospolitej Polskiej, każdy obywatel ma prawo do ochrony zdrowia, niezależnie od jego sytuacji materialnej. Obecnie system opieki zdrowotnej kształtowany jest przez dwie podstawowe ustawy:

– ustawę o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
– ustawę o zakładach opieki zdrowotnej.

Ustawy określają m.in.: warunki udzielania i zakres świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, zadania władz publicznych w zakresie dostępu do świadczeń, zasady funkcjonowania, organizację i zadania Narodowego Funduszu Zdrowia, zasady funkcjonowania zakładów opieki zdrowotnej.

Instytucją odpowiedzialną za zabezpieczenie świadczeń zdrowotnych dla osób ubezpieczonych oraz członków ich rodzin jest Narodowy Fundusz Zdrowia, który finansuje świadczenia zdrowotne oraz zapewnia refundację leków

w ramach posiadanych środków finansowych. Głównym źródłem finansowania świadczeń są środki z ubezpieczeń zdrowotnych, będących w dyspozycji NFZ (w 2007 r. – 87%). Niektóre świadczenia wysoko specjalistyczne finansowane są bezpośrednio z budżetu Ministerstwa Zdrowia (9%). Od 1 stycznia 2007 r. z budżetu państwa finansowane jest również w całości przedszpitalne ratownictwo medyczne (pogotowie ratunkowe). Inne źródła to środki jednostek samorządu terytorialnego (4%) oraz prywatne wydatki społeczeństwa na opiekę zdrowotną.

Wprawdzie przychody NFZ ze składek na ubezpieczenia zdrowotne wykazują stałą tendencję wzrostową (spowodowaną poprawą sytuacji na rynku pracy, wzrostem wynagrodzeń, systematycznym corocznym podnoszeniem stopy składki) – w 2007 r. o 12%, jednak znacznie maleją wydatki na ochronę zdrowia finansowane bezpośrednio z budżetu państwa (poniżej 3%). To, oraz niedofinansowanie przez NFZ (wcześniej Kasy Chorych) udzielanych świadczeń spowodowało powstanie poważnych trudności finansowych w samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej (spzoz).

Podstawowym wyróżnikiem oceny sytuacji finansowej spzoz jest poziom ich zadłużenia, które dynamicznie narastało do 2005 roku, kiedy to nastąpiło jego zahamowanie. Natomiast już w latach 2006–2007 widać wyraźną tendencję malejącą. Tendencję taką obserwuje się w całym kraju, choć nasilenie zjawiska jest zróżnicowane w skali województw. Zobowiązania samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej nadzorowanych przez Ministerstwo Zdrowia w województwie zachodniopomorskim stanowią ok. 3% zadłużenia wszystkich jednostek w kraju, a jego poziom już w 2005 roku obniżył się o ok. 12% w stosunku do stanu z roku poprzedniego (w kraju – 14%). Na koniec 2007 roku dynamika zadłużenia w stosunku do roku poprzedniego wyniosła już tylko 56,3% (a w stosunku do 2005 r. obniżyła się o 56%). Największe zadłużenie generują zakłady wojewódzkie (41%), powiatowe (32%) i kliniki podległe uczelniom medycznym (13%), choć i w nich dynamika zadłużenia osiągnęła poziom 80–85% stanu z roku poprzedniego. Jednocześnie ok. 30% spzoz w województwie zachodniopomorskim w ogóle nie wykazuje zadłużenia.

Wieloletnie narastające zadłużenia publicznych zakładów opieki zdrowotnej spowodowało wiele przyczyn: limitowanie liczby świadczeń i brak zapłaty za świadczenia wykonane ponad limit, brak stabilnych, jednolitych zasad kontraktowania i rozliczania świadczeń przez NFZ oraz regulacji prawnych w zakresie systemu ubezpieczenia zdrowotnego i zakładów opieki zdrowotnej, brak skutecznych mechanizmów zarządzania i nadzoru organów założycielskich, wzrost kosztów utrzymania (dostaw wody, prądu, gazu, stawek podatków lokalnych, cen leków i materiałów, stawek za usługi, np. transportowe), nieefektywne wykorzystanie łóżek w szpitalach (nadmiar), pokrywanie kosztów restrukturyzacji zatrudnienia ze środków przeznaczonych na opiekę zdrowotną.

Zapoczątkowany w 2005 roku spadek zadłużenia nastąpił na skutek wprowadzonych w tymże roku regulacji prawnych (ustawa o pomocy publicznej i restrukturyzacji publicznych zakładów opieki zdrowotnej), które spowodowały restrukturyzację zobowiązań publiczno-prawnych (umorzenia), zobowiązań cywilnoprawnych (ugody z wierzycielami, w tym z pracownikami) i umożliwiły uzyskanie pożyczki z Banku Gospodarstwa Krajowego na spłatę zobowiązań (przy spełnieniu określonych warunków), a także dotacji ze środków budżetu państwa przez jednostki niezadłużone.

System ochrony zdrowia w Polsce opiera się na trzech poziomach udzielania świadczeń zdrowotnych: podstawowym, ambulatoryjnym i stacjonarnym. Reprezentujące je podmioty publiczne i niepubliczne działają w formie zakładów opieki zdrowotnej lub praktyk medycznych. Podstawowa i specjalistyczna ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest najczęściej przez indywidualne i grupowe praktyki medyczne (w 75–80% niepubliczne). Świadczenia z zakresu stacjonarnej opieki zdrowotnej udzielane są w przeważającej większości przez publiczne zakłady opieki zdrowotnej.

12.2.1. PERSONEL MEDYCZNY

Na koniec roku 2006 liczba lekarzy i pielęgniarek pracujących w Szczecinie wynosiła ogółem 4 947. Oznacza to wzrost liczby zatrudnionych w służbie zdrowia o ok. 1,8% w porównaniu z rokiem 2005 (4 861 zatrudnionych). Odnosząc liczbę lekarzy do liczby ludności, miasto Szczecin na tle kraju wypada korzystnie. Jeśli chodzi o nasycenie kadrą dentystyczną, to wskaźnik dla Szczecin jest wyższy od wskaźnika dla województwa. Relatywnie wysokie nasycenie lekarzami stomatologii w Szczecinie należy wiązać ze zwiększonym popytem na usługi dentystyczne generowanym przez rynek niemiecki i skandynawski. W przypadku pozostałych zawodów medycznych Szczecin plasuje się poniżej średniej krajowej. Szczególnie niskie jest w Szczecinie nasycenie kadrami pielęgniarskimi. Uznaje się, że optymalny wskaźnik pielęgniarek przypadający na 1 000 mieszkańców wynosi 8. W województwie zachodniopomorskim wskaźnik ten wynosi 4,17, a w samym Szczecinie 6,77, jest zatem niższy od optymalnego i od wskaźnika dla Polski wynoszącego 7,18.

Tabela nr 12.2.

KADRA MEDYCZNA W SZCZECINIE NA TLE WOJEWÓDZTWA I KRAJU W 2006 ROKU

obszar	pracujący ogółem	wskaźnik na 10 tys. mieszkańców
lekarze		
Szczecin	**1 538**	**37,6**
woj. zachodniopomorskie	3 340	19,7
Polska	129 391	33,9
stomatolodzy		
Szczecin	**324**	**7,9**
woj. zachodniopomorskie	749	4,4
Polska	34 973	9,2
pielęgniarki		
Szczecin	**2 771**	**67,7**
woj. zachodniopomorskie	7 060	41,7
Polska	275 188	71,8
położne		
Szczecin	**322**	**7,9**
woj. zachodniopomorskie	890	5,3
Polska	33 069	8,6

Źródło: Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005–2007, Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński.

W Szczecinie w 2006 roku prawie 75% lekarzy zatrudnionych było w zakładach publicznych, a dla co piątego lekarza podstawowym miejscem pracy był zakład niepubliczny. Gabinety prywatne jako główne miejsce pracy podaje zaledwie 5% lekarzy. W odniesieniu do roku 2005 wzrósł odsetek zatrudnionych w publicznej służbie zdrowia – kosztem sektora niepublicznego. W przypadku lekarzy dentystów zatrudnienie w sektorze publicznym utrzymuje się na stałym poziomie ok. 20% przy jednocześnie niewielkim spadku zatrudnienia w zakładach niepublicznych i silnym wzroście zatrudnienia w gabinetach prywatnych. W przypadku pielęgniarek i położnych podstawowym miejscem pracy dla ponad 85% z nich jest sektor publiczny.

Tabela nr 12.3.

PERSONEL MEDYCZNY PRACUJĄCY W PODSTAWOWEJ OPIECE ZDROWOTNEJ						
obszar	rok	lekarze			pielęgniarki	położne
		rodzinni	pediatrzy	inni specjaliści		
Szczecin	2005	149	33	75	364	70
	2006	145	32	93	401	73
woj. zachodniopomorskie	2005	374	179	240	364	247
	2006	372	186	271	1 336	251
Wskaźnik na 10 tys. mieszkańców						
Szczecin	2005	3,6	0,8	1,8	8,9	1,7
	2006	3,5	0,8	2,3	9,8	1,8
woj. zachodniopomorskie	2005	2,2	1,1	1,4	7,5	1,5
	2006	2,2	1,1	1,6	7,9	1,8

Źródło: Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005–2007, Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński.

W 2006 roku odnotowano niewielki, w porównaniu z rokiem 2005, wzrost zatrudnienia kadry medycznej w podstawowej opiece zdrowotnej. Dotyczy on głównie lekarzy specjalistów oraz pielęgniarek. Nie zmienił się stan zatrudnienia lekarzy pediatrów, a niewielką tendencję spadkową odnotowano w liczbie lekarzy rodzinnych.

Jeśli chodzi o wskaźnik lekarzy specjalistów pracujących w poradniach specjalistycznych w Szczecinie, to w 2006 roku odnotowano niewielki wzrost, mierzony zarówno liczbą bezwzględną zatrudnionych lekarzy, jak i wskaźnikiem na 10 tys. ludności. Tendencja wzrostowa dotyczyła także liczby lekarzy dentystów.

W 2006 roku zmianie uległa struktura zatrudnienia lekarzy w szpitalach na korzyść pracy w niepełnym wymiarze godzin. Liczba pełnozatrudnionych na etatach spadła o 85 osób. W przypadku średniego personelu medycznego odnotowano niewielki wzrost zatrudnienia w szpitalach pielęgniarek i położnych, przy czym liczba pielęgniarek zatrudnionych na pełnym etacie spadła o 6,5%, a liczba położnych wzrosła o 1,2%.

Tabela nr 12.4.

PERSONEL MEDYCZNY W SZCZECIŃSKICH SZPITALACH			
zawód	rok	ogółem	pełnozatrudnieni
lekarze	2005	1 072	843
	2006	1 143	758
pielęgniarki	2005	2 139	2 069
	2006	2 179	1 942
położne	2005	245	244
	2006	252	247

Źródło: Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005–2007, Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński.

Na niedobór kadry pielęgniarskiej i położniczej w Szczecinie, podobnie jak w całym regionie i kraju, wpływ ma migracja zarobkowa tych grup zawodowych. Trudno jednoznacznie ocenić skalę tego zjawiska, jednakże w kontekście trendów demograficzno-epidemiologicznych (starzenie się społeczeństwa) i wzrastającego zapotrzebowania na opiekę długoterminową i opiekuńczo-pielęgnacyjną może stać się ono niebawem istotnym problemem.

12.2.2. AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA

Ambulatoryjna opieka zdrowotna obejmuje:
- podstawową opiekę zdrowotną, czyli świadczenia zdrowotne z zakresu medycyny ogólnej, rodzinnej, chorób wewnętrznych i pediatrii, udzielanych przez lekarza pierwszego kontaktu, pielęgniarki i położne;
- specjalistyczną opiekę zdrowotną, czyli świadczenia zdrowotne udzielane przez lekarza specjalistę we wszystkich dziedzinach medycyny oraz przez lekarza dentystę.

Według rejestru Zakładów Opieki Zdrowotnej, na koniec roku 2006 w Szczecinie działało 261 jednostek zakładów opieki zdrowotnej o charakterze ambulatoryjnym, dysponujących 1 814 komórkami organizacyjnymi (o 6% więcej w stosunku do roku 2005). Na 10 tys. mieszkańców wskaźnik wynosił 43,7. Dla porównania w tym samym czasie wskaźnik dla województwa wynosił 31, a dla kraju 26,3.

Leczenie w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na koniec 2006 roku oferowało 238 komórek organizacyjnych, jest to wzrost o 10% w stosunku do roku 2005. Liczba ta nie obejmuje prywatnych praktyk lekarskich oraz dentystycznych.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej świadczonej dla najmłodszych mieszkańców Szczecina, w 2006 roku wykonano 34 372 porad lekarskich, a 83,8% dzieci zdrowych do pierwszego miesiąca życia objęto domowymi wizytami lekarskimi. Średnia dla województwa wyniosła w tym samym czasie 74%. W 2006 roku liczba porad udzielonych dzieciom zdrowym zwiększyła się o 2,5% w porównaniu z rokiem 2005.

W populacji pacjentów dorosłych, leczonych w poradniach lecznictwa podstawowego, zdecydowanie wzrosła wykrywalność chorób układu krążenia. Wskaźniki na 10 tys. mieszkańców dotyczące osób z tymi schorzeniami w roku 2006 są wysokie i ciągle rosnące. Dotyczy to również chorób nowotworowych, choć tu wskaźnik odnoszący się do osób, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w 2006 roku rośnie zdecydowanie wolniej niż w przypadku chorób serca. Podobny wskaźnik na 10 tys. mieszkańców w wieku powyżej 18 lat, a dotyczący choroby cukrzycy utrzymuje się na stałym poziomie i wynosi ok. 45.

Tabela nr 12.5.

WYKRYWALNOŚĆ WYBRANYCH CHORÓB OSÓB DOROSŁYCH LECZONYCH W PORADNIACH LECZNICTWA PODSTAWOWEGO

schorzenie	rok	osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem		osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	
		w liczbach bezwzględnych	wskaźnik na 10 tys. mieszkańców*	w liczbach bezwzględnych	wskaźnik na 10 tys. mieszkańców*
Choroby układu krążenia	2005	**53 744	1 307,3	7 772	230,0
Nowotwory	2006	**55 629	1 648,2	8 451	250,4
	2005	3 771	91,7	1 069	31,6
Cukrzyca	2006	4 583	135,8	1 111	32,9
	2005	**11 555	281,1	1 551	45,9
	2006	12 873	381,4	1 523	45,1

**wskaźnik na 10 tys. ludności w grupie wiekowej od 19 lat.*
***łącznie z osobami w wieku 65 lat i więcej.*
Źródło: Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005–2007, Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński.

W 2006 roku odnotowano nieznaczny wzrost liczby porad specjalistycznych ogółem udzielonych mieszkańcom Szczecina, głównie w specjalnościach zabiegowych jak chirurgia, a także w innych, poza interną, specjalnościach zachowawczych. Spadła natomiast liczba porad udzielonych przez lekarzy chorób wewnętrznych oraz chorób psychicznych i uzależnień. Wyraźna tendencja spadkowa, bo aż o 14%, dotyczy porad udzielanych w ramach opieki nad matką i dzieckiem.

12.2.3. OPIEKA STACJONARNA

W 2006 roku w Szczecinie funkcjonowało 11 szpitali dysponujących 4 291 łóżkiem (104,9 na 10 tys. mieszkańców). Oznacza to minimalny wzrost liczby łóżek względem roku 2005, w którym dysponowano 4 119 łóżkami. Średnie wykorzystanie łóżek liczone w dniach wyniosło w 2006 roku 259,4 dni (71,1%) i było nieco lepsze od średniej dla województwa wynoszącej 244,4 dni (67,0%). Średni czas

Tabela nr 12.6.

PORADY SPECJALISTYCZNE UDZIELONE MIESZKAŃCOM SZCZECINA

rok	porady ogółem		z tego w specjalnościach				
	liczby bezwzględne	na 1 mieszkańca	chorób wewnętrznych	innych zachowawczych	opieki nad matką i dzieckiem	zabiegowych	chorób psychicznych i uzależnień
2005	1 662 451	4,0	334 834	346 545	326 072	561 556	93 444
2006	1 710 218	4,2	332 042	381 570	285 354	618 041	93 211

Źródło: Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005–2007, Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński.

W końcu roku 2006 leczenie stomatologiczne oferowało dla szczecinian 521 poradni i gabinetów, co stanowiło 12,5 jednostek na 10 tys. mieszkańców. Jest to bardzo dobry wynik na tle województwa (5,6) oraz kraju (3,9). W porównaniu z rokiem 2005 w Szczecinie przybyło 26 gabinetów oraz poradni dentystycznych, co stanowi wzrost o 5,2%.

W ramach opieki stomatologicznej nad dziećmi i młodzieżą szkolną w poradniach, które podpisały umowy z NFZ, w roku 2006 w Szczecinie opieką zostało objętych 14 555 pacjentów, z czego 12 065 zbadano w ramach leczenia planowanego (przebadano 89,9% ogólnie objętych opieką, dla województwa wskaźnik ten wyniósł 46,1%). W ramach szkolnej opieki stomatologicznej udzielono 21 156 porad, co stanowi 2 717 porad na 10 tys. mieszkańców Szczecina uczęszczających do szkół (dla województwa wskaźnik ten wyniósł 2 220 porad na 10 tys. uczniów). Opieka stomatologiczna nad dziećmi i młodzieżą jest w Szczecinie relatywnie bardziej intensywna.

pobytu chorego w szpitalu w roku 2006 uległ nieco skróceniu wobec poprzedniego okresu i wyniósł 7 dni (2005 – 7,1 dni), ale był wyższy niż analogiczny wskaźnik dla całego woj. zachodniopomorskiego (6,5), niższy zaś od wskaźnika dla Polski (8,0).

Szpitale ogólne zarejestrowały w 2006 roku 130 070 przyjęć pacjentów. Na jedno łóżko przypadało 37,1 przyjęć do szpitala w ciągu roku. Wskaźnik ten uległ nieznacznej poprawie, gdyż dla roku 2005 liczba przyjęć wynosiła 128 468 pacjentów (36,6 leczonych na jedno łóżko w ciągu roku).

Największą liczbą łóżek dysponowały oddziały: psychiatryczne, położniczo-ginekologiczne, pediatryczne, chirurgii ogólnej, onkologiczne i kardiologiczne. Koresponduje to z dużą liczbą pacjentów leczonych na tych oddziałach. Wskaźnik leczonych na jedno łóżko na tych oddziałach wahał się od 40 do 54. Wysoki wskaźnik leczonych w ciągu roku przypadających na jedno łóżko notowany był w 2006 roku również na oddziałach okulistycznych (54) i urologicznych (73). Najlepsze wykorzystanie łóżek rzędu 80–90%

zarejestrowano na oddziałach: chorób wewnętrznych, geriatrycznych, przewlekle chorych, onkologicznych, rehabilitacyjnych, chirurgii klatki piersiowej, kardiochirurgicznych i neurochirurgicznych. Najsłabsze natomiast, rzędu 20–40%, na oddziałach nefrologicznych i okulistycznych. Nieco lepsze wykorzystanie było na oddziałach: dermatologicznych, intensywnej terapii, pulmonologii, chorób zakaźnych, pediatrycznych, ginekologii, chirurgii ogólnej i chirurgii szczękowo-twarzowej. Wskaźnik wykorzystania łóżek wyniósł tam 50–63%.

Bardzo intensywne wykorzystanie łóżek zaobserwowano na oddziałach psychiatrycznych i leczenia uzależnień – ponad 100%. Na oddziałach tego typu występuje również relatywnie długi średni czas pobytu pacjenta – ponad 30 dni na oddziałach psychiatrycznych i 13 dni na oddziałach leczenia uzależnień. Relatywnie długi czas pobytu notowany był również na oddziałach: geriatrycznych, dla przewlekle chorych, gruźlicy i chorób płuc, reumatologicznych, rehabilitacyjnych oraz chirurgii klatki piersiowej. Z kolei najkrótszy średni czas pobytu, rzędu 4–6 dni, występował na oddziałach: chorób wewnętrznych, kardiologicznych, onkologicznych, intensywnej terapii, pediatrycznych, ginekologiczno-położniczych oraz na oddziałach zabiegowych, jak chirurgii ogólnej, chirurgii onkologicznej, kardiochirurgii, neurochirurgii, chirurgii szczękowo-twarzowej i transplantologii. Szczególnie krótki średni czas pobytu notowany był na oddziałach okulistycznych i urologicznych – poniżej 3 dni.

Średnie wykorzystanie łóżek w Szczecinie wahało się w zależności od oddziału. Dla większości specjalności wskaźnik ten nie był satysfakcjonujący. Oznacza to, że utrzymywane są zasoby łóżkowe, które w związku z niskim stopniem ich wykorzystania stanowią nieekonomiczny koszt funkcjonowania jednostek opieki zdrowotnej.

W stacjonarnej opiece zdrowotnej w Szczecinie występuje konieczność przekształceń oddziałów o niskim stopniu wykorzystania w oddziały dzienne, głównie chirurgii jednego dnia. Szacuje się, że w szczecińskich szpitalach w puli łóżek opieki krótkoterminowej na opiekę dzienną przypada około 3%, podczas gdy w rozwiniętych krajach Unii Europejskiej na potrzeby oddziałów tego typu przeznacza się 20–30% wszystkich łóżek danego zakładu opieki zdrowotnej.

W Szczecinie, podobnie jak w całej Polsce, na oddziałach intensywnej opieki medycznej odsetek łóżek tego typu jest bardzo niski i wynosi niecałe 2%, podczas, gdy analogiczne dane dla krajów UE mówią o 10–12%.

Konfrontując wskaźnik wykorzystania łóżek szpitalnych na poszczególnych oddziałach z typami chorób notowanych z dużą częstotliwością w Szczecinie, należy stwierdzić, że istnieje potrzeba zwiększenia liczby miejsc na oddziałach onkologicznych, kardiochirurgicznych i psychiatrycznych. Poza tym w Szczecinie można zaobserwować prawidłowości charakterystyczne dla całego kraju. W szczególności brak jest właściwych proporcji pomiędzy opieką długo- i krótkoterminową. Występuje nadmiar łóżek o charakterze krótkoterminowym (głównie pediatrycznych, ginekologii, położnictwa, leczenia chorób zakaźnych) przy brakach zasobowych w zakresie alternatywnych form opieki i leczenia, tj. oddziałów i stacjonarnych jednostek opieki długoterminowej, oddziałów i zakładów opieki paliatywnej oraz zakładów opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych a także długoterminowej opieki domowej. Według wytycznych Ministerstwa Zdrowia 2% zasobów opieki stacjonarnej powinno być przeznaczonych na potrzeby stacjonarnej opieki paliatywnej, tymczasem w Szczecinie na ten cel przeznacza się 0,5% wszystkich zasobów łóżkowych.

Corocznie tygodnik „Wprost" opracowuje ranking szpitali zapewniających najlepszą opiekę medyczną oraz legitymujących się najlepszymi efektami w leczeniu poszczególnych schorzeń. W 2006 roku spośród szczecińskich szpitali wyróżnione zostały: Klinika Okulistyki Szpitala Klinicznego nr 2 PAM (6. miejsce w Polsce), Klinika Urologii Szpitala Klinicznego nr 2 PAM (8. miejsce), Odziały Psychiatryczne Samodzielnego Publicznego Specjalistycznego ZOZ Zdroje (13. miejsce), Klinika Kardiochirurgii Szpitala Klinicznego nr 2 PAM (13. miejsce), Klinika Kardiologii Szpitala Klinicznego nr 2 PAM (19. miejsce) i Oddział Internistyczno-Kardiologiczny Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego (22. miejsce).

Pierwszym miejscem w Polsce w ramach chirurgii plastycznej wyróżniono Aesthetic Med Prywatne Centrum Chirurgii Plastycznej w Szczecinie. Na dwunastym miejscu w tej dziedzinie znalazła się również szczecińska placówka – NZOZ Artplastica Klinika Chirurgii Plastycznej.

12.2.4. POMOC DORAŹNA

Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie działa w ramach systemu powszechnego ratownictwa medycznego. Jej zadaniem jest udzielanie całodobowej wyjazdowej pomocy doraźnej mieszkańcom Szczecina. W 2007 roku, podobnie jak w latach poprzednich, pomoc oferowana była w dwóch filiach za pomocą 7 karetek specjalistycznych i 7 wypadkowych. Szczecin odnotował w 2006 roku jeden z najwyższych wskaźników wyjazdów do zachorowań na 1 tys. mieszkańców, który wyniósł 106,5, przy średniej dla województwa 79,5. Oznacza to bardzo duże obciążenie służb ratownictwa medycznego. Ogółem w Szczecinie w 2006 roku odnotowano 52 699 interwencji zespołów ratownictwa medycznego, w tym 43 571 do zachorowań oraz 8 288 do wypadków. W 2007 roku nastąpiła wyraźna tendencja spadkowa w liczbie odnotowanych interwencji – wykonano 45 539 wyjazdów, w tym 7 837 wyjazdów do wypadków.

24-godzinne pogotowie medyczne zapewnia również Falck Medycyna. Usługi wykonywane są przez zespół, w skład którego wchodzą: lekarz systemu, ratownik medyczny oraz kierowca. Czas dojazdu jest nie dłuższy niż 15 minut. Falck dysponuje nowoczesnymi karetkami reanimacyjnymi. W 2006 r. zespoły Ratownictwa Falck Medycyna odnotowały 8 578 interwencji na terenie Szczecina, w tym 123 do wypadków. W 2007 roku nastąpiła tendencja wzrostowa w udzielaniu pomocy – zespoły ratownictwa interweniowały 9 574 razy, w tym w 140 wypadków.

Szczególną formą udzielania pomocy doraźnej jest Szpitalny Oddział Ratunkowy (SOR), czyli jednostka organizacyjna szpitala i systemu ratownictwa medycznego podejmująca medyczne działania ratownicze w warunkach szpitalnych. Jej celem jest ratowanie osób w stanie zagrożenia

życia niezależnie od przyczyny, stabilizacja wstępna, diagnostyka i leczenie z powodu nagłych zachorowań, udzielanie świadczeń zdrowotnych poszkodowanym w wypadkach masowych i katastrofach, zabezpieczenie i przygotowanie do transportu chorych do innych specjalistycznych szpitali.

SOR-y tworzone są w szpitalach dysponujących odpowiednim zapleczem diagnostycznym i leczniczym. W Szczecinie na koniec roku 2007 działały dwa Szpitalne Oddziały Ratunkowe:

– SOR dla Dzieci w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej nad Dzieckiem i Młodzieżą przy ul. Św. Wojciecha;
– SOR w Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym nr 1 przy ul. Unii Lubelskiej.

Obecnie działa dodatkowo SOR w Samodzielnym Publicznym Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym przy ul. Arkońskiej, a w budowie znajduje się kolejny w Specjalistycznym Szpitalu im. A. Sokołowskiego (Szczecin Zdunowo). Planuje się również uruchomienie oddziału w 109. Szpitalu Wojskowym z Przychodnią przy ul. Piotra Skargi.

Warto zaznaczyć, że wyspecjalizowane w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych do ratownictwa medycznego oddziały intensywnej terapii, kardiologiczne, chirurgiczne, ortopedyczne, neurologiczne, neurochirurgiczne niemal wszystkich szpitali w Szczecinie (za wyjątkiem SP Wojewódzkiego Zakładu Gruźlicy i Chorób Płuc) współpracują w tym zakresie z systemem państwowego ratownictwa medycznego.

12.2.5. HOSPICJA

Fundacja Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci

Fundacja Zachodniopomorskie Hospicjum dla Dzieci jest organizacją pozarządową posiadającą status organizacji pożytku publicznego, powstałą w 2005 roku jako zespół specjalistycznej opieki paliatywnej dla ciężko, nieuleczalnie chorych dzieci ze Szczecina i regionu (w promieniu 100 km od Szczecina). Hospicjum zatrudniało w latach 2006–2007 ogółem 20 osób, w tym: 7 lekarzy, 7 pielęgniarek, prawnika socjalnego, 3 rehabilitantów, psychologa i kapelana (wolontariusza).

Hospicjum współdziałało z klinikami i oddziałami chorób dzieci w Szczecinie. Dzieci korzystały z bezpłatnej wypożyczalni specjalistycznego sprzętu medycznego. Poza pomocą medyczną i duchową Fundacja opiekowała się zdrowym rodzeństwem oraz rodziną, zapewniając wsparcie socjalne, organizując spotkania integracyjne i wyjazdy kolonijne. Fundacja objęła swoją opieką w latach 2006–2007 95 dzieci, w tym 49 ze Szczecina.

Hospicjum św. Jana Ewangelisty w Szczecinie ul. Pokoju 77

Hospicjum św. Jana Ewangelisty w Szczecinie jest Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej obejmującym swą działalnością trzy jednostki: hospicjum stacjonarne, hospicjum domowe i poradnię medycyny paliatywnej. W latach 2006–2007 hospicjum zatrudniało 46 osób personelu, dodatkowo posługę wykonywało ponad 400 wolontariuszy. Zasadnicze działania hospicjum w roku 2006 i 2007 przedstawiały się następująco:

– Opieka stacjonarna, domowa i ambulatoryjna nad chorymi, która objęła w 2006 roku 776 osób i w 2007 roku 805 osób.
– Opieka nad rodzinami chorych – hospicjum zapewniło ponad 500 rodzinom chorych pomoc duchową, socjalną i materialną oraz wsparcie psychologiczne.
– Opieka nad rodzinami w żałobie – pomocą tą zostało objętych ponad 300 rodzin.
– Edukacja i kształcenie – 6 lekarzy rozpoczęło i kontynuowało w hospicjum specjalizację z medycyny paliatywnej, a jeden z lekarzy specjalizujących się odbywał w hospicjum etat rezydencki, zorganizowano 2 kursy z medycyny paliatywnej dla około 180 osób, kilkumiesięczne szkolenia dla kilkudziesięciu wolontariuszy, szkolenia dla asystentów osoby niepełnosprawnej oraz praktyki dla ponad 300 studentów PAM.

Fundacja Dom Hospicyjny – Hospicjum św. Jana Ewangelisty

Fundacja nie zatrudnia żadnej osoby. Zadania związane z realizacją celów statutowych organizacji wykonują wolontariusze. Działalność Fundacji jako pomoc charytatywna i humanitarna na rzecz osób dotkniętych chorobą nowotworową i ich rodzin objęła w roku 2006 i 2007 następujące działania:

– Informacja i formacja – przeprowadzona została doroczna, ogólnopolska akcja „Pola Nadziei" w sześciu szczecińskich supermarketach. Celem tej akcji jest propagowanie idei opieki nad osobami chorymi i umierającymi na chorobę nowotworową oraz informowanie o działalności hospicjów. Akcji towarzyszy również zbiórka pieniędzy na rzecz hospicjów. Rozdanych zostało 50 000 ulotek informujących o działalności Hospicjum i Akademii Walki z Rakiem oraz około 45 000 żonkili, będących międzynarodowym symbolem nadziei. W roku 2006 zebrano kwotę 39 243 zł, a w 2007 roku kwotę 38 650 zł.
– Pomoc chorym i rodzinom – w 2006 roku Fundacja we współpracy z hospicjum otworzyła Akademię Walki z Rakiem, udzielającą wielostronnej, bezpłatnej pomocy chorym na chorobę nowotworową i ich rodzinom w początkowej fazie choroby nowotworowej. Akademia w 2006 roku objęła opieką 142 osoby, a w roku 2007 około 100 osób. Fundacja zrealizowała zadania publiczne: rehabilitacja ruchowa osób poddanych opiece paliatywnej oraz udzielanie wsparcia psychologicznego osobom w okresie terminalnym, ich rodzinom w trakcie opieki i żałobie na terenie miasta gminy Szczecin – prowadzenie grup wsparcia i pomocy indywidualnej.

Ponadto przez cały rok odbywały się spotkania grupy wsparcia dla osób i rodzin w żałobie. W spotkaniach uczestniczyło za każdym razem od 40 do 80 rodzin. W ciągu roku pomocą tą zostało objętych ponad 150 rodzin. W 2006 i 2007 roku zorganizowano Dzień Dziecka i imprezę Mikołajkową dla dzieci osieroconych. W 2007 roku Fundacja ufundowała dzieciom osieroconym wyprawki do szkoły.

Opiekę paliatywną dla pacjentów w stanach terminalnych zapewniają również:

– Poradnia Medycyny Paliatywnej prowadzona w ramach Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie wraz z hospicjum domowym. Poradnia na koniec roku 2007 zatrudniała 15 lekarzy, 10 pielęgniarek, psychologa, 2 fizjoterapeutów i pracownika socjalnego. W ramach swojej działalności udzieliła w 2007 roku 10 900 porad

oraz objęła opieką domową 624 pacjentów.
– NZOZ Amimed.

12.2.6. APTEKI

Sieć placówek służby zdrowia uzupełniają apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne. W Szczecinie w roku 2006 działały 133 apteki oraz 3 punkty apteczne zatrudniające łącznie 687 pracowników w tym 212 z wykształceniem wyższym (magistrów farmacji). Na jedną aptekę przypadało 3,1 tysiąca mieszkańców. Wskaźnik dla Szczecina jest na tle regionu relatywnie nieco niższy, odwrotnie niż w stosunku do innych miast Polski. W całym województwie zachodniopomorskim jedna apteka przypadała średnio na 4,0 tys. mieszkańców. W Bydgoszczy, Wrocławiu, Opolu, Krakowie wskaźnik wynosił 2,5.

12.2.7. KRWIODAWSTWO

Głównym celem działalności Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Szczecinie jest pobieranie krwi i jej składników od zakwalifikowanych dawców, preparowanie krwi i jej składników zaspokajających określone terapeutyczne zapotrzebowanie zgodne ze wskazaniami lekarskimi, zaopatrywanie zakładów opieki zdrowotnej w krew i jej składniki oraz produkty krwiopochodne, a także wytwórni farmaceutycznych w osocze krwi. Ponadto RCKiK w Szczecinie sprawuje specjalistyczny nadzór i prowadzi szkolenia w dziedzinie krwiodawstwa i krwiolecznictwa. Stan zatrudnienia pracowników to odpowiednio: w 2006 roku 127 osób, a w 2007 roku – 135 osób.

Liczba krwiodawców wyniosła na koniec 2007 roku 8 792 osoby. Stanowi to wzrost w stosunku do roku 2006 o 7,6% a w porównaniu z 2005 liczba ta wzrosła o 48,7%.

12.2.8. ŻŁOBKI

Liczba żłobków w Szczecinie w 2007 r. wynosiła 7 oddziałów filialnych z łącznym limitem 600 miejsc i na przestrzeni ostatnich lat pozostaje bez zmian. W ostatnich latach zapotrzebowanie na miejsce w żłobkach znacznie wzrosło. Brakuje około 200 miejsc we wszystkich grupach wiekowych. Największe zapotrzebowanie na miejsca opieki żłobkowej dotyczy całego Śródmieścia i Pogodna w dzielnicy Zachód. Ponadto w tego typu placówkach powinno przypadać 3 metry kwadratowe na jedno dziecko, a przypada 1,53 metra. Z prognoz demograficznych wynika, że dzieci w wieku żłobkowym będzie przybywało w ciągu następnych lat. Miasto może więc stanąć przed poważnym problemem.

12.2.9. DZIAŁANIA MIASTA W ZAKRESIE OPIEKI ZDROWOTNEJ

Zadania własne Miasta (gminy i powiatu) w zakresie opieki zdrowotnej zgodnie z obowiązującymi przepisami ograniczają się do:
– opracowywania i realizacji oraz oceny efektów programów zdrowotnych wynikających z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych i stanu zdrowia mieszkańców gminy;
– inicjowania i udziału w wytyczaniu kierunków przedsięwzięć lokalnych zmierzających do zaznajamiania mieszkańców z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia oraz ich skutkami;
– przekazywania marszałkowi województwa informacji o realizowanych na terenie powiatu programach zdrowotnych;
– inicjowania, wspomagania i monitorowania działań lokalnej wspólnoty samorządowej w zakresie promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej prowadzonych na terenie powiatu;
– pobudzania działań na rzecz indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za zdrowie i na rzecz ochrony zdrowia.

Jak wynika z przedstawionych powyżej informacji, sytuacja w funkcjonowaniu służby zdrowia w latach 2006–2007 w Szczecinie poprawiła się. Podobnie jak w całej Polsce nastąpiło znaczne obniżenie poziomu zadłużenia publicznych placówek służby zdrowia, choć nadal borykają się one z problemami finansowymi. Ograniczone są przede wszystkim możliwości inwestowania w zdekapitalizowaną już bazę sprzętową, co rodzi konieczność zwiększenia kosztów na jej remonty.

Dużym problemem jest nadal utrudniony dostęp pacjentów do bezpłatnej specjalistycznej opieki zdrowotnej, co często wymusza na pacjentach konieczność korzystania z odpłatnych wizyt i badań. W wielu jednak przypadkach takie rozwiązanie jest nieosiągalne z uwagi na to, że dużą część pacjentów stanowią osoby starsze (emeryci, renciści) o ograniczonych możliwościach finansowych, dla których dużym problemem są również wysokie ceny leków. Wg danych firmy badawczej SMG/KRC, w okresie od marca 2006 do marca 2007 szczecinianin wydał 743 zł na prywatne leczenie. Stanowi to kwotę dwa i pół razy większą niż wydaje przeciętny Polak i tylko jedną trzecią mniej niż mieszkaniec regionu. W ciągu roku z prywatnych usług medycznych korzystało 30% Polaków powyżej 15. roku życia, szczecinian – 55%. Najczęściej wydawaliśmy prywatne pieniądze na stomatologa (41%), lekarza specjalistę (38%), lekarza pierwszego kontaktu (23%) i badania diagnostyczne (21%). Wydłużenie okresu oczekiwania na wizytę u specjalisty i postawienie diagnozy powoduje w efekcie znaczne podwyższenie kosztów leczenia. Długi czas oczekiwania na poradę charakterystyczny jest dla poradni okulistycznych, kardiologicznych, kardiochirurgicznych, alergologicznych, endokrynologicznych, immunologicznych, chorób naczyń i osteoporozy. Największa liczba pacjentów oczekuje na świadczenia szpitalne na oddziałach okulistycznych i chirurgii urazowo-ortopedycznej (w woj. zachodniopomorskim 357 dni – najdłużej w kraju). Pod tym względem wyróżniają się również oddziały chirurgii ogólnej, naczyniowej, plastycznej, oddziały kardiologiczne, reumatologiczne i otolaryngologiczne. Długo trzeba czekać również (od 5 miesięcy do ponad roku) na leczenie terapeutyczne WZW typu B lub C, leczenie stwardnienia rozsianego i przewlekłej białaczki szpikowej. Nie lepiej wygląda sytuacja w zakresie rehabilitacji czy opieki długoterminowej (w Szczecinie zapewnianej jedynie przez Szpital Miejski).

Kolejnym, nie rozwiązanym dotychczas problemem jest niedostateczna liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych – na jeden SOR nie powinno przypadać więcej niż 100–130 tys. mieszkańców.

Tabela nr12.7.

WYDATKI BUDŻETOWE MIASTA SZCZECIN NA OCHRONĘ ZDROWIA [w zł]		
wyszczególnienie	2006	2007
Wydatki bieżące		
Ogółem, w tym:	**14 611 070**	**12 418 345**
Szpitale ogólne	2 172 000	800 000
Programy polityki zdrowotnej	549 961	582 662
Zwalczanie narkomanii	458 847	530 896
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5 570 889	5 162 847
Składki na ubezpieczenia zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	4 686 459	3 788 144
Izba wytrzeźwień	958 000	1 152 834
Pozostała działalność	214 914	400 962
Wydatki majątkowe		
Ogółem, w tym:	**2 581 420**	**1 631 892**
Szpitale ogólne	801 203	705 532
Lecznictwo ambulatoryjne	1 430 217	893 360
Ratownictwo medyczne	300 000	0
Przeciwdziałanie alkoholizmowi	50 000	0
Izba wytrzeźwień	0	33 000

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2006 i 2007.

Tabela nr 12.8.

WYDATKI BUDŻETOWE NA OCHRONĘ ZDROWIA W WYBRANYCH MIASTACH				
miasto	wydatki ogółem [tys. zł]		ogółem na 1 mieszkańca [zł]	
	2006	2007	2006	2007*
Szczecin	17 192	14 050	46	48
Bydgoszcz	17 758	13 502	48	37
Kraków	35 117	36 546	46	48
Wrocław	26 078	b.d.	41	b.d.
Poznań	37 482	44 277	66	78
Katowice	29 920	10 097	95	32

** liczba ludności wg GUS za I półrocze 2007 r.*
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów poszczególnych miast.

12.3. MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI I PROMOCJI ZDROWIA

Corocznie aktualizowany Miejski Program Profilaktyki i Promocji Zdrowia kierowany jest bezpośrednio do wszystkich mieszkańców Szczecina. Programy na lata 2006 i 2007 w dużej mierze koncentrowały się na zaspokajaniu potrzeb zdrowotnych różnych grup odbiorców. Ze względu na zmieniające się wraz z wiekiem potrzeby, wszystkie działania podzielono na 2 duże grupy odbiorców.

Tabela nr 12.9.

PROFILAKTYKA I PROMOCJA ZDROWIA		
wyszczególnienie	2006	2007
działania skierowane do dzieci i młodzieży		
Szczepienia ochronne przecie HIB dla dzieci do 5 roku życia	+	-
Profilaktyka próchnicy zębów u dzieci	+	-
Podstawowe zasady racjonalnego żywienia- warsztaty	+	+
Kształtowanie umiejętności radzenia sobie ze stresem wśród dzieci i młodzieży szczecińskich szkół	+	+
Profilaktyka i promocja zdrowia wśród dzieci z zaburzeniami rozwojowymi	+	+
Konkursy dla uczniów szczecińskich szkół	+	+
Badania profilaktyczne wad postawy	+	+
działania skierowane do dorosłych		
Profilaktyka onkologiczna – wczesne wykrywanie raka piersi	+	+
Profilaktyka onkologiczna – wczesne wykrywanie raka macicy	+	-
Profilaktyka gruźlicy dla osób narażonych na zachorowanie	+	-
Nauka emisji głosu dla nauczycieli	+	+
Szczepienia przeciw grypie dla mieszkańców powyżej 65 roku życia	+	+
Edukacja i wczesna rehabilitacja kobiet po mastektomii	+	+
Profilaktyka i wczesne wykrywanie cukrzycy oraz przeciwdziałanie powikłaniom choroby	+	-
Wszechstronna aktywizacja ludzi w wieku podeszłym	+	+
Profilaktyka zakażeń HIV/AIDS	+	+
Prowadzenie szkoły dla rodziców oczekujących dziecka	+	+
Szczepienia uzupełniające przeciwko WZW typu B	+	-

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej UM Szczecin.

Współrealizatorami Miejskiego Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia były:
- jednostki organizacyjne Miasta Szczecin wykonujące zadania w zakresie realizacji programu,
- organizacje pożytku publicznego i organizacje pozarządowe,
- jednostki organizacyjne posiadające status Zakładów Opieki Zdrowotnej,
- jednostki organizacyjne województwa zachodniopomorskiego.

W latach 2006–2007 Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego realizował programy profilaktyczne dotyczące profilaktyki chorób nowotworowych, chorób układu krążenia, chorób przewlekłych w tym cukrzycy i astmy oraz profilaktyki AIDS. Wszystkie programy adresowane do mieszkańców całego województwa, w tym mieszkańców Szczecina, uzupełniały działania Miejskiego Programu Profilaktyki i Promocji Zdrowia.

Zwiększenie środków finansowych z 550 tys. zł w 2006 r. do 1 mln zł w 2007 r. umożliwiło uczestnictwo w programach większej liczby mieszkańców, zostały zaszczepione przeciw grypie wszystkie chętne osoby powyżej 65 roku

życia (w sumie 4 811 osób). Nastąpiło również ukierunkowanie polityki w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia na realizację wieloletnich programów skierowanych do dużej grupy odbiorczej.

12.4. GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Do kompetencji Rady Gminy należy coroczne uchwalanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Dokument ten stanowi lokalny katalog zadań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie.

Program realizowany był poprzez zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej głównie dla dzieci i młodzieży oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Program sfinansowano w kwocie:
– w 2006 roku – 6 002 898 zł,
– w 2007 roku – 6 054 040 zł.

Środki przeznaczone na przeciwdziałanie alkoholizmowi (tzw. fundusz alkoholowy) stanowią dochód gminy z tytułu zezwoleń na detaliczną sprzedaż alkoholu.

Wykonawcami programu były jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin oraz organizacje pozarządowe i pożytku publicznego. GPPiRPA w latach 2006–2007 został zrealizowany w postaci następujących działań:
– kooperacja z instytucjami i organizacjami pozarządowymi polegająca na zlecaniu zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie;
– współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w kraju, województwie zachodniopomorskim i na terenie Szczecina – w 2006 roku organizacjom pozarządowym zlecono realizację zadań na kwotę 2 622 419 zł, a w 2007 na kwotę 2 416 313 zł;
– prowadzenie kampanii społecznych na rzecz ograniczenia negatywnych skutków dysfunkcji społecznych;
– program powszechnej nauki pływania dla dzieci (w cyklu 15-godzinnym) dla 1 100 uczniów – podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i dzieci z rodzin dysfunkcyjnych; koszt realizacji programu w 2006 roku wyniósł 400 000 zł;
– podniesienie kwalifikacji kadry zatrudnionej w świadczeniu pomocy terapeutycznej uzależnionym, współuzależnionym, dorosłym dzieciom alkoholików, ofiarom i sprawcom przemocy;
– współpraca z mass mediami w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i przemocy w rodzinie.

Kontynuacją zadań prowadzonych na terenie Gminy Miasto Szczecin w latach poprzednich w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest odrębny dokument – Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii. Koszt GPPN wyniósł:
– w 2006 roku – 428 849 zł,
– w 2007 roku – 530 896 zł.

Środki te stanowiły dochód gminy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych.

Program corocznie realizowany był poprzez zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy narkomanii, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów narkomanii.

Wykonawcami programu były następujące podmioty:
– jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin,
– Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje",
– organizacje pozarządowe i pożytku publicznego,
– Regionalne Gremium Doradcze – grupa ekspertów współpracujących z Gminą Miasto Szczecin.

GPPN w latach 2006–2007 został zrealizowany w postaci następujących działań:
– kooperacja z instytucjami i organizacjami pozarządowymi, polegająca na zlecaniu zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii na podstawie otwartych konkursów ofert w kwocie ogółem: w 2006 roku 393 269 zł, a w 2007 roku 419 865 zł,;
– współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w kraju, województwie zachodniopomorskim i na terenie Szczecina;
– pozalekcyjne zajęcia sportowe dla uczniów szczecińskich szkół, w tym podopiecznych MOPR;
– podniesienie kwalifikacji kadry realizatorów GPPN i beneficjentów Miasta. W 2007 roku Gmina Miasto Szczecin wzięła udział w konkursie gminnych programów przeciwdziałania narkomanii. Szczecińska grupa opracowała dokument na 2008 r., który znalazł się wśród dwudziestu projektów ocenionych najwyżej pod względem poprawności merytorycznej, spójności wewnętrznej, innowacyjności i jakości uzasadnienia spośród 400 złożonych przez inne gminy. Rezultatem uczestnictwa gminy w tym procesie szkoleniowym jest zaktualizowana diagnoza narkomanii w Szczecinie oraz projekt GPPN na 2008 r.;
– kontynuacja współpracy międzynarodowej w Projekcie Bordernet, finansowanym przez UE;
– współpraca z mass mediami w zakresie przeciwdziałania narkomanii;
– opracowanie, wydruk i dystrybucja „Raportu końcowego" z projektu międzynarodowego finansowanego przez Nationale Health Institute USA pt. „Szybka ocena prawa i polityki wobec narkotyków oraz odpowiedź w krajach Europy Centralnej i Wschodniej oraz krajach byłego Związku Radzieckiego". Projekt był realizowany na terenie i we współpracy z Gminą Szczecin przez Stowarzyszenie na rzecz Przeciwdziałania Chorobom Zakaźnym w Szczecinie w latach 2005–2007. Materiał badawczy posłużył twórcom GPPN do opracowania

lokalnej diagnozy problemu narkomanii oraz pierwszej edycji szczecińskiego gminnego programu przeciwdziałania narkomanii na 2006 rok.

Polityka przeciwdziałania uzależnieniom jest zadaniem, które wymaga stałego uaktualniania danych ilościowych i jakościowych, opracowywania w oparciu o nie diagnozy społecznej problemu, a następnie – adekwatnie do diagnozy – celów i zadań. Zadania przedsięwzięte w realizacji winny być wpisane w strategię lokalną, zbieżne z wojewódzką realizowaną na poziomie Marszałka Województwa i Wojewody Zachodniopomorskiego, jak również krajową – czyli wytycznymi jednostek Ministra Zdrowia. W celu przeciwdziałania rutynie warto stale kooperować z organizacjami pozarządowymi zgłaszającymi gminie interesujące inicjatywy własne oraz korzystać z doświadczeń międzynarodowych i bliskości sąsiadujących partnerów niemieckich. Na system przeciwdziałania uzależnieniom oraz minimalizację szkód medycznych, ekonomicznych i społecznych składa się również kooperacja interdyscyplinarna samorządu, wymiaru sprawiedliwości, organów ścigania, tak niezbędna w pracy z człowiekiem z problemem alkoholu, narkotyków czy też przemocy.

12.5. DZIAŁANIA NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Organem właściwym do orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności jest Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie, który wydał w 2006 roku 3 957 orzeczeń o niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia, spośród których 358 legitymowało się wykształceniem wyższym. W 2007 roku nieco ponad 20% więcej, bo 4 762 osoby otrzymały orzeczenie o niepełnosprawności, w tym 522 z wykształceniem wyższym. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności wydał również orzeczenia dla dzieci poniżej 16 roku życia:
- w 2006 roku – 545,
- w 2007 roku – 584.

Z każdym rokiem liczba osób niepełnosprawnych wzrasta i stanowi już około 10% mieszkańców Szczecina. Tendencje wzrostowe tłumaczyć można między innymi rozwijającą się techniką (powodującą nasilenie wypadków, zatruć), niszczeniem środowiska naturalnego. Paradoksem może wydawać się, że jedną z przyczyn wzrostuliczby osób niepełnosprawnych jest postęp medycyny ratującej życie ludziom, którzy dawniej umierali, a obecnie często wychodzą z choroby lub wypadku.

Tabela nr 12.10.

WYDANE ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DLA OSÓB POWYŻEJ 16. ROKU ŻYCIA		
stopień niepełnosprawności	rok	
	2006	2007
znaczny	1 276	1 644
umiarkowany	1 975	2 310
lekki	717	808

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.

Na rzecz osób niepełnosprawnych podejmowane są działania w ramach Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych 2002–2015 zatwierdzonego uchwałą Rady Miasta Szczecin w październiku 2002 r. Celem programu jest zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym Szczecina i jest on corocznie realizowany poprzez 8 projektów.

Tabela nr 12.11.

FINANSOWANIE MIEJSKIEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W SZCZECINIE		
źródła finansowania	2006	2007
środki PFRON	5 807 805	5 452 461
środki budżetowe Miasta	657 119	794 805

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.

Istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej jest rehabilitacja zawodowa, która polega na ułatwianiu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia oraz prowadzenie działalności gospodarczej. Według danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Szczecinie, liczba osób niepełnosprawnych, które są zatrudnione na umowę o pracę, wynosiła:
- w 2006 roku – 465,
- w 2007 roku – 471.

Na koniec roku 2007 zarejestrowano w Szczecinie 370 osób bezrobotnych niepełnosprawnych (w tym 178 kobiet) oraz 269 osób poszukujących pracy (w tym 119 kobiet). Dla porównania w 2006 liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy wyniosła 434 osoby (w tym 197 kobiet) i 323 osoby poszukujące pracy (w tym 141 kobiet).

Zadania dotyczące rehabilitacji zawodowej realizowane były ze środków PFRON przez Powiatowy Urząd Pracy. Na ten cel zostały wydatkowane kwoty:
- w 2006 roku – 311 627 zł,
- w 2007 roku – 120 151 zł.

Tabela nr 12.12.

POMOC UDZIELONA W RAMACH REHABILITACJI ZAWODOWEJ				
rodzaj pomocy	2006		2007	
	Kwota [zł]	Liczba osób, które odniosły korzyść	Kwota [zł]	Liczba osób, które odniosły korzyść
Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej	255 698	4	40 000	1
Instrumenty rynku pracy	20 156	3	47 193	28
Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego	1 481	3	2 099	1
Finansowanie szkoleń	67 939	28	30 860	19
Program wyrównywania różnic między regionami – obszar C	191 148	5	111 597	6

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej w znacznym stopniu uzależniona jest od przyznanych środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na dany rok kalendarzowy oraz od zainteresowania pracodawców i osób niepełnosprawnych.

Powiatowy Urząd Pracy dodatkowo realizował w latach 2006 i 2007 następujące działania:

- doradcy zawodowi PUP przeprowadzili rozmowy doradcze ze 105 osobami,
- 11 osób wzięło udział w zajęciach Klubu Pracy,
- wydano 289 osobom skierowania do zatrudnienia,
- 303 bezrobotne osoby podjęły zatrudnienie.

Częścią ogólnego procesu rehabilitacji, według WHO, jest rehabilitacja społeczna, która ma na celu integrację lub reintegrację osoby niepełnosprawnej w środowisko społeczne poprzez udzielanie jej pomocy w przystosowaniu się do wymagań rodziny i środowiska dalszego, przy jednoczesnym usuwaniu ekonomicznych i społecznych barier utrudniających cały proces rehabilitacji. Miasto realizuje powyższy cel w oparciu o umowy podpisane z 27 organizacjami pozarządowymi (wg danych na koniec 2007 roku) działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych. W latach 2006–2007 w ramach kontynuacji programu PHARE 2002 „Integracja społeczna i zawodowa zagrożonych wykluczeniem dla powiatów i gmin" realizowany był projekt własny Gminy „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej". W omawianym okresie projektem objęto ok. 250, a jego koszt wynosił:

- w 2006 roku – 112 686 zł,
- w 2007 roku – 121 824 zł.

Tabela nr 12.13.

POMOC UDZIELONA W RAMACH REHABILITACJI SPOŁECZNEJ				
wyszczególnienie dofinansowania	2006		2007	
	Kwota [w zł]	Liczba osób, które odniosły korzyść	Kwota [w zł]	Liczba osób, które odniosły korzyść
Turnusy rehabilitacyjne	1 231 262	1 639	1 507 963	2 607
Likwidacja barier w komunikowaniu się i technicznych	469 261	130	456 618	99
Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	1 613 916	1 266	1 124 109	973
Imprezy sportowe, kulturalne, rekreacyjne i turystyki	227 109	4 151	251 480	b.d.
Warsztaty terapii zajęciowej	1 885 013	135	1 872 047	133

Źródło: Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.

Rehabilitacja społeczna jako znoszenie wszelkich barier utrudniających włączenie się osoby niepełnosprawnej w życie społeczne realizowana była poprzez wiele profesjonalnych działań. W analizowanym okresie kontynuowano utrzymanie mieszkania chronionego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, w 2007 roku ZBiLK wynajął 11 lokali mieszkalnych położonych na parterach budynków. W ramach likwidacji barier w komunikowaniu się i barier technicznych wykonano obniżenie krawężników na 8 przejściach dla pieszych, zbudowano 2 kładki oraz wykonano remont 7 skrzyżowań. Biuro Obsługi Komunikacyjnej Osób Niepełnosprawnych zakupiło w latach 2006–2007 6 specjalistycznych busów. Obecnie tabor liczy 14 samochodów. Gmina Miasto Szczecin wydała 928 kart parkingowych dla osób niepełnosprawnych.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Dynamika zobowiązań ogółem i wymagalnych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w podziale na województwa, Ministerstwo Zdrowia, www.mz.gov.pl.
2. Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005–2007, dr hab. Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński.
3. Informacja rządu na temat obecnej sytuacji ochrony zdrowia w Polsce, Warszawa, 22 styczeń 2008 r.
4. Informator Statystyczny Ochrony Zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego za 2006 rok.
5. Miasta Wojewódzkie, GUS Warszawa.
6. Plan działania systemu państwowego ratownictwa medycznego województwa zachodniopomorskiego na lata 2008–2010, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Szczecin 2007.
7. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie.
8. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności.
9. Rocznik demograficzny 2007, GUS Warszawa.
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (DzU nr 210, poz. 2135), tekst ujednolicony z dnia 8 września 2006 r. (DzU nr 191, poz. 1410).
11. Wprost, Ranking szpitali w Polsce 2006.
12. www.gazeta.pl.
13. www.rejestrzoz.gov.pl.
14. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.
15. Zadłużenie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 2006.

13. Pomoc społeczna

13.1. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Podstawowe rodzaje problemów społecznych i zjawisk patologicznych w Szczecinie od lat pozostają niezmienne. Wśród najistotniejszych problemów w mieście należy wyróżnić następujące: [1]

- ubóstwo i jego przestrzenna koncentracja w niektórych rejonach miasta;
- problemy rodzin i patologie życia rodzinnego: zła sytuacja ekonomiczna i bezradność (często wyuczona) rodziców przekłada się na problemy opiekuńczo-wychowawcze;
- stan zdrowia mieszkańców oraz problemy ludzi starszych i niepełnosprawnych: społeczność Szczecina należy do jednych z najstarszych wśród miast wojewódzkich, wg stanu na koniec 2006 roku 17,1% mieszkańców to ludność w wieku poprodukcyjnym, w Polsce – 15,7%;
- bezdomność i osadnictwo nieformalne;
- bezrobocie: wg stanu na koniec 2007 roku stopa bezrobocia wynosiła w mieście 6,5% (w województwie – 16,6%), natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych – 42,2% (w województwie – 30,2%), w badanym okresie wartość tych wskaźników utrzymywała się jednak na znacznie wyższym poziomie.
- niska jakość infrastruktury w miejscu zamieszkania (dotyczy to niektórych obszarów miasta): brak ofert spędzania czasu wolnego (osiedlowych ośrodków kulturalnych, centrów sportowych, rekreacyjnych, ofert dla ludzi starszych), jak również brak odpowiedniej infrastruktury komunikacyjnej i technicznej również należą do grupy czynników pogłębiających istniejące niekorzystne zjawiska społeczne.

Opisując podstawowe problemy społeczne, należy nawiązać również do wybranych zjawisk patologicznych, w tym przede wszystkim uzależnienia od alkoholu. Wzrasta średnie spożycie alkoholu na jednego mieszkańca, obniża się też wiek młodzieży próbującej alkoholu i regularnie upijającej się, alkoholu nadużywa coraz więcej kobiet. Poważnym zjawiskiem patologicznym jest również przestępczość wśród nieletnich i młodzieży.

Problemy społeczne i zjawiska patologiczne są w Szczecinie silnie zróżnicowane przestrzennie. Inne problemy można zidentyfikować w Śródmieściu, gdzie gęstość zaludnienia jest większa (większe natężenie przestępczości, uzależnienia czy syndrom wyuczonej bezradności), inne w osiedlach północnych (gdzie zidentyfikowano największe natężenie ubóstwa, silniejsze więzi sąsiedzkie i mniejsze natężenie przestępczości niż w obszarach centralnych miasta).

13.2. ORGANIZACJA SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W MIEŚCIE

Zasady ogólne pomocy społecznej w Polsce reguluje *ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ze zm.* oraz wynikające z niej akty wykonawcze. Obowiązek wykonywania zadań pomocy społecznej spoczywa na organach administracji rządowej i samorządowej, które współpracują w tym zakresie z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zadania te polegają w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- pracy socjalnej;
- tworzeniu warunków organizacyjnych dla funkcjonowania pomocy społecznej poprzez prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacji innych zadań wynikających ze zidentyfikowanych potrzeb społecznych oraz rozwijaniu nowych form pomocy i samopomocy w ramach tych potrzeb.

Realizacja celów i zadań pomocy społecznej wymaga odpowiednio rozbudowanej, komplementarnej sieci jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, którą tworzą: ośrodki pomocy społecznej (na szczeblu gminy), powiatowe centra pomocy rodzinie (na szczeblu powiatu)[2] oraz regionalne ośrodki polityki społecznej (na szczeblu województwa). Poza wymienionymi głównymi służbami organizacyjnymi pomocy społecznej są to również różnego rodzaju placówki świadczące usługi adresowane do określonych kategorii osób: domy pomocy społecznej, placówki specjalistycznego poradnictwa (w tym rodzinnego), placówki opiekuńczo-wychowawcze, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodki wsparcia oraz ośrodki interwencji kryzysowej. Istniejącą sieć jednostek pomocy społecznej w Szczecinie tworzą w przeważającej części jednostki organizacyjne Miasta Szczecin oraz placówki prowadzone przez podmioty niepubliczne.

13.2.1. DZIAŁALNOŚĆ ORGANÓW ADMINISTRACJI RZĄDOWEJ I SAMORZĄDOWEJ

Z punktu widzenia odbiorcy świadczeń, podstawowym organizatorem pomocy społecznej na terenie Szczecina jest samorząd miejski. Wielkość wydatków z budżetu Miasta Szczecin na realizację zadań w sferze pomocy społecznej wynosiła w kolejnych latach[3]: 2005 – 157 587,7 tys. zł, 2006 – 166 561,8 tys. zł, 2007 – 172 326,5 tys. zł. Wydatki te od lat utrzymują się na zbliżonym poziomie, aczkolwiek systematycznie spada ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetowych (w 2005 roku stanowiły one 17,6%, a w 2007 15,6%), co więcej przewiduje się, iż tendencja ta utrzyma się przez najbliższe lata. Główne kierunki wydatkowania środków na działania w sferze pomocy społecznej przedstawia tabela nr 13.1.

[1] Szereg problemów szerzej opisano w innych częściach *Raportu*: Rozdział 10 Rynek pracy (bezrobocie), Rozdział 8 Demografia (sytuacja ekonomiczna ludności, struktura wiekowa ludności).
[2] W Szczecinie (miasto na prawach powiatu) obie te funkcje pełni Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.
[3] Kwoty te obejmują również środki przekazywane z budżetu Miasta na żłobki miejskie (2005 – 5 656,2 tys. zł, 2006 – 5 607,3 tys. zł, 2007 – 5 697,0 tys. zł).

Tabela nr 13.1.

WYDATKI Z BUDŻETU MIASTA SZCZECIN NA ZADANIA W SFERZE POMOCY SPOŁECZNEJ W LATACH 2005–2007

wyszczególnienie	wydatki [tys. zł]		
	2005	2006	2007
Wydatki bieżące			
Świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna*	55 519,2	58 051,7	60 502,8
Zapewnienie opieki dzieciom w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	10 514,2	10 057,2	10 474,2
Opieka nad dziećmi w rodzinach zastępczych	7 279,1	7 583,4	8 084,1
Dodatki mieszkaniowe	21 765,2	19 705,9	17 672,4
Zasiłki i pomoc w naturze	19 228,5	22 115,3	22 185,5
Program „Posiłek dla potrzebujących"	2 409,0	4 370,4	4 799,0
Całodobowe domy pomocy społecznej	12 575,4	13 568,2	14 699,7
Świadczenie usług opiekuńczych	2 404,0	2 493,6	2 526,1
Ośrodki wsparcia i domy dziennego pobytu	2 914,2	3 070,3	2 974,8
Utrzymanie MOPR	8 905,8	9 810,4	10 809,5
Wydatki majątkowe	3 389,0	3 666,6	4 954,2

** łącznie z kosztami obsługi świadczeń rodzinnych*

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2005, 2006, 2007.

Blisko połowa wydatków z budżetu Miasta Szczecin na zadania w sferze pomocy społecznej realizowana jest za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie[4], jednostki budżetowej będącej koordynatorem pomocy społecznej w mieście. Pełniąc funkcję ośrodka pomocy społecznej oraz powiatowego centrum pomocy rodzinie, MOPR realizuje podstawowe zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej (zadania własne i zlecone gminy oraz powiatu), m.in. takie jak: wydawanie decyzji kierujących do placówek pomocy społecznej; realizacja świadczeń opiekuńczych; zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych; organizowanie i nadzorowaniem prawidłowego funkcjonowania różnych form opieki zastępczej dla dzieci; przyznawanie i wypłata dodatków mieszkaniowych; zapewnienie osobom bezdomnym niezbędnej pomocy. Poprzez cztery Rejonowe Ośrodki Pomocy Rodzinie MOPR realizuje zadania związane z zapewnieniem osobom i rodzinom poczucia bezpieczeństwa socjalnego i jest to głównie pomoc w formie świadczeń pieniężnych (zasiłków) i finansowania dożywiania dzieci w szkołach. Rejonowe Ośrodki aktywnie współpracują z instytucjami i organizacjami pozarządowymi zlokalizowanymi w obszarze ich działania. W 2007 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach swoich zadań udzielił pomocy około 24 tys. osób (dla porównania w 2005 roku było to ok. 25 tys. osób), przy czym podkreślić należy, że jedna osoba mogła korzystać z różnych form pomocy.

Wg stanu na koniec 2007 roku w MOPR zatrudnionych było ogółem 260 osób, w tym 161 pracowników socjalnych. Zgodnie z *Ustawą o pomocy społecznej*, liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPR powinna być proporcjonalna do liczby ludności Szczecina w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców. W 2005 roku brakowało, zgodnie z ustawowymi wymogami, 48 pracowników socjalnych, a w 2007 – 43. Mimo nieznacznej poprawy niewystarczająca liczba pracowników socjalnych jest w Szczecinie istotnym problemem, gdyż ma bezpośrednie przełożenie na efektywność świadczonej pomocy.

Zadaniami związanymi z polityką społeczną w województwie, w imieniu samorządu województwa, zajmuje się Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej. Do zadań Ośrodka należy przede wszystkim realizacja „Strategii Województwa Zachodniopomorskiego w zakresie polityki społeczenej do roku 2015"[5], głównie poprzez przygotowywanie, wdrażanie i dofinansowywanie w latach 2006–2007 następujących programów celowych: „Wczesna diagnoza i rehabilitacja osób niepełnosprawnych", „Wspieranie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych", „Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej" oraz „Aktywizacja społeczna osób starszych".

Na realizację powyższych programów przeznaczono odpowiednio: w 2006 roku 440,1 tys. zł (dotacje otrzymało ogółem 21 podmiotów niepublicznych, w tym 7 z siedzibą w Szczecinie), w 2007 roku 449,3 tys. zł (dotacje otrzymało 21 podmiotów, w tym 9 szczecińskich). Programy inicjowane i finansowane przez samorząd województwa adresowane są do wszystkich mieszkańców regionu. W 2006 roku odbiorcami działań programowych było ponad 5 300 osób, spośród których 25% to mieszkańcy Szczecina, natomiast w 2007 roku programy objęły pomocą blisko 8 100 osób, z czego aż 46% stanowili szczecinianie.

Innym ważnym działaniem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej jest organizowanie i finansowanie kształcenia oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej. Ogółem w 2006 roku przeprowadzono 10 szkoleń dla 926 osób (w tym 132 ze Szczecina) i wydatkowano na ten cel kwotę 49,5 tys. zł, natomiast w 2007 roku odbyło się 21 szkoleń z udziałem 901 osób (w tym 51 ze Szczecina) i wydatkowano kwotę 159 tys. zł. Począwszy od 2008 roku szerokie działania szkoleniowe i doradcze skierowane do pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej w województwie realizowane będą w ramach projektu systemowego „Szkolenie i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy i integracji społecznej, działających na terenie regionu, powiązanych

[4] Szczegółowe informacje na temat działalności MOPR, w tym oferowanych form pomocy i procedur na stronie www.mopr.szczecin.pl
[5] Przyjętej uchwałą nr XXI /230/05 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 21 mara 2005 r.

bezpośrednio z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań" finansowanego i współfinansowanego z PO Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.3.1. W 2007 roku wydatkowano na realizację działań w ramach projektu kwotę 145,5 tys zł, a w 2008 zaplanowano reazlicję zadań na kwotę 1 050,5 tys. zł.

Działania wojewody koncentrują się nie na bezpośrednim wsparciu odbiorców pomocy społecznej, lecz na strategicznych aspektach funkcjonowania pomocy społecznej w danym województwie. Jego zadaniem jest m.in. ocena stanu i efektywności pomocy społecznej na terenie województwa; wydawanie i cofanie zezwoleń na prowadzenie domów pomocy społecznej (również placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku), zezwoleń na prowadzenie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych; nadzór nad realizacją zadań samorządów, w tym nad jakością usług jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz jakością usług świadczonych w placówkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne; koordynowanie działań w zakresie integracji ze społeczeństwem osób posiadających status uchodźcy, a także finansowe wspieranie programów w określonych przez wojewodę obszarach pomocy społecznej, realizowanych przez samorządy lub podmioty niepubliczne. W 2007 roku wojewoda zachodniopomorski przekazał dotacje podmiotom publicznym na: działania na rzecz osób niepełnosprawnych w wysokości 56 tys. zł (z czego 44 tys. zł na wsparcie dla podmiotów szczecińskich), działania na rzecz dzieci i młodzieży w wysokości 50 tys. zł (całość kwoty otrzymały podmioty szczecińskie), działania na rzecz osób bezdomnych 244 tys. zł (127 tys. zł dla podmiotów szczecińskich). Mimo że ponad 60% dotacji otrzymały podmioty z siedzibą w Szczecinie, należy podkreślić, że ich działalność znacznie wykracza poza granice administracyjne miasta.

13.2.2. DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Obowiązek zapewnienia realizacji podstawowych zadań z zakresu pomocy społecznej (przewidzianych w *Ustawie o pomocy społecznej*) spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Niemniej jednak organizacje pozarządowe oraz prowadzone przez nie placówki są ważnym ogniwem systemu pomocy społecznej w mieście i ważnym partnerem samorządu miasta i województwa w realizacji zadań publicznych. Miasto powierza organizacjom pozarządowym wykonywanie określonych zadań wraz z udzieleniem dotacji na ich realizację, bądź też wspiera finansowo działalność organizacji w określonych obszarach związanych z realizacją zadań publicznych. W ciągu ostatnich dwóch lat Miasto Szczecin zlecało organizacjom pozarządowym takie zadania jak: rehabilitacja społeczna osób bezdomnych, wydawanie posiłków w ramach programu „Posiłek dla potrzebujących", prowadzenie placówek wsparcia dziennego i świetlic środowiskowych dla dzieci i młodzieży, prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej, prowadzenie ośrodka adopcyjno-opiekuńczego, prowadzenie centrum integracji społecznej, organizację prac społecznie użytecznych.
W 2007 roku 64 organizacje pozarządowe otrzymały od Miasta łącznie dotacje w wysokości 5 755,9 tys. zł na realizację zadań publicznych w obszarze pomocy społecznej (w 2006 roku 59 organizacji otrzymało dotację w wysokości 5 214,7 tys. zł). Do głównych partnerów Miasta w tym zakresie należą:

- „Caritas" Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, www.szczecin.caritas.pl (m.in. pomoc osobom bezdomnym, opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym prowadzenie świetlic środowiskowych);
- Polski Komitet Pomocy Społecznej, www.pkps.org.pl (m.in. pomoc osobom bezdomnym),
- Stowarzyszenie „Feniks" (pomoc osobom bezdomnym);
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Regionalny, www.tpd.szczecin.pl (opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym prowadzenie świetlic środowiskowych);
- Szczecińskie Towarzystwo Ognisk Rodzinnych (opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym pomoc ofiarom przemocy);
- Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej, www.zachpom.zhp.pl (opieka nad dzieckiem – prowadzenie świetlic środowiskowych);
- Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, www.srk.opoka.org.pl (opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym prowadzenie świetlic środowiskowych);
- Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, www.psouuszczecin.org.pl;
- Zachodniopomorska Fundacja Pomocy Rodzinie „Tęcza Serc", www.teczaserc.pl (opieka nad dzieckiem i rodziną, w tym propagowanie rodzinnej opieki zastępczej);
- Stowarzyszenie „Polites", www.polites.org.pl (centrum wolontariatu, opieka na dzieckiem – Program Starszy Brat Starsza Siostra).

Obserwując dotychczasową współpracę oraz aktywność organizacji pozarządowych wyraźnie widać, że ich rola, podobnie jak rola partnerstwa, w realizacji zadań w sferze pomocy społecznej systematycznie wzrasta. Wg stanu na koniec 2007 roku, działalność w sferze pomocy społecznej deklarowało blisko 160[6] organizacji działających na terenie Szczecina. Jednak chociaż liczba organizacji jest duża, to jedynie kilka z nich realizuje ważne programy pomocowe. Bardzo wysoko ocenione są podmioty zajmujące się bezdomnymi oraz udzielające wparcia dla dzieci (prowadzenie świetlic środowiskowych). Brak natomiast partnerów realizujących pomoc dla osób starszych (chodzi przede wszystkim o ofertę spędzania wolnego czasu). Współpraca pomiędzy organizacjami i partnerami publicznymi (nie tylko struktur samorządu miasta, ale również samorządu województwa i administracji rządowej) mimo że oceniana pozytywnie, jest wciąż niewystarczająca, główne zastrzeżenia dotyczą systemu przepływu informacji i nakładających się kompetencji (np. kuratora, pedagoga i pracownika socjalnego).

[6] Wg danych z Biura ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.

13.3. PODSTAWOWE FORMY POMOCY

Pomoc oferowana mieszkańcom, zgodnie z *Ustawą o pomocy społecznej*, to zarówno liczne świadczenia pieniężne i rzeczowe, jak również rozmaite formy wsparcia niefinansowego. Świadczenia pieniężne wypłacane są osobom i rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza poziomu określonego w ustawie o pomocy społecznej[7] przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy społecznej. Pomoc rzeczowa świadczona jest głównie w formie takich świadczeń jak udzielenie schronienia czy posiłku. Pomoc niefinansowa obejmuje głównie usługi pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej i powiatowych centrach pomocy rodzinie (m.in. poradnictwo specjalistyczne) oraz usługi realizowane w miejscu zamieszkania beneficjenta (m.in. usługi opiekuńcze). Osoby wymagające stałej opieki mogą korzystać ze wsparcia zapewnianego przez specjalne jednostki pomocy społecznej, takie jak: domy pomocy społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze czy ośrodki wsparcia.

13.3.1. POMOC OSOBOM I RODZINOM W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ

Osoby i rodziny w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o wsparcie finansowe z pomocy społecznej w postaci zasiłków oraz pomocy w naturze. Wypłata **zasiłków i pomoc w naturze** (w tym zasiłków stałych) realizowana jest w imieniu Miasta przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. W 2007 roku wysokość wypłat z tego tytułu wynosiła 22 185,5 tys. zł (2005 – 19 226,5 tys. zł, 2006 – 22 115,3 tys. zł). Średnioroczny zasiłek celowy przyznany decyzją wynosił w 2007 roku 895,46 zł (2006 – 429,17 zł), zasiłek okresowy 1 012,9 zł (2006 – 986 zł).

Tabela nr 13.2.

KORZYSTAJĄCY ORAZ WYSOKOŚĆ ZASILKÓW Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Rodzaj świadczenia	Kwota [tys. zł]	Liczba rodzin
zasiłki stałe		
2005	8 129,6	2 589
2006	9 064,1	2 828
2007	9 688,9	2 806
zasiłki celowe, okresowe i pomoc w naturze		
2005	11 096,9	14 565
2006	13 051,2	15 717
2007	13 725,5	13 567

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu MOPR w Szczecinie za 2006 r.

Wśród powodów przyznania zasiłków (celowego lub okresowego) wciąż dominuje ubóstwo i bezrobocie (2007 – ok. 74% przypadków, 2006 – ok. 58%, 2005 – ok. 60%), a także niepełnosprawność i długotrwała choroba (2007 – 19% przypadków, 2006 – ok. 26%, 2005 – ok. 20%). W porównaniu do 2005 rokiem spada udział osób, którym przyznano zasiłek z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, a także nieznacznie bezrobocia, wzrasta zaś udział osób pobierających świadczenie z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz niepełnosprawności. Nieznacznie zmniejszyła się liczba jednoosobowych gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną. Wg szacunków MOPR, z zasiłków żyło w 2006 roku około 30 tys. mieszkańców, natomiast w 2007 roku wielkość ta kształtowała się na poziomie 25 tys.

Rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej sprzyja, przewidziana w *Ustawie o pomocy społecznej*, formuła kontraktu socjalnego (wdrażana w Szczecinie dopiero od 2007 roku). **Kontrakt socjalny** – to pisemna umowa, którą pracownik socjalny zawiera z osobą ubiegającą się o pomoc, określająca uprawnienia i zobowiązania stron umowy w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny. W 2007 roku MOPR zawarł 1 587 kontraktów, w 401 przypadku można mówić o sukcesie, natomiast 427 zakończyło się niepowodzeniem. Pozostałe wciąż trwają, bądź wymagają korekt. W wyniku zawartych kontraktów 395 osób podjęło pracę. Kontrakty socjalne nie prowadzą zwykle do radykalnych i szybkich zmian, ale stopniowo zmieniają strategię pomocy – odchodzenie od zasiłków w stronę aktywizacji świadczeniobiorców i pracy z rodziną. Przy takim podejściu zasadniczo zmienia się również rola pracownika socjalnego. Wciąż jednak oczekiwania dużej grupy osób potrzebujących pomocy społecznej ograniczają się do otrzymywania świadczeń materialnych, a wszelkie próby podejmowania innych form wsparcia są utrudnione ze względu na brak zaangażowania ze strony odbiorców pomocy.

Tabela nr 13.3.

UDZIELONE ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ W MIASTACH WOJEWÓDZKICH W 2006 ROKU

miasto	członkowie rodzin korzystających ze świadczeń na 1 000 ludności	kwota świadczeń* [w zł] w przeliczeniu na:	
		osobę w rodzinach korzystających ze świadczeń	mieszkańca miasta
Gdańsk	min 45	1282	58
Poznań	49	1291	64
Opole	53	1005	min 53
Wrocław	54	975	min 53
M.st. Warszawa	56	1084	60
Kraków	56	1228	69
Szczecin	**63**	**1108**	**70**
Toruń	63	854	min 53
Białystok	65	940	61
Rzeszów	73	1136	83
Bydgoszcz	74	799	59
Olsztyn	77	927	72
Lublin	79	1074	85
Łódź	82	963	79
Zielona Góra	85	823	70
Kielce	100	1157	max 116
Gorzów Wlkp.	115	745	86
Katowice	max 119	820	97

** bez świadczeń realizowanych przez powiatowe centra pomocy*
Źródło: „Miasta wojewódzkie" nr 13, GUS , Warszawa 2007.

[7] Świadczenie pieniężne z pomocy społecznej przysługuje: osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477 zł; osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 351 zł; rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Warto również porównać świadczenia pomocy społecznej w wybranych miastach wojewódzkich (udzielone przez Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie). Według danych na koniec 2006 roku na 1 000 mieszkańców Szczecina 63 osoby skorzystały ze świadczeń pomocy społecznej udzielanych przez Miasto w formie pieniężnej, naturze i w usługach. W większości miast wojewódzkich ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało więcej osób niż w Szczecinie, przy czym spośród tych miast tylko w Kielcach i Łodzi stopa bezrobocia była wyższa niż w Szczecinie. W porównaniu z innymi miastami udział wydatków na opiekę społeczną w wydatkach budżetowych ogółem wyniósł w 2006 roku ok. 17% i jest to jedna z wyższych wartości. Dla porównania, w takich miastach jak Wrocław, Poznań czy Gdańsk, udział ten kształtował się na poziomie ok. 11%.

Obok świadczeń realizowanych na mocy *Ustawy o pomocy społecznej*, przyznawane są także, na podstawie odrębnych przepisów, inne formy finansowego wspierania osób i rodzin w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb i zapewnieniu odpowiednich warunków życia: dodatki mieszkaniowe oraz świadczenia rodzinne łącznie z zaliczkami alimentacyjnymi.

Dodatek mieszkaniowy ma umożliwić opłacenie czynszu oraz innych wydatków mieszkaniowych i przysługuje osobom (mającym tytuł prawny do lokalu) jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku nie przekracza (dane wg stanu na koniec 2007 roku) kwoty 1 045,56 zł w gospodarstwie jednoosobowym i 746,83 zł w gospodarstwie wieloosobowym. Jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego jest wyższy, a kwota nadwyżki nie przekracza wysokości dodatku, należny dodatek mieszkaniowy obniża się o tę kwotę. Szczegółowe zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków reguluje *Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych z późn. zm*. Wypłata dodatków mieszkaniowych realizowana jest w imieniu Miasta przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Wielkość wypłat z tego tytułu wyniosła w 2007 roku 17 672,4 tys. zł (2006 – 19 705,9 tys. zł, 2005 – 21 765,9 tys. zł), z tej formy wsparcia skorzystało 10 386 gospodarstw domowych (2006 – 12 232, 2005 – 14 620). Spada liczba świadczeniobiorców, wzrasta natomiast średnia wysokość dodatku, w 2007 roku wynosiła ona 186 zł (2006 – 179 zł, 2005 – 165,41 zł). Jednocześnie podkreślić należy, że systematyczny spadek wysokości wypłacanych świadczeń oraz liczby świadczeniobiorców jest następstwem bardziej wnikliwego rozpatrywania wniosków z szerszym wykorzystaniem wywiadu środowiskowego dla ustalenia faktycznej sytuacji socjalnej wnioskodawcy, ale również odzwierciedleniem poprawy kondycji szczecińskich gospodarstw domowych.

Świadczenia rodzinne wiążą się z posiadaniem i wychowywaniem dzieci, a zasady ich przyznawania reguluje *Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych z późn. zm*. Świadczenia rodzinne to przede wszystkim zasiłek rodzinny oraz rozmaite dodatki do zasiłku rodzinnego (z tytułu urodzenia dziecka, z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, z tytułu samotnego wychowywania dziecka, z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego) ponadto świadczenia opiekuńcze a także jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Zasiłek rodzinny przysługuje, gdy dochód w rodzinie (na osobę) nie przekracza kwoty 504 zł lub 583 zł w przypadku, gdy w rodzinie wychowywane jest dziecko niepełnosprawne. Aby mieć prawo do dodatku należy mieć prawo do zasiłku rodzinnego. Natomiast z tytułu urodzenia się dziecka (niezależnie od uprawnień do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz od dochodu rodziny) przysługuje jednorazowa zapomoga w wysokości 1 000 zł na dziecko (tzw. becikowe). Zaliczka alimentacyjna to kwota wypłacana osobie uprawnionej do otrzymania świadczenia alimentacyjnego, ustalonego na podstawie tytułu wykonawczego (czyli orzeczenia zasądzającego alimenty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności), w sytuacji gdy egzekucja tego świadczenia jest bezskuteczna. Wypłatę zaliczki alimentacyjnej reguluje *ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej*, jednak z powodu beneficjentów i procedur wypłat jest ona właściwie elementem systemu świadczeń rodzinnych.

Łączna wysokość świadczeń z tego tytułu wyniosła w 2007 roku 57 577 tys. zł, jest to najpoważniejszy wydatek z budżetu Miasta w sferze pomocy społecznej (ok. 35%), ale w całości finansowany dotacją z budżetu państwa.

Tabela nr 13.4.

ŚWIADCZENIA RODZINNE W LATACH 2006–2007		
Wyszczególnienie	2006	2007
Wysokość zrealizowanych świadczeń rodzinnych [tys. zł]*, w tym jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka ("becikowe"):	45 145,6 3 822,0	48 236,1 3 988,0
Wysokość zrealizowanej zaliczki alimentacyjnej [tys. zł]	10 149,9	9 341,3
Razem świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna	**55 295,5**	**57 577,4**
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	18 309	16 909
Liczba rodzin korzystających z zaliczki alimentacyjnej	2 353	2 107

** bez kosztów obsługi świadczeń rodzinnych*
Źródło: Referat Świadczeń Rodzinnych WZiPS Urząd Miasta Szczecin.

W porównaniu z 2006 rokiem spadła liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, można to tłumaczyć nieznaczną poprawą sytuacji materialnej – wzrasta liczba rodzin, które mają wyższy dochód i przekroczyły kryterium uprawniające do zasiłku (504 zł na osobę), a spada liczba rodzin z najniższymi dochodami (do 252 zł na osobę), które mają prawo do wyższych świadczeń. Nie bez znaczenia jest też zmiana przepisów *Ustawy o świadczeniach rodzinnych*, w wyniku której część rodzin, w których co najmniej jeden z rodziców pracuje w kraju UE skorzystała z możliwości pobierania świadczeń z tego kraju – są one

znacznie wyższe. Koordynacją świadczeń rodzinnych oraz systemów zabezpieczenia społecznego dla pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek oraz członków ich rodzin przemieszczających się w państwach UE i EOG zajmuje w imieniu samorządu województwa Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.

Ogólna kwota wypłaconych świadczeń rodzinnych (łącznie z zaliczkami alimentacyjnymi) od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie, jednak w najbliższych latach należy spodziewać się wzrostu kwoty wypłacanej z tytułu zaliczki alimentacyjnej. Nie bez znaczenia jest tutaj duży istotny wzrost liczby rozwodów, ale przede wszystkim wejście w życie w październiku 2008 roku ustawy o funduszu alimentacyjnym, na mocy której prawo do alimentów będą miały rodziny z wyższym dochodem, a w dodatku będą otrzymywały wyższą pomoc. Szacuje się, że przy takim wzroście kryterium uprawniającego do pomocy podwoi się liczba rodzin korzystających z zaliczki. Szczególnego znaczenia nabiera zatem skuteczna egzekucja świadczeń alimentacyjnych. Mimo iż w porównaniu z latami poprzednimi nieznacznie poprawiła się ściągalność długów z tego tytułu, to wciąż 97% zaległych alimentów (wg danych na koniec 2007 roku) pozostaje niespłaconych. Jest to o tyle ważne, że chociaż pieniądze na zaliczki alimentacyjne pochodzą z budżetu państwa, to część odzyskanych długów zostaje w mieście.

W 2007 roku „becikowe" (1 000 zł dla każdego bez względu na dochody) odebrali rodzice 3 988 dzieci (2006 – 3 822 dzieci) , ale aż ponad 38% (1 526) dzieci urodziło się w rodzinach ubogich, które miały prawo zarówno do becikowego, jak i dodatku z tytułu urodzenia się dziecka dla najuboższych (2006 – 1 067 dzieci, tj. 28%). Spada liczba rodzin wielodzietnych korzystających ze świadczeń rodzinnych, o czym świadczy liczba dodatków wypłacanych na trzecie i więcej dzieci w rodzinie: w 2007 roku korzystały z niego 2 194 rodziny (2006 – 2 463 rodziny).

Sytuacja materialna mieszkańców Szczecina uległa w ciągu ostatnich dwóch lat poprawie. Spada liczba osób ubiegających się o pomoc społeczną. Źródeł tej poprawy należy szukać w sprzyjającej koniunkturze gospodarczej (m.in. powstawanie nowych miejsc pracy oraz poprawa warunków płacowych). Zwiększa się różnica między kwotą zasiłku otrzymywanego z MOPR czy Powiatowego Urzędu Pracy a wynagrodzeniem, co oznacza, że część osób jest zmotywowana do zmiany swojego statusu społecznego i podejmuje zatrudnienie. Poprawa sytuacji materialnej nie dotyczy osób, które korzystają ze świadczeń społecznych ze względu na wyuczoną bezradność. Ich zależność od instytucji pomocy społecznej wynika głównie z braku innych wzorców i motywacji do poprawy swojej sytuacji. Osobną grupę (coraz większą) stanowią osoby funkcjonujące w życiu społecznym dzięki swoistej umiejętności poszukiwania i korzystania ze wsparcia instytucji pomocy społecznej, mimo że ich rzeczywista sytuacja materialna i życiowa często tego nie wymaga.

Znaczna część świadczeniobiorców to osoby, które spełniają ustawowe kryteria będące podstawą przyznawania świadczeń, ale jednocześnie nie ujawniają swoich rzeczywistych dochodów. Część osób nie płacących czynszu (w tym także rachunków za media), to osoby, których sytuacja materialna pozwala na ponoszenie takich kosztów, mimo to czują się w pewnym stopniu bezkarne. Osobom tym często nie zależy na legalnym zatrudnieniu – świadczy o tym bardzo małe zainteresowanie skierowanymi do nich programami (np. w programie oddłużenia realizowanym przez Miasto wspólnie z Powiatowym Urzędem Pracy wzięło udział tylko 5 osób). Niewielka jest także liczba biorących udział w pracach społecznie użytecznych, dzięki którym mogłyby odpracować swój dług. Opisane postawy wskazują na utrwalone wzory zachowań niesprzyjające aktywności osób korzystających z pomocy społecznej.

Szacuje się, że ok. od 70–80% klientów MOPR mających zaległości w różnego rodzaju opłatach, posiada wystarczające środki by zaspokoić bieżące potrzeby, natomiast problemem jest brak własnego lokalu mieszkalnego (m.in. przebywają w mieszkaniach sublokatorskich, w schroniskach, lub dzielą mieszkanie wspólnie z innymi rodzinami). Efektywna i skuteczna pomoc tej grupie osób zależy w dużym stopniu od poprawy sytuacji w mieście w zakresie mieszkań socjalnych.

13.3.2. OPIEKA NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

Ważne miejsce w systemie pomocy społecznej zajmują działania związane z opieką nad rodziną i dzieckiem. Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny przysługuje z mocy prawa zarówno wsparcie w formie świadczeń pieniężnych (omówionych szerzej w rozdziale 13.3.1.), jak i w formie poradnictwa i terapii rodzinnej, pracy socjalnej, zapewnienia w szczególnych przypadkach dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w **placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego:** typowo opiekuńczych (prowadzonych w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów, ognisk wychowawczych, które pomagają dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego) lub też specjalistycznych (w których jest realizowany program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w tym terapia pedagogiczna, psychologiczna, rehabilitacja, resocjalizacja). W Szczecinie działało wg stanu na koniec 2007 roku 37 tego typu placówek (2006 – 33) prowadzonych przez 14 organizacji pozarządowych oraz kościelnych, m.in. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zachodniopomorski Oddział Regionalny, Stowarzyszenie Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej, „Caritas" Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej czy ZHP Komenda Chorągwi Zachodniopomorskiej. Pod opiekę placówek trafiło w 2007 roku 1 267 dzieci (2006 – 1 196 dzieci). Wciąż jednak na terenie miasta działa zbyt mało placówek specjalistycznych. W 2007 roku Miasto Szczecin dofinansowało działalność 36 placówek prowadzonych przez 15 organizacji z terenu miasta wyłonionych w drodze konkursu. Ogólna wartość wsparcia wyniosła w 2007 roku 652,4 tys. zł (2006 – 579,9 tys. zł). Zaznaczyć należy, że pobyt w placówce jest dobrowolny i nieodpłatny.

W ramach działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie MOPR realizuje zadania prorodzinne prowadzone w stosunku do dzieci i młodzieży o ograniczonej władzy

rodziców biologicznych. Zadania te obejmują przede wszystkim: organizowanie opieki w **rodzinach zastępczych,** udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz pomoc mającą na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów dla nieletnich i rodzin zastępczych, w tym również pomoc na kontynuowanie nauki.

W Szczecinie, według stanu na koniec 2007 roku, funkcjonowało 658 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie w ciągu roku 912 dzieci (dla porównania w 2005 roku w 629 rodzinach zastępczych przebywało 850 dzieci). Należy dodać, że 18 rodzin zastępczych to tzw. rodziny zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, z których 14 pełni rolę pogotowia rodzinnego (2005 – 13), opieką objęto w nich 94 dzieci (2005 – 78). Większość z dzieci żyjących w rodzinach zastępczych (niektóre szacunki mówią nawet o 95%) ma rodziców, którzy wykazywali się niewydolnością wychowawczą, nieumiejętnością pełnienia ról rodzicielskich.

Pomoc wypłacana rodzinom zastępczym utrzymuje się od lat na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio: w 2006 roku – 7 583,4 tys. zł, w 2007 roku – 8 084, tys. zł). Środki te przeznaczane są przede wszystkim na pokrycie kosztów utrzymania szczecińskich dzieci w rodzinach zastępczych (ponad 80%), ale także na kontynuację przez nie nauki i usamodzielnienie się, jak również na zagospodarowanie nowych rodzin.

W ciągu ostatnich dwóch lat szczególnego znaczenia nabrała promocja rodzicielstwa zastępczego, jest to związane z polityką Miasta w kierunku odchodzenia od instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej na rzecz form prorodzinnych. W lutym 2007 roku pod honorowym patronatem Prezydenta Miasta Szczecina zainicjowano akcję pod nazwą Szczeciński Program Wspierania Rodzicielstwa Zastępczego „Mam dom" mającą na celu przybliżenie mieszkańcom problematyki związanej z opieką zastępczą, promowanie rodzinnych form zastępczych i pozyskanie kandydatów do ich prowadzenia. Realizatorami programu jest: Urząd Miasta Szczecin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Szczecinie, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy w Szczecinie oraz organizacje pozarządowe. W ramach programu m.in. zorganizowano szereg spotkań i prezentacji, rozpowszechniano materiały promujące rodzicielstwo zastępcze, zorganizowano konferencję szkoleniowo-informacyjną. Medialny charakter akcji spełnił oczekiwania organizatorów, zwracając uwagę mieszkańców na problemy samotnych dzieci i konieczności organizacji różnych form opieki zastępczej. W ramach propagowania rodzicielstwa zastępczego i wsparcia rodzin zastępczych na uwagę zasługuje działalność Zachodniopomorskiej Fundacji Pomocy Rodzinie „Tęcza serc" (www.teczaserc.pl).

Jednak mimo prowadzonych akcji pozyskiwania rodzin zastępczych, dzieci odebrane niewydolnym wychowawczo opiekunom nadal trafiają przede wszystkim do placówek opiekuńczo-wychowawczych albo krewnych z najbliższego otoczenia. W okresie I–IX 2007 zaledwie 10 z 200 odebranych dzieci trafiło pod opiekę niespokrewnionych rodzin zastępczych, 97 dzieci skierowano do i tak przepełnionych placówek.

Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniają dzieciom, pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, zaspokajają ich niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewniają korzystanie z przysługujących im na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Ze względu na specyfikę działań placówki opiekuńczo-wychowawcze dzielą się na placówki typu: socjalizacyjnego (domy dziecka), rodzinnego (rodzinne domy dziecka) i interwencyjnego (pogotowia opiekuńcze). Placówka opiekuńczo-wychowawcza może łączyć działania interwencyjne, socjalizacyjne i inne działania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, przyjmując formę placówki wielofunkcyjnej. Placówki mogą być prowadzone, po uzyskaniu zezwolenia wojewody, przez powiat i samorząd województwa, Kościół katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe oraz organizacje społeczne, fundacje i stowarzyszenia.

W Szczecinie na koniec 2007 roku funkcjonowały następujące całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- 3 placówki socjalizacyjne: Dom Dziecka nr 1, Dom Dziecka nr 2 (jednostki budżetowe Miasta Szczecin) przeznaczone łącznie dla 129 wychowanków oraz Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza przy Wspólnocie Salezjańskiej p.w. św. Józefa dla 12 wychowanków.

  Obecnie trwa proces wdrażania programów naprawczych w prowadzonych przez Miasto placówkach w celu osiągnięcia wymaganych przepisami standardów opieki. Programy naprawcze mają na celu m.in. ograniczenie liczby dzieci przebywających w placówkach (poprzez rozwój innych prorodzinnych form opieki), weryfikację struktury zatrudnienia kadry i poprawę stanu technicznego budynków.
- 6 rodzinnych domów dziecka, w których opieką objęto 39 wychowanków.

Placówki rodzinne zapewniają dzieciom opiekę i wychowanie w warunkach najbardziej zbliżonych do domu rodzinnego oraz opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny, umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej lub jego usamodzielnienia. W 2007 roku powołano 5 kolejnych placówek, w tym jedną poza granicami administracyjnymi Szczecina, a ich uruchomienie (planowane na 2008 rok) będzie możliwe po wyremontowaniu i adaptacji przyznanych na ten cel lokali.

Warto podkreślić, że średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinnych domach dziecka wyniósł w 2007 roku 1 767,3 zł, natomiast w placówkach socjalizacyjnych 2 601,7 zł.[8]

- placówka interwencyjna: Pogotowie Opiekuńcze im. K. Maciejewicza, które dysponuje 88 miejscami dla dzieci w wieku od 3 do 18 lat.

Placówka łączy i realizuje zadania przewidziane dla placówki interwencyjnej oraz specjalistycznej, terapeutycznej

[8] Zarządzenie nr 2/07 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 2 stycznia 2007 r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w palcówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Szczecina.

placówki wsparcia dziennego. Zapewnia wychowankom dzienną i całodobową doraźną opiekę na czas trwania sytuacji kryzysowej, dostęp do kształcenia dostosowanego do wieku i możliwości rozwojowych dziecka, do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej, zastępczej czy też placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego lub socjalizacyjnego. Pogotowie Opiekuńcze od wielu lat jest przepełnione – obejmuje opieką ponad 100 dzieci. Mimo ocenianych pozytywnie zmian w kierunku osiągnięcia niezbędnych standardów opieki, w dalszym ciągu nie są dotrzymywane wymogi w zakresie liczby przyjmowanych wychowanków oraz maksymalnego czasu przebywania dziecka w placówce – pobyt dziecka powinien być czasowy i trwać nie dłużej niż 3 miesiące (w wyjątkowych przypadkach może być wydłużony o kolejne 3 miesiące). Jest to z jednej strony efektem niewystarczającej liczby miejsc w różnego rodzaju formach opieki zastępczej, a z drugiej braku możliwości dalszego rozwoju Pogotowia. Najkorzystniejszym rozwiązaniem dla dzieci byłaby zmiana siedziby placówki – w obecnym obiekcie bardzo trudno będzie osiągnąć standard lokalowy.

Dzieci w wieku od 0 do 3, w tym dzieci pozostawione w szpitalu po urodzeniu, trafiały pod opiekę oddziału pielęgnacyjnego „Tęczowy Domek" (12 miejsc), funkcjonującego w strukturze Żłobków Miejskich, a od 1 stycznia 2008 roku jako w filia Pogotowia Opiekuńczego im. K. Maciejewicza. Wciąż jednak podstawową formą opieki dla najmłodszych pozostają tzw. pogotowia rodzinne – zawodowe, niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze.

Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze są specjalistycznymi placówkami prowadzącymi działalność diagnostyczno-konsultacyjną, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka, pełnienia funkcji rodzin zastępczych i prowadzenia placówek rodzinnych, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób prowadzących rodziny zastępcze i placówki rodzinne oraz rodziców naturalnych dzieci objętych tymi formami opieki, w tym również kobiet w ciąży. Na terenie Szczecina funkcjonują trzy ośrodki adopcyjno-opiekuńcze: publiczny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy (jednostka budżetowa Miasto Szczecin), który pełni rolę wojewódzkiego banku danych o dzieciach zgłoszonych do adopcji, Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej oraz działający od grudnia 2007 roku Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy Fundacji „MAM DOM".

W 2007 roku spośród wszystkich rodzin zgłaszających się do sprawowania zastępczej opieki nad dziećmi szczecińskie ośrodki opiekuńczo-adopcyjne zakwalifikowały 228 rodzin (2006 – 135), 72 dzieci umieszczono w rodzinach adopcyjnych (2006 – 97 dzieci), a 44 w rodzinach zastępczych (2006 – 14 dzieci). W porównaniu z latami ubiegłymi w ostatnim roku wzrosła liczba rodzin zdecydowanych na rodzicielstwo zastępcze oraz liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach – jest to w jakiejś części efekt realizowanego od początku 2007 roku „Szczecińskiego Programu Wspierania Rodzicielstwa Zastępczego". To jednak wciąż za mało w stosunku do potrzeb. Wydłuża się kolejka rodzin oczekujących na adopcję, jednak wiele z dzieci mających szansę na adopcję nie ma uregulowanej sytuacji prawnej związanej z opieką rodziców biologicznych.

Zadaniem **ośrodka interwencji kryzysowej** jest udzielenie natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb **–** poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych **–** schronienia do 3 miesięcy, osobom i rodzinom będącym ofiarami przemocy lub znajdującym się w innej sytuacji kryzysowej, w celu zapobieżenia powstawania lub pogłębiania się dysfunkcji tych osób i rodzin. Pomoc udzielana jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Na terenie Szczecina działają dwie tego typu placówki:

– Miejski Ośrodek Interwencji Kryzysowej[9] (jednostka budżetowa Miasta Szczecin) dysponujący 29 miejscami. W 2007 roku placówka udzieliła wsparcia w różnych formach ponad 4 742 osobom (2006 – 4 323 osoby).
– Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Stowarzyszenia Rodzin Katolickich Archidiecezji Szczecińsko-Kamieńskiej. W 2006 roku placówka udzieliła wsparcia 2 543 osobom.

13.3.3. POMOC OSOBOM WYMAGAJĄCYM OPIEKI Z POWODU WIEKU, CHOROBY LUB NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, przysługuje pomoc w formie **usług opiekuńczych** lub specjalistycznych usług opiekuńczych (dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności). Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również w sytuacji, kiedy rodzina nie może zapewnić odpowiedniej opieki i pomocy. Świadczeniem usług opiekuńczych (w tym usług specjalistycznych dla osób chorych psychicznie) zajmuje się w imieniu Miasta Szczecin Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, a wykonują je wyspecjalizowane firmy wyłonione w drodze przetargu. W 2007 roku wydatkowano ten cel 2 526,1 tys. zł (2006 – 2 493,6 tys. zł), a z tej formy pomocy korzystało 1 279 osób (2006 – 1 279 osób). Na jednego podopiecznego przypadło średnio w 2007 roku 246 godzin (2006 – 243 godziny). Osoby chore psychicznie stanowią ok. 11% świadczeniobiorców.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w **ośrodkach wsparcia**. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu, w których mogą być również prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi

[9] Więcej informacji na temat działalności Miejskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej na stronie www.pomocrodzinie.pl

dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy. Na terenie Szczecina działają:
- Środowiskowy Dom Samopomocy wraz z filią przeznaczony dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które po okresie specjalistycznego leczenia szpitalnego wymagają wsparcia i pomocy w przystosowaniu do samodzielnego funkcjonowania (jednostka budżetowa Miasta Szczecin, łącznie z filią 60 miejsc);
- Środowiskowy Dom Samopomocy przeznaczony dla osób niepełnosprawnych intelektualnie (prowadzony przez Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie, 30 miejsc);
- Grupowe mieszkanie chronione dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną (prowadzone przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Szczecinie, 5 miejsc);
- Dwa Dzienne Domy Pomocy zapewniające opiekę i pomoc osobom starszym (jednostki budżetowe Miasta Szczecin, łącznie 105 miejsc);
- Ośrodek Opiekuńczy dla Dzieci, Młodzieży i Dorosłych, w którym na pobyt dzienny przyjmowani są podopieczni w wieku od 6 do 30 lat z głębszym stopniem upośledzenia umysłowego, u których występują również: niesprawność ruchowa, wady wzroku i słuchu, zaburzenia kontaktu i mowy, zaburzenia neurologiczne i różnego rodzaju choroby somatyczne (jednostka budżetowa Miasta Szczecin, 40 miejsc);

Wszystkie ośrodki wsparcia dysponują łącznie 240 miejscami. Zgodnie ze stanem na koniec 2007 roku na miejsce w powyższych ośrodkach w Szczecinie oczekiwało 38 osób (dla porównania w 2005 roku – 13 osób), a czas oczekiwania wynosi około 12 miesięcy.

Ośrodkami wsparcia są również schroniska i noclegownie dla osób bezdomnych (szerzej w rozdziale 13.3.4.).

Domy pomocy społecznej zapewniają, na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, usługi: bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających. Na terenie miasta funkcjonują trzy całodobowe domy pomocy społecznej (jednostki budżetowe Miasta Szczecin): jeden przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych (62 miejsca), dwa pozostałe przeznaczone dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych (łącznie 473 miejsca), a niezależnie od podstawowej działalności, w jednym z nich mieści się Dział Środowiskowych Form Pomocy Półstacjonarnej dla osób z chorobą Alzheimera „Jaskółka" (20 miejsc).

Uśredniony miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej w Szczecinie w 2007 roku to 2 324,15 zł (dla porównania w 2005 roku było to 1 934). Obecnie czas oczekiwania na miejsce w DPS dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych wynosi minimum 12 miesięcy (w 2005 roku było to ok. 3 miesiące), a na umieszczenie oczekuje 140 osób. Z kolei czas oczekiwania na miejsce w DPS przeznaczonym dla osób przewlekle psychicznie chorych wynosi minimum 3 lata, a na umieszczenie oczekuje 45 osób.

Przez ostatnie lata poważnym problemem był brak w mieście całodobowego domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych. Okres oczekiwania tych osób na umieszczenie w placówce poza miastem Szczecin wynosił ponad 5 lat. Dzięki przekształceniu z dniem 1 stycznia 2007 roku[10] jednego z trzech DPS dla osób starszych i przewlekle somatycznie chorych na jednostkę przeznaczoną dla osób przewlekle psychicznie chorych można mówić o częściowym rozwiązaniu problemu, a właściwie o jego przesunięcie – odbyło się to kosztem ograniczenia miejsc przeznaczonych dla osób w podeszłym wieku.

Problem zapewnienia odpowiedniej opieki osobom upośledzonym i chorym psychicznie należy rozpatrywać w szerszym kontekście – brak psychiatrii środowiskowej, niewystarczająca liczba mieszkań chronionych, zbyt mało miejsc w warsztatach terapii zajęciowej, brak ofert pracy dla absolwentów szkół specjalnych.

Funkcjonujące całodobowe domy pomocy społecznej nie zabezpieczają w pełni potrzeb w tym zakresie, o czym świadczy dłuższy, w porównaniu z latami ubiegłymi, czas oczekiwania na umieszczenie w domu i wzrastająca liczba osób oczekujących. Problem ten, niestety, będzie narastał z uwagi na niekorzystną tendencję demograficzną – rośnie średnia wieku mieszkańców Szczecina, co wiąże się ze wzrostem liczby osób starszych. Stąd grupa ta powinna być szczególnym adresatem działań z zakresu pomocy społecznej, i to zarówno w zakresie poprawy dostępności usług medycznych i opiekuńczych, jak i uruchamiania w środowisku lokalnym placówek umożliwiających aktywność społeczną i wspierające osoby w podeszłym wieku (kluby seniora, placówki dziennego pobytu).

13.3.4. POMOC OSOBOM BEZDOMNYM I ZAGROŻONYM BEZDOMNOŚCIĄ

Na pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością składa się cały szereg działań realizowanych w ramach przyjętego uchwałą Rady Miasta Szczecin Programu „Przeciwdziałanie bezdomności"[11], są to przede wszystkim:
- działania o charakterze profilaktycznym zapobiegające powstawaniu i utrwalaniu zjawiska bezdomności;
- działania o charakterze osłonowym, polegające na doraźnej interwencyjnej pomocy osobom bezdomnym i zaspokojeniu ich podstawowych potrzeb bytowo-socjalnych z zastosowaniem standardowych rodzajów i form świadczeń pomocy społecznej,
- działania o charakterze aktywizującym zmierzające do wyprowadzenia z bezdomności.

Program prezentuje kompleksowe podejście do usług świadczonych na rzecz osób bezdomnych, integruje i koordynuje działania wszystkich podmiotów zaangażowanych w pomoc społeczną, a jego innowacyjność (zwłaszcza

[10] Uchwała nr LXIII/1176/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 16 października 2006 r.
[11] Załącznik do Uchwały nr IV/29/07 Rady Miasta Szczecin z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie Programu „Przeciwdziałanie bezdomności"(…).

w zakresie modelowego połączenia działań służb miejskich i wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych) potwierdziła między innymi nagroda w organizowanym przez Związek Miast Polskich konkursie „Samorządowy Lider Zarządzania 2007".

Działania profilaktyczne ukierunkowane na ograniczenie liczby osób i rodzin zasilających środowisko bezdomnych adresowane są do grup szczególnego ryzyka, a zwłaszcza osób młodych dorastających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, rodzinach zastępczych i innych formach opieki zastępczej, a oferowana forma pomocy to przede wszystkim miejsca w **mieszkaniach chronionych.**[12] Pobyt w mieszkaniu chronionym pozwala na przygotowanie wychowanków, przebywających pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia. Wg stanu na koniec 2007 roku w Szczecinie funkcjonowały trzy mieszkania chronione: dwa przy placówkach opiekuńczo-wychowawczych z myślą głównie o ich osiągających pełnoletniość podopiecznych (9 miejsc) oraz grupowe mieszkanie prowadzone przez organizację pozarządową dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (5 miejsc).

Doraźna pomoc rzeczowo-finansowa świadczona w celu łagodzenia bieżących problemów osób bezdomnych, łącznie z zaspokajaniem elementarnych potrzeb bytowo-socjalnych to ustawowe zadanie Miasta. Głównymi formami pomocy oferowanymi osobom bezdomnym jest, obok zapewnienie noclegu, wyżywienia oraz niezbędnej odzieży, także pomoc w odtworzeniu dokumentów tożsamości, w uzyskaniu konsultacji lekarskich oraz bezpośrednia pomoc finansowa. Miasto Szczecin nie posiada własnej placówki dla osób bezdomnych, ale od wielu lat współpracuje w tym zakresie z organizacjami pozarządowymi, zlecając im realizację zadania. Na terenie Szczecina funkcjonują następujące schroniska i noclegownie dla osób bezdomnych prowadzone przez organizacje pozarządowe i otrzymujące dotację z budżetu Miasta:

– schroniska oferujące pomoc bezdomnym matkom i rodzinom z dziećmi (łącznie 3 placówki – 103 miejsca);
– noclegownia i schroniska dla bezdomnych mężczyzn (łącznie 7 placówek – 234 miejsca oraz około 170 miejsc interwencyjnych w okresie zimowym), w tym jedno nie otrzymujące dotacji z Miasta.

Miasto Szczecin jako jedna z nielicznych w Polsce gmin posiada tzw. Pogotowie Zimowe (działające w okresie od 01 listopada do 31 marca). Zadanie to realizowane jest na zlecenie Miasta przez organizację pozarządową (Stowarzyszenie „Feniks") i polega na interwencyjnych wyjazdach w teren miasta w celu przetransportowania osoby bezdomnej na teren schroniska i udzielenia potrzebnej pomocy, odwiedzaniu miejsc zasiedlanych przez osoby bezdomne i docieranie do nich z informacją o możliwościach uzyskania pomocy. Dzięki działalności „Pogotowia Zimowego" na terenie miasta nie doszło do nieszczęśliwych przypadków śmiertelnego zamarznięcia osób bezdomnych.

Na cele związane z bezdomnością Miasto Szczecin zabezpieczyło w 2007 roku blisko 480 miejsc stacjonarnych w schroniskach i noclegowniach (2006 – 550 miejsc). Baza ta w całości zabezpiecza potrzeby osób bezdomnych. Jednocześnie osobom bezdomnym (podopiecznym schronisk i noclegowni), a także innym mieszkańcom w trudnej sytuacji materialnej, zapewniono pomoc w postaci gorących posiłków wydawanych w 7 punktach na terenie miasta (zadanie to również wykonywały na zlecenie Miasta podmioty wyłonione w drodze konkursu ofert). Ogółem z tej formy pomocy korzysta około 700 osób.

Nakłady finansowe z budżetu poniesione w formie dotacji dla organizacji pozarządowych na zadania związane ze wspieraniem bezdomnych wyniosły w 2007 roku 800 tys. zł (2006 – 900 tys. zł). Szczecińskie organizacje pozarządowe działające na rzecz osób bezdomnych otrzymały również wsparcie z budżetu wojewody zachodniopomorskiego m.in. w ramach realizacji rządowego programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności". Organizacje zajmujące się problemami osób bezdomnych, poza świadczeniem doraźnej pomocy rzeczowo-finansowej, skupiały się na działaniach o charakterze aktywizującym zmierzających do wyprowadzenia z bezdomności, oferowały między innymi: pomoc w podjęciu terapii (w szczególności ukierunkowanej na wychodzenie z nałogów), pomoc w opracowaniu indywidualnych programów wyjścia z bezdomności oraz reintegracji zawodowej i społecznej. Ogółem 363 osoby zawarły pisemną umowę z MOPR (tzw. kontrakt socjalny) na pomoc i przy realizacji programu wyjścia z bezdomności, 292 ciągle trwa, 71 zakończyło się niepowodzeniem.

Istotnym ogniwem w systemie pomocy bezdomnym jest Centrum Integracji Społecznej działające od połowy 2006 roku dzięki wsparciu środków z funduszy strukturalnych, budżetu państwa i budżetu Miasta. Zadaniem CIS jest stwarzanie osobom bez pracy po rozmaitych przejściach życiowych (bezdomnym, bezrobotnym, również byłym więźniom i osobom uzależnionym) możliwości powrotu do życia zawodowego i w społeczeństwie.

System pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat ulega intensywnym przeobrażeniom, tak pod względem zadaniowym jak i instytucjonalnym. Coraz mniejszą rolę w pomocy społecznej odgrywają świadczenia pieniężne a coraz większą usługi aktywizujące. Osoby objęte pomocą społeczną korzystają nie tylko ze standardowych działań wymienionych w ustawie o pomocy społecznej, lecz także z programów reintegracji społecznej i zawodowej wymienionych w przepisach o zatrudnieniu socjalnym lub o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Znaczenie działań opartych na tego typu programach jest coraz większe, gdyż tradycyjne formy pomocy społecznej (tzw. formy opiekuńcze) oparte na transferach świadczeń finansowych nie rozwiązują kryzysów społecznych, a wręcz utrwalają społeczną niezaradność i uzależniają korzystających z zasiłków od otrzymywanej pomocy. Stąd konieczność implementowania nowych instrumentów opartych na pomocniczości i indywidualnej, aktywnej pomocy, ale także wymagających czynnego zaangażowania ze strony osoby objętej pomocą. W tych działaniach związanych ze zwalczaniem zjawisk wykluczenia społecznego systematycznie wzrasta rola organizacji pozarządowych, jako

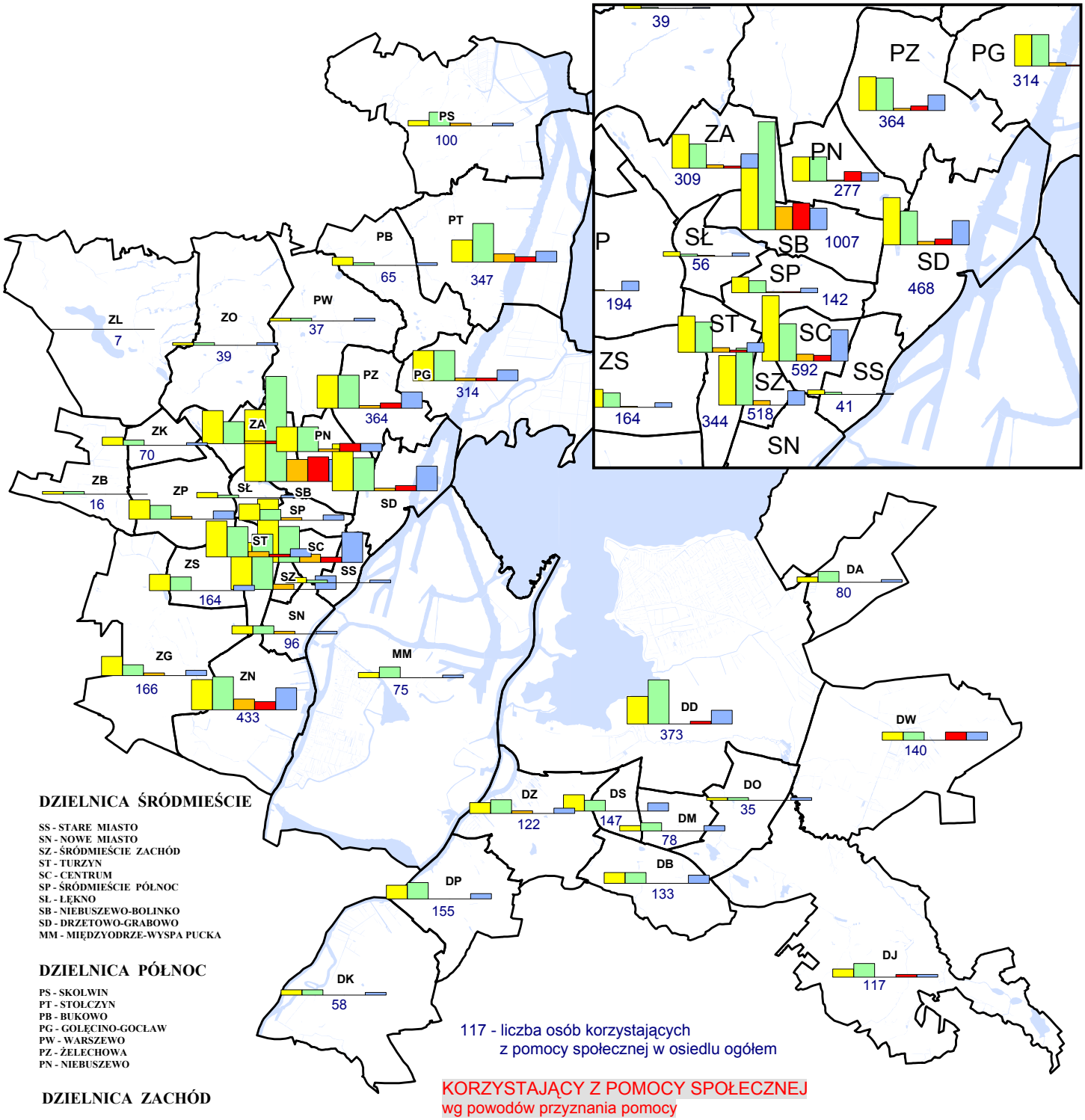
[12] Pomoc w postaci miejsca w mieszkaniu chronionym jest również oferowana osobom, które ze względu na wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobom z zaburzeniami psychicznymi. Mieszkanie zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

podmiotów, które nie tylko realizują coraz więcej zadań w imieniu samorządu, ale skutecznie wdrażają własne programy stanowiące uzupełnienie dla zadań publicznych. Coraz częściej tworzone są w Szczecinie rozwiązania kooperacyjne instytucji miejskich i podmiotów niepublicznych sprzyjające efektywnemu rozwiązywaniu problemów społecznych, czego przykładem może być niewątpliwie szczeciński program pomocy osobom bezdomnym „Przeciwdziałanie bezdomności"

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

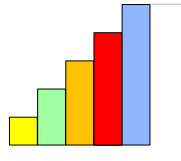
1. Bezrobocie rejestrowane I–IV kwartał 2007 r., GUS, Warszawa 2008.
2. Identyfikacja problemów społecznych i zjawisk patologicznych w Szczecinie, analiza potrzeb w zakresie pomocy społecznej i poziom ich zaspokojenia, J. Kowalewski, M. Kowalewski, Szczecin 2005.
3. Informator o instytucjach i organizacjach pozarządowych świadczących pomoc na terenie Gminy Miasto Szczecin, Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, 2007.
4. Miasta wojewódzkie, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2007.
5. Ocena funkcjonowania systemu pomocy społecznej i wybrane problemy społeczne w Szczecinie, dr J. Kowalewski, mgr M. Kowalewski, dr R. Thurow, Szczecin 2007.
6. Program „Powrót osób bezdomnych do społeczności", MPiPS, Warszawa 2006.
7. Uchwała nr IV/29/07 Rady Miasta Szczecin z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie Programu „Przeciwdziałanie bezdomności" (…).
8. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, Zachodniopomorski Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.
9. Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej.
10. Urząd Miasta Szczecin, Biuro ds. Organizacji Pozarządowych.
11. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ze zm.
12. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych ze zm.
13. Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej ze zm.
14. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2005–2007.
15. Sprawozdanie z wykonania budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie za 2006 rok,
16. www.mopr.szczecin.pl.
17. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej.

LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W OSIEDLACH W 2007 ROKU WG POWODÓW PRZYZNANIA POMOCY

117 - liczba osób korzystających z pomocy społecznej w osiedlu ogółem

KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ
wg powodów przyznania pomocy

- niepełnosprawności
- bezrobocia
- ubóstwa
- długotrwałej choroby
- pozostałe (wielodzietność, problemy opiekuńcze, ...)

DZIELNICA ŚRÓDMIEŚCIE

SS - STARE MIASTO
SN - NOWE MIASTO
SZ - ŚRÓDMIEŚCIE ZACHÓD
ST - TURZYN
SC - CENTRUM
SP - ŚRÓDMIEŚCIE PÓŁNOC
SŁ - ŁĘKNO
SB - NIEBUSZEWO-BOLINKO
SD - DRZETOWO-GRABOWO
MM - MIĘDZYODRZE-WYSPA PUCKA

DZIELNICA PÓŁNOC

PS - SKOLWIN
PT - STOŁCZYN
PB - BUKOWO
PG - GOLĘCINO-GOCŁAW
PW - WARSZEWO
PZ - ŻELECHOWA
PN - NIEBUSZEWO

DZIELNICA ZACHÓD

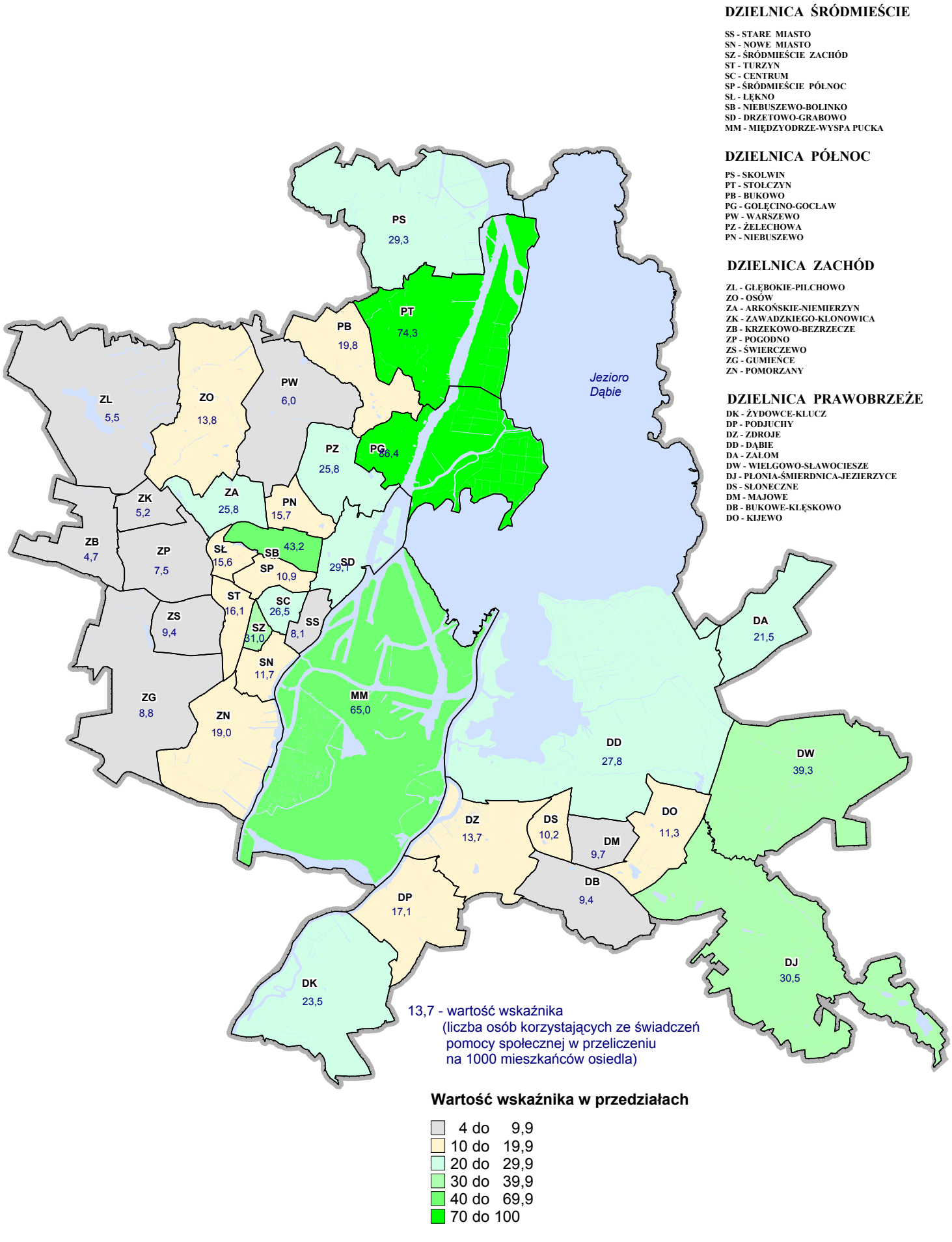
ZL - GŁĘBOKIE-PILCHOWO
ZO - OSÓW
ZA - ARKOŃSKIE-NIEMIERZYN
ZK - ZAWADZKIEGO-KLONOWICA
ZB - KRZEKOWO-BEZRZECZE
ZP - POGODNO
ZS - ŚWIERCZEWO
ZG - GUMIEŃCE
ZN - POMORZANY

DZIELNICA PRAWOBRZEŻE

DK - ŻYDOWCE-KLUCZ
DP - PODJUCHY
DZ - ZDROJE
DD - DĄBIE
DA - ZAŁOM
DW - WIELGOWO-SŁAWOCIESZE
DJ - PŁONIA-ŚMIERDNICA-JEZIERZYCE
DS - SŁONECZNE
DM - MAJOWE
DB - BUKOWE-KLĘSKOWO
DO - KIJEWO

NATĘŻENIE UDZIELONEJ POMOCY SPOŁECZNEJ W 2007 ROKU

LICZBA KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ W PRZELICZENIU NA 1000 MIESZKAŃCÓW OSIEDLA

14. Kultura

14.1. CHARAKTERYSTYKA INSTYTUCJI KULTURY

Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego, które organizują tę działalność przede wszystkim poprzez tworzenie samorządowych instytucji kultury. Zgodnie z ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz U z 2001., nr 12., poz. 123 ze zm.) instytucje kultury działają na podstawie aktu o ich utworzeniu oraz statutu nadanego przez organizatora. Każda z nich uzyskuje osobowość prawną i może rozpocząć działalność z chwilą wpisu do rejestru prowadzonego przez organizatora.

14.1.1. INSTYTUCJE, DLA KTÓRYCH ORGANIZATOREM JEST GMINA MIASTO SZCZECIN

Dom Kultury „ Klub 13 Muz" – Klub prowadzi działalność kulturalną ze szczególnym uwzględnieniem środowisk twórczych i artystycznych Szczecina. Zakres działalności obejmuje m.in. prezentację twórczości artystycznej (koncerty, spektakle teatralne, wystawy, wykłady) oraz organizację imprez artystycznych. Klub prowadzi także wydawnictwo „13 Muz" wydające m.in. Szczeciński Dwumiesięcznik Kulturalny „Pogranicza". Od listopada 2007 r., po zmianie na stanowisku dyrektora, Klub konsekwentnie zmienia profil swojej działalności skupiając się na prezentacji i promocji sztuki współczesnej.

Tabela nr 14.1.

DOM KULTURY „Klub 13 Muz"				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	69	5 918	63	9 105
wystawy	16	1 075	22	1 625
spotkania	47	2 140	78	2 904
spektakle	9	720	2	270
inne formy działalności	5	545	8	780
razem	**146**	**10 398**	**173**	**14 684**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Dom Kultury „ Słowianin" – Podstawowy obszar działalności „Słowianina" obejmuje współpracę z amatorskim ruchem artystycznym, organizację koncertów oraz imprez cyklicznych (do najważniejszych należą: Festiwal Muzyki Bluesowej „Bluesada", Festiwal Muzyki Okołomorskiej „Szan Trapa", Przegląd Amatorskich Zespołów Muzycznych „Generator Szans", Wieczór Sztuki Eksperymentalnej „Art. Akt") ale także realizację imprez zleconych i okolicznościowych. DK „Słowianin" posiada filię – Klub „Jantar", który prowadzi różne formy zajęć z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi: warsztaty plastyczne, wokalne, instrumentalne, klub akwarystów „Molinezja", klub seniora, koło PTTK i zajęcia świetlicowe.

Tabela nr 14.2.

DOM KULTURY „Słowianin"				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	33	9 750	38	10 100
wystawy	4	1 000	3	1 450
spotkania	38	4 200	57	5 100
spektakle	21	3 000	9	1 200
imprezy muzyczno-taneczne	49	9 300	52	9 500
zespoły artystyczne	7	37	6	26
koła zainteresowań	2	31	-	-
kursy	2	16	-	-
imprezy plenerowe	-	-	4	1 000
razem	**156**	**27 334**	**169**	**28 376**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Tabela nr 14.3.

KLUB „Jantar"				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	5	380	6	298
koła zainteresowań	6	115	7	119
zespoły artystyczne	2	15	1	7
działalność edukacyjno-kulturalna	2	40	2	40
inne formy działalności	5	500	40	1 000
razem	**20**	**1 050**	**56**	**1 464**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Dom Kultury „Klub Skolwin" – Klub realizuje zadania z zakresu upowszechniania kultury, edukacji kulturalnej, wspierania i rozwoju zainteresowań poznawczych i estetycznych, sprawuje opiekę nad amatorską twórczością artystyczną, prowadzi zajęcia rekreacyjne, organizując aktywne formy wypoczynku, wspiera działalność lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych, propaguje rozmaite działania dotyczące profilaktyki uzależnień i promowania zdrowego stylu życia oraz promocji kultury zdrowotnej. Do najważniejszych przedsięwzięć artystycznych zainicjowanych i prowadzonych przez Klub należą m.in. „Droga Krzyżowa" oraz akcja „Młoda Polska nie pije".

Tabela nr 14.4.

DOM KULTURY „Klub Skolwin"				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	5	400	3	260
wystawy	5	500	3	450
spotkania	12	570	12	640
spektakle	2	150	8	640
imprezy plenerowe	4	1 050	4	1 050
działalność edukacyjno-kulturalna	-	-	2	17
zespoły artystyczne	3	16	3	16
koła zainteresowań	11	131	13	169
kursy	-	-	0	0
inne formy działalności	2	569	1	348
razem	**44**	**3 386**	**49**	**3 590**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Filharmonia im. Mieczysława Karłowicza – Jedna z największych i najstarszych instytucji kulturalnych w Szczecinie. Filharmonia organizuje i wykonuje koncerty zarówno w swojej siedzibie, jak i poza nią, z udziałem artystów z kraju i z zagranicy. Celem działalności, obok upowszechniania kultury muzycznej polskiego i światowego repertuaru muzycznego, jest także edukacja muzyczna dzieci i młodzieży oraz promocja lokalnego środowiska muzycznego.

Tabela nr 14.5.

FILHARMONIA im. M. Karłowicza						
rodzaj działalności (koncerty)	2006			2007		
	liczba	liczba widzów	frekwencja	liczba	liczba widzów	frekwencja
symfoniczne otwarte, w tym we własnej sali koncertowej	34 27	18 188 10 287	75%	36 33	12 432 11 538	82%
symfoniczne szkolne	20	7 323	85%	8	2 826	83%
recitale	2	489		6	1 837	
zagraniczne	17	6 300		8	7 600	
promenadowe	2	1 800		3	13 200	
zamknięte (na zlecenie)	1	240		3	3 300	
razem	**76**	**34 340**		**64**	**41 195**	

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Miejska Biblioteka Publiczna – Instytucja powołana w 1995 r., obejmuje obecnie 35 filii, w których zarejestrowanych jest prawie 50 tys. czytelników. Liczba wypożyczeń sięga ok. miliona rocznie, a księgozbiór liczy ok. 500 tys. woluminów.

Tabela nr 14.6.

MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA		
	2006	2007
liczba zarejestrowanych czytelników	45 145	46 526
liczba wypożyczeń	781 669	740 277
stan księgozbioru (liczba woluminów)	497 396	490 690
liczba zakupionych woluminów	17 736	27 915
liczba ubytkowanych woluminów	56 303	47 525
środki na zakup nowości (zł)	357 787	528 544
liczba filii	35	35

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Miejski Ośrodek Kultury – Terenem działania MOK-u jest głównie prawobrzeżna część Szczecina. Placówka pełni funkcję kulturalno-edukacyjną dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. MOK jest organizatorem takich imprez, jak np.: Biesiada z Filmem Krótkiego Metrażu, Ogólnopolski Turniej Recytatorski, Międzynarodowe Warsztaty Ceramiczne, Dąbskie Wieczory Filmowe. Filią MOK jest Klub „Delta", w którym działa Klub Młodego Filmowca, Grupa Teatralna „Proscenium", prowadzone są warsztaty recytatorskie oraz taneczne dla młodzieży. Dla dorosłych mieszkańców organizowane są kameralne spotkania muzyczne, warsztaty rękodzieła, spotkania klubu seniora oraz spotkania szachistów seniorów.

Tabela nr 14.7.

MIEJSKI OŚRODEK KULTURY				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	24	2 700	29	2 100
wystawy	10	1 000	9	1 500
spotkania	5	544	8	1 670
spektakle	12	2 000	8	640
imprezy plenerowe	14	19 930	7	21 150
działalność edukacyjno-kulturalna	6	124	6	96
zespoły artystyczne	10	169	10	196
koła zainteresowań	4	88	4	105
kursy	1	8	1	9
inne formy działalności	11	4 000	15	7 500
razem	**97**	**30 563**	**97**	**34 966**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Szczecińska Agencja Artystyczna – Instytucja specjalizuje się w organizacji imprez masowych, w tym przede wszystkim plenerowych imprez artystycznych. Do najważniejszych organizowanych przez nią cyklicznych wydarzeń należą: Finał WOŚP, Majówka, Dni Morza, Mikołajki, Sylwester.

Tabela nr 14.8.

SZCZECIŃSKA AGENCJA ARTYSTYCZNA				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	9	4 453	13	12 100
spektakle	1	300	2	150
festiwale	4	16 000	5	13 500
imprezy plenerowe	5	413 000	16	2 500 000
inne formy działalności	14	13 370	23	14 500
razem	**33**	**447 123**	**49**	**2 540 250**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Teatr Lalek „Pleciuga" – Jest to jedyna tego rodzaju placówka na Pomorzu Zachodnim i na obszarze polsko-niemieckiego pogranicza, a zarazem jedna z czołowych scen dziecięcych w kraju. Osiągnięcia artystyczne ostatnich lat wiążą się z udziałem „Pleciugi" w najważniejszych przeglądach i festiwalach teatrów lokalnych w Polsce i za granicą.

Tabela nr 14.9.

TEATR LALEK „Pleciuga"						
rodzaj działalności (przedstawienia)	2006			2007		
	liczba	liczba widzów	frekwencja	liczba	liczba widzów	frekwencja
sala widowiskowa	235	35 447	65%	250	42 534	77%
sala prób	40	1 730	87%	12	450	75%
poza siedzibą	5	1 150		11	1 430	
razem	**280**	**38 327**		**273**	**44 414**	

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Teatr Współczesny – Placówka od wielu lat cieszy się opinią jednej z najlepszych i najciekawszych scen teatralnych w Polsce, specjalizującej się w dramaturgii współczesnej, zarówno polskiej, jak i światowej. W dłużej mierze jest to zasługą autorskiej koncepcji i konsekwencji programowej dyrektorki artystycznej teatru Anny Augustynowicz oraz bardzo wysokiego i wyrównanego poziomu zespołu aktorskiego. Teatr regularnie bierze udział w najważniejszych ogólnopolskich przeglądach, konkursach i festiwalach teatralnych. Od 2006 r. działa nowa scena – Teatr Mały przy ul. Bogusława. Bezprecedensowym sukcesem teatru zakończył się rok 2007: spektakl „Wesele" w reżyserii Anny Augustynowicz biorący udział w Festiwalu Wyspiański 2007 zorganizowanym pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Krakowie zdobył 7 spośród wszystkich 9 nagród.

Tabela nr 14.10.

TEATR WSPÓŁCZESNY						
rodzaj działalności (przedstawienia)	2006			2007		
	liczba	liczba widzów	frekwencja	liczba	liczba widzów	frekwencja
Duża scena	140	29 104	67%	151	36 343	72%
Malarnia	48	2 542	68%	32	2 195	80%
Teatr Mały	70	2 432	76%	91	4 012	82%
poza siedzibą	23	4 317		5	1 267	
Razem	**281**	**38 327**		**279**	**43 817**	

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki. Muzeum formalną działalność rozpoczęło od 1 stycznia 2006 r., skupiając się przede wszystkim na sprawach organizacyjnych i na pozyskiwaniu zabytków. Działalność wystawiennicza ograniczona jest tymczasem do sporadycznych bądź okolicznościowych wydarzeń, bowiem instytucja przygotowuje się do przeprowadzenia szeroko zakrojonych prac remontowych, które przekształcą dawną zajezdnię tramwajową Niemierzyn w nowoczesną placówkę kulturalną i naukową. W grudniu 2007 r. Muzeum pozyskało składającą się ze 118 obiektów okazałą kolekcję polskiej motoryzacji, należącą wcześniej do prywatnego kolekcjonera Leszka Liszewskiego.

Tabela nr 14.11.

MUZEUM TECHNIKI i KOMUNIKACJI – ZAJEZDNIA SZTUKI		
rodzaj działalności	2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników
wystawy	2	800
inne formy działalności	4	2 850
razem	**6**	**3 650**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

Ośrodek Teatralny Kana – Najmłodsza obecnie instytucja kultury, powołana wspólnie przez Gminę Miasto Szczecin oraz Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego, rozpoczęła swoją formalną działalność 1 stycznia 2007 r. Jej powołanie stanowiło naturalną kontynuację i konsekwencję prawie trzydziestoletniej działalności zespołu artystycznego Teatru Kana. Teatr powstał w 1979 roku, a od 1994 roku pracuje we własnej siedzibie, realizując wiele znaczących i jedynych w swoim rodzaju projektów kulturalnych skierowanych do mieszkańców Szczecina (Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy, Spotkania Młodego Teatru „Okno", „Ćpanie sztuki").

Tabela nr 14.12.

OŚRODEK TEATRALNY KANA		
rodzaj	2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	42	21 600
wystawy	9	900
spotkania	14	840
spektakle	52	17 400
wernisaże	9	360
projekcje filmowe	18	1 700
warsztaty	14	280
inne formy działalności	13	1 290
razem	**171**	**44 370**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Miasta w Szczecinie.

14.1.2. INSTYTUCJE, DLA KTÓRYCH ORGANIZATOREM JEST SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Zamek Książąt Pomorskich – Największa instytucja kulturalna Szczecina o ponadregionalnym znaczeniu, realizująca szeroki program upowszechniania kultury w Szczecinie i województwie. Najważniejsze nurty działalności tej instytucji to: koncerty muzyczne, występy chóralne, wystawy plastyczne, działalność teatralna, filmowa (kino Zamek, Diaporama – przeźrocza), upowszechnianie wiedzy z zakresu: plastyki, historii, medycyny zdrowia i literatury, obsługa ruchu turystycznego (Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej). Przy Zamku działa m.in. Zespół Wokalistów i Instrumentalistów „Camerata Nova", swoje sceny mają Teatr Krypta i Piwnica przy Krypcie. W Zamku znajdują się pracownie: archeologiczna, konserwacji dzieł sztuki i dziedzictwa kulturowego, prowadzona jest też działalność wydawnicza.

Tabela nr 14.13.

ZAMEK KSIĄŻĄT POMORSKICH				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
koncerty	193	52 030	205	48 880
wystawy	43	23 236	47	28 122
zajęcia edukacyjne:				
-audycje muzyczne	189	31 652	189	32 965
-spotkania				
Od nauki do sztuki	100	6198	130	7 849
-warsztaty	27	560	16	530
liczba zwiedzających	**552**	**10 525**	**587**	**25 871**

Źródło: Wydział Kultury Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Opera na Zamku – Instytucja prezentuje klasyczny i rozrywkowy repertuar muzyczny, przedstawienia operetkowe, operowe, musicale, komedie muzyczne i widowiska baletowe, utrzymuje stale w repertuarze kilkanaście spektakli zarówno w wersji językowej polskiej, jak i oryginalnej. Od kilku lat odbywają się na dziedzińcu Zamku Książąt Pomorskich Letnie Sezony Operowe i Operetkowe przyciągające turystów, miłośników muzyki i teatru.

Tabela nr 14.14.

OPERA NA ZAMKU						
rodzaj działalności	2006			2007		
	liczba	liczba widzów	frekwencja	liczba	liczba widzów	frekwencja
przedstawienia i koncerty	128	47 939	75,36%	98	38 402	73,92%

Źródło: Wydział Kultury Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Teatr Polski – Teatr posiada w swoim repertuarze przedstawienia klasyczne i współczesne, prezentuje widowiska muzyczno-poetyckie a także cieszące się wielką popularnością komedie i farsy. Od 1997 r. w strukturze teatru funkcjonuje założony przez dyrektora Adama Opatowicza kabaret „Czarny Kot Rudy".

Tabela nr 14.15.

TEATR POLSKI						
rodzaj działalności (przedstawienia)	2006			2007		
	liczba	liczba widzów	frekwencja	liczba	liczba widzów	frekwencja
Duża Scena	123	30 005	76,5%	123	28 299	72,1%
Mała Scena	62	5 707	76,6%	93	9 324	83,5%
Czarny Kot Rudy (scena kameralna)	64	3 574	69,5%	46	3 423	93,0%
poza siedzibą	16	2 128	ok. 66,5%	14	3 164	ok. 75,3%
razem	**265**	**41 414**		**276**	**44 210**	

Źródło: Wydział Kultury Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Książnica Pomorska – Obecnie jeden z najnowocześniejszych ośrodków bibliotecznych w kraju. Wszystkie dokumenty Książnicy oraz całe archiwum miasta są przetwarzane i zachowywane w formie mikrofilmów. Książnica Pomorska gromadzi rękopisy oraz spuścizny literackie, literaturę współczesną, prowadzi lekcje biblioteczne, gromadzi i udostępnia nuty, płyty, kasety. Wypożycza także odpłatnie oryginalne obrazy, grafikę i reprodukcje.

Tabela nr 14.16.

KSIĄŻNICA POMORSKA		
	2006	2007
liczba zarejestrowanych czytelników	33 706	33 724
liczba wypożyczeń w woluminach	387 053	337 581
stan księgozbioru (liczba woluminów)	1 502 295	1 535 208
liczba zakupionych woluminów	2 789	4 638
liczba ubytkowych woluminów	2 200	2 801
środki na zakup nowości (zł)	79 807,42	99 528,42

Źródło: Wydział Kultury Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

Muzeum Narodowe – Swoje zbiory muzeum prezentuje w czterech gmachach na ponad 6 800 m² powierzchni ekspozycyjnej, posiada trzy oddziały: Muzeum Morskie, Muzeum Historii Szczecina oraz Galerię Sztuki Współczesnej. W 2006 r. gmach muzeum w Szczecinie przy ul. Staromłyńskiej i Ratusz Staromiejski były nieczynne z powodu prac remontowych.

Tabela nr 14.17.

MUZEUM NARODOWE				
rodzaj działalności	2006		2007	
	liczba	liczba widzów, uczestników	liczba	liczba widzów, uczestników
wystawy w tym stałe	25 9	46 925	48 12	82 262
lekcje muzealne	502	14 513	637	18 542
inne formy działalności	83	5 843	72	5 702

Źródło: Wydział Kultury Urząd Marszałkowski w Szczecinie.

14. 2. ORGANIZACJE KULTURALNE

Jedną z form ruchu społecznego jest działalność organizacji pozarządowych, która gwarantuje prawidłowy rozwój lokalny. Skuteczne wykonywanie zadań publicznych zakłada partnerstwo i współpracę pomiędzy administracją samorządową i tzw. trzecim sektorem. Współpraca ta oparta jest na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Prowadzona przez organizacje pozarządowe działalność pożytku publicznego jest działalnością społecznie użyteczną i stanowi ważne ogniwo rozszerzające ofertę kulturalną miasta Szczecina. Wśród szczecińskich organizacji realizujących różnorodne cele statutowe prawie 200 deklaruje działalność w sferze kultury, sztuki i twórczości artystycznej. W latach 2006–2007 współpraca Miasta Szczecin z organizacjami pozarządowymi realizowana była w oparciu o regulacje ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU nr 93 poz. 873), konsekwencją czego było zlecanie zadań z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji organizacjom pozarządowym w drodze otwartych konkursów ofert.

W roku 2006 Prezydent Miasta Szczecin ogłosił 5 otwartych konkursów ofert w sferze kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji, na które wpłynęło 48 ofert organizacji pozarządowych, z czego 38 otrzymało dotacje na realizację projektów na łączną kwotę 689 268,44 zł. Z kolei w 2007 r. ogłoszone zostały 4 otwarte konkursy, na które wpłynęło 86 ofert organizacji pozarządowych, z czego 32 otrzymały dotacje na realizację projektów na łączną kwotę 789 500,00 zł.

Składane przez organizacje pozarządowe projekty obejmowały następujące obszary działalności:

- przygotowanie i realizacja międzynarodowych i ogólnopolskich festiwali, koncertów i imprez muzycznych;
- wspieranie inicjatyw kulturalnych związanych z edukacją artystyczną i amatorskim ruchem artystycznym;
- organizowanie warsztatów, konkursów, przeglądów, wystaw i plenerów;
- przygotowanie i realizacja programu upowszechniania sztuki we współpracy ze środowiskiem artystycznym Szczecina i lokalną społecznością;
- realizacja programu upowszechniania kultury mniejszości narodowej;
- imprezy promujące sztukę słowa drukowanego;
- przygotowanie i organizacja ogólnopolskich i międzynarodowych imprez w zakresie sztuk wizualnych (w tym fotografii, malarstwa, tańca, filmu, teatru i baletu);
- rozwijanie współpracy kulturalnej z zagranicą ze szczególnym uwzględnieniem budowania relacji z miastami partnerskimi Szczecina;
- wspieranie i promocja szczecińskiego środowiska studenckiego w zakresie imprez kulturalnych i artystycznych;
- wspieranie i promocja szczecińskiego środowiska artystycznego;
- wspieranie działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego Szczecina i Pomorza Zachodniego (wydawnictwa, sesje, seminaria i konferencje związane z upowszechnieniem historii miasta i regionu, jego kultury i sztuki);
- realizacja cyklu imprez podtrzymujących kresowe tradycje polskie;
- tworzenie i zarządzanie regionalną kolekcją sztuki współczesnej, w tym wybór, zakup i zabezpieczenie dzieł sztuki oraz działalność wystawiennicza, upowszechnienie i promocja polskiej sztuki współczesnej, a także edukacja w tym zakresie;
- przygotowanie i realizacja całorocznych programów działań kulturotwórczych i artystycznych.

Działalność organizacji pozarządowych w sferze kultury, sztuki i twórczości artystycznej związana jest także z promocją Szczecina. W ramach promocji miasta wykorzystywana jest formuła zleceń i zamówień, z których w 2006 roku skorzystało 10 organizacji pozarządowych na łączną kwotę 28 150 zł, a w 2007 roku 6 organizacji na sumę 69 050 zł.

Oferta kulturalno-artystyczna działających na terenie Szczecina organizacji pozarządowych skierowana jest do bardzo szerokiego grona odbiorców. Niejednokrotnie są to imprezy o randze ogólnopolskiej bądź nawet międzynarodowej, które dzięki obecności wybitnych indywidualności świata sztuki przyciągają liczną publiczność oraz gwarantują najwyższy poziom artystycznego wykonania.

Poza tzw. trzecim sektorem prężnie działają w Szczecinie również prywatne, komercyjne podmioty realizujące wiele przedsięwzięć kulturalnych wzbogacających i uzupełniających ofertę artystyczną. Większość z nich funkcjonuje w oparciu o kluby, puby i inne lokale, w których odbywają się regularnie koncerty, czasem wystawy lub debaty poświęcone współczesnej kulturze. Na rynku lokalnym działa także szereg prywatnych agencji koncertowo-artystycznych organizujących rozmaite wydarzenia kulturalne zarówno o charakterze masowym, jak i kameralnym.

14.3. IMPREZY KULTURALNE

Lata 2006–2007 mogą stanowić potwierdzenie rosnącej roli sfery kultury w budowaniu i umacnianiu metropolitalnej rangi Szczecina, jednym bowiem z jej aspektów jest atrakcyjna i wartościowa artystycznie oferta kulturalna. W opisywanym okresie odbyło się w Szczecinie wiele imprez, których wymiar daleko wykraczał poza jedynie lokalne wydarzenie, każda z nich natomiast zyskała wsparcie ze strony Miasta.

14.3.1. MUZYKA, TANIEC

Międzynarodowy Festiwal Zmagania Jazzowe – festiwal jazzowy, w ramach którego przez cały rok odbywają się koncerty znanych muzyków jazzowych. W latach 2006–2007 wystąpili m.in. Billy Harper, Judy Bady, John Betch, Steve Turre. Festiwal ma swój finał w październiku, kiedy przyznawane są nagrody dla uczestniczących w konkursie młodych zespołów jazzowych z całej Europy.

Szczecin Music Fest – cykl koncertów największych światowych sław muzyki world, etno i jazzu, organizowany przez Impresariat Oprócz. W 2006 r. wystąpili: Fania, Jan Garbarek, Bajofondo Tango Club, Richard Bona, Anna Maria Jopek wraz z Mino Cinelu, a w 2007 r. – Yann Tiersen, Ladysmith Black Mambazo, James Carter Organ Trio, Mariza, Anja Garbarek.

Międzynarodowy Festiwal Saksofonowy – warsztaty muzyczne oraz koncerty światowych sław saksofonu. Edycja z roku 2006 wzbogacona została o wspólny koncert artystów polskich i kanadyjskich pt. „Canada meets Poland", na którym gościł ambasador Kanady w Polsce. W 2007 r. wystąpili: The Rascher Saxophone Quartet (USA) I Sax Antiqua (Hiszpania). Festiwal organizowany jest przez Fundację na rzecz Instrumentów Dętych.

Ogólnopolski Konkurs Baletowy „Złote Pointy" i Międzynarodowa Gala Gwiazd Baletu – konkurs o miano najlepszego absolwenta szkół baletowych w Polsce organizowany przez Fundację Balet. O laury w konkursie walczą uczniowie wszystkich liczących się szkół baletowych w kraju. W Gali Gwiazd Baletu rokrocznie występują zwycięzcy konkursu i znane gwiazdy baletu. W 2006 r. wystąpili soliści Opery Narodowej w Berlinie oraz Królewskiego Baletu Duńskiego z Kopenhagi. W 2007 r. zaproszeni zostali absolwenci szkół baletowych z Mińska i Pragi. Podczas gali zaprezentowana została również Łódzka Szkoła Baletowa.

Musica Genera Festival – ceniony i wpływowy międzynarodowy festiwal muzyki improwizjowanej i eksperymentowej z udziałem gwiazd światowego formatu, gromadzący publiczność z całej Polski oraz z zagranicy. W 2006 r. wystąpili m.in. Edwin van der Heide, Lasse Marhaug, Toshimaru Nakamura, Dave Philips. Festiwal organizowany jest przez Stowarzyszenie Teatr Kana.

Szczeciński Festiwal Muzyki Dawnej – cykl koncertów i warsztatów muzyki dawnej. Pomysłodawcą przedsięwzięcia jest Paweł Osuchowski – szczeciński animator kultury, muzyki i dyrygent. W 2006 r. w ramach festiwalu odbyło się 5 koncertów, w tym m.in. spektakl muzyczno-baletowy w wykonaniu Baletu Dworskiego Ardente Sole oraz wykłady i warsztaty. W 2007 r. tematem przewodnim fesiwalu była muzyka sakralna. Oprócz 4 koncertów, odbyły się czterodniowe warsztaty śpiewu barokowego oraz gry na instrumentach.

Miasto Muzyka Maszyna – 30 sierpnia 2007 r. w Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki odbył się koncert Filharminii im. M. Karłowicza poświęcony 27. rocznicy Szczecińskiego Sierpnia. Filharmonia pod batutą Pawła Osuchowskiego wykonała m.in. fragmenty kompozycji Marka Jasińskiego „In Principio" oraz fragmenty kompozycji Modesta Musorgskiego, Feliksa Mendelssohna, Leonarda Bernsteina i Piotra Czajkowskiego.

Bluesada – jedna z ważniejszych imprez bluesowych w kraju gromadząca znakomitych wykonawców z Polski i Europy. W 2006 r. na festiwalu gościły zespoły: Obstawa Prezydenta, Harlem, a w 2007 r. zagrały m.in. Keith Thompson Band, Gang Olsena, After Blues. Festiwal organizuje Dom Kultury „Słowianin.

Festiwal Muzyki Współczesnej im. W. Lutosławskiego – zawieszony na 3 lata festiwal powrócił w roku 2006, a jego organizatorem był Dom Kultury „Klub 13 Muz". Założeniem programowym tego wydarzenia jest prezentowanie nowej muzyki światowej i polskiej. Ma on formułę otwartą i ukazuje mnogość trendów w obecnej muzyce i sztuce. W 2006 r. w ramach festiwalu prezentowali się tacy wykonawcy, jak: Kwartet Śląski, Polska Filharmonia Kameralna pod dyr. Wojciecha Rajskiego, Lech Bałaban (skrzypce), Tadeusz Chmielewski (fortepian), Przemysław Chmielewski (skrzypce) i Maiko Takamura (fortepian), Romain Hurzeler (skrzypce) i Christian Chamorel (fortepian); w 2007 r. w Szczecinie gościli m.in.: Filharmonia Kameralna Sopot, Aukso – Orkiestra Kameralna Miasta Tychy, Leszek Możdżer i Andrzej Bauer, Gustaw Ciężarek i So-Yeon Lim.

Luis di Matteo, Huun Huur Tu, Gonzagas, Emir Kusturica & The No Smoking Orchestra – to tylko niektórzy z wykonawców, którzy mieli okazję zaprezentować się w Szczecinie w latach 2006–2007. Organizatorem tych koncertów była Szczecińska Agencja Artystyczna.

14.3.2. SZTUKI WIZUALNE

Międzynarodowy Festiwal Sztuki Wizualnej „Inspiracje" – festiwal sztuk wizualnych organizowany rokrocznie w marcu przez Stowarzyszenie Make It Funky; impreza uznawana w Polsce za jedno z najważniejszych wydarzeń w sferze fotografii artystycznej.

XXI Festiwal Polskiego Malarstwa Współczesnego – jeden z największych w kraju festiwali malarstwa współczesnego (biennale) organizowany przez Związek Polskich Artystów Plastyków, Oddział w Szczecinie. Spośród 476 prac 182 artystów jury nagrodziło prace 4 artystów. Grand Prix, Nagrodę Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zdobyła Beata Ewa Białecka, pozostałe nagrody: Rafał Borcz, Stanisław Kortyka oraz Andrzej Gieraga.

14.3.3. TEATR, SZTUKA PERFORMATYWNA

Międzynarodowy Festiwal Artystów Ulicy – prezentacje teatrów plenerowych i artystów organizowane co roku w lipcu przez Ośrodek Teatralny Kana. Spektakle, koncerty, performance, występy buskerów, odbywają się

w otwartych przestrzeniach publicznych. Rokrocznie na festiwal zapraszani są artyści z całego świata, w 2006 r. wystąpili m.in. Teatr Woskriesinnia z Ukrainy, Teatr Continuo z Czech, Stella Polaris z Norwegii, a w 2007 r. m.in.: Beata Dance Troupe z Hajfy (Izrael), Dulsori (Korea Płd.), Teatr Novogo Fronta oraz Teatr Ósmego Dnia z Poznania, zespół Dikana ze Szczecina.

Przegląd Teatrów Małych Form „Kontrapunkt"– jeden z najstarszych, cyklicznych festiwali teatralnych w Polsce. W roku 2007 odbyła się jego 42. edycja. Konkurs festiwalowy prezentuje dwa nurty artystyczne – teatru instytucjonalnego i nieinstytucjonalnego. Od kilku lat w konkursach startują również teatry z Niemiec. Poza nagrodami jury, główna nagroda festiwalu – Grand Prix przyznawane jest przez publiczność. Festiwalowi towarzyszą koncerty, wystawy oraz panele dyskusyjne. Łącznie na spektakle festiwalowe uczęszcza po kilka tysięcy widzów. Organizatorami festiwalu są: Teatr Lalek „Pleciuga", Teatr Współczesny i Ośrodek Teatralny Kana.

Międzynarodowe Spotkania Młodego Teatru Okno – cykliczny festiwal obejmujący spektakle teatralne, prezentacje ośrodków teatralnych, wystawy oraz warsztaty teatralne. Edycje z lat 2006–2007 wzbogacone zostały o inicjatywę edukacyjno-kulturotwórczą „Polsko-niemiecki Uniwersytet Poszukiwań Teatralnych" organizowany we współpracy z partnerami z Niemiec.

II Performance Intermedia Festival – międzynarodowy festiwal sztuki eksperymentalnej, obejmujący występy performerów, prezentacje multimedialne, spektakle teatralne, organizowany każdego roku w październiku przez Stowarzyszenie OFFicyna.

Japan Now 2007 modern performing arts festival – 4. edycja festiwalu prezentującego współczesną sztukę japońską w Europie gościła 49 tancerzy, performerów, muzyków z Japonii i Europy w trzech miastach: Berlinie, Szczecinie i Pradze. Jego część szczecińska odbyła się w Ośrodku Teatralnym Kana, gdzie sześć grup z Japonii zaprezentowało program obejmujący różne gatunki tańca: od baletu klasycznego przez taniec współczesny, taniec butoh, aż po eksperymentalne formy ruchu.

14.3.4. FILM

European Film Festival dokumentART – europejski festiwal filmowy organizowany od lat w Neubrandenburgu przez Stowarzyszenie Latucht. Od 2006 r. dzięki zaangażowaniu Stowarzyszenia OFFicyna pokazy filmów można oglądać również w Szczecinie. W 2007 r. po raz pierwszy rozdane zostały nagrody publiczności polskiej oraz nagroda TVP Szczecin. Festiwal odbył się w październiku równocześnie w obu miastach.

14.3.5. WYKŁADY, PANELE DYSKUSYJNE, NAUKI HUMANISTYCZNE

Westival – Sztuka Architektury – w 2007 r. powstało nowe, w zamiarze organizatorów cykliczne, przedsięwzięcie, obejmujące spotkania filmowe i dyskusyjne na temat architektury. Impreza zorganizowana została przez Stowarzyszenie Architektów Polskich oraz Stowarzyszenie Twórców i Producentów Sztuki.

AfrykaFest – impreza popularyzująca kultury afrykańskie, zorganizowana po raz pierwszy w 2007 r. przez Stowarzyszenie Artefakt – Zachodniopomorską Unię Aktywnych i Twórczych. W ramach tego interdyscyplinarnego projektu odbyły się koncerty, warsztaty, wystawy i wykłady prezentujące różnorodność i bogactwo kulturowe kontynentu afrykańskiego.

Pamiętamy o... Tischnerze – w 2007 r. odbyła się pierwsza edycja cyklu „Pamiętamy o...". Zorganizowana w dniach 9 – 12 marca przez Stowarzyszenie Make It Funky obejmowała koncerty, wykłady, projekcje filmów oraz spektakle teatralne poświęcone ks. Józefowi Tischnerowi.

Festiwal Myśli Drukowanej – cykliczna impreza podejmująca tematy z zakresu szeroko pojmowanej humanistyki. W roku 2006 poświęcona była komiksowi oraz użyciu symboli i archetypów w kulturze masowej. Edycja z 2007 r. dotyczyła gramatyki. Na każdą edycję składają się wykłady naukowców, ekspertów, wystawy fotografii, grafik, projekcje filmów, koncerty muzyczne. Organizatorem jest Stowarzyszenie Operahaus.

XVI Sesja Pomorzoznawcza – w 2007 roku w Szczecinie odbyła się międzynarodowa sesja naukowa z udziałem około 200 naukowców (archeologów, konserwatorów zabytków, historyków, historyków sztuki) reprezentujących placówki uniwersyteckie, Polską Akademię Nauk, instytucje muzealne i inne. Celem trzydniowej sesji była wymiana doświadczeń oraz informacji na temat najnowszych osiągnięć w poszczególnych dyscyplinach nauki i historii Pomorza Zachodniego.

14.3.6. IMPREZY MASOWE, ROZRYWKOWE

Dni Morza – coroczna, o wieloletniej tradycji, plenerowa impreza o charakterze festynowym, jedna z najważniejszych imprez masowych w Polsce. W swoim programie stara się łączyć elementy rekreacji, aktywnego wypoczynku, edukacji żeglarskiej i promocji żeglarstwa z wydarzeniami artystycznymi. Dniom Morza towarzyszyły koncerty organizowane przez Radio Eska pod wspólnym tytułem „Hity na Czasie", na których wystąpiły gwiazdy muzyki pop. W 2006 r. były to m.in. Kate Ryan, Reni Jusis, a w 2007 r. – September, Infernal i Patrycja Markowska.

Finał The Tall Ships' Races – organizowany w dniach 4 – 7 sierpnia 2007 r. finałowy zlot największych żaglowców świata okazał się nie tylko świętem żeglarzy, ale także wielkim wydarzeniem promocyjnym, turystycznym i kulturalnym. W programie rozrywkowym znalazły się koncerty muzyki popularnej (m.in. koncert Melanie C. w ramach „Hitów na Czasie" Radia Eska, transmitowany przez TVP2), przeglądy orkiestr, festiwal szantowy, koncert symfoniczny „Muzyka Narodów" w wykonaniu filharmoników szczecińskich. Wśród imprez towarzyszących zlotowi znalazły się liczne wystawy grafik, fotografii, malarstwa morskiego oraz prezentacje atrakcji turystycznych miast niemieckich i polskich zrzeszonych w Euroregionie Pomerania.

Cykl imprez i koncertów w Teatrze Letnim – latem 2007 r. w amfiteatrze w parku Kasprowicza odbył się cykl imprez artystycznych, w ramach których zaprezentowano „Noc Latynoamerykańską", koncert z okazji 25-lecia „Lady

Pank", koncert zespołu Habakuk, występy Grupy Rafała Kmity oraz koncert muzyki reggae pt. „Kierunek Jamajka". Cykl zorganizowany został przez Agencję Acoustic.

14.3.7. SZTUKA I KULTURA TRADYCYJNA, LUDOWA I MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH

Dni Kultury Kresowej – Kaziuki – impreza organizowana corocznie w pierwszym tygodniu marca przez Stowarzyszenie Przyjaciół Wilna, Ziemi Wileńskiej, Nowogródzkiej i Polesia „Świteź", integrująca środowisko dawnych mieszkańców kresów wschodnich (Wilna i okolic). Impreza obejmuje wystawy, wykłady oraz „Wieczór Kaziukowy", na którym rokrocznie goszczą znani artyści folklorystyczni – w 2007 r. był to Zespół Pieśni i Tańca „Wilia" z Wilna.

Dni Kultury Ukraińskiej – impreza corocznie organizowana w czerwcu przez Związek Ukraińców w Polsce i Zamek Książąt Pomorskich, koordynowana przez Ośrodek Kultury Ukraińskiej w Szczecinie, realizowana na terenie całego województwa i prezentująca dorobek kulturalny mniejszości ukraińskiej w Polsce oraz propagująca tradycyjną i współczesną kulturę ukraińską. W 2007 r. odbyły się m.in. koncerty zespołów Tercja Pikardyjska i Haydamaky.

II Międzynarodowy Zjazd Żydowskiej Emigracji ze Szczecina „Reunion 2007" – cykl imprez, koncertów i wykładów poświęconych kulturze żydowskiej i społeczności żydowskiej Szczecina, zorganizowany przez Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Żydów. W ramach zjazdu wystąpili m.in. Trubadurzy oraz pierwszy szczeciński zespół big-bitowy Następcy Tronów.

14. 4. EDUKACJA KULTURALNA

Gmina Miasto Szczecin wspiera edukację artystyczną na każdym poziomie kształcenia poprzez fundowanie stypendiów artystycznych dla najlepszych uczniów i studentów. Ponadto Miasto współfinansuje rozmaite projekty i imprezy kulturalne zgłaszane przez poszczególne szkoły.

W 2006 roku o stypendia artystyczne ubiegało się 82 kandydatów, a w 2007 roku już 106 kandydatów. Komisje Stypendialne (ds. Muzyki i ds. Sztuk Wizualnych) wybrały 78 laureatów w 2006 r., a w 2007 r. – 94. W 2006 roku wśród stypendystów rozdzielono kwotę 69 800 zł, a w następnym roku – 70 000 zł. Wysokość kwoty stypendium w 2006 roku wyniosła od 400 zł do 2000 zł, a w 2007 roku od 300 zł do najwyższego 2 100 zł.

Edukacja artystyczne na poziomie wyższym odbywa się na uczelni państwowej – szczecińskiej filii Akademii Muzycznej w Poznaniu oraz w niepublicznej Wyższej Szkole Sztuki Użytkowej. Uzupełnieniem kierunków ogólnego kształcenia artystycznego jest oferta Katedry Edukacji Artystycznej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Szczecińskiego. Podobną funkcję spełnia Katedra Rysunku, Malarstwa i Rzeźby na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Szczecińskiej. Edukację artystyczną w szkołach policealnych zapewnia Zespół Szkół Artystycznych TOP-ART. Szkolnictwo artystyczne na poziomie średnim i ponadgimnazjalnym jest realizowane w placówkach państwowych nadzorowanych przez Ministra Kultury: Liceum Plastycznym i Zespole Szkół Muzycznych oraz Salezjańskiej Szkole Organowej im. Kardynała Augusta Hlonda. Edukację muzyczną na poziomie szkoły państwowej II stopnia zapewnia Społeczna Szkoła Muzyczna, prowadzona przez Szczecińskie Towarzystwo Kształcenia Artystycznego. Najbogatszą sieć tworzą podstawowe szkoły muzyczne: liczne szkoły niepubliczne oraz dwie placówki państwowe: Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia i Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I stopnia w Zespole Szkół nr 2. Inną kategorię stanowią szkoły prywatne, które nie są objęte nadzorem Ministra Kultury i nie figurują w jego rejestrze szkół niepublicznych, ale organizując kursy muzyczne przygotowują adeptów do egzaminów wstępnych na wyższe studia. Tak działa np. Szkoła Muzyki Rozrywkowej. Placówki edukacji artystycznej pełnią również rolę centrów kultury, organizując koncerty, konkursy, występy, wystawy i akcje plastyczne zarówno w swoich siedzibach, jak i poza nimi we współpracy z innymi podmiotami.

14. 5. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA I UDZIAŁ W PROGRAMACH UNIJNYCH

W 2006 roku reprezentację Miasta Szczecin w Komisji Kultury Związku Miast Bałtyckich przyjęło Muzeum Narodowe w ramach realizacji mecenatu Miasta nad Muzeum. W tym samym roku rozwiązana została współpraca ze Stowarzyszeniem Les Rencontres. W omawianym okresie realizowane były interesujące przedsięwzięcia kulturalne zarówno przy udziale Miasta, jak i instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych. Większość z tych wydarzeń uzyskała finansowe wsparcie ze środków unijnych. Efektem współpracy międzynarodowej są także dwa projekty inwestycyjne:

- remont budynku Domu Kultury „Klub 13 Muz" współfinansowego z Inicjatywy Wspólnotowej INTERREG IIIA jako bazy polsko-niemieckich spotkań kulturalnych;
- Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki w Szczecinie – w kwietniu 2007 r. Gmina Miasto Szczecin złożyła ponowną aplikację o pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na prace remontowe i adaptacyjne obiektów po byłej zajezdni tramwajowej przy ul. Niemierzyńskiej w ramach Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego (EOG+NMF).

Gmina Miasto Szczecin w latach 2006–2007 dofinansowała następujące wydarzenia dotyczące wymiany kulturalnej oraz prezentacji Szczecina i jego środowiska artystycznego za granicą:

- prezentacja kompozycji „In Principio" Marka Jasińskiego,
- autorska wystawa szczecińskiego malarza Macieja Woltmana pt. „Tango",
- prezentacja prac artystów szczecińskich: Jolanty Brejdak i Jana Szewczyka, a także Danuty Dąbrowskiej i Waldemara Wojciechowskiego.

Tabela nr 14.18.

WIELKOŚĆ WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA NA KULTURĘ		
	2006	2007
Wydatki bieżące		
Pozostałe zadania w zakresie kultury	1 059 268	1 208 013
Teatry	6 369 418	6 830 000
Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	4 198 000	4 630 000
Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	2 238 954	2 839 000
Pozostałe instytucje kultury	743 289	4 782 500
Biblioteki	4 700 000	5 050 000
Muzea	402 800	600 000
Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	264 972	200 399
Pozostała działalność	273 994	483 541
Razem wydatki bieżące	**20 250 695**	**26 623 453**
Wydatki majątkowe		
Teatry	500 000	250 000
Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	11 267	11 460
Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	20 000	586 264
Biblioteki	200 000	200 000
Muzea	22 000	350 000
Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	1 117 770	240 000
Pozostała działalność	50 000	-
Razem wydatki majątkowe	**1 921 037**	**1 637 724**

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2006 i 2007.

14. 6. PROMOCJA KULTURY

W ubiegłych latach promocja szczecińskiej kultury nie funkcjonowała jako system spójnych działań. Dopiero w czerwcu 2006 r. weszła w życie „Polityka promocji Szczecina", zgodnie z którą wszelkiego rodzaju inicjatywy promocyjne podejmowane przez Miasto muszą być prowadzone w oparciu o przyjętą „Strategię rozwoju Szczecina" oraz zawarte w niej cele. Można sądzić, że z chwilą opracowania marki Szczecina również promocja kultury nabierze rozmachu, spójności i większej wyrazistości, a przez to także stanie się zdecydowanie efektywniejsza.

Działania kształtujące wizerunek Szczecina w zakresie promocji kultury podejmowane w latach 2006–2007 dotyczyły imprez organizowanych z udziałem Miasta (bądź miejskich instytucji kultury) oraz przedsięwzięć podejmowanych przez inne podmioty. Kreowanie wizerunku Szczecina jako ważnego ośrodka kultury odbywało się głównie poprzez następujące narzędzia promocji:

- public relations i publicity – przekazywanie lokalnym mediom możliwie pełnych i systematycznych informacji o planowanych wydarzeniach, organizacja konferencji prasowych, briefingów, indywidualnych spotkań i wywiadów;
- przyznawanie patronatów Prezydenta Miasta przedsięwzięciom, których charakter, ranga i zasięg stwarzały możliwość kreowania pożądanego wizerunku Szczecina. W roku 2006 przyznano łącznie 128 patronatów bądź mecenatów Miasta, a w roku 2007 – 225;
- marketing wystawienniczy i targowy pełnił dość istotną rolę w promocji miasta, a tym samym jego oferty i potencjału kulturalnego, były to jednak działania sporadyczne;
- wspieranie finansowe lub organizacyjne imprez masowych o charakterze artystycznym;
- partnerska współpraca z innymi miastami – polityka promocji miasta opierała się w minionych latach na aktywnym uczestnictwie oraz umacnianiu roli Szczecina w strukturach Euroregionu Pomerania, Związku Miast Bałtyckich oraz Związku Nowej Hanzy;
- akcentowanie partnerstwa we współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze kultury i sztuki;
- podejmowanie reklamowych kampanii medialnych. W przypadku promocji kultury dotyczyły one publikacji na łamach prasy informacji na temat przyznawania specjalnych wyróżnień, jak np. tytuł Ambasadora Szczecina, Mecenasa Kultury Szczecina czy Nagrody Artystycznej Miasta Szczecina, ewentualnie za pośrednictwem reklamy zewnętrznej – informacji na temat np. Dni Morza (bilboardy, city-lighty);
- wykorzystania internetu w promocji jako jednego z najważniejszych źródeł informacji na temat aktualnych imprez artystycznych, linków do informatorów promujących wydarzenia kulturalne (np. „Szpak", Infoludek, „Echo Szczecina"), miejskich i wojewódzkich instytucji kultury, związków i stowarzyszeń twórczych itp.

14.7. OCHRONA DÓBR KULTURY

Szczecin liczy około 3 000 obiektów zabytkowych nieruchomych, które obejmowane są strefami ochrony konserwatorskiej w oparciu o tworzone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na bieżąco wykonywane są ekspertyzy oraz badania odkrywkowe mające na celu zabezpieczenie oryginalnych fragmentów substan-

cji zabytkowej, np. polichromii. Zgodnie z uchwałą Rady Miasta nr IX/274/07 z dnia 14 maja 2007 r. (publ. w DzUrz. Woj. Zachodniopom. nr 70 z 8 czerwca 2007 r., poz. 1119) przyjęte zostały zasady udzielania z budżetu gminnego dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru, zlokalizowanych na terenie Gminy Miasto Szczecin. W latach 2006–2007 zostały udzielone dotacje m.in. na: prace konserwatorskie elewacji gmachu Archiwum Państwowego przy ul. św. Wojciecha 13, prace konserwatorskie i rekonstrukcyjne polichromii w holu Urzędu Wojewódzkiego, remont dachu kościoła p.w. św. Jana Ewangelisty.

Najciekawsze architektoniczne obiekty w Szczecinie można znaleźć na Wałach Chrobrego. Gmachy, które postawiono tu po 1901 roku nawiązują, do baroku, północnoniemieckiego manieryzmu, a także – jak np. Muzeum Morskie i Teatr Współczesny – do secesji i modernizmu. Zabudowę Wałów uzupełniają tarasy widokowe ze schodami, a także fontanna i rzeźba nawiązujące do kultury starożytnego Egiptu czy Rzymu, wykonane przez mistrzów niemieckich. Centrum Szczecina to wielkie ronda i ulice, wzdłuż których stoją kilkukondygnacyjne kamienice. Taki sam układ urbanistyczny ma tylko jedno miasto w Europie – Paryż.

Zabytki Szczecina (znajdujące się na „Europejskim szlaku gotyku ceglanego") i inne ważne obiekty w mieście:

- Wały Chrobrego: Wały Chrobrego z fontanną, Oddział Morski Muzeum Narodowego i Teatr Współczesny, budynek Akademii Morskiej, budynek Urzędu Wojewódzkiego;
- Zamek: Zamek Książąt Pomorskich (XIV wiek), ujeżdżalnia książęca w Szczecinie;
- pozostałości umocnień: Baszta Panieńska zwana Basztą Siedmiu Płaszczy (XV wiek), Brama Portowa, dawniej Berlińska (XVII wiek), Brama Królewska, dawniej Nakielska, zwana również Bramą Hołdu Pruskiego (XVIII wiek), mury obronne w Szczecinie;
- rezydencje: Pałac pod Głowami, Pałac Klasycystyczny, Pałac pod Globusem (Pałac Grumbkowa), Pałac Joński, Pałac Sejmu Stanów Pomorskich, Pałac Ziemstwa Pomorskiego;
- kościoły: Bazylika archikatedralna p.w. św. Jakuba Apostoła Mniejszego (XII wiek), kościół św. Piotra i Pawła, ewangelicki kościół św. Trójcy na Łasztowni, kościół pofranciszkański św. Jana Ewangelisty, kościół Niepokalanego Poczęcia NMP, kościół p.w. św. Trójcy na Krzekowie (XV–XVIII wiek), kościół św. Jana Chrzciciela;
- pomniki i fontanny: pomnik Colleoniego, pomnik Adama Mickiewicza w parku im. S. Żeromskiego, pomnik Kornela Ujejskiego, pomnik z kotwicą (w miejscu dawnego pomnika Sediny), posąg Flory, fontanna Orła Białego, maszt ze statku „Kapitan Konstanty Maciejewicz", Pomnik Czynu Polaków;
- kamienice: Kamienica Loitzów, kamienice mieszczańskie przy ul. Kuśnierskiej, Domki Profesorskie, Domek Grabarza w parku Żeromskiego;
- place: Plac Orła Białego, plac Grunwaldzki, plac Rodła, plac Tobrucki, plac Lotników;
- wieże: wieża Bismarcka zwana wieżą gocławską, ruiny neobarokowej wieży Quistorpa;
- budynki użyteczności publicznej: Ratusz Staromiejski (XV wiek) z Rynkiem Siennym, Nowy Ratusz zwany Czerwonym Ratuszem z placem Tobruckim (1879), gmach Muzeum Narodowego, gmach poczty, gmach poczty nr 2, budynek Banku PKO BP, budynek Urzędu Celnego, budynek szpitala dziecięcego przy ul. św. Wojciecha, Gimnazjum Mariackie, gmach przy ul. Farnej 1 (miejsce w którym urodziła się caryca Katarzyna II), kino Pionier 1909 (najstarsze działające nieprzerwanie w tym samym miejscu kino na świecie), gmach koszar Bramy Ślimaczej, gmach Muzeum Narodowego, Książnica Pomorska, budynek Rektoratu Pomorskiej Akademii Medycznej;
- parki: park Kasprowicz, park Żeromskiego, Ogród Różany;
- inne: Dworzec Główny, Cmentarz Centralny (w tym m.in. Brama Główna, wiatrak holenderski), most Długi.

14.8. PRZEMIANY W SFERZE KULTURY

Lata 2006–2007 przyniosły w sferze szczecińskiej kultury dość istotne, korzystne zmiany. Działania podjęte przez lokalny samorząd zaowocowały utworzeniem dwóch nowych instytucji kultury: Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki oraz Ośrodka Teatralnego Kana.

Znacznemu przyspieszeniu uległy także decyzje i czynności bezpośrednio związane z poprawą stanu infrastruktury kulturalnej. Praktycznie przesądzone są co najmniej trzy inwestycje: budowa nowego teatru „Pleciuga", kompleksowa modernizacja części obiektów Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki oraz budowa nowej filharmonii. Dobrze przygotowane projekty, umiejętne negocjacje, a przede wszystkim determinacja i konsekwencja władz lokalnego samorządu spowodowały, że każde z tych zadań uzyskało finansowanie spoza budżetu Miasta. Najbardziej zaawansowana jest realizacja nowej „Pleciugi". Wieloletnie negocjacje Miasta z inwestorem – firmą ECE przyniosły w czerwcu 2007 r. efekt w postaci finalnej umowy, w której inwestor gwarantuje spełnienie niemal wszystkich warunków postawionych przez teatr. Firma ECE także pokryje w całości koszt inwestycji. W przypadku Muzeum Techniki i Komunikacji sukcesem zakończyło się drugie podejście po środki w ramach EOG+NMF. Aplikacja złożona przez Gminę Miasto Szczecin została uwzględniona przez MKiDN w podziale środków w 2007 r., a rozpoczęcie realizacji zadania zaplanowano na drugą połowę 2008 r. Z kolei nowy budynek filharmonii, być może najkosztowniejsze przedsięwzięcie inwestycyjne w sferze kultury w powojennej historii Szczecina, znajduje się na etapie uzupełniania dokumentacji projektowej przez biuro Estudio Barozzi Vega z Barcelony – zwycięzcę międzynarodowego konkursu na koncepcję szczecińskiej filharmonii rozstrzygniętego w czerwcu 2007 r. Środki na realizację tego zadania zaplanowane zostały w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007–2013.

Na uwagę zasługuje całkowicie przedefiniowana strategia promocji miasta, w której istotną rolę zaczęła odgry-

wać również kultura. Podstawowe założenia tej promocji, sformułowane w roku 2007 oraz towarzyszące im celowe i konsekwentne działania przyniosły pierwsze wymierne efekty: Szczecin zaistniał w szerszym odbiorze społecznym jako ważny i atrakcyjny ośrodek kulturalny z powodzeniem prezentujący swój artystyczny potencjał w innych polskich aglomeracjach oraz poza granicami kraju.

Innym interesującym, choć trudno stwierdzić na ile trwałym zjawiskiem, które wyłania się z obserwacji danych statystycznych ostatnich kilku lat, jest zauważalny wzrost liczby organizowanych wydarzeń kulturalnych oraz ogólny wzrost liczby uczestników tych imprez. Zjawisko to dotyczy w szczególności instytucji kultury, ale także coraz liczniejszych i aktywniejszych organizacji pozarządowych, aczkolwiek można sądzić, że znajduje ono swoje odbicie również w coraz szerszej i bogatszej ofercie komercyjnej. Podstawową przyczyną może być poprawiająca się z wolna sytuacja materialna mieszkańców, która pozwala przeznaczać część dochodów na zaspokajanie potrzeb kulturalnych oraz stopniowy nominalny wzrost nakładów z budżetu Miasta na kulturę, w tym przede wszystkim na działalność instytucji kultury oraz wspieranie stowarzyszeń i fundacji. Jednak utrzymanie tej tendencji wymagać będzie świadomych i długofalowych decyzji samorządu miejskiego i wojewódzkiego, opartych na przekonaniu, że inwestowanie w sferę kultury ma charakter inwestycji prorozwojowych, a w konsekwencji również progospodarczych. Oczywiście nie bez znaczenia jest w tym kontekście poprawa stanu technicznego i wyposażenia poszczególnych obiektów, jak i umiejętność efektywniejszego pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania, zwłaszcza ze środków unijnych i programów MKiDN.

Za symptomatyczne przejawy zmian w sposobie postrzegania kultury w kształtowaniu nie tylko wizerunku miasta i regionu, ale również społecznych postaw proobywatelskich można uznać przynajmniej dwie decyzje o charakterze politycznym. Pierwszą z nich było oficjalne wyrażenie woli władz lokalnych wszystkich szczebli w sprawie powołania w Szczecinie samodzielnej uczelni artystycznej, a drugą – odpowiedź Miasta na oddolną inicjatywę organizacji pozarządowych w sprawie przystąpienia Szczecina do konkursu o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury w 2016. W październiku 2007 r. Rada Miasta jednomyślnie podjęła w tej sprawie stosowną uchwałę, zapewniając pierwsze, specjalnie wyodrębnione na ten cel w budżecie roku 2008 środki finansowe.

Problemem pozostaje natomiast nadal utrzymujący się stosunkowo niski wskaźnik nakładów z budżetu Miasta na sferę kultury w porównaniu do całkowitych wydatków budżetowych. W ciągu ostatnich kilku lat nie przekraczał on 3% (średnio co roku było to około 2,5%). Mimo nominalnego wzrostu dotacji dla instytucji kulturalnych i podniesienia poziomu wydatków na wspieranie organizacji pozarządowych wciąż występują dysproporcje pomiędzy Szczecinem a podobnymi wielkością miastami jeśli chodzi o wysokość nakładów przeznaczonych na prowadzenie działalności kulturalnej.

Problemem natury systemowej jest uzależnienie działalności instytucji kultury od środków publicznych. Poza środkami z funduszy strukturalnych, możliwymi do pozyskania na realizację konkretnych projektów, istotnym źródłem finansowania zadań w sferze kultury, zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym, powinny stać się zewnętrzne podmioty inwestorskie. Brakuje jednak odpowiedniego klimatu i systemu zachęt, który skłaniałby potencjalnych inwestorów do ujmowania w swych planach inwestycyjnych również przedsięwzięć związanych z infrastrukturą kulturalną.

Z pewnością intensyfikacji wymaga współpraca i wymiana międzynarodowa w dziedzinie kultury i to zarówno na poziomie poszczególnych instytucji, jak i samorządu. Podjęcie na nowo bądź rozszerzenie relacji z miastami partnerskimi Szczecina, powrót do istniejących struktur organizacji europejskich lub przyjęcie w nich aktywniejszej roli (np. w Związku Miast Bałtyckich) powinny stanowić jeden z priorytetów polityki kulturalnej i promocyjnej Miasta. Dotychczasowe kontakty oraz wspólne przedsięwzięcia oparte są w przeważającej mierze na wypracowanych przed laty dobrych relacjach z partnerami niemieckimi (Berlin, Neubrandenburg, Greifswald, Schloss Brollin, Pasewalk) i jakkolwiek przynoszą interesujące i bardzo wymierne efekty, to potencjał Szczecina wydaje się niedostatecznie w tej sferze wykorzystywany. Jest to zagadnienie niezmiernie ważne szczególnie w kontekście ubiegania się Szczecina o miano europejskiej stolicy kultury.

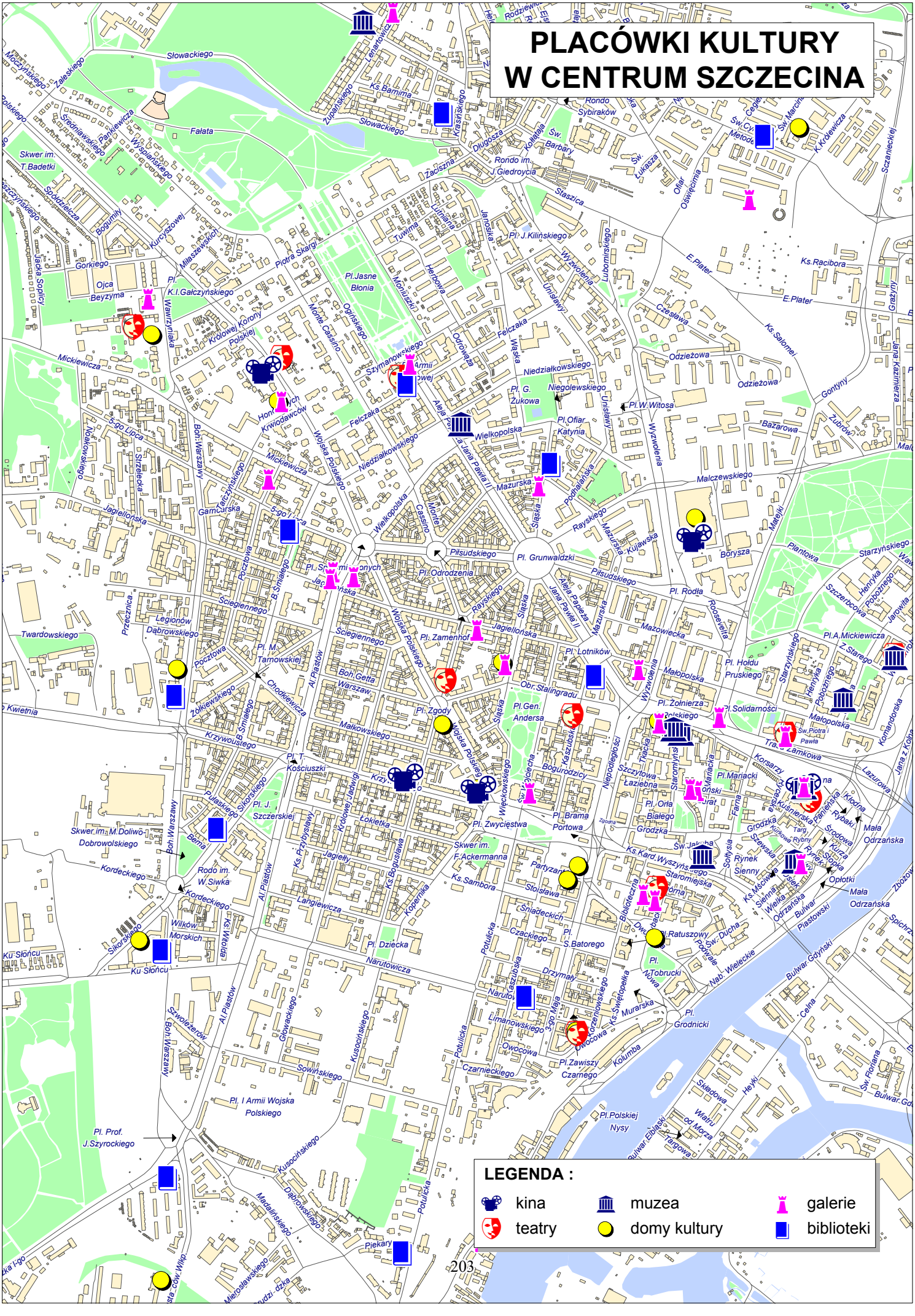
Dla możliwie pełnego zobrazowania stanu kultury w Szczecinie i wskazania pożądanych kierunków jej rozwoju konieczne byłoby systematyczne prowadzenie badań ankietowych na temat preferencji i oczekiwań kulturalnych mieszkańców Szczecina, ich oceny dostępności oferty kulturalnej oraz oddziaływania poszczególnych instytucji kultury. Dokonanie obiektywnej analizy jakości usług kultury świadczonych w Szczecinie, w tym także poziomu efektywności pracowników poszczególnych placówek, pozwoliłoby nie tylko właściwie rozpoznawać potrzeby mieszkańców, ale przede wszystkim bardziej precyzyjnie szacować optymalną wielkość nakładów na tę sferę.

Ostatnim z ważnych zagadnień problemowych, na które należy zwrócić uwagę, jest mała liczba imprez kulturalnych o charakterze ponadregionalnym i międzynarodowym. Mimo że rokrocznie odbywa się w Szczecinie wiele interesujących wydarzeń kulturalnych, nadal nie udało się wykreować imprezy, która mogłaby uchodzić za artystyczny wyróżnik Szczecina w kraju i za granicą. Jednym z głównych powodów takiego stanu są ograniczone możliwości organizacyjne, wynikające m.in. z braku odpowiedniej hali widowiskowo-koncertowej.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Miejski Konserwator Zabytków.
2. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2006 i 2007.
3. Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie.
4. Wydział Kultury Urzędu Miasta w Szczecinie.

PLACÓWKI KULTURY W CENTRUM SZCZECINA

15. Kultura fizyczna

15.1. ZADANIA Z ZAKRESU KULTURY FIZYCZNEJ

Kultura fizyczna stanowi w dzisiejszych czasach zasadniczą sferę kultury życia każdego człowieka. Dzięki niej osiąga się dobry stan zdrowia fizycznego, psychicznego, realizuje wiele osobistych potrzeb oraz zamiłowań oraz utrzymuje dobrą sprawność psychofizyczną. Kultura fizyczna wpływa także na ogólną kulturę jednostek i społeczeństwa, a w dużej mierze określa też samego człowieka.

Działalność w sferze kultury fizycznej prowadzona jest w oparciu o *Ustawę z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (DzU z 2007 r. nr 226 poz. 1675) oraz o ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (DzU z 2005 r. nr 155 z późn. zm.)*. Działania te, realizowane są w szczególności poprzez: zajęcia wychowania fizycznego, sport, rekreację oraz rehabilitację ruchową. W tak różnych formach działania te prowadzone są przez wiele podmiotów począwszy od przedszkoli, szkół, uczelni, placówek oświatowo-wychowawczych, organizacji młodzieżowych, aż do różnego rodzaju związków i stowarzyszeń. Zadania stowarzyszeń kultury fizycznej i ich związków oraz innych podmiotów w zakresie zapewnienia prawidłowej realizacji procesu wychowania fizycznego, uprawiania sportu i rekreacji ruchowej oraz prowadzenia rehabilitacji ruchowej szczegółowo określa wyżej wspomniana *Ustawa o kulturze fizycznej*. Ustawa określa także zadania organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego w tej dziedzinie, rozszerzając tym samym ogólne zapisy *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym* oraz *Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa* nakładające na gminę, powiat i województwo obowiązek realizacji zadań z zakresu kultury fizycznej odpowiednio o charakterze lokalnym, ponadgminnym i wojewódzkim.

Ustawa o sporcie kwalifikowanym określa zasady prowadzenia działalności w zakresie sportu kwalifikowanego, zasady uczestnictwa we współzawodnictwie sportowym, a także zadania organów administracji rządowej, jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów w zakresie organizacji uprawiania sportu kwalifikowanego i współzawodnictwa sportowego.

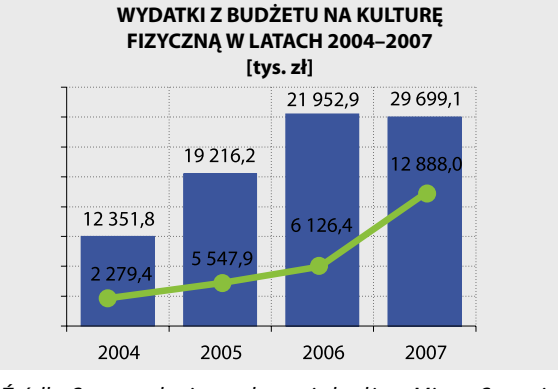
W celu realizacji zadań oraz wyznaczenia głównych kierunków polityki Miasta w dziedzinie kultury fizycznej a także rekreacji, Rada Miasta Szczecin dnia 14 marca 2006 r. Uchwałą nr LII/989/06 przyjęła politykę kultury fizycznej. Politykę gminną w dziedzinie kultury fizycznej, a w tym rekreacji regulują również: *Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (DzU z 2004 r. nr 256 poz. 2572, z późn. zm.), Ustawa z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (DzU nr 123, poz. 776, z późn. zm.), Ustawa z 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (DzU z 2001 r. nr 79, poz. 855, z późn. zm.), Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W myśl powyższych dokumentów rolą Miasta Szczecin w dziedzinie kultury fizycznej jest poprawa sytuacji w zakresie zaspokojenia potrzeb, dotyczących szeroko pojętej aktywności fizycznej dzieci i młodzieży szkolnej, osób uprawiających sport wyczynowo i rekreacyjnie oraz osób niepełnosprawnych poprzez:

- tworzenie warunków prawno-organizacyjnych i ekonomicznych do rozwoju kultury fizycznej i upowszechniania sportu,
- wspieranie instytucji i organizacji prowadzących działalność sportową i rekreacyjną oraz sprawowanie nadzoru nad ich działalnością,
- wspieranie organizacji prowadzących działalność szkoleniową w sporcie kwalifikowanym,
- wspieranie rozwoju olimpijskich i paraolimpijskich dyscyplin sportowych,
- tworzenie warunków i wspieranie szczecińskich członków kadry olimpijskiej i paraolimpijskiej,
- systematyczne zwiększanie opieki nad młodzieżą uzdolnioną sportowo,
- budowa i upowszechnianie dostępu do obiektów sportowo-rekreacyjnych dla realizacji szkolnego programu wychowania fizycznego, szkolenia sportowego i rekreacji mieszkańców Szczecina,
- popularyzacja działań zmierzających do upowszechniania i zwiększania aktywności fizycznej dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- tworzenie warunków wyrównywania różnic w rozwoju fizycznym dzieci z różnych środowisk i warstw społecznych, a także dzieci niepełnosprawnych, tym samym wyrównywanie szans na dalsze, zdrowe życie w sprawności,
- współorganizowanie międzynarodowych imprez sportowych promujących różne dyscypliny sportu,
- wspieranie rozwoju sportu i różnych form aktywnego wypoczynku,
- inicjowanie i wspieranie różnych form aktywności sportowej osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z zapisami w polityce kultury fizycznej sprawną i skuteczną realizację zadań w sferze kultury fizycznej gwarantuje utrzymanie finansowania działalności sportowej na poziomie 3% wydatków Miasta ogółem, co nie jest proste z uwagi na wzrost wydatków przeznaczonych na realizację zadań obowiązkowych w innych sferach. Udział wydatków w budżecie Miasta na kulturę fizyczną i sport w wydatkach ogółem (bieżących i majątkowych) wynosił odpowiednio: 2004 r. – 1,5%, 2005 r. – 2,1%, 2006 r. – 2,2%, 2007 r. – 2,7%.

Wykres nr 15.1.

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2004–2007.

Wśród wydatków bieżących z budżetu Miasta na kulturę fizyczną i sport podstawową pozycję stanowiły:
- wydatki na utrzymanie Miejskiego Ośrodka Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji (jednostki budżetowej Gminy Miasto Szczecin) zarządzającego wybranymi obiektami sportowymi: 2006 r. – 38,4%, a w 2007 r. – 30,1% środków przeznaczonych na kulturę fizyczną i sport,
- dotacje dla organizacji pozarządowych wykonujących zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu, m.in.: wśród dzieci i młodzieży czy poprzez promocję Miasta: 2006 r. – 22%, 2007 r. – 17,8%.

Najważniejsze wydatki majątkowe z budżetu Miasta w latach 2006–2007 to:
- kontynuacja modernizacji Stadionu Miejskiego przy ul. Karłowicza (2 184,2 tys. zł),
- budowa i modernizacja osiedlowych i dzielnicowych centrów sportu i rekreacji (1 500,0 tys. zł),
- modernizacja boisk, stadionów i obiektów sportowych (1 635,4 tys. zł),
- przygotowanie dokumentacji i budowa boisk w kompleksie rekreacyjno-sportowym przy ul. Nehringa (3 183,3 tys. zł),
- przygotowanie dokumentacji hali widowiskowo-sportowej (1 924,0 tys. zł),
- budowa boiska i zaplecza przy ul. Witkiewicza (4 025,8 tys. zł).

Również samorząd województwa realizuje zadania w sferze kultury fizycznej, w tym m.in. w zakresie szkolenia dzieci i młodzieży utalentowanych sportowo, szkolenia i doskonalenia kadr organizatorów, szkoleniowców i sędziów dla sportu młodzieżowego oraz rozwoju bazy sportowej. Wysokość środków z budżetu województwa zachodniopomorskiego wydanych na realizację tych zadań wyniosła odpowiednio: w 2006 r. – 4 206,2 tys. zł (1,1% wszystkich wydatków budżetowych), a w 2007 r. – 3 841,8 tys. zł (0,8% wydatków). W ramach dotacji dla podmiotów zarejestrowanych na terenie Gminy Miasto Szczecin na zadania z zakresu kultury fizycznej i sportu wydatkowano 2 700,7 tys. zł w 2006 r. i 3 437 tys. zł w 2007 r., co stanowi odpowiednio 64,2% i 89,5% ogółu wydatków województwa na kulturę fizyczną i sport.

Według danych zawartych w tabeli nr 15.1. w 2006 r. na 1 000 mieszkańców Szczecina z bieżących środków wydatkowano 38,7 tys. zł na kulturę fizyczną i sport. W 2007 r. w stosunku do 2006 r. nastąpił ich wzrost o 6,2%.

Ze środków bieżących (w drodze otwartych konkursów ofert) udzielane są przede wszystkim dotacje dla stowarzyszeń kultury fizycznej realizujących zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu w ramach przygotowywanego rokrocznie „Programu współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego". Jednak na podstawie wieloletnich obserwacji i doświadczeń można stwierdzić, że kwoty te są niewystarczające na pokrycie wszystkich przedsięwzięć wnioskowanych przez organizacje.

15.2. DZIAŁALNOŚĆ STOWARZYSZEŃ KULTURY FIZYCZNEJ

W sferze kultury fizycznej działa wiele stowarzyszeń realizujących zadania z zakresu sportu, rekreacji oraz rehabilitacji ruchowej. Zakres tej działalności jest bardzo szeroki i skierowany do różnych grup wiekowych i środowisk. W ciągu ostatnich lat nastąpił wzrost liczby stowarzyszeń kultury fizycznej na terenie miasta. Wg stanu na koniec 2007 r. działało 305 stowarzyszeń kultury fizycznej (dla porównania w 2003 r. – 236; 2005 r. 262), w tym: 26 związków sportowych, 1 sportowa spółka akcyjna oraz 91 uczniowskich klubów sportowych.

15.2.1. KLUBY SPORTOWE

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi realizującymi cele i zadania w zakresie kultury fizycznej są kluby sportowe (tworzone w formie stowarzyszeń kultury fizycznej bądź sportowych spółek akcyjnych). Kluby sportowe zajmują się przede wszystkim spor-

Tabela nr 15.1.

PORÓWNANIE WYDATKÓW NA KULTURĘ FIZYCZNĄ W WYBRANYCH MIASTACH
[tys. zł]

miasto	2006				2007			
	wydatki na kulturę fizyczną ogółem	udział w wydatkach ogółem [%]	wydatki majątkowe	wydatki bieżące na 100 mieszkańców	wydatki na kulturę fizyczną ogółem	udział w wydatkach ogółem [%]	wydatki majątkowe	wydatki bieżące na 100 mieszkańców*
Katowice	30 968,9	2,9	21 059,9	31,5	39 030,9	3,8	24 515,2	46,3
Bydgoszcz	31 078,1	3,0	15 857,5	41,9	58 667,5	5,2	42 427,7	44,8
Lublin	19 111,6	2,0	13 705,8	15,3	22 178,9	2,1	12 105,5	28,6
Szczecin	**21 952,9**	**2,2**	**6 126,4**	**3,87**	**29 699,1**	**2,7**	**12 888,0**	**41,1**
Gdańsk	13 589,7	1,0	6 415,7	15,7	49 281,1	2,4	39 936,6	20,5
Poznań	51 650,8	2,7	30 800,3	36,9	51 747,8	2,5	31 803,8	35,4
Wrocław	45 727,8	2,0	29 766,5	25,2	71 807,2	2,7	51 586,3	31,9

**liczba mieszkańców wg stanu na koniec I półrocza 2007 r.*
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania z wykonania budżetu poszczególnych miast za lata 2006–2007.

tem wyczynowym[1], część z nich w swojej działalności łączy zarówno zadania z zakresu sportu wyczynowego (w różnych grupach wiekowych), jak i sportu masowego, część z kolei ukierunkowana jest wyłącznie na sport masowy połączony z ogólną rekreacją. W klubach sportowych w latach 2006–2007 dominowały następujące sekcje sportowe: piłka nożna, piłka siatkowa, piłka ręczna, koszykówka, lekkoatletyka, pływanie oraz żeglarstwo (regatowe). Kluby sportowe województwa zachodniopomorskiego zrzeszone są w 26 okręgowych związkach sportowych poszczególnych dyscyplin, a te z kolei tworzą Zachodniopomorską Federację Sportu. W latach 2006–2007 trzy okręgowe związki sportowe obchodziły rocznice 60-lecia: Zachodniopomorski Okręgowy Związek Koszykówki, Zachodniopomorski Związek Piłki Nożnej oraz Zachodniopomorski Okręgowy Związek Pływacki.

W ramach sportu wyczynowego wyróżnić należy sport młodzieżowy, gdzie główny nacisk kładzie się na szkolenie młodzieży uzdolnionej i doskonalenie predyspozycji sportowych. Jest to pierwszy etap na drodze do osiągnięcia mistrzostwa sportowego. Corocznie szkoleniem sportowym prowadzonym przez kluby sportowe objęta zostaje młodzież biorąca udział w rywalizacji sportowej prowadzonej i dofinansowywanej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki (w ramach „Systemu Sportu Młodzieżowego" i „Programu szkolenia i współzawodnictwa młodzieży uzdolnionej sportowo"). Zawodnicy zrzeszeni w klubach sportowych biorą udział najpierw w eliminacjach wojewódzkich, międzywojewódzkich, a następnie walczą o medale i najlepsze wyniki sportowe we współzawodnictwie ogólnopolskim w różnych grupach wiekowych (Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży – Mistrzostwa Polski Juniorów Młodszych oraz Mistrzostwa Polski Juniorów, Młodzieżowe Mistrzostwa Polski). W ramach rywalizacji strefowej odbywają się również Międzywojewódzkie Mistrzostwa Młodzików.

Realizowane od wielu lat założenia „Systemu Sportu Młodzieżowego" skutkują wynikami na arenach Europy i świata, gdzie od kilku lat nasi reprezentanci utrzymują się w czołówce (w granicach 7.–9. miejsca). W 2007 r. Szczecin uzyskał 8. lokatę. Wśród klubów sportowych najwięcej punktów zdobyły: Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy", Miejski Klub Pływacki, Klub Sportowy „Elektrobud – Bogo", Klub Sportowy SEJK Pogoń, Miejski Klub Lekkoatletyczny, Klub Sportowy „Skorpion", Klub Sportowy „Gryf" Szczecin oraz Akademicki Związek Sportowy.

Szczecińskie kluby sportowe prowadzą swoją działalność przede wszystkim w oparciu o obiekty udostępniane przez Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji (należące do Gminy Miasto Szczecin) oraz obiekty dzierżawione.

Środowisko akademickie swoją działalność sportową realizuje w oparciu o Akademicki Związek Sportowy, ukierunkowany m.in. na upowszechnianie kultury fizycznej i turystyki oraz rozwijanie sportu wyczynowego w środowisku akademickim. AZS w Szczecinie zrzesza (wg stanu na koniec 2007 r.) 2 375 członków uprawiających sport i rekreację w 22 dyscyplinach. Jednostkami organizacyjnymi AZS w Szczecinie są:

– kluby uczelniane, których działalność to przede wszystkim uczelniany sport masowy – udział w różnego rodzaju imprezach i studenckich rozgrywkach sportowych (łącznie 7 klubów: Politechniki Szczecińskiej, Akademii Rolniczej, Uniwersytetu Szczecińskiego, Pomorskiej Akademii Medycznej, Akademii Morskiej oraz spoza Szczecina – Politechniki Koszalińskiej i Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wałczu);
– kluby środowiskowe i sekcje wyczynowe, których działalność skupia się przede wszystkim na sporcie wyczynowym: Jacht Klub AZS, Akademicki Klub Karate „Szogun", Klub Sportowy Koszykówki oraz środowiskowa sekcja wioślarska.

AZS swoją działalność prowadzi na bazie obiektów sportowych wyższych uczelni oraz szkół średnich i podstawowych na terenie Szczecina.

15.2.2. SPORT MASOWY I REKREACJA

Uczniowskie kluby sportowe (UKS) są klubami sportowymi utworzonymi w formie stowarzyszeń kultury fizycznej i mającymi wszelkie uprawnienia i obowiązki klubów sportowych uczestniczących we współzawodnictwie sportowym, aczkolwiek w przypadku UKS-ów jest to współzawodnictwo i rywalizacja sportowa dla zabawy i wykształcenia nawyków ruchowych, a nie wyczyn sportowy i dążenie do uzyskiwania maksymalnych wyników. UKS-y są stowarzyszeniami środowiskowymi działającymi w szkołach i zrzeszającymi uczniów, rodziców, nauczycieli i sympatyków na rzecz upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. System uczniowskich klubów sportowych ma na celu wspomaganie realizacji szkolnego programu wychowania fizycznego, zachęcenie i zaangażowanie młodych ludzi do różnych form aktywności fizycznej, a także rozwój szczególnie uzdolnionych sportowo. Realizując swoje zadania, UKS-y współpracują ściśle z klubami sportowymi, władzami samorządowymi i sportowymi. Na terenie Szczecina wg stanu na koniec 2007 r. zarejestrowanych było 91 uczniowskich klubów sportowych (w 2005 r. – 79) w 24 dyscyplinach sportowych, zrzeszających ponad 3 500 członków (w 2005 r. – 2 900).

Działalność w zakresie uprawiania sportu amatorskiego, oprócz klubów sportowych i uczniowskich klubów sportowych, prowadzona jest w osiedlowych klubach sportowych działających w miejscu zamieszkania i skupiających społeczność lokalną osiedla. Wg stanu na koniec 2007 r. na terenie Szczecina działało 8 OKS-ów, czyli o 2 więcej w porównaniu z rokiem 2005.

Zorganizowana działalność rekreacyjna realizowana jest głównie przez Zachodniopomorski Związek Towarzystw Krzewienia Kultury Fizycznej. Cel statutowy ZZ TKKF to upowszechnianie wszelkiego rodzaju form rekreacji fizycznej i profilaktyki zdrowotnej w różnych grupach wiekowych, jak również upowszechnianie i rozwijanie masowego aktywnego wypoczynku. Podstawowymi jednostkami realizującymi założenia programowe związku są ogniska. Wg stanu na koniec 2007 r. w strukturach ZZ TKKF na terenie

[1] Zgodnie ze *Strategią rozwoju sportu w Polsce do roku 2012* sport wyczynowy dzieli się na cztery obszary: sport młodzieżowy, kwalifikowany, olimpijski oraz zawodowy.

Szczecina funkcjonowało 13 ognisk skupiających 2 954 członków. Działalność ognisk obejmuje: organizowanie różnego rodzaju imprez rekreacyjnych dla wszystkich grup wiekowych (festyny, zawody biegowe, mecze itp.), regularne zajęcia ruchowe (fitness, gimnastyka korekcyjna itp.) oraz kursy i szkolenia (nauka sztuk samoobrony, kursy masażu, kursy instruktorskie, itp.).

Dzięki inicjatywie ZZ TKKF mieszkańcy miasta Szczecina mogą aktywnie i zdrowo wypoczywać podczas corocznych imprez, które na stałe weszły do kalendarza imprez miasta Szczecina. ZZ TKKF jest również organizatorem na terenie województwa zachodniopomorskiego ogólnopolskiej, cyklicznej kampanii „Miesiąc dla zdrowia", która polega na prowadzeniu nieodpłatnych zajęć sportowo-rekreacyjnych na siłowniach.

Wyrazem rozwoju sportu masowego (rekreacyjnego) jako systematycznego uprawiania określonej formy aktywności według ustalonych reguł z elementami współzawodnictwa są dynamicznie działające na terenie Szczecina ligi amatorskie: Halowa Amatorska Liga Piłkarska i Szczecińska Liga Szóstek, w których łącznie gra około 2 000 piłkarzy amatorów; Szczecińska Liga Amatorska Koszykówki oraz Szczecińska Amatorska Liga Piłki Siatkowej.

15.2.3. OSIĄGNIĘCIA SPORTOWE

MK P: Przemysław Stańczyk, Katarzyna Baranowska, Mirosław Drozd (trener) Mateusz Sawrymowicz.

W latach 2006–2007 zawodnicy wiodących sekcji sportów indywidualnych szczecińskich klubów mogą poszczycić się szeregiem udanych startów w Mistrzostwach Polski (MP), Mistrzostwach Europy (ME) i Mistrzostwach Świata.(MŚ)

Jeszcze nigdy w historii szczecińskiego sportu nie było w jednym okresie tylu wybitnych sportowych indywidualności i prawdziwych mistrzów. Szczecin dzięki temu stał się światową potęgą przede wszystkim w pływaniu i wioślarstwie, ale również i w innych dyscyplinach sportu. Bohaterami byli przede wszystkim pływacy Miejskiego Klubu Pływackiego: Mateusz Sawrymowicz, Przemysław Stańczyk oraz Katarzyna Baranowska.

M. Sawrymowicz uznany za najlepszego pływaka Europy 2007[2], jako pierwszy zawodnik w historii szczecińskiego pływania wywalczył w 2007 r. złoty medal w seniorskich MŚ na dystansie 1 500 m stylem dowolnym. Zdobył również mistrzostwo Europy na tym samym dystansie (w 2006 r. srebrny medal). P. Stańczyk na MŚ również zdobył złoty medal (800 m st. dow.), a w 2006 r. wywalczył tytuł wicemistrza Europy (400 m. st. dow). Sukcesem K. Baranowskiej w 2006 r. było zdobycie mistrzostwa Europy, a w 2007 r. wicemistrzostwa na dystansie 200 m. st. zmiennym. W 2006 r. zdobyła również brązowy medal na ME na dystansie 400 m. st. zm.

AZS: Marek Kolbowicz, Konrad Wasilewski.

Wśród wioślarzy wizytówką miasta są zawodnicy AZS-u Marek Kolbowicz i Konrad Wasilewski[3], członkowie reprezentacyjnej czwórki podwójnej, którzy trzy razy pod rząd (w 2005 r., 2006 r. i 2007 r.) zdobyli tytuł Mistrza Świata a w dwójkach podwójnych Mistrza Polski. Również Dawid Pacześ i Łukasz Kardas zdobyli w 2007 r. złoty medal na MŚ w dwójce ze sternikiem, a na MP złoty medal w dwójce bez sternika (w 2006 r. srebrny medal).

Nie tylko wioślarze i pływacy są wizytówką miasta. Jedną z najpopularniejszych lekkoatletek na świecie jest tyczkarka Monika Pyrek (MKL Szczecin), która w 2006 r. zdobyła srebrny medal w skokach o tyczce na ME oraz złoty na MP. Mistrzostwo Polski wywalczyła również w 2007 r. oraz zajęła 4. pozycję na MŚ. Należy również wyróżnić zawodników MKS Gryf, którzy zdobyli srebrne medale ME w kolarstwie torowym: Damian Zieliński w wieloboju sprinterskim (2006 r.) oraz Rafał Ratajczyk w średniodystansowym (2006 r., 2007 r.). Rafał Ratajczyk dwa razy zatriumfował na MŚ: w wyścigu punkowym zdobył srebrny medal (2006 r.) oraz w scratchu (wyścig na 15 km) – brązowy medal (2007 r.). Obydwaj zawodnicy triumfowali w klasyfikacji generalnej Pucharu Świata: D. Zieliński w sprincie drużynowym (2006 r. – I miejsce) oraz R. Ratajczyk w scratchu (2006 r. – II miejsce, 2007 r. – I miejsce).

Należałoby wspomnieć również o zawodniczce Międzyszkolnego Klubu Sportowego „Kusy" Marcie Pihan, która jest obecnie mistrzynią Polski w gimnastyce sportowej w wieloboju (w 2006 r. – II miejsce), a na MŚ wywalczyła kwalifikacje na Igrzyska Olimpijskie w Pekinie 2008 r.

[2] Tytuł przyznany przez prestiżowy magazyn „Swimming Word".
[3] Marek Kolbowicz i Konrad Wasilewski na MŚ w Monachium (2007 r.) wywalczyli kwalifikacje na olimpiadę w Pekinie.

MKS Kusy: Marta Pihan.

Wspominając o szczecińskich mistrzach, nie można zapomnieć o zawodnikach Klubu Sportowego Inwalidów START, którzy w latach 2006–2007 reprezentowali Szczecin na MŚ i ME zdobywając liczne medale, między innymi: Jolanta Pawlak i Piotr Majka w 2006 r. zdobyli srebrny medal na MŚ w wioślarstwie w dwójce mieszanej (w 2007 r. brązowy medal), a Martyna Snopek brązowy w jedynce. Na MŚ w lekkoatletyce (2006 r.) Renata Chilewska zdobyła III miejsce w rzucie oszczepem. W ME w kolarstwie i handbike (2006 r.) Arkadiusz Skrzypiński zdobył brązowy medal. Poza tym w 2007 r. na ME w strzelectwie dwa brązowe medale w drużynie oraz srebrny indywidualnie zdobył Sławomir Okoniewski. Należy również wspomnieć o Paulinie Woźniak, która na MŚ Osób po Amputacjach zdobyła 3 złote i 1 srebrny medal w pływaniu na różnych dystansach.

KSI Start: Renata Chilewska.

Większość wymienionych wyżej osób będzie reprezentować Polskę i Szczecin na Paraolimpiadzie w Pekinie. Będzie to najliczniejsza ekipa w historii naszego miasta.

Wspomniani wyżej sportowcy dzięki swym osiągnięciom są wizytówką Szczecina, promując go w kraju i za granicą, a przede wszystkim są doskonałym wzorem do naśladowania dla młodych mieszkańców naszego miasta.

Właśnie dla takich szczecińskich sportowców odnoszących sukcesy na arenach olimpijskich, w Mistrzostwach Świata, Mistrzostwach Europy w różnych dyscyplinach sportów olimpijskich oraz paraolimpijskich, w 2006 roku rozpoczęto w Szczecinie realizację unikatowego programu wsparcia finansowego i organizacyjnego przygotowań szczecińskich członków Kadry Olimpijskiej i Paraolimpijskiej „Pekin 2008". Stypendiami sportowymi „Pekin 2008" objęto w 2006 r. 17 a w 2007 r. – 18 zawodników ze szczecińskich klubów sportowych (w tym odpowiednio 10 oraz 11 zawodników niepełnosprawnych).

KSI Start: Martyna Snopek.

Indywidualne sukcesy wybitnych sportowców nie mogą przesłonić faktu, że w dyscyplinach zespołowych jest coraz gorzej. W okresie sprawozdawczym (w latach 2006–2007) 6 zespołów uczestniczyło w rozgrywkach ekstraklasy (w 2005 r. – 4 zespoły), I i II ligi zawodowej. W 2007 r. piłkarkom ręcznym Klubu Sportowego Łącznościowiec i Miejskiego Klubu Sportowego Pogoń'04 (drużyna piłki nożnej futsalu) udało się awansować z I ligi do ekstraklasy. Poza tym siatkarki KS Piast spadły z ekstraklasy do I ligi, a w 2006 r. koszykarki Szczecińskiego Towarzystwa Koszykówki Kusy wycofano z I ligi i zespół rozpadł się, ponieważ klub nie zdołał zdobyć pieniędzy na dalszą działalność. Obecnie (wg stanu na koniec 2007 r.) w rozgrywkach II ligi rywalizują: Klub Sportowy Morze Bałtyk – drużyna piłki siatkowej mężczyzn, Klub Sportowy Łącznościowiec – drużyna piłki ręcznej mężczyzn oraz AZS Szczecin – drużyna koszykówki mężczyzn. W rozgrywkach I i II ligi lekkoatletycznej startuje Miejski Klub Lekkoatletyczny.

Największe jednak rozczarowanie sprawiła szczecinianom ikona miejskiego sportu – piłkarska Pogoń. MKS Pogoń Szczecin SSA była największą marką sportową Szczecina i brała udział w rozgrywkach ekstraklasy. Jednak jej poprzedni właściciel doprowadził do całkowitego upadku klubu i zrezygnował z prowadzenia drużyny w Szczecinie. W 2007 r. władze Szczecina zaangażowały się w tworzenie nowego klubu i powstała Pogoń Szczecin SA, która zaczęła rozgrywki od IV ligi. Pomimo że Pogoń jest liderem w IV lidze, to ta klasa rozrywek nie satysfakcjonuje kibiców. Odnotowano znaczny spadek frekwencji na trybunach (w sezonie 2005/2006 średnia frekwencja wg portalu 90minut.pl wynosiła 9 333 kibiców, natomiast w sezonie 2006/2007 – 5 257). Budżet klubu wynosi ponad 2 mln zł

i jest najwyższy w historii rozgrywek IV ligowych w Polsce. Fakt, iż piłkarska Pogoń jest uznawana za sportową wizytówkę Szczecina znajduje swoje odzwierciedlenie w polityce władz Miasta, przejawiającej się w dużo większym zaangażowaniu w sprawy klubu niż w przypadku innych szczecińskich zespołów i w stosowaniu różnych form wsparcia, włączając finansowe.

15.3. SPORT SZKOLNY

Wychowanie fizyczne jest procesem kształtującym harmonijny rozwój psychofizyczny dzieci i młodzieży. Szkoły, placówki oświatowo-wychowawcze oraz szkoły wyższe działające w systemie dziennym obowiązane są do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

W celu kształcenia młodzieży o szczególnych uzdolnieniach sportowych oraz odpowiednich warunkach zdrowotnych mogą być tworzone klasy, szkoły sportowe lub szkoły mistrzostwa sportowego. W 54 szczecińskich szkołach (24 podstawowych, 22 gimnazjach i 8 ponadgimnazjalnych) w 145 klasach z rozszerzonym programem wychowania fizycznego (odpowiednio 81, 46 i 18 klas) i 235 grupach, szkoleniem sportowym objęto 3 213 uczniów (1 448 dziewcząt i 1 765 chłopców). Uczniowie trenują gimnastykę artystyczną, gimnastykę sportową, lekką atletykę, pływanie, kajakarstwo, wioślarstwo, szermierkę, zapasy, siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną, piłkę nożną. W klasach i szkołach sportowych oraz szkołach mistrzostwa sportowego realizuje się ukierunkowany etap szkolenia sportowego mający na celu ujawnienie predyspozycji i uzdolnień kwalifikujących do szkolenia w określonej dyscyplinie sportu (w klasach IV–VI szkół podstawowych, a w niektórych dyscyplinach jak: pływanie, gimnastyka sportowa, gimnastyka artystyczna nawet od I klas oraz we wszystkich gimnazjalnych) oraz właściwy etap specjalistyczny związany z właściwym szkoleniem w określonej dyscyplinie (w szkołach ponadgimnazjalnych).

W 13 szczecińskich szkołach (w tym 4 podstawowych, 7 gimnazjach oraz 2 ponadgimnazjalnych) w 28 klasach sportowych prowadzi się szkolenie sportowe, którym objętych jest 581 uczniów (243 dziewcząt i 338 chłopców) w takich dyscyplinach indywidualnych, jak: pływanie, gimnastyka sportowa, lekka atletyka, kajakarstwo oraz w grach zespołowych: piłka ręczna, piłka nożna, piłka siatkowa. Patronat klubowy nad 28 klasami sportowymi i 145 klasami z rozszerzonym programem wychowania fizycznego objęło 29 szczecińskich klubów sportowych, m.in. Miejski Klub Lekkoatletyczny, Stowarzyszenie Euro Jacht Klub Pogoń, Międzyszkolny Klub Żeglarstwa Regatowego, Międzyszkolny Klub Sportowy „Pałac Młodzieży", Klub Sportowy „Piast" Szczecin, Klub Sportowy Morze Bałtyk, Klub Sportowy Pogoń SSA.

Na terenie Szczecina funkcjonują następujące szkoły sportowe i szkoły mistrzostwa sportowego:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego (o profilu pływackim),
- Zespół Szkół Sportowych (o profilu gimnastycznym),
- Gimnazjum Sportowe nr 1 przy Zachodniopomorskim Centrum Edukacji (piłka nożna chłopców).

Patronat klubowy nad szkołami sportowymi sprawują: nad ZS OMS – Miejski Klub Pływacki, nad ZSS – Międzyszkolny Klub Sportowy „Kusy", natomiast nad Gimnazjum Sportowym – Zachodniopomorski Związek Piłki Nożnej w ramach szkolenia regionalnego.

System szkolnego współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży realizowany jest przez Międzyszkolny Ośrodek Sportowy. MOS prowadzi zawody i rozgrywki sportowe dla szczecińskich szkół na szczeblu lokalnym. Najlepsze zespoły i zwycięzcy w konkurencjach indywidualnych reprezentują miasto Szczecin w dalszych rozgrywkach regionalnych prowadzonych przez Wojewódzki Szkolny Związek Sportowy (WSZS).

WSZS (stowarzyszenie szkolnych związków sportowych oraz międzyszkolnych i uczniowskich klubów sportowych ukierunkowanych na krzewienie kultury fizycznej i zdrowotnej wśród młodzieży szkolnej) organizuje przede wszystkim cykliczne zawody sportowe dla wszystkich typów szkół w województwie zachodniopomorskim: dla szkół podstawowych – Wojewódzkie Igrzyska Młodzieży Szkolnej, dla gimnazjów – Wojewódzką Gimnazjadę, a dla szkół ponadgimnazjalnych – Wojewódzką Licealiadę. Imprezy te organizowane są od szczebla szkoły poprzez gminę, powiat, rejon aż do finału wojewódzkiego. W roku szkolnym 2006/2007 w rozgrywkach wszystkich szczebli przeprowadzono łącznie 46 imprez (18 dla szkół podstawowych, 16 dla gimnazjów i 16 dla szkół ponadgimnazjalnych), w których uczestniczyło ok. 35 tys. dzieci i młodzieży (sezon 2004/2005 – 48,8 tys. uczestników). Odbywały się one oddzielnie w kategorii dziewcząt i chłopców w następujących dyscyplinach: lekkoatletyka, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, koszykówka, tenis stołowy, badminton i unihokej. Łącznie ponad 13 tys. uczniów reprezentowało 123 szczecińskie szkoły. W ramach organizowanego przez WSZS współzawodnictwa w klasyfikacji powiatów miasto Szczecin zajmuje od lat pierwsze miejsca w finałach wojewódzkich.

Atrakcyjną propozycją rekreacji i wypoczynku dla dzieci szkół podstawowych (klasy I–III) oraz placówek i ośrodków prowadzących zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży w tym placówek specjalnych jest realizowany od kilku lat Program Powszechnej Nauki Pływania. Jego celem jest umożliwienie jak największej grupie dzieci nabycia umiejętności pływania jako dodatkowej formy aktywności fizycznej. W 2006 r. programem objętych zostało 3 130 uczniów (w miesiącach II–VI uczestniczyło 1 400 uczniów). W okresie I–VI 2007 r. objętych było 2 200 uczestników. W ramach popularyzacji edukacji wodnej i żeglarskiej wśród dzieci i młodzieży szkolnej realizowany jest Program Edukacji Morskiej. Dzieci brały udział w licznych konkursach, seminariach czy warsztatach z wykorzystaniem walorów żeglugowych Międzyodrza oraz szkoleniach żeglarskich kończących się uzyskaniem uprawnień żeglarskich.

15.4. BAZA SPORTOWO-REKREACYJNA

Stan infrastruktury jest jednym z najważniejszych czynników stanowiących o możliwości rozwoju sportu i rekreacji. Miejskimi obiektami zarządza Miejski Ośrodek

Tabela nr 15.2.

OBIEKTY SPORTOWE NA TERENIE MIASTA SZCZECINA WG STANU NA 31 GRUDNIA 2007 ROKU	
rodzaj obiektu	ogółem (w tym przyszkolne)
stadiony	**16 (4)**
boiska do gier wielkich	**32 (22)**
boiska do gier małych, w tym:	**280 (221)**
boiska do piłki koszykowej	67 (64)
boiska do piłki ręcznej	45 (43)
boiska do piłki siatkowej	40 (37)
boiska do tenisa ziemnego	60 (11)
boiska uniwersalne	68 (66)
hale sportowe, w tym:	**24 (16)**
hale wielofunkcyjne o wym. od 44x22m	11 (5)
hale o wym. od 36x18m do 44x22 m	13 (11)
sale gimnastyczne, w tym:	**136 (115)**
sale uniwersalne i pomocnicze	126(115)
pawilony specjalistyczne do gim. korekcyjnej	10 (10)
strzelnice	**3 (3)**
tory sportowe, w tym:	**2 (–)**
tory kolarskie	1 (–)
tory kartingowe	1 (–)
pływalnie sportowe kryte	**10 (7)**
pływalnie sportowe otwarte	**1 (–)**
kąpieliska	**4 (–)**
urządzenia do sportów łodziowych, w tym:	15 (–)
przystanie wodne	14 (–)
baseny treningowe	1 (–)
siłownie	**66 (31)**
kluby fitness i aerobik	**37 (–)**
ściana wspinaczkowa	**1 (–)**
lodowiska sztuczne	**2 (–)**
lotniska sportowe	**1(–)**
kręgielnie	**2(-)**

Źródło: Dane opracowane na podstawie „Raportu kultura fizyczna w latach 2006-2007", Wydział Sportu i Turystyki; Wydział Oświaty; http://fitness.studentnews.pl, http://www.pf.pl

Sportu, Rekreacji i Rehabilitacji. Ośrodek udostępnia bazę sportową i rekreacyjną klubom i związkom sportowym, organizacjom kultury fizycznej, fundacjom, organizacjom sportowym i zawodowym, szkołom, uczelniom, zakładom pracy i osobom prywatnym. Obecnie MOSRiR zarządza następującymi obiektami:

- Stadion Miejski im. Floriana Krygiera, ul. Karłowicza 28,
- Szczeciński Dom Sportu, ul. Wąska 16,
- Hotel Szczecińskiego Domu Sportu, ul. Unisławy 29,
- Hala Miejska, ul. Twardowskiego 12,
- Młodzieżowe Centrum Sportowe – hala, ul. Narutowicza 17,
- Miejski Stadion Lekkoatletyczny, ul. Litewska 20,
- Zespół Obiektów Sportowych „Tor Kolarski", al. Wojska Polskiego 246,
- Stadion Młodzieżowy, ul. Tenisowa 38,
- Kompleks Sportowo-Rekreacyjny, ul. Nehringa 65, 67,
- Obiekt Sportowo-Rekreacyjny, ul. Modra.

Liczbę i rodzaje obiektów sportowych znajdujących się na terenie Szczecina według stanu na koniec 2007 r. przedstawia tabela nr 14.2.

Z analizy ogólnego stanu istniejącej, specjalistycznej bazy sportowej, wykorzystywanej dla potrzeb sportu wyczynowego (stadiony piłkarskie, stadiony lekkoatletyczne, tory kolarskie, baseny itp.) wynika, że wiele obiektów na skutek wieloletniej i nadmiernej eksploatacji nie spełnia aktualnie obowiązujących standardów w zakresie rozwiązań funkcjonalno-technicznych zarówno w stosunku do wymagań polskich, jak i międzynarodowych federacji sportu. W wielu dyscyplinach sportu posiadamy zaledwie jeden obiekt specjalistyczny klasy międzynarodowej, a mianowicie Miejski Stadion Lekkoatletyczny im. Wiesława Maniaka, który uzyskał w 2007 r. certyfikat drugiej klasy Międzynarodowego Stowarzyszenia Federacji Lekkoatletycznych (IAAF), uprawniający do prowadzenia na nim zawodów międzynarodowych do rangi młodzieżowych mistrzostw Europy włącznie. Pomimo uzyskanego certyfikatu, stadion wymaga pewnych nakładów inwestycyjnych, brakuje m.in. odpowiedniego stadionu rozgrzewkowego i większej trybuny. Obecnie jest 1 638 miejsc. Na świecie jest 55 stadionów mających certyfikat IAAF pierwszej klasy oraz 112 drugiej. Szczeciński stadion jest trzecim stadionem w Polsce, po Bydgoszczy i Warszawie, który uzyskał taki certyfikat.

Szczecińskie stadiony piłkarskie nie odpowiadają podstawowym standardom, jakie powinny spełniać obiekty tego typu. Jedynym z liczbą miejsc na trybunach powyżej 3 000 jest Stadion Miejski im. Floriana Krygiera (17 783 miejsca). Obiekt objęty jest w całości systemem monitoringu oraz posiada elektroniczny system identyfikacji kibiców przyjezdnych. Od lata 2005 do początku 2007 roku był największym obiektem w Polsce, na którym rozgrywano mecze Orange Ekstraklasy. Mimo dużych kwot wydatkowanych rokrocznie na remonty i modernizacje (łącznie w latach 2006–2007 wydatkowano z budżetu Miasta 8 731,7 tys. zł), obiekt jest przestarzały i nie odpowiada w pełni wymogom licencyjnym UEFA dla organizacji rozgrywek o europejskie puchary i oficjalnych meczów międzynarodowych.

Stan techniczny pozostałych stadionów, mimo bieżących remontów, w większości można ocenić na dostateczny. Wciąż brakuje pieniędzy na zakup urządzeń sportowych, brakuje zespołów obiektów pomocniczych, brakuje bieżni oraz odpowiedniej nawierzchni, odpowiedniej liczby miejsc dla widzów.

Pod pojęciem boisk do gier wielkich należy rozumieć boiska o nawierzchni i wymiarach odpowiednich do gry w piłkę nożną i hokeja na trawie z bieżnią okólną lub prostą. Należy zauważyć, że 22 spośród 32 obiektów to obiekty przyszkolne i w zasadzie tylko te posiadają odpowiedni standard.

W 2007 r. zakończono prace związane z budową pełnowymiarowego boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią (posiadającą certyfikat FIFA) przy ul. Witkiewicza. Jest to pierwszy taki obiekt w Szczecinie. Inwestycja kosztowała 5 mln zł, które w całości wyłożyło Miasto. Jest jednak szansa, że przynajmniej część pieniędzy uda się odzyskać z Zachodniopomorskiego Programu Szkolenia Młodzieży Piłkarskiej i Rozwoju Infrastruktury Sportowej EUROBOISKA,

przy udziale środków z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego. Obiekt posiada sztuczne oświetlenie o mocy 400 luksów, co pozwoli rozgrywać mecze do późnych godzin wieczornych. Niestety, nie wybudowano trybun oraz zaplecza socjalno-technicznego. W 2007 r. zakończyła się budowa kompleksu boisk przy ulicy Nehringa. Wybudowano pełnowymiarowe boisko piłkarskie (wcześniej było tylko jedno) oraz mniejsze boisko treningowe. Inwestycja kosztowała około 3,7 mln zł.

W Szczecinie znajduje się 280 boisk do gier małych (w większości są to obiekty przyszkolne), statystyka ta może być jednak myląca, ponieważ boiska do różnych gier zespołowych zazwyczaj występują na tym samym placu, a liczone są osobno. W ramach projektu „Modernizacja Boisk i Obiektów Sportowych" na modernizację boisk sportowych w latach 2006–2007 łącznie wydatkowano z budżetu Miasta 3,4 mln zł.

Spośród 24 hal sportowych żadna nie posiada widowni powyżej 2 000 miejsc i odpowiedniej wysokości umożliwiającej prowadzenie rozgrywek międzynarodowych i krajowych. Blisko połowa obiektów wymaga pilnych remontów i modernizacji.

Szczecin posiada 3 strzelnice, wszystkie do broni pneumatycznej, brakuje natomiast strzelnicy do broni kulowej.

Przebudowa basenu 50 m Szczecińskiego Domu Sportu.

Wszystkie pływalnie sportowe kryte mają wymiary 25x12,5 m. Ze względu na wymiary, na żadnym z obiektów nie można przeprowadzić imprezy rangi krajowej (poza pływalnią w Szczecińskim Domu Sportu) czy międzynarodowej, brakuje również pływalni 50 m dla całorocznych treningów szczecińskich pływaków. Szczecin posiada jedną pływalnię sportową otwartą (wymiary – 50x20 m), wymaga ona jednak remontu. W 2007 r. rozstrzygnięto konkurs na koncepcję architektoniczną krytego basenu pełnowymiarowego pływackiego wraz z trybunami na 1 500 do 2 000 widzów, spełniającego wszystkie wymogi Międzynarodowej Federacji Pływackiej do organizacji międzynarodowych zawodów.

Poprawiły się natomiast warunki dla szczecińskich wioślarzy. W 2006 r. zakończył się remont basenu wioślarskiego w Szczecińskim Domu Sportu. Na basenie wioślarskim jest osiem stanowisk treningowych. Koszt całkowitego remontu to 682 tys. zł.

Kąpieliska w mieście to pływalnie otwarte rekreacyjne, które nie spełniają norm obiektów sportowych, a ich powierzchnia i standard ciągle ogranicza możliwość wypoczynku i rekreacji.

Obiekty do sportów zimowych spełniają rolę obiektów rekreacyjnych a nie sportowych.

Poza obiektami sportowo-rekreacyjnymi, działalność rekreacyjna może być realizowana również w oparciu o naturalne obszary wypoczynkowe, szlaki oraz ścieżki rowerowe. W kompleksach leśnych w obrębie miasta znajduje się ok. 200 km pieszych znakowanych szlaków turystycznych. Teren wzdłuż szlaków pozostaje jednak zaniedbany, a skromna mała architektura jest systematycznie dewastowana. Tereny te w niewystarczającym stopniu są przystosowane (poprzez odpowiednie zagospodarowanie i infrastrukturę) do aktywnego spędzania czasu i wypoczynku. W Szczecinie (wg stanu na koniec 2007 r.) istnieje blisko 40 km ścieżek rowerowych i ponad 35 km szlaków rowerowo-pieszych w lasach komunalnych. Długość ścieżek systematycznie wzrasta przy okazji przeprowadzania modernizacji i przebudowy ciągów komunikacyjnych na terenie miasta. Jednak jest ich wciąż za mało i nie tworzą one spójnego systemu – są to w większości pojedyncze, krótkie odcinki.

W mieście znajduje się 14 przystani wodnych. Większość szczecińskich obiektów wodnych wymaga dodatkowych nakładów w celu poprawy standardu infrastruktury, dotyczy to budowy zaplecza technicznego (remonty i przechowywanie sprzętu pływającego), bazy noclegowej, sanitariatów oraz modernizacji nabrzeży. W okresie sprawozdawczym zmodernizowano Ośrodek Morski Pałacu Młodzieży, a dzięki wsparciu finansowemu ze środków Unii Europejskiej zmodernizowano część nabrzeża należącego do Portu Jachtowego Marina Pogoń Stowarzyszenia Euro Jacht Klub Pogoń.

Rozmieszczenie obiektów kultury fizycznej na terenie Szczecina jest nierównomierne. Najwięcej zasobów mają osiedla: Arkońskie – Niemierzyn, Śródmieście – Północ, Turzyn, Nowe i Stare Miasto; najmniej – Bukowo, Golęcino – Gocław, Warszewo i Żelechowa. Brakuje obiektów na osiedlach: Głębokie – Pilchowo, Krzekowo – Bezrzecze, Płonia – Śmierdnica – Jezierzyce, Wielgowo – Sławociesze i Kijewo.

W mieście wciąż brakuje obiektów rekreacyjnych na poziomie tzw. rekreacji osiedlowej. Z tego też względu w 2007 roku rozpoczęto realizację gminnego projektu „Osiedlowe Centra Sportu i Rekreacji". Do 2010 powstaną obiekty sportowe umożliwiające rekreację i upowszechnianie sportu wśród mieszkańcom osiedli. Projekt ma na celu utworzenie 5 Osiedlowych Centrów Sportu i Rekreacji w oparciu o obiekty oświatowe i osiedlowe w poszczególnych dzielnicach miasta, jako jednostki prowadzące i skupiające z kolei 15 Lokalnych Centrów Sportu i Rekreacji w poszczególnych osiedlach: OCSiR Zachód, Północ, Śródmieście, Prawobrzeże/Dąbie, Prawobrzeże/Bukowo-Klęskowo. W 2007 r. z budżetu Miasta wydatkowano 1 500 tys. zł na prace budowlano-modernizacyjne w obiektach oświatowych znajdujących się w obrębie poszczególnych centrów.

Dla miasta aspirującego – zgodnie z celami zdefiniowanymi w Strategii Rozwoju Szczecina – do roli metropolii, ponadregionalnego ośrodka sportu i turystyki,

centrum ważnych wydarzeń o zasięgu krajowym i zagranicznym, istniejąca infrastruktura jest niewystarczająca. Brakuje bazy do prowadzenia imprez masowych, przede wszystkim hali widowiskowo-sportowej, bez której nie jest możliwa w Szczecinie organizacja wielu imprez, w tym np. zawodów rangi europejskiej. Brakuje również obiektów specjalistycznych, a istniejące wymagają bądź gruntownych remontów, bądź – z uwagi na stan techniczny – są sukcesywnie likwidowane (np. Wioślarski Tor Regatowy „Dziewoklicz"). Wieloletnie zaniedbania w zakresie infrastruktury związanej z uprawianiem sportów i turystyki wodnej skutecznie uniemożliwiają realizację wizji Szczecina jako centrum jachtingu i ośrodka sportów wodnych.

Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura sportowa oznacza brak zaplecza dla młodych sportowców i ograniczone możliwości osiągania najlepszych rezultatów, jak również hamuje rozwój dyscyplin sportowych. Niestety, inwestycje związane z budową nowoczesnych obiektów sportowych są przedsięwzięciami kapitałochłonnymi i ich realizacja nie jest możliwa bez bezpośredniego zaangażowania środków z budżetu państwa oraz funduszy strukturalnych.

15.5. IMPREZY SPORTOWE

W latach 2006–2007obyło się ok. 340 imprez sportowo-rekreacyjnych, promujących powszechną kulturę fizyczną i zmierzających do zwiększenia aktywności sportowej mieszkańców oraz poprawy ich zdrowotności. Były to wydarzenia o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim, jak i lokalnym reprezentujące różne dyscypliny sportowe. Najważniejsze cykliczne imprezy sportowe i rekreacyjne organizowane w Szczecinie w powyższych latach to:

- Puchar Europy w Wielobojach,
- Międzynarodowy Turniej Tenisowy PEKAO OPEN,
- ITF Junior's – Międzynarodowy Turniej w Tenisie Ziemnym do lat 18,
- Męski Międzynarodowy Turniej w Tenisie Ziemnym – Futures 2006,
- Międzynarodowy Turniej Wiosny w Gimnastyce Artystycznej,
- Międzynarodowy Memoriał Stefanii i Antoniego Kołakowskich w gimnastyce sportowej,
- Międzynarodowy Bałtycki Festiwal Piłki Ręcznej,
- Międzynarodowy Turniej Judo Dzieci i Młodzików z Okazji Święta Niepodległości,
- Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej Dziewcząt „Pajo Cup 2006, 2007",
- Międzynarodowy Bieg Uliczny o Puchar Prezydenta Miasta Szczecin „Półmaraton Gryfa Szczecińskiego",
- Międzynarodowy Turniej Szermierczy o Puchar Ziem Północnych we floretach,
- Międzynarodowy Turniej Bokserski Gryf Szczeciński,
- Międzynarodowy Turniej Piłkarski Dzieci i Młodzieży Dzielnicy Północ o Puchar Prezydenta Miasta Szczecin,
- Międzynarodowy Puchar Polski w Strzelectwie Sportowym Osób Niepełnosprawnych,
- Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży,
- Zimowe Mistrzostwa Polski w Pływaniu Osób Niepełnosprawnych,
- Mityng Lekkoatletyczny Osób Niepełnosprawnych,
- Cykl Biegów Grand Prix Szczecin,
- Halowe Mistrzostwa Polski do lat 18,
- Mistrzostwa Polski Juniorów Indywidualnych i Drużynowych w Szpadzie,
- Rajd Magnolii,
- Otwarte Mistrzostwa Polski w Submission Wresling,
- Triathlon Książąt Pomorskich o Puchar Prezydenta Miasta Szczecin,
- Nocny Mityng Gwiazd Skoku o Tyczce,
- Jesienne Prezentacje Morskie,
- Grand Prix Polski w Pływaniu,
- Mistrzostwa Polski kategorii Elite kobiet i mężczyzn w kolarstwie torowym,
- Cała Polska Biega,
- Bieg Noworoczny.

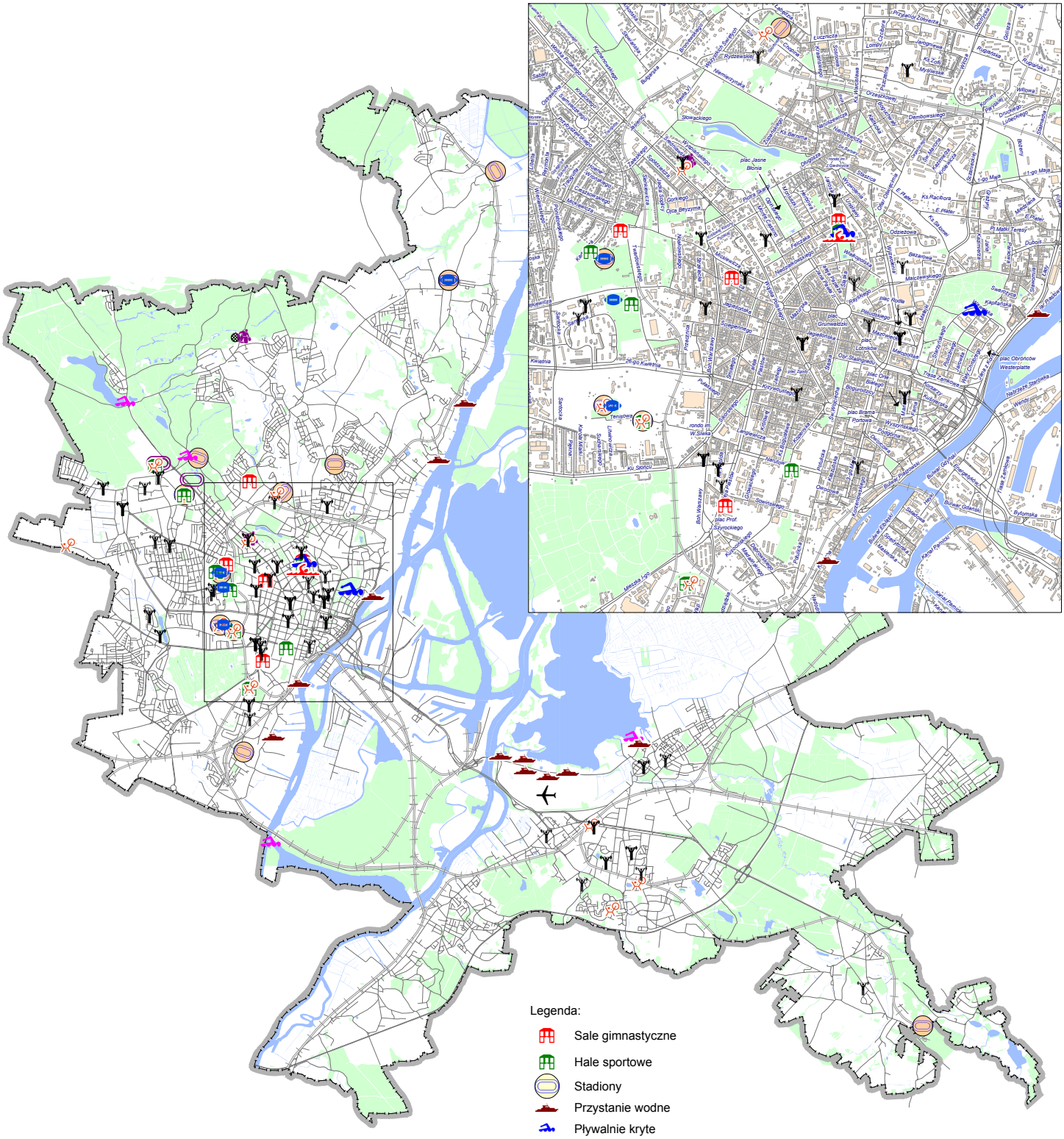
Mimo że co roku odbywa się w Szczecinie szereg imprez zasługujących na miano wydarzeń sportowych, wciąż brakuje imprez rangi mistrzostw Europy gromadzących znanych sportowców i międzynarodową widownię. Olbrzymie zapotrzebowanie na tego typu imprezy, powszechna świadomość, że przyczyniają się one do szerokiej popularyzacji sportu oraz promocji Szczecina w kraju i za granicą, nie wystarczą wobec braku odpowiedniej infrastruktury.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Dziedzic K.: *Sportowe wydarzenia 2007 rok,* http://www.gs24.pl.
2. Kultura fizyczna i kształcenie sportowe, Wydział Oświaty, Szczecin 2007.
3. Lisowski J.: *Powolutku zbliżamy się do…* Raport o Szczecinie. Gazeta Wyborcza, 28 lutego 2008 r.
4. Lisowski J.*: Sport-co z tą halą?* Raport o Szczecinie. Gazeta Wyborcza, 23 lutego 2007 r., http://miasta.gazeta.pl/szczecin/1,34937,3941620.html.
5. *Serwis a*ktualności Biura Prezydenta Miasta Szczecin.
6. Pohl K.: *Plusy i minusy roku 2007*. http://www.gs24.pl.
7. Raport kultura fizyczna w latach 2006–2007, Wydział Sportu i Turystyki, Szczecin 2007.
8. Rocznik demograficzny 2007, listopad 2007, GUS.
9. Sprawozdania merytoryczne z działalności Wojewódzkiego Związku Sportowego w Szczecinie za lata 2006–2007.
10. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Bydgoszcz za lata 2006–2007 r.
11. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Gdańsk za lata 2006–2007 r.
12. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Katowice za lata 2006–2007 r.
13. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Lublin za lata 2006–2007 r.
14. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Poznań za lata 2006–2007 r.

15. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecin za lata 2004–2007 r.
16. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Wrocław lata 2006–2007 r.
17. Sprawozdanie z wykonania budżetu województwa zachodniopomorskiego za 2007 r.
18. *Stadion AWF Warszawa uzyskał certyfikat IAAF*. www.sport.wp.pl.
19. *Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012*. Ministerstwo Sportu i Turystyki.
20. Ścieżki konsultowane. http://www.echo.szczecin.pl,
21. Taczalski W.: *Szczecin miastem mistrzów sportu*. http://www.miastomistrzow.pl.
22. Wydział Kultury, Edukacji, Turystyki i Sportu, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.
23. www.fitness.studentnews.pl.
24. www.miastomistrzów.pl.
25. www.mmszczecin.pl.
26. www.pf.pl.
27. www.skyscrapercity.com.
28. Zachodniopomorska Federacja Sportu.
29. Zarząd Środowiskowego Akademickiego Związku Sportowego Szczecinie.

ROZMIESZCZENIE BAZY SPORTOWO - REKREACYJNEJ *

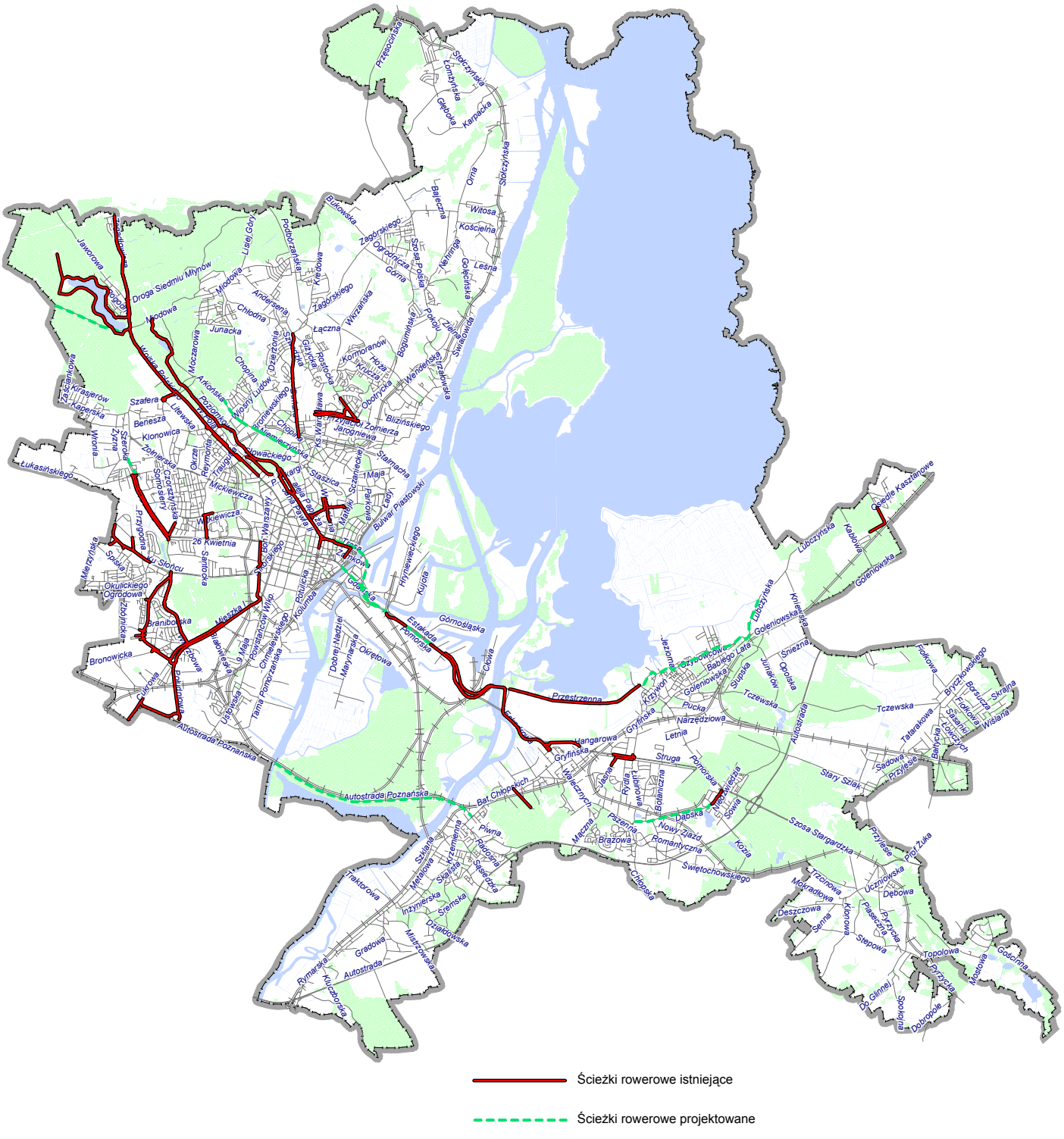

Legenda:

- Sale gimnastyczne
- Hale sportowe
- Stadiony
- Przystanie wodne
- Pływalnie kryte
- Pływalnie otwarte
- Kąpieliska
- Korty tenisowe
- Lodowiska sztuczne
- Lotnisko sportowe
- Tory sportowe
- Siłownie i kluby fitness
- Boiska piłkarskie

** bez obiektów szkolnych*

ŚCIEŻKI ROWEROWE

16. Nauka, oświata i wychowanie

16.1. SYSTEM OŚWIATY

System oświaty obejmuje:
- przedszkola,
- szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, artystyczne,
- placówki oświatowo-wychowawcze,
- placówki artystyczne,
- placówki kształcenia ustawicznego, praktycznego oraz ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze i socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze oraz specjalne ośrodki wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- internaty i bursy szkolne,
- zakłady kształcenia i placówki doskonalenia nauczycieli,
- biblioteki pedagogiczne.

W latach 2006–2007 w systemie oświaty wprowadzono kolejne już zmiany prawne i organizacyjne mające na celu obniżenie kosztów utrzymania oraz racjonalizację sieci szkół i placówek oświatowych. W ich wyniku Miasto podjęło następujące działania:

Rok 2006:
- Z dniem 1 września 2006 roku rozpoczęto stopniową likwidację Technikum Elektrycznego w Zespole Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. M.T. Hubera i Technikum Elektronicznego w Zespole Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. M.T. Hubera, które zakończą się 31 sierpnia 2008 r.
- Z dniem 1 września 2006 roku założono następujące szkoły: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2, Gimnazjum nr 32 z Oddziałami Dwujęzycznymi w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2, Gimnazjum nr 42 z Oddziałami Dwujęzycznymi w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 wszystkie przy ul. Kopernika 16.
- Z dniem 31 sierpnia 2006 roku zlikwidowano Filię Przedszkola Publicznego nr 2 przy ul. Waryńskiego 6.
- Z dniem 1 września 2006 roku zmieniono dotychczasowe nazwy i numery porządkowe placówek oświatowych w sposób następujący:
  - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3 otrzymuje nazwę i numer: Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 1,
  - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 5 otrzymuje nazwę i numer: Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 2.
- Nadano imię 6 szkołom: Gimnazjum nr 4, Gimnazjum nr 7, Gimnazjum nr 18, Gimnazjum nr 20, Gimnazjum nr 29 oraz Zespołowi Szkół Sportowych.

Rok 2007:
- Z dniem 31 sierpnia 2007 roku zlikwidowano wszystkie przedszkola publiczne i Środowiskową Placówkę Edukacyjno-Wychowawczą działające w formie zakładu budżetowego. Na bazie zlikwidowanych placówek z dniem 1 września 2007 roku utworzono Przedszkola Publiczne i Środowiskową Placówkę Edukacyjno-Wychowawczą działające w formie jednostki budżetowej.
- Z dniem 1 września 2007 roku rozpoczęto stopniową likwidację: V Liceum Profilowanego w Zespole Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. M.T. Hubera, X Liceum Profilowanego w Zespole Szkół Ogrodniczych im. Saperów Wojska Polskiego, VIII Liceum Profilowanego w Zespole Szkół Budowy Okrętów Gimnazjum nr 44 w Zespole Szkół Budowy Okrętów, IV Liceum Profilowanego w Zespole Szkół nr 4 im. Armii Krajowej, II Liceum Profilowanego w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym im. prof. H. Mierzejewskiego, I Liceum Profilowanego w Zespole Szkół Budowlanych im. Kazimierza Wielkiego.
- Z dniem 31 sierpnia 2007 roku zlikwidowano i przekazano na cele oświatowe przedszkola, które stały się placówkami niepublicznymi: Przedszkole Publiczne nr 2, Przedszkole Publiczne nr 17, Przedszkole Publiczne nr 36 oraz Przedszkole Publiczne nr 47.
- Z dniem 31 sierpnia 2007 roku zlikwidowano Gimnazjum nr 4 im. Książąt Pomorskich, Zespół Szkół nr 1, Zespół Szkół Zawodowych nr 2, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych Zaoczne im. Komisji Edukacji Narodowej w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6, Szkołę Policealną nr 5 w Zespole Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. M.T. Hubera, XIII Liceum Profilowane, Szkołę Policealną nr 11 w Zespole Szkół Samochodowych, IX Liceum Profilowane w Zespole Szkół Łączności, Gimnazjum nr 25, Gimnazjum nr 38, Szkołę Podstawową nr 72 im. Wojsk Obrony Powietrznej Kraju, Szkołę Podstawową nr 49 im. M. Tarchalskiego.
- Z dniem 1 września 2007 roku utworzono następujące szkoły: Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4, w miejsce zlikwidowanego Zespołu Szkół nr 1, do którego włączono Gimnazjum nr 14 oraz XI Liceum Ogólnokształcące, Technikum Morskie w Zespole Szkół Budowy Okrętów, Zespół Szkół nr 9, Zespół Szkół nr 10, Zespół Szkół nr 11, Zespół Szkół nr 12, Szkołę Policealną dla Dorosłych nr 2 w Zespole Szkół Rzemieślniczych.
- Z dniem 1 września 2007 r. nadano imię 3 szkołom: Gimnazjum nr 6, Gimnazjum nr 23 oraz Zespołowi Szkół Ogólnokształcących nr 8.

16.2. PRZEDSZKOLA

W roku szkolnym 2006/2007 w Szczecinie funkcjonowały 72 przedszkola:
- 56 przedszkoli publicznych oraz 6 filii prowadzonych przez Miasto, w tym 1 przedszkole specjalne i 3 przedszkola z oddziałami integracyjnymi,
- 16 przedszkoli niepublicznych – dotowanych przez Miasto,
- 1 integracyjne przedszkole niepubliczne – Integracyjne Przedszkole Zdrowia.

Tabela nr 16.1.

TERYTORIALNE ROZMIESZCZENIE PRZEDSZKOLI W SZCZECINIE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
dzielnica	liczba przedszkoli publicznych	liczba przedszkoli niepublicznych
Północ	6 + 1 filia	1
Śródmieście	23	11
Zachód	16 + 4 filie	3
Prawobrzeże	11 + 1 filia	1
ogółem	**56 + 6 filii**	**16**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Liczba dzieci w przedszkolach publicznych wyniosła 7 248, tj. o 352 więcej w porównaniu z rokiem szkolnym 2005/2006 (6 896 dzieci).

W przedszkolach podległych Miastu zatrudnionych było 1 138 pracowników, w tym 546 pracowników pedagogicznych (tabela nr 16.2.), 113 pracowników administracyjnych oraz 479 pracowników obsługi.

Tabela nr 16.2.

PRACOWNICY PEDAGOGICZNI W PRZEDSZKOLACH PUBLICZNYCH W ROKU SZKOLNYM 2006/2007	
nazwa	liczba nauczycieli
Stażysta	54
Kontraktowy	80
Mianowany	327
Dyplomowany	85
ogółem	**546**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Spośród 546 zatrudnionych nauczycieli 355 posiadało wykształcenie magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym, 90 licencjat z przygotowaniem pedagogicznym, 27 kolegium nauczania języków obcych, 4 wykształcenia magisterskie bez przygotowania pedagogicznego.

W roku szkolnym 2006/2007 zajęcia wyrównawcze realizowane były w 18 przedszkolach publicznych, uczestniczyło w nich 8 213 dzieci. Ponadto w 19 przedszkolach publicznych zatrudnionych było 41 nauczycieli posiadających kwalifikacje pedagogiczne do pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych (16 oligofrenopedagogów, 13 terapeutów, 8 logopedów, 2 edukatorów specjalnych, 1 psycholog i 1 innej specjalności).

W Szczecinie funkcjonują 3 przedszkola publiczne z oddziałami integracyjnymi: nr 1, nr 3, nr 9 oraz integracyjne przedszkole niepubliczne – Integracyjne Przedszkole Zdrowia.

W czterech przedszkolach dysponujących wolnymi miejscami kontynuowały swoją działalność utworzone 1 września 2005 r. oddziały realizujące bezpłatną podstawę programową wychowania przedszkolnego. Były to przedszkola publiczne: nr 11 (Załom), nr 3 (Centrum), nr 45 (Płonia), nr 49 (Podjuchy). W każdej z tych placówek były utworzone oddzielne oddziały, w których edukację przedszkolną odbywały dzieci zróżnicowane wiekowo, tj. od 3 do 5 lat, ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z różnych przyczyn nie uczęszczające do przedszkola, potrzebujące stymulacji do rozwoju i wczesnego wspomagania, na podstawie zaleceń lekarza, psychologa lub pedagoga. Dzieci przebywały w placówce w godz. od 8.00 do 13.00 i korzystały z dwóch posiłków najczęściej opłacanych przez MOPR. W niektórych przypadkach, gdy rodzina nie podlegała pomocy społecznej (dzieci ze wskazaniami poradni psychologiczno-pedagogicznej, lekarza pediatry), za posiłki płacili rodzice dziecka. Weryfikacja dzieci do przedszkola prowadzona była przy współpracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, Caritasu, przychodni rejonowej, parafii, szkoły podstawowej.

W roku szkolnym 2006/2007 w czterech przedszkolach publicznych, równolegle z realizacją podstawy programowej wychowania przedszkolnego, była prowadzona nauka języka obcego (w dwóch placówkach język angielski i w dwóch placówkach język niemiecki). Zgodnie z § 2 ust. 1. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez publiczne szkoły i placówki, innowacja dotycząca wczesnej nauki języka obcego obejmowała w przedszkolu jeden oddział dzieci najmłodszych. Celem wprowadzenia tej innowacji było podniesienie jakości pracy przedszkola, a przede wszystkim stworzenie dzieciom warunków do obcowania na co dzień z językiem obcym, uwrażliwienie dziecka na języki obce, tworzenie warunków, w których dziecko osłuchuje się z wybranym językiem obcym, oraz jest motywowane do dalszej nauki tego języka. Uczenie się języka obcego w wieku przedszkolnym silnie stymuluje rozwój inteligencji dziecka. Im młodsze dziecko, tym łatwiej przychodzi mu przyswajanie języka obcego.

Oddziały dwujęzyczne z językiem niemieckim utworzono w Przedszkolu Publicznym nr 8 (Prawobrzeże) i Przedszkolu Publicznym nr 47 (Północ), natomiast oddziały dwujęzyczne z językiem angielskim – w Przedszkolu Publicznym nr 2 (Zachód) i Przedszkolu Publicznym nr 23 (Śródmieście).

Przekształcenie 4 placówek publicznych w przedszkola niepubliczne, a pozostałych przedszkoli z zakładów w jednostki budżetowe było podyktowane kierunkami racjonalnych zmian w zakresie gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych i wydanej przez Ministerstwo Finansów nowelizacji ustawy o finansach publicznych, polegającej między innymi na likwidacji formy organizacyjno-prawnej jaką był zakład budżetowy.

W kwietniu 2007 r. po raz pierwszy odbyła się rekrutacja do przedszkoli drogą elektroniczną. Takie rozwiązanie pozwoliło uniknąć problemów związanych przede wszystkim z blokowaniem miejsc w kilku przedszkolach przez te same dzieci oraz sytuacji stresujących w przypadku nieuzyskania przez dziecko miejsca w żadnym przedszkolu.

Wprowadzony system zapewnia także całkowite bezpieczeństwo danych na wszystkich etapach procesu rekrutacji, dostosowuje ofertę edukacyjną do wymagań klienta. Rodzice mogą łatwo uzyskać informacje o wszystkich placówkach na stronie internetowej.

16.3. SZKOŁY PODSTAWOWE

W Szczecinie w roku szkolnym 2006/2007 funkcjonowało 57 szkół podstawowych:
– 47 szkół podstawowych publicznych,
– 10 szkół podstawowych niepublicznych.

Do szkół podstawowych publicznych uczęszczało 22 217 uczniów (tabela nr 16.3.). Liczba uczniów szkół podstawowych niepublicznych wyniosła 1 153, co stanowiło zaledwie 5% ogólnej liczby uczniów.

W publicznych szkołach podstawowych działały oddziały integracyjne umożliwiające naukę dzieciom niepełnosprawnym, a nauczanie odbywało się według programu szkół specjalnych.

W 8 szkołach podstawowych (nr 21, 39, 41, 49, 54, 63, 64, 74) znajdowały się 34 oddziały integracyjne.

Ze względu na stale rosnący odsetek dzieci z wadami postawy, szczególną uwagę zwraca się na rozwój fizyczny dzieci i młodzieży. Ponad 99% szkół podstawowych publicznych posiadało salę gimnastyczną, a w 4 szkołach podstawowych działało 14 klas sportowych.

Statutowe działania szkół z zakresu opieki nad dziećmi spełniają świetlice szkolne przy szkołach podstawowych prowadzonych przez Miasto. W roku szkolnym 2006/2007 we wszystkich działały świetlice, większość z nich pracowało w wydłużonym czasie pracy.

W szkołach podstawowych zatrudnionych było 2 147 pedagogów, z czego ponad 98% z wyższym wykształceniem.

Tabela nr 16.3.

SZKOŁY PODSTAWOWE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
	publiczne	niepubliczne
Liczba szkół	47	10
Liczba uczniów	22 217	1 153
Przeciętna liczba uczniów w klasie	24	15
Liczba uczniów wymagających specjalnej opieki	1 993	5
Liczba nauczycieli	2 147	123
w tym: z wyższym wykształceniem	**2 111**	**123**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Tabela Nr16.4.

UKŁAD TERYTORIALNY PUBLICZNYCH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
dzielnica	liczba szkół	liczba uczniów
Północ	9	3 906
Śródmieście	13	6 071
Zachód	13	6 833
Prawobrzeże	12	5 407
ogółem	**47**	**22 217**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Tabela nr 16.5.

UKŁAD TERYTORIALNY NIEPUBLICZNYCH SZKÓŁ PODSTAWOWYCH W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
dzielnica	liczba szkół	liczba uczniów
Północ	1	196
Śródmieście	7	763
Zachód	1	128
Prawobrzeże	1	66
ogółem	**10**	**1 153**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

16.4. GIMNAZJA

W Szczecinie w roku szkolnym 2006/2007 znajdowały się 54 gimnazja (tabela nr 16.6.):
– 44 gimnazja publiczne,
– 9 gimnazjów niepublicznych.

Według danych podanych w tabela nr 16.6. uczniowie gimnazjów niepublicznych stanowili zaledwie 5% (638 uczniów) ogólnej liczby uczniów tego poziomu nauczania. W gimnazjach publicznych uczyło się 11 818 uczniów.

W pięciu gimnazjach (nr 18, 20, 26, 29, 35) funkcjonowało 13 oddziałów integracyjnych, umożliwiając naukę dzieciom niepełnosprawnym.

Na podstawie ilości zgłoszeń spoza rejonu można łatwo określić, które szczecińskie gimnazja cieszą się największą popularnością. Na czele tej listy znajduje się Gimnazjum nr 10. Na 137 uczniów klas pierwszych, 60% to dzieci spoza rejonu. Dużą popularnością wśród absolwentów szkół podstawowych cieszyły się również: Gimnazjum nr 12, Gimnazjum nr 9 i Gimnazjum nr 27.

W roku szkolnym 2006/2007 w gimnazjach zatrudnionych było 1 245 nauczycieli, z czego 98,5% posiadało wyższe wykształcenie.

Tabela nr 16.6.

GIMNAZJA PUBLICZNE I NIEPUBLICZNE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
	publiczne	niepubliczne
Liczba szkół	44	9
Liczba uczniów	11 818	685
Przeciętna liczba uczniów w klasie	26	15
Liczba uczniów wymagająca specjalnej opieki	194	3
Liczba nauczycieli	1 245	151
w tym z wyższym wykształceniem	**1 227**	**151**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Tabela nr 16.7.

UKŁAD TERYTORIALNY GIMNAZJÓW PUBLICZNYCH W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
dzielnica	liczba szkół	liczba uczniów
Północ	10	2 235
Śródmieście	11	3 021
Zachód	13	3 849
Prawobrzeże	10	2 713
ogółem	**44**	**11 818**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Tabela nr 16.8.

UKŁAD TERYTORIALNY GIMNAZJÓW NIEPUBLICZNYCH W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
dzielnica	liczba szkół	liczba uczniów
Północ	1	43
Śródmieście	5	360
Zachód	2	165
Prawobrzeże	2	70
ogółem	**10**	**638**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

16.5. SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE

W Szczecinie w roku szkolnym 2006/2007 funkcjonowało 161 szkół ponadgimnazjalnych:
- 97 publicznych, w tym: 88 dla młodzieży i 9 dla dorosłych (tabela nr 16.9.),
- 64 niepubliczne (tabela nr 16.10.).

Tabela nr 16.9.

PUBLICZNE SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007				
typ szkoły	liczba szkół	liczba oddziałów	liczba uczniów	przeciętna liczba uczniów w klasie
MŁODZIEŻOWE				
Licea ogólnokształcące	24	324	9 328	29
Technika	25	175	4 456	26
ZSZ	13	44	1 143	26
Licea profilowane	15	47	1 116	24
razem	**77**	**590**	**16 043**	**27**
Szkoły policealne	11	12	318	27
ogółem	**88**	**602**	**16 361**	**27**
DLA DOROSŁYCH				
Licea ogólnokształcące	4	13	325	25
Technika	3	8	156	20
ZSZ	1	3	56	19
razem	**8**	**24**	**537**	**22**
Szkoły policealne	1	3	118	39
ogółem	**9**	**27**	**655**	**24**
Ogółem młodzieżowe + dla dorosłych	**97**	**629**	**17 016**	**27**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Do szkół ponadgimnazjalnych uczęszczało 23 622 uczniów, w tym 28% do szkół niepublicznych. 52% stanowią uczniowie liceów ogólnokształcących (12 385 uczniów).

Ponadto w Szczecinie funkcjonowało Liceum Ogólnokształcące z oddziałami integracyjnymi dla uczniów ze wszystkimi typami niepełnosprawności (16 oddziałów integracyjnych).

Tabela nr 16.10.

NIEPUBLICZNE SZKOŁY PONADGIMNAZJALNE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007				
typ szkoły	liczba szkół	liczba oddziałów	liczba uczniów	przeciętna liczba uczniów w klasie
Licea ogólnokształcące	29	136	2 732	20
Technika	12	22	331	15
ZSZ	1	3	69	20
Szkoły policealne	22	138	3 474	25
ogółem	**64**	**299**	**6 606**	**20**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

W roku szkolnym 2006/2007 liczba nauczycieli w szkołach ponadgimnazjalnych wyniosła 1 742, w tym z wyższym wykształceniem 1 701, czyli 98%.

Ogromny sukces odniosły szczecińskie licea w najbardziej prestiżowym rankingu szkół średnich zorganizowanym przez miesięcznik „Perspektywy" i redakcję „Rzeczpospolitej", zarówno w 2006 r., jak i w 2007 r. W 2007 roku XIII Liceum Ogólnokształcące w Szczecinie po raz czwarty z kolei zajęło zaszczytne I miejsce w kraju. Do grona najlepszych szkół ponadgimnazjalnych należą także: II LO – 23. miejsce w 2006 r. i 15. w 2007 r., V LO – 123. w 2006 r. i 106. w 2007 r., IX LO – 251. w 2006 r. i 165. w 2007 r., VI LO – 259. w 2006 r. oraz XIV LO – 285. w 2006 r. i 295. w 2007 r.

Spośród szkół publicznych prowadzonych przez inny organ 108. miejsce w roku 2007 r. uzyskało Katolickie Liceum Ogólnokształcące.

16.6. WYNIKI SPRAWDZIANÓW I EGZAMINÓW ZEWNĘTRZNYCH

Po raz kolejny egzaminy zewnętrzne w roku szkolnym 2006/2007 pisali uczniowie kończący naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych. Przystąpili do nich w macierzystych szkołach. Były to testy pisemne, dwustopniowe, standaryzowane, szerokiego użytku, sprawdzające, z elementami testu różnicującego. Poruszone w nim problemy z danych przedmiotów były zgodne z wcześniej ustalonymi wymaganiami oraz sprawdzały poziom wiadomości i umiejętności absolwentów na danym poziomie edukacyjnym.

Arkusze egzaminacyjne sprawdzali i oceniali powołani, przeszkoleni i wpisani do ewidencji Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej egzaminatorzy, pracujący w zespołach egzaminacyjnych.

16.6.1. SPRAWDZIAN PO SZKOLE PODSTAWOWEJ

Sprawdzian umiejętności uczniów kończących naukę w sześcioletniej szkole podstawowej jest dla nich pierwszym egzaminem zewnętrznym. Analiza wyników pozwala na sprawdzenie stopnia opanowania umiejętności przez uczniów kończących drugi etap edukacyjny w oparciu o krajowe standardy egzaminacyjne obejmujące: czy-

tanie, pisanie, rozumienie, korzystanie z informacji oraz wykorzystanie wiedzy w praktyce.

12 kwietnia 2007 r., już po raz szósty, sprawdzian kończący naukę w szkole napisało ok. 3,9 tysiąca uczniów z 57 szkół podstawowych funkcjonujących w Szczecinie. Ok. 3,7 tysiąca to uczniowie szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Miasto Szczecin.

Szczecińscy szóstoklasiści uzyskali w 2007 roku nieco wyższy średni wynik sprawdzianu w porównaniu z rokiem ubiegłym. Każdy statystyczny szczeciński uczeń otrzymał 27,5 punktu z 40 możliwych do uzyskania za cały test.

Na nieco wyższy wynik tegorocznego sprawdzianu mogło mieć wpływ wiele różnorodnych czynników:
- zróżnicowanie poziomu uczniów (każdy rocznik jest inny),
- sprawdzian weryfikował nieco inne umiejętności niż poprzednie,
- większa łatwość przygotowanych zadań testowych,
- zastosowanie prostszego i bardziej przyjaznego języka poleceń,
- przeprowadzanie przez szkoły testów próbnych podobnych do sprawdzianu właściwego (w klasach V i VI),
- szczegółowa analiza wyników testów z lat ubiegłych i testów próbnych na poziomie ucznia, klasy i szkoły,
- zwiększenie poziomu wiedzy uczniów (bardzo dobra praca nauczycieli),
- wdrożenie programów naprawczych i wyrównawczych finansowanych przez Miasto Szczecin.

16.6.2. EGZAMIN GIMNAZJALNY

Egzamin sprawdzający poziom opanowania umiejętności i wiadomości ujętych w egzaminacyjnych standardach wymagań egzaminacyjnych z przedmiotów humanistycznych i matematyczno-przyrodniczych, składał się z dwóch części: humanistycznej i matematyczno-przyrodniczej. Za całość egzaminu można było uzyskać maksymalnie 100 punktów (po 50 punktów za każdą część).

Ponad 4,2 tys. uczniów z 54 gimnazjów szczecińskich napisało 24 i 25 kwietnia 2007 roku, już po raz szósty, egzamin kończący ich naukę w gimnazjum. Spośród nich ponad 3,8 tys. to uczniowie 44 gimnazjów prowadzonych przez Miasto Szczecin.

Każdy statystyczny szczeciński gimnazjalista otrzymał 61,02 punktu na 100 punktów możliwych, to o ok. 1 punkt więcej niż w poprzednich dwóch latach.

Szczecińscy gimnazjaliści uzyskali średni wynik egzaminu nieco niższy w części humanistycznej oraz wyższy w części matematyczno-przyrodniczej w porównaniu z rokiem ubiegłym. W części humanistycznej uzyskany średni wynik to 33,93 punktu na 50 możliwych do uzyskania (średni wynik w 2006 roku to 34,0 punkty), natomiast w części matematyczno-przyrodniczej, również na 50 punktów możliwych do uzyskania, uczniowie otrzymali średnio 27,09 punktu (o 1,5 punktu więcej w stosunku do średniej z 2005 r. oraz o ok. 1 punkt więcej w stosunku do 2006 r.).

W 2007 roku nastąpił nareszcie tak długo oczekiwany widoczny wzrost wyników testu matematyczno-przyrodniczego, jednak w dalszym ciągu występuje zbyt duży rozrzut wyników pomiędzy najwyższymi i najniższymi wynikami (najniższy – 28%, najwyższy – 90%).

Wyniki egzaminu gimnazjalnego w dużej mierze decydują o tym, czy absolwent gimnazjum dostanie się do wybranej szkoły ponadgimnazjalnej. Punkty z egzaminu stanowią bowiem aż połowę możliwych do zdobycia w procedurze rekrutacyjnej.

16.6.3. EGZAMIN MATURALNY

Egzamin maturalny w sesji wiosennej 2007 roku w 94 szkołach ponadgimnazjalnych pisało 4 604 absolwentów, w tym 3 343 w 54 liceach ogólnokształcących, 423 w 15 liceach profilowanych, 768 w 23 technikach i 70 w 2 liceach artystycznych w terminach:
- 4 – 31 maja 2007 r.: część ustna,
- 4 – 23 maja 2007 r.: część pisemna.

Do egzaminu maturalnego w 59 szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Miasto Szczecin przystąpiło 4 009 absolwentów, w tym 2 846 absolwentów liceów ogólnokształcących, 423 absolwentów liceów profilowanych oraz 740 absolwentów techników.

Egzamin maturalny zdało 3 746 absolwentów (93%), w tym 2 763 absolwentów liceów ogólnokształcących (97%), 627 absolwentów techników (85%) oraz 356 absolwentów liceów profilowanych (84%).

Nie zdało (nie otrzymało świadectwa maturalnego) 263 absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, w tym 83 absolwentów liceów ogólnokształcących (3%), 113 absolwentów techników (15%) oraz 67 absolwentów liceów profilowanych (16%).

16.7. PROGRAMY PODNOSZĄCE JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Celem działań projakościowych, zgodnie z polityką edukacyjną Miasta Szczecina zawartą w „Strategii Rozwoju Miasta Szczecina" jest wspieranie zdolności i talentów uczniów oraz wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, czyli stwarzanie im warunków indywidualnego rozwoju poprzez**:**
- pozyskiwanie środków finansowych na realizację programów pracy z uczniem,
- organizowanie w szkole działań wspomagających, poprzez tworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych w szkole w celu rozwijania szczególnych uzdolnień uczniów,
- zapewnianie systematycznych i odpowiednich środków finansowych przeznaczonych na pomoc merytoryczną uczniom, m. in. działalność kół zainteresowań, realizację indywidualnego toku i programu nauki,
- przeznaczanie środków finansowych na stypendia, nagrody, premie oraz na zajęcia indywidualne dla dzieci i młodzieży, czyli system promocji osiągnięć uczniów.

Przedstawione powyżej cele realizowane są przez następujące programy:
- Międzyszkolne Koła Przedmiotowe – stworzenie możliwości udziału uczniów w zajęciach w szkole programowo wyższej, tzn. uczniom szkół podstawowych w gimnazjach, uczniom gimnazjów w szkołach ponadgimnazjalnych.

- Indywidualny Tok Nauki, który polega na przyjęciu innego niż klasowo-lekcyjny systemu nauczania oraz odmiennego od powszechnie obowiązującego cyklu klasyfikowania i promowania ucznia w zakresie jednego, kilku lub wszystkich przedmiotów nauczania.
- Indywidualny Program Nauki – proces kształcenia ucznia w zakresie jednego lub kilku przedmiotów objętych planem nauczania danej klasy, według programu dostosowanego do jego uzdolnień, zainteresowań i możliwości, który nie może obniżyć wymagań edukacyjnych wynikających ze szkolnego zestawu programów nauczania.
- „Klub Gimnazjalisty", w którym organizowane zajęcia stwarzają możliwość samorealizacji, pomagają w odkrywaniu i rozwoju talentów, zainteresowań, uzdolnień, gdzie młodzież ma możliwość twórczego spędzenia wolnego czasu.
- Program wspierania nauki języków obcych, w ramach którego zajęcia organizowane przez nauczycieli uczących języków obcych obejmują zarówno pracę z uczniami szczególnie uzdolnionymi językowo, jak i z uczniami z trudnościami w procesie nauki języków obcych.
- Program wspierania edukacji uczniów z trudnościami w procesie uczenia się – obejmuje on zajęcia z zakresu umiejętności, które są słabą stroną uczniów w danej szkole; nauczyciele realizujący program, przygotowują szkolny program działań na rzecz podniesienia jakości kształcenia, prowadząc diagnozę wstępną, ustalając obszary, w których uczniowie mają zaległości, ustalając przyrost i progresję wiedzy po określonym czasie.
- Szkolne koła pracy z uczniem zdolnym ukierunkowane na pełny rozwój uczniów wybitnie zdolnych; program polega na organizowaniu działań wspomagających, poprzez tworzenie systemu zajęć pozalekcyjnych w szkole w celu rozwijania szczególnie uzdolnionych uczniów.

Tabela nr 16.11.

LICZBA GODZIN PRZYZNANYCH NA PROGRAMY PROJAKOŚCIOWE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007	
program	liczba godzin
Program wspierania nauki języków obcych	133
Indywidualny Program Nauki	97
Klub Gimnazjalisty	59
Program wspierania edukacji uczniów z trudnościami w procesie uczenia się	17
Indywidualny Tok Nauki	32
Międzyszkolne Koło Przedmiotowe	30
Szkolne koła pracy z uczniem zdolnym	-
ogółem	**368**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

W roku szkolnym 2006/2007 priorytetem były programy wspierające naukę języków obcych i na te programy przyznano najwięcej godzin.

Rokrocznie za wybitne osiągnięcia uczniów w danym roku szkolnym przyznawane są Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin.

Tabela nr 16.12.

NAGRODY PREZYDENTA MIASTA SZCZECIN W ROKU SZKOLNYM 2006/2007						
typ szkoły	przyznane środki		liczba przyznanych nagród		przedział kwoty przyznanych nagród	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Szkoły podstawowe	50 000	50 000	175	191	100–350	100–500
Gimnazja			162	174	100–850	100–1 000
Szkoły ponadgimnazjalne	100 000	110 000	182	161	150–2 300	300–2 500
ogółem	**150 000**	**160 000**	**519**	**526**	**100–2 300**	**300-2 500**

Źródło: Wydział Oświaty UM

Szkoły i placówki oświatowe, poza programem nauczania, realizują również opracowane zgodnie z potrzebami wynikającymi z pracy i potrzebami środowiska, akceptowane przez rodziców i samorządy szkolne, różnorodne programy edukacyjne, dydaktyczne, wychowawcze oraz pozalekcyjne. Wśród nich szczególne miejsce zajmują programy innowacyjne i eksperymentalne. Najwięcej programów innowacyjnych i eksperymentalnych wdrożonych zostało w gimnazjach. Spośród wszystkich wykazanych programów łącznie (1 174), najwięcej realizowanych było w szkołach podstawowych i szkołach specjalnych, najrzadziej w szkołach ponadgimnazjalnych.

Tabela nr 16.13.

INNE PROGRAMY W ROKU SZKOLNYM 2006/2007					
typ szkoły	liczba programów				razem
	programy innowacyjne	programy eksperymentalne	wychowanie komunikacyjne	inne	
Szkoły podstawowe	48	17	37	298	400
Gimnazja	63	64	29	120	276
Szkoły ponadgimnazjalne	33	2	9	104	148
Szkoły specjalne	29	1	27	293	350
ogółem	**173**	**84**	**102**	**815**	**1 174**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Większość szczecińskich szkół i placówek oświatowych realizowała przedmiot wychowania komunikacyjnego, jak również uczestniczyła w wielu zajęciach szkolnych z edukacji kulturalnej.

Tabela nr 16.14.

LICZBA SZKÓŁ REALIZUJĄCYCH PRZEDMIOT WYCHOWANIA KOMUNIKACYJNEGO W ROKU SZKOLNYM 2006/2007	
typ szkoły	liczba szkół
Szkoły podstawowe	30
Gimnazja	27
Szkoły ponadgimnazjalne	5
Szkoły specjalne	6
ogółem	**68**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Zajęcia pozalekcyjne organizowane były we wszystkich typach szkół. Większość z nich to zajęcia sportowo-rekreacyjne, turystyczne oraz artystyczne.

Tabela nr 16.15.

LICZBA I RODZAJE ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH W ROKU SZKOLNYM 2006/2007					
szkoła	zajęcia sportowe			zajęcia edukacyjne	zajęcia edukacyjno-kulturalne
	SKS	SKKT	edukacja morska	koła zainteresowań	chór, zespół, teatr
Szkoły podstawowe	112	82	38	323	118
Gimnazja	90	30	12	301	89
Szkoły ponadgimnazjalne	599	146	73	366	29
Szkoły specjalne	11	8	9	28	10
Inne placówki	2	83	24	37	77
ogółem	**814**	**349**	**156**	**1 055**	**323**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

W roku szkolnym 2006/2007 we wszystkich szczecińskich szkołach zrealizowano 5 171 różnorodnych dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. Ogółem uczęszczało na tego rodzaju zajęcia 43 989 uczniów, w tym 24 724 w szkołach podstawowych, 10 914 w gimnazjach, 7 177 w szkołach ponadgimnazjalnych i 1 174 w szkołach specjalnych.

Tabela nr 16.16.

LICZBA UCZNIÓW UCZĘSZCZAJĄCYCH NA ZAJĘCIA POZALEKCYJNE W ROKU SZKOLNYM 2006/2007	
typ szkoły	liczba uczniów
Szkoły podstawowe	24 724
Gimnazja	10 914
Szkoły ponadgimnazjalne	7 177
Szkoły specjalne	1 174
ogółem	**43 989**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Udział dzieci i młodzieży w zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych powoduje, że stają się oni aktywnymi uczestnikami olimpiad wiedzy (tabela nr 16.17.), konkursów przedmiotowych, zawodów sportowych, przeglądów i festiwali artystycznych oraz różnych imprez szkolnych i międzyszkolnych.

Tabela nr 16.17.

LICZBA FINALISTÓW OLIMPIAD W ROKU SZKOLNYM 2006/2007		
typ szkoły	liczba finalistów olimpiad	liczba laureatów olimpiad
Gimnazja	77	21
Szkoły ponadgimnazjalne	97	26
Szkoły specjalne	64	-
ogółem	**238**	**47**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

W roku szkolnym 2006/2007 kontynuowano również funkcjonowanie miasteczka ruchu drogowego dla dzieci i młodzieży w dwóch szkołach: Szkole Podstawowej nr 16 oraz Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 8.

Liczba uczniów korzystających z zajęć wyrównawczych w szkołach podstawowych wyniosła 10 872, w gimnazjach zaś 4 896. Zajęcia te przyczyniają się nie tylko do wyrównywania trudności w uczeniu się dzieci ale również:
- przeciwdziałają agresji, ograniczają zachowania niebezpieczne dla środowiska szkolnego,
- podnoszą poziom wiedzy i umiejętności,
- skutecznie podnoszą umiejętności komunikacji językowej,
- wdrażają do podnoszenia sprawności fizycznej,
- umożliwiają pracę z uczniem dyslektycznym,
- zachowują ciągłość nauczania,
- umożliwiają osiąganie przez uczniów lepszych wyników w nauce,
- pozwalają uniknąć powtarzania klas, zmniejszają liczbę ocen niedostatecznych,
- korzystnie wpływają na wszechstronny rozwój ucznia,
- pomagają wyrównać braki wiedzy w początkowej fazie nauki,
- zwiększają motywację do nauki i pokonywania trudności.

W roku szkolnym 2006/2007 funkcjonowały ponadto 3 szkoły z klasami dwujęzycznymi:
- Gimnazjum nr 32 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 2 (język hiszpański),
- Gimnazjum nr 42 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 6 (język angielski i język niemiecki),
- Gimnazjum nr 46 w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 1 (język angielski)

W każdym typie szkoły zapewniona była również nauka dla dzieci wymagających specjalnej opieki, których w roku szkolnym 2006/2007 było 3 518.

Tabela nr 16.18.

LICZBA UCZNIÓW WYMAGAJĄCYCH SPECJALNEJ OPIEKI W ROKU SZKOLNYM 2006/2007	
nazwa szkoły	liczba uczniów
Szkoły podstawowe	1 993
Gimnazja	194
Szkoły ponadgimnazjalne	416
Szkoły specjalne	915
ogółem	**3 518**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

W roku szkolnym 2006/2007 wydanych zostało 17 356 obiadów, w tym 3 175 bezpłatnych (dofinansowanych przez MOPR), najwięcej w szkołach podstawowych (ok. 64 %).

Tabela nr 16.19.

LICZBA GODZIN DYDAKTYCZNYCH PRZYPADAJĄCYCH NA 1 NAUCZYCIELA W ROKU SZKOLNYM 2006/2007	
typ szkoły	liczba godzin przypadających na 1 nauczyciela
Szkoły podstawowe	12,92
Gimnazja	13,43
Szkoły ponadgimnazjalne	16,80
Szkoły specjalne	11,35
ogółem	**13,80**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

16.8. PROGRAMY STYPENDIALNE

Rządowym programem wyrównywania warunków startu szkolnego uczniów „Wyprawka szkolna" w roku szkolnym 2006/2007 objętych zostało 709 uczniów, co w porównaniu z rokiem ubiegłym stanowiło zbliżoną wielkość (804 uczniów). W ramach programu przekazano podręczniki szkolne oraz wyprawki rzeczowe: plecaki, kostiumy gimnastyczne, przybory szkolne. Łączny koszt wyprawek wyniósł 66 516,40 zł.

Realizowany był również „Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dla uczniów z obszarów wiejskich – II edycja", który obejmował okres od IX 2005 do VIII 2006 oraz „Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dla uczniów z obszarów wiejskich – III edycja" obejmujący okres od IX 2006 do VIII 2007.

Kolejnym działaniem było wdrożenie „Szczecińskiego programu stypendialnego dla studentów ŻAK – II edycja", który obejmował okres od X 2005 do VII 2006 oraz „Szczecińskiego programu stypendialnego dla studentów ŻAK – III edycja" obejmującego okres od X 2006 do VII 2007.

Świadczeniami o charakterze socjalnym w formie stypendiów szkolnych oraz zasiłków szkolnych objęto uczniów zamieszkałych na terenie miasta Szczecin.

W roku szkolnym 2006/2007 funkcjonował również „Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych – Uczeń 2006", który obejmował okres od VI 2006 do XII 2006, a w okresie od IX 2007 do XII 2007 „Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w 2007 roku – Uczeń 2007".

W roku 2006 i 2007 wdrożono do realizacji „Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pochodzących z rodzin byłych pracowników Państwowych Przedsiębiorstw Gospodarki Rolnej na lata 2006–2008".

Szczegółowe dane dotyczące programów stypendialnych prezentuje tabela nr 16.20.

16.9. PLACÓWKI KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież w wieku od 3 lat. Są to dzieci i młodzież niesłysząca, słabo słysząca, niewidoma, słabo widząca, z niepełnosprawnością ruchową, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, z autyzmem, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, niedostosowana lub zagrożona niedostosowaniem społecznym, z zaburzeniami w zachowaniu, zagrożona uzależnieniami, z zaburzeniami psychicznymi i z chorobami przewlekłymi, która wymaga stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy. Działalność taka powinna być organizowana w formie kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie.

Na terenie miasta Szczecina w roku szkolnym 2006/2007 funkcjonowały:
- 4 Zespoły Szkół Specjalnych,
- 1 Zespół Szkół Specjalnych,
- 5 Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych,
- 1 Pogotowie Opiekuńcze (Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum),
- 1 Bursa Szkolna Integracyjna,
- 3 Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze.

Tabela nr 16.20.

PROGRAMY STYPENDIALNE				
program	2006		2007	
	kwota dofinansowania [zł]	liczba stypendystów	kwota dofinansowania [zł]	liczba stypendystów
Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dla uczniów z obszarów wiejskich – II i III edycja	603 017,49	1 106	251 168,71	600
Szczeciński Program Stypendialny dla Studentów „Żak" – II I III edycja	210 285,40	300	56 056,20	181
Stypendia socjalne o charakterze edukacyjnym dla uczniów Szczecina w roku szkolnym 2006/2007	2 836 104,90	5 997	2 235 291,51	5 851
Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych – Uczeń 2006 oraz Uczeń 2007	400 000,00	2 086	750 000,00	6 529
Rządowy program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pochodzących z rodzin byłych pracowników Państwowych Przedsiębiorstw Gospodarki Rolnej na lata 2006/2007	359 600,00	242	92 800,00	102

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Tabela nr 16.21.

LICZBA DZIECI I MŁODZIEŻY W SZKOŁACH I OŚRODKACH KSZTAŁCENIA SPECJALNEGO W ROKU SZKOLNYM 2006/2007							
Szkoła/ Liczba uczniów	SP	G	LO	T	ZSZ	SPdP	SUMA
Zespół Szkół Specjalnych nr 9	47	57					**104**
Zespół Szkół Specjalnych nr 10	19	107					**126**
Zespół Szkół Specjalnych nr 12	89	23					**112**
Zespół Szkół Zawodowych Specjalnych					176	39	**215**
Zespół Szkół Szpitalnych	x	x	x	x	x	x	**x**
Pogotowie Opiekuńcze	72	36					**108**
SOSW nr 1	16	41	30				**87**
SOSW nr 2					205	20	**225**
SOSW nr 4	64	80					**144**
SOSW dla Dzieci Słabo Słyszących	60	34	32	7	20		**153**
SOSW dla Dzieci Niesłyszących	22	17	32	0	19		**90**
Bursa Szkolna Integracyjna							**160**
Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze		36			24		**60**
MOS nr 1 (SOSW nr 3)	60						**60**
MOS nr (SOSW nr 5)		72			24		**96**
razem	**449**	**503**	**94**	**7**	**468**	**59**	**1580**

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Łącznie działało 10 szkół podstawowych specjalnych, w których uczyło się 449 uczniów, 11 gimnazjów specjalnych – 503 uczniów oraz 14 szkół ponadgimnazjalnych specjalnych – 628 uczniów.

W roku szkolnym 2006/2007 kadrę pedagogiczną w szkołach i placówkach specjalnych stanowiło 399 nauczycieli i wychowawców, w tym 378, czyli ok. 95% z wykształceniem wyższym.

Aktualna sieć szkół i placówek specjalnych zaspokaja potrzeby miasta w zakresie kształcenia dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo we wszystkich typach szkół. Niewystarczająca jest natomiast ciągle liczba miejsc w szkołach i ośrodkach dla dzieci i młodzieży zagrożonych niedostosowaniem społecznym, z zaburzeniami zachowania. Powoduje to znaczne wydłużenie okresu oczekiwania na umieszczenie nieletniego w ośrodku szkolno-wychowawczym na podstawie postanowienia wydanego przez sąd.

W ramach Miejskiego Programu Działań na Rrecz Osób Niepełnosprawnych w roku 2006 podjęto wiele działań skierowanych do dzieci i młodzieży, należy do nich:

- Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację.
- Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach edukacji; objęcie aktywną opieką psychologiczną i pedagogiczną wszystkich dzieci niepełnosprawnych od momentu stwierdzenia niepełnosprawności, a ich rodziców doradztwem psychologicznym i pedagogicznym.
- Bezpłatny transport uczniów niepełnosprawnych do szkół i placówek.
- Przystosowanie obiektów oświatowych dla osób niepełnosprawnych: modernizacja oferty edukacyjnej i rehabilitacyjnej, doposażenie infrastruktury socjalno-bytowej, likwidacja barier architektonicznych.

W roku 2006 Gmina Miasto Szczecina (Wydział Oświaty) pozyskała ok. 1 010 881,47 zł dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (w ramach programu „Edukacja") na zakup pomocy dydaktycznych, wyposażenia pracowni szkolnych i bazy socjalno-bytowej, jak i robót budowlanych mających na celu zniwelowanie barier architektonicznych w obiektach oświatowych. Dofinansowanie dotyczyło projektów realizowanych przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 i Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Słabo Słyszących.

Gmina Miasto Szczecin występując z wnioskiem o wsparcie na następujące projekty dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1:

- Modernizacja oferty edukacyjnej i rehabilitacyjnej szkół w SOSW nr 1 w Szczecinie (w ramach obszaru A programu „Edukacja"),
- „Nasze bezpieczne miejsce" – doposażenie infrastruktury socjalno-bytowej SOSW nr 1 w Szczecinie (w ramach obszaru B programu „Edukacja"),
- Likwidacja barier architektonicznych w łazienkach, dostosowanie sanitariatów do potrzeb wychowanków SOSW nr 1 w Szczecinie (w ramach obszaru C programu „Edukacja"),

uzyskała dotacje w wysokości odpowiednio: 181 369,83 zł, 84 356,77 zł i 187 203,39 zł, łącznie 452 929,99 zł.

Gmina Miasto Szczecin, występując z wnioskiem o wsparcie na następujące projekty dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących:

- „Dobry Start"– wyposażenie bazy dydaktycznej i rehabilitacyjnej na potrzeby dzieci i młodzieży z wadą słuchu będących wychowankami SOSW dla Dzieci Słabo Słyszących w Szczecinie (w ramach obszaru A programu „Edukacja"),
- „Mój Dom" – doposażenie infrastruktury socjalno-bytowej na potrzeby całodobowej opieki SOSW dla Dzieci Słabo Słyszących w Szczecie (w ramach obszaru B programu „Edukacja"),

uzyskała dotacje w wysokości odpowiednio: 287 989,28 zł i 269 962,20 zł, łącznie 557 951,48 zł.

W roku 2007 kontynuowano dotychczasowe działania i zaplanowano nowe. Ich realizacja nastąpiła poprzez:
- Diagnozowanie potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dostosowywanie placówek oświatowych do tych potrzeb. Gmina Miasto Szczecin wystąpiła do PFRON z wnioskami o wsparcie realizacji projektów pn.:
  - Modernizacja oferty edukacyjnej i rehabilitacyjnej szkół (w ramach obszaru A programu „Edukacja"),
  - „Nasze bezpieczne miejsce" – doposażenie infrastruktury socjalno-bytowej (w ramach obszaru B),
  - Zakup środków transportu osób niepełnosprawnych (w ramach obszaru D).

  Na powyższe projekty Miasto uzyskało i wykorzystało w 2007 r. łącznie 622 283,72 zł dotacji, przy wkładzie własnym 76 932,19 zł.
- Objęcie aktywną opieką psychologiczną i pedagogiczną wszystkich dzieci niepełnosprawnych od momentu stwierdzenia niepełnosprawności, a ich rodziców doradztwem psychologicznym i pedagogicznym.
- Popularyzowanie wśród kadry pedagogicznej oraz przyszłych nauczycieli problematyki osób niepełnosprawnych, wdrażanie w szkołach programów wychowawczych mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację.
- Bezpłatny transport uczniów niepełnosprawnych do szkół i placówek.

16.10. PLACÓWKI OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZE

W roku szkolnym 2006/2007 w mieście działały następujące publiczne placówki opiekuńczo-wychowawcze:
- Pałac Młodzieży – liczba podopiecznych 2 225,
- Państwowe Ognisko Baletowe – liczba podopiecznych 293,
- Ognisko pracy pozaszkolnej szczeciński chór chłopięcy „Słowiki" – liczba podopiecznych 194,
- Państwowa Szkoła Muzyczna I st. – liczba uczniów 350.

Na terenie Szczecina działały również niepubliczne placówki szkolno-wychowawcze wpisane do ewidencji prowadzonej przez Gminę Miasto Szczecin. Należą do nich:
- Ośrodek Terapii Dysleksji Szczecińskiego Towarzystwa Dysleksji – liczba podopiecznych 206,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Akademos" – liczba podopiecznych 400,
- Niepubliczna Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna „Tęcza" Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej Ruchowo „Tęcza" – liczba podopiecznych 100,
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – liczba podopiecznych 77,
- Specjalny Dzienny Ośrodek Terapeutyczno-Edukacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem „Razem" Szczecińskiego Stowarzyszenia Pomocy Autystom – liczba podopiecznych 43,
- Dzienny Ośrodek Terapeutyczno-Edukacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem – liczba podopiecznych 30,
- Bursa Towarzystwa Salezjańskiego – liczba podopiecznych 180,
- Ognisko św. Brata Alberta „Caritas" – liczba podopiecznych 47,
- Ognisko Pracy Pozaszkolnej „Serduszka" – liczba podopiecznych 255,
- Dom Harcerza Związku Harcerstwa Polskiego – liczba podopiecznych 180.

W placówkach tych dzieci i młodzież wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy mają możliwość rozwijania swoich umiejętności, np. artystycznych, lecz także pozyskiwania wiadomości i umiejętności z wielu dziedzin, często niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym.

16.11. INNE FORMY KSZTAŁCENIA

W latach 2006/2007 dwie placówki oświatowe uprawnione były do organizowania kursów podnoszących kwalifikacje: Ośrodek Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w Zespole Szkół Rzemieślniczych oraz Ośrodek Kształcenia Kursowego w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym.

Tabela nr 16.22.

KURSY ORGANIZOWANE PRZEZ OŚRODEK DOKSZTAŁCANIA I DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W ZSR

kierunek kursu	2006 rok		2007 rok	
	liczba kursów	liczba absolwentów	liczba kursów	liczba absolwentów
Kurs Pedagogiczny dla Instruktorów Zajęć Praktycznych w Zakładach Pracy	1	10	1	25
Kurs Podstawowy BHP dla Młodocianych Pracowników	1	18	1	14

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Tabela nr 16.23.

KURSY ORGANIZOWANE PRZEZ OŚRODEK KURSOWY W ZCE				
kierunek kursu	2006 rok		2007 rok	
	liczba kursów	liczba absolwentów	liczba kursów	liczba absolwentów
Kursy przygotowujące do egzaminów eksternistycznych z zakresu Liceum Ogólnokształcącego	1	59	2	91
Kurs przygotowujący do matury z j. polskiego, rosyjskiego, angielskiego, matematyki, historii, geografii	1	50	2	98
Kursy BHP	16	461	12	361
Kurs pt. „Pierwsza pomoc przedlekarska"	1	35	-	-
Kursy z zakresu przestrzegania podstawowych zasad higieny w procesie produkcji żywności (obrocie żywnością) oraz systemów DPH, DPP, HACCP	1	14	-	-
Kursy z zakresu wdrażania zasad Dobrej Praktyki Higienicznej, Dobrej Praktyki Produkcyjnej oraz systemu HACCP w zakładach żywienia zbiorowego	-	-	1	8
Kurs pt. „Obsługa komputera"	1	15	-	-
Kurs pt. „Przepisy kadrowe w 2004 r. w szkołach i placówkach oświatowych"	-	-	3	169
Kurs pt. „Monter konstrukcji stalowych i okrętowych"	1	17	-	-
Kurs spawania gazowego, elektrycznego w osłonie gazów CO2, TIG - podstawowy i ponadpodstawowy	28	374	25	350
Kurs „Ręczny przecinacz gazowy"	9	25	6	19

Źródło: Wydział Oświaty UM.

Ponadto w Szczecinie funkcjonuje jedna placówka prowadzona przez Gminę Miasto Szczecin organizująca doskonalenie nauczycieli szczecińskich szkół wszystkich typów, którą jest Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym. W roku 2006 zorganizowany został jeden kurs pedagogiczny dla zawodowo czynnych nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych, który ukończyło 15 absolwentów.

W Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym realizowane są także projekty unijne koordynowane przez Biuro Koordynacji Projektów. W latach 2006–2007 zostały zrealizowane 2 projekty Leonardo da Vinci: praktyki zawodowe dla zawodu technik informatyk i staże zawodowe dla informatyków oraz projekt „Ekologia nie zna granic".

16.12 PORADNIE PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNE

Pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży, ich rodzicom, nauczycielom i wychowawcom udzielają poradnie psychologiczno-pedagogiczne. W roku szkolnym 2006/2007 w Szczecinie funkcjonowały następujące poradnie:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1(Śródmieście): liczba placówek pod opieką – 56, liczba podopiecznych w rejonie – 17 326,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 2 (Prawobrzeże): liczba placówek pod opieką – 67, liczba podopiecznych w rejonie – 13 470,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 3 (Północ): liczba placówek pod opieką – 62, liczba podopiecznych w rejonie – 16 550,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 4 (Zachód): liczba placówek pod opieką – 55, liczba podopiecznych w rejonie – 14 975,
- Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne (Śródmieście): liczba placówek pod opieką – 55, liczba podopiecznych w rejonie 10 363.

Łącznie pod opieką poradni w Szczecinie było 295 placówek oświatowych z liczbą 72 684 dzieci i młodzieży objętych ich opieką. Poradnie zatrudniały w roku szkolnym 2006/2007 pracowników pedagogicznych na 100,5 etatach oraz pracowników administracji i obsługi na 32,75 etatach.

Do zadań statutowych poradni należy:

- wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się i nabywanie umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej;
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny,
- pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej,
- prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
- wspomaganie wychowawczej oraz edukacyjnej funkcji szkoły.

Działalność poradni ukierunkowana jest przede wszystkim na:

– wczesną interwencję i wspomaganie rozwoju dziecka od urodzenia do 7. roku życia,
– udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej lub z dysfunkcjami rozwojowymi oraz ich rodzicom,
– udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z wybitnymi uzdolnieniami,
– profilaktykę problemową, w tym profilaktykę uzależnień dzieci i młodzieży,
– wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny.

Zadania statutowe poradnie realizują poprzez: badania diagnostyczne psychologiczne i pedagogiczne, orzecznictwo, terapię logopedyczną, zajęcia terapeutyczne z dziećmi i młodzieżą, konsultacje rodzinne z elementami terapii, terapię rodzinną, grupy wsparcia dla pedagogów, zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, inne formy pracy.

W ramach prowadzonej działalności poradnie wydały 5 308 orzeczeń i opinii w różnych sprawach, przeprowadziły 14 432 badania diagnostyczne oraz udzieliły 9 462 różnorodne formy pomocy.

16.13. ROLA MIASTA W UTRZYMANIU SZKÓŁ I PLACÓWEK

Zadania Miasta Szczecina w zakresie utrzymania szkół i placówek oświatowo-wychowawczych wynikają z obowiązujących ustaw i porozumień. Miasto jest organem prowadzącym przedszkola, szkoły różnych typów, placówki oświatowo-wychowawcze, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego. Do zadań Miasta w tym zakresie należy:
– zapewnienie warunków do realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych,
– zapewnienie obsługi administracyjnej, finansowej i organizacyjnej szkoły lub placówki oświatowej,
– wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, wychowania i innych zadań statutowych,
– koordynowanie funkcjonowania i nadzór nad działalnością szkół i placówek,
– koordynowanie zadań związanych z bieżącym utrzymaniem technicznym szkół i placówek oświatowych,
– prowadzenie spraw związanych z ewidencją szkół i placówek niepublicznych oraz podmiotów publicznych prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną,
– prowadzenie spraw związanych z nadaniem i cofaniem uprawnień szkoły publicznej szkołom niepublicznym,
– prowadzenie spraw związanych z udziałem dotacji niepublicznym szkołom i placówkom oraz szkołom publicznym prowadzonym przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczna,
– podejmowanie działań kreujących i promujących sport i turystykę, współudział w organizowaniu imprez sportowo-turystycznych,
– nadzór nad technicznym utrzymaniem placówek sportu.

Polityka edukacyjna Miasta Szczecina realizowana jest w oparciu o następujące zasady:
– swobodnego wyboru szkoły,
– elastycznego systemu edukacji, zapewniającego podnoszenie jakości wykształcenia,
– wyrównywania szans edukacyjnych,
– dbałości o wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży,
– równomiernego rozwoju wszystkich obszarów pracy szkoły, czyli nauczania, wychowywania i opieki,
– zapewniania dzieciom dostępu do placówek przedszkolnych,
– równouprawnienia oświaty publicznej i niepublicznej,
– integrowania systemu edukacyjnego z rozwiązaniami w krajach Unii Europejskiej,
– modernizacji bazy i wyposażenia szkół i placówek oświatowych.

Konsekwentna realizacja priorytetów polityki edukacyjnej wprost przekłada się na jakość świadczonych usług w szczecińskich szkołach. Należą do nich:
– wysoka jakość pracy szkoły i wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna,
– równe szanse edukacyjne dla mieszkańców miasta,
– finansowanie ustalonych w każdym roku kalendarzowym zadań edukacyjnych zawartych w polityce edukacyjnej miasta Szczecina,
– stałe monitorowanie i ewaluacja jakości świadczonych usług edukacyjnych,
– dbałość o pełny rozwój uczniów zdolnych,
– szkoły jako silne centra oddziaływania środowiskowego i wychowawczego,
– praca z uczniami z zaburzeniami zachowania.

W wyniku analizy stanu oświaty Miasta Szczecin, ustalono priorytety wymagające pilnych działań. Za niezbędną uznano restrukturyzację wydatków sieci przedszkoli oraz restrukturyzację sieci szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Potrzeba restrukturyzacji wynikała przede wszystkim z Polityki edukacyjnej Miasta ukierunkowanej na jakościowy rozwój szkół oraz konieczność zapewnienia warunków do prawidłowej organizacji pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej na każdym etapie kształcenia. Za priorytetowe uznano działania związane z nowymi metodami finansowania oświaty oraz kontynuowanie funkcjonowania standardów organizacyjnych pracy szkół i placówek.

Kontynuowano również działania na rzecz kształcenia uczniów i młodzieży niepełnosprawnej w integracyjnych i specjalnych formach kształcenia.

Od 2004 r. Miasto Szczecin prowadzi elektroniczną rekrutację do szkół ponadgimnazjalnych. Ogromny sukces przedsięwzięcia oraz korzyści z niego wynikające sprawiły, że w czerwcu 2006 r. po raz pierwszy do programu elektronicznej rekrutacji na rok szkolny 2006/2007 przystąpiły gimnazja, a w roku 2007 r. wprowadzono elektroniczną rekrutację do przedszkoli i szkół podstawowych na rok szkolny 2007/2008.

Wprowadzony system zapewnia całkowite bezpieczeństwo danych na wszystkich etapach procesu rekrutacji. Rodzice, dzieci i młodzież mogą łatwo uzyskać informacje o wszystkich szkołach i placówkach na wskazanej stronie internetowej. Znajduje się tam szczegółowy informator o wszystkich szkołach i placówkach biorących udział w rekrutacji.

Miasto Szczecin kontynuowało działania związane z funkcjonowaniem programu „SIO" – Systemu Informacji Oświatowej, opracowanego przez Ministerstwo Edukacji i Sportu, a służącego uzyskiwaniu danych niezbędnych do prowadzenia Polityki edukacyjnej Miasta Szczecin.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom zawodowym szczecińskiej młodzieży, uruchomiono od 1 września 2007 r. Technikum Morskie w Zespole Szkół Budowy Okrętów. Szkoła powstała w porozumieniu z Akademią Morską, dzięki czemu jej absolwenci będą lepiej przygotowani do kontynuowania swojej edukacji w tej renomowanej szczecińskiej szkole wyższej. W procesie tworzenia szkoły porozumiewano się również z przedstawicielami jednego z największych zakładów pracy branży morskiej w Szczecinie – PŻM. Ta współpraca ma na celu lepszą identyfikację potrzeb pracodawców w procesie kształcenia młodych ludzi, a także umożliwienie im praktyk pomagających zdobyć niezbędne doświadczenie. Szkoła cieszyła się ogromnym zainteresowaniem wśród absolwentów gimnazjów. Wskaźnik naboru do Technikum Morskiego należał do jednego z wyższych w szczecińskich szkołach ponadgimnazjalnych.

W 2007 zostało zrealizowanych i rozliczonych kilka projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych. Wśród nich znalazły się: „Edukacja – program pomocy w dostępie do nauki dzieci i młodzieży niepełnosprawnej" (728,008 tys. zł z PFRON) oraz program dofinansowania wycieczek edukacyjnych dla dzieci i młodzieży „Podróże historyczno-kulturowe w czasie i przestrzeni" (41,852 tys. zł z Kuratorium Oświaty). Dzięki pozyskanym środkom możliwe było dostosowanie i wyposażenie pracowni, klas, toalet dla potrzeb uczniów niepełnosprawnych, pozyskanie autobusu dla Specjalnego Ośrodka Szkolno Wychowawczego dla Dzieci Słabo Słyszących oraz zrealizowanie kilku wycieczek historycznych.

Zgodnie ze złożoną deklaracją przez Prezydenta Miasta Szczecin podczas akcji „Masz głos, masz wybór", rok 2007 stanowi zakończenie I etapu przekształceń w szczecińskich szkołach, zgodnie z zapisami w polityce edukacyjnej Miasta Szczecina, ukierunkowanych na tworzenie elastycznego systemu edukacyjnego, umożliwiającego ustawiczne podnoszenie jakości wykształcenia mieszkańców miasta zgodnie z ich oczekiwaniami i potrzebami, reagującego na wyzwania gospodarcze, kulturalne i społeczne, prowadzącego do wyrównania szans edukacyjnych, dostosowanego do wymogów integracji europejskiej i wymogów światowych.

W wyniku przeprowadzonej restrukturyzacji i zaoszczędzonych w związku z tym środków (zmniejszenie kosztów utrzymania jednostek), Gmina Miasto Szczecin uzyskała tym samym możliwość zwiększenia finansowania nowych programów: rozwój uczniów zdolnych, wyrównywanie istniejących różnic edukacyjnych. Przy współpracy z dyrektorami szkół i placówek powstało wiele projektów, które dzięki zwiększonym środkom mogły zostać niemal w całości wdrożone.

W ostatnim czasie zostało zrealizowanych wiele remontów oraz modernizacji w podległych Miastu placówkach. Na ten cel w 2007 r. przeznaczono łącznie 13,5 mln złotych. Wśród wykonanych działań znalazły się remonty wymuszone przez konieczność poprawy bezpieczeństwa uczniów i pracowników szkół, jak również poprawiające komfort nauki i pracy, m.in. przeprowadzono wymianę okien w wielu placówkach, remonty dachów, remonty pomieszczeń szkolnych, sanitariatów oraz kuchni, modernizacje boisk sportowych czy budowę boiska w ramach realizacji programu budowy Osiedlowych Centrów Sportu i Rekreacji.

Zakończono również pierwszy etap programu rozbudowy Ośrodka Morskiego Pałacu Młodzieży.

Na początku 2007 r. podpisana została umowa pomiędzy Gminą i Bankiem Gospodarstwa Krajowego, w wyniku której Szczecin otrzyma dofinansowanie w kwocie 300 tys. zł na budowę boiska piłkarskiego ze sztuczną nawierzchnią przy Zachodniopomorskim Centrum Edukacyjnym. Inwestycja jest realizowana w ramach programu Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz PZU i PZU Życie SA – „Blisko boisko".

Łączna kwota wszystkich pozyskanych w ubiegłym roku przez Gminę Miasto Szczecin środków zewnętrznych na te cele sięga blisko 2,3 mln złotych.

Uruchomiony również został program usuwania azbestu w placówkach oświatowych, którego celem jest likwidacja materiałów zawierających azbest i zastąpienie ich innymi, spełniającymi wymogi prawa budowlanego. Program jest realizowany przede wszystkim w przedszkolach Miasta Szczecin. W 2007 r. zlikwidowano azbest w Przedszkolach Publicznych nr 18, 30, 36, 38, 45, 49, 53, 58, 60, 75, 80.

W celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, udzielana jest uczniom różnorodna pomoc materialna ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa lub budżecie Miasta. Priorytetowo traktowane były zakupy podręczników szkolnych, ubioru oraz obuwia sportowego, przyborów szkolnych, udział w zajęciach edukacyjnych, w tym wyrównawczych oraz zajęciach rewalidacyjnych i logopedycznych.

Tabela nr 16.24.

WIELKOŚĆ WYDATKÓW Z BUDŻETU MIASTA NA OŚWIATĘ		
EDUKACJA	2006 rok	2007 rok
razem	382 484 484	395 257 252
Wydatki bieżące	**372 250 533**	**386 246 222**
Przedszkola Publiczne + „O"	35 782 199	38 192 550
Szkoły Podstawowe	99 558 001	101 415 580
Gimnazja	59 177 569	61 257 153
Licea Ogólnokształcące	49 246 943	49 957 309
Szkoły Zawodowe	43 812 408	45 152 223
Szkoły Artystyczne	4 600 131	4 675 362
Szkoły Specjalne	31 902 483	30 980 881
Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli oraz wynagrodzenia za egzaminy	4 503 490	4 810 109
Pozostała działalność	43 667 309	49 805 055
Wydatki majątkowe	**10 233 951**	**9 011 030**

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu Miasta Szczecin za 2007 rok.

16.14. NAUKA I SZKOLNICTWO WYŻSZE

W Szczecinie funkcjonuje 20 uczelni wyższych, z czego 17 z siedzibą w Szczecinie, pozostałe to filie i wydziały zamiejscowe uczelni z innych miast. W Szczecinie funk-

cjonuje większość z 33 szkół wyższych w województwie zachodniopomorskim. Szczecińskie uczelnie prowadzą również 5 Wydziałów Zamiejscowych, 2 Punkty Konsultacyjne, 7 Terenowych Ośrodków Dydaktycznych i 7 Zamiejscowych Ośrodków Dydaktycznych, z tego 1 Politechnika Szczecińska, 7 Akademia Rolnicza, 9 Uniwersytet Szczeciński, 4 Zachodniopomorska Szkoła Biznesu. W roku akademickim 2007/2008 (wg stanu na 31.12.2007 r.) w szczecińskich szkołach wyższych było zatrudnionych 3 364 nauczycieli akademickich, w tym 714 profesorów.

W ogólnopolskich rankingach wyższych uczelni przeprowadzonych w 2007 roku przez tygodnik„Wprost" oraz dziennik „Rzeczpospolita" wraz z miesięcznikiem „Perspektywy" najwyższe miejsca w obydwu rankingach zajmuje Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie, podobnie jak w latach poprzednich.

W rankingu miesięcznika „Perspektywy" oraz dziennika „Rzeczpospolita" w kategorii uczelni akademickich Pomorska Akademia Medyczna zajęła 14. miejsce. W rankingu tym brane były pod uwagę: prestiż szkoły, siła naukowa, warunki studiowania oraz umiędzynarodowienie. Pozostałe miejsca szczecińskich uczelni:
- Politechnika Szczecińska – 44. miejsce,
- Uniwersytet Szczeciński – 50. miejsce,
- Akademia Rolnicza w Szczecinie – 53. miejsce,
- Akademia Morska – 76. miejsce.

Wśród niepublicznych uczelni magisterskich 36. miejsce zajęła Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie. Wśród niepublicznych uczelni licencjackich na miejscu 30. znalazła się Wyższa Szkoła Zawodowa Collegium Balticum, na 47. miejscu Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej, a na 49. Wyższa Szkoła Administracji Publicznej.

W rankingu tygodnika „Wprost", Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie zajęła 4. miejsce w kategorii uczelni medycznych – najwyższe ze wszystkich szczecińskich uczelni. W ocenie szkół brane były pod uwagę: zaplecze intelektualne szkół, ocena procesu kształcenia, ocena szans kariery zawodowej i warunków kształcenia.
Kategorie w tym rankingu są nieco inne, ale pozostałe uczelnie szczecińskie wypadły bardzo podobnie:
- w kategorii uniwersytety: Uniwersytet Szczeciński – 14. miejsce,
- w kategorii uczelnie techniczne: Politechnika Szczecińska – 10. miejsce, Akademia Morska – 18. miejsce,
- w kategorii uczelnie rolnicze: Akademia Rolnicza – 6. miejsce,
- w kategorii niepaństwowych szkół biznesu i zarządzania: Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie – 15. miejsce,
- w kategorii niepaństwowych szkół niebiznesowych: Wyższa Szkoła Administracji Publicznej – 8. miejsce, Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej – 12. miejsce, Wyższa Szkoła Humanistyczna TWP – 15. miejsce.

Innego rodzaju rankingiem ogólnopolskim jest ranking tygodnika „Newsweek", w którym uczelnie zostają poddane ocenie przez 300 pracodawców. Szczecińskie uczelnie były w 2007 roku wysoko cenione przez pracodawców:
- Politechnika Szczecińska zajęła 10. miejsce w rankingu ogólnopolskim i 7. miejsce wśród uczelni technicznych,
- Pomorska Akademia Medyczna – 16. miejsce w rankingu ogólnopolskim,
- Uniwersytet Szczeciński – 43. miejsce i 5. miejsce w kategorii uniwersytetów,
- Akademia Rolnicza w Szczecinie – 60. miejsce w rankingu ogólnopolskim.

Wszystkie rankingi wskazują na wysokie notowania Pomorskiej Akademii Medycznej i Politechniki Szczecińskiej. Są to uczelnie, po których absolwenci mają najmniejszy problem z podjęciem pracy. Zgodne jest to z tendencjami rynku, gdzie najbardziej poszukiwani są absolwenci uczelni technicznych i ekonomicznych.

Liczba studentów w roku akademickim 2007/2008 spadła o 2 664 osób, tj. o 3,8% w stosunku do roku akademickiego 2006/2007. Wzrosła natomiast nieznacznie liczba absolwentów o 130 osób, tj. 0,9%. Na szczecińskich uczelniach nadal studiuje niewielka liczba cudzoziemców – 433 osoby (wzrost o 3,6%), z których większość to studenci PAM – 317 (wzrost o 41) osób. Na szczecińskich uczelniach studiuje 1 108 osób niepełnosprawnych (611 kobiet), w tym 579 na studiach dziennych.

Realizując jeden z programów realizacyjnych „Polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego" będącej częścią Strategii Rozwoju Szczecina, Miasto wychodzi naprzeciw potrzebom lokalowym szczecińskich uczelni. W latach 2006–2007 podjęte zostały działania wychodzące naprzeciw oczekiwaniom szkół wyższych w tym zakresie. Miasto zaangażowało się w realizację, wynikających z Polityki zadań:
- Utworzenie campusu uczelnianego Akademii Rolniczej,
- Powstania Laboratorium Wodnego dla WBiA Politechniki Szczecińskiej,
- Utworzenia campusu uczelnianego „Informatyki" Politechniki Szczecińskiej,
- Stworzenie warunków dla powstania Państwowej Akademii Muzyki i Sztuk Plastycznych w Szczecinie,
- Ośrodek Szkoleniowy Ratownictwa Morskiego.

W „Polityce wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego" wyznaczone zostały zadania również w obszarach, w których samorząd nie dysponuje kompetencjami decyzyjnymi lub ma je w stopniu nie pozwalającym dokonywać ostatecznych i jednoznacznych rozstrzygnięć. Ich realizatorami są w przeważającej części szczecińskie uczelnie wyższe. Efektem ich działań są prace nad projektami: Szerokopasmowa sieć teleinformatyczna na potrzeby uczelni i miasta e-POMERANIA, Akademickie Centrum Jeździectwa i Hipoterapii, Zachodniopomorskie Centrum Zaawansowanych Technologii, Zachodniopomorski Festiwal Nauki i inne.

Tabela nr 16.25.

SZKOLNICTWO WYŻSZE W LATACH AKADEMICKICH 2006/2007 i 2007/2008

Uczelnia	2006/2007		2007/2008							
			Studenci				Absolwenci			
					z liczby ogółem				z liczby ogółem	
	Studenci	Absolwenci	ogółem	w tym kobiety	studia dzienne	cudzo-ziemcy	ogółem	w tym kobiety	studia dzienne	cudzo-ziemcy
Uniwersytet Szczeciński	34 254	7 926	32 149	20 167	15 344	39	7 715	5 523	2 830	2
Politechnika Szczecińska	10 243	2 111	9 898	2 729	7 476	18	1 653	630	1 388	4
Akademia Rolnicza	8 861	1 839	7 345	4 830	5 163	10	2 141	1 456	1 159	9
Pomorska Akademia Medyczna	2 494	447	2 885	2 113	1 968	317	432	346	311	22
Akademia Morska	3 629	691	3 357	842	2 046	11	632	223	415	6
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu	3 506	768	3 030	1 627	317	28	760	508	95	-
Wyższa Szkoła Administracji Publicznej	1 320	274	1 156	900	176	-	263	210	72	-
Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej	193	31	239	180	239	-	10	7	10	-
Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej	2 452	564	2 389	1 673	206	-	645	482	70	-
Wyższa Szkoła Zawodowa „OECONOMICUS" Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego	318	55	321	204	43	1	51	26	20	-
Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej	546	47	740	284	160	-	27	14	27	-
Wyższa Szkoła Zarządzania	227	60	305	164	72	-	40	23	8	-
Wyższa Szkoła Zawodowa „Collegium Balticum"	461	95	708	525	155	4	96	65	35	-
Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna	659	99	650	438	364	3	118	86	85	1
Wyższa Szkoła Języków Obcych	299	30	316	264	132	-	29	26	16	-
Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna	461	101	513	6	82	1	87	-	21	-
Wyższa Szkoła Kosmetologii i Promocji Zdrowia w Szczecinie	54	-	171	171	62	1	-	-	-	-
Akademia Muzyczna w Poznaniu Filia w Szczecinie	145	49	133	84	96	-	36	19	12	-
Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie Filia w Szczecinie	1 033	630	694	410	-	-	533	356	-	-
Wyższa Szkoła Zawodowa Pielęgnacji Zdrowia i Urody w Poznaniu – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	115	-	224	220	112	-	-	-	-	-
Ogółem	**69 887**	**15 138**	**67 223**	**37 831**	**34 216**	**433**	**15 268**	**10 000**	**6 574**	**44**

Źródło: Urząd Statystyczny w Szczecinie.

Niezależnie od zapisanych w polityce programów realizacyjnych, uczelnie szczecińskie podejmują szereg inicjatyw zmierzających do rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego oraz wzmacniania roli Szczecina jako ośrodka naukowego. Inicjatywy te to m.in.: podjęcie działań w celu otwarcia przez Uniwersytet Szczeciński pierwszego w Polsce zagranicznego ośrodka zamiejscowego w niemieckim miasteczku Eggesin, podjęcie działań w celu utworzenia od października 2007 roku na US licencjackich studiów anglojęzycznych dla studentów z Azji, Afryki i Ameryki Południowej na Wydziale Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, podpisanie wstępnej deklaracji współpracy między Uniwersytetem Szczecińskim a uczelnią z chińskiej prowincji Guangdong (wymiana studentów).

W 2007 roku Prezydent Miasta powołał Zespół ds. koordynowania realizacji polityki wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego. W skład zespołu wchodzą przedstawiciele szczecińskich wyższych uczelni oraz Prezydenta Miasta Szczecina. W trakcie spotkań poruszane są problemy uczelni, w tym możliwość wsparcia ze strony Miasta. Podjęta została także inicjatywa utworzenia akademickiego portalu internetowego z syntetycznymi informacjami o wszystkich szczecińskich uczelniach. Strona ta zostanie uruchomiona w 2008 roku.

Wyrazem współpracy Miasta ze szczecińskimi uczelniami wyższymi są konkursy na prace doktorskie i dyplomowe. Corocznie organizowany jest konkurs dla absolwentów kierunków architektura i urbanistyka Wydziału Budownictwa Politechniki Szczecińskiej oraz Architektura Krajobrazu Wydziału Kształtowania Środowiska i Rolnictwa Akademii Rolniczej w Szczecinie. W 2007 roku przyznane zostały 2 Nagrody Prezydenta oraz 9 wyróżnień.

Po raz pierwszy zostały też zorganizowane konkursy na najlepszą pracę doktorską oraz magisterską i dyplomową ukierunkowaną na nowoczesne technologie i innowacje. W 2007 roku przyznane zostały 2 Nagrody Prezydenta oraz 4 wyróżnienia. Wręczenie nagród odbyło się w Teatrze Współczesnym w trakcie gali wręczenia Nagród Gospodarczych Prezydenta Miasta Szczecin za 2007 rok. Wszystkie konkursy przeprowadzane są wspólnie ze szczecińskim uczelniami.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Główny Urząd Statystyczny – Powiaty w Polsce. Warszawa 2007.
2. Informacje statystyczne – Urząd Statystyczny w Szczecinie.
3. Najlepsze szkoły wyższe 2007 – ranking Newsweek.
4. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna Poznań.
5. Ranking szkół wyższych 2007 – Wprost.
6. Ranking wyższych uczelni 2007 – Rzeczpospolita i Perspektywy.
7. Raporty z działalności szkół w roku szkolnym 2006––2007.
8. Sprawozdania GUS.
9. Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Szczecina 2007.
10. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 2006–2007.
11. Szkoły wyższe i ich finanse w 2006 r., GUS, Warszawa 2007.
12. Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2005/2006 i 2006/2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie.
13. Wydział Oświaty, Urząd Miasta Szczecin.

System
zarządzania strukturami samorządu miejskiego

Raport o stanie miasta Szczecin

17. Organizacja systemu zarządzania miastem

Zgodnie z ustawą z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (DzU z 1998 r., nr 96, poz. 603 ze zm.) utworzono z dniem 1 stycznia 1999 r. gminy, powiaty i województwa. Jednym z szesnastu województw Rzeczypospolitej Polskiej jest województwo zachodniopomorskie. Województwo podzielone jest na 21 powiatów i 114 gmin.

Siedzibą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego oraz Wojewody Zachodniopomorskiego jest Gmina Miasto Szczecin. Administracja publiczna w województwie wykonywana jest przez organy administracji rządowej (wojewoda sprawujący władzę administracji ogólnej, organy administracji niezespolonej) oraz organy samorządu województwa.

17.1. ADMINISTRACJA RZĄDOWA

Administrację rządową na obszarze województwa wykonują:
- wojewoda,
- działający pod zwierzchnictwem wojewody kierownicy zespolonych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach, w imieniu:
  - wojewody, z ustawowego upoważnienia,
  - własnym, jeżeli ustawy tak stanowią,
- organy administracji niezespolonej,
- organy samorządu terytorialnego, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej wynika z ustawy lub z zawartego porozumienia,
- działający pod zwierzchnictwem starosty kierownicy powiatowych służb, inspekcji i straży, wykonujący zadania i kompetencje określone w ustawach,
- organy innych samorządów, jeżeli wykonywanie zadań administracji rządowej następuje na podstawie ustawy lub porozumienia.

17.1.1. WOJEWODA

Wojewoda sprawuje funkcję związaną z przedstawicielstwem Rady Ministrów na obszarze województwa zachodniopomorskiego m.in. jako:
– zwierzchnik zespolonej administracji rządowej,
– organ nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego,
– organ wyższego stopnia w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym,
– reprezentant Skarbu Państwa.

Wojewoda wykonuje zadania przy pomocy wicewojewody, kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży wojewódzkich, dyrektora generalnego oraz dyrektorów Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego.

W roku 2006 i 2007 funkcję wojewody zachodniopomorskiego pełnił Robert Krupowicz. Po wyborach parlamentarnych pod koniec roku 2007 funkcję wojewody zaczął sprawować Marcin Zydorowicz.

17.1.2. WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA ZESPOLONA

Administracja zespolona oparta jest na zasadach zespolenia i zwierzchnictwa wojewody, warunkującego skuteczne wykonywanie zadań tej administracji. Jest elementem rządowej administracji terenowej. Szczegółową organizację zespolonej administracji rządowej w województwie określa statut urzędu wojewódzkiego nadawany przez wojewodę, zatwierdzany przez Prezesa Rady Ministrów.

Tabela nr 17.1.

WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA ZESPOLONA			
jednostka organizacyjna	Stanowisko, imię i nazwisko kierownika jednostki		
	Stan na dzień 1 stycznia 2006 r.	Stan na koniec kadencji parlamentarnej w 2007 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2007 r.
Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie	nadinspektor Tadeusz Pawlaczyk	nadinspektor Tadeusz Pawlaczyk	nadinspektor Tadeusz Pawlaczyk
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	nadbryg. Marek Kowalski	nadbryg. Marek Kowalski	nadbryg. Marek Kowalski
Kuratorium Oświaty w Szczecinie	Jerzy Kotlęga	Maciej Kopeć	Maciej Kopeć
Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny w Szczecinie	Ewa Proch	Ewa Proch	Ewa Proch
Wojewódzki Inspektorat Inspekcji Handlowej w Szczecinie	Maciej Buczek	Maciej Buczek	Maciej Buczek
Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych w Szczecinie	Władysław Horbacz	Andrzej Romaniuk	Andrzej Romaniuk
Wojewódzki Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Szczecinie	Ewa Madeja	Ryszard Kabat	Ryszard Kabat
Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie	Małgorzata Kołodziej-Nowakowska	Małgorzata Kołodziej-Nowakowska	Małgorzata Kołodziej-Nowakowska
Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Szczecinie z siedzibą w Lubieszynie	Janusz Witkowski	Włodzimierz Paliga	Włodzimierz Paliga
Inspekcja Weterynaryjna, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Szczecinie	Tomasz Grupiński	Tomasz Grupiński	Tomasz Grupiński
Wojewódzka Inspekcja Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w Szczecinie	Antoni Myłka	Regina Zagała	Regina Zagała
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie	Ewa Stanecka	Ewa Stanecka	Ewa Stanecka

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie

Wojewoda jest zwierzchnikiem rządowej administracji zespolonej. Kieruje nią, koordynuje jej działalność, zapewnia warunki do skutecznego działania oraz ponosi odpowiedzialność związaną z rezultatami jej funkcjonowania.

17.1.3 WOJEWÓDZKA ADMINISTRACJA NIEZESPOLONA

Administracja niezespolona bywa czasem określana jako specjalna. To część administracji rządowej w terenie jako organy podporządkowane właściwym ministrom bądź kierownikom państwowych osób prawnych i kierownikom innych państwowych jednostek organizacyjnych wykonujących zadania z zakresu administracji rządowej na obszarze województwa. Wobec niej wojewoda posiada uprawnienia opiniodawcze, koordynacyjne oraz kontrolne (kontrolne w pewnym zakresie).

Organy tej administracji działające na obszarze województwa zobligowane są m.in. do:
- uzgadniania z wojewodą projektów aktów prawa miejscowego,
- zapewnienia zgodności swoich działań z poleceniami wojewody,
- składania wojewodzie rocznych informacji, a na żądanie bieżących wyjaśnień o swojej działalności na obszarze województwa.

17.1.4. ZMIANY W STRUKTURZE ADMINISTRACYJNEJ ORAZ KOMPETENCJACH

W 2006 r. Zachodniopomorskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu nadany został nowy statut, na podstawie którego wprowadzone zostały zmiany w strukturze urzędu:
- zlikwidowany został Wydział Skarbu Państwa i Przekształceń Własnościowych, a jego zadania przejął Wydział Nadzoru i Kontroli (do dnia nadania funkcjonujący jako Wydział Prawny i Nadzoru),
- Wydział Rozwoju Regionalnego przekształcony został w Wydział Infrastruktury z wyłączeniem zadań dotyczących nadzoru geodezyjnego i kartograficznego oraz gospodarki nieruchomościami, które weszły do zakresu działania nowo utworzonego Wydziału Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego oraz Gospodarki Nieruchomościami,
- Biuro Dyrektora Generalnego przekształcone zostało w Wydział Organizacyjno – Administracyjny,

W 2007 r. utworzony został Oddział Instytucji Pośredniczący w Certyfikacji *(z dniem 1 stycznia 2008 r. przekształcony w Wydział Instytucji Pośredniczącej w Certyfikacji)*.

Nowe kompetencje wojewody zachodniopomorskiego rzutowały bezpośrednio na zakres działania Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Nowe kompetencje wojewody w zakresie:
- transportu kolejowego,
- realizacji prawa do rekompensat z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami RP,

Tabela nr 17.2.

ORGANY WOJEWÓDZKIEJ ADMINISTRACJI NIEZESPOLONEJ			
jednostka organizacyjna	Stanowisko, imię i nazwisko kierownika jednostki		
	Stan na dzień 1 stycznia 2006 r	Stan na koniec kadencji parlamentarnej w 2007 r.	Stan na dzień 31 grudnia 2007 r
Izba Celna w Szczecinie	Witold Krochmal	Jacek Kapica	Jacek Kapica
Urząd Celny w Szczecinie	Piotr Szkudlarek	Dariusz Pawłowski	Dariusz Pawłowski
Izba Skarbowa w Szczecinie	Antoni Gawron	p.o. Ernest Iwańczuk	p.o. Ernest Iwańczuk
Pierwszy Urząd Skarbowy w Szczecinie	Bogdan Rychlik	p.o. Janina Rudawska	p.o. Janina Rudawska
Drugi Urząd Skarbowy w Szczecinie	Zenon Gorzała	p.o. Maciej Bezulski	p.o. Maciej Bezulski
Trzeci Urząd Skarbowy w Szczecinie	p.o. Janusz Jankowski	p.o. Waldemar Sześciel	p.o. Waldemar Sześciel
Zachodniopomorski Urząd Skarbowy w Szczecinie	Jarosław Grabowski	p.o. Andrzej Tyrcha	p.o. Andrzej Tyrcha
Okręgowy Urząd Miar w Szczecinie	Stanisław Lipski	Stanisław Lipski	Stanisław Lipski
Obwodowy Urząd Miar w Szczecinie	Kazimierz Witkowski	Kazimierz Witkowski	Kazimierz Witkowski
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie	Andrzej Kreft	Andrzej Kreft	Andrzej Kreft
Urząd Żeglugi Śródlądowej w Szczecinie	Zdzisław Moryń	Zdzisław Moryń	Zdzisław Moryń
Pomorski Oddział Straży Granicznej w Szczecinie	ppłk SG Mikołaj Gruszczyński	ppłk SG Mikołaj Gruszczyński	ppłk SG Mikołaj Gruszczyński
Urząd Morski w Szczecinie	kpt.ż.w.inż. Piotr Nowakowski	kpt.ż.w.inż. Tadeusz Wojtasik	kpt.ż.w.inż. Tadeusz Wojtasik
Urząd Statystyczny w Szczecinie	Anna Pazdan	Dominik Rozkrut	Dominik Rozkrut
Wojskowa Komenda Uzupełnień w Szczecinie	ppłk Marek Balcerek	ppłk Wojciech Kordański	ppłk Wojciech Kordański
Wojewódzki Sztab Wojskowy w Szczecinie	płk dypl. Robert Jabłoński	kmdr Dariusz Jabłoński	kmdr Dariusz Jabłoński
Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Rybackiej w Szczecinie	Zbigniew Gąsowski	Zbigniew Gąsowski	Zbigniew Gąsowski
Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego w Szczecinie	Stanisław Kasperek	Stanisław Kasperek	Stanisław Kasperek
Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Szczecinie	dr n. med. Paweł Zienkiewicz	dr n. med. Paweł Zienkiewicz	dr n. med. Paweł Zienkiewicz

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie

– nadzoru nad lecznictwem uzdrowiskowym,
– przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
– ustanowienia wieloletniego planu „Pomoc państwa w zakresie dożywania",
– ochrony granicy państwowej,
– transportu drogowego (ponowne przejęcie nadzoru nad Inspekcją Transportu Drogowego),
– Prawa ochrony środowiska,
– zasad prowadzenia polityki rozwoju,
– szczególnych zasad przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych,
– zapobiegania szkodom w środowisku,
– ujawniania informacji w dokumentach organów bezpieczeństwa państwa w latach 1944–1990 oraz treści tych dokumentów,
– rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych,
– zatrudnieniu socjalnym,
– zarządzania kryzysowego

wynikają m.in. z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (DzU z 2005 r., nr 175, poz. 1462 ze zm.).

Natomiast wynikające z powyższej ustawy uchylone kompetencje wojewody dotyczą zmian w ustawach:
– o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach,
– o fundacjach,
– o rybactwie śródlądowym,
– o lasach,
– prawo geologiczne i górnicze,
– o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
– prawo energetyczne,
– prawo o ruchu drogowym,
– o ochronie zwierząt,
– o usługach turystycznych,
– o grupach producentów rolnych i ich związkach,
– o zatrudnieniu socjalnym,
– o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego,
– o pomocy społecznej,
– o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Zadania i kompetencje wynikające z wyżej wymienionych ustaw wojewoda przekazał w większości Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego oraz Marszałkowi Województwa Zachodniopomorskiego, część starostom powiatowym, a w przypadku legalności zatrudnienia – Państwowej Inspekcji Pracy.

17.2. SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Województwo samorządowe to jednostka o charakterze korporacyjnym, wyposażona w osobowość prawną o charakterze publicznym i prywatnym, wypełniająca, poprzez wyłonione w drodze wyborów organy, zadania administracji publicznej, na zasadach określonej prawnie niezależności, podlegająca przy tym nadzorowi państwowemu, sprawowanemu na podstawie kryterium legalności, której samodzielność podlega ochronie sądowej.[1] Zakres działania samorządu województwa nie narusza samodzielności jednostek samorządu terytorialnego – powiatu i gminy.

Samorząd województwa wykonuje zadania publiczne określone ustawami w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Dysponuje mieniem wojewódzkim oraz prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową na podstawie budżetu. Województwo posiada osobowość prawną. Ustrój województwa jako jednostki samorządu terytorialnego określa statut województwa uchwalony przez organ stanowiący (Sejmik) po uzgodnieniu z Prezesem Rady Ministrów.

W celu wykonywania swych zadań województwo tworzy wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne oraz może zawierać umowy z innymi podmiotami. Samorząd województwa, na podstawie upoważnień ustawowych – stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa.

17.2.1. SEJMIK WOJEWÓDZTWA

Sejmik jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa, jego kadencja trwa cztery lata. Na podstawie ustawy o samorządzie województwa oraz na podstawie upoważnień udzielonych w innych ustawach i w ich granicach sejmik stanowi akty prawa miejscowego obowiązujące na obszarze województwa. W skład Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego wchodzi 30 radnych wybranych w wyborach bezpośrednich. Spośród radnych wybierany jest przewodniczący sejmiku, który organizuje prace tego organu oraz prowadzi jego obrady. Do wyłącznej właściwości sejmiku należy:
– stanowienie aktów prawa miejscowego: statutu województwa, zasad gospodarowania mieniem wojewódzkim, zasad i trybu korzystania z wojewódzkich obiektów i urządzeń użyteczności publicznej,
– uchwalanie strategii rozwoju województwa oraz programów wojewódzkich,
– uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego,
– podejmowanie uchwał w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej,
– podejmowanie uchwał w sprawie szczegółowości układu wykonawczego budżetu województwa,
– uchwalanie budżetu województwa,
– określanie zasad udzielania dotacji przedmiotowych i podmiotowych z budżetu województwa,
– rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu województwa, sprawozdań finansowych województwa oraz sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa,
– podejmowanie uchwały w sprawie absolutorium zarządowi województwa,

[1] Dolnicki Bogdan artykuł ST.1999.6.15 Koncepcja, województwa samorządowego. Teza nr 2 19929/2 – System informacji prawnej LEX dla samorządu terytorialnego.

- uchwalanie przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych,
- podejmowanie uchwał w sprawie powierzenia zadań samorządu województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego,
- uchwalanie „Priorytetów współpracy zagranicznej województwa",
- podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy regionalnej,
- wybór i odwołanie zarządu województwa oraz ustalanie wynagrodzenia marszałka województwa,
- rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa,
- powoływanie i odwoływanie, na wniosek marszałka województwa, skarbnika województwa,
- podejmowanie uchwał w sprawie tworzenia stowarzyszeń i fundacji oraz ich rozwiązywania, a także przystępowania do nich lub występowania z nich,
- podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa dotyczących:
  - zasad nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości oraz ich wydzierżawiania lub wynajmowania
  - emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu,
  - zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów,
  - ustalania maksymalnej wysokości pożyczek i kredytów krótkoterminowych zaciąganych przez zarząd województwa oraz maksymalnej wysokości pożyczek i poręczeń udzielanych przez zarząd województwa w roku budżetowym,
  - tworzenia spółek prawa handlowego i przystępowania do nich oraz określania zasad wnoszenia wkładów, a także obejmowania, nabywania i zbywania udziałów i akcji,
  - tworzenia, przekształcania i likwidowania wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz wyposażania ich w majątek.
- podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów,
- podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami i statutem województwa do kompetencji sejmiku województwa,
- uchwalanie przepisów dotyczących organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy organów samorządu województwa.

Tabela nr 17.3.

WŁADZE SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO		
stanowisko	imię i nazwisko	
	Stan na dzień 1 stycznia 2006	Stan na dzień 31 grudnia 2007 r.
Przewodniczący Sejmiku	Karol Osowski	Michał Łuczak
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Mirosław Barcikowski	Lech Bartnik
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Waldemar Kopczyński	Zygmunt Dziewguć
Wiceprzewodniczący Sejmiku	Grzegorz Tomczyk	----------

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Sejmik województwa powołuje ze swojego grona stałe i doraźne komisje do wykonywania zadań, które określa statut województwa. Sejmik kontroluje działalność zarządu województwa oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

17.2.2 ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

Zarząd województwa wybierany jest przez sejmik województwa. W jego skład wchodzi 5 osób:
- marszałek województwa (przewodniczący zarządu),
- wicemarszałek lub 2 wicemarszałków,
- pozostali członkowie zarządu.

Członkostwa w zarządzie województwa nie można łączyć z członkostwem w organie innej jednostki samorządu terytorialnego oraz z zatrudnieniem w administracji rządowej, a także z mandatem posła i senatora. Marszałek, wicemarszałkowie i pozostali członkowie zarządu województwa mogą być wybrani spoza składu sejmiku województwa.

Zarząd województwa wykonuje zadania należące do samorządu województwa, niezastrzeżone na rzecz sejmiku województwa i wojewódzkich jednostek organizacyjnych. Do zadań zarządu województwa należy:
- wykonywanie uchwał sejmiku województwa,
- gospodarowanie mieniem województwa, w tym wykonywanie praw z akcji i udziałów posiadanych przez województwo,
- przygotowywanie projektu i wykonywanie budżetu województwa,
- przygotowywanie projektów strategii rozwoju województwa, planu zagospodarowania przestrzennego i regionalnych programów operacyjnych oraz ich wykonywanie,
- organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi,
- kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym powoływanie i odwoływanie ich kierowników,
- uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego.

Zasady i tryb działania zarządu województwa określa statut województwa. Po upływie kadencji sejmiku województwa, zarząd działa do dnia wyboru nowego zarządu województwa. Zarząd wykonuje zadania województwa przy pomocy urzędu marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

Marszałek województwa organizuje pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz. Pełni funkcję kierownika urzędu marszałkowskiego oraz zwierzchnika służbowego pracowników urzędu oraz kierowników samorządowych jednostek organizacyjnych. Status prawny pracowników urzędu marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych określa ustawa z dnia 22 marca

1990 r. o pracownikach samorządowych (DzU z 2001 r. nr 142, poz. 1593 ze zm.).

Tabela Nr17.4.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2006–2007		
Funkcja	Imię i nazwisko	
	Stan na dzień 1 stycznia 2006	Stan na dzień 31 grudnia 2007 r.
Marszałek	Zygmunt Meyer	Norbert Obrycki
Wicemarszałek	Henryk Rupnik	Władysław Husejko
Wicemarszałek	Krzysztof Modliński	Jan Krawczuk
Członek Zarządu	Mariusz Holicki	Marek Hok
Członek Zarządu	Kazimierz Nowicki	Witold Jabłoński

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

17.2.3. NOWE ZADANIA WOJEWÓDZKIEJ ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ W LATACH 2006–2007.

Nowe zadania administracji samorządowej szczebla wojewódzkiego w zakresie:
- narodowego zasobu archiwalnego i archiwów,
- podatku rolnego,
- rybactwa śródlądowego,
- prawa geologicznego i górniczego,
- ochrony zdrowia psychicznego,
- ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- prawa łowieckiego,
- prawa energetycznego,
- przeciwdziałania narkomanii,
- prawa o ruchu drogowym,
- ochrony zwierząt,
- usług turystycznych,
- grup producentów rolnych i ich związkach,
- prawa lotniczego,
- szczególnych zasad przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg krajowych,
- działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- zatrudnienia socjalnego,
- nasiennictwa,
- organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku suszu paszowego,
- pomocy społecznej,
- krajowego systemu ekozarządzania i audytu,
- promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy

wynikają m.in. z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (DzU z 2005 r., nr 175, poz. 1462 ze zm.).

17.2.4. ZADANIA WYKONYWANE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA

Samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami w szczególności w zakresie:
- edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego,
- promocji i ochrony zdrowia,
- kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- pomocy społecznej,
- polityki prorodzinnej,
- modernizacji terenów wiejskich,
- zagospodarowania przestrzennego,
- ochrony środowiska,
- gospodarki wodnej, w tym ochrony przeciwpowodziowej, a w szczególności wyposażenia i utrzymania wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych,
- transportu zbiorowego i dróg publicznych,
- kultury fizycznej i turystyki,
- ochrony praw konsumentów,
- obronności,
- bezpieczeństwa publicznego,
- przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

17.2.5. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ WOJEWÓDZTWA

W celu wykonywania zadań, województwo tworzy wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne. Czynności nadzorcze nad tymi podmiotami, m.in. kierowanie, koordynowanie ich działalnością oraz powoływanie i odwoływanie ich kierowników należą do kompetencji zarządu województwa.

Wojewódzkie osoby prawne z siedzibą na terenie Gminy Miasto Szczecin:
- Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy – Zachodniopomorskie Centrum Leczenia i Profilaktyki w Szczecinie,
- Portowy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szczecinie,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Zespolony w Szczecinie,
- Zachodniopomorskie Centrum Onkologii w Szczecinie,
- Samodzielny Publiczny Wojewódzki Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc w Szczecinie,
- Specjalistyczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej nad Dzieckiem i Młodzieżą w Szczecinie,
- Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie,
- Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje" w Szczecinie,
- Specjalistyczny Szpital im. Prof. Alfreda Sokołowskiego w Szczecinie,
- Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Szczecinie,
- Książnica Pomorska im. Stanisława Staszica w Szczecinie,
- Muzeum Narodowe w Szczecinie,
- Opera na Zamku w Szczecinie,
- Teatr Polski w Szczecinie,
- Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie,
- Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie,
- Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie.

Ośrodek Teatralny Kana w Szczecinie został powołany z dniem 1 stycznia 2007 r. jako instytucja kultury współprowadzona przez dwóch organizatorów: Gminę Miasto Szczecin oraz Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Inne jednostki podległe Samorządowi Województwa Zachodniopomorskiego z siedzibą na terenie Gminy Miasto Szczecin:
- Centrum Doradztwa i Doskonalenia Nauczycieli w Szczecinie,
- Policealna Szkoła Medyczna w Szczecinie,
- Szkoła Policealna Pracowników Służb Społecznych w Szczecinie,
- Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie,
- Sekretariat ds. Młodzieży Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie,
- Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie.

17.3. SAMORZĄD GMINNY I POWIATOWY

Gmina Miasto Szczecin jest jednym z trzech miast w województwie zachodniopomorskim na prawach powiatu. Jest również stolicą Województwa Zachodniopomorskiego, miasto położone w północno-zachodniej części Polski, przy ujściu rzeki Odry (poprzez Zalew Szczeciński) do Bałtyku. W Polsce plasuje się na siódmym miejscu co do liczby mieszkańców i trzecim pod względem powierzchni. Ponadto będąc stolicą Euroregionu Pomerania jest ważnym ośrodkiem współpracy politycznej, społecznej i kulturalnej.

Gmina Miasto Szczecin realizuje zadania wynikając m.in. z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2001 r., nr 142, poz. 1591 ze zm.) oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (DzU z 2001 r., nr 142 poz.1592 ze zm.), a także niektóre zadania nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Do zakresu działań Miasta (gminy i powiatu) należą także wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym i ponadgminnym. Wykonuje również zadania na rzecz zbiorowych potrzeb wspólnoty, w szczególności z zakresu:
- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- dróg publicznych, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną oraz gaz,
- transportu zbiorowego,
- ochrony zdrowia,
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- edukacji publicznej,
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- targowisk i hal targowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień,
- cmentarzy gminnych,
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego,
- utrzymania gminnych i powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- promocji gminy i powiatu,
- współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw,
- wspierania osób niepełnosprawnych,
- geodezji, kartografii i katastru,
- gospodarki nieruchomości,
- administracji architektoniczno-budowlanej,
- gospodarki wodnej,
- ochrony środowiska i przyrody,
- rolnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego,
- przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- ochrony praw konsumenta,
- obronności.

Miasto, podobnie jak samorząd województwa, wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Posiada osobowość prawną, a jej samodzielność podlega ochronie sądowej.

17.3.1. RADA MIASTA SZCZECIN

Rada gminy, podobnie jak prezydent, jest organem gminy. Kadencja rady gminy trwa 4 lata, licząc od dnia wyboru. Rada gminy podejmuje uchwały w zakresie swojej właściwości oraz kontroluje działalność prezydenta, gminnych jednostek organizacyjnych oraz jednostek pomocniczych gminy.

Tabela nr 17.5.

PREZYDIUM RADY MIASTA SZCZECIN		
stanowisko	stan na koniec kadencji 2006	stan na dzień 31 grudnia 2007
Przewodniczący Rady Miasta	Jan Stopyra	Bazyli Baran
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Władysław Dzikowski	Władysław Dzikowski
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Grzegorz Durski	Jan Stopyra
Wiceprzewodniczący Rady Miasta	Teresa Kochańska	Artur Szałabawka

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela nr 17.6.

KLUBY RADNYCH RADY MIASTA NA KONIEC KADENCJI 2006		
klub radnych	liczba radnych	przewodniczący klubu
Sojusz Lewicy Demokratycznej	9	Jędrzej Wijas
„Od Nowa"	5	Małgorzata Jacyna-Witt
Platforma Obywatelska, Prawo i Sprawiedliwość	5	Paweł Bartnik
Radni niezrzeszeni	12	-

Źródło: Biuro Rady Miasta Urząd Miasta Szczecin.

Tabela nr 17.7.

KLUBY RADNYCH RADY MIASTA STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2007		
klub radnych	liczba radnych	przewodniczący klubu
Platforma Obywatelska	16	Paweł Bartnik
Prawo i Sprawiedliwość	9	Leszek Duklanowski
Lewica i Demokraci	5	Jędrzej Wijas

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Rada Miasta Szczecin do końca kadencji w 2006 r. odbyła 82 sesje na 103 posiedzeniach.
W 2007 r. odbyło się 19 sesji zwyczajnych, jedna sesja uroczysta z okazji Dnia Szczecina oraz jedna sesja nadzwyczajna zwołana na wniosek Prezydenta Miasta.

Tabela nr 17.8.

SESJE RADY MIASTA		
Rodzaj Sesji	stan na koniec kadencji 2006	stan na dzień 31 grudnia 2007
sesje zwyczajne	63	19
sesje uroczyste	3	1
sesje nadzwyczajne	16	1

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin

Do końca kadencji w roku 2006 do biura Rady Miasta wpłynęło 1305 projektów uchwał, z czego Rada Miasta podjęła 1187 uchwał. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. (od początku kadencji) wpłynęło 477 projektów uchwał. Podjęto 512 uchwał.

17.3.2. KOMISJE RADY MIASTA SZCZECIN

Rada gminy ze swojego grona może powoływać stałe i doraźne komisje do określonych zadań, ustalając działania oraz skład osobowy komisji. Komisje podlegają radzie gminy. Przedkładają jej plan pracy oraz sprawozdanie z działalności. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć radni niebędący jej członkami. Mogą oni zabierać głos w dyskusji i składać wnioski bez prawa udziału w głosowaniu.

Komisje pełnią funkcje o charakterze opiniodawczo-doradczym. Komisje powołuje Rada Miasta w formie uchwał.

Tabela nr 17.9.

KOMISJE STAŁE RADY MIASTA SZCZECIN NA KONIEC KADENCJI 2006	
Komisja	przewodniczący komisji
Komisja ds. Budżetu i Finansów	Juliusz Słowacki
Komisja ds. Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej	Piotr Kęsik
Komisja ds. Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Mienia	Andrzej Mickiewicz
Komisja ds. Budownictwa i Mieszkalnictwa	Edmund Trokowski
Komisja ds. Edukacji i Kultury	Paweł Bartnik
Komisja Sportu	Henryk Jerzyk
Komisja ds. Zdrowia i Pomocy Społecznej	Bartosz Arłukowicz
Komisja ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności	Bogdan Trzos
Komisja Rewizyjna	Beata Tokarzewska

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Ogółem komisje stałe Rady Miasta na koniec kadencji w 2006 r. odbyły 1 471 posiedzeń. Podjęły:
- 524 stanowiska,
- 393 wnioski,
- 106 dezyderatów,
- 22 uchwały,
- 73 razy wystąpiły z inicjatywą uchwałodawczą.

Tabela nr 17.10.

KOMISJE STAŁE RADY MIASTA SZCZECIN WG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2007 R.	
Komisja	przewodniczący komisji
Ds. Budżetu i Finansów	Judyta Lemm
Ds. Rozwoju, Promocji i Gospodarki Morskiej	Arkadiusz Pawlak
Ds. Gospodarki Komunalnej, Mienia i Ochrony Środowiska	Leszek Duklanowski
Ds. Bezpieczeństwa Publicznego i Samorządności	Tomasz Hinc
Ds. Edukacji i Kultury	Paweł Bartnik
Ds. Budownictwa i Mieszkalnictwa	Piotr Kęsik
Ds. Zdrowia i Pomocy Społecznej	Tomasz Grodzki
Ds. Sportu	Andrzej Mickiewicz
Rewizyjna	Marzena Kopacka

Źródło: Biuro Rady Miasta Urzędu Miasta Szczecin.

Przy Radzie Miasta działała również Miejska Komisja Wyborcza powołana w celu m.in. przeprowadzenia wyborów do rad osiedli Gminy Miasto Szczecin. Odbyła ona 11 posiedzeń, na których podjęto 12 uchwał, rozpatrzono 23 pisma różne oraz 1 wniosek.

Ogółem komisje stałe Rady Miasta od początku kadencji do końca 2007 r. odbyły łączenie 445 posiedzeń, przyjęto lub rozpatrzono:
- 215 stanowisk,
- 146 wniosków,
- 59 dezyderatów,

– 15 uchwał,
– 10 razy wystąpiły z inicjatywą uchwałodawczą.

17.3.3. PREZYDENT MIASTA SZCZECIN

Prezydent wybierany jest bezpośrednio w wyborach powszechnych. Jest organem wykonawczym Miasta. Prezydentem nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim. Funkcji prezydenta nie można łączyć z:
– funkcją wójta, burmistrza, prezydenta lub ich zastępców w innej gminie,
– członkostwem w organach jednostek samorządu terytorialnego,
– zatrudnieniem w administracji rządowej,
– mandatem posła lub senatora.

Zadania prezydenta wynikają z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2001 r., nr 142, poz. 1591 ze zm.), Statutu Miasta oraz regulaminu organizacyjnego Urzędu Miasta.

Do dnia 04 grudnia 2006 r. funkcję prezydenta pełnił Marian Jurczyk. Obecny prezydent Piotr Krzystek został wybrany na Urząd Prezydenta Miasta Szczecin w drugiej turze Wyborów Samorządowych 2006 w dniu 26 listopada 2006 r.

Do zadań Prezydenta Miasta Szczecin należy m.in:
– przygotowanie projektów uchwał rady gminy,
– określenie sposobu wykonywania uchwał,
– gospodarowanie mieniem komunalnym,
– wykonywanie budżetu,
– zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych,
– kierowanie bieżącymi sprawami gminy oraz reprezentowanie jej na zewnątrz,
– opracowanie planu operacyjnego ochrony przed powodzią,
– ogłaszanie i odwoływanie pogotowia i alarmu przeciwpowodziowego,
– prezydent może zarządzić ewakuację z obszarów bezpośrednio zagrożonych, jeśli w inny sposób nie można usunąć bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia ludzi lub dla mienia.

Prezydenta Miasta Szczecin ponadto:
– pełni funkcję kierownika Urzędu Miasta,
– pełni funkcję zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników urzędu, kierowników miejskich jednostek organizacyjnych,
– pełni funkcję zwierzchnika w stosunku do powiatowych służb, inspekcji i straży oraz kierowników jednostek organizacyjnych powiatu,
– pełni funkcję organu samorządu terytorialnego przy rozstrzyganiu indywidualnych spraw z zakresu administracji publicznej,
– kieruje realizacją zadań Urzędu Miasta Szczecin,
– określa kierunki polityki zagranicznej miasta,
– sprawuje nadzór nad zapewnieniem porządku publicznego, promocją i komunikacją społeczną, kontrolą i audytem wewnętrznym, zapewnieniem ochrony informacji niejawnych oraz danych osobowych.

Tabela nr 17.11.

ZARZĄDZENIA PREZYDENTA MIASTA SZCZECIN	
Prezydent	Liczba Zarządzeń
Marian Jurczyk – do końca kadencji w 2006 r.	644
Piotr Krzystek – wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 od początku kadencji	722

Źródło: Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta Szczecin.

17.3.4. ZASTĘPCY PREZYDENTA MIASTA SZCZECIN

Prezydent, w drodze zarządzenia, powołuje oraz odwołuje swojego zastępcę lub zastępców i określa ich liczbę. W gminie o liczbie mieszkańców powyżej 200 000 prezydent powołuje 4 zastępców i wskazuje imiennie pierwszego i kolejnych zastępców. Funkcji zastępcy prezydenta nie można łączyć z:
– funkcją wójta, burmistrza, prezydenta lub ich zastępców w innej gminie,
– członkostwem w organach jednostek samorządu terytorialnego,
– zatrudnieniem w administracji rządowej,
– mandatem posła lub senatora.

Tabela nr 17.12.

ZASTĘPCY PREZYDENTA MIASTA SZCZECIN MARIANA JURCZYKA NA KONIEC KADENCJI W 2006 R.			
sprawy społeczne	sprawy z zakresu bieżącego funkcjonowania miasta, ochrony środowiska oraz przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych	sprawy rozwoju, inwestycji, pozyskiwania środków pozabudżetowych, promocji miasta oraz przeciwdziałania bezrobociu	sprawy z zakresu polityki mieszkaniowej, gospodarowania mieniem oraz kultury fizycznej i sportu
Anna Nowak	Andrzej Grabiec	Leszek Dlouchy	Zbigniew Zalewski

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Szczecinie.

Tabela nr 17.13.

ZASTĘPCY PREZYDENTA MIASTA SZCZECIN PIOTRA KRZYSTKA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2007 R.			
sprawy oświaty, akty stanu cywilnego, ochronę praw konsumenckich, współpracę z radami osiedli	sprawy społeczne, kultury oraz kultury fizycznej, sportu i turystyki	za sprawy rozwoju, inwestycji, pozyskiwania środków pozabudżetowych, pozyskiwania inwestorów, współpracy regionalnej, przeciwdziałania bezrobociu, ładu budowlanego oraz ochrony konserwatorskiej zabytków	sprawy z zakresu bieżącego funkcjonowania miasta, gospodarowania mieniem, polityki mieszkaniowej, ochrony środowiska oraz przekształceń miejskich jednostek organizacyjnych
Elżbieta Masojć	Tomasz Jarmoliński	Krzysztof Nowak	Beniamin Chochulski

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Szczecinie

17.3.5. SEKRETARZ MIASTA SZCZECIN

Sekretarz powoływany jest na wniosek prezydenta uchwałą Rady Miasta. Od dnia 2 stycznia 2007 r. funkcję sekretarza Miasta Szczecin pełni Ryszard Słoka. Sekretarz Miasta jest odpowiedzialny za sprawy z zakresu:
- organizacji pracy Prezydenta Miasta,
- koordynowania współpracy Prezydenta Miasta z Radą Miasta,
- koordynowania współpracy Prezydenta Miasta z Urzędem,
- zapewnienia sprawnego funkcjonowania Urzędu Miasta,
- koordynacji i nadzoru nad działalnością jednostek organizacyjnych urzędu,
- kontroli jednostek organizacyjnych urzędu,
- kontroli jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin,
- zapewnienia sprawnej obsługi interesantów,
- ochrony danych osobowych,
- obsługi kontaktów zewnętrznych,
- obsługi spraw Miasta w zakresie powierzonym przez prezydenta,
- nadzór nad udzielanymi zamówieniami publicznymi w imieniu Miasta, w zakresie związanym z powierzonymi zadaniami.

Do końca kadencji w roku 2006 funkcję Sekretarza Miasta Szczecin pełnił Bohdan Roszkowski.

17.3.6. SKARBNIK MIASTA SZCZECIN

Skarbnik, podobnie jak sekretarz, powoływany jest na wniosek Prezydenta uchwałą Rady Miasta. Od dnia 01 marca 2004 r. funkcję skarbnika Miasta Szczecin pełni Stanisław Lipiński. Skarbnik Miasta jest odpowiedzialny za sprawy z zakresu:
- polityki finansowej miasta,
- obsługi finansowo-księgowej miasta i urzędu,
- pomocy publicznej dla przedsiębiorców,
- realizacji zadań wynikających z przepisów szczegółowych, dotyczących praw i obowiązków głównych księgowych budżetów,
- nadzoru nad udzielanymi zamówieniami publicznymi w imieniu Miasta, w zakresie związanymi z powierzonymi zadaniami.

17.3.7. URZĄD MIASTA SZCZECIN

Urząd Miasta Szczecin jest jednostką budżetową i organizacyjną Miasta, przy pomocy której prezydent wykonuje zadania z zakresu administracji publicznej, wynikające z zadań własnych Miasta, zadań zleconych z mocy ustaw lub przejętych przez Miasto w wyniku porozumień z organami administracji rządowej i samorządowej.

Urząd Miasta działa na podstawie obowiązujących przepisów prawa, Statutu Miasta, Regulaminu oraz aktów prawnych wydawanych przez Radę oraz Prezydenta. Siedzibą Urzędu jest Miasto Szczecin, będące miastem na prawach powiatu. Urząd Miasta jest pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy.

Kierownikiem Urzędu jest Prezydent Miasta, który dokonuje czynności z zakresu prawa pracy na zasadach określonych odrębnymi przepisami. Prezydent kieruje urzędem poprzez wydawanie zarządzeń i pism okólnych oraz poleceń służbowych. Nadzór nad jednostkami organizacyjnymi Gminy Miasto Szczecin oraz spółkami z udziałem Miasta jest sprawowany przez prezydenta przy pomocy zastępców prezydenta oraz właściwych wydziałów i biur urzędu. W celu zapewnienia realizacji przez urząd zadań o szczególnym znaczeniu dla Miasta, prezydent może w drodze zarządzenia powołać zespół zadaniowy lub pełnomocnika. W skład zespołów mogą wchodzić pracownicy oraz osoby spoza urzędu.

Struktura wewnętrzna Urzędu Miasta Szczecin wynika z Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin stanowiącego Załącznik do Zarządzenia nr 217/07 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 27 kwietnia 2007 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Miasta Szczecin.

W skład urzędu wchodzą następujące wydziały i biura na prawach wydziałów oznaczone odpowiednio symbolami:
- Biuro Prezydenta Miasta – BPM,
- Biuro Rady Miasta – BRM,
- Wydział Kontroli i Audytu Wewnętrznego – WKiAW,
- Wydział Organizacyjny – WO,
- Biuro Obsługi Interesantów – BOI,
- Urząd Stanu Cywilnego – USC,
- Wydział Oświaty – WOś,
- Biuro Promocji i Informacji – BPiI,
- Wydział Kultury – WK,
- Wydział Sportu i Turystyki – WSiT,
- Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej – WZiPS,
- Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych – WRMiFP,
- Wydział Inwestycji Miejskich – WIM,
- Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej – WUiAB,
- Biuro Geodety Miasta – BGM,
- Wydział Gospodarki Nieruchomościami – WGN,
- Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska – WGKiOŚ,
- Biuro Budżetu – BB,
- Wydział Księgowości – WKs,
- Wydział Podatków, Opłat i Egzekucji – WPOiE,
- Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności – WZKiOL,
- Wydział Informatyki – WInf,
- Wydział Obsługi Urzędu – WOU,
- Biuro ds. Zamówień Publicznych – BZP,

Biura na prawach samodzielnych referatów:
- Biuro Prawne – BP,
- Biuro ds. Organizacji Pozarządowych – BOP,
- Biuro Miejskiego Rzecznika Konsumentów – BMRK,
- Biuro ds. Ochrony Informacji Niejawnych – BOIN,
- Biuro ds. Morskich – BM.

W 2007 roku Biuro Obsługi Interesantów w celu zapewnienia sprawnej obsługi osób wymieniających dowody osobiste wydłużyło godziny pracy we wtorki oraz środy do godz. 18:30. Od lipca 2007 r. można było również załatwić sprawę związaną z wyminą dowodu w jedną niedzielę w miesiącu. Wzrost liczby interesantów załatwiających formalności dotyczące rejestracji pojazdów spowodował uruchomienie w listopadzie 2007 r. drugiego stanowiska do obsługi firm rejestrujących jednorazowo większą ilość pojazdów. Pierwsze stanowisko funkcjonuje już od listopada 2006 r. Stanowiska zostały wyłączone z bieżącej obsługi interesantów w celu usprawnienia obsługi zarówno przedsiębiorców, jak i dla indywidualnych interesantów, ponieważ pozostałe stanowiska nie są blokowane rejestracją większej ilości pojazdów.

Od 1 października 2007 r. w Urzędzie Miasta Szczecin funkcjonuje pokój zabaw dla dzieci w wieku 3 – 7 lat, których opiekunowie załatwiają sprawy w Biurze Obsługi Interesantów. Opiekę nad dziećmi pełni wykwalifikowana opiekunka – pobyt dzieci jest bezpłatny. W pomieszczeniu znajduje się również kącik do przewijania dzieci oraz dla matek karmiących.

Biuro Obsługi Interesantów w 2007 r. opracowało tryby załatwiania spraw przez interesantów, uwzględniając wszystkie etapy, przez które zobowiązany jest przejść interesant oraz urząd w celu realizacji sprawy. Tryby zawierają znacznie szerszy zakres informacji niż dotychczas opracowane karty informacyjne.

Ankieta wśród interesantów

Respondenci wystawili najlepsze oceny za uczciwość urzędników załatwiających ich sprawy. Z badań wynika, że najlepszy wizerunek urzędu mają osoby korzystające ze strony internetowej. Interesanci porównujący funkcjonowanie BOI do lipca 2007 roku są zdecydowanie bardziej krytycznie nastawieni do jakości obsługi – głównie przez konieczność czekania w długich kolejkach, co wiązało się z wymianą dowodów osobistych. Na tle innych wydziałów najlepiej oceniane są Centrum Obsługi Przedsiębiorcy (lipiec 4,12, grudzień 4,4). Wyższe noty od lipcowych otrzymał też Wydział Urbanistyki i Administracji Budowlanej (lipiec 3,48, grudzień 3,9). W tych wydziałach znacznie skrócił się czas załatwiania sprawy. Bardzo pozytywną informacją jest fakt, iż interesanci w dalszym ciągu nie mają wątpliwości, co do uczciwości urzędników szczecińskiego magistratu. Nawet interesanci, którzy krytykowali pracę UM, stwierdzili, że urzędnik załatwił ich sprawę uczciwie. Interesanci postrzegają urzędników jako osoby pracowite i chętne do załatwienia ich spraw urzędowych. W dalszym ciągu dużym problemem dla interesantów są godziny otwarcia urzędu. Średnia ocen w tym przypadku to 3,78. 12% (lipiec 12%) badanych uważa obecne godziny urzędowania za złe, 24% (lipiec17%) za dostateczne, 24% (lipiec 25%) za dobre, a dla 30% (lipiec 46%) badanych są one optymalne. Aktualne godziny otwarcia magistratu odpowiadają ludziom starszym, najmniej ludziom młodym. Respondenci chwalą w ostatnim czasie pracę urzędu w weekendy i postulują otwarcie magistratu przynajmniej w jedną sobotę w miesiącu. Blisko połowa interesantów deklaruje, że przed pójściem do urzędu korzysta ze strony internetowej. Najczęściej są to sprawy związane z dowodem rejestracyjnym oraz prawem jazdy.

Badania przeprowadzono w dniach 5–14 grudnia na próbie 397 interesantów (poprzednie 17–24 lipca 2007 na próbie 603 interesantów). Średnia ocen z lipca 2007 to 3,69 a ocen grudniowych 3,71. Ankieta składała się z dwudziestu pytań. Dotyczyły one między innymi załatwianych spraw w urzędzie, sposobu obsługi, godzin urzędowania, wykorzystania internetu przy załatwianiu niektórych spraw w magistracie czy reorganizacji urzędu. Ankietę przygotowała Wyższa Szkoła Administracji Publicznej. To kolejne badanie w ciągu ostatnich dwóch lat. Podobne badania dotyczące funkcjonowania urzędu i pracy urzędników odbywały się w 2005 i 2006 roku, jednak nie były one tak szerokie.

17.3.8. FORMY WYKONYWANIA ZADAŃ MIASTA

Miasto wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. W celu wykonywania tych zadań może tworzyć jednostki organizacyjne, zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi oraz współdziałać z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Zgodnie z ustawą z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (DzU z 2005 r. nr 249, poz. 2104 ze zm.) z budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być udzielona pomoc finansowa innym jednostkom samorządu terytorialnego w formie dotacji celowej albo pomoc rzeczowa. Pomoc rzeczową lub finansową określa organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. W tym przypadku gminy jest to Rada Miasta.

Jednostki organizacyjne Gminy Miasto Szczecin to jednostki utworzone do realizacji zadań Miasta, którego celem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków do racjonalnego i harmonijnego rozwoju miasta oraz warunków pełnego uczestnictwa mieszkańców w życiu wspólnoty.

Wykazy jednostek organizacyjnych Gminy Miasto Szczecin i jednostek współpracujących dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin pod adresem: www.bip.um.szczecin.pl.

17.3.9. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Współpraca Gminy Miasto Szczecin jako jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi opiera się głównie na zasadach uregulowanych ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU z dnia 29 maja 2003 r. ze zm.). Ustawa reguluje również sferę zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe, z których może korzystać organ administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych. Zasady współdziałania Miasta Szczecin i organizacji pozarządowych określone są również w Szczecińskiej Karcie Współpracy Miasta z Organizacjami Pozarządowymi określającej formy pomocy udzielanej tym podmiotom przez Miasto. Głównymi formami pomocy udzielanej przez Miasto organizacjom pozarządowym są dotacje oraz uzyskanie lokalu na działalność statutową.

W 2006 r. liczba lokali komunalnych użytkowanych przez organizacje pozarządowe wyniosła 153, natomiast 150 w roku 2007.

Tabela nr 17.14.

ZESTAWIENIE DOTACJI UDZIELONYCH ORGANIZACJOM POZARZĄDOWYM W LATACH 2006 – 2007			
rok	liczba zawartych umów dotacyjnych	otwarte konkursy	Kwota dotacji (w PLN)
2006	395	63	11 447 422
2007	196	68	10 270 442
ogółem	**591**	**131**	**21 717 864**

Źródło:
- *Raport z współpracy Gminy Miasto Szczecin z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2006;*
- *Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.*

Na terenie Miasta Szczecin było zarejestrowanych 1 746 organizacji pozarządowych (dane na dzień 24 kwietnia 2007 r.). Przeważającą grupą organizacji pozarządowych są stowarzyszenia zarejestrowane w sądzie (661), następnie oddziały stowarzyszeń (293), stowarzyszenia zwykłe (263), fundacje (200), stowarzyszenia kultury fizycznej zarejestrowane w sądzie (107), uczniowskie kluby sportowe (84), stowarzyszenia kultury fizycznej nie prowadzące działalności gospodarczej (62). Liczebność pozostałych typów podmiotów wynosi do 30 organizacji.

Z 1 746 istniejących w Szczecinie organizacji pozarządowych, aktywnie uczestniczyło w życiu miasta ok. 300 organizacji. Współpraca z Miastem polegała głównie na wspólnej realizacji zadań publicznych oraz dotowaniu przez Miasto Szczecin różnorodnych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe.

Ponadto Gmina Miasto Szczecin praktykowała inne formy współpracy z organizacjami pozarządowymi:
- wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków poprzez publikowanie istotnych dla organizacji informacji w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronach internetowych Miasta, a także rozsyłanie newslettera (cyklicznie co tydzień) do organizacji z aktualnymi informacjami o III sektorze oraz dla III sektora,
- partycypacja przedstawicieli organizacji w działaniach programowych Miasta,
- konsultowanie z organizacjami pozarządowymi projektów aktów normatywnych – w 2007 r. konsultowany był ze środowiskiem związanym z organizacjami pozarządowymi projekt uchwały w sprawie programu współpracy. Konsultacje skierowane były do wszystkich szczecińskich organizacji pozarządowych,
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym (Prezydencka Rada Organizacji Pozarządowych w Szczecinie, Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych w Szczecinie, Prezydencka Rada Kultury w Szczecinie, Komisja ds. Przydziału Pracowni Artystycznych).

17.3.10. ZWIĄZKI MIĘDZYGMINNE I STOWARZYSZENIA

Gmina Miasto Szczecin należy do ośmiu krajowych organizacji, związków międzygminnych i stowarzyszeń gmin, w których opłaca coroczną składkę członkowską (wydatki z tytułu składek członkowskich w roku 2007 wyniosły 518 016,69 zł). O przystąpieniu do większości z nich zdecydowano poprzez przyjęcie odpowiednich uchwał Rady Miasta Szczecin, bądź zarządzeń Prezydenta Miasta Szczecin. Przedstawicielem w większości związków i stowarzyszeń jest Prezydent Miasta Szczecin, do niektórych jednak są delegowani przez Radę Miasta Szczecin przedstawiciele oraz koordynatorzy – radni Rady Miasta Szczecin oraz pracownicy Urzędu Miasta Szczecin. Krajowe organizacje i związki międzygminne, których członkiem jest Gmina Miasto Szczecin to:
- Unia Metropolii Polskich (UMP),
- Związek Miast Polskich (ZMP),
- Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania,
- Związek Miast i Gmin Morskich (ZMiGM),
- Stowarzyszenie na rzecz Miast i Gmin Nadodrzańskich,
- Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich,
- Samorządowe Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej,
- Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna.

Działania organizacji, stowarzyszeń i związków międzygminnych związane są z:
- wspieraniem rozwoju samorządności terytorialnej i gospodarczej,
- tworzeniem podstaw społeczeństwa obywatelskiego,
- promocją inicjatyw i działań związanych z tworzeniem i funkcjonowaniem struktur regionalnych i lokalnych,
- wspólnym rozwiązywaniem specyficznych problemów i wymianą doświadczeń na różnych polach działalności,
- współpracą z organami państwa, organizacjami ogólnopolskimi, zagranicznymi i międzynarodowymi w celu zwiększania roli metropolii,
- organizacją wspólnych przedsięwzięć służących rozwojowi samorządów (gospodarczych, kulturalnych i innych),
- reprezentowaniem interesów członków na zewnątrz.

Tabela nr 17.15.

PRZEDSTAWICIELI GMINY MIASTO SZCZECIN W ZWIĄZKACH I STOWARZYSZENIACH		
organizacja	dziedziny działalności	przedstawiciel
Unia Metropolii Polskich	Działalność fundacji opiera się na pracach w tematycznych komisjach i zespołach: – Komisja ds. integracji europejskiej i spójności Polski z UE, – Komisja ds. finansów, majątku i inwestycji publicznych, – Komisja ds. edukacji i sportu oraz kultury i mediów, – Komisja ds. ochrony zdrowia oraz polityki społecznej, – Komisja ds. administracji miejskiej oraz bezpieczeństwa obywateli , – Komisja ds. infrastruktury, rozwoju przestrzennego, polityki regionalnej oraz środowiska, – Komisja ds. obszarów metropolitalnych, miast i dzielnic – Zespół ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego	Prezydent Miasta
Związek Miast Polskich	Działalność związku opiera się na pracach w następujących tematycznych komisjach: finansów, kultury, bezpieczeństwa i porządku publicznego, gospodarki komunalnej, integracji europejskiej, polityki mieszkaniowej i przestrzennej, polityki społecznej, promocji i ochrony zdrowia, edukacji, kultury fizycznej, polityki gospodarczej i promocji miasta, ochrony środowiska, komisji ustrojowej, turystyki oraz powiatowej.	Jan Stopyra
Związek Miast i Gmin Morskich	Działalność związku opiera się na dążeniu do gospodarczego i kulturowego rozwoju regionu nadmorskiego.	Piotr Jania
Stowarzyszenie Zdrowych Miast Polskich	Działalność związku opiera się na wdrażaniu zasad i strategii polityki zdrowia w kraju, regionie i gminach.	Helena Borowska
Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	Stowarzyszenie realizuje cele poprzez podejmowanie inicjatyw, promowanie oraz aktywne popieranie wszelkich działań mających na celu rozwój przedsiębiorczości samorządów w oparciu o środki Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych	Beniamin Chochulski, Stefania Biernat, Tomasz Jarmoliński, Pańka Urszula, Marcinkiewicz Michał, Kalina Teresa.
Stowarzyszenie na rzecz Gmin Miast Nadodrzańskich	Statutowymi celami stowarzyszenia są m.in.: wspieranie rozwoju gospodarczego miast nadodrzańskich, kształtowanie świadomości ekologicznej, propagowanie walorów turystycznych regionów nadodrzańskich, podejmowanie działań skierowanych na rozwój korytarza transportowego Północ – Południe Europy, którego osią jest Odra, wspieranie rozwoju portów i żeglugi towarowo –pasażerskiej.	Prezydent Miasta
Samorządowe Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej	Działania organizacji opierają się na upowszechnianiu idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju.	Krzysztof Nowak Zbigniew Stasiów
Zachodniopomorska Regionalna Organizacja Turystyczna	Celem działalności organizacji jest kreowanie wizerunku województwa xachodniopomorskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie, integrowanie środowisk samorządu terytorialnego i zawodowego oraz osób, instytucji i organizacji, zainteresowanych rozwojem turystycznym województwa, zwiększenie liczby turystów odwiedzających województwo zachodniopomorskie, działanie na rzecz wzrostu wpływów z turystyki.	Arkadiusz Pawlak

Źródło: Wydział Organizacyjny Urzędu Miasta.

17.3.11. JEDNOSTKI POMOCNICZE

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2002 r., nr 142, poz. 1591 ze zm.) daje gminie możliwość tworzenia jednostek pomocniczych, sołectw oraz dzielnic, osiedli i innych. Jednostką pomocniczą może być również na terenie gminy miasto. Jednostkę pomocniczą tworzy rada gminy w drodze uchwały, po przeprowadzeniu konsultacji z mieszkańcami lub z ich inicjatywy. Zasady tworzenia, łączenia, podziału oraz znoszenia jednostki pomocniczej określa statut gminy.

Podstawowym zadaniem rady osiedla jest reprezentowanie interesów mieszkańców osiedla wobec organów Miasta, miejskich jednostek organizacyjnych oraz innych instytucji i organizacji działających na terenie osiedla. Rady mogą zgłaszać wnioski i opiniują projekty planu budżetu Miasta, wieloletnie programy inwestycyjne, plany, projekty, zabudowy i zagospodarowania terenu oraz realizację zadań w odniesieniu do terenu osiedla.

Tabela nr 17.16.

WYKAZ RAD OSIEDLI NA TERENIE GMINY MIASTO SZCZECIN	
dzielnica	rady osiedli
Śródmieście	Centrum, Drzetowo-Grabowo, Łękno, Międzyodrze-Wyspa Pucka, Niebuszewo-Bolinko, Nowe Miasto, Stare Miasto, Śródmieście-Północ, Śródmieście–Zachód, Turzyn
Północ	Bukowo, Golęcino-Gocław, Niebuszewo, Skolwin, Stołczyn, Warszewo, Żelechowa
Zachód	Arkońskie-Niemierzyn, Gumieńce, Głębokie-Pilchowo, Osów, Pogodno, Krzekowo-Bezrzecze, Pomorzany, Świerczewo, Zawadzkiego-Klonowica.
Prawobrzeże	Bukowe-Klęskowo, Dąbie, Kijewo, Majowe, Płonia-Śmierdnica-Jezierzyce, Podjuchy, Słoneczne, Wielgowo-Sławociesze, Załom, Zdroje, Żydówce-Klucz

Źródło: www.szczecin.pl

W 2006 roku w radach osiedli działało 547 osób, a w roku 2007 577 osób. Rady osiedli złożyły w 2006 roku 229 wniosków inwestycyjnych, natomiast w 2007 r. – 246 wniosków, dotyczących głównie uzbrajania terenów, budowy i remontów dróg i budynków komunalnych, budowy i remontów placówek oświatowych, inwestycji o charakterze rekreacyjno-sportowym.

17.4. ORGANY NADZORU I KONTROLI

Nadzór nad działalnością samorządu gminnego sprawuje Prezes Rady Ministrów i wojewoda, a w zakresie spraw finansowych – regionalna izba obrachunkowa.

17.4.1 REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA

Zgodnie z ustawą z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (DzU z 2001 r., nr 55, poz. 577 ze zm.) regionalne izby obrachunkowe są państwowymi organami nadzoru i kontroli gospodarki finansowej takich podmiotów jak:
- jednostek samorządu terytorialnego,
- związków międzygminnych,
- stowarzyszeń gmin oraz stowarzyszeń gmin i powiatów,
- związków powiatów,
- stowarzyszeń powiatów,
- samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych,
- innych podmiotów, w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Izby sprawują nadzór nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego w zakresie spraw finansowych oraz dokonują kontroli gospodarki finansowej, a także zamówień publicznych. W zakresie działalności nadzorczej właściwość rzeczowa regionalnych izb obrachunkowych obejmuje uchwały i zarządzenia podejmowane przez organy jednostek samorządu terytorialnego w sprawach:
- procedury uchwalania budżetu i jego zmian,
- budżetu i jego zmian,
- zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek,
- zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- podatków i opłat lokalnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy – Ordynacja podatkowa,
- absolutorium.

W 2006 r. Najwyższa Izba Kontroli w Szczecinie sporządziła 54 wystąpienia pokontrolne, a w roku 2007 – 50.

17.4.2. SAMORZĄDOWE KOLEGIUM ODWOŁAWCZE

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Szczecinie jest państwową jednostką budżetową. Działa głównie na podstawie ustawy z dnia 12 października 1994 roku o samorządowych kolegiach odwoławczych (DzU z 2001 r. nr 79, poz. 856 z ze. zm.). Działa również na podstawie wielu ustaw zawierających przepisy prawa administracyjnego materialnego.

Kolegium rozpatruje sprawy z zakresu:
- podatków i opłat lokalnych,
- działalności gospodarczej,
- pomocy społecznej,
- świadczeń rodzinnych,
- dodatków mieszkaniowych,
- zagospodarowania przestrzennego,
- gospodarki nieruchomościami,
- ochrony środowiska i ochrony przyrody,
- odpadów,
- prawa wodnego,
- rolnictwa i leśnictwa,
- zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- ruchu drogowego,
- dróg publicznych,
- dostępu do informacji publicznej,
- egzekucji administracyjnej,
- oświaty.

Obszar właściwości miejscowej Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie obejmuje powiaty: choszczeński, goleniowski, gryficki, gryfiński, kamieński, łobeski, myśliborski, policki, pyrzycki i stargardzki oraz miasta na prawach powiatu: Szczecin i Świnoujście. Nadto kolegium – z uwagi na swoją siedzibę – jest organem wyższego stopnia w stosunku do organów samorządu województwa achodniopomorskiego.

Tabela nr 17.17.

STAN SPRAW SAMORZĄDOWEGO KOLEGIUM ODWOŁAWCZEGO W SZCZECINIE	
Rok 2006	
Wpływ spraw do Kolegium	5459
Ilość spraw zakończonych	5009
Rok 2007	
Wpływ spraw do Kolegium	5239
Ilość spraw zakończonych	4776

Źródło: BIP Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie

17.4.3. WOJEWÓDZKI SĄD ADMINISTRACYJNY

Wojewódzkie sądy administracyjne zostały utworzone na podstawie Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 25 kwietnia 2003 r. w sprawie utworzenia wojewódzkich sądów administracyjnych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości (DzU z dnia 29 kwietnia 2003 r. ze zm.) Wojewódzki Sąd Administracyjny w Szczecinie jest jednostką budżetową. Działa również na podstawie ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (DzU z dnia 20 września 2002 r.).

Wewnętrzną organizację i porządek funkcjonowania wojewódzkich sądów administracyjnych, tryb czynności sądowych, tryb wyznaczania składów orzekających oraz przypadki wyznaczania tych składów w drodze losowania i zasady losowania określa Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 września 2003 r. (DzU z dnia 29 września 2003 r.).

17.4.4. NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Najwyższa Izba Kontroli działa na podstawie przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli. Zgodnie z Konstytucją, Najwyższa Izba Kontroli jest naczelnym organem kontroli państwowej podległym Sejmowi. Przepisy konstytucyjne regulują zakres uprawnień kontrolnych NIK w odniesieniu do różnego rodzaju podmiotów, obowiązki Izby wobec Sejmu, a także pozycję oraz ochronę prawną Prezesa NIK. Ustawa o Najwyższej Izbie Kontroli określa zadania i zakres działania NIK, organizację Izby, a także zawiera regulacje dotyczące postępowania kontrolnego.

Działalność NIK w szczególności obejmuje kontrole działalności organów administracji rządowej i samorządu, NBP oraz innych jednostek organizacyjnych wykorzystujących majątek oraz wywiązujących się ze zobowiązań finansowych wobec państwa. NIK przedkłada Sejmowi w szczególności analizę wykonania budżetu państwa, założeń polityki pieniężnej i opinię w przedmiocie absolutorium dla Rady Ministrów, a także informacje o wynikach kontroli, wnioski związane z działalnością organów wykonujących zadania publiczne i wystąpienia zawierające zarzuty wynikające z kontroli sformułowane wobec osób kierujących bądź wchodzących w skład kontrolowanych jednostek. NIK przedstawia Sejmowi coroczne sprawozdania ze swojej działalności w roku ubiegłym.

Podmiot zorganizowany jest w 16 delegaturach regionalnych. Jedna z delegatur Najwyższej Izby Kontroli Delegatura w Szczecinie ma swoją siedzibę w Szczecinie w gmachu Urzędu Miasta.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. www.szczecin.pl
2. ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 1990 r., nr 16, poz. 95 ze zm.).
3. ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (DzU z 1998 r., nr 91 poz. 578 ze zm.).
4. Biuro Rady Miasta Szczecin.
5. www.bip.um.szczecin.pl.
6. Zarządzenie nr 246/07 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin.
7. Biuro Obsługi Interesantów Urzędu Miasta Szczecin,
8. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych DzU z 2005 r. nr 249, poz. 2104 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU z dnia 29 maja 2003 r. ze zm.).
10. Biuro Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin.
11. Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (DzU z 2001 r., nr 55, poz. 577 ze zm.).
12. BIP Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie,
13. Ustawa z dnia 12 października 1994 roku o samorządowych kolegiach odwoławczych (DzU z 2001 r. nr 79, poz. 856 z ze. zm.).
14. BIP Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie.
15. BIP Najwyższej Izby Kontroli.
16. Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (DzU z 1998 r., nr 96, poz. 603 ze zm.).
17. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r .o administracji rządowej w województwie (DzU z 2001 r. nr 80, poz. 876 ze zm.).
18. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie.
19. System informacji prawnej LEX dla Samorządu Terytorialnego.
20. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (DzU z 2001 r., nr 142, poz. 1590).
21. www.bip.um-zachodniopomorskie.pl.
22. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

18. Finanse samorządu miasta

18.1. INFORMACJE OGÓLNE[1]

Zasady prowadzenia gospodarki finansowej przez jednostki samorządu terytorialnego regulują:
- ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych,
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Gospodarka finansowa Miasta Szczecina prowadzona jest w oparciu o corocznie opracowywany i uchwalany przez Radę Miasta budżet, przedstawiający zestawienie przewidywanych dochodów i planowanych wydatków. Przygotowanie i opracowanie projektu budżetu odbywa się zgodnie z określonymi przepisami gminnymi, przede wszystkim uchwałami Rady Miasta w sprawie kierunkowych założeń polityki budżetowej Miasta oraz wskazówek do konstruowania budżetu na dany rok budżetowy. Również zasady tworzenia, uchwalania oraz dokonywania zmian w budżecie reguluje uchwała Rady Miasta, która określa szczegółowy harmonogram prac budżetowych oraz wskazuje rodzaj dokumentacji, jaka powinna tym pracom towarzyszyć.

Od 2005 roku budżet Miasta Szczecina posiada formę budżetu zadaniowego, co wpływa na zwiększenie jego przejrzystości i pozwala na lepszą ocenę efektywności realizowanych zadań.

W 2007 r. budżet Miasta Szczecin zamknął się kwotami:
- po stronie dochodów kwotą 1 161 296 242 zł,
- po stronie wydatków kwotą 1 105 912 019 zł.

Nadwyżka budżetowa wyniosła 55 384 223 zł (stosunek nadwyżki do dochodów wyniósł 4,8%).

Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniach z wykonania budżetu za lata 2005–2007, poziom dochodów budżetowych przypadających na 1 mieszkańca w 2007 roku w Szczecinie wzrósł o 27% w stosunku do 2005 roku i o 11% w stosunku do roku 2006 (rok 2005 – 2 238 zł, rok 2006 – 2 562 zł, rok 2007 – 2 848 zł). Natomiast poziom wydatków budżetowych na 1 mieszkańca zwiększył się o 11% w stosunku do 2006 roku i o 24% w stosunku do roku 2005 (rok 2005 – 2 181 zł, rok 2006 – 2 432 zł, rok 2007 – 2 712 zł). Rośnie również wielkość nadwyżki budżetowej: z 56,85 zł w roku 2005 do 135,55 zł w roku 2007.

Analiza danych zwartych w tabeli nr 18.1. wskazuje na bardzo korzystną sytuację Szczecina w stosunku do pozostałych prezentowanych miast. Duża nadwyżka budżetowa plasuje Szczecin na drugim miejscu po Poznaniu. W roku 2007 Szczecin znajdował się na przedostatniej pozycji pod względem dochodów i ostatniej pod względem wydatków przypadających na 1 mieszkańca. Znacznie lepiej Miasto wypadło przy porównaniu wysokości nadwyżki budżetowej przypadającej na 1 mieszkańca. Pod tym względem Szczecin znalazł się na miejscu drugim, za Poznaniem. Należy pamiętać, że porównywanie dochodów i wydatków zapisanych w budżetach miast jest obarczone błędem systemowym. Miasta mają dowolność w wyborze formy realizacji zadań i tak np. wpływy z biletów komunikacji miejskiej i wydatki z tym związane są integralną częścią budżetów takich miast jak np. Kraków czy Wrocław, natomiast w Szczecinie ich realizacja przypisana jest zakładowi budżetowemu.

18.2. DOCHODY MIASTA

Według zapisów ustawy z 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, na dochody tych jednostek składają się trzy podstawowe elementy:
- dochody własne,
- subwencja ogólna,
- dotacje z budżetu państwa.

Dochodami wyżej wymienionych jednostek mogą być także:
- środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi,
- środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej,
- inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela nr 18.1.

PODSTAWOWE WIELKOŚCI BUDŻETOWE W WYBRANYCH MIASTACH POLSKI W ROKU 2007
W TYS. ZŁ

miasto	dochody	dochód na 1 mieszkańca*	wydatki	wydatki na 1 mieszkańca*	nadwyżka/ deficyt	nadwyżka/deficyt na 1 mieszkańca*
Gdańsk	1 653 460	3,661	1 642 071	3,636	11 389	0,025
Kraków	2 809 318	3,620	3 009 373	4,097	- 200 055	-0,272
Lublin	1 011 754	2,814	1 067 197	3,097	- 55 443	-0,160
Łódź	2 338 376	3,095	2 420 101	3,204	- 81 725	-0,108
Poznań	2 238 196	4,043	2 107 024	3,806	131 172	0,237
Rzeszów	577 311	3,661	574 834	3,645	2 477	0,016
Szczecin	1 161 296	2,893	1 105 912	2,755	55 384	0,138
Wrocław	2 667 199	4,274	2 645 878	4,240	21 321	0,034
Bydgoszcz	1 092 074	3,032	1 119 298	3,108	- 27 224	-0,076

**dochody, wydatki i nadwyżka budżetowa przypadające na 1 mieszkańca nie uwzględniają liczby ludności w 2007 roku w miastach wojewódzkich, ponieważ na dzień sporządzenia Raportu Urząd Statystyczny nie dysponował jeszcze ostatecznymi danymi.*
Źródło: Atlas UMP – luty 2008.

[1] Szczegółowe informacje dotyczące finansów oraz majątku Miasta Szczecina znajdują się na stronie www.bip.um.szczecin.pl.

Dochodami własnymi Miasta Szczecina finansowane są niektóre zadania m.in. z zakresu pomocy społecznej (np. zasiłki okresowe – częściowo, dodatki mieszkaniowe, utrzymanie PUP, utrzymanie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, wsparcie rodzin zastępczych, fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli i byłych pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych), oświaty i wychowania oraz gospodarki komunalnej (np. oświetlenie dróg).

Wprawdzie samorządy mają dużą samodzielność w dysponowaniu środkami publicznymi, jednak wielkość strumienia dochodów budżetowych w dużym stopniu uzależniona jest od kondycji lokalnej gospodarki wpływającej na wielkość dochodów z udziału w podatkach CIT i PIT. Udział samorządów w dochodach publicznych nie zapewnia odpowiedniego poziomu środków dla przypisanych Miastu w drodze ustaw zadań z zakresu użyteczności publicznej. Najbardziej niepewnym ich składnikiem jest wysokość udziału w dochodach budżetu państwa. Z drugiej strony formułowanie i wdrażanie przedsięwzięć sprzyjających lokalnemu i regionalnemu rozwojowi społeczno-gospodarczemu wymaga uruchomienia dodatkowych źródeł finansowania przy utrzymywaniu bezpiecznego poziomu zadłużenia Miasta. Stąd też konieczne jest podejmowanie przez samorządy aktywnej polityki zmierzającej do wzrostu dochodów ze źródeł, na które mają one bezpośredni wpływ i kształtowania korzystnej relacji w stosunku do transferów z budżetu centralnego. W zdecydowanie lepszej sytuacji finansowej będą zawsze jednostki samorządu terytorialnego o wyższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego, co wiąże się zarówno z występowaniem w szerszym zakresie źródeł przyznanych dochodów, jak i z możliwością zwiększania ich wydajności.

Na wielkość dochodów budżetowych Gminy Miasto Szczecin w roku 2006 i 2007 znaczący wpływ miały następujące źródła:

– dotacje i subwencje (na działalność związaną z realizacją zadań własnych i zleconych):
  2006 r. – 35,2% wszystkich dochodów, 2007 r. – 32,2%;
– udziały w dochodach budżetu państwa (udziały w podatku dochodowym od osób prawnych i fizycznych):
  2006 r. – 28,8%, 2007 r. – 32,6%,
– dochody podatkowe i wpływy z opłat:
  2006 r. – 21,6%, 2007 r. – 20,3%,
– dochody z majątku Miasta:
  2006 r. – 10,9%, 2007 r. – 7,3%.

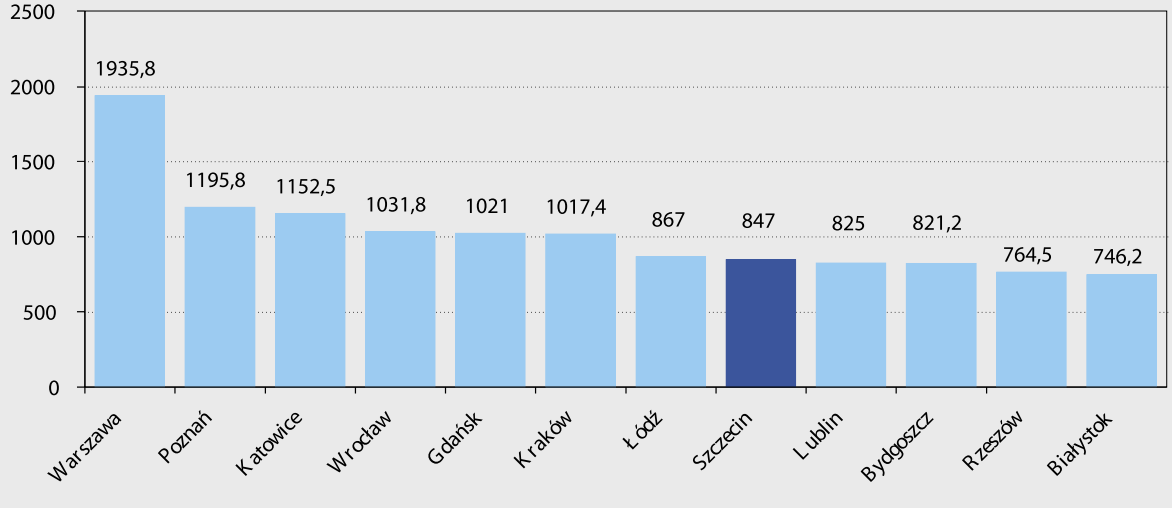
W roku 2007 po raz pierwszy dochody w budżecie Miasta zostały podzielone na bieżące i majątkowe. Takie ujęcie jest efektem zmian jakie wprowadzono w ustawie z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Do dochodów majątkowych w myśl zapisów w ustawie zalicza się:
– dotacje i środki otrzymane na inwestycje,
– dochody ze sprzedaży majątku,
– dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

W strukturze dochodów Miasta Szczecin dominują dochody bieżące. Stanowiły one w latach 2006 i 2007 kolejno 95% i 92% całkowitych dochodów Miasta.

Poziom dochodów budżetowych w 2006 r. w Szczecinie w przeliczeniu na jednego mieszkańca był najniższy wśród wszystkich miast wojewódzkich.

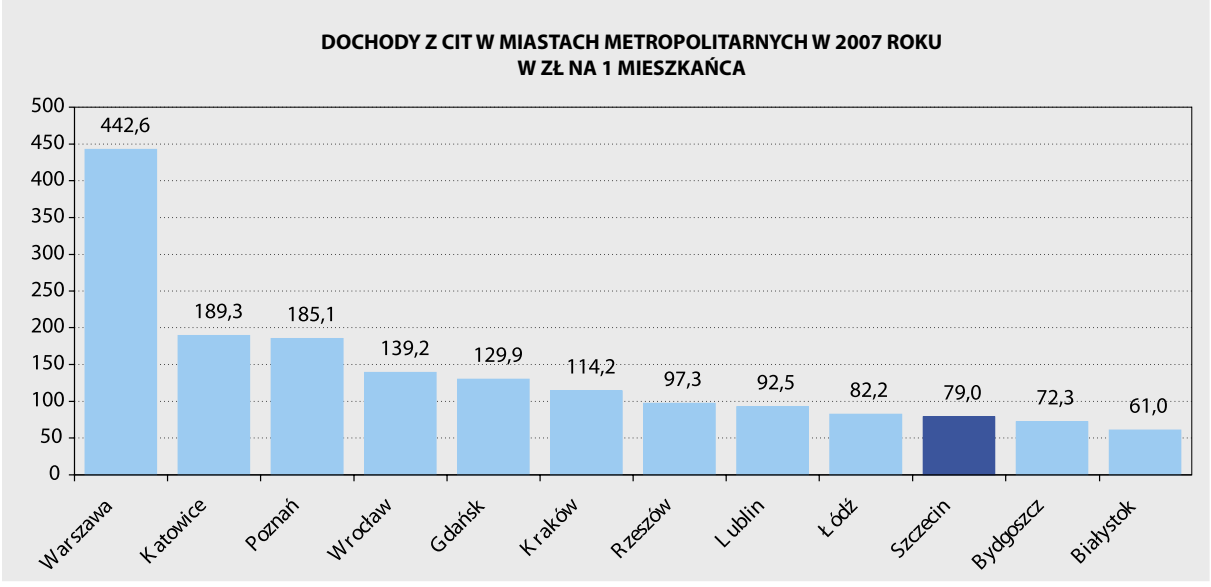
Wykres nr 18.1.

DOCHODY Z PIT W MIASTACH METROPOLITARNYCH W 2007 ROKU W ZŁ NA 1 MIESZKAŃCA

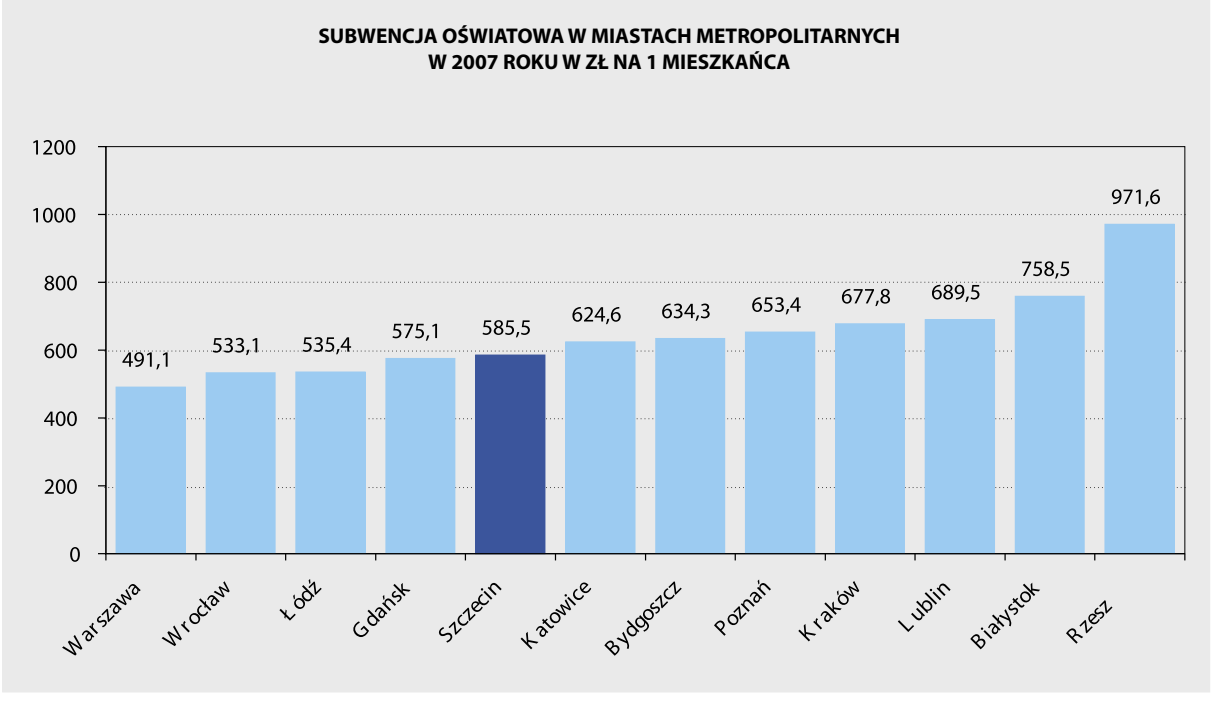
Źródło: Biuro Budżetu UM.

Wykres nr 18.2.

Źródło: Biuro Budżetu UM.

Wykres nr 18.3.

Źródło: Biuro Budżetu UM.

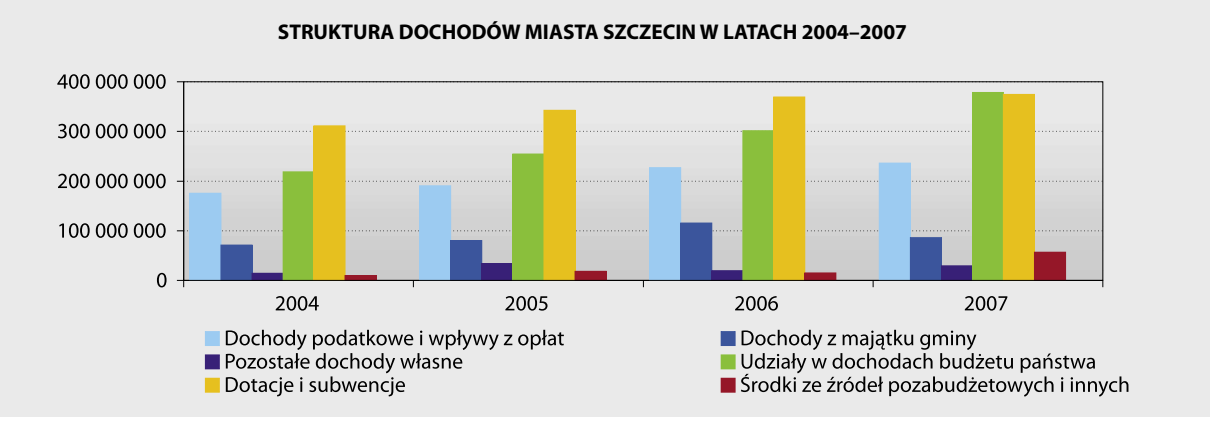
Dochody budżetu Miasta według źródeł przedstawia tabela nr 18.2. oraz wykres nr 18.4.

Tabela nr 18.2.

DOCHODY MIASTA SZCZECINA WG ŹRÓDEŁ W LATACH 2006–2007 W ZŁ		
	2006	**2007**
Dochody bieżące	**994 798 556**	**1 068 343 934**
Udziały w dochodach budżetu państwa	301 687 590	378 192 543
Subwencje i dotacje	356 478 548	371 997 533
Dochody podatkowe i wpływy z opłat	226 817 647	236 012 944
Dochody z majątku Miasta	88 368 634	50 670 557
Pozostałe dochody własne	19 712 699	29 416 240
Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	1 733 438	2 054 117
Dochody majątkowe	**53 183 804**	**92 952 308**
Środki ze źródeł pozabudżetowych i innych	13 526 357	54 768 900
Dochody z majątku Miasta (sprzedaży i przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności)	27 094 533	35 724 467
Subwencje i dotacje	12 562 914	2 458 941
Dochody ogółem	**1 047 982 360**	**1 161 296 242**

Źródło: Biuro Budżetu UM.

Wykres nr 18.4.

Źródło: Biuro Budżetu UM.

18.2.1. DOCHODY PODATKOWE I WPŁYWY Z OPŁAT

Podatki i opłaty lokalne to znaczące i zarazem bardzo stabilne źródło dochodów własnych Miasta. W określonych ustawowo granicach Miasto samo ustala stawki poszczególnych podatków i opłat, stosuje indywidualne ulgi, zwolnienia i umorzenia, jak też podejmuje działania windykacyjne.

Tabela nr 18.3.

DOCHODY BUDŻETU MIASTA SZCZECIN Z PODATKÓW I OPŁAT LOKALNYCH W LATACH 2006–2007			
dochody z podatków i opłat	2006	2007	dynamika
	w tys. zł		w %
Dochody ogółem, w tym:	**226 817,6**	**236 012,9**	**104,0**
podatek od nieruchomości	157 192,6	144 475,1	91,9
podatek od czynności cywilnoprawnych	25 454,2	44 270,9	173,9
pozostałe	44 170,8	47 266,9	107,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Podatków, Opłat i Egzekucji Urzędu Miasta Szczecin.

Dochody z podatków i opłat kształtowały się w latach 2002–2007 średnio na poziomie ok. 18 – 22% wszystkich wpływów. Największy udział w tej grupie dochodów posiada podatek od nieruchomości, który jest najbardziej stabilnym źródłem dochodów własnych i najważniejszym z podatków lokalnych. Dochody z tego tytułu stanowiły w latach 2006 i 2007 kolejno 79,5% i 68,9% wszystkich wpływów z podatków i opłat lokalnych. W roku 2006 wysokie wpływy z podatku od nieruchomości związane były z otrzymaniem wpłat od syndyków oraz z egzekucji administracyjnej – łącznie 20 mln zł z tytułu zaległych zobowiązań podatkowych.

Inną znaczącą pozycją w grupie dochodów podatkowych są wpływy z podatków od czynności cywilnoprawnych. Znaczny wzrost dochodów z tego tytułu jest skutkiem kontynuacji ożywienia na rynku, gdzie przedmiotem sprzedaży są nieruchomości i samochody, w powiązaniu z utrzymującym się wzrostem cen nieruchomości przy obowiązujących stawkach procentowych od wartości transakcji. W 2007 r. wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych wzrosły w stosunku do osiągniętych w roku 2006 r. o 18,8 mln zł.

Stawki podatku od nieruchomości na 2006 r. i na 2007 r. zostały przeszacowane o wskaźnik zbliżony do wskaźnika inflacji (2006 r. – 1%, 2007 r. – 2,5%).

Stawki podatku od środków transportowych w 2006 roku utrzymały się na tym samym poziomie co w roku 2005, jednakże w 2007 roku zostały przeszacowane o wskaźnik inflacji. Ich wielkości kształtowały się w granicach od 108 zł do 2 316 zł.

Opłata targowa pobierana jest od osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej dokonujących sprzedaży na targowiskach, czyli wszelkich miejscach, w których prowadzony jest handel. Opłacie targowej nie podlega sprzedaż dokonywana w budynkach lub ich częściach z wyjątkiem targowisk pod dachem oraz hal używanych do targów, aukcji i wystaw. Od 2006 roku obowiązują stawki opłaty targowej wynikające z przepisów Uchwały nr L/945/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 6 lutego 2006 r. Najniższa dzienna stawka wynosi 0,20 zł za 1 m^2 powierzchni zajętej pod sprzedaż, stawka najwyższa to 500 zł za 1 m^2.

Realizując swoje uprawnienia Miasto może udzielić ulg w formie umorzeń, odroczeń i rat. Podstawą prawną do ich zastosowania jest Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (j t. DzU z 2005 r. nr 8, poz. 60 z późniejszymi zmianami). Prezydent Miasta (organ podatkowy) zgodnie z art. 67a. § 1 na wniosek podatnika w przypadkach uzasadnionych ważnym interesem podatnika lub interesem publicznym, może:

– odroczyć termin płatności podatku lub rozłożyć zapłatę podatku na raty,
– odroczyć lub rozłożyć na raty zapłatę zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę lub odsetki określone w decyzji, o której mowa w art. 53a,
– umorzyć w całości lub w części zaległości podatkowe, odsetki za zwłokę lub opłatę prolongacyjną.

Tabela nr 18.4.

WIELKOŚCI WYBRANYCH STAWEK PODATKÓW W GMINIE MIASTO SZCZECIN W LATACH 2006–2007

Rodzaj podatku	2006	2007	dynamika
	w zł		w %
Podatek od nieruchomości (od 1 m^2)			
Od budynków mieszkalnych lub ich części	0,52	0.53	101,9
Od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz od budynków mieszkalnych lub ich części zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej	18,00	18,15	100,8
Od budynków lub ich części związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, na powierzchni przekraczającej 4 300 m^2 w obiektach handlowych lub usługowych	18,43	18,60	100,9
Od gruntów związanych z działalnością gospodarczą	0,68	0,68	100,0
Od gruntów pozostałych, w tym zajętych na prowadzenie odpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego	0,25	0,26	104,0
Podatek rolny			
Od gruntów rolnych (za 1 ha przeliczeniowy)	69,70	88,80	127,4
Od pozostałych gruntów (za 1 ha fizyczny)	139,40	177,60	127,4
Podatek leśny (od 1 ha)	28,90	29,41	101,8
Podatek od posiadania psów (od jednego psa)	50,00	50,00	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Podatków, Opłat i Egzekucji Urzędu Miasta Szczecin.

Tabela nr 18.5.

ILOŚĆ UDZIELONYCH ULG W FORMIE UMORZEŃ, RAT, ODROCZEŃ W LATACH 2006–2007 W SZCZECINIE

rodzaj podatku lub opłaty lokalnej	2006						2007					
	osoby fizyczne			osoby prawne			osoby fizyczne			osoby prawne		
	umorzenia	rozłożenia na raty	odroczenia	umorzenia	rozłożenia na raty	odroczenia	umorzenia	rozłożenia na raty	odroczenia	umorzenia	rozłożenia na raty	odroczenia
podatek od nieruchomości	103	40	5	22	11	8	74	29	-	52	10	10
podatek rolny i leśny	10	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-
podatek od posiadania psów	4	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
opłata targowa	2	1	-	1	-	-	10	-	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Podatków, Opłat i Egzekucji Urzędu Miasta Szczecin.

W przypadku ustalenia, iż zastosowanie ulgi jest niezgodne z przepisami regulującymi warunki udzielenia pomocy publicznej nie może zostać ona przedsiębiorcy udzielona.

Przesłanką do udzielenia ulg jest, jak wskazano wyżej, ważny interes podatnika lub interes publiczny. Pod pojęciem ważnego interesu podatnika należy rozumieć sytuację wyjątkową, gdy z powodu nadzwyczajnych losowych przypadków, podatnik nie może uregulować ciążącego na nim zobowiązania podatkowego w terminach i wysokościach wynikających z przepisów prawa podatkowego. Ocena występowania wskazanych przesłanek dokonywana jest przez pryzmat sytuacji ekonomicznej podatnika ubiegającego się o ulgę.

W ogólnej kwocie ulg największe umorzenia podatkowe w 2006 roku, ze względu na ważny interes podatnika, otrzymały następujące podmioty: „Selfa" Spółka z o.o. (379,6 tys. zł) i Waryński Famabud sp. z o.o. (332,8 tys. zł).

Natomiast ze względu na ważny interes publiczny, największe umorzenia podatkowe w 2006 i 2007 roku otrzymały m.in.: w 2006 roku – Zespół Szkół nr 1 w Szczecinie (84,9 tys. zł), Szpital Miejski (79,5 tys. zł) oraz Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie (65,9 tys. zł), natomiast w 2007 roku: Muzeum Narodowe (45 tys. zł), Chłodnia Szczecińska sp. z o.o. (35,9 tys. zł) oraz Samodzielny Publiczny Wojewódzki Zakład Gruźlicy i Chorób Płuc w Szczecinie (18,3 tys. zł).

Tabela nr 18.6.

SKUTKI UDZIELONYCH PRZEZ MIASTO ZWOLNIEŃ Z PODATKU OD NIERUCHOMOŚCI W LATACH 2006–2007 W RAMACH PROGRAMÓW POMOCOWYCH			
rodzaj programu	2006 [zł]	2007 [zł]	dynamika [%]
Szczeciński Program Pomocy Przedsiębiorcom	2 715 521	2 921 064	107,6
pomoc de minimis na zatrudnienie (tworzenie nowych miejsc pracy)	78 705	185 182	235,3
Zwolnienia ogółem	**2 794 226**	**3 106 246**	**111,2**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Wydziału Podatków, Opłat i Egzekucji Urzędu Miasta Szczecin.

W celu przeciwdziałania i łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizowania rynku pracy Rada Miasta Szczecin wprowadzając tzw. programy pomocowe, umożliwiła przedsiębiorcom uzyskanie zwolnienia z podatku od nieruchomości po spełnieniu określonych warunków. W 2007 roku największy wzrost odnotowano w grupie przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy w Szczecinie. Oznacza to zwiększenie liczby nowych miejsc pracy w mieście przy jednoczesnym spadku bezrobocia, jak również poprawę sytuacji ekonomiczno-gospodarczej Szczecina. Wnikliwa analiza sposobu stosowania tego instrumentu wsparcia przedsiębiorców wskazuje, że niewątpliwie przyczynił się on do aktywizacji lokalnej gospodarki.

18.2.2. DOCHODY Z MAJĄTKU MIASTA

Łączna wartość mienia komunalnego według stanu na dzień 30 czerwca 2007 r. wyniosła 19 359 078 671 zł, co oznacza przyrost majątku o 7 303 987 769 zł, tj. o 60,6% w stosunku do analogicznego okresu 2006 roku. Najwyższy przyrost wartości majątku – o kwotę 7 200 364,7 tys. zł (wzrost o 66,4%) nastąpił w podstawowej jego części (93,2% całego majątku), którą stanowią rzeczowe aktywa trwałe (m.in. grunty, budowle, budynki, inwestycje rozpoczęte). Związane jest to przede wszystkim z przyrostem wartości gruntów komunalnych w stosunku do wartości na dzień 30 czerwca 2006 r. w wyniku przeszacowania cen ewidencyjnych.

W pozostałych aktywach trwałych (np. udziały i akcje) stanowiących 4,2% majątku Miasta zanotowano wzrost o 1,2%, na co wpływ miało głównie zwiększenie wartości akcji i udziałów (długoterminowe aktywa finansowe) oraz należności długoterminowych. W aktywach obrotowych (m.in. środki pieniężne, należności i roszczenia), stanowiących 2,6% całego majątku, nastąpił wzrost o 23,4%.

Tabela nr 18.7.

WARTOŚĆ NETTO MAJĄTKU MIASTA W POSZCZEGÓLNYCH LATACH [mln zł]				
aktywa	stan na 30.06.04	stan na 30.06.05	stan na 30.06.06	stan na 30.06.07
rzeczowe trwałe	10 137,6	10 656,2	10 848,7	18 049,1
pozostałe trwałe	635,8	773,2	804,4	813,8
obrotowe	257,7	308,7	401,9	496,2
ogółem	**11 031,1**	**11 738,1**	**12 055,0**	**19 359,1**

Źródło: Biuro Budżetu UM.

Dochody jakie Miasto Szczecin uzyskuje z tytułu gospodarowania majątkiem (2006 r. – 115 463 tys. zł, 2007 r. – 86 395 tys. zł) stanowiły w roku 2006 10,9% całkowitych dochodów budżetu Miasta i 7,3% w roku 2007. Do najbardziej stabilnych dochodów a jednocześnie mających największe znaczenie dla budżetu Miasta należą wpływy z opłat rocznych za użytkowanie wieczyste i zarząd (2006 r – 16 214,1 tys. zł, 2007 r. – 26 694,9 tys. zł). Znaczące wpływy Miasto osiąga również z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności (2006 r. – 5 900,3 tys. zł, 2007 r. – 12 064,5 tys. zł), dzierżawy i najmu składników majątkowych (2006 r. – 57 653,7 tys. zł, 2007 r. – 10 058,9 tys. zł), pierwszej opłaty za wieczyste użytkowanie (2006 r. – 3 043,8 tys. zł, 2007 r. – 3 503,0 tys. zł), sprzedaży gruntów (2006 r. – 12 159,2 tys. zł, 2007 r. – 16 709,8 tys. zł), a także mieszkań (2006 r. – 4 635,3 tys. zł, 2007 r. – 2 994,6 tys. zł).

Tabela nr 18.8.

WYBRANE DOCHODY Z GOSPODAROWANIA MAJĄTKIEM MIASTA SZCZECIN		
wyszczególnienie	2006	2007
opłaty roczne za użytkowanie wieczyste i zarząd	16 214 133	26 694 957
sprzedaż mieszkań	4 635 333	2 994 564
sprzedaż gruntów	12 159 187	16 709 800
oddanie gruntów w wieczyste użytkowanie (I opłata)	3 043 812	3 503 025
przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	5 900 282	12 064 554
dzierżawa i najem składników majątkowych	57 653 746	10 058 916
Dochody z majątku ogółem	**115 463 167**	**86 395 024**
udział dochodów z majątku w dochodach budżetu Miasta [%]	11,0	7,4

Źródło: Biuro Budżetu UM.

W kwocie 115 463 167 zł dochodów, w grupie wpływów z dzierżawy i najmu składników majątkowych, około 47 mln zł to wpływy jednorazowe, które pojawiły się tylko w 2006 roku. Są to dochody z dzierżawy majątku, które wcześniej stanowiły przychody zakładów budżetowych – głównie z tytułu czynszów za wynajem mieszkań komunalnych. Od 1 stycznia 2007 r. przepisy pozwoliły na ponowne wyłączenie tego rodzaju dochodów z budżetu Miasta.

18.2.3. UDZIAŁY W DOCHODACH BUDŻETU PAŃSTWA

Udziały w dochodach budżetu państwa (2006 r. – 301 687,6 tys. zł, 2007 r. – 378 192,5 tys. zł) obejmują:

– udział w dochodach z tytułu podatku od osób prawnych (6,7% wpływów z tego tytułu od osób prawnych posiadających siedzibę na terenie gminy i 1,4% od posiadających siedzibę na terenie powiatu),
– udział w dochodach z tytułu podatku od osób fizycznych (35,95% w 2006 r. i 36,22% w 2007 r. wpływów z tego tytułu od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy oraz 10,25% od zamieszkałych na terenie powiatu).

Wprowadzone w 2004 r. zmiany w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego dla budżetu Miasta Szczecin oznaczały wzrost wpływów z udziałów w podatku od osób prawnych oraz w podatku od osób fizycznych. W 2003 r. wpływy te stanowiły 19,6% wszystkich dochodów budżetowych, a w 2007 r. już 32,6%.

Wpływy z tytułu udziałów w CIT i PIT odznaczają się dużym wzrostem. Niewątpliwie na wzrost udziałów w CIT wpływ ma utrzymujący się wzrost gospodarczy. Coraz więcej osób znajduje zatrudnienie w nowo powstających przedsiębiorstwach. Dochody społeczeństwa rosną, a wraz z nimi wpływy jakie Miasto uzyskuje z tytułu udziału w PIT. Rok 2007 przyniósł wyższe wpływy z tytułu PIT z uwagi na likwidację ulgi remontowo-budowlanej oraz obniżenie składki rentowej o 3 punkty procentowe.

18.2.4. SUBWENCJE I DOTACJE

Subwencje i dotacje (2006 r. – 369 041,5 tys. zł, 2007 r. – 374 456,5 tys. zł) stanowiące dochód budżetu Miasta obejmują: subwencje, dotacje celowe na zadania własne, dotacje na zadania zlecone z mocy ustaw i porozumień oraz dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST.

Najwyższe dochody w tej grupie stanowią subwencje, w tym subwencja na zadania oświatowe. W 2006 r. subwencja oświatowa wynosiła 227 027,9 tys. zł, w 2007 r. – 239 154,1 tys. zł

Częste zmiany w zakresie realizowanych przez samorządy terytorialne zadań znalazły swoje odzwierciedlenie w strukturze transferów otrzymywanych z budżetu państwa. W 2003 r. subwencje i dotacje z budżetu państwa stanowiły 47,9% dochodów budżetowych, w 2007 r. kształtowały się na poziomie już tylko 32,2% całkowitych dochodów Miasta. Bezpośrednią przyczyną tego jest wprowadzenie systemowych zmian, których wymiernym efektem było ograniczenie dotacji i subwencji i jednoczesne zwiększenie udziałów Miasta w dochodach budżetu państwa (wpływach z podatków od osób fizycznych i prawnych).

18.2.5. ŚRODKI ZE ŹRÓDEŁ POZABUDŻETOWYCH

Na dochody ze źródeł pozabudżetowych (2006 r. – 15 259,8 tys. zł, 2007 r. – 56 823,0 tys. zł) składają się przede wszystkim środki uzyskiwane z funduszy Unii Europejskiej. W 2006 r. stanowiły one 81,8% wszystkich środków uzyskanych ze źródeł pozabudżetowych, a w 2007 r. – 97,8%. Większość środków przeznaczana jest na dofinansowanie zadań inwestycyjnych. W ramach środków z funduszy Unii Europejskiej w latach 2006 i 2007 Miasto otrzymało odpowiednio: 10 000,0 tys. zł i 51 560,6 tys. zł na spłatę pożyczek na prefinansowanie.

Tabela nr 18.9.

DOCHODY MIASTA Z TYTUŁU UDZIAŁÓW W PODATKU OD OSÓB FIZYCZNYCH I PRAWNYCH W LATACH 2003–2007 W ZŁ									
Wyszczególnienie	2003	2004	dynamika 2004: 2003	2005	dynamika 2005: 2004	2006	dynamika 2006: 2005	2007	dynamika 2007: 2006
Udziały w PIT	130 142 661	202 625 119	155,7%	233 058 265	115,0%	278 265 654	119,4%	345 942 142	124,3%
Udziały w CIT	9 309 982	16 064 681	172,6%	21 335 565	132,8%	23 421 936	109,8%	32 250 401	137,7%
Razem	139 451 643	218 689 800	156,8%	254 393 830	116,3%	301 687 590	118,6%	378 192 543	125,4%

Źródło: Biuro Budżetu UM.

18.3. WYDATKI MIASTA

Miasto Szczecin ponosi wydatki na realizację zadań przypisanych samorządowi terytorialnemu w zakresie zadań gminy i powiatu, które obejmują wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zadania dzielą się na:

– własne – za które Miasto samodzielnie odpowiada i finansuje je ze środków własnych budżetu,
– zlecone – należące do administracji rządowej i finansowane z budżetu państwa, lecz wykonywane przez Miasto, które na ten cel otrzymuje dotacje z mocy ustaw lub z mocy porozumień zawartych pomiędzy Miastem a organem administracji państwowej, określających wysokość dotacji i sposób finansowania zadań.

Szczegółowe zestawienie wydatków z podziałem na zadania własne i zlecone przedstawia tabela nr 18.10.

Tabela nr 18.10.

STRUKTURA WYDATKÓW BUDŻETU MIASTA SZCZECINA [zł]		
wydatki	2006	2007
wydatki na zadania własne	899 147 883	1 006 893 813
wydatki na zadania zlecone z mocy ustaw	91 407 211	95 483 803
wydatki na zadania zlecone z mocy porozumień	494 792	264 230
wydatki realizowane na mocy porozumień między JST	3 360 828	3 230 173
wydatki na pomoc finansową dla innych JST	400 000	40 000
wydatki ogółem	**994 810 714**	**1105 912 019**

Źródło: Biuro Budżetu UM.

Miasto realizuje zadania:

– bieżące, związane z bieżącym funkcjonowaniem Miasta,
– majątkowe, związane ze zwiększeniem czy też odtworzeniem majątku.

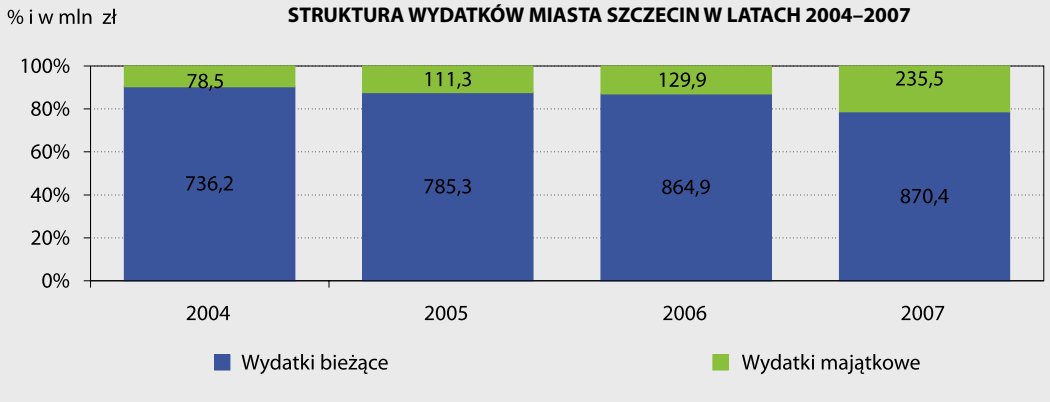
18.3.1. WYDATKI BIEŻĄCE

W strukturze wydatków bieżących Miasta największą część stanowią wydatki na finansowanie sfery edukacji. Wydatki w tej dziedzinie kształtowały się w 2006 na poziomie 372,1 mln zł (43,0% wydatków bieżących) zaś w 2007 r. na poziomie 386,2 mln zł (44,4% wszystkich wydatków bieżących Miasta). Wzrost tych wydatków nie jest rekompensowany wystarczającym wzrostem subwencji na zadania oświatowe, co powoduje konieczność finansowania dużej ich części dochodami własnymi Miasta.

Znaczny udział w wydatkach Miasta ma również pomoc społeczna. Wydatki w tej dziedzinie wykazują w ciągu ostatnich lat tendencję wzrostową, głównie z powodu przejmowania przez Miasto do realizacji nowych zadań. W 2006 r. wydatki bieżące Szczecina w sferze pomocy społecznej wyniosły 162,9 mln zł (18,8% wydatków bieżących), w 2007 r. natomiast 167,4 mln zł (19,2% wydatków bieżących).

Miasto ponosi również wysokie wydatki bieżące w zakresie gospodarki komunalnej, która obejmuje m.in. ochronę środowiska, utrzymanie zieleni, utrzymanie dróg, oświetlenie ulic, gospodarowanie odpadami, utrzymanie urządzeń komunalnych, a także komunikację zbiorową. Wydatki bieżące w tej dziedzinie wyniosły w 2006 r. – 152,6 mln zł[2] (17,6% wydatków bieżących), w 2007 r. – 110,8 mln zł (12,7% wydatków bieżących).

Wykres nr 18.5.

Źródło: Biuro Budżetu UM.

[2] Uzyskanie dodatkowych 47 mln zł z tytułu dzierżawy majątku pozwoliło na wyższą realizację wydatków w sferze komunalnej.

Tabela nr 18.11.

WYDATKI MIASTA SZCZECIN WEDŁUG SFER WYDATKOWANIA W LATACH 2006 – 2007

Wyszczególnienie	2006		2007	
	Wykonanie	Struktura [%]	Wykonanie	Struktura [%[
OCHRONA ŚRODOWISKA	**9 000 453**	**0,9**	**12 821 127**	**1,2**
Wydatki bieżące	8 675 305	0,9	12 677 223	1,1
Wydatki majątkowe	325 148	0,0	143 904	0,0
UTRZYMANIE I ROZWÓJ TERENÓW ZIELONYCH	**8 558 102**	**0,9**	**5 573 207**	**0,5**
Wydatki bieżące	6 122 146	0,6	4 844 849	0,4
Wydatki majątkowe	2 435 956	0,2	728 358	0,1
ŁAD PRZESTRZENNY I GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI	**18 744 703**	**1,9**	**22 621 945**	**2,0**
Wydatki bieżące	9 140 076	0,9	9 585 293	0,9
Wydatki majątkowe	9 604 627	1,0	13 036 652	1,2
GOSPODARKA KOMUNALNA	**38 887 865**	**3,9**	**28 841 007**	**2,6**
Wydatki bieżące	17 522 651	1,8	17 357 634	1,6
Wydatki majątkowe	21 365 214	2,1	11 483 373	1,0
GOSPODARKA MIESZKANIOWA	**63 864 203**	**6,4**	**39 795 321**	**3,6**
Wydatki bieżące	46 729 953	4,7	1 733 585	0,2
Wydatki majątkowe	17 134 250	1,7	38 061 736	3,4
TRANSPORT I KOMUNIKACJA	**101 286 351**	**10,2**	**177 888 911**	**16,1**
Wydatki bieżące	64 391 746	6,5	64 577 235	5,8
Wydatki majątkowe	36 894 605	3,7	113 311 676	10,2
BEZPIECZEŃSTWO I PORZĄDEK PUBLICZNY	**25 119 576**	**2,5**	**26 270 521**	**2,4**
Wydatki bieżące	18 335 067	1,8	20 369 240	1,8
Wydatki majątkowe	6 784 509	0,7	5 901 281	0,5
EDUKACJA	**382 379 741**	**38,4**	**395 257 252**	**35,7**
Wydatki bieżące	372 145 790	37,4	386 246 222	34,9
Wydatki majątkowe	10 233 951	1,0	9 011 030	0,8
OCHRONA ZDROWIA	**18 152 761**	**1,8**	**14 974 932**	**1,4**
Wydatki bieżące	15 571 341	1,6	13 343 040	1,2
Wydatki majątkowe	2 581 420	**0,3**	1 631 892	**0,1**
POMOC SPOŁECZNA	**166 561 842**	**16,7**	**172 326 468**	**15,6**
Wydatki bieżące	162 895 251	16,4	167 372 225	15,1
Wydatki majątkowe	3 666 591	0,4	4 954 243	0,4
KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO	**22 146 732**	**2,2**	**28 261 177**	**2,6**
Wydatki bieżące	20 225 695	2,0	26 623 453	2,4
Wydatki majątkowe	1 921 037	0,2	1 637 724	0,1
KULTURA FIZYCZNA I REKREACJA	**25 030 976**	**2,5**	**30 590 991**	**2,8**
Wydatki bieżące	17 712 996	1,8	17 691 518	1,6
Wydatki majątkowe	7 317 980	0,7	12 899 473	1,2
ROZWÓJ SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO	**5 134 379**	**0,5**	**5 653 503**	**0,5**
Wydatki bieżące	3 707 570	0,4	3 623 764	0,3
Wydatki majątkowe	1 426 809	0,1	2 029 739	0,2
WSPIERANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO	**9 081 534**	**0,9**	**8 803 596**	**0,8**
Wydatki bieżące	5 574 467	0,6	8 672 231	0,8
Wydatki majątkowe	3 507 067	0,4	131 365	0,0
DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNA I WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	**4 546 856**	**0,5**	**31 595 583**	**2,9**
Wydatki bieżące	4 087 445	0,4	18 850 317	1,7
Wydatki majątkowe	459 411	0,0	12 745 266	1,2
ZARZĄDZANIE STRUKTURAMI SAMORZĄDOWYMI	**74 450 076**	**7,5**	**81 800 456**	**7,4**
Wydatki bieżące	70 192 108	7,1	73 987 216	6,7
Wydatki majątkowe	4 257 968	0,4	7 813 240	0,7
FINANSE I RÓŻNE ROZLICZENIA	**21 864 564**	**2,2**	**22 836 022**	**2,1**
Wydatki bieżące	21 864 564	2,2	22 836 022	2,1
WYDATKI OGÓŁEM	**994 810 714**	**100,0**	**1 105 912 019**	**100,0**
z tego:				
Wydatki bieżące *	864 894 171	86,9	870 391 067	78,7
Wydatki majątkowe	129 916 543	13,1	235 520 952	21,3

**na wzrost wydatków bieżących w 2006 roku miały wpływ zapisane w budżecie Miasta po stronie dochodów wpływy dzierżawy majątku komunalnego.*
Źródło: Biuro Budżetu UM.

18.3.2. WYDATKI MAJĄTKOWE

W latach 1998–2001 udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem kształtował się na poziomie 22–23%. Finansowanie inwestycji na takim poziomie możliwe było między innymi dzięki środkom pochodzącym z zaciąganych na preferencyjnych warunkach pożyczek i kredytów z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego, z Funduszu Ochrony Środowiska oraz wyemitowanych obligacji. W latach 2002–2004 udział wydatków majątkowych zaczął maleć na rzecz wydatków bieżących (w roku 2002 wydatki majątkowe wynosiły 18,6% całkowitych wydatków Miasta, w 2003 – 10,7%, w 2004 – 9,7%). W roku 2005 proporcje uległy zmianie – wydatki bieżące stanowiły 87,6%, zaś wydatki majątkowe 12,4%. W roku 2006 wydatki majątkowe stanowiły 13,1% wydatków Miasta natomiast w 2007 roku już 21,3% wydatków ogółem Miasta. Wyższy udział wydatków majątkowych w strukturze wydatków możliwy stał się przede wszystkim dzięki pozyskaniu środków pomocowych z Unii Europejskiej. Korzystanie z dofinansowania ze środków unijnych wymaga jednak posiadania własnych środków finansowych w określonych rozmiarach. Wartość wydatków majątkowych wzrosła również dlatego, że Miasto przeznaczyło więcej środków własnych na inwestycje z nadwyżki budżetowej, którą generuje od 2005 roku.

18.4. WYNIK BUDŻETOWY

Ujemna różnica między dochodami i wydatkami budżetowymi określa wysokość deficytu budżetowego. Istnienie deficytu spowodowało konieczność zewnętrznego zwrotnego zasilania w środki finansowe. W latach 1997 i 1998 Miasto zaciągnęło na sfinansowanie deficytów budżetowych kredyty komercyjne. Od roku 2000 źródłami finansowania deficytu stały się, oprócz kredytów i nadwyżek z lat ubiegłych, także pożyczki i przychody z prywatyzacji majątku Miasta. W 2001 i 2003 r. Miasto wyemitowało obligacje na łączną kwotę 97 200 tys. zł. Lata 2005, 2006 i 2007 zamknęły się nadwyżką budżetową w wysokości odpowiednio: 23 370 tys. zł., 53 172 tys. zł i 55 384 tys. zł.

Tabela nr 18.12.

WYNIK FINANSOWY MIASTA W LATACH 2004–2007				
wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007
dochody ogółem	801 016	919 975	1 047 982	1 161 296
wydatki ogółem	814 677	896 605	994 810	1 105 912
wynik finansowy	- 13 661	23 370	53 172	55 384

Źródło: Biuro Budżetu UM.

Stan zobowiązań długoterminowych na dzień 31.12.2007 r. wynosił: 216 964 550 zł, w tym:
- z tytułu zaciągniętych kredytów – 103 941 809 zł,
- z tytułu zaciągniętych pożyczek na prefinansowanie – 15 822 740 zł,
- z tytułu emisji obligacji Gminy Miasto Szczecin – 97 200 000 zł.

18.5. PROGNOZA KWOTY DŁUGU

Miasto Szczecin prowadzi stabilną politykę finansową odnośnie zaciągania zobowiązań długoterminowych. Od 1997 corocznie opracowywana jest analiza zdolności kredytowej, która pozwala ustalić maksymalne wydatki majątkowe poprzez prognozę poziomu środków na sfinansowanie deficytu, poziomu kredytowania oraz obsługi zadłużenia. Od roku 2003 analiza zdolności kredytowej przedstawiana jest w formie prognozy długu.

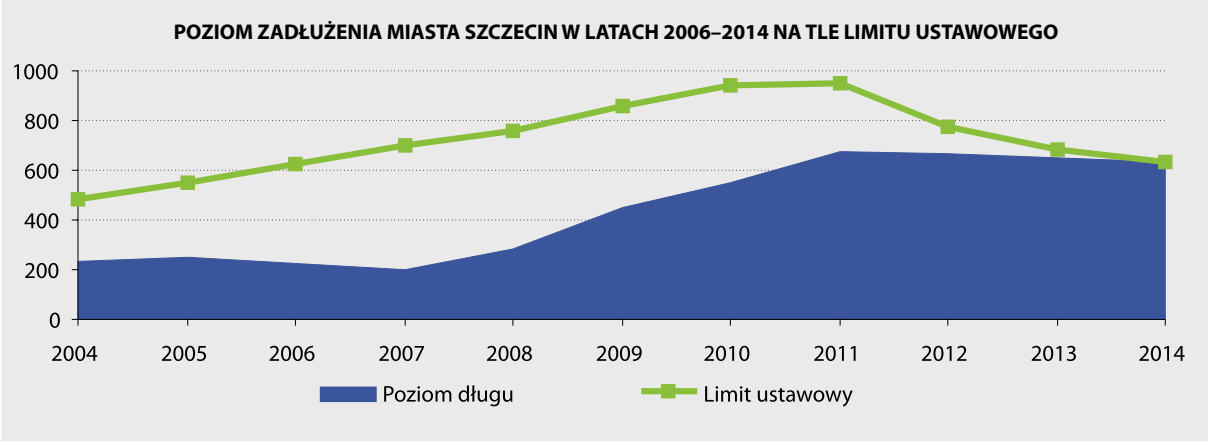
Warunki zaciągania pożyczek i kredytów przez jednostki samorządu terytorialnego określa ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych. Przepisy ustawy definiują pojęcie maksymalnego pułapu zadłużenia. Jednocześnie wprowadzono w ustawie zmianę mającą na celu ułatwienie JST korzystania ze środków finansowych z funduszy strukturalnych i funduszu spójności UE. Zwykle na otrzymanie pieniędzy z tych funduszy wymagany jest udział własny, który może pochodzić z kredytów, pożyczek lub emisji papierów wartościowych. Po zmianie ustawy środki finansowe pożyczone na udział własny nie są wliczane do ogólnej kwoty długu.

Jak wynika z analiz, ustawowy limit zadłużenia ma jedynie charakter prawny, a nie ekonomiczny. W związku z tym Miasto Szczecin przy sporządzaniu długookresowych prognoz budżetowych przyjmuje własne wewnętrzne limity zadłużenia.

Biorąc pod uwagę wielkość zadłużenia do dochodów w 2006 r., Szczecin znalazł się na 10. miejscu wśród miast wojewódzkich – wskaźnik ten dla Miasta wyniósł 22,93%. W rankingu Wspólnoty (nr 45/843 z 10 listopada 2007) na pierwszym miejscu najbardziej zadłużonych miast wojewódzkich jest Kraków (53,87%), najniższy wskaźnik wystąpił w Katowicach (15,15%).

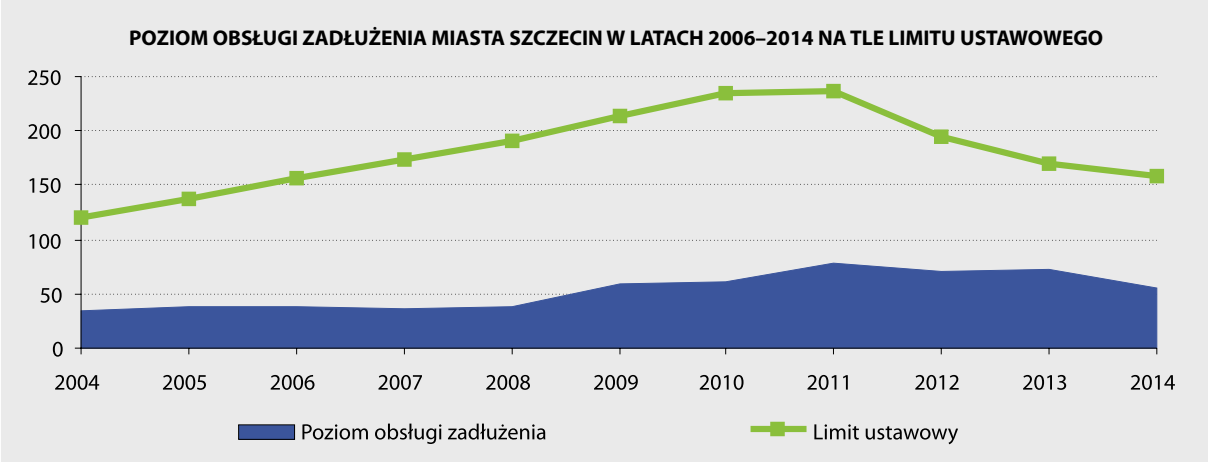
Stabilna jest grupa miast, które zadłużają się niechętnie. Należą do nich: Katowice, Opole, Kielce, Lublin czy Gorzów Wielkopolski. Wśród pozostałych miast, takich jak Gdańsk, Warszawa, Wrocław obserwowane są cykliczne zmiany. W sumie zadłużenie w miastach wojewódzkich jest umiarkowane, tzn. progi zadłużenia w większości przypadków znacznie odbiegają od limitu ustawowego, który kształtuje się na poziomie 60% dochodów. Przy czym należy zaznaczyć, że w rankingu nie wyłączono z kwoty zadłużenia pożyczek na prefinansowanie projektów unijnych.

Wykres nr 18.6.

Źródło: Biuro Budżetu UM.

Wykres nr 18.7.

Źródło: Biuro Budżetu UM.

18.6. NADWYŻKA OPERACYJNA

Przepisy ustawy o finansach publicznych definiują pojęcie maksymalnego pułapu zadłużenia. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku nie może przekraczać 60% planowanych w danym roku budżetowym dochodów tej jednostki. Wśród analityków finansowych panuje pogląd, iż sztywne powiązanie zadłużenia z wielkością uzyskiwanych dochodów ma wiele wad. Są bowiem miasta, które mogą się bezpiecznie zadłużać osiągając wyższy niż 60% wskaźnik zadłużenia do dochodów. Dla innych z kolei nawet wskaźnik wynoszący 30% może okazać się w dłuższej perspektywie niekorzystny. Dlatego też rozsądniej jest powiązać poziom dopuszczalnego zadłużenia z wielkością nadwyżki operacyjnej.

Pojęcie to funkcjonuje w sferze finansów publicznych stosunkowo krótko i dopóki nie pojawił się w ustawie o finansach publicznych zapis dotyczący podziału dochodów na bieżące i majątkowe było ono różnie interpretowane.

Nadwyżka operacyjna to różnica między dochodami bieżącymi i wydatkami bieżącymi. Jest to najbardziej syntetyczna (w krótkiej perspektywie) ocena kondycji finansowej samorządu, potencjału inwestycyjnego samorządu oraz zdolności kredytowej informująca o tym jakimi środkami dysponuje jednostka po pokryciu najbardziej podstawowych potrzeb bieżących. Nadwyżkę operacyjną jednostka samorządu terytorialnego może przeznaczyć na przykład na inwestycje bądź spłatę zadłużenia.

Odwrotnością nadwyżki operacyjnej jest deficyt operacyjny, czyli sytuacja, która może oznaczać, iż np. jednostka zadłuża się by pokryć bieżące potrzeby. W Szczecinie analizie poddawane są ustawowe wskaźniki zadłużenia i jego obsługi do dochodów, jednak główny nacisk kładzie się na analizę poziomu nadwyżki operacyjnej.

Nadwyżka operacyjna Szczecina wyniosła w 2004 r. – 38 257 397 zł, w 2005 r. – 97 554 775 zł, w 2006 r. – 146 496 170 zł., w 2007 r. budżet zamknął się nadwyżką operacyjną w wysokości 210 800 851 zł. Procentowy udział nadwyżki operacyjnej w dochodach Miasta kształtował się na poziomie 13,9% w 2006 r , a w 2007 na poziomie 18,2%.

18.7. RATING – OCENA WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ MIASTA

Ocena klasyfikacyjna (ang. rating) to opinia specjalistycznej agencji dotycząca ogólnej wiarygodności kredytowej dłużnika w odniesieniu do danego instrumentu dłużnego lub innego zobowiązania finansowego. Głównym zadaniem ratingu jest poinformowanie obecnych i przyszłych inwestorów, krajowych jak i zagranicznych, o wiarygodności i wypłacalności Miasta. Dla podmiotu posiadającego ocenę jest ona pomocna przy negocjacjach z bankami wysokości oprocentowania kredytów i innych warunków umowy kredytowej oraz pozyskaniu nowych inwestorów.

Agencje ratingowe stosują specjalne, z reguły podobne, skale ocen, które składają się z kombinacji liter oraz cyfr oraz dodatkowych znaków „+" lub „–", podwyższających bądź obniżających daną ocenę. Dodatkowo podawane są również wskaźniki prognozy informujące o możliwym kierunku, w którym ocena może się przesunąć w ciągu najbliższych dwóch czy trzech lat. Ponadto można wyróżnić dwie kategorie ocen – do określonego poziomu są to oceny spekulacyjne, a powyżej inwestycyjne. Ocena inwestycyjna BBB (graniczna ocena inwestycyjna) oznacza wystarczającą zdolność wywiązywania się z podjętych zobowiązań finansowych, przy jednoczesnej jednak większej wrażliwości na niekorzystne warunki w otoczeniu.

Agencje ratingowe, przygotowując ocenę, analizują wiele czynników, które mogą mieć wpływ na zdolność podmiotu do realizacji zobowiązań. Są to zarówno czynniki zewnętrzne związane m.in. z polityką władz centralnych (stopa inflacji, polityka fiskalna i monetarna), jak też czynniki wewnętrzne takie jak gospodarka lokalna (a w jej ramach m.in. demografia, rynek pracy, struktura i wyniki ekonomiczne przedsiębiorstw, perspektywy wzrostu), zarządzanie Miastem czy finanse Miasta.

W Polsce coraz więcej miast poddaje się ocenie. Od 1998 r. ratingu naszego Miasta dokonywały dwie agecje Standard & Poor's oraz Fitch Ratings, które należą do najbardziej renomowanych i największych agencji ratingowych na świecie. Od 2005 r. Miasto oceniane jest przez jedną agencję – Fitch Ratings – wybraną w drodze przetargu.

Agencja Fitch przyznała ocenę BBB obligacjom Miasta, wyemitowanym w roku 2003 (Standard&Poor's przyznał ocenę BBB obligacjom, których emisja odbyła się w roku 2001 jak i 2003).
Aktualna, opublikowana w lipcu 2007 r., ocena dla Miasta Szczecina przyznana przez Fitch Ratings wynosi:

BBB (pozytywna) – dla długoterminowego długu zaciągniętego w walucie obcej;
BBB (pozytywna) – dla długoterminowego długu zaciąganego w walucie krajowej;
F3 – dla krótkoterminowego długu w walucie obcej.

Zmieniona została perspektywa ratingu ze stabilnej na pozytywną.

Na uzyskanie pozytywnej oceny wpływ miały m.in. następujące czynniki:
- rosnące dochody z podatków dochodowych,
- znacząca poprawa wyników operacyjnych,
- umiarkowane zadłużenie i wskaźniki zadłużenia.

Wskazano również czynniki ograniczające:
- wysokie i sztywne wydatki na oświatę,
- słabo rozwiniętą infrastrukturę regionalną,
- rosnące zadłużenie spółek komunalnych.

Zmiana perspektywy ze stabilnej na pozytywną odzwierciedla poprawiające się wyniki operacyjne Szczecina i determinację władz Miasta, by były one dobre również w przyszłości.

Pozytywna ocena ma niewątpliwie charakter promocyjny dla Miasta i potwierdza wysokie standardy zarządzania finansami.

18.8. FUNDUSZE POMOCOWE

Fundusze strukturalne (Structural Funds) to fundusze tworzone w budżecie Wspólnoty Europejskiej (Rozporządzenie Rady nr 1260 z dnia 21 czerwca 1999 r. wprowadzające ogólne przepisy dotyczące funduszy strukturalnych, DzU WE nr OJ L 161 z 1999 r.) i umożliwiające pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). W latach 2000–2006 funkcjonowały:
- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (Rozporządzenie (WE) nr 1783/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, DzU WE nr L 213 z 13.08.1999 r., s. 1),
- Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie (WE) nr 1784/1999 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego, DzU WE nr L 213 z 13.08.1999 r., s. 5),
- Sekcja Orientacji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Rozporządzenie Rady (WE) nr 1257/1999 z dnia 17 maja 1999 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich z Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz zmieniające i uchylające niektóre rozporządzenia, DzU WE nr L 160 z 26.06.1999 r., s. 80),
- Finansowy Instrument Orientacji Rybołówstwa (Rozporządzenie Rady (WE) nr 1263/99 z dnia 21 czerwca 1999 r. w sprawie Instrumentu Finansowego Wspierania Rybołówstwa, DzU WE nr L 161 z 26.06.1999 r., s. 54).

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Poprzez ich wykorzystanie wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. W skład Unii wchodzą regiony dobrze rozwinięte, takie jak południowa Anglia, okolice Paryża czy Holandia oraz te, których poziom rozwoju znacznie odbiega od „średniej europejskiej". Są nimi Grecja, Irlandia, Portugalia, północna Skandynawia i południowe Włochy oraz nowe kraje członkowskie UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych.

Poza wymienionymi wyżej, istnieje również Fundusz Spójności będący instrumentem finansowym UE nienależącym do funduszy strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym.

W latach 2007–2013, w wyniku reformy polityki spójności, liczba funduszy strukturalnych została ograniczona do dwóch: Europejski Fundusz Społeczny oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Do głównego nurtu programowania został włączony również Fundusz Spójności, który ma podlegać podobnym zasadom jak fundusze strukturalne. Z kolei fundusze wspierające inwestycje w zakresie rolnictwa i rybołówstwa zostały włączone odpowiednio do Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybackiej.

18.8.1. RODZAJE PROGRAMÓW DOSTĘPNYCH DLA POTENCJALNYCH BENEFICJENTÓW Z TERENU GMINY MIASTO SZCZECIN W ROKU 2006

Rok 2006 był ostatnim z okresu programowania 2004–2006. Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony funduszy strukturalnych na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2004–2006 są Podstawy Wsparcia Wspólnoty (PWW). Jest to dokument przedstawiający strategię i priorytety działań funduszy i państwa członkowskiego UE, ich cele szczegółowe, wielkość wkładu funduszy i innych środków finansowych.

PWW w Polsce były wdrażane za pomocą pięciu jednofunduszowych sektorowych programów operacyjnych (SPO), w ramach których beneficjenci mogli ubiegać się o dofinansowanie. Dotyczą one:
- wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw (SPO WKP),
- rozwoju zasobów ludzkich (SPO RZL),
- restrukturyzacji i modernizacji sektora żywnościowego oraz rozwoju obszarów wiejskich (SPO ROL),
- rybołówstwa i przetwórstwa ryb (SPO Ryby),
- infrastruktury transportowej i gospodarki morskiej (SPO Transport).

O dofinansowanie ze środków unijnych można było ubiegać się również w ramach dwufunduszowego Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), który zarządzany jest na poziomie krajowym, ale wdrażany w systemie zdecentralizowanym na poziomie poszczególnych województw. Z kolei wsparciu procesu wdrażania funduszy strukturalnych służył stworzony do tego celu Program Operacyjny Pomocy Technicznej.

W tym miejscu należy również wspomnieć o Inicjatywach Wspólnotowych. Są to programy pomocy bezzwrotnej organizowanej przez Unię Europejską dla określonych środowisk i grup społecznych. Podobnie jak fundusze strukturalne Inicjatywy Wspólnotowe funkcjonowały tylko w krajach członkowskich. Na lata 2004–2006 przewidziano w Polsce realizację czterech następujących inicjatyw:
- INTERREG III, który zajmował się wzmacnianiem współpracy transgranicznej, międzyregionalnej i międzynarodowej,
- EQUAL pomagał w zwalczaniu wszelkich przejawów dyskryminacji i nierówności na rynku pracy oraz działał w kierunku integracji społecznej i zawodowej imigrantów,
- URBAN działał w ramach projektów mających na celu rozwój infrastruktury miast europejskich powyżej 100 000 mieszkańców,
- LEADER + wspomagał wdrażanie nowoczesnych strategii rozwoju terenów wiejskich.

18.8.2. WYBRANE PROJEKTY REALIZOWANE W RAMACH OKRESU PROGRAMOWANIA 2004–2006

Projekty realizowane przez podmioty z terenu miasta Szczecin (nie uwzględniono beneficjenta Gmina Miasto Szczecin, jednostek podległych Gminie oraz spółek Miejskich) przedstawiono w tabelach nr 18.13. i 18.14.

Tabela nr 18.13.

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ PODMIOTY Z TERENU SZCZECINA ZE ŚRODKÓW ZPORR – ROK 2006

lp.	termin realizacji (od – do)	nazwa projektu (zadania)	beneficjent	całkowita wartość projektu (zadania) [zł]	wysokość dofinansowania [zł]
1	11.08.06 – 30.12.06	Nowa baza dydaktyczna dla wydziału pielęgniarskiego PAM przy ul. Żołnierskiej 48 w Szczecinie	Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie	9 870 990,53	5 400 000,00
2	17.06.05 – 31.03.08	Centrum Edukacji Środowiskowej w Małkocinie – projekt Uniwersytetu Szczecińskiego	Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie	4 924 193,84	3 129 382,34
3	30.06.05 – 27.04.07	Budowa Centrum Inżynierii Ruchu Morskiego w Akademii Morskiej w Szczecinie	Akademia Morska w Szczecinie	4 306 982,44	3 141 517,44
4	16.03.05 – 10.03.06	Doposażenie i modernizacja laboratorium symulatorów siłowni okrętowych Akademii Morskiej w Szczecinie	Akademia Morska w Szczecinie	2 509 085,46	1 881 814,09
5	27.03.06 – 27.02.07	Budowa Ośrodka Szkoleniowo-Badawczego w Zakresie Energii Odnawialnej w Ostoi	Akademia Rolnicza w Szczecinie	4 786 879,88	2 825 217,75
6	23.06.06 – 23.10.07	Akademickie Centrum Kształcenia Językowego – przebudowa i modernizacja budynku przy ul. Wawrzyniaka 15	Uniwersytet Szczeciński w Szczecinie	3 709 130,07	2 303 974,39
7	12.12.05 – 19.05.06	Stworzenie „Multimedialnego Centrum Zarządzania Informacją Patentową i Normalizacyjną"	Politechnika Szczecińska	100 708,51	75 531,38
8	29.09.04 – 25.08.06	Remont i modernizacja oddziału chirurgii i traumatologii z pododdziałem oparzeniowym	SSPZOZ Nad Dzieckiem i Młodzieżą w Szczecinie	860 167,72	581 301,23
9	26.08.05 – 30.11.06	Dostosowanie bazy diagnostyki szpitala w Zdunowie do standardów obowiązujących w onkologii	Specjalistyczny Szpital im. Prof. Alfreda Sokołowskiego w Szczecinie – Zdunowo	4 681 628,89	3 272 128,40
10	06.10.04 – 01.12.05	Zakup 32 samochodów sanitarnych dla Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Szczecinie	9 437 913,88	7 078 435,42
11	20.06.05 – 09.12.05	Zakup nowoczesnej aparatury medycznej dla Samodzielnego Szpitala Klinicznego nr 1	Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 PAM w Szczecinie	8 584 680,40	6 233 023,14
12	14.02.06 – 30.06.06	Dostosowanie bazy sprzętowej SPSZOZ „Zdroje" do standardów w Intensywnej Terapii Noworodka	Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Zdroje"	1 408 142,77	1 049 625,00
13	19.04.05 – 30.09.06	Modernizacja i restauracja Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	5 336 525,19	3 421 766,79
14	19.10.05 – 03.01.07	Modernizacja kompleksu budynków Muzeum Narodowego w Szczecinie	Muzeum Narodowe w Szczecinie	12 660 555,83	7 353 855,19
15	04.08.04 – 30.06.08	Rewaloryzacja i modernizacja kościoła katedralnego p.w. Św. Jakuba Apostoła w Szczecinie	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Jakuba Apostoła w Szczecinie	12 153 248,62	7 990 039,64
16	20.09.05 – 15.03.06	Modernizacja Akademickiej Miejskiej Sieci Komputerowej w Szczecinie	Politechnika Szczecińska	530 865,40	397 936,70
17	09.03.05 – 21.06.05	Czytelnia Multimedialna w Bibliotece Głównej Akademii Morskiej w Szczecinie	Akademia Morska w Szczecinie	80 650,54	59 975,50
18	12.07.05 – 25.07.08	Wrota Zachodniopomorskie	Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki	4 470 000,01	3 352 500,00
19	07.11.05 – 31.12.06	Budowa łącza teleinformatycznego AMSK pomiędzy Politechniką Szczecińską a Uniwersytetem Szczecińskim	Politechnika Szczecińska w Szczecinie	251 132,58	188 349,43
20	08.12.05 – 24.08.06	Remont i modernizacja lokalu przy ul. Wielkopolskiej 32 w Szczecinie dla osób niepełnosprawnych	Polskie Towarzystwo Walki z Kalectwem w Szczecinie	431 856,08	304 458,54
21	27.03.06 – 15.04.07	Rewitalizacja zabytkowego budynku Rektoratu Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie	Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie	2 631 919,72	1 965 437,90
22	18.04.06 – 02.06.06	Wykonanie izolacji i ocieplenia na budynku A Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu w Szczecinie	Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie	338 428,51	208 065,85
23	01.05.05 – 15.10.07	Zachodniopomorski Program Szkolenia Młodzieży Piłkarskiej i Rozwoju Infrastruktury Sportowej Euroboiska	Zachodniopomorski Związek Piłki Nożnej	18 822 873,19	5 740 000,00
24	06.10.05 – 30.12.06	Zakup unitu stomatologicznego wraz z rentgenem i radiowizjografią	Zakład Usług Medycznych Dolna Odra sp. z o.o.	146 774,20	110 080,65

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie – Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi.

Tabela nr 18.14.

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ PODMIOTY Z TERENU SZCZECINA ZE ŚRODKÓW INTERREG III – ROK 2006

lp.	termin realizacji (od – do)	nazwa projektu (zadania)	beneficjent	całkowita wartość projektu (zadania) [zł]	wysokość dofinansowania w [zł]
1	01.08.05 – 30.11.06	Doposażenie i modernizacja laboratorium materiałów budowlanych i fizyki budowli oraz pracowni komputerowej na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Szczecińskiej w celu stworzenia nowoczesnej bazy do współpracy z partnerem niemieckim	Politechnika Szczecińska w Szczecinie	732 104,18	518 823,90
2	30.06.05 – 31.07.07	Modernizacja laboratorium energoelektronicznych przekształtników dla technologii zimnej plazmy	Politechnika Szczecińska w Szczecinie	1 985 484,30	1 489 113,22
3	01.05.05 – 01.09.06	Zachodniopomorskie – Nowa marka w świadomości konsumentów	Województwo Zachodniopomorskie	745 154,40	558 865,80
4	01.07.06 – 30.06.07	POMERANIA – TOUR Współpraca i prezentacje potencjału miast i gmin z Euroregionu Pomerania	Forum Turystyki Regionów	372 615,78	279 461,84
5	05.08.05 – 30.04.06	Udział Województwa Zachodniopomorskiego w Roku Polsko-Niemieckim	Województwo Zachodniopomorskie	100 300,06	74 325,05
6	01.07.06 – 31.07.07	Sieć telemedyczna wspierająca leczenie chorób nowotworowych w Euroregionie Pomerania	Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie	1 299 313,60	973 835,54
7	01.07.06 – 31.07.07	Remont mostu na Odrze Wschodniej w miejscowości Gryfino w ciągu drogi wojewódzkiej nr 120	Województwo Zachodniopomorskie	6 509 369,63	4 724 892,03
8	27.03.06 – 30.06.08	Studium rozwoju sieci portów i przystani jachtowych w Województwie Zachodniopomorskim jako element współpracy transgranicznej w Euroregionie Pomerania	Województwo Zachodniopomorskie	424 761,19	288 750,00
9	11.03.05 – 30.06.07	Renowacja dziedzińca menniczego Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie – wspólnego elementu kultury	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	1 453 589,15	1 090 191,86
10	01.03.05 – 31.07.07	Renowacja elewacji Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie – Dziedzictwa Książąt Pomorskich	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	2 328 037,05	1 719 177,64
11	01.01.06 – 16.06.08	Remont nabrzeża Portu Jachtowego Mariny Pogoń stanowiącego element budowy infrastruktury Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego	Stowarzyszenie Euro Jacht Klub „Pogoń"	1 029 136,00	754 356,69
12	15.07.06 – 31.05.08	Partnerstwo dla ratownictwa. Transgraniczny system przeciwdziałania poważnym awariom przemysłowym, klęskom żywiołowym i wielkoobszarowym pożarom lasów	Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie	8 776 900,00	5 785 039,26
13	30.08.05 – 31.12.07	Jezioro Szmaragdowe - miejsce polsko-niemieckiej edukacji ekologicznej	Zakład Usług Komunalnych w Szczecinie	943 640,30	445 876,73
14	25.05.04 – 13.11.07	Budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ulic: Traugutta, Lelewela, Niemcewicza w Stargardzie Szczecińskim	Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o	970 987,07	474 805,66
15	30.01.06 – 15.06.07	Pałac w Buku Kamieńskim – miejsce transgranicznych spotkań Polaków i Niemców. Modernizacja bazy noclegowej	Książnica Pomorska im. S. Staszica	555 294,23	399 124,06
16	12.12.06 – 30.11.07	Wzmacnianie współpracy transgranicznej poprzez szkolenia w zakresie nowoczesnych metod hematologii doświadczalnej	Pomorska Akademia Medyczna	115 687,58	86 765,68
17	01.06.06 – 23.11.07	E-kurs: język niemiecki w kontaktach gospodarczych	Szczeciński Park Naukowo - Technologiczny w Szczecinie	298 560,00	223 920,00
18	01.12.06 – 31.01.08	Regionalny System Doradztwa i Szkolenia Kadr Turystycznych	Forum Turystyki Regionów	288 219,20	216 164,40
19	01.10.06 – 31.12.07	Paszport do przedsiębiorczości	Województwo Zachodniopomorskie	495 100,00	371 325,00

20	01.08.05 – 31.01.06	Pierwszy Festiwal Muzyczny Trzęsacz 2005 – letnie polsko-niemieckie prezentacje muzyczne	Pomorskie Stowarzyszenie Instrumentalistów Academia (PSI Academia")	116 135,23	80 700,00
21	19.12.05 – 31.05.07	Historia i teraźniejszość zamków i rezydencji Pomorza Zachodniego i Meklemburgii-Pomorza Przedniego	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	242 576,76	158 242,66
22	14.07.06 – 31.08.07	Pod Krużgankami – Nowa Scena na Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie	Zamek Książąt Pomorskich w Szczecinie	778 738,27	556 114,50
23	01.07.06 – 31.07.07	Modernizacja infrastruktury wystawienniczej w Muzeum Narodowym w Szczecinie – zwiększenie dostępności zbiorów muzealnych dla mieszkańców regionów nadgranicznych Polski i Niemiec	Muzeum Narodowe w Szczecinie	410 923,29	308 192,47
24	10.02.06 – 31.10.08	Fundusz Małych Projektów	Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Pomerania	11 385 493,72	8 539 120,29

Źródło: Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie – Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi.

Projekty realizowane przez beneficjenta Gminę Miasto Szczecin, jednostki podległe oraz spółki miejskie zaprezentowane zostały w tabelach: 18.15., 18.16., 18.17.

Tabela nr 18.15.

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN ZE ŚRODKÓW ZPORR – ROK 2006					
lp.	termin realizacji (od – do)	nazwa projektu (zadania)	beneficjent	całkowita wartość projektu (zadania) [zł]	wysokość dofinansowania [zł]
1	30.03.06 – 15.11.07	Zakup taboru tramwajowego wraz z wykonaniem remontu torowiska w ulicy Ku Słońcu w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	14 937 836,86	11 203 377,64
2	17.01.06 – 05.07.07	Przebudowa Bulwaru Nadodrzańskiego wraz z infrastrukturą dla celów turystyki w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	7 459 055,36	2 503 129,32
3	15.06.05 – 08.03.06	Budowa Sceny Kameralnej Teatru Współczesnego	Gmina Miasto Szczecin	810 133,09	458 710,92
4	09.06.06 – 26.11.07	Budowa ronda ulic: Ku Słońcu – Derdowskiego-Dworska	Gmina Miasto Szczecin	14 660 516,48	10 651 524,40
5	21.04.06 – 31.08.07	Przebudowa ul. Przyjaciół Żołnierza od łącznika do Warcisława – etap III Obwodnicy Śródmiejskiej	Gmina Miasto Szczecin	10 996 891,46	8 247 668,58
6	22.05.06 – 15.02.07	Modernizacja ulic w Szczecinie – etap I, ulica Niedźwiedzia	Gmina Miasto Szczecin	4 575 417,12	3 431 562,84
7	04.04.05 – 31.03.06	Przebudowa ul. B. Krzywoustego od pl. Zwycięstwa do pl. Kościuszki w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	18 127 781,26	12 494 595,59
8	12.12.05 – 30.04.07	E-Urząd. Usługi elektroniczne dla interesantów Urzędu Miejskiego w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	3 200 000,00	2 400 000,00
9	sierpień 2005 – czerwiec 2006	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Dąbie w mieście Szczecinie – etap V, zadanie III	ZWiK sp. z o.o. w Szczecinie	8 985 700,00	6 739 275,00
10	01.09.05 – 31.08.06	Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dla uczniów z obszarów wiejskich – II edycja	Gmina Miasto Szczecin	699 002,00	699 002,00
11	01.09.06 – 31.08.07	Szczeciński program wyrównywania szans edukacyjnych dla uczniów z obszarów wiejskich – III edycja	Gmina Miasto Szczecin	470 811,00	470 811,00
12	01.09.05 – 31.07.06	Szczeciński program stypendialny dla studentów ŻAK – II edycja	Gmina Miasto Szczecin	288 191,00	288 191,00
13	01.09.06 – 31.07.07	Szczeciński program stypendialny dla studentów ŻAK – III edycja	Gmina Miasto Szczecin	93 427,00	93 427,00
14	wrzesień 2005 – luty 2008	Przyszłościowe zawody społeczeństwa informacyjnego – pakiet szkoleń	Szczeciński Park Naukowo Technologiczny sp. z o.o. w Szczecinie	807 744,00	807 744,00

Źródło: Opracowanie własne .

Tabela nr 18.16.

PROJEKTY REALIZOWANE PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN ZE ŚRODKÓW INTERREG III – ROK 2006					
l.p.	termin realizacji (od – do)	nazwa projektu (zadania)	beneficjent	całkowita wartość projektu (zadania) [zł]	wysokość dofinansowania [zł]
1	01.01.06 – 30.09.06	Transgraniczna infrastruktura turystyczna – ekologiczne zagospodarowanie polany leśnej „Głębokie" w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	239 983,83	179 987,87
2	30.11.05 – 01.09.07	Jezioro Szmaragdowe miejscem polsko-niemieckiej edukacji ekologicznej	Gmina Miasto Szczecin ZUK w Szczecinie	594 502,31	445 876,73
3	15.09.05 – 31.08.07	Remont budynku domu kultury „Klub 13 Muz" jako bazy polsko-niemieckich spotkań kulturalnych	Gmina Miasto Szczecin Klub 13 Muz w Szczecinie	794 445,44	595 834,08
4	lipiec 2005 – grudzień 2007	Sieć Baltic Net – Plasma Tec	Szczeciński Park Naukowo Technologiczny sp. z o.o. w Szczecinie	1 561 540,00	1 171 155,00
5	01.07.06 – 31.08.06	Warsztaty ekologiczno-plastyczne Szczecinek 2006 „EKOPLASTY" 2006	Gmina Miasto Szczecin	30 378,00	22 783,50
6	01.10.06 – 30.07.07	Polsko-Niemiecka Liga Piłkarska „Street Soccer 2006/2007"	Gmina Miasto Szczecin	72 265,00	54 198,75
7	20.11.06 – 19.12.06	Geologia nie zna granic	Gmina Miasto Szczecin	12 072,55	9 054,41
8	30.06.06 – 01.07.06	XV Festiwal Muzyki Bluesowej BLUESADA 2006 PL – DE	Gmina Miasto Szczecin	15 331,12	11 498,34
9	10.07.06 – 09.10.06	Polsko-niemieckie warsztaty i sympozjum ceramiczne „Zapomniana Ceramika Pomorza Zachodniego"	Gmina Miasto Szczecin	40 507,49	30 380,62
10	01.10.06 – 30.06.07	Prezentacja polsko-niemieckiej współpracy w ramach imprezy The Tall Ships Races 2007	Gmina Miasto Szczecin	1 136 823,85	852 617,89
11	maj 2005 – kwiecień 2006	E- kurs – język niemiecki w kontaktach gospodarczych	Szczeciński Park Naukowo Technologiczny sp. z o.o. w Szczecinie	298 560,00	223 920,00
12	maj 2005 – kwiecień 2006	Internet od podstaw – kształtowanie kluczowych umiejętności społeczeństwa informacyjnego	Szczeciński Park Naukowo Technologiczny sp. z o.o. w Szczecinie	245 372,00	245 327,00

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela nr 18.17.

SEKTOROWE PROGRAMY OPERACYJNE – ROK 2006					
lp.	termin realizacji (od – do)	nazwa projektu (zadania)	beneficjent	całkowita wartość projektu (zadania) [zł]	wysokość dofinansowania [zł]
1	kwiecień 2006 – maj 2008	**SPO – Transport:** Przebudowa ulicy Autostrada Poznańska, Etap I i II – budowa nowych mostów przez rzeki Odrę i Regalicę	Gmina Miasto Szczecin	79 976 545,28	44 263 946,00
2	wrzesień 2005 – sierpień 06	**SPO – WKP:** Budowa i wyposażenie laboratorium inżynierii oprogramowania	Szczeciński Park Naukowo Technologiczny sp. z o.o. w Szczecinie	127 000,00	95 250,00
3	01.03.06 – 30.09.07	**SPO – RZL**: Moje miejsce – moja szansa. Młodzi na rynku pracy!	Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie	2 819 553,54	2 046 150,00
4	01.03.06 – 30.09.07	**SPO – RZL**: Wybieram pracę: nowe kwalifikacje – nowe możliwości	Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie	3 900 393,28	2 876 150,00

Źródło: opracowanie własne.

18.8.3 RODZAJE PROGRAMÓW DOSTĘPNYCH DLA POTENCJALNYCH BENEFICJENTÓW Z TERENU GMINY MIASTO SZCZECIN W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007–2013

Rok 2007 był pierwszym z okresu programowania 2007–2013. Dokumentem określającym kierunki i wysokość wsparcia finansowego ze strony funduszy na realizację zamierzeń rozwojowych w Polsce w latach 2007–2013 jest Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia). Narodowa Strategia Spójności (NSS), to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności w Polsce w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013.

Łączna suma środków zaangażowanych w realizację NSS w latach 2007–2013 ma wynieść około 85,6 mld euro,

z czego 67,3 mld euro będzie pochodziło z budżetu UE.

Narodowa Strategia Spójności do końca 2013 roku będzie realizowana za pomocą następujących programów operacyjnych:

- Program Infrastruktura i Środowisko – 27,9 mld euro,
- Program Kapitał Ludzki – 9,7 mld euro,
- Program Innowacyjna Gospodarka – 8,3 mld euro,
- Program Pomoc Techniczna – 0,5 mld euro,
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 0,7 mld euro,
- 16 regionalnych programów (1 dla każdego z województw) – 16,6 mld euro.

18.8.4. WYBRANE PROJEKTY PLANOWANE DO REALIZACJI PRZEZ GMINĘ MIASTO SZCZECIN W OKRESIE PROGRAMOWANIA 2007–2013

Wdrażanie programów w ramach okresu programowania 2007–2013 (podobnie jak w latach 2004–2006), jest bardzo pracochłonne i związane z wieloma aspektami proceduralnymi i prawnymi.

W związku z tym, że w roku 2007 programy operacyjne były na etapie planowania i tworzenia, najważniejsze projekty planowane do sfinansowania ze środków funduszy pomocowych dla Gminy Miasto Szczecin zostały ujęte w listach indykatywnych lub listach kluczowych dla programów operacyjnych.

Projekty planowane do realizacji przez beneficjenta Gminę Miasto Szczecin zaprezentowane zostały w tabelach: 18.18. i 18.19.

Tabela nr 18.18.

ZADANIA UJĘTE NA LIŚCIE PROJEKTÓW KLUCZOWYCH REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO 2007–2013				
lp.	**przewidywany termin realizacji (od – do)**	**nazwa projektu (zadania)**	**beneficjent**	**orientacyjny koszt całkowity (w tym maksymalny poziom dofinansowania z UE) - w mln euro**
1	2008–2012	Budowa obwodnicy śródmiejskiej Szczecina	Gmina Miasto Szczecin	37,15 (18,575)
2	2008–2012	Budowa ogólnomiejskiej hali widowiskowo-sportowej w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	49,83 (19,93)
3	2009–2011	Filharmonia Szczecińska im. Mieczysława Karłowicza w Szczecinie	Filharmonia Szczecińska/ Gmina Miasto Szczecin	15 (pp – 6.00/bpp – 11,25)

Źródło: Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego.

Tabela nr 18.19.

ZADANIA UJĘTE W LIŚCIE PROJEKTÓW KLUCZOWYCH PROGRAMU OPERACYJNEGO INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO 2007–2013					
lp.	**przewidywany termin realizacji (od – do)**	**nazwa projektu (zadania)**	**beneficjent**	**całkowita orientacyjna wartość projektu (zadania) [zł]**	**szacunkowa wysokość dofinansowania [zł]**
1	2009–2012	Budowa zakładu termicznego unieszkodliwiania odpadów dla Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego	Gmina Miasto Szczecin	287,48	244,36
2	2008–2012	Modernizacja dostępu drogowego do Portu w Szczecinie	Gmina Miasto Szczecin	107,05	79,09

Źródło: Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Informacje o stanie mienia komunalnego 2007, 2008.
2. Prognoza długu Miasta Szczecin.
3. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
4. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego 2007–2013.
5. Sprawozdania z wykonania Budżetu Miasta Szczecina za lata 1998–2007.
6. Ulgi i umorzenia podatkowe; http://bip.um.szczecin.pl/UMSzczecinBIP.
7. Wspólnota nr 45/843 z 10 listopada 2007 r.„Zadłużenie jednostek samorządowych".
8. Wspólnota nr 9/859 z 1 marca 2008 r. „Nadwyżka operacyjna".
9. www.funduszestrukturalne.gov.pl.
10. Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych, Urząd Miasta Szczecin.
11. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie, Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi.

19. Marketing miasta

19.1. MIASTO JAKO PRZEDMIOT I PODMIOT DZIAŁAŃ MARKETINGOWYCH

Działania marketingowe Miasta przybierają różne formy. Różny jest również zakres tych działań. W latach 2006–2007 stosowano zarówno zewnętrzną, jak i wewnętrzną promocję Szczecina. Wykorzystuje się przy tym wszystkie dostępne narzędzia komunikacji marketingowej, od bezpośredniej prezentacji ofert inwestycyjnych Szczecina podczas imprez wystawienniczych, organizowanie własnych imprez biznesowych umożliwiających bezpośrednie kontakty przedstawicielom szczecińskiego środowiska gospodarczego z potencjalnymi inwestorami, aż po działania, których celem jest stworzenie silnego lobbingu na rzecz Miasta w polskich i zagranicznych środowiskach biznesowych. Promocja Miasta realizowana jest również poprzez publikacje oraz artykuły promocyjne i reklamy w prasie, radiu i telewizji.

Szczecin w swojej wielofunkcyjności poszukuje sposobu zaspokojenia potrzeb swoich „klientów" – mieszkańców, turystów i inwestorów. Dużo uwagi poświęca się skierowanej do mieszkańców miasta promocji wewnętrznej, której celem jest wzmacnianie więzi społecznych i utrwalanie poczucia przywiązania i zadowolenia z miejsca życia.

Miasto prowadzi aktywność marketingową w oparciu o rzeczowe dane, które pozwalają określić położenie „rynkowe" miasta wobec innych miast, m.in. pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, turystycznej, komunikacyjnej itp. Jednym ze sposobów uzyskiwania takich danych jest przeprowadzanie benchmarkingu i dokonywanie analiz porównawczych wobec innych miast – konkurentów.

Celami benchmarkingu miasta jest między innymi: zidentyfikowanie pozycji miasta względem innych podmiotów w regionie (miast, gmin, powiatów), ułatwianie definiowania celów dla władz i prowadzenie działań marketingowych w oparciu o fakty.

Benchmarking to także doskonałe narzędzie analiz porównawczych. Zadowolenie mieszkańców z poziomu ich życia, kierunków rozwoju miasta, w którym mieszkają, priorytetów jakimi kierują się władze miasta przy wyborze inwestycji, stanowią kluczowy czynnik pozwalający na jego rozwój. Zadowolenie mieszkańców i właściwe podejście do pozyskiwania nowych inwestorów dają duże szanse na rozkwit miasta, co może zaskutkować między innymi imigracją zarówno kadry naukowej, jak i wysoko wykwalifikowanych pracowników średniego i wyższego szczebla przedsiębiorstw.

Działania marketingowe nie ograniczają się tylko do działań Miasta. Duże znaczenie mają działania innych podmiotów, których charakter, ranga i zasięg stwarzają możliwości kreowania pożądanego wizerunku miasta.

Nadrzędnym celem miejskich specjalistów od marketingu jest wykreowanie marki Szczecina jako europejskiego miasta, przyjaznego i opiekuńczego w opinii mieszkańców, atrakcyjnego gospodarczo w oczach inwestorów i otwartego na turystów.

Efekty tych działań prezentują wyniki badań przeprowadzonych przez Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego, których celem było zdefiniowanie najważniejszych czynników wpływających na konkurencyjność Szczecina na rynku. Badaniami objęto trzy grupy osób: mieszkańców, turystów, inwestorów (w tym inwestorów zagranicznych). Przeprowadzone badania sondażowe wykazały, że ok. 78% przedsiębiorców polskich i niemieckich uważa, że Szczecin ma szansę stać się miejscem atrakcyjnym do inwestowania. Jako największe miasto w regionie jest przede wszystkim dużym rynkiem zbytu, położonym bardzo korzystnie względem Niemiec, blisko Berlina i sieci dróg.

Szczecin z racji swojego położenia pełni rolę polskiego okna na świat. Głównym atutem Szczecina jest atrakcyjne (handlowo i turystycznie) położenie nad Odrą, blisko morza, w sąsiedztwie Niemiec i krajów skandynawskich. Miasto jest i będzie coraz lepiej połączone z Niemcami zarówno siecią autostrad, jak i szybkiej kolei. Stanowi naturalną stolicę regionu, który płynnie przekracza (coraz mniej wyraźną) granicę między Polską a Niemcami. Zajęcie mocnej pozycji zrównoważy potęgę Berlina i wzmocni pozycję Szczecina w Polsce.

Miasto podjęło wspólne działania z gminami ościennymi w ramach Samorządowego Stowarzyszenia Współpracy Regionalnej nastawionego na tworzenie szczecińskiego obszaru metropolitalnego i w tym celu realizowanie wspólnej polityki promocji, określanie wspólnych obszarów rozwoju czy planowanie infrastruktury transportowej i turystycznej.

Szczecin to miasto stworzone, by w nim żyć. Posiada niewątpliwy potencjał łączenia w sobie dynamiki i kreatywności metropolii oraz przestrzeń i spokój miejsca przyjaznego ludziom i naturze. Organizacja przestrzeni miejskiej – duża liczba zieleni, parków, oddech, który daje miasto, jest w skali Polski nie do przecenienia. Położony na styku państw i węzłów komunikacyjnych, dzięki napływowej historii mieszkańców Szczecin rysuje się jako miasto otwarte dla ludzi.

Przystąpienie Polski do UE usytuowało Szczecin w nowej pozycji na geopolitycznej mapie powiązań międzynarodowych. Wzrosła rola miasta jako ważnego ośrodka obszarów współpracy bałtyckiej i pogranicza polsko-niemieckiego. Szczecin uczestniczy w wielu ważnych wydarzeniach i projektach międzynarodowych.

19.2. MARKA SZCZECINA

Od kilku lat polskie miasta przywiązują coraz większą wagę do promocji, co widać po ilości pojawiających się haseł i kampanii ogólnopolskich. Marka zyskała na statusie w połowie lat 80. dzięki marketingowi i dobudowaniu do logo określonej ideologii, a co za tym idzie wizerunku. W XXI wieku marka jest w realiach Unii Europejskiej niezbędnym elementem rozwoju i promocji miasta, stając się ikoną współczesnego świata. Natomiast promocja miasta w zauważalny sposób przyczynia się do pomyślności jego mieszkańców. Marka może być rozumiana wąsko bądź szeroko – zaczynając od znaku graficznego i na unikalnej atmosferze miasta kończąc. Logo miasta musi zostać wyprowadzone z realnie istniejących „znaków szczególnych" miasta. Branding natomiast powinien je jedynie, umiejętnie i z wdziękiem podkreślać oraz eksponować, kreując prawdziwą i autentyczną osobowość miasta.

Szczecin w 2007 roku rozpoczął pracę nad marką miasta. Wyłoniona w przetargu firma miała za zadanie opracować spójną koncepcję wizerunkową Szczecina, określić strategię marki miasta oraz opracować katalog marki. W ten sposób miasto chciało zaakcentować swoje indywidualne i niepowtarzalne cechy, usystematyzować zasady prezentacji i komunikowania, a także zaprojektować system identyfikacji wizualnej. Efektem prac nad strategią marki ma być w przyszłości spójny i jednolity wizerunek Szczecina.

Firma BNA (wykonawca projektu) dokonała analizy obecnego wizerunku Szczecina i opracowała raport otwarcia, przeprowadziła badania pożądanego wizerunku marki miasta, określiła kluczowe elementy tożsamości marki, jej misję i wizję, a także opracowała katalog systemu jednolitej identyfikacji wizualnej i przygotowała projekty kierunkowe dla systemu identyfikacji miejskiej. Strategii towarzyszyć mają programy wdrożeniowe dla trzech perspektyw czasowych: krótkookresowej (2008–2009), długookresowej (2008–2015) i po roku 2015.

Warunkiem stworzenia efektywnej marki jest właściwe uchwycenie tożsamości miasta. Marka nie może być oderwana od potencjału miasta, odczuć i oczekiwań jego mieszkańców. Istotne jest również zrozumienie oczekiwań turystów i inwestorów oraz wyróżnienie Szczecina na tle innych miast Polski, dlatego przy opracowaniu długoterminowej strategii zarządzania marką naszego miasta tak ważne są prace analityczne, specjalistyczne badania i konsultacje.

Zapytano szczecinian oraz mieszkańców innych dużych miast Polski, cudzoziemców, studentów, którzy wyjechali ze Szczecina na studia do Warszawy, władze Miasta, przedstawicieli świata nauki, kultury i biznesu a także dziennikarzy co sądzą o naszym mieście, a co najważniejsze w jaki sposób o nim myślą:

- Zdecydowanie zadowolonych z życia w Szczecinie jest tylko 25% mieszkańców, 53% jest „raczej zadowolonych". Szczecinian cechuje spory krytycyzm względem miasta połączony z wysokimi oczekiwaniami. Szczecinianie są dumni z walorów krajobrazowych i unikalnych zabytków.
- Polakom (badania ilościowe w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców) Szczecin kojarzy się z morzem (24%) i portem (23%). Zdania na temat wielkości miasta i jego rozwoju były podzielone: część respondentów zaliczyła Szczecin do grupy dużych miast i dynamicznie rozwijających się, pozostali do grupy średnich i słabo rozwijających się.
- 87% ankietowanych turystów stwierdziło, że Szczecin im się podoba, 95% osób wyraziło chęć ponownego odwiedzenia miasta, a 93% rekomendowałoby przyjazd do Szczecina innym osobom.
- Podczas badań zachowań i opinii cudzoziemców udało się wyróżnić dwa modele odwiedzania Szczecina: niemiecki i skandynawski. 88% Niemców głównie w przedziale wiekowym 36 – 55 lat z wykształceniem zawodowym przyjeżdża do Szczecina na zakupy i tylko na jeden dzień (82%). Skandynawowie natomiast podróżując promem (55%) odwiedzają Szczecin raczej w calach turystycznych (75%), spędzając w mieście kilka dni (60%), a czasem tydzień (18%). Pozytywnym akcentem jest fakt, że aż 87% ankietowanych stwierdziło, że Szczecin im się podoba. 95% osób wyraziło chęć ponownego odwiedzenia miasta, a 93% rekomendowałoby przyjazd do Szczecina innym osobom. Tylko 1% pytanych obcokrajowców odpowiedziało, że Szczecin zdecydowanie im się nie podoba.

Okazało się, że nie ma negatywnych stereotypów o Szczecinie, nie ma więc barier do budowania jego marki.
Głównym efektem prac nad marką Szczecina jest:

- zrozumienie możliwości marki Szczecin (kondycja marki Szczecin),
- znalezienie pomysłu na jej rozwój (opracowanie wizji marki),
- wytyczenie własnej ścieżki popularyzacji miasta (pozycjonowanie marki),
- zobrazowanie unikatowego zestawu elementów graficznych marki, które pozwolą bezbłędnie rozpoznawać Szczecin w morzu innych miast (system identyfikacji wizualnej miasta),
- przygotowanie praktycznych wskazówek jak prawidłowo nawigować marką Szczecin.

Firma opracowująca strategię marki Szczecina działała zgodnie z określonym harmonogramem prac:

- Etap I : Faza analityczna. Pod koniec października 2007 r. został opracowany Raport Otwarcia, który stał się punktem wyjścia dla przygotowania marki Szczecina.
- Etap II: Opracowanie Dokumentu „Długoterminowa strategia zarządzania marką Szczecin" (DSZMS) i Minimanualna marki Szczecin.
- Etap III: Opracowanie suplementu do dokumentu DSZMS.
- Etap IV: Opracowanie Księgi Identyfikacji.

Opracowanie, a przede wszystkim konsekwentna realizacja strategii zarządzania marką Szczecin wraz ze spójnym systemem identyfikacji wizualnej, zaowocuje profesjonalizacją marketingu Szczecina, a tym samym zwiększy konkurencyjność miasta w wielu obszarach jego aktywności.

19.3. FORMY I ZAKRES PROMOCJI

Dobrą formą promocji samorządu jest reklama medialna oraz wykorzystanie bilboardów do informowania o atrakcyjnych wydarzeniach w mieście, takich jak np. festiwale, koncerty, imprezy masowe i z takiej formy promocji, podobnie jak inne miasta, korzysta Szczecin.

Miasto realizowało zadania promocyjne przy użyciu całej palety narzędzi i metod marketingu terytorialnego takich jak: internet, outdoor, plakaty, ulotki, foldery o mieście, informatory gospodarcze dla przedsiębiorców, katalogi ofert, promocja wydawnicza (reklama prasowa), promocja telewizyjna, prezentacje multimedialne, udział w targach, public relations i publicity – przekazywanie lokalnym mediom możliwie pełnych i systematycznych informacji o planowanych wydarzeniach, organizacja kon-

ferencji prasowych, briefingów, indywidualnych spotkań i wywiadów, przyznawanie patronatów prezydenta Miasta tym przedsięwzięciom, których charakter, ranga i zasięg stwarzały możliwość kreowania pożądanego wizerunku Szczecina, wspieranie finansowe lub organizacyjne imprez i konferencji, wykorzystanie internetu w promocji jako jednego z najważniejszych źródeł informacji na temat aktualnych imprez artystycznych, promocja Szczecina poprzez partnerską współpracę z innymi miastami oraz umacnianie roli Szczecina w strukturach Euroregionu Pomerania, Związku Miast Bałtyckich oraz Związku Nowej Hanzy.

W przeprowadzonym przez wydawnictwo „Rzeczpospolita" Rankingu Samorządów 2007, Szczecin znalazł się na 5. miejscu pod względem wydatków na promocję miasta w 2006 r. (4,4 mln zł), wyprzedzając m.in. Kraków (7 miejsce – 3,6 mln zł)) i Poznań (13 miejsce – 2,1 mln zł).

Głównymi partnerami Szczecina w działaniach promocyjnych są:

– Google Earth – Szczecin jako pierwszy w Polsce współpracuje z Google przy tworzeniu trójwymiarowej mapy miasta. Szczecin dołączył do takich miast jak Nowy Jork, Amsterdam czy Londyn, które stworzyły swoje trójwymiarowe mapy, po których można odbyć wirtualny spacer. Wizualizację Szczecina w 3D można zobaczyć w serwisie Google Earth (www.earth.google.com).

  Szczecin wspólnie z Google, firmą Vobis (partner technologiczny przy projekcie) oraz Politechniką Szczecińską (partnerem naukowym konkursu) ogłosił konkurs „Pokażmy Szczecin Światu – Create Szczecin online". W czasie trwania konkursu nadesłano około 100 prac internautów. Autorzy przygotowali wizualizację znanych obiektów Szczecina, m.in. Zamku Książąt Pomorskich, Katedry św. Jakuba, Wałów Chrobrego i Bramy Portowej. Specjalna komisja konkursowa przyznała nagrody w dwóch kategoriach: budynki i inne modele oraz zespół budynków. Podczas uroczystej gali z udziałem prezydenta Miasta Szczecin wręczono nagrody laureatom zwycięskich prac. Najlepsze prace zostaną zarekomendowane do opublikowania w bazie budynków Google Earth.
– Bosman – główny partner corocznej imprezy Dni Morza. W 2007 r. był też partnerem Miasta podczas The Tall Ship's Races.
– Play – Szczecin współpracował z firmą Play przy następujących wydarzeniach promocyjno-artystycznych:
  - „Lomościana": olbrzymie wakacyjne zdjęcie szczecinian. Na ścianie o powierzchni 32,5 x 2,5 metrów udało się zgromadzić ponad 10 000 fotografii amatorskich i profesjonalnych. „Lomościana" została zbudowana w centralnym punkcie miasta na pl. Colleoniego. Po wakacjach została przeniesiona pod Urząd Miasta.
  - „Kolorowe ścieżki": malowane obrazy na chodniku stworzą szlak wędrówki po mieście.
  - „Festiwal filmów komórkowych": Miasto Szczecin zorganizowało konkurs na najciekawszy krótki film o Szczecinie nakręcony telefonem komórkowym.
– Stowarzyszenie Orkiestra Jazzowa – główny organizator międzynarodowego Festiwalu Zmagań Jazzowych. Miasto współpracuje ze Stowarzyszeniem przy organizacji cyklu koncertów jazzowych Szczecin Music Fest, gdzie muzyka świata i jazz prezentowane są na najwyższym światowym poziomie. W ramach Szczecin Music Fest dotychczas wystąpili między innymi: Al Di Meola, Cesaria Evora, Jan Garbarek, Richard Bona, Bajofondo Tango Club i inni.
– OFFicyna – szczecińskie stowarzyszenie, z którym Miasto współpracowało przy projekcie „Lomościana".
– Uniwersytet Szczeciński, Szkoła Mistrzostwa Sportowego – wspólna kampania w projekcie „Miasto Mistrzów Świata". Kampania adresowana do mieszkańców Szczecina oraz turystów odwiedzających miasto ma na celu nie tylko promocję szczecińskiego sportu, ale przede wszystkim zwrócenie uwagi, że warto żyć aktywnie i dbać o kondycję fizyczną.
– Echo Szczecina – współpraca przy przekazywaniu informacji ze Szczecina i regionu. Echo prezentuje m.in. aktualne wydarzenia kulturalne i rozrywkowe w tym. repertuar kin, teatrów, koncerty, imprezy klubowe. Oprócz wydarzeń ze świata kultury, znajdują się tam informacje na temat lokali gastronomicznych, urzędów, uczelni wyższych a także rozkłady jazdy komunikacji miejskiej i PKP. Informacje te prezentowane są również na stronie internetowej: echo.szczecin.pl.

W 2007 r. rozpoczęto budowanie tożsamości wewnętrznej miasta. Poprzez projekty i kampanie starano się pokazywać, że Szczecin jest wyjątkowy. Oprócz wymienionych wyżej akcji, stworzono też nowy portal miasta, przeprowadzono kampanię promocyjną „Głosuj na naszych" oraz projekt „Szczecin Inspiruje":

– Nowy portal miasta – zmiana założeń dla strony internetowej miasta, od 2007 roku portal www.szczecin.pl jest portalem promocyjnym i portalem miasta a nie tylko Urzędu Miasta.
– „Głosuj na naszych" – kampania promocyjna zachęcająca mieszkańców do głosowania na wybitnych szczecinian, którzy uczestniczą w ogólnopolskich konkursach i plebiscytach, np. Nasi w Opolu (Big Fat Mama) czy plebiscyt na najpopularniejszych sportowców organizowany przez „Przegląd Sportowy"
– „Szczecin Inspiruje" – to projekt promujący miasto Szczecin poprzez wydarzenia artystyczno-kulturalne. Miasto Szczecin słynie z jazzu, teatru, rozrywki. Klasyczne koncerty w Ogrodzie Różanym, Festiwal Zmagania Jazzowe czy Festiwal Sztuk Wizualnych „Inspiracje" potwierdzają, że Szczecin jest dla wielu artystów doskonałą sceną i scenografią. „Szczecin Inspiruje" nie jest w swojej idei kolejną imprezą czy festiwalem. Jest to wspólna sygnatura działań promujących istniejące już wydarzenia artystyczne Szczecina, przy pozostawieniu całkowitej autonomii organizatorom w ich realizacji. „Szczecin Inspiruje" w dyskretny sposób stymuluje i rozwija te inicjatywy, ale przede wszystkim kreuje ich wspólny, szczeciński wizerunek. Projekt jednocześnie wspiera promocję miasta Szczecin, poprzez wspólny front w zakresie promocji oraz wydarzenia artystyczno-kulturalne.

W latach 2006–2007 Miasto organizowało lub współorganizowało szereg imprez i wydarzeń promocyjnych. Najważniejszymi z nich były:

- The Tall Ships' Races – tej prestiżowej imprezie został poświęcony oddzielny podrozdział niniejszego Raportu.
- Pekao Open – trwający 9 dni turniej odbywa się każdego roku we wrześniu. Organizowany od 1993 roku, najpierw jako cykl satelitarny, a od 1996 roku jako challenger. Turniej jest licencjonowaną imprezą Międzynarodowej Organizacji Tenisowej ATP.
- Szczecin Open Golf Binowo – wydarzenie sportowe o zasięgu krajowym i zagranicznym. Impreza skierowana jest do określonego grona sympatyków golfa (przede wszystkim menadżerów firm, polityków oraz artystów). Do Szczecina przybywa co roku około 20 reprezentantów różnych krajów.
- Koncerty w Ogrodzie Różanym – cykl wakacyjnych koncertów muzyki klasycznej w szczecińskim Ogrodzie Różanym (Różance).
- LOMO – konkurs fotograficzny.
- „Kolorowe ścieżki".
- „Szczecin Miasto Mistrzów Świata".
- Pedros Cup – międzynarodowy mityng lekkoatletyczny.
- Dni Morza – organizowane każdego roku, najczęściej w czerwcu. Podczas imprezy odbywają się spotkania z ludźmi morza, żeglarzami, żaglowcami i morską tradycją. Po obu stronach Odry odbywają się koncerty, gry i zabawy, przedstawienia o charakterze morskim, a także pokaz sztucznych ogni. Tradycją stał się Korowód Morski i Zlot Oldtimerów.
- ITB Berlin – międzynarodowe targi turystyki to impreza o charakterze promocyjno-handlowym. Wśród wystawców są międzynarodowe związki turystyczne, krajowe i regionalne organizacje turystyczne, biura podróży, inni organizatorzy turystyki, firmy zajmujące się przewozami turystycznymi, firmy hotelarskie, firmy ubezpieczeniowe, wydawnictwa czy też firmy zajmujące się informacją turystyczną.
- Targi Wiatr i Woda – największa i najstarsza w Polsce impreza wystawiennicza branży sportów wodnych i rekreacji. Targi odbywają się od 1990 roku. Od dwóch lat mają swoją sierpniową, nadmorską edycję na wodzie. Targi Wiatr i Woda są miejscem spotkań branży i sympatyków żeglarstwa, jachtingu motorowego, kajakarstwa oraz nurkowania z całej Polski. Z roku na rok impreza budzi coraz większe zainteresowanie publiczności i wystawców z zagranicy.
- Dni Województwa – są okazją do promocji walorów krajobrazowych, turystycznych oraz potencjału gospodarczego i kulturalnego województwa zachodniopomorskiego i jego stolicy – Szczecina. Co roku impreza odbywa się w innym mieście. W 2007 roku Zachodniopomorskie i Szczecin gościł w Poznaniu.
- Flis Odrzański – przedsięwzięcie już od 13 lat organizowane na rzece Odrze. Jest to projekt, który ma na celu tworzenie w powiązaniu z rzeką Odrą paneuropejskiego korytarza transportowego oraz ożywienie turystyczne regionów nadodrzańskich. Każdego roku uczestnicy pokonują trasę od Brzegu do Szczecina (ponad 540 km) zawijając do kilkunastu portów, w tym także niemieckich.
- British Day – projekt, który ma na celu nauczanie języka angielskiego, ale także przybliżenie kultury anglosaskiej. Podczas imprezy swoją ofertę przedstawiają szczecińskie szkoły językowe oraz szkoły o profilu angielskim. Dodatkowo mieszkańcom oferowane są konkursy, przedstawienia i prelekcje filmowe.
- Zachodniopomorskie Noble – pomysłodawcą nagrody jest prof. Jan Lubiński. Kapituła złożona z członków Zachodniopomorskiego Klubu Liderów Nauki, na którego czele stoi światowej sławy astronom prof. Aleksander Wolszczan, co roku przyznaje nagrody najlepszym naukowcom w regionie.
- Szczecin Świętuje 5 lipca – święto miasta upamiętniające rocznicę przekazania władzy w Szczecinie polskiej administracji.
- 10. rocznica pobytu Papieża Jana Pawła II w Szczecinie – uroczystości upamiętniające pobyt Papieża Jana Pawła II w Szczecinie.
- Impreza finałowa Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.
- Miejski Sylwester.

19.4. THE TALL SHIP'S RACES 2007

The Tall Ships' Races, organizowane przez Sail Training Association (STA), a od 2003 r. przez Sail Training International (STI) to zlot żaglowców przeżywających dzisiaj swój renesans i wielkie święto żeglarzy. Regaty od 1956 r. rozgrywane są na Bałtyku, Morzu Północnym, Morzu Śródziemnym i Atlantyku. Dla żeglarzy biorących udział w regatach otwierają się portowe miasta, a sportowe zmagania, marynarskie gry, zabawy oraz biesiady wciągają mieszkańców i turystów, którzy specjalnie przyjeżdżają na zloty aby poczuć „wiatr w żaglach".

Finał tej prestiżowej imprezy w dniach 4–7 sierpnia 2007 r. odbył się w Szczecinie, gdzie 95 największych i najpiękniejszych żaglowców świata oraz setki mniejszych jednostek zacumowały przy Wałach Chrobrego, otwierając swoje pokłady dla gości.

Organizacją Finału The Tall Ships' Races 2007 w Szczecinie zajmowało się Biuro ds. Organizacji Regat oraz powołany przez prezydenta Zespół Pełnomocnika ds. Organizacji Regat. Załogi żaglowców obsługiwało ponad 100 oficerów łącznikowych (wolontariuszy). W rejonie zlotu służbę pełniło 105 strażników miejskich, 600 ochroniarzy i ponad 1000 policjantów.

Podczas Zlotu Żaglowców mieszkańcy Szczecina oraz turyści mieli do dyspozycji wiele atrakcji, m.in:

- wystawa „Obraz Szczecina oczami szczecińskich architektów i fotografików",

- wernisaż „Open Sea – Otwarte Morze" – wystawa malarstwa współczesnego,
- przegląd Filmów Morskich w kinie Pionier,
- liczne występy artystyczne i koncerty (w tym Hity na Czasie),
- parada załóg,
- jarmarki rozmaitości: „Na kupieckim szlaku", „Smaki świata",
- jarmark morski w ramach „Wyspy Piratów",
- międzynarodowe miasteczko – „Szczecin i Przyjaciele",
- targi „Expo-Nautica",
- międzynarodowa konferencja poświęcona twórczości Hermana Melville'a i Josepha Conrada,
- liczne gry i zabawy dla dzieci, w tym wesołe miasteczko,
- pokaz sztucznych ogni.

Finał regat to niewątpliwie duży sukces marketingowy. Tę morską imprezę odwiedziło około 2 milionów uczestników (w tym mieszkańcy Szczecina oraz turyści polscy i zagraniczni), przypłynęło ok. 6 000 członków załóg. Dla wielu turystów była to okazja do odwiedzenia Szczecina po raz pierwszy – 37% ogólnej liczby gości i aż 66% turystów zagranicznych. Uczestnicy imprezy pozyskali informacje o Finale Zlotu Żaglowców z mediów, od rodziny, znajomych, z Internetu, organizatora wyjazdu oraz z reklamy zewnętrznej, targów i wystaw. W latach 2005–2007 w mediach ukazało się 2 909 informacji na temat finału regat, a w pierwszej dekadzie sierpnia 2007 r. – 791 informacji.

Zdjęcie z zasobów Biura ds. Morskich.

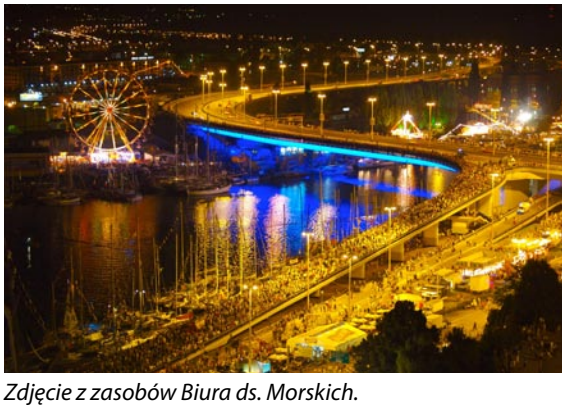
Wśród turystów zagranicznych najwięcej było Niemców (14%), Anglików (5%) i Hiszpanów (4,5%). Ponad 81% osób przyjechało do Szczecina wyłącznie w celu udziału w Finale Regat 2007. Co trzecia osoba przebywała w Szczecinie powyżej 3 dni, tyle samo – do trzech dni, i również tyle osób przyjechało na jeden dzień. Przyjezdni przy okazji finału regat przede wszystkim zwiedzali miasto (72%), robili zakupy (56%), brali udział w wycieczkach po okolicy (50%), korzystali z oferty rozrywkowej (48%), brali udział w wydarzeniach kulturalnych (24%) i uprawiali sport (20%).

Gotowość ponownego odwiedzenia Szczecina zadeklarowało 92% turystów polskich i 66% turystów zagranicznych. Ponad 80% gości oceniło dobrze bądź bardzo dobrze kontakty z mieszkańcami.

Zlot żaglowców obserwowało przez kamery internetowe około 15 milionów osób, a stronę internetową zlotu odwiedziło ok. 6 milionów osób z całego świata.

Większość środków pieniężnych na organizację imprezy pochodziło z budżetu Miasta. Wydatki związane z realizacją kontraktu z STI wyniosły 4,5 mln zł. W tej kwocie znalazła się m.in. opłata licencyjna, goszczenie załóg i obsługa wszystkich jednostek uczestniczących w regatach żaglowców. Na wydatki bieżące (obsługę imprezy, gwiazdy muzyczne i promocję Szczecina) władze miasta wydały 17,5 mln zł. Na inwestycje różnego typu Miasto przeznaczyło 25,4 mln zł (m.in. na oświetlenie mostu Długiego oraz Trasy Zamkowej).

Koszty działań realizowanych w ramach organizacji regat przez Szczecińską Agencję Artystyczną wyniosły 3,8 mln zł (w tym: organizacja koncertów – 1,9 mln zł , techniczne zabezpieczenie imprezy – 1,6 mln zł, ochrona imprezy – 0,3 mln zł). Dotacje z budżetu państwa oraz pieniądze z umów sponsorskich wyniosły łącznie 10 mln zł. Miasto otrzymało od firm 1,4 mln zł w gotówce, reszta została rozliczona w barterze. Sponsorami byli: Carlsberg Polska sp. z o.o., J.W. Construction, Polskie Terminale SA, Limone sp. z o.o.

Zdjęcie z zasobów Biura ds. Morskich.

Impreza, której gospodarzem był Szczecin, odniosła niekwestionowany sukces organizacyjny i wykazała zdolność Szczecina i jego mieszkańców do bardzo dobrej organizacji wielkich przedsięwzięć masowych, na co zwracali uwagę turyści, dyskutanci na forach internetowych oraz wypowiadający się w mediach. Dobrze bądź bardzo dobrze (na poziomie 80–90%) oceniono atrakcyjność turystyczną Szczecina, ofertę Szczecina podczas trwania regat (w porównaniu do innych tego typu imprez), dostęp do informacji na temat imprezy, jak i dostępność atrakcji podczas imprezy, kompetencje pracowników obsługi, dostępność i jakość usług gastronomicznych oraz poziom bezpieczeństwa w czasie imprezy. Przygotowanie Szczecina do Finału Zlotu Żaglowców dobrze oceniło 93% turystów polskich. W grupie turystów zagranicznych przygotowanie Szczecina oceniło zdecydowanie dobrze 54% respondentów. 1% turystów zarówno krajowych, jak i zagranicznych oceniło, że Szczecin zdecydowanie nie przygotował się dobrze do organizacji finału regat.

Na niewystarczającą bazę noclegową w Szczecinie zwracali uwagę głównie turyści zagraniczni. Trudności

z zabezpieczeniem noclegu zmusiły ich do skrócenia pobytu. Należy jednak pamiętać, że taka impreza o światowej skali była organizowana w Szczecinie po raz pierwszy.

Pierwotnym i podstawowym założeniem organizacji finału największego na świecie, prestiżowego Zlotu Żaglowców The Tall Shpis' Races 2007, było wykreowanie w ujęciu długofalowym Szczecina jako ośrodka turystyki morskiej. W Urzędzie Miasta Szczecin powstało pod koniec grudnia 2007 r. Biuro ds. Morskich, które zajmuje się m.in. organizacją imprez o charakterze morskim oraz prowadzeniem działań zmierzających do organizacji regat The Tall Ships' Races 2013 w Szczecinie. Szczecinianie (83%) wyrazili pogląd, że imprezy o takiej skali i randze powinny być organizowane jak najczęściej. Mieszkańcy chcieliby się chwalić Szczecinem, jego pięknem i morskim charakterem oraz jego rozwojem. Impreza o takiej międzynarodowej randze jak zlot żaglowców wskazała na niezbędne inwestycje jakie w Szczecinie należy podjąć: zagospodarowanie Łasztowni i Wyspy Grodzkiej. Turyści zwracali uwagę na urok Łasztowni oraz piękny widok z Wyspy Grodzkiej na Wały Chrobrego oraz cumujące tam największe żaglowce. Powtarzała się opinia na temat zwiększenia wykorzystania Łasztowni przy organizacji innych wielkich imprez.

Finał The Tall Ships'Races 2007 nie był tylko sukcesem promocyjnym i organizacyjnym, ale także gospodarczym Szczecina.

Łącznie turyści i szczecinianie wydatkowali w trakcie trwania finału The Tall Ships' Races kwotę 247 mln zł (192 mln zł turyści, 55 mln zł szczecinianie), z czego na atrakcje w miejscu trwania imprezy – punkty gastronomiczne, handlowe, usługowe znajdujące się na Wałach Chrobrego i Łasztowni kwotę 160 mln zł (turyści 105 mln zł, 55 mln zł szczecinianie). Na atrakcje związane z samą imprezą przeciętny gość przeznaczył ok. 80 zł. Wydatki były ponoszone nie tylko w miejscu trwania imprezy i nie tylko na ten cel (paliwo, nocleg, wstęp do muzeum, wydatki na wyżywienie, zakupy w sklepach centrów handlowych itp.). Wydatki turystów na terenie miasta wyniosły 90 mln zł. Przeciętnie turysta przeznaczył na jeden dzień pobytu w Szczecinie ok. 148 zł (polski turysta – 138 zł, zagraniczny – 225 zł.).

Organizacja finału regat w Szczecinie stworzyła szansę na uzyskanie wymiernych korzyści gospodarczych oraz wyjątkowych efektów promocyjnych przy stosunkowo niewielkich kosztach własnych. Zdolność Miasta do organizowania wielkich imprez jest również znaczącym atutem przy rozmowach z dużymi inwestorami zainteresowanymi zaangażowaniem się w przedsięwzięcia o dużej skali, zainteresowanych tym, aby Szczecin był postrzegany i rozpoznawalny ponadregionalnie.

Efekty, które regaty mogą przynieść dla gospodarki Miasta Szczecina, są długookresowe, będące pochodną sprawnej organizacji połączonej z aktywną promocją miasta. Wśród największych korzyści wymienić można:

- wzrost liczby turystów,
- przyszłe wpływy z turystyki, w tym osiągnięte dzięki efektowi mnożnikowemu,
- przyspieszenie wzrostu gospodarczego w mieście,
- promocja Szczecina i regionu w skali światowej skutkować będzie wzrostem zainteresowania naszym krajem i miastem ze strony inwestorów zagranicznych w różnych sektorach gospodarki,
- poprawa sytuacji na rynku pracy, szczególnie pracy sezonowej,
- przychody i zyski firm i instytucji bezpośrednio i pośrednio uczestniczących w organizacji i obsłudze imprezy; ożywiono handel i usługi w okresie bezpośrednio poprzedzającym, w czasie trwania i krótko po zakończeniu finału regat (przychody oszacowano na poziomie 250 mln zł),
- wpływy z tytułu podatków w okresie przygotowań, w trakcie regat i bezpośrednio po nich,
- przyszłe przychody gminy, firm, instytucji uzyskane dzięki inwestycjom i kontaktom handlowym, które mogą być przypisane finałowi regat,
- rozwój szeroko rozumianych inwestycji infrastrukturalnych, modernizacje i remonty motywowane faktem przeprowadzenia finału regat w Szczecinie,
- podjęcie działań w celu regulacji stanów prawnych nieruchomości, tj. gruntów i nabrzeży na terenie, na którym odbywały się regaty,
- mobilizacja mieszkańców Szczecina i regionu w celu przeprowadzenia wielkiej imprezy masowej promującej miasto, województwo i Polskę,
- zdobycie unikalnych doświadczeń w zakresie organizacji dużych imprez masowych,
- wzmocnienie wiary mieszkańców Szczecina i regionu we własne możliwości, wzrost patriotyzmu lokalnego, poprawa poczucia dumy z walorów przyrodniczych regionu i własnych osiągnięć mieszkańców,
- stworzenie dobrego klimatu dla nowych, niekonwencjonalnych przedsięwzięć,
- zdecydowanie większa gotowość samorządu, firm, instytucji i mieszkańców do podejmowania nowych projektów zmieniających oblicze miasta oraz promujących Szczecin i województwo.

O sukcesie imprezy The Tall Shpis' Races 2007 świadczą nagrody i wyróżnienia jakie Miasto Szczecin otrzymało za jej organizację:

- nagroda specjalna Polskiego Związku Żeglarskiego przyznana za zorganizowanie światowego zlotu żaglowców,
- „Efektowny Kompas" – nagroda specjalna przyznana przez redaktorów naczelnych „Gazety Wyborczej", TVP Szczecin oraz Polskie Radio Szczecin w plebiscycie „Szczupaki 2007",
- w konkursie zorganizowanym przez redakcję magazynu „Świat Biznesu" przyznanie Perły Biznesu w kategorii „wydarzenie gospodarcze". Kapituła konkursu złożona z przedstawicieli szczecińskich uczelni i publicystów gospodarczych przyznając Perłę finałowi regat podkreśliła znaczenie ekonomiczne tej imprezy,
- Bursztynowa Róża Wiatrów – nagroda specjalna prezydenta Gdańska,
- Grand Prix dla Szczecina – nagroda główna wręczona podczas targów Wiatr i Woda – największej i najstarszej imprezy wystawienniczej w Polsce z branży sportów wodnych i rekreacji,
- w konkursie Złote Formaty w kategorii „wydarzenia specjalne" organizowanym przez Festiwal Promocji Miast i Regionów.

Ponadto w Urzędzie Miejskim w Krakowie odbyła się wystawa zdjęć ze szczecińskiego finału Zlotu Żaglowców The Tall Ships' Races 2007. Patronat honorowy nad wystawą objął Prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

The Tall Shpis' Races 2007 r. wzmocniły wiarę mieszkańców we własne możliwości, będąc swego rodzaju przełomem we współczesnej historii Szczecina. Impreza za swoją organizację i rozmach zyskała uznanie w krajowych i zagranicznych środowiskach żeglarskich i z pewnością podniosła poprzeczkę dla wszystkich, którzy będą gościli największe żaglowce świata.

19.5. OBSŁUGA INWESTORÓW

Miejscem pierwszego kontaktu dla zainteresowanych procesem inwestycyjnym w Szczecinie jest zajmujący się obsługą inwestora Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych Urzędu Miasta w Szczecinie, który podejmuje szereg działań wspierających przedsiębiorców zainteresowanych lokowaniem kapitału w Szczecinie. Inwestorzy otrzymują pomoc w realizacji procedur inwestycyjnych oraz informacje o możliwości skorzystania z różnych form wsparcia, ułatwiających rozpoczęcie lub rozwinięcie działalności gospodarczej na terenie miasta.

Przy realizacji zadań związanych z obsługą inwestorów Miasto współpracuje głównie z takimi partnerami jak: Centrum Obsługi Inwestorów Zachodniopomorskiego Urzędu Marszałkowskiego oraz Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom inwestorów, Miasto opracowuje corocznie:

- oferty inwestycyjne pod budownictwo mieszkaniowe, rekreację, usługi, przemysł; w 2007 r. zostały wydane foldery na temat propozycji lokalizacyjnych pod funkcje hotelowe, produkcyjno-składowe, Centra Wysokich Technologii BPO w Szczecinie oraz terenów inwestycyjnych w gminach ościennych w ramach projektowanego obszaru metropolitalnego,
- wykaz nieruchomości do zbycia na dany rok kalendarzowy,
- broszurę „Szczecin w liczbach".

W grudniu 2007 r. został wydany informator **„**Szczecin jest otwarty", który w swojej treści zawiera najważniejsze informacje dotyczące inwestycji w mieście, w tym rynku inwestycyjnego, biurowego, mieszkaniowego, hotelowego i handlowo-usługowego.

Ponadto Miasto przy współpracy z merytorycznymi instytucjami zleciło w 2007 r. wykonanie analiz, opracowań oraz ekspertyz dotyczących sytuacji ekonomicznej i kierunków rozwoju gospodarczego Szczecina, które wykorzystywane są w pracy związanej z obsługą inwestorów, m.in. przy udzielaniu informacji o możliwościach i warunkach realizacji inwestycji w mieście.

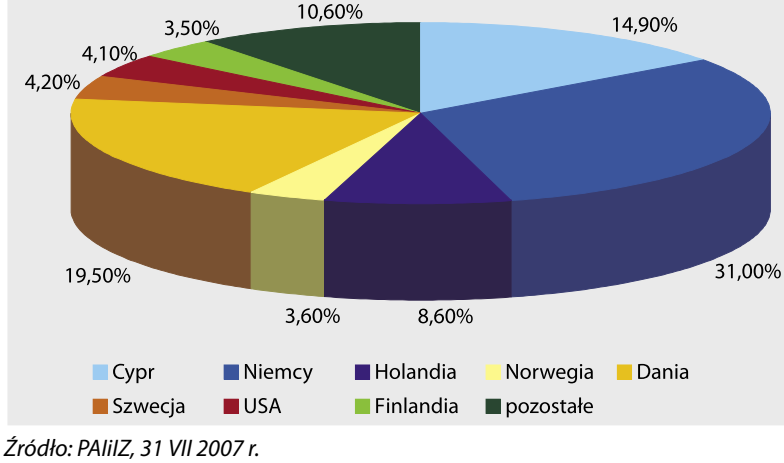
Zdjęcie z zasobów Biura ds. Morskich.

W latach 2006–2007 nawiązano szereg kontaktów z inwestorami krajowymi i zagranicznymi, zainteresowanymi realizacją różnorodnych przedsięwzięć przemysłowych, budowlanych, handlowych, turystyczno-rekreacyjnych oraz szeregu innych. Wśród nich znajdują się przedstawiciele z Polski oraz z Wielkiej Brytanii, Irlandii, Niemiec, Danii, Szwecji, Szwajcarii, Włoch, Hiszpanii a także USA i Izraela.

Liczba podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego w Szczecinie systematycznie rośnie. Zgodnie z rankingiem przygotowanym przez Centralny Ośrodek Informacji Gospodarczej, Szczecin zajmuje szóstą pozycję w Polsce pod względem liczby przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Są to głównie firmy handlowe, usługowe i turystyczne. Biorąc pod uwagę kraj pochodzenia w 2006 r. najwięcej zainwestowały w Szczecinie przedsiębiorstwa europejskie, w tym niemieckie – 31%, duńskie – 19,5% i cypryjskie – 14,9%, a także firmy z kapitałem amerykańskim – 10,6%.

Wykres nr 19.1.

PODSTAWOWY KAPITAŁ ZAGRANICZNY WG KRAJU POCHODZENIA UDZIAŁOWCA W 2006 ROKU

Źródło: PAIiIZ, 31 VII 2007 r.

Szczecin to pierwsze miasto w Polsce, w którym powstało Centrum Obsługi Przedsiębiorców (COP), gdzie w jednym miejscu załatwiane są wszystkie formalności związane z rozpoczęciem działalności gospodarczej. Można tam także uzyskać pomoc i doradztwo w zakresie niezbędnych przepisów prawa gospodarczego, informacji na temat pomocy finansowej i funkcjonujących w mieście form szkoleniowych. Większość spraw i porad dotyczących zagadnień z zakresu prowadzonej lub planowanej działalności gospodarczej załatwianych jest „od ręki" bez konieczności oczekiwania. COP ściśle współpracuje z instytucjami zajmującymi się wspieraniem przedsiębiorczości. W celu finansowego wsparcia przedsiębiorczości powołano trzy podmioty, które funkcjonują w jednym miejscu, co pozytywnie wpływa na dostępność oferowanych przez nie instrumentów dla społeczności lokalnej. Umożliwiają one mikro-, małym i średnim przedsiębiorcom dostęp do finansowania zewnętrznego prowadzonej działalności gospodarczej oraz prowadzą działalność szkoleniową:

– Fundusz Wspierania Rozwoju Gospodarczego miasta Szczecina" sp. z o.o., udzielający poręczeń kredytowych przedsiębiorcom;
– Szczeciński Fundusz Pożyczkowy sp. z o.o., udzielający pożyczek zarówno dla przedsiębiorców, jak i osób rozpoczynających działalność gospodarczą;
– Punkt Obsługi Klienta Regionalnego Funduszu Pożyczkowego „Pomeranus", utworzonego przez Polską Fundację Przedsiębiorczości, samorząd regionalny oraz samorządy lokalne województwa zachodniopomorskiego.

Miasto jest współorganizatorem licznych szkoleń, seminariów i konferencji dla przedsiębiorców. Często pośredniczy w kontaktach pomiędzy szczecińskimi i zagranicznymi przedsiębiorcami.

Z uwagi na wzrost znaczenia logistycznego miasta związanego z portem i coraz większym zainteresowaniem dużych firm krajowych i zagranicznych, analitycy przewidują w najbliższych latach dynamiczny przyrost nowoczesnej powierzchni biurowej w Szczecinie. Wielkość powierzchni biurowej pod koniec 2007 r. kształtowała się na poziomie ok. 80 tys. m^2, przy szacowanym niedoborze na poziomie ok. 135 tys. m^2.

Inwestorzy m.in. Echo Investment SA, J.W. Construction Holding SA, Eko Park SA, Centrum Development & Investments (skupiająca spółki dawnej grupy DTC Real Estate), Koncepta sp. z o.o., Szarotki Development sp. z o.o. planują do końca 2010 r. oddać do użytkowania na rynku nieruchomości ok. 100 tys. m^2 powierzchni biurowej. Popyt na powierzchnie biurowe generują przede wszystkim firmy działające w mieście (banki, firmy z sektora publicznego, BPO, IT). Szczecin dysponuje wielkim potencjałem intelektualnym oraz zapleczem naukowo-badawczym, przez co ma szansę stać się nowoczesnym centrum biznesu w Europie. Wielu liczących się na rynku inwestorów takich jak: Tieto Enator Polska, Stream International oraz Arvato Service Polska już ulokowały w naszym mieście swoje centra BPO i R&D. Miasto kładzie duży nacisk na rozwój sektora BPO oraz nowoczesnych technologii wychodząc aktywnie ze swoją ofertą inwestycyjną naprzeciw inwestorom działającym w tej branży i biorąc udział w konferencjach typu Outsourcing Roadshow. W celu określenia wielkości popytu na powierzchnie biurowe w Szczecinie (w związku z dużym zapotrzebowaniem zgłaszanym przez inwestorów), Miasto zleciło wyspecjalizowanym instytucjom opracowanie analiz rynku w tym zakresie (podaż, popyt, ceny, stan istniejący i perspektywy rozwoju).

Podjęte działania związane z obsługą inwestorów zaowocowały wieloma sukcesami, m.in. Miasto otrzymało certyfikat Gmina Fair Play 2006 – Certyfikowana Lokalizacja Inwestycji przyznany przez Krajową Izbę Gospodarczą.

19.6. PROMOCJA GOSPODARCZA

Promocja gospodarcza Miasta Szczecina skierowana jest m.in. do potencjalnych inwestorów, deweloperów i pośredników nieruchomości. Jej głównym celem jest tworzenie pozytywnego wizerunku Miasta, informowanie o działaniach Miasta w zakresie jego rozwoju, informowanie zainteresowanych inwestorów o możliwościach inwestowania w naszym mieście oraz poznawanie potencjalnych inwestorów (np. poprzez udział w targach, prezentacje, konferencje).

Miasto uczestniczyło w wielu imprezach, konferencjach i targach ukierunkowanych na promocję gospodarczą. Były to:

– Wydarzenia zagraniczne:
  - Targi MIPIM w Cannes (Francja),
  - Impreza Wystawienniczo-Handlowa „Witajcie Sąsiedzi" w Greifsaldzie – Niemcy,
  - Targi Gospodarcze w Torgelow – Niemcy,
  - EXPOREAL – Monachium, Niemcy,
  - Wirtschaftstage Berlin Treptow-Köpenick,
  - EU Funds in Poland and Euro 2012 – New Opportunities (konferencja),
  - Misja gospodarcza – Kaliningrad,
  - Misja gospodarcza – USA.
– Wydarzenia krajowe:
  - BUDGRYF Międzynarodowe Targi Szczecińskie,
  - Targi Nieruchomości i Inwestycji – Szczecin,
  - Targi Nieruchomości REFE – Wrocław,
  - Targi Mieszkaniowe tabelaofert.pl w Szczecinie,
  - CEPIF Targi Nieruchomości i Inwestycji Europy Środkowej w Warszawie,
  - Dni Województwa Zachodniopomorskiego (2007 r. – Poznań),
  - Targi Infrastruktura Warszawa,
  - Roadshow – III Forum Outsourcingu skierowane do branży BPO i dotyczące możliwości inwestowania w Polsce w centra usług (debaty przedsiębiorców, mediów i przedstawicieli administracji publicznej).

Promocja gospodarcza była realizowana również poprzez publikacje i artykuły promocyjne zamieszczane w wydawnictwach własnych oraz prestiżowych wydawnic-

twach zewnętrznych. Obejmowała ona katalogi, foldery, informatory, artykuły prasowe.

Artykuły promocyjne ukazały się m.in. w takich wydawnictwach, jak: Związek Miast Polskich – katalog „Projekty inwestycyjne miast polskich 2007/2008", Głos Szczeciński – „Perspektywa 2007", Wiadomości Turystyczne – „Inwestycje w turystyce", Rzeczpospolita – Dodatek „Nieruchomości w regionach", Rzeczpospolita – „Ranking Samorządów", Rzeczpospolita „Horyzont Gospodarczy – regiony 2007", „Euroregiony Polska", Magazyn Polish Business Magazine – dodatek „Gold Towns of Poland", Katalog „Muratorplus. Inwestycje Budowlane 2007", Puls Biznesu – Business Clas, Informator Urzędowy Polska UE, Katalog REVIEW 2007, Katalog na targi Bud-Gryf 2007, Katalog na targi Mieszkaniowe tabelaofert.pl RedNet, Katalog na targi CEPIF 2007, WEXPOL – katalog na Targi Inwestycyjne SIMA, UBC – Business Mixer, City Invest Polska. Publikacje te były rozprowadzane wśród instytucji i organizacji gospodarczych, podczas konferencji, targów i imprez wystawienniczych zarówno w kraju, jak i zagranicą.

Przy promocji miejskich ofert inwestycyjnych prowadzona była również promocja ofert inwestycyjnych przygotowanych przez podmioty gospodarcze Szczecina, które zwracają się do Miasta z prośbą o współpracę w przedmiotowej sprawie. Jest to jedna z form współpracy ze środowiskiem lokalnego biznesu, zgodna z polityką wspierania rozwoju gospodarczego wynikającą ze Strategii Rozwoju Szczecina.

Szczególną formą promocji gospodarczej było przygotowanie i przedstawienie prezentacji multimedialnych, w których wskazane zostały walory nie tylko gospodarcze i ekonomiczne miasta, ale także jego potencjał turystyczno-krajobrazowy, naukowy i społeczny. Prezentacje pokazywane były m.in. podczas misji gospodarczej do USA, Kaliningradu, spotkań z przedstawicielami Chin, Wielkiej Brytanii (Manchester), Niemiec, Norwegii (Segel), a także spotkań z przedstawicielami świata nauki i zjazdu lekarzy nominowanych do nagrody Nobla oraz na wielu imprezach wystawienniczych, targach i konferencjach (np. w Monachium i Cannes).

19.7. SZCZECIŃSKI OBSZAR METROPOLITALNY

W obecnej sytuacji, kiedy jeszcze nie zakończono prac legislacyjnych nad ustawą regulującą tworzenie i funkcjonowania polskich obszarów metropolitalnych, delimitacja Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM) nadal pozostaje tematem otwartym. Wolę utworzenia SOM zaakcentowano w 2006 roku, kiedy to 30 października podpisane zostało Porozumienie w sprawie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, a jego sygnatariuszami zostali przedstawiciele: Województwa Zachodniopomorskiego, Gminy Miasta Szczecin, Miasta Stargard Szczeciński, powiatów: stargardzkiego, polickiego, gryfińskiego oraz gmin: Police, Goleniów, Gryfino, Stargard Szczeciński, Kołbaskowo, Dobra, Kobylanka, Stare Czarnowo, Nowe Warpno.

SAMORZĄDOWE STOWARZYSZENIE WSPÓŁPRACY REGIONALNEJ

W 2007 roku Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji podjęło prace (zakończone w maju 2008) nad projektem ustawy o rozwoju miast i obszarach metropolitarnych. W 2007 r. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego rozpoczęło prace nad Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju na lata 2008–2033. Oba te dokumenty uregulować mają stan prawny polskich metropolii, do których zaliczono również Szczecin.

Dotychczasowa współpraca regionalna Szczecina i gmin ościennych opiera się na fakultatywnym udziale we wspólnych przedsięwzięciach. We wrześniu 2004 r. powołano do życia Samorządowe Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej. Jego członkami założycielami zostali: Województwo Zachodniopomorskie, Gmina Miasto Szczecin, Gmina Dobra, Gmina Goleniów, Gmina Gryfino, Gmina Kobylanka, Gmina Kołbaskowo, Gmina Police, Gmina Stare Czarnowo.

W statucie przyjętym przez Stowarzyszenie określono jego cele:

- upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej oraz wspieranie jej rozwoju,
- realizację i ochronę wspólnych interesów członków Stowarzyszenia,
- kształtowanie wspólnej polityki samorządów lokalnych,
- reprezentowanie interesów członków Stowarzyszenia na forum krajowym i międzynarodowym,
- promowanie osiągnięć członków Stowarzyszenia,
- wspieranie gospodarczego i kulturowego rozwoju samorządów należących do Stowarzyszenia,
- wspieranie międzyregionalnej współpracy zagranicznej, zwłaszcza współpracy transgranicznej gmin i powiatów.

W sferach działania metropolii zakłada się głównie wspólne planowanie przestrzenne, politykę transportową, gospodarowanie odpadami czy ochronę środowiska.

Stowarzyszenie dotychczas podejmowało wspólne działania dotyczące budowy Zachodniego Obejścia Szczecina wraz z przeprawą Police – Święta i planowania przestrzennego (powołanie do tego celu zespołu roboczego) oraz przedsięwzięć z zakresu promocji (np. wspólna promocja Szczecina i gmin w czasie Dni Morza 2006 i 2007 i organizowanego w Szczecinie finału międzynarodowych regat The Tall Ships' Races 2007).

W oczekiwaniu na uchwalenie wspomnianej ustawy „metropolitarnej", Stowarzyszenie jest jedną z możliwych form współpracy na rzecz przyszłego obszaru metropolitarnego, a także służyć może jako płaszczyzna do rozwiązywania wspólnych problemów zrzeszających się gmin.

19.8. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

Miasto Szczecin jest aktywnym podmiotem współpracy międzynarodowej. Polityka współpracy międzynarodowej Miasta Szczecina jest zbieżna z podstawowymi priorytetami polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej.

Zasady polityki współpracy międzynarodowej Szczecina:
- otwartość na świat i czynne uczestnictwo w europejskim procesie integracji,
- oddziaływanie jako stolica Euroregionu Pomerania,
- wykorzystanie współpracy regionalnej i transgranicznej jako elementu promocji miasta,
- pozyskiwanie środków z funduszy europejskich,
- wspomaganie działań merytorycznych szczecińskich instytucji i organizacji komunalnych edukacyjnych, kulturalnych, gospodarczych w zakresie współpracy z partnerami zagranicznymi,
- kreowanie współpracy z zagranicznymi organizacjami, instytucjami, funduszami i fundacjami oraz aktywne uczestnictwo w programach i projektach międzynarodowych.

Kierunki polityki współpracy międzynarodowej Szczecina:
- wzrost rangi Szczecina w kontekście regionalnym i ponadregionalnym,
- wyeksponowanie pozycji Szczecina jako największego miasta na pograniczu polsko-niemieckim,
- systematyczna promocja Szczecina jako centrum gospodarczego i infrastrukturalnego, centrum naukowego i kulturalnego na pograniczu polsko-niemieckim i w regionie bałtyckim,
- przygotowanie miasta i jego mieszkańców do świadomego uczestnictwa w procesie integracji Polski z Unią Europejską,
- rozwijanie współpracy międzynarodowej w regionie Morza Bałtyckiego,
- promowanie zagadnień rozwoju miasta w instytucjach europejskich we współpracy z władzami województwa,
- nawiązanie nowych i ożywienie wybranych kontaktów partnerskich Szczecina, także w krajach Europy Środkowej i Wschodniej,
- tworzenie warunków dla organizowania w Szczecinie międzynarodowych imprez, konferencji, seminariów i wykorzystanie ich dla celów promocyjnych miasta,
- zwiększenie liczby obcojęzycznych materiałów informacyjnych o mieście dla odbiorców zagranicznych w serwisie samorządowym, Internecie oraz w mass mediach w kraju i poza jego granicami,
- wykorzystanie organizacji o zasięgu ponadregionalnym do pozyskiwania informacji,
- wpływanie na podejmowane decyzje oraz do prezentacji osiągnięć w różnych dziedzinach.

Wytyczne realizacyjne polityki zawierają konkretne programy, projekty i przedsięwzięcia.

Międzynarodowa współpraca Szczecina oparta była w latach 2006–2007 na regularnych kontaktach związanych z organizacją imprez żeglarskich o charakterze masowym, takich jak Dni Morza czy Zlot Wielkich Żaglowców (The Tall Ships Races 2007) w Szczecinie, Bremerhavener Festtage w Bremerhaven, Hanse Sail w Rostocku czy Gaffelrigg w Greifswaldzie.

Podczas Dni Morza już tradycyjnie władze Szczecina gościły reprezentacje miast partnerskich, tj. dzielnicy Berlina Friedrichshain–Kreuzberg, Bremerhaven, Greifswald, Rostock, Schwerin, Kingston upon Hull, Kłajpeda i Murmańsk. Podczas oficjalnej części wizyty dokonano podsumowania dotychczasowej współpracy oraz nakreślono kierunki na najbliższe lata.

Podczas Zlotu Wielkich Żaglowców współpraca Szczecina z miastami partnerskimi zyskała szczególną oprawę. Obok wizyty delegacji oficjalnych z Berlina, Bremerhaven, Rostocku, Greifswaldu, Lubeki, Hull, St.Louis, Esbjerg i Kłajpedy, szczecinianie mogli zapoznać się z ofertą kulturalno-turystyczną tych miast, a także Brandenburgii i gmin ościennych Szczecina w specjalnie utworzonym Miasteczku Międzynarodowym „Szczecin i Przyjaciele", które cieszyło się dużym zainteresowaniem zwiedzających. Ponadto zrealizowano wspólny projekt miast Szczecin i Greifswald, dofinansowany ze środków inicjatywy wspólnotowej INTERREG IIIA „Prezentacja polsko-niemieckiej współpracy w ramach imprezy The Tall Ships' Races", którego wiodącym działaniem była organizacja III Zlotu Oldtimerów z udziałem delegacji oficjalnej z Greifswaldu.

W latach 2006–2007 Miasto Szczecin dynamicznie rozwijało kontakty z miastami partnerskimi, uczestnicząc w różnych projektach i wydarzeniach międzynarodowych:
- Od momentu utworzenia w roku 1995 Euroregionu Pomerania Miasto Szczecin aktywnie uczestniczy w pracach jego organów. Wybory samorządowe w 2006 roku przyniosły zmiany we władzach Euroregionu. Prezydentem Euroregionu Pomerania został Piotr Krzystek, prezydent Miasta Szczecin, a wiceprzewodniczącym Zarządu Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu Pomerania Tomasz Jarmoliński, zastępca prezydenta Miasta Szczecin.
- W grudniu 2006 roku odbyło się spotkanie z przedstawicielami kultury i gospodarki zainicjowane przez Towarzystwo Polsko-Niemieckie Meklemburgii-Pomorza Przedniego oraz Miasto Szczecin.
- W maju 2006 roku w Szczecinie berlińskie stowarzyszenie Städtepartner Stettin, prowadzące w imieniu władz dzielnicy Friedrichshain – Kreuzberg współpracę ze Szczecinem, obchodziło 10-lecie swojego istnienia.
- Najważniejszym wydarzeniem roku 2007 we wzajemnych kontaktach Rostock – Szczecin były obchody 50-lecia współpracy partnerskiej, uwieńczone podpisaniem porozumienia o współpracy w rostockim ratuszu. W odbywających się w dniu 22.11.2007 r. uroczystościach ze strony Szczecina wzięli udział przedstawiciele władz Miasta oraz reprezentacja środowisk aktywnie działających w dziedzinie współpracy z Rostockiem. Z okazji jubileuszu opracowana i wydana została wspólna publikacja – kronika współpracy miast Szczecin i Rostock.
- We wrześniu 2007 prezydent Miasta Szczecin złożył kurtuazyjną wizytę w Greifswaldzie, podczas której uzgodniono kolejne działania w celu intensyfikacji współpracy

w dziedzinie gospodarki oraz kultury i edukacji poprzez organizację wspólnych warsztatów tematycznych.

- W czerwcu 2007 roku obchodzony był w Szczecinie jubileusz 1000-lecia Diecezji Bamberskiej. Uroczystości odbywały się w ramach międzynarodowego projektu artystycznego zainicjowanego i realizowanego przez Dom Artystów Villa Concordia w Bambergu. W projekcie uczestniczyło 11 miast mających ścisłe historyczne związki z Biskupstwem Bamberskim, w tym 3 miasta zagraniczne.
- Od 2005 roku Miasto Szczecin uczestniczyło w międzynarodowym projekcie realizowanym w ramach programu BSR INTERREG III B: Europejski Szlak Gotyku Ceglanego (EuRoB), którego celem jest promocja dziedzictwa architektury gotyku ceglanego w miastach położonych w basenie Morza Bałtyckiego. W wyniku współpracy 30 partnerów projektu z 7 państw opracowane zostały materiały informacyjne o zabytkach gotyckich, a następnie wydane w formie jednolitych graficznie broszur w trzech językach. Poszczególne obiekty otrzymały identyczne, rozpoznawalne szyldy, a na stronie internetowej www.eurob.org powstała broszura internetowa. W związku z zakończeniem projektu we wrześniu 2007 roku powstało stowarzyszenie o tej samej nazwie, które ma kontynuować prace związane z promocją architektury gotyckiej. Miasto Szczecin planuje zostać członkiem ww. stowarzyszenia.
- W latach 2006–2007 Miasto Szczecin uczestniczyło w pracach zainicjowanego przez senat Berlina i Ministerstwo Gospodarki Brandenburgii „Partnerstwa Odra", obejmującego swoim obszarem działania trzy przygraniczne landy niemieckie – Meklemburgia-Pomorze Przednie, Brandenburgia, Saksonia i Berlin oraz po stronie polskiej województwa zachodniopomorskie, lubuskie, dolnośląskie i wielkopolskie. Inicjatywa ta ma na celu zbadanie możliwości zacieśnienia i lepszej koordynacji współpracy transgranicznej na obszarze całego pogranicza polsko-niemieckiego. Podczas konferencji gospodarczej inaugurującej prace w ramach partnerstwa, która odbyła się w kwietniu 2006 roku w Berlinie, zdefiniowano trzy obszary tematyczne dla dalszych prac w zespołach roboczych: innowacje, transfer technologii, badania i rozwój oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, turystyka oraz komunikacja i transport. W maju 2007 roku odbyło się w Szczecinie spotkanie wszystkich uczestników projektu reprezentowanych przez władze województw i miast wojewódzkich oraz krajów związkowych, na którym podkreślono wolę dalszej współpracy.
- Od 1991 roku Miasto Szczecin uczestniczy w pracach organizacji „Związek Miast Bałtyckich" (UBC). W latach 2006–2007 nastąpiła intensyfikacja działań w komisjach: UBC-EU, Transportu oraz Turystyki. We wrześniu 2006 odbyła się IX Konferencja Generalna UBC dotycząca zmian klimatycznych w miastach, kultury jako siły napędowej rozwoju miast oraz zaangażowania młodzieży w demokratycznych społeczeństwach. Szczecin wydaje pod patronatem UBC „Zeszyty Bałtyckie", publikację poświęconą współpracy międzyregionalnej i transgranicznej w Regionie Morza Bałtyckiego.
- W 2006–2007 miasto aktywnie angażowało się w działania Stowarzyszenia METREX (Sieć Europejskich Regionów i Obszarów Metropolitalnych), a w szczególności w realizację dwóch projektów komplementarnych InterMetrex i PolyMetrexPlus. Oba projekty służyły wymianie wiedzy w zakresie planowania strategicznego i przestrzennego oraz rozwoju gospodarczego na poziomie metropolitalnym, a w szczególności koncentrowały się na badaniu wzajemnych relacji i oddziaływaniu obszarów metropolitalnych. W ramach cyklicznych spotkań partnerzy projektu wypracowują koncepcję długoterminowej współpracy miast Szczecin – Berlin w kontekście tworzonego Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego i jego znaczenia dla dalszego rozwoju miasta Szczecina w rozszerzonej Unii Europejskiej.

  Projekt InterMETREX koncentrował się na kwestiach dotyczących planowania strategicznego i urbanistycznego wewnątrz obszarów miejskich. Z udziałem przedstawicieli Szczecina opracowano Atlas Regionów i Obszarów Metropolitalnych (tzw. E-Atlas) oraz przeanalizowano wskaźniki planowania przestrzennego na poziomie europejskim (Practice Benchmark).

  W dniach 27–30 września 2006 r. odbyła się w Szczecinie jubileuszowa Konferencja Sieci METREX, podczas której uchwalono „Deklarację szczecińską dot. Metropolitalnego Wymiaru Agendy Terytorialnej Unii Europejskiej", która zmierza do opracowania Zielonej Księgi Komisji Europejskiej na temat wkładu obszarów i regionów metropolitalnych w rozwój, konkurencyjność, zrównoważony rozwój i wizerunek socjalny Europy. W ostatnim czasie współpraca w ramach organizacji METREX koncentrowała się szczególnie na pogłębianiu relacji z metropolią berlińską.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Badania ankietowe przeprowadzone przez Zakład Gospodarki Turystycznej i Uzdrowiskowej Katedry Zarządzania Turystyką Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego.
2. Biuro Prezydenta Miasta, Referat ds. Współpracy Międzynarodowej, Urząd Miasta Szczecin.
3. Biuro Promocji i Informacji, Urząd Miasta Szczecin,
4. Gospodarka Szczecina 2007. Diagnoza i perspektywy rozwoju w ujęciu krótko i średniookresowym. Praca zbiorowa pod kierunkiem prof. Stanisława Flejterskiego.
5. Ocena wpływu imprez masowych na gospodarkę Miasta Szczecina The Tall Ships'Races 2007 Doradztwo Ekonomiczne dr hab. Dariusz Zarzecki, listopad 2007 Szczecin.
6. Prezentacja The Tall Ships'Races 2007 w Szczecinie. Tomasz Banach – Dyrektor Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych, Urząd Miasta Szczecin (podczas przygotowywania imprezy – Pełnomocnik Prezydenta ds. organizacji The Tall Ships'Races 2007 w Szczecinie).
7. Ranking samorządów 2007, Rzeczpospolita z dnia 13 lipca 2007 r.
8. Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych, Referat ds. Obsługi Inwestorów, Referat ds. Współpracy Regionalnej, Urząd Miasta Szczecin.

20. Strategia Rozwoju Szczecina

Nadrzędnym dokumentem, który całościowo programuje rozwój miasta we wszystkich sferach jego funkcjonowania i w długiej perspektywie (do 2015 roku) jest Strategia Rozwoju Szczecina przyjęta Uchwałą nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r. Strategia przedstawia misję Miasta oraz wyznacza cele (strategiczne, kierunkowe i szczegółowe, w tym priorytety), identyfikuje narzędzia realizacji w postaci polityk branżowych obejmujących poszczególne obszary aktywności Miasta oraz – w ramach każdej z polityk – programy i projekty realizacyjne. Pełny tekst dokumentu Strategii, w tym treść wszystkich zatwierdzonych przez Radę Miasta polityk branżowych, dostępny jest pod adresem internetowym www.szczecin.pl/Strategia.

20.1. MISJA I CELE

Strategia była przygotowywana metodą społeczno-ekspercką z szerokim udziałem przedstawicieli różnych środowisk. Wszyscy mieszkańcy Szczecina mieli możliwość wypowiedzenia się na temat misji oraz celów formułowanych w roboczych projektach dokumentu.

Deklaracja misji brzmi: „Szczecin ośrodkiem integracji europejskiej, ponadregionalnym centrum południowego Bałtyku – wspólnotą mieszkańców wykorzystującą do zrównoważonego rozwoju tradycję historyczną, walory środowiska przyrodniczego oraz swoje nadodrzańskie położenie". Urzeczywistnieniu misji Szczecina do 2015 roku służy realizacja celów strategicznych określających stany uznane przez społeczność lokalną za pożądane. Na podstawie konsultacji społecznych określono w Strategii Rozwoju Szczecina 5 celów strategicznych (tabela 20.1.). W ramach celów strategicznych wyznaczono 16 składających się na nie celów kierunkowych, które konkretyzują wizje sformułowane dla poszczególnych sfer rozwoju Szczecina w kontekście zidentyfikowanych silnych i słabych stron Miasta oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia. Cele kierunkowe z kolei zostały rozpisane na 59 celów szczegółowych ukazujących konkretne efekty, które Miasto chce osiągnąć w okresie objętym planowaniem strategicznym. Wśród celów szczegółowych wskazano 15 priorytetów rozwoju Szczecina. Priorytety te są wypadkową oczekiwań mieszkańców i konieczności wyboru, wynikającej z ograniczonych dostępnych środków finansowych.

20.2. POLITYKI BRANŻOWE I PROGRAMY REALIZACYJNE

W dokumencie Strategii Rozwoju Szczecina zidentyfikowano 20 obszarów tematycznych – polityk branżowych (obejmujących poszczególne sfery funkcjonowania miasta), określając dla każdej z nich założenia (zasady i kierunki działań) jako przyszłe wytyczne do formułowania pełnych wersji dokumentów. Dotychczas (wg stanu na koniec 2007 roku) na podstawie zawartych w Strategii założeń zostały opracowane i uchwalone następujące polityki:

- Polityka mieszkaniowa,[1]
- Polityka współpracy międzynarodowej,[2]
- Plan gospodarki odpadami[3] oraz Program Ochrony Środowiska[4] – kierunkowe zapisy wymienionych dokumentów łącznie tworzą miejską politykę ochrony środowiska,
- Polityka utrzymania i rozwoju terenów zielonych,[5]
- Polityka wspierania rozwoju gospodarczego,[6]
- Polityka wspierania rozwoju kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego,[7]
- Polityka wspierania rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego,[8]
- Polityka rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,[9]
- Polityka poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście,[10]
- Polityka zarządzania strukturami samorządowymi,[11]
- Polityka zdrowotna Miasta Szczecina,[12]
- Polityka edukacyjna Miasta Szczecina,[13]
- Polityka transportowa,[14]
- Polityka kultury fizycznej,[15]
- Polityka socjalna,[16]
- Polityka przestrzenna miasta,[17]
- Polityka promocji Szczecina,[18]
- Polityka wspierania rozwoju turystyki.[19]

Równolegle trwają prace nad przygotowaniem projektów programów realizacyjnych wskazanych w uchwalonych politykach. Jest to etap szczegółowego planowania rozwoju poprzez tworzenie programów, wchodzących w ich skład projektów (z ewentualnym dalszym podziałem na zadania i działania), określanie ich harmonogramu rzeczowo-finansowego, wskazanie możliwych źródeł finansowania.

[1] Uchwała nr XV/312/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 19 stycznia 2004 r. zm. Uchwała nr XLVII/908/05
[2] Uchwała nr XXI/392/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 25 maja 2004 r.
[3] Uchwała nr XXIII/472/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 28 czerwca 2004 r.
[4] Uchwała nr XXIV/481/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 26 lipca 2004 r.
[5] Uchwała nr XXVI/525/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 20 września 2004 r.
[6] Uchwała nr XXIX/584/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 22 listopada 2004 r.
[7] Uchwała nr XXX/592/04 Rady Miasta Szczecina z dnia 13 grudnia 2004 r. zm. Uchwała nr XLIX/928/06
[8] Uchwała nr XXXII/620/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 24 stycznia 2005 r.
[9] Uchwała nr XXXVI/671/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 30 marca 2005 r.
[10] Uchwała nr XXXVI/674/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 30 marca 2005 r.
[11] Uchwała nr XXXVIII/711/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 25 kwietnia 2005 r.
[12] Uchwała nr XLIV/854/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 17 października 2005 r.
[13] Uchwała nr XLV/866/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 07 listopada 2005 r.
[14] Uchwała nr LII/978/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 13 marca 2006 r.
[15] Uchwała nr LII/989/06 Rady Miasta Szczecina z dnia 13 marca 2006 r.
[16] Uchwała nr LIV/1020/06 Rady Miasta Szczecina z dnia 10 kwietnia 2006 r.
[17] Uchwała nr LVI/1053/06 Rady Miasta Szczecina z dnia 15 maja 2006 r.
[18] Uchwała nr LVII/1063/06 Rady Miasta Szczecina z dnia 12 czerwca 2006 r.
[19] Uchwała nr LVII/1064 Rady Miasta Szczecina z dnia 12 czerwca 2006 r.

20.3. ZARZĄDZANIE REALIZACJĄ STRATEGII ROZWOJU SZCZECINA

20.3.1. PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE REALIZACJĄ STRATEGII

Nad realizacją Strategii Rozwoju Szczecina czuwa Rada Miasta. Radni m.in. podejmują uchwały w sprawie zmian Strategii, przyjęcia i zmian poszczególnych polityk branżowych i programów realizacyjnych. Za wykonanie uchwał Rady Miasta – poszczególnych polityk oraz programów – odpowiedzialny jest Prezydent Miasta. Zawarta w Strategii procedura przewiduje również powołanie podmiotów, które mają wspomagać proces wdrażania Strategii: Zespołu Wdrażającego Strategię[20], a także Komitetu Sterujący Strategii.

20.3.2. MONITOROWANIE REALIZACJI STRATEGII

Zapisy zawarte w Strategii Rozwoju Szczecina przewidują objęcie monitoringiem i ewaluacją postępów w realizacji Strategii na dwóch poziomach: programów realizacyjnych i celów szczegółowych. Wskaźniki dla poszczególnych programów realizacyjnych są sukcesywnie opracowywane i uchwalane łącznie z programami. Natomiast ewaluacji celów szczegółowych (na podstawie opracowanego wcześniej zestawu wskaźników) oraz celów kierunkowych i strategicznych wg stanu na koniec 2004 roku wraz ze sformułowaniem wniosków dokonała zewnętrzna firma ekspercka. Realizacja Strategii Rozwoju Szczecina tak według celów kierunkowych, jak i strategicznych, oceniona została pozytywnie. Szczegółową ocenę celów strategicznych i kierunkowych przedstawia tabela 20.1.

Tabela nr 20.1.

OCENA REALIZACJI CELÓW STRATEGII ROZWOJU SZCZECINA			
Cel strategiczny /cel kierunkowy	Ocena łączna[21]		
	punkty z przedziału <0,1>	jakościowa skala ocen	
Cel strategiczny nr 1: Osiągnięcie standardu miejskich funkcji społeczno-gospodarczych właściwego dla ponadregionalnego centrum	0,489	dostateczna	pozytywna
Cele kierunkowe:			
1.1. Szczecin ponadregionalnym centrum administracyjnym, naukowym, gospodarczym i finansowym	0,567	dostateczna	pozytywna
1.2. Szczecin ponadregionalnym centrum transportu międzynarodowego	0,600	dobra	pozytywna
1.3. Szczecin centrum ważnych wydarzeń o zasięgu krajowym i zagranicznym	0,300	mierna	negatywna
Cel strategiczny nr 2: Zróżnicowana, zrównoważona i efektywna gospodarka o dużym potencjale wzrostu	0,547	dostateczna	pozytywna
Cele kierunkowe:			
2.1. Podniesienie konkurencyjności gospodarki	0,657	dobra	pozytywna
2.2. Dywersyfikacja gospodarki miasta	0,625	dobra	pozytywna
2.3. Miejski system transportowy sprzyjający rozwojowi	0,360	mierna	negatywna
Cel strategiczny nr 3: Stworzenie warunków do osobowego społecznego rozwoju mieszkańców:	0,595	dostateczna	pozytywna
Cele kierunkowe:			
3.1. Systemowe rozwiązania w dziedzinie edukacji poprawiające warunki zdobywania wiedzy, umiejętności i wychowania	0,617	dobra	pozytywna
3.2. Rozwijające się społeczeństwo informacyjne	0,780	dobra	pozytywna
3.3. Bogata oferta kulturalna, turystyczna, sportowa i rekreacyjna	0,631	dobra	pozytywna
3.4. Poprawienie warunków do rozwoju aktywności obywatelskiej mieszkańców	0,350	mierna	negatywna
Cel strategiczny nr 4: Poprawienie jakości życia w mieście	0,518	dostateczna	pozytywna
Cele kierunkowe			
4.1. Poprawienie bezpieczeństwa socjalnego oraz jakości i długości życia	0,360	mierna	negatywna
4.2. Nowoczesna infrastruktura społeczna i techniczna	0,673	dobra	pozytywna
4.3. Poprawienie stanu bezpieczeństwa miasta	0,521	dostateczna	pozytywna
Cel strategiczny nr 5: Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych, rewitalizacja i rozwój przestrzeni miejskiej	0,717	dostateczna[22]	pozytywna
Cele kierunkowe			
5.1. Poprawiony stan środowiska przyrodniczego	0,717	dobra	pozytywna
5.2. Budowanie lokalnej tożsamości i integrowanie mieszkańców oparte na walorach historyczno-kulturowych Szczecina	brak oceny punktowej	mierna	negatywna
5.3. Ożywione tereny nadodrzańskie	brak oceny punktowej	dostateczna	pozytywna

Źródło: Ocena realizacji celów strategicznych i kierunkowych Strategii Rozwoju Szczecina, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, Szczecin 2005.

[20] powołany Zarządzeniem nr 392/03 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 08 lipca 2003 r. z późn. zm.

Celem monitoringu była nie tylko ocena, ale także rekomendacje co do ewentualnej korekty Strategii Rozwoju Szczecina w zakresie treści i układu wyznaczonych celów. Zgodnie z zapisami w samym dokumencie Strategii, „ewentualne zmiany dotyczące celów szczegółowych i wybranych spośród nich priorytetów mogą być wprowadzone po każdorazowej ich okresowej ewaluacji, a celów kierunkowych, celów strategicznych i misji – nie częściej niż co drugą kadencję, rozpoczynając od kadencji 2006 – 2010". Obok rekomendacji ekspertów i innych wniosków zawartych w przeprowadzonej w 2005 roku ocenie celów, w trakcie procesu wdrażania pojawiło się wiele przesłanek dla przebudowy dokumentu Strategii wynikających przede wszystkim ze zmiany uwarunkowań społeczno-gospodarczych, prawnych i politycznych, a także oczekiwań mieszkańców w stosunku do lat 2000–2002, które legły wówczas u podstaw do sformułowania misji i celów rozwoju Miasta. W ciągu ostatnich dwóch lat przygotowano szereg opracowań, w których szczegółowej ocenie poddano m.in. sytuację społeczno-gospodarczą miasta. Rozpoczęto prace nad długoletnią strategią marki Szczecina. Wnioski płynące z tych opracowań, jak również efekty prac związanych z poszukiwaniem kluczowych elementów tożsamości marki Szczecina w sposób jednoznaczny wskazują na konieczność przemodelowania dokumentu Strategii. Wychodząc naprzeciw tej potrzebie, na posiedzeniu w dniu 28 stycznia 2008 roku Rada Miasta Szczecin podjęła uchwałę nr XVIII/468/08 w sprawie aktualizacji Strategii Rozwoju Szczecina, inicjując tym samym proces dostosowania dokumentu do zmieniających się zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań oraz potrzeb mieszkańców, a także otwierając drogę dla zmian ukierunkowanych na usprawnienie procesu przygotowywania i wdrażania programów i projektów realizacyjnych zidentyfikowanych w politykach branżowych, a w efekcie wypracowanie dokumentu programowego na miarę obecnych potrzeb i aspiracji Miasta.

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

1. Ocena realizacji celów strategicznych i kierunkowych Strategii Rozwoju Szczecina, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, Szczecin 2005.
2. Strategia Rozwoju Szczecina Załącznik do Uchwały nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r.

[21] Przy ocenie realizacji celów szczegółowych dla poszczególnych wskaźników podano normy (oczekiwana wartość miernika lub pożądana tendencja zmian). Do oceny stopnia realizacji celów kierunkowych i strategicznych zastosowano algorytm składający się z czterech etapów polegających na: (1) identyfikacji wartości wskaźników będących podstawą oceny poszczególnych celów kierunkowych wraz ze sposobem postawienia diagnozy, (2) przyporządkowaniu wartościom wskaźników odpowiedniej liczby punktów na podstawie zdefiniowanego systemu tych punktów w skali <0,1>, (3) łącznej ocenie stopnia realizacji danego celu kierunkowego, (4) łącznej ocenie stopnia realizacji danego celu strategicznego. W prezentowanym tu algorytmie zastosowano podejście różnicujące ocenę negatywną i pozytywną i poddano je ocenie w dwóch skalach: pięciostopniowej i dwustopniowej. Skala dwustopniowa daje tylko odpowiedź czy realizację celu oceniana jest pozytywne czy negatywne, natomiast skala pięciostopniowa różnicuje ocenę realizacji celu od poziomu niedostatecznego do bardzo dobrego. Przyjęto następujące przedziały wartości ocen: <0–0,2) niedostateczna/negatywna, <0,2–0,4) mierna/negatywna, <0,4–0,6) dostateczna/pozytywna, <0,6–0,8) dobra/pozytywna, <0,8–1> bardzo dobra/pozytywna. Oceny celu kierunkowego dokonano na podstawie wartości średniej arytmetycznej z punktów przypisanych wskaźnikom oceniającym stopień realizacji tego celu. Wartości również unormowane są w przedziale <0,1>, a dla wyznaczonych w ramach tego przedziału klas wartości stosowana jest również pięcio- oraz dwustopniowa jakościowa skala ocen. Łączna ocena stopnia realizacji celu strategicznego została wyznaczona jako średnia arytmetyczna z łącznych ocen celów kierunkowych realizowanych w ramach danego celu strategicznego – analogicznie jak przy łącznej ocenie stopnia realizacji celu kierunkowego.

Indeks tabel, wykresów i map

TABELE **STRONA**

1.1. Zanieczyszczenia powietrza w 2006 roku ... 16
2.1. Obiekty inżynierskie w Szczecinie ... 26
2.2. Linie kolejowe eksploatowane w granicach Szczecina ... 30
2.3. Międzynarodowy ruch pasażerów w portach morskich ... 31
2.4. Obroty ładunkowe wg grup w porcie szczecińskim ... 32
2.5. Liczba pasażerów przewiezionych drogą lotniczą ... 33
3.1. Produkcja dobowa ujęć wody ... 41
3.2. Komunalne oczyszczalnie ścieków ... 41
3.3. Charakterystyka podstawowych źródeł ciepła ... 42
3.4. Rodzaje sieci cieplnej ... 42
3.5. Inwestycje z zakresu sieci i węzłów cieplnych zrealizowane przez SEC sp. z o.o. ... 43
3.6. Liczba odbiorców gazu w latach 2006–2007 ... 43
3.7. Ceny gazu GZ-50 w 2007 r. ... 44
3.8. Struktura przyjętych do schroniska zwierząt ... 46
4.1. Struktura użytkowania gruntów w latach 2003–2007 ... 57
4.2. Struktura użytkowania gruntów komunalnych w granicach miasta Szczecin w latach 2006–2007 ... 58
4.3. Wybrane dochody Miasta z gospodarowania gruntami komunalnymi w latach 2006–2007 ... 58
4.4. Sprzedaż nieruchomości stanowiących własność gminy w latach 2006–2007 ... 59
4.5. Oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości stanowiących własność gminy w latach 2006–2007 ... 60
4.6. Przeznaczenie gminnych nieruchomości gruntowych zbytych bezprzetargowo ... 60
4.7. Przeznaczenie gruntów komunalnych w dzierżawie ... 60
4.8. Plany zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina uchwalone w latach 2006–2007 ... 64
4.9. Projekty ujęte w LPR dofinansowane ze środków ZPORR w latach 2006–2007 ... 68
5.1. Wskaźniki charakteryzujące rynek mieszkaniowy w miastach wojewódzkich w 2006 roku ... 73
5.2. Mieszkania oddane do użytkowania w Szczecinie w latach 2004–2007 ... 74
5.3. Rozpoczęta budowa mieszkań w latach 2005–2007 w Szczecinie ... 74
5.4. Komunalne zasoby mieszkaniowe w latach 2006–2007 ... 75
5.5. Przydziały mieszkań komunalnych w latach 2006–2007 ... 76
5.6. Średnie ceny mieszkań na rynku wtórnym w wybranych miastach Polski ... 78
5.7. Sprzedaż lokali mieszkalnych w Szczecinie w latach 2006–2007 ... 79
5.8. Nakłady finansowe poniesione na inwestycje przez szczecińskie TBS-y ... 79
5.9. Wydatki majątkowe miasta na gospodarkę mieszkaniową ... 80
5.10. Umorzenia zaległości w opłatach za mieszkanie ... 81
6.1. Wartość środków trwałych i stopień ich zużycia w 2006 roku ... 89
6.2. Wartość brutto środków trwałych w 2006 roku wg sekcji PKD ... 89
6.3. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w 2006 roku w miastach wojewódzkich ... 90
6.4. Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie w 2006 roku ... 90
6.5. Nakłady inwestycyjne podmiotów z siedzibą w Szczecinie w latach 2002–2006 wg sekcji PKD ... 91
6.6. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w 2004 i 2006 roku w miastach wojewódzkich ... 91
6.7. Jednostki zarejestrowane w systemie REGON w Szczecinie wg sekcji PKD ... 92
6.8. Podmioty gospodarki narodowej w miastach wojewódzkich ... 93
6.9. Przychody z całokształtu działalności przedsiębiorstw ... 94
6.10. Wskaźniki ekonomiczne przedsiębiorstw w2006 roku i I półroczu 2005 roku w miastach wojewódzkich ... 95
6.11 Sklepy, punkty sprzedaży paliw i placówki gastronomiczne wg specjalizacji w 2005 i 2006 roku w Szczecinie ... 98
6.12. Średnie ważone oprocentowanie nowych umów w bankach komercyjnych. Stopy procentowe NBP ... 107
6.13. Towarzystwa ubezpieczeniowe działające w Szczecinie ... 109
7.1. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne wg PKD w Szczecinie wg stanu na 31.12.2006 r. ... 117
7.2. Wydatki majątkowe w latach 2004–2007 wg sfer ... 122
7.3. Największe zadania inwestycyjne realizowane przez Miasto ... 124
7.4. Źródła finansowania wydatków majątkowych w latach 2004–2007 ... 125
8.1. Struktura liczby osób pracujących wg działów gospodarki w latach 2003–2006 ... 133
8.2. Przeciętne zatrudnienie w Szczecinie wg sekcji PKD w latach 2003–2007 ... 134
8.3. Dynamika spadku stopy bezrobocia w miastach wojewódzkich ... 135
8.4. Wskaźnik i stopa bezrobocia w Szczecinie w latach 2004–2007 ... 135

8.5. Struktura bezrobotnych wg wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy i płci ... 136
8.6. Struktura bezrobotnych wg PKD w latach 2006–2007 ... 136
8.7. Środki przeznaczone przez PUP na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu ... 137
9.1. Wydatki z budżetu Miasta na turystykę w latach 2003–2007 ... 144
9.2. Obiekty i miejsca noclegowe w latach 2005–2006 ... 147
9.3. Ogólne dane o turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie w latach 2005–2006 ... 149
10.1. Sytuacja demograficzna Szczecina ... 155
10.2. Ruch naturalny ludności w miastach wojewódzkich w 2006 roku ... 156
10.3. Przeciętne wynagrodzenia brutto wg PKD w sektorze przedsiębiorstw w latach 2006–2007 ... 157
10.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach miast wojewódzkich w I półroczu 2007 roku ... 157
10.5. Mediana wynagrodzeń całkowitych w Polsce ze względu na rodzaj i wielkość firmy ... 158
10.6. Przeciętna miesięczna wysokość świadczenia z ubezpieczenia emerytalno-rentowego z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wg rodzaju świadczenia w latach 2002–2006 ... 158
10.7. Wysokość przeciętnego świadczenia emerytalno-rentowego w województwie zachodniopomorskim w okresie I – IX 2007r ... 158
10.8. Kwota i liczba emerytur i rent oraz wysokość przeciętnego świadczenia emerytalnego i rentowego brutto na terenie oddziału szczecińskiego ZUS w latach 2006–2007 ... 159
10.9. Wysokość i liczba wypłaconych przez szczeciński oddział ZUS zasiłków w latach 2006–2007 ... 159
10.10. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 gospodarstwo domowe województwa zachodniopomorskiego w 2006 roku ... 160
11.1. Liczba wybranych kategorii przestępstw stwierdzonych na terenie KMP Szczecin ... 167
11.2. Przestępczość w miastach wojewódzkich ... 168
11.3. Wyniki działalności Straży Miejskiej w latach 2006–2007 ... 169
11.4. Działalność Prokuratur Rejonowych w Szczecinie oraz V i VI Wydziału Prokuratury Okręgowej w latach 2005–2007 ... 171
11.5. Działalność Sądu Rejonowego w zakresie prowadzonych spraw w latach 2006–2007 ... 172
11.6. Liczba zdarzeń w których uczestniczyły jednostki KM PSP na terenie Szczecina ... 173
11.7. Osoby poszkodowane w pożarach i miejscowych zagrożeniach ... 173
11.8. Szacunkowe straty i wartość uratowanego mienia w wyniku pożarów i miejscowych zagrożeń ... 173
11.9. Zagrożenie pożarowe. Szczecin na tle województwa ... 173
11.10. Wypadki przy pracy w 2006 r. ... 174
11.11. Liczba utonięć i osób uratowanych w latach 2006–2007 ... 174
11.12. Wydatki z budżetu Miasta Szczecin na zadania w sferze bezpieczeństwa publicznego w latach 2005–2007 ... 176
12.1. Liczba zachorowań na wybrane choroby zakaźne w Szczecinie ... 185
12.2. Kadra medyczna na tle województwa i kraju w 2006 roku ... 186
12.3. Personel medyczny pracujący w podstawowej opiece zdrowotnej ... 187
12.4. Personel medyczny w szczecińskich szpitalach ... 187
12.5. Wykrywalność wybranych chorób osób dorosłych leczonych w poradniach lecznictwa podstawowego ... 188
12.6. Porady specjalistyczne udzielone mieszkańcom Szczecina ... 188
12.7. Wydatki budżetowe miasta Szczecina na ochronę zdrowia ... 192
12.8. Wydatki budżetowe na ochronę zdrowia w wybranych miastach ... 192
12.9. Profilaktyka i promocja zdrowia. ... 192
12.10. Wydane orzeczeni o niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia ... 194
12.11. Finansowanie Miejskiego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Szczecinie ... 194
12.12. Pomoc udzielona w ramach rehabilitacji zawodowej ... 194
12.13. Pomoc udzielona w ramach rehabilitacji społecznej ... 195
13.1. Wydatki z budżetu Miasta Szczecin na zadania w sferze pomocy społecznej w latach 2005–2007 ... 200
13.2. Korzystający oraz wysokość zasiłków z pomocy społecznej ... 202
13.3. Udzielone świadczenia pomocy społecznej w miastach wojewódzkich w 2006 roku ... 202
13.4. Świadczenia rodzinne w latach 2006–2007 ... 203
14.1. Dom Kultury „13 Muz' ... 217
14.2. Dom Kultury „Słowianin" ... 217
14.3. Klub „Jantar" ... 217
14.4. Dom Kultury „Skolwin" ... 218
14.5. Filharmonia im. M. Karłowicza ... 218
14.6. Miejska Biblioteka Publiczna ... 218

14.7. Miejski Ośrodek Kultury ... 218
14.8. Szczecińska Agencja Artystyczna ... 219
14.9. Teatr Lalek „Pleciuga" ... 219
14.10. Teatr Współczesny ... 219
14.11. Muzeum Techniki i Komunikacji – Zajezdnia Sztuki ... 219
14.12. Ośrodek Teatralny „Kana" ... 220
14.13. Zamek Książąt Pomorskich ... 220
14.14. Opera na Zamku ... 220
14.15. Teatr Polski ... 220
14.16. Książnica Pomorska ... 220
14.17. Muzeum Narodowe ... 221
14.18. Wielkość wydatków z budżetu Miasta na kulturę ... 225
15.1. Porównanie wydatków na kulturę fizyczną w wybranych miastach ... 234
15.2. Obiekty sportowe na terenie miasta Szczecina wg stanu na dzień 31 grudnia 2007 r. ... 239
16.1. Terytorialne rozmieszczenie przedszkoli w Szczecinie w roku szkolnym 2006/2007 ... 250
16.2. Pracownicy pedagogiczni w przedszkolach publicznych w roku szkolnym 2006/2007 ... 250
16.3. Szkoły podstawowe w roku szkolnym 2006/2007 ... 251
16.4. Układ terytorialny publicznych szkół podstawowych w roku szkolnym 2006/2007 ... 251
16.5. Układ terytorialny niepublicznych szkół podstawowych w roku szkolnym 2006/2007 ... 251
16.6. Gimnazja publiczne i niepubliczne w roku szkolnym 2006/2006 ... 251
16.7. Układ terytorialny gimnazjów publicznych w roku szkolnym 2006/2007 ... 251
16.8. Układ terytorialny gimnazjów niepublicznych w roku szkolnym 2006/2007 ... 252
16.9. Publiczne szkoły ponadgimnazjalne w roku szkolnym 2006/20075 ... 252
16.10. Niepubliczne szkoły ponadgimnazjalne w roku szkolnym 2006/2007 ... 252
16.11. Liczba godzin przyznanych na programy projakościowe w roku szkolnym 2006/2007 ... 254
16.12. Nagrody Prezydenta Miasta Szczecin w roku szkolnym 2006/2007 ... 254
16.13. Inne programy w roku szkolnym 2006/2007 ... 254
16.14. Liczba szkół realizujących przedmiot wychowania komunikacyjnego w roku szkolnym 2006/2007 ... 255
16.15. Liczba i rodzaje zajęć pozalekcyjnych w roku szkolnym 2006/2007 ... 255
16.16. Liczba uczniów uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne w roku szkolnym 2006/2007 ... 255
16.17. Liczba finalistów olimpiad w roku szkolnym 2006/2007 ... 255
16.18. Liczba uczniów wymagających specjalnej opieki w roku szkolnym 2006/2007 ... 255
16.19. Liczba godzin dydaktycznych przypadających na 1 nauczyciela w roku szkolnym 2006/2007 ... 256
16.20. Programy stypendialne ... 256
16.21. Liczba dzieci i młodzieży w szkołach i ośrodkach kształcenia specjalnego w roku szkolnym 2006/2007 ... 257
16.22. Kursy organizowane przez Ośrodek Dokształcania i Doskonalenia Zawodowego w ZSR ... 258
16.23. Kursy organizowane przez Ośrodek Kursowy w ZCE ... 259
16.24. Wielkość wydatków z budżetu Miasta na oświatę ... 261
16.25. Szkolnictwo wyższe w latach akademickich 2005/2006 i 2006/2007 ... 263
17.1. Wojewódzka administracja zespolona ... 269
17.2. Organy wojewódzkiej administracji zespolonej ... 270
17.3. Władze sejmiku województwa zachodniopomorskiego ... 272
17.4. Zarząd województwa zachodniopomorskiego 2006–2007 ... 273
17.5. Prezydium Rady Miasta ... 274
17.6. Kluby Radnych Rady Miasta na koniec kadencji 2006 ... 275
17.7. Kluby Radnych Rady Miasta wg stanu na 31.12.2007 ... 275
17.8. Sesje Rady Miasta ... 275
17.9. Komisje stałe Rady Miasta Szczecin na koniec kadencji 2006 ... 275
17.10. Komisje stałe Radu Miasta Szczecin wg stanu na dzień 31.12.2007 r ... 275
17.11. Zarządzenia Prezydenta Miasta Szczecin ... 276
17.12. Zastępcy Prezydenta Miasta Szczecin Mariana Jurczyka na koniec kadencji w 2006 r. ... 276
17.13. Zastępcy Prezydenta Miasta Szczecin Piotra Krzystka na dzień 31.12.2007 r. ... 276
17.14. Zestawienie dotacji udzielonych organizacjom pozarządowym w latach 2006–2007 ... 279
17.15. Przedstawiciele Gminy Miasto Szczecin w związkach i stowarzyszeniach ... 280
17.16. Wykaz Rad Osiedli na terenie Gminy Miasto Szczecin ... 281
17.17. Stan spraw Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Szczecinie ... 282
18.1. Podstawowe wielkości budżetowe wybranych miast Polski w roku 2007 ... 285
18.2. Dochody Miasta Szczecina wg źródeł w latach 2006–2007 w zł ... 288
18.3. Dochody budżetu Miasta Szczecin z podatków i opłat lokalnych w latach 2006–2007 ... 288

18.4. Wielkości wybranych stawek podatków w Gminie Miasto Szczecin w latach 2006–2007 289
18.5. Ilość udzielonych ulg w formie umorzeń, rat, odroczeń w latach 2006–2007 w Szczecinie 289
18.6. Skutki udzielanych przez Miasto zwolnień z podatku od nieruchomości w latach 2006–2007 w ramach programów pomocowych 290
18.7. Wartość netto majątku Miasta w poszczególnych latach 290
18.8. Wybrane dochody z gospodarowania majątkiem Miasta Szczecin 291
18.9. Dochody Miasta z tytułu udziałów w podatku od osób fizycznych i prawnych w latach 2003–2007 291
18.10. Struktura wydatków budżetu Miasta Szczecin 292
18.11. Wydatki Miasta Szczecin wg sfer wydatkowania w latach 2006–2007 293
18.12. Wynik finansowy Miasta w latach 2004–2007 294
18.13. Projekty realizowane przez podmioty z tereny Szczecina ze środków ZPORR – rok 2006 298
18.14. Projekty realizowane przez podmioty z tereny Szczecina ze środków INTERREG III – rok 2006 299
18.15. Projekty realizowane przez Gminę Miasto Szczecin ze środków ZPORR – rok 2006 300
18.16. Projekty realizowane przez Gminę Miasto Szczecin ze środków INTERREG III – rok 2006 301
18.17. Sektorowe programy operacyjne – rok 2006 301
18.18. Zadania ujęte na liście projektów kluczowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2007–2013 302
18.19. Zadania ujęte na liście projektów kluczowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007–2013 302
20.1. Ocena realizacji celów Strategii Rozwoju Szczecina 320

WYKRESY **STRONA**

2.1. Powierzchnia ulic w Szczecinie ... 25
2.2. Wydatki majątkowe na drogi publiczne ... 27
2.3. Kolizje i wypadki drogowe w Szczecinie ... 27
2.4. Ofiary wypadków drogowych w Szczecinie ... 28
2.5. Zarejestrowane w Szczecinie pojazdy mechaniczne ... 28
2.6. Poziom motoryzacji w Szczecinie ... 28
2.7. Udział portu w Szczecinie w strukturze obrotów ładunkowych w 2006 r. ... 32
2.8. Obroty ładunkowe w Szczecinie ... 32
2.9. Ruch CARGO + POCZTA ... 33
3.1. Struktura sprzedaży ciepła przez SEC sp. z o.o. w latach 2006–2007 ... 42
3.2. Źródła finansowania inwestycji realizowanych przez SEC sp. z o.o. ... 43
3.3. Zużycie gazu w latach 2004–2007 ... 43
3.4. Długość czynnej sieci gazowej w latach 2004–2007 ... 43
3.5. Średnia cena sprzedaży (brutto) energii elektrycznej ... 44
3.6. Przyjęcia i adopcje psów w latach 2004–2007 ... 46
4.1. Wydatki budżetu Miasta na rewitalizację w latach 1993–2007 ... 67
5.1. Wskaźniki wartości odtworzeniowej 1m^2 powierzchni użytkowej budynku mieszkaniowego w Szczecinie w IV kwartale w latach 1994–2007 ... 80
9.1. Wydatki z budżetu Miasta na turystykę w latach 2003–2007 ... 144
9.2. Korzystający z miejsc noclegowych ... 148
10.1. Ruch naturalny ludności Szczecina w latach 1990–2006 ... 155
10.2. Przeciętne wynagrodzenie brutto w układzie przedsiębiorstw wg form własności ... 157
15.1. Wydatki z budżetu Miasta na kulturę fizyczną w latach 2004–2007 ... 233
18.1. Dochody z PIT w miastach metropolitarnych w 2007 roku w zł na 1 mieszkańca ... 286
18.2. Dochody z CIT w miastach metropolitarnych w 2007 roku w zł na 1 mieszkańca ... 287
18.3. Subwencja oświatowa w miastach metropolitarnych w 2007 roku w zł na 1 mieszkańca ... 287
18.4. Struktura dochodów Miasta Szczecin w latach 2004–2007 ... 288
18.5. Struktura wydatków Miasta Szczecin w latach 2004–2007 ... 292
18.6. Poziom zadłużenia Miasta Szczecin w latach 2006–2014 na tle limitu ustawowego ... 295
18.7. Poziom obsługi zadłużenia Miasta Szczecin w latach 2006–2014 na tle limitu ustawowego ... 295
19.1. Podstawowy kapitał zagraniczny wg kraju pochodzenia udziałowca w 2006 roku ... 311

MAPY **STRONA**

Mapa hydrologiczna Szczecin ... 19
Tereny zielone Szczecina ... 21
Układ drogowy i obiekty inżynierskie ... 35
Skrzyżowania i ulice o największej liczbie zdarzeń drogowych w 2006 roku ... 37
Składowiska odpadów i oczyszczalnie ścieków ... 49
Ujęcia i zbiorniki wody ... 51
Ciepłownictwo (centralne źródła ciepła)i energetyka (rozmieszczenie GPZ i RS) ... 53
Podział administracyjny Szczecina ... 69
Mieszkania oddane do użytku w 2006 roku ... 83
Obwodnica Śródmiejska – etapy realizacji ... 127
Inwestycje drogowe dofinansowane ze środków ZPORR ... 129
Podział mieszkańców wg grup ekonomicznych ... 163
Pospolite zdarzenia przestępcze zaistniałe na terenie osiedli ... 179
Zagrożenie przestępczością pospolitą ... 181
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w osiedlach w 2007 roku wg powodów przyznania pomocy ... 211
Natężenie udzielonej pomocy społecznej w 2007 roku ... 213
Placówki kultury w centrum Szczecina ... 229
Baza sportowo-rekreacyjna ... 243
Ścieżki rowerowe ... 245

ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. Adam Pawlicz, Wpływ infrastruktury na rozwój turystyki w wybranych miastach nadbałtyckich, Ekonomiczne problemy turystyki nr 8, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 465, Szczecin 2007,
2. Aktywność ekonomiczna ludności Polski – kwartały w latach 2006-2007, Główny Urząd Statystyczny,
3. Aleksander Kornak, „Ekonomika Turystyki", Bydgoszcz, III wydanie,
4. Atrakcyjność inwestycyjna województwa zachodniopomorskiego dla inwestorów zagranicznych w 2007 roku. Raport Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową,
5. Badania ankietowe przeprowadzone przez Zakład Gospodarki Turystycznej i Uzdrowiskowej Katedry Zarządzania Turystyką Wydziału Zarządzania i Ekonomiki Usług Uniwersytetu Szczecińskiego,
6. Bank Danych Regionalnych GUS (www.stat.gov.pl),
7. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce (wg stanu na koniec 2006 roku), Ministerstwo Gospodarki, Departament Analiz i Prognoz, Warszawa, grudzień 2007 r.,
8. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce w 2006 roku, J. Sobota, NBP, Warszawa 2007,
9. Bezrobocie rejestrowane – informacja kwartalna w latach 2006-2007, Główny Urząd Statystyczny,
10. Bezrobocie rejestrowane I-IV kwartał 2007 r., GUS, Warszawa 2008,
11. Bilansowe wyniki finansowe banków w 2006 roku, GUS,
12. BIP Najwyższej Izby Kontroli,
13. BIP Regionalnej Izby Obrachunkowej w Szczecinie,
14. BIP Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie,
15. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Szczecin, www.bip.um.pl,
16. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego. II kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie, wrzesień 2007,
17. Biuletyn Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego. III kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie, grudzień 2007,
18. Biuletyn statystyczny województwa zachodniopomorskiego. IV kwartał 2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie, luty 2008,
19. Biuletyn statystyczny województwa zachodniopomorskiego. I kwartał 2008, Szczecin, maj 2008,
20. Biuletyn Statystyczny nr 1/2008, Warszawa, GUS,
21. Biuro Budżetu Urzędu Miasta Szczecin,
22. Biuro ds. Organizacji Pozarządowych Urzędu Miasta Szczecin,
23. Biuro Geodety Miasta Urzędu Miasta Szczecin,
24. Biuro Obsługi Interesantów,
25. Biuro Planowania Przestrzennego Miasta,
26. Biuro Prezydenta Miasta, Referat ds. Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Szczecin,
27. Biuro Promocji i Informacji Urzędu Miasta Szczecin,
28. Biuro Rady Miasta Szczecin,
29. Budownictwo mieszkaniowe I-IV kwartał 2007 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, marzec 2008 r.,
30. Centrum Informacji Turystycznej w Szczecinie,
31. Ceny mieszkań: gdzie wzrosły a gdzie spadły?, Open Finance/oferty.net/29.03.2008
32. Domy czekają na ludzi, Rzeczpospolita nr 50 (7951) z dnia 28 lutego 2008,
33. Dowództwo Garnizonu Szczecin,
34. Dowództwo Międzynarodowego Korpusu Północny Wschód,
35. Dynamika zobowiązań ogółem i wymagalnych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej w podziale na województwa – Ministerstwo Zdrowia. www.mz.gov.pl,
36. Działalność biur maklerskich oraz banków powierniczych w I półroczu 2007 roku, GUS, Warszawa, październik 2007,
37. Działalność przedsiębiorstw pośrednictwa kredytowego w I półroczu 2007 roku, GUS, Warszawa, październik 2007,
38. Dziedzic K.: Sportowe wydarzenia 2007 roku,
39. Funkcjonowanie służby zdrowia w Szczecinie w latach 2005-2007, dr hab. Iga Rudawska, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, Uniwersytet Szczeciński,
40. Gazeta Prawna z 22.01.2008 r.,
41. Główny Urząd Statystyczny,
42. Gospodarka Szczecina 2007. Diagnoza i perspektywy rozwoju w ujęciu krótko- i średniookresowym. Raport Grupy G-14. Praca zbiorowa pod kierunkiem prof. Stanisława Flejterskiego na zlecenie Gminy Miasto Szczecin, Szczecin, grudzień 2007,
43. http://83.168.91.105/UMSzczecinBIP/chapter_11502.asp?soid=AFB21DC2171C4A58860F96314FB9E41B
44. http://83.168.91.105/UMSzczecinBIP/chapter_11502.asp?soid=F566AAE744694388A855A946393266DA,
45. Identyfikacja problemów społecznych i zjawisk patologicznych w Szczecinie, analiza potrzeb w zakresie pomocy społecznej i poziom ich zaspokojenia, J. Kowalewski, M. Kowalewski, Szczecin 2005,
46. Informacja na temat bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski w 2006 roku, Ministerstwo Gospodarki, Departament Analiz i Prognoz, Warszaw, 25 październik 2007 r.,
47. Informacja o przekazywaniu składek do OFE – www.zus.pl,
48. Informacja o stanie mienia komunalnego miasta Szczecina, 2005, 2006, 2007,
49. Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju – informacja kwartalna w latach 2006–2007, Główny Urząd Statystyczny,
50. Informacja o sytuacji społeczno – gospodarczej województw nr 3/2007, Warszawa, grudzień 2007, GUS,
51. Informacja o świadczeniach pieniężnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz o niektórych świadczeniach z zabezpieczenia społecznego, III kwartał/okres I – IX 2007 rok, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki, Warszawa 2007,
52. Informacja Rządu na temat obecnej sytuacji ochrony zdrowia w Polsce, Warszawa, 22 styczeń 2008 r.,

53. Informacja statystyczna o ewidencji i orzecznictwie w sądach powszechnych oraz więziennictwie w 2006 roku, MSWiA, Warszawa 2007,
54. Informacja wstępna nr 12, grudzień 2007, NBP,
55. Informacje dla przedsiębiorców , www.skef.pl,
56. Informacje makroekonomiczne – analiza lat 1995 - I kw. 2007, www.muratorplus.pl,
57. Informacje NBP Oddział Okręgowy w Szczecinie,
58. Informacje statystyczne Urzędu Statystycznego w Szczecinie,
59. Informator o instytucjach i organizacjach pozarządowych świadczących pomoc na terenie Gminy Miasto Szczecin, Urząd Miasta Szczecin, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, 2007,
60. Informator Statystyczny Ochrony Zdrowia Województwa Zachodniopomorskiego za 2006 rok,
61. Informator szczeciński, dodatek specjalny Głosu Szczecińskiego, 30.08.2007 r.,
62. Instytut Turystyki w Warszawie,
63. Izba Celna w Szczecinie,
64. Komenda Główna Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, www.policja.pl,
65. Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie,
66. Komenda Miejska Policji,
67. Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie,
68. Kredyty: Polacy wpadają w spiralę długów. 2008, www.hotmoney.pl.,
69. Kultura fizyczna i kształcenie sportowe, Wydział Oświaty, Szczecin 2007,
70. Lekki zastój w kredytach?, Gazeta Dom nr 11 (183) z dnia 12 marca 2008,
71. Lisowski J.: Powolutku zbliżamy się do…Raport o Szczecinie. Gazeta Wyborcza, 28 lutego 2008 r.,
72. Lisowski J.: Sport-co z tą halą? Raport o Szczecinie. Gazeta Wyborcza, 23 lutego 2007r.,
73. Mapa zachodniopomorskiego rynku pracy. Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie, Koszalin 2007,
74. Memorandum Finansowe Miasta Szczecina 2007,
75. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, nr 13, Warszawa sierpień 2007, GUS,
76. Miasta wojewódzkie – podstawowe dane statystyczne, nr 14, Warszawa listopad 2007, GUS,
77. Miasto Szczecin dba o sport i sportowców. Aktualności Biura Prezydenta Miasta Szczecin,
78. Miejski Konserwator Zabytków,
79. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
80. Miejski Ośrodek Sportu Rekreacji i Rehabilitacji,
81. Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski w 2006 roku, NBP, Warszawa 2007,
82. Mirosław Marczak, „Turystyka w działaniach samorządów województw pomorskiego i zachodniopomorskiego", Ekonomiczne problemy turystyki nr 4, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 402, Szczecin 2005,
83. Najbogatsze samorządy (Wspólnota nr 33/831 z 18 sierpnia 2007), www.wspolnota.org.pl,
84. Najlepsze szkoły wyższe 2007 – ranking Newsweek,
85. Narodowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2007–2013,
86. Ocena realizacji celów strategicznych i kierunkowych Strategii Rozwoju Szczecina, Instytut Analiz, Diagnoz i Prognoz Gospodarczych w Szczecinie, Szczecin 2005,
87. Ocena funkcjonowania systemu pomocy społecznej i wybrane problemy społeczne w Szczecinie, dr J. Kowalewski, mgr M. Kowalewski, dr R. Thurow, Szczecin 2007,
88. Ocena stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w 2006 roku, Raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej 2007,
89. Ocena sytuacji społeczno-ekonomicznej Miasta Szczecina, Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego Gmin, Szczecin, 2007,
90. Ocena wpływu imprez masowych na gospodarkę Miasta Szczecina The Tall Ships'Races 2007, Doradztwo Ekonomiczne dr hab. Dariusz Zarzecki, listopad 2007 Szczecin,
91. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna Poznań,
92. Opracowanie wykonane na potrzeby Ministerstwa Infrastruktury: Analiza potrzeb inwestycyjnych w zakresie żeglugi śródlądowej na rzece Odrze w latach 2007-2013 Akademia Morska w Szczecinie, Instytut Inżynierii Transportu, Zakład Żeglugi Śródlądowej i Gospodarki Wodnej, Szczecin 2006, www.mt.gov.pl,
93. Otwarcie basenu wioślarskiego. Aktualności Biura Prezydenta Miasta Szczecin,
94. PKP CARGO SA, Zakład Przewozów Towarowych w Szczecinie,
95. PKP Polskie Linie Kolejowe SA, Oddział Regionalny w Szczecinie,
96. PKP Przewozy Regionalne Spółka z o.o., Zachodniopomorski Zakład Przewozów Regionalnych w Szczecinie,
97. Plan działania systemu państwowego ratownictwa medycznego województwa zachodniopomorskiego na lata 2008–2010, Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Szczecin 2007,
98. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie zachodniopomorski. Stan na koniec 2007 r., Urząd Statystyczny w Szczecinie,
99. Pohl K.: Plusy i minusy roku 2007,
100. „Polityka Turystyczna", redaktor naukowy Aleksandra Panasiuk, Wydawca US, Szczecin – Kopenhaga 2005,
101. Polskie inwestycje bezpośrednie za granicą w 2006 roku, NBP, Departament Statystyki, Warszawa, grudzień 2007 r.,
102. Polskie Towarzystwo Schronisk Młodzieżowych, Oddział Zachodniopomorski,
103. Pomorski Oddział Straży Granicznej w Szczecinie,
104. Popyt na pracę – 2006 r., I półrocze 2007 r., Główny Urząd Statystyczny,
105. Port Lotniczy Szczecin – Goleniów sp. z o.o.,
106. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Szczecinie,
107. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności,
108. Powiaty w Polsce 2006, Główny Urząd Statystyczny,
109. Pracujący w gospodarce narodowej w 2006 r., Główny Urząd Statystyczny,

110. Prezentacja The Tall Ships'Races 2007 w Szczecinie. Tomasz Banach – Dyrektor Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych, Urząd Miasta Szczecin (podczas przygotowywania imprezy – Pełnomocnik Prezydenta ds. organizacji The Tall Ships'Races 2007 w Szczecinie),
111. Prognoza długu Miasta Szczecin,
112. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
113. Program „Powrót osób bezdomnych do społeczności", MPiPS, Warszawa 2006,
114. Prokuratura Okręgowa w Szczecinie,
115. Przeciętne dalsze trwanie życia w 2004 roku według podregionów, GUS,
116. Przedsiębiorczość w Polsce 2007, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, lipiec 2007,
117. Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Szczecinie sp. z o.o., www.pks.szczecin.pl,
118. Przemiany demograficzne w województwie zachodniopomorskim w latach 2002–2006, www.stat.gov.pl,
119. Przyczyny pracy nierejestrowanej, jej skala, charakter i skutki społeczne. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Departament Rynku Pracy, Warszawa 2008,
120. Ranking funduszy emerytalnych, Gazeta z dnia 19.12.2007 r.,
121. Ranking samorządów 2007, Rzeczpospolita z dnia 13 lipca 2007 r.,
122. Ranking szkół wyższych 2007 – Wprost,
123. Ranking wyższych uczelni 2007 – Rzeczpospolita i Perspektywy,
124. Raport. Kultura fizyczna w latach 2006 – 2007, Wydział Sportu i Turystyki, Szczecin 2007,
125. Raport o inflacji. Luty 2008, Narodowy Bank Polski, Warszawa, Luty 2008,
126. Raport o Szczecinie edycja 2007, Gazeta Wyborcza z dnia 19 lutego 2008 r.,
127. Raporty z działalności szkół w roku szkolnym 2006––2007,
128. Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego,
129. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Szczecinie, www.rzgw.szczecin.pl,
130. Rocznik demograficzny 2007, listopad 2007, GUS,
131. Rocznik Statystyczny Gospodarki Morskiej 2007 – GUS,
132. Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2007. Podregiony, Powiaty, Gminy,
133. Roczny raport o funkcjonowaniu polskiego rynku ubezpieczeniowego „UBEZPIECZENIA 2006", Polska Izba Ubezpieczeń,
134. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 kwietnia 2006 r. w sprawie nadania statutu Polskiej Organizacji Turystycznej,
135. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 listopada 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień specjalistycznych organizacji ratowniczych, warunków ich wykonywania przez inne organizacje ratownicze oraz rodzaju i wysokości świadczeń przysługujących ratownikom górskim i wodnym w związku z udziałem w akcji ratowniczej,
136. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2002 r. w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszarów właściwości,
137. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Sportu i Turystyki,
138. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 1997 r. w sprawie określenia warunków bezpieczeństwa osób przebywających w górach, pływających, kąpiących się i uprawiających sporty wodne,
139. Rynek pracy w mieście Szczecinie w latach 2006–2007, Powiatowy Urząd Pracy w Szczecinie,
140. Rzeczpospolita z dnia 12 czerwca 2008 r., dodatek „Ranking firm TSL",
141. Rzeczpospolita z dnia 13.11.2007,
142. Rzeczpospolita z dnia 29.04.2008, dodatek „Lista 500",
143. Rzeczpospolita z dnia 31.10.2007, dodatek „Polskie Przedsiębiorstwa Lista 2000",
144. Sąd Okręgowy w Szczecinie,
145. Serwis internetowy Banku Gospodarstwa Krajowego (www.bgk.com.pl).
146. Serwis internetowy Szczecińskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego (www.stbs.pl),
147. Sprawozdania merytoryczne z działalności Wojewódzkiego Związku Sportowego w Szczecinie za lata 2006–2007,
148. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Bydgoszcz za lata 2006–2007 r.,
149. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Gdańsk za lata 2006–2007 r.,
150. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Katowice za lata 2006–2007 r.,
151. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Lublin za lata 2006–2007 r.,
152. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Poznań za lata 2006–2007 r.,
153. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Szczecin za lata 1993–2007,
154. Sprawozdania z wykonania budżetu Miasta Wrocław lata 2006–2007 r.,
155. Sprawozdanie z realizacji Strategii Rozwoju Szczecina 2007,
156. Sprawozdanie z wykonania budżetu województwa zachodniopomorskiego za 2007 r.,
157. Sprawozdanie z wykonania budżetu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Szczecinie za 2006 rok,
158. Sprawozdanie GIP z działalności PIP w 2006 r.,
159. Stadion AWF Warszawa uzyskał certyfikat IAAF. www.sport.wp.pl,
160. Stan i perspektywy polskiej gospodarki**,** 02 luty 2007, Nowe Życie Gospodarcze, www.twoja-firma.pl,
161. Stan i ruch naturalny ludności w województwie zachodniopomorskim w 2006 r. , www.stat.gov.pl,
162. Stankiewicz M., Najlepiej w żegludze, najgorzej w stoczni [w:] „Rzeczypospolita" z 25.03.2008r.,
163. Strategia Rozwoju Gospodarki Morskiej Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2007,

164. Strategia rozwoju sportu w Polsce do roku 2012. Ministerstwo Sportu i Turystyki,
165. Strategia Rozwoju Szczecina Załącznik do Uchwały nr I/N/1155/02 Rady Miasta Szczecina z dnia 6 maja 2002 r.,
166. Straż Miejska Szczecin,
167. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Szczecina,
168. System informacji prawnej LEX dla Samorządu Terytorialnego,
169. Sytuacja na rynku kredytowym. Wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych, IV kwartał 2007 r. Departament Systemu Finansowego NBP, Warszawa, październik 2007 r.,
170. Szczeciński Park Naukowo-Technologiczny sp. z o.o.,
171. Szczecińskie Centrum Renowacyjne sp. z o.o.,
172. Szczecińskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego sp. z o.o.,
173. Szkolnictwo wyższe w roku akademickim 2005/2006 i 2006/2007, Urząd Statystyczny w Szczecinie,
174. Szkoły wyższe i ich finanse w 2006 r., GUS, Warszawa 2007,
175. Ścieżki konsultowane. http://www.echo.szczecin.pl/wydarzenia-01-1787-sciezki_konsultowane.html,
176. Średnie ceny nieruchomości, Biuro Nieruchomości PROFI,
177. Taczalski W.: Szczecin miastem mistrzów sportu,
178. Towarzystwo Budownictwa Społecznego „Prawobrzeże" sp. z o.o.,
179. Transakcje kupna/sprzedaży nieruchomości w 2006 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa, październik 2007 r.,
180. Turystyka polska w 2006 roku Wielkie Miasta, Bożena Radkowska, Instytut Turystyki, Warszawa 2007,
181. Uchwała nr XXXI/617/05 Rady Miasta Szczecina z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji obszarów miejskich, poprzemysłowych i powojskowych Miasta Szczecina,
182. Uchwała nr IV/29/07 Rady Miasta Szczecin z dnia 15 stycznia 2007 r. w sprawie Programu „Przeciwdziałanie bezdomności" (…),
183. Uchwała nr LVII/1064/06 Rady Miasta Szczecin z dnia 12 czerwca 2006 r. w sprawie polityki wspierania rozwoju turystyki /Tu/ Szczecina oraz zmiany uchwały w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Szczecina,
184. Ulgi i umorzenia podatkowe; http://bip.um.szczecin.pl/UMSzczecinBIP,
185. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Kultury, Edukacji, Turystyki i Sportu,
186. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi,
187. Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, Urząd Statystyczny w Szczecinie,
188. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ze zm.,
189. Ustawa z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (tekst jednolity) ze zm.,
190. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy,
191. Ustawa z dnia 20 czerwca 1985r. o prokuraturze ze zm.,
192. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych ze zm.,
193. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity) ze zm.,
194. Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej ze zm.,
195. Ustawa z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (tekst jednolity) ze zm.,
196. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych z zm.,
197. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (DzU nr 210, poz. 2135), tekst ujednolicony z dnia 8 września 2006 r. (DzU nr 191, poz. 1410),
198. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych,
199. Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych,
200. Ustawa z dnia 5 marca 2004 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń,
201. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 1990 r., nr 16, poz. 95 ze zm.),
202. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity) ze zm.,
203. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (DzU z dnia 29 maja 2003 r. ze zm.),
204. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r .o administracji rządowej w województwie (DzU z 2001 r. nr 80, poz. 876 ze zm.),
205. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (DzU z 1998 r., nr 91 poz. 578 ze zm.),
206. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (DzU z 2001 r., nr 142, poz. 1590),
207. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych DzU z 2005 r. nr 249, poz. 2104 ze zm.),
208. Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (DzU z 1998 r., nr 96, poz. 603 ze zm.).
209. Ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (DzU z 2001 r., nr 55, poz. 577 ze zm.),
210. Ustawa z dnia 12 października 1994 roku o samorządowych kolegiach odwoławczych (DzU z 2001 r. nr 79, poz. 856 z ze. zm.),
211. Ważniejsze informacje z zakresu ubezpieczeń społecznych (Fundusz Ubezpieczeń Społecznych 2006 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Departament Statystyki, Warszawa, lipiec 2007 r.,
212. Wprost, Ranking szpitali w Polsce 2006,
213. Wielkopolska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Zakład Gazowniczy Szczecin,
214. Wspólnota nr 45/843 z 10 listopada 2007 r. „Zadłużenie jednostek samorządowych",
215. Wspólnota nr 9/859 z 1 marca 2008 r. „Nadwyżka operacyjna",

216. www.12.dz.mil.pl,
217. www.5pm.mil.pl,
218. www.bip.um.szczecin.pl,
219. www.bip.um-zachodniopomorskie.pl,
220. www.euroafrica.com.pl,
221. www.filar.pl,
222. www.fitness.studentnews.pl,
223. www.forumturystyki.pl/index.php,
224. www.funduszestrukturalne.gov.pl,
225. www.gazeta.pl,
226. www.globaleconomy.pl,
227. www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20071231/MAGAZYN/667576426,
228. www.gs24.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20071230/SPORT/213297847,
229. www.ic-szczecin.pl,
230. www.icba.sisco.pl – portal KZBS,
231. www.infomonitor.pl,
232. www.miasta.gazeta.pl/szczecin/1,34937,3941620.html,
233. www.miastomistrzow.pl,
234. www.mmszczecin.pl,
235. www.money.pl,
236. www.mopr.szczecin.pl,
237. www.mosrir.szczecin.pl/cit/cit.php,
238. www.msport.gov.pl/content.php?id=261,
239. www.nbp.pl,
240. www.pf.pl,
241. www.policja.pl,
242. www.polsteam.com.pl,
243. www.pomorski.strazgraniczna.pl,
244. www.port.szczecin.pl,
245. www.ptsm.szczecin.pl,
246. www.rejestrzoz.gov.pl,
247. www.rsi.org.pl,
248. www.skyscrapercity.com,
249. www.ssn.pl,
250. www.stpomerania.pl,
251. www.straz.szczecin.pl,
252. www.szczecin.pl,
253. www.szczecin.kwpsp.gov.pl,
254. www.szczecin.pa.gov.pl,
255. www.szczecin.po.gov.pl,
256. www.szczecin.pttk.pl,
257. www.tws.org.pl,
258. www.wopr.pl,
259. www.zamek.szczecin.pl,
260. www.zit.szczecin.pl,
261. www.zrot.pl.
262. www.zus.pl,
263. Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska, Urząd Miasta Szczecin,
264. Wydział Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Szczecin,
265. Wydział Kultury, Urząd Miasta Szczecin,
266. Wydział Kultury Urzędu Marszałkowskiego w Szczecinie,
267. Wydział Oświaty Urzędu Miasta Szczecin,
268. Wydział Rozwoju Miasta i Funduszy Pomocowych, Urząd Miasta Szczecin,
269. Wydział Sportu i Turystyki, Referat ds. Turystyki Urzędu Miasta Szczecin,
270. Wydział Zarządzania Kryzysowego i Ochrony Ludności Urzędu Miasta Szczecin,
271. Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Szczecin,
272. Wynagrodzenia w różnych regionach Polski w 2007 roku, Iwona Strzępek, Gazeta Wyborcza 2008-03-12, http://praca.gazeta.pl,
273. Wyniki finansowe banków w okresie trzech kwartałów 2007 r. Wyniki wstępne, GUS,
274. Wyniki finansowe narodowych funduszy inwestycyjnych w 2006 r., GUS. Warszawa, czerwiec 2007 r.,
275. Wyniki finansowe towarzystw i funduszy inwestycyjnych w I półroczu 2007 roku,
276. Wyniki finansowe ubezpieczycieli w okresie trzech kwartałów 2007 roku, GUS, Warszawa, grudzień 2007 r.,
277. Zachodniopomorska Federacja Sportu,
278. Zachodniopomorska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, www.zwrbrd.pl,
279. Zachodniopomorski internetowy serwis krajowych prywatnych połączeń mikrobusowych, www.mikrobusy.szczecin.pl,
280. Zachodniopomorski Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
281. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej,
282. Zachodniopomorski Urząd Wojewódzki w Szczecinie, Wydział Zarządzania Funduszami Europejskimi,
283. Zachodniopomorskie Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego – Szczecińskie Centrum Przedsiębiorczości,
284. Zachodniopomorskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, Zarząd w Szczecinie,
285. Zadłużenie samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej – Ministerstwo Zdrowia, Warszawa 2006,
286. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w Szczecinie,
287. Zakład Usług Komunalnych,
288. Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Szczecinie,
289. Zarząd Dróg i Transportu Miejskiego w Szczecinie,
290. Zarząd Budynków i Lokali Komunalnych,
291. Zarząd Morskich Portów Szczecin i Świnoujście SA, www.port.szczecin.pl,
292. Zarząd Środowiskowego Akademickiego Związku Sportowego Szczecinie,
293. Zarządzenie nr 246/07 Prezydenta Miasta Szczecin z dnia 10 maja 2007 r. w sprawie podziału zadań i kompetencji oraz powierzenia prowadzenia określonych spraw Gminy Miasto Szczecin w imieniu Prezydenta Miasta Szczecin,
294. Zatrudnienie i wynagrodzenia w gospodarce narodowej w 2007 r., Główny Urząd Statystyczny,
295. Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej w 2007 r., Warszawa 2008, GUS.